

Β'. ΝΗΣΟΙ

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΧΑΒΙΑΡΑ

ΣΥΜΑΪΚΑ

Α'.

ΗΘΗ, ΕΘΙΜΑ, ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΑΙ.

1

Κατὰ τὴν γέννησιν.

§ 1. Τὸ νεογέννητον πρέπει νὰ λάβῃ πρώτη εἰς χεῖρας καὶ νὰ πρωτοηλάσῃ αὐτὸ γυνὴ ἀμφιθαλὴς, ἥτοι ἔχουσα ζῶντας τοὺς γονεῖς, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ δῆθεν ἡ μήτηρ ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

§ 2. Ὁ ὀμφαλὸς τοῦ νεογεννήτου κόπτεται τιθέμενος ἐπὶ παρωπετίου ἄρτου.

§ 3. Ὅταν θὰ θέσῃσι πρῶτον ἤδη (θὰ σκαφιδιάσωσι) τὸ βρέφος εἰς τὴν κοιτίδα (σκαφίδι), προσκαλεῖται ἱερεὺς, ὅστις ἀνάπτων κηρία εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς κοιτίδος ἀναγινώσκει εὐχὴν τινα. Θέτουσι δὲ συγχρόνως ἐν τῇ κοιτίδι τὰς πλουσιωτέρας τῶν στολῶν τῆς οἰκογενείας καὶ κοσμήματα καὶ χρήματα, ἵνα πλούσιον γένηται τὸ βρέφος.

§ 4. Ὅταν νεογέννητον φέρωσι πρῶτον ἤδη εἰς τινα οἰκίαν, ἡ οἰκοδέσποινα θέτει εἰς τοὺς κόλπους τοῦ σάκχαρι, καφέν, ἢ ὀρύζιον μάλιστα (διότι θεωροῦσιν ὅτι μὲ τὸ ρύζι ριζώνει τὸ παιδί), διὰ τὰ μὴ φάγῳσιν οἱ πορτικοὶ τὰ ροῦγά των (τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ).

§ 5. Ὅταν νύκτωρ ἐπαναφέρωσιν οἶκαδε ἀβάπτιστον βρέφος ἐξ ἄλλης οἰκίας, λαμβάνουσιν ἐκ τῆς τελευταίας τεμάχιον ἄρτου καὶ θέτουσι παρὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βρέφους. Φθάντες δὲ πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας τοῦ βρέφους

ρίπτουσι, πρὶν εἰσελθῶσιν, εἰς τὴν ὁδὸν τὸ τεμάχιον τοῦ ἄρτου.

§ 6. Τὴν λεχὼ μέχρι παρελεύσεως ὀκτῶ ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ τοκετοῦ οὐδέποτε καταλείπουν μόνην, ἵνα μὴ κακοποιήσῃ αὐτὴν ἡ Γιάλοῦ. Θέτουσι δὲ καὶ σάρωθρον πρὸ τοῦ οὐδοῦ τῆς αἰθούσης, ἔνθα μένει, ὅπως ἀποτρέπῃ τὴν εἴσοδον τῆς Γιάλοῦς. Οἷα ἡ δύναμις τοῦ σαρώθρου!

§ 7. Ἀλατίζουσιν, ὅταν θὰ πρωτολούσῃσι τὸ νεογέννητον.

§ 8. Διατρυπῶσι τὰ ὦτα τῶν νεογεννήτων ἀρρένων καὶ θηλέων, ὅταν ὁμοιάζωσι τοῖς γονεῦσιν, ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν.

§ 9. Ὁ αὐτὸς ἀνάδοχος δὲν πρέπει νὰ βαπτίσῃ δύο παιδιὰ ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ θάτερον αὐτῶν. Καὶ ἐν τούτοις εὐχονται εἰς τὸν ἀνάδοχον νὰ τὰ χιλιάσῃ! (1) ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ καὶ κατ' ἔτος βαπτίζων δὲν δύναται καὶ θέλων νὰ τὰ κάμῃ ἴσως οὐδὲ πεντήκοντα;

§ 10. Δύο ἀδελφοὶ δὲν βαπτίζουσιν ἐντὸς ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔτους τὰ τέκνα των μὲ τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἵνα μὴ θάτερον αὐτῶν ἀποθάνῃ.

§ 11. Οἱ μεμνηστευμένοι καὶ αἱ μεμνηστευμέναι δὲν βαπτίζουσιν· ἐπίσης οὐδ' ὅσοι καὶ ὅσαι εἶναι πιθανὸν νὰ νυμφευθῶσι πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος ἀπὸ τῆς βαπτίσεως, ἀλλ' οὐδὲ οἱ νεόνυμφοι πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος ἀπὸ τοῦ γάμου των· διότι πιστεύεται, ὅτι τὰ βαπτιζόμενα ἀποθνήσκουσιν.

§ 12. Διὰ ν' ἀποβάλῃ τὸν φθόνον, τὸν

(1) Ὅρα εὐχάς.

ὁποῖον συνήθως ἔχει παιδίον τι πρὸς ἄλλο νεογενέντην ἀδελφόν του, νίπτουσι τοὺς πόδας τοῦ μεγαλητέρου εἰς τὸ ὕδωρ, εἰς ὃ θὰ πρωτοπλύνωσι τὸ ἄρτιγενέντην.

§ 13. Θεωροῦσιν, ὅτι τὸ γυναικεῖον γάλα εἶναι φάρμακον εἰς τοὺς πάσχοντας ὀφθαλμούς, ἀλλὰ μόνον τὸ τῆς θηλαζούσης θήλυ τέκνον, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ γάλα τῆς θηλαζούσης τέκνον ἄρρεν.

§ 14. Ὅταν τὸ νεογενέντην ἦ ἄρρεν, ἡ μαῖα λαμβάνει περόνιον καὶ ἐμπήγει ἐπ' αὐτοῦ σκόροδον καὶ κρόμμυον καὶ θέτει οὕτως αὐτὸ ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον τῆς λεχοῦς, ἵνα οὕτω δῇθεν προληφθῇ πᾶσα βασικανία κατὰ τοῦ νεογεννήτου.

§ 15. Ὅταν ἡ θηλάζουσα ἔχῃ πολὺ γάλα, τοῦθ' ὅπερ τῇ εἶναι λίαν ἐνοχλητικὸν καὶ κινδυνώδες, ἀμέλγει καὶ ρίπτει εἰς κλίβανον καίοντα, ἢ εἰς τὴν ὁδὸν διὰ τὰ προσκελλήσονται (1) οἱ διαβαίνοντες, διότι οὕτω πιστεύεται ὅτι τὸ γάλα κόβηται, ἥτοι ὀλιγοστεύει ἀκινδύνως.

§ 16. Θεωρεῖται κακὸν τὸ ν' ἀφίωνται ἐν ὑπαίθρῳ τὴν νύκτα, γὰρ τὰ βλέπουσι τᾶστρον, τὰ ἐνδύματα τῶν βρεφῶν. Ὑπολανθάνει ἐν τῇ προλήψει ταύτῃ ὑγιεινὸν παράγγελμα πρὸς πρόληψιν τῶν συνεπειῶν τῆς νυκτερινῆς ὑγρασίας. Ἐν τούτοις, ὅταν ἀναγκασθῶσι νύκτωρ νὰ συλλέξωσι φορέματα βρέφους ἐκτεθειμένα ἐν ὑπαίθρῳ (ὅταν τὰ πιάτουν ἀπὸ τᾶστρο), καίουσιν τρεῖς μίαν ἄκραν ἐκάστου αὐτῶν πρὸς ἀποσώθῃσιν τοῦ κακοῦ.

§ 17. Ἐὰν ἡ κορφή (2) ἢ ῥωρίστρα τοῦ νεογεννήτου δὲν εἶναι εἰς τὸ μέσον (εἶναι στραβή, ὡς λέγουσι), προοικονίζονται, ὅτι θὰ γεννήσῃ κατόπιν ἡ μήτηρ του ἄρρεν· ἐὰν εἰς τὸ μέσον, θήλυ.

§ 18. Προσκέλλημα λέγεται τὸ νὰ προσκελλήσῃ, ἥτοι νὰ διέλθῃ ξένος (ὅταν εἶναι συγγενής, δὲν βλάπτει) ἄνωθεν βρέφους ἢ τῶν φορεμάτων του. Τὸ προσκελλόμενον βρέφος ἥτοι τὸ προσκελληθὲν αὐτὸ ἢ τὸ φορέσαν προσκελλημένα φορέματα καταντᾷ καχεκτικὸν καὶ θεραπεύεται διὰ τινων μαγγανειῶν. Τὰ προσκελλημένα ῥοῦχα βρέφους, διὰ τὰ μὴ βλάψωσιν αὐτό, διαπερῶσιν ἀπὸ κρίκου θύρας, ἢ τὰ περιστρέφουσιν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς τοῦ προσκελ-

λήσαντος λέγουσαι: «ὅ, τι βλάπτει, ἴπνω σου». Φορέματα βρεφῶν, ἐφ' ὧν ἔτεκε γαλῆ, ρίπτονται.

§ 19. Οἱ ὄνυχες τοῦ νηπίου, διὰ τὰ μὴ ἀποθάνῃ, κόπτονται μόνον ὑπὸ τῆς ἐχούσης μητέρα καὶ πατέρα· ἐν ἐλλείψει τοιαύτης θέτουσι τὰς χεῖρας τοῦ νηπίου ἐντὸς ἀλεύρου, ἢ, ὅπως λέγουσι: τὰ βάλλουν (τὰ νύχια) ἔς τὰ αὐρὶ, καὶ οὕτω κόπτονται μόνον. Δὲν ἐδοκίμασα, ἵνα βεβαιωθῶ περὶ τῆς τοιαύτης ιδιότητος τοῦ ἀλεύρου.

§ 20. Ἐὰν τὸ παιδίον τὴν νύκτα τρίξῃ τοὺς ὀδόντας, τὸ λέγουσι λαοῦρί. Πρέπει δὲ νὰ δαγκάσῃ τρεῖς τὸ γρίκελλον (κρίκον) θύρας ἐκκλησίας, διὰ τὰ μὴ τὸ ἐπαναλάβῃ πλέον.

§ 21. Κόπτουν τρία τσουλιὰ (ιοῦλους) ἐκ τῆς κόμης τῆς μητρός, ἅτινα πλέκουσι καὶ δένουσιν εἰς τὸν πόδα τοῦ τέκνου τῆς, διὰ τὰ μὴ τὸ πιάτῃ τὸ ἴματι.

§ 22. Ὡσαύτως κρεμῶσιν εἰς τὰ βρέφη περιάπτον τὸν μεγαλήτερον ὄνυχον τοῦ καρκίνου, ἀλλὰ τοῦ ζερβοῦ, ἥτοι τοῦ ἔχοντος μεγαλύτερον τὸν ἀριστερὸν ὄνυχον.

§ 23. Ὅπως διευκολύνωσι τὴν ὁδοντοφυίαν, λαμβάνει γυνὴ τις πέλεκυν, καὶ ἐρχομένη πρὸ τῆς θύρας λέγει:

«Ἄς ἔξευρεν ἡ μάνα σου,
πῶς σὲ πονοῦν τὰ ὀδόντια σου»,

καὶ κτυπῶσα διὰ τοῦ πελέκεως ἐπὶ τοῦ ἀνωφλοίου ἐξακολουθεῖ:

«τὰ πάνω»,

κτυπῶσα δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κατωφλοίου προσθέτει:

«καὶ τὰ κάτω σου»,

ἢ καὶ ἄλλως:

«Ἄν ἔξευρεν ἡ μάνα του
«πῶς τὸ πονοῦν τὰ ὀδόντια του,
«νὰ κόψω τὰ κατωφλοία μας,
«τὰ πάνω καὶ τὰ κάτω μας».

2

Τὰ κατὰ τὴν μνηστείαν καὶ τὸν γάμον.

§ 24. Ἀφοῦ γείνωσιν αἱ συμφωνίαι τῆς μνηστείας, ἀπαραιτήτως ἡ οἰκογένεια τῆς νύμφης ὀφείλει νὰ κατασκευάσῃ γλύκυσμα τι, ὅπερ λεγόμενον πεσκέσι διανέμει εἰς τὸν γαμβρόν, εἰς ὅσας ἀδελφὰς καὶ ἀδελφούς, θεῖους καὶ θείας ἔχει ὁ γαμβρὸς καὶ εἰς τὸν ἀνάδοχον αὐ-

τοῦ. Τοῦτο δὲ ἐν χωρισταῖς σουπιέrais φέρουσιν ἐν σώματι καὶ διανέμουσιν ἡ μήτηρ, αἱ ἀδελφαὶ καὶ αἱ στενότεραι συγγενεῖς τῆς νύμφης.

§ 25. Τὴν παραμονὴν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ρίπτουν αἱ μεμνηστευμένοι ἐπὶ τοῦ πυραύνου ἐλαίας κλώνον χλωρὸν αὐθημερὸν κοπέντα· ἐὰν κροτῇ, οἰωνίζονται, ὅτι ἀνταγᾶπώνται. Τοῦτο πράττουσι κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ἄλλοι ἄγαμοι καὶ ἑγγαμοὶ ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὀρίζοντες θέματα, τοῦ ὁποῖου λαμβάνουσι θετικὴν ἀπάντησιν, ὅταν τὰ φύλλα κροτήσωσιν, ἀρνητικὴν δέ, ὅταν καῶσιν ἀδιαφοροῦντα πρὸς τὸν χρηματιζόμενον.

§ 26. Τοὺς στεφάνους τῶν νυμφίων κόπτει ἀνὴρ ἀμφιθαλὴς ἀπὸ κλήματα ὀπωρικά λεγόμενα, οὐδέποτε δὲ ἀπὸ μαῦρα· κόπτει δὲ ἐννέα, ἀπαγγέλλων εἰς ἐκάστην τριάδα τὸ σύμβολον τῆς πίστεως· ἔπειτα ρίπτει ἐν κατ' ἀνατολὰς καὶ ἄλλο πρὸς δυσμὰς· διὰ δὲ τῶν τριῶν ἄλλων πλέκει τὸν τοῦ νυμφίου καὶ διὰ τῶν λοιπῶν τεσσάρων τὸν τῆς νύμφης στέφανον (διότι ἡ γυνή, λέγουσι, ἔχει μίαν πλευρὰν παραπάνω, ἥτοι περισσότερον ἀπὸ τὸν ἄνδρα), καὶ τυλίσσει αὐτοὺς διὰ μετὰξῆς ἐρυθρὰς χωρὶς γὰρ δέσῃ κόμβον (διὰ τὰ μὴ δεθῇ τὸ ἀνδρόγυνον). Ἐὰν αἱ ἄμπελοι ὦσι κλαδευμένοι, εὕρισκε κλήματα κεκομμένα εἰς σωροὺς καὶ κόπτει (διότι ἀφεύκτως ὀφείλει νὰ κόψῃ διὰ μαχαίρας) τὰς κάτω ἄκρας, ἀπαγγέλλων ὡσαύτως τὸ πιστεύω ἐφ' ἐκάστην τριάδα.

§ 27. Τὴν νυμφικὴν κλίνην στρωννύει κόρη ἀμφιθαλὴς.

§ 28. Ἀπαγορεύεται εἰς τὸν νυμφίον νὰ καταβῇ εἰς παραλίαν (γὰρ δὴ θάλασσαν) πρὸ τῆς παρελεύσεως τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ γάμου του· ἄλλως πιστεύεται, ὅτι ἀποθνήσκει.

§ 29. Ἀπαγορεύεται εἰς νεονύμφους, πρὶν ἢ παρέλθωσι τεσσαράκοντα ἡμέραι ἀπὸ τοῦ γάμου των, νὰ παραστῶσιν εἰς τὴν ἑναρξίν ἄλλου γάμου ἢ μᾶλλον, κατὰ τὴν ἰδιόζουσαν φράσιν, γ' ἀκούσουσι εὐλογημένην, ἥτοι τὴν ἐκφώνησιν, ἣν λέγει ὁ ἱερεὺς ἐν ἀρχῇ τῆς τελετῆς: Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ πατρὸς κτλ. Θεωρεῖται, ὅτι οἱ παραβάται τῆς συνθηκῆς ταύτης ἀποθνήσκουσιν.

§ 30. Ἐντὸς τεσσαρακονθημερίας δὲν τελεῖται τελετὴ γάμου ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ, ἄλλως θάττερον τῶν ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ στεφανωθέντων ἀνδρογύνων κινδυνεύει ν' ἀποθάνῃ.

§ 31. Πρὶν ἢ παρέλθῃ ἔτος ἀπὸ τοῦ γάμου των, οἱ νεόγαμοι οὔτε φυτεύουσιν οὔτε

καρφώνουσιν εἰς τὰ κτήματά των. Οἱ παραβάται θεωρεῖται ὅτι κινδυνεύουσι ν' ἀποθάνωσιν.

§ 32. Δὲν νυμφεύονται τὴν ἐβδομάδα τῆς τυρινῆς (τυροφάγου), διὰ τὰ μὴ τυραννιῶνται (1).

§ 33. Ὁ γαμβρὸς μέχρι τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ γάμου του δὲν κόπτει αὐτὸς διὰ μαχαίρας ἄρτον, διὰ τὰ μὴ ἀποθάνῃ.

3

Τὰ κατὰ τὸν ἄλλον βίον.

§ 34. Οἱ ἐρχόμενοι περὶ μέσας νύκτας οἵκαδε ἀφίνουσι τὰ ὑποδήματα ἢ μανδήλιον ἔξω τῆς θύρας, ἵνα ἀποτρέψωσι κατ' μὴ εἰσαγγάωσιν ἐντὸς τοῦ οἴκου δαίμονα, ὅστις ἴσως τοὺς παρηκολούθησεν.

§ 35. Εὕρισκόμενός τις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κεκλεισμένου περὶ μέσας νύκτας καὶ ἄκραγτα (πρὶν ἀλέκτωρ φωνήσῃ) καὶ καλούμενος ἔξωθεν, οὐδ' εἰς τὴν πρώτην οὐδ' εἰς τὴν δευτέραν πρόσκλησιν ἀπαντᾷ, ἀλλὰ μόνον μετὰ τὴν τρίτην, διότι ἐνδεχόμενον νὰ τὸν προσκαλῇ (γὰρ τοῦ φωνάξῃ) στοιχειὸ καὶ ὅταν ἀπαντήσῃ τοῦ παίρνει τὴν φωνήν του (χάνει τὴν φωνήν ἢ τρελλαίνεται), ἐνῶ τρίτην φορὰν τὸ στοιχεῖο δὲν ἐπαναλαμβάνει τὴν πρόσκλησιν.

§ 36. Τὴν μεγάλην παρασκευὴν ἕνεκα τῆς κατ' αὐτὴν σταυρώσεως τοῦ Χριστοῦ δὲν ἀπλώνουσι (δὲν κρεμνοῦν) τὰ πλυνόμενα φορέματα ἐπὶ σχοινίων ἢ δοκῶν ἢ τοίχων ἀλλὰ χαμαὶ ἐπὶ τῶν δωματίων.

§ 37. Θεωρεῖται κακὸν τὸ νὰ καίωσιν ἢ μεταχειρίζωνται ὡς ἑναυσμα σάρωθρα, ἔστω καὶ παλαιὰ καὶ ἄχρηστα ἤδη. Ἐν τῇ προλήψει ταύτῃ ὑπολανθάνει βεβαίως οἰκονομικὴ πρόνοια, διότι ἄλλως αἱ ὀκνηραὶ οἰκοδέσποιναὶ ἐν πάσῃ ἐλλείψει ἐναύσματος θὰ κατέστρεφον εὕρισκοντας πρόχειρα τὰ σάρωθρα.

§ 38. Θεωρεῖται κακὸν τὸ ν' ἀφίσταται ἐν ὑπαίθρῳ τὴν νύκτα (ἔς τ' ἄστρον) τὸ κόσκινον (ἢ τριχιά) τοῦ ἀλεύρου. Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προλήψει ὑπολανθάνει συμβουλή, διότι ἄλλως ἐκ τῆς ὑγρασίας τῆς νυκτὸς τὸ συνιστῶν τὴν τρι-

(1) Πολλὰς λέξεις παρεξηγεῖ ὁ λαὸς ἐκ τῆς συμπτώσεως τῶν φωνῶν· οὕτω λέγεται εἰς τι δημῶδες δίστιχον:

«Ἀρνὶ φαεὶς κ' ἐρηγήσῃς με, τερὶ καὶ τυραννέῖς με,
«σηκότι τοῦ μωροῦ παιδοῦ κ' ἐπολησιμόνησές με».

(1) Ὅρα § 18.

(2) Κορφή, τὸ ἔγκοilon τοῦ κρανίου. Πολυδεύκης ἐν Ὀνομαστικῇ Β', 39. Ἐν Σύμῃ κορφή λέγεται τὸ μέρος ἔνθα διασχίζεται ἡ κόμη.

γυῖν ἐκ τριχῶν ὕφασμα θὰ καθίστατο ἀνεπι-
τήδειον εἰς κοσμίσιμα.

§ 39. Ὄταν τὸ πῦρ τῆς ἐστίας κροτῇ
(σπᾶ, κομματίζει) λέγουσιν:

« ἂν εἶσαι φίλος, νὰ χαρῆς, ἂν εἶς ὀχτρός, νὰ σκάσης,
κί' ἂν εἶσαι καταναλιστής, νὰ σκάσης, νὰ πλαντάξης ».

§ 40. Ὄταν πταρνύηται τις, θεωροῦσιν,
ὅτι ἀναμμνήσκειται αὐτοῦ φίλον πρόσωπον
(τὸν ῥαβάλλουν).

§ 41. Τὴν 12 ἰουνίου, καθ' ἣν ἐορτάζε-
ται ὁ ἅγιος Ὀνούφριος (ἅϊς Ρούφρης), ἡμέραν
ἐργάσιμον κατὰ τὰλλα, δὲν θεωροῦσιν, διότι
θεωρεῖται, ὅτι ὁ ἅϊς Ρούφρης ῥουφᾷ τὰ στήχυν
τῶν θεριζόντων κατὰ τὴν ἐορτήν του.

§ 42. Ὄταν οἱ ἄρτοι βραδύνωσιν, ἢ, ὡς
λέγουσιν, ἀργοῦν ῥ' ἀναβοῦν, ἡ οἰκοδόποινα
λαμβάνει κόσκινον, ἐν ᾧ θέτουσα ἄλλας ἐξέρ-
χεται μέχρι τῆς αὐλαίας θύρας, καὶ ἐπιστρέ-
φουσα λέγει:

« Ὡς τὴν ἄνω γειτονεῖα
μαλλῶναι νύμφη μὲ τὴν πεττερία·
ὅσο νᾶμπω καὶ νᾶβγω
ἐλύσαν τὰ ψωμιά ».

Καὶ οὕτω θεωροῦσιν, ὅτι τὰ ψωμιά ἀνα-
βαίνουν.

§ 43. Τὸ σάββατον δὲν πρέπει νὰ τελειώσῃ
νεόρραφον φόρεμα. Ἐὰν ἡ ἀνάγκη νὰ γένηται
χρήσις αὐτοῦ τὴν κυριακὴν, ἀνάγκη ν' ἀφθῇ
μέρος τι ἄρραφον αὐτοῦ, διὰ νὰ τελειωθῇ τὴν
ἐπιούσαν δευτέραν.

§ 44. Κόπτουν τεμάχια ἀπὸ τὸ φόρεμα
ἐκείνου, οὕτως θεωροῦν ὅτι πιάσει τὸ ῥιμάτιν
του, καὶ ἡ τὸ καπνίζουν εἰς τὸν βασκανθέντα,
ἢ τὸ κάμνουν φυλακτὸν (περίαπτον).

§ 45. Ἡ ζυμώσασα ἄρτους (1) νίπτεται
διὰ τοῦ ὕδατος, μὲ τὸ ὅποιον ἀποπλύνει τὴν
σκάφην, διὰ νὰ γίνηται ὠραία καὶ λέγεται

« Ποῦ ζυμώση καὶ πλυττῇ
πέντε μέραις γαλλιστή ».

§ 46. Ἡ οὐροῦσα ἀντικρυ τοῦ ἡλίου βρα-
δύνει νὰ νυμφευθῇ.

§ 47. Ὄταν δὲν νυμφευθῇ τις μέχρι τῆς
ἀπόκρεω, λέγουσιν, ὅτι τὴν καθάραν δευτέραν
(ἥτοι τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς μεγάλης τεσ-
σαρακοστῆς) πρέπει νὰ πάγῃ νὰ κόψῃ τὸν
πεῦκον, πῖτυν μεγαλοπρεπῆ παρὰ τὴν πόλιν.

§ 48. Ὄταν ἐν συναναστροφῇ ἐπέλθῃ σιγή,

(1) Ἐν Σύμῃ ἐκάστη οἰκογένεια κατασκευάζει κατὰ πᾶν
σάββατον τοὺς ἀναγκαίους δι' ἅπαν τὴν ἐβδομάδα ἄρτους.

λέγουσιν «φτωχὸς γεννιέται». Οἱ ἀρχαῖοι ἔλε-
γον: Ἐρμῆς εἰσπέπτωκεν.

§ 49. Δὲν φυτεύουσι φοίνικα (χρουμια-
δεῖν), διότι, ὅταν τὸ δένδρον αὐξηθῇ, ὥστε
νὰ δῇ τὴν θάλασσαν, ὁ φυτεύσας ἀπο-
θνήσκει.

§ 50. Τὴν μεταρροσίαν (χυτρόποδα), ὅταν
τις καταβιβάσῃ ἀπ' αὐτῆς τὴν χύτραν, δὲν
πρέπει ν' ἀφίνη ἐπὶ τοῦ πυρός, διότι, ὡς λέ-
γουσιν, βάλλει ἐπ' αὐτῆς τὴν χύτραν του (τὸ
τσουκαλάκι του) ὁ πειρασμὸς (ὁ διάβολος).

§ 51. Τὴν ἐσπέραν τῆς 22 ἀπριλίου, πα-
ραμονὴν τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀνά-
πτουσι πυράς, διαπηδῶντες δὲ ἄνωθεν αὐτῶν
λέγουσιν:

« Ὄξω φύλλοι καὶ κορεοὶ
καὶ μέγλοι ποντικοί ».

§ 52. Τὰς μεγάλας ἐορτάς δὲν μεταδίδουν
εἰς γείτονας ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς ἐστίας.

§ 53. Εἰς τὰ θεμέλια νεοκτιζομένης οἰ-
κίας σφάζουσιν ὄρνιθα, διὰ νὰ μὴ ἀποκτήσῃ ἡ
οἰκία στοιχειό. Ἐπίσης καὶ εἰς τὰ ναυπηγού-
μενα πλοία.

§ 54. Ὄταν εἰσέρχεται τις πρώτην φορὰν
εἰς οἰκίαν φίλου ἢ συγγενοῦς, πρέπει νὰ θέσῃ
πρῶτον τὸν δεξιὸν πόδα ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ.

§ 55. Δὲν ἀναχωρεῖ τις διψασμένος ἐκ
ξένης οἰκίας, καὶ οἱ ἐν αὐτῇ προθυμοποιοῦνται
νὰ τῷ δώσωσι νὰ πῇ, ἵνα μὴ τοῖς ἀφήσῃ τὴν
δίψαν του.

§ 56. Τὴν α' μαρτίου δένουσι περὶ τὸν καρ-
πὸν τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν αἱ νεάνιδες μίτον
ἐρυθρόλευκον, λεγόμενον μάρτην, διὰ νὰ μὴ
τὰς πιάσῃ ὁ ῥήλιος τὴν δὲ τελευταίαν ἡμέραν
τοῦ μαρτίου ἀναρτῶσιν αὐτὸν εἰς ῥοδωνίαν
καὶ λέγουσιν:

« Νὰ τριανταφυλλὰ τὸμ μάρτημ μου,
» δώκέ μου τὰ κάλλη σου
» καὶ τῆς κοκκινάδες σου
» καὶ τῆς ὁμορῶδες σου ».

§ 57. Φυλάττουσι πῖθον (χρουππὶ) σύκων
ἐκλεκτῶν καὶ ἕτερον συμαῖκου οἴνου (ἂν ἔχω-
σιν), οὗς ἀνοίγουσιν τὴν α' μαΐου. Καὶ οἱ ἀρ-
χαῖοι τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν ἀνθεστηριῶν
εἶχον τὰ πιθοῖγια (ἀπὸ τοῦ πῖθους οἶνιν =
ἀνοίγειν), ὅτε ἤνοιγον τοὺς πῖθους καὶ ἐδοκίμα-
ζον τὸν ἐν αὐτοῖς οἶνον.

§ 58. Τὴν παραμονὴν τῆς πρώτης μαΐου
ἀναρτῶσιν εἰς πύλας τὰς θύρας τῆς οἰκίας ἀν-
θοδέσμην λεγομένην μῖαν καὶ συγκειμένην ἐκ
κλώνου ἐλαίας, ἀκάνθης τινός, φύλλου μαύ-

Τὰ κατὰ τοὺς κολυμβητάς.

§ 70. Ὄσον δίπυρον χρειάζεται ἕκαστος
κολυμβητῆς διὰ τὸ ταξείδιον, κατασκευάζεται
ὑπὸ τῶν γυναικῶν οἴκοι, καὶ θέτουσιν αὐτὸ
εἰς σάκκους, οὗς, καθὼς καὶ τὸ ζιμπίλι (σπυ-
ρίδα), ἐν ᾧ τὰ φορέματα τοῦ κολυμβητοῦ,
ἀφοῦ ῥάνη δι' ἁγιασμοῦ ἢ κομίσουσα εἰς τὸ
πλοιάριον, ποιεῖ τὸν σταυρὸν τῆς καὶ λέγουσα:
Ἐλα Χριστέ, ἔλα Παπαγιᾶ, ὀφείλει νὰ φέρῃ
ἀνὰ ἓνα ἢ δύο ἀπὸ τῆς οἰκίας μέχρι τῆς προ-
κυμαίας, ἔνθα τὸ πλοιάριον, ἀμύθηκτα, δηλαδὴ
χωρὶς νὰ ἀποθέσῃ που αὐτοῦς, ἔστω καὶ ἐὰν
κουρασθῇ. Δὲν ἐμβιβάζονται δὲ εἰς τὸ πλοιά-
ριον αἱ ζωοτροφίαι καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα διὰ
τὸ ταξείδιον, πρὶν ἢ ἱερεὺς τελῇ ἁγιασμὸν
καὶ ἀναγνώσῃ τετραευαγγέλιον.

§ 71. Ὁ λύσων τὸ παλαμάρι (τὸ πρυμνή-
σιον σχοινίον) πρέπει νὰ εἶναι καλορροϊζικός.

§ 72. Ἀναχωροῦν πάντοτε δευτέραν ἢ
τετάρτην ἢ παρασκευῇ, οὐδέποτε δὲ κατὰ
τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ὡς οὐδὲ
κατὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡγοίχθη λάκκος
(τάφος). Διὸ ἅμα γνωσθέντος, ὅτι ἀπέθανε τις,
φροντίζουν ν' ἀνασπᾶσιν τὰς ἀγκύρας, πρὶν
ἢ ἀνοιγθῇ ὁ τάφος. Ἀπαίροντες δὲ σταυρο-
ν τὸν ῥυαλόν, ἥτοι σχηματίζουν διὰ λο-
ξοδρομιῶν σταυρὸν ἐν τῷ λιμένι καὶ πυρο-
βολοῦσιν.

§ 73. Ἐὰν, πρὶν ἢ φθάσωσιν εἰς τὸ μέρος
τῆς ἐργασίας, προσεγγίσωσι που καὶ εὖρωσιν
ὀκτάπουν, δὲν τὸν συλλαμβάνουσιν ὡς γρου-
σοῦζικον· καὶ ἡ θεὰ του δὲ ἔτι αὐτὴ θεωρεῖται
κακὸς οἰωνός.

§ 74. Τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως
τοῦ κολυμβητοῦ δὲν σαροῦσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ του
διὰ σαρώθρου, διὰ νὰ μὴν τὸν ῥίξουν ὀξω,
ἔτσι ποῦ ῥίχτουν καὶ τὰ σκουπίδια.

§ 75. Ἀναχωροῦντες καὶ διαβαίνοντες ἀπὸ
τὸν Ἀλωπὸν (Ἀλώπηξ;), ἀκρωτήριον τῆς
Καρίας, ἀντικρυ τῆς Ρόδου, κατὰ Στράβωνα
Κυνὸς σῆμα (1), ῥίπτουσιν αὐτῷ τεμάχιον δι-
πύρου, ὑποσχόμενοι νὰ τῷ ῥίψωσιν ἐπιστρέ-
φοντες ἔτι πλεῖον· καὶ πράγματι ἐπιστρέφοντες
ῥίπτουσι περισσότερον.

§ 76. Ὄταν φθάσωσιν εἰς τὸ μέρος τῆς
ἐργασίας, ἄρχονται δευτέραν, ἢ τετάρτην, ἢ

(1) Βιβλ. ΙΔ'. Μετὰ δ' οὖν τὰ Λώρυμα τὸ Κυνὸς σῆμα
ἔστι καὶ Σύμη νῆσος.

ρης συκῆς καὶ κλώνου θάμνου τινός λεγομέ-
νου ἀμᾶ.

§ 59. Τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ κατασκευάζουσι
κολοῦριον, τὸ ὅποιον χωρὶς νὰ ἐψήσωσιν ἀναρ-
τῶσιν εἰς ἡλὸν τινα καὶ φυλάττουσι διὰ τὴν
καλορροϊζικίαν (ὡς καλὸν οἰωνόν), λεγόμενον
κοιλολοῦράκι τῆς μεγάλης πέφτης.

§ 60. Ὄταν ἐπισκέπτης τις εἶναι φορτικός,
ἢ βραδύνη ν' ἀναχωρήσῃ, θέτουσι κρυφίως εἰς
τὸ ὑπόδημά του ἄλας, ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν
ἀναχώρησίν του.

§ 61. Προϋζομερῆς ἥτοι ζύμης δὲν με-
ταδίδουσιν εἰς ἐκείνην, ἣν δὲν εὐνοοῦσιν (εἰς
ὅποιαν δὲν ἔχουν παρμένην ἀπὸ καλὸν μᾶτι).

§ 62. Τὰ φλοιᾶ (περικαλύμματα) τοῦ
ψοῦ δὲν καίουσιν εἰς τὸ πῦρ, διότι καίεται τῆς
ὄρνιθος ὁ πρωκτός.

§ 63. Ὁ ἀλιεὺς δὲν κόπτει τὴν οὐρὰν
οὐδὲ τὰς πτέρυγας τῶν ἰχθύων, οὗς αὐτὸς
ἀλιεύσας προτίθεται νὰ ἐψῇ, διότι κόβῃ τὰ
ῥέγρια του.

§ 64. Τὴν κυριακὴν τοῦ πάσχα πρέπει
νὰ φορέσῃ τις νέον τι φόρεμα ἢ ὑπόδημα, διὰ
νὰ μὴ τὸν κατονήσῃ τὸ πονεῖ.

§ 65. Τὸ γάλα τῆς αἰγὸς δὲν ῥίπτουν εἰς
τὸ πῦρ, διότι στεριεύουν (κορώνουν) οἱ μα-
στοὶ τῆς.

§ 66. Ἐὰν γυνὴ τις ἔλθῃ εἰς τινα οἰκίαν
καὶ γογγίζῃ καὶ παραπονῇται, ὅταν ἀναχωρῇ,
ῥίπτουσιν ὀπισθεν αὐτῆς ἄττητα (τέφραν, στή-
κην), λέγουσαι: Ἰὰρ τα καὶ πάεργε (λάβε
μετὰ σοῦ καὶ ἄπιθι τὰ παράπονα καὶ τοὺς
γογγισμούς σου).

§ 67. Τὰ γεννώμενα κατὰ τὴν 25 δεκεμ-
βρίου καὶ μάλιστα τὴν νύκτα τῆς 24 πρὸς τὴν
25 δεκεμβρίου λέγονται Κάιδες. Πιστεύουσι
δέ, ὅτι τὰς νύκτας τοῦ δωδεκαημέρου (ἀπὸ 25
δεκεμβρίου μέχρις 6 ἰανουαρίου) ἐγείρονται
ἀπὸ τῆς κλίνης των καὶ περιερχόμενοι ἀνὰ τὴν
πόλιν ἐπιστρέφουσι πάλιν οἰκαδε οὐδένα μὲν
βλάπτοντες ἄλλ' οὐδὲ συναισθησιν ἔχοντες
τοῦ πάθους των.

§ 68. Ὄταν ἀστράπτῃ καὶ βροντᾷ, λέ-
γουσιν: ὁ Θεὸς πατρὲύγει τὴν κόρην του, καὶ
οὐχὶ ταῖς θυγατέρας του, ἀλλ' οὐδὲ πυροβο-
βοῦσιν, ὡς ἐσφαλμένως ἐπληροφόρησαν τὸν κ.
Ν. Γ. Πολίτην (Δημῶδεις μετεωρολογικοὶ μῦ-
θοι ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου, ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ
Παρνασσού. Ἐν Ἀθ. 1880, σελ. 14).

§ 69. Τὸ τρίστρατον (τρίοδος) θεωροῦσιν
ὅτι δὲν πιάσῃ στοιχειό, ἴσως διότι καὶ ἐν-
ταῦθα ὑπάρχει τριάς.

παρασκευήν. Πρώτος δὲ τότε ρίπτει τὴν ἄγκυραν ὁ κυβερνήτης· εἶτα εἰς τῶν κολυμβητῶν ποιεῖ τὸν σταυρόν του, κρεμᾷ τὴν ἀπόρην (1) ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ καὶ λέγει: *ἔλα Χριστέ*. Λαμβάνει ἔπειτα τὸ *καμπανέλλι* (2), καὶ ἀφοῦ δι' αὐτοῦ σημειώσῃ σταυρὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καταδύεται. Ἐὰν εὖρη σπόγγον, ὅταν ἀνέλθῃ, σημειοῖ διὰ τοῦ σπόγγου, ὃν κρατεῖ ἐν τῇ δεξιᾷ, τρεῖς σταυροὺς εἰς τὰ πλευρά τοῦ πλοιαρίου, οὓς πάλιν διαλύει ρίπτων θάλασσαν ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἀναβαίνει ἐπὶ τοῦ πλοιαρίου λέγει ἐν οἰκδήποτε ὥρα: *καλὴ μέρα, καλορροϊζικος ὁ σερτές μας*. Εὐθὺς ὑφύεται ἡ σημαία, ἣν χαιρετῶσι διὰ πυροβολισμοῦ, καὶ ἀνοίγοντες τὸ βαρέλιον τοῦ οἴνου (ὅπερ ἐπὶ τούτῳ ἔχουσι κεκλεισμένον ἕως τότε ἔχοντες ἰδιαίτερον οἶνον διὰ τὸν διάπλουν) πίνουσιν εὐχόμενοι: *καλορροϊζικος ὁ σερτές μας καὶ καλὸν τέλος*. Καθ' ἐκαστην δὲ ἡ πρώτη κατάδυσις (βουτιά) γίνεται ἀπὸ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πρύμνης. Παρὰ Καλυμνίους δὲ ἀπὸ τὸ δεξιὸν τῆς πλώρας.

§ 77. Ὄταν ἐξάξωσιν ἱκανοὺς σπόγγους, ὥστε νὰ πληρώσωσιν ἕνα σάκκον, ἐτοιμάζουσιν αὐτὸν καὶ σημειοῦσιν ἐπ' αὐτοῦ σταυρὸν μὲ *ματσίδι* (κλάδοι θάμνου τινὸς εὐώδους εὐλογούμενοι τὴν κυριακὴν τῶν βαίων) διὰ θυμιατηρίου (τὸ *σταυρόνουν*), καὶ πρώτους θέτουν διὰ μιᾶς τρεῖς σπόγγους ἐν τῷ σάκκῳ εἰς τύπον τῆς ἁγίας τριάδος, καὶ ὅταν τὸν γεμίσωσι, τὸν ρίπτουσιν εἰς τὸ κύτος τοῦ πλοιαρίου εὐχόμενοι: *νὰ σέρῃ ἀπὸ πίσω του εἴκοσι... τριάντα, σαράντα*, ὅσους ἐπιθυμοῦσιν οἱ εὐχόμενοι.

§ 78. Ἐκαστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν θυμωσι τὰς εἰκόνας διὰ λιθάνου, τὴν δὲ ἄγκυραν, τὸ *καμπανέλλι* καὶ τοὺς δύοτας μὲ *ματσίδι*, διὰ τὸ *μμάτι*, ἥτοι πρὸς πρόληψιν πάσης βασιανίας.

§ 79. Ὄταν *βάλουν σουφρᾶν* (ὅταν παραθέτωσι τράπεζαν), θέτουσιν ἀμέσως ἐπ' αὐτοῦ τεμάχιον ἄρτου, διότι δὲν πρέπει νὰ μένῃ κενὸς ὁ σουφρᾶς (εἶδος τραπέζης χαμηλῆς, ἐφ' ἧς θέτουσι τὰ φαγητὰ κλπ.) καὶ ὅταν δὲ θὰ ἄρωσιν αὐτὸν (ὅταν τὸν σηκόνουν), ἀφίνουν πάλιν ἐπ' αὐτοῦ τεμάχιον ἄρτου, ὅπερ ρίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

§ 80. Τὰς πρώτας τρεῖς ἡμέρας τοῦ αὐγούστου λέγουσι *δράμια*, καὶ κατὰ ταύτας

(1) Δικτυωτὸς σάκκος, ἐν ᾧ ἀποθέτει τοὺς ἐξαγομένους σπόγγους.

(2) Λίθος πλατύς, ὃν κρατῶν ὁ κολυμβητὴς καταδύεται εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον.

ἀρχαιοθὲν μέχρι πρό τινων ἐτῶν οἱ σπογγεῖς δὲν ἐκολύμβων, διὰ τὰ μὴ *κουφαττοῦν*. Αἱ γυναῖκες μάλιστα οὐδὲ πλύνουσιν ἔτι καὶ σήμερον, ὥς τι νὰ πλύνουν τὰ *καττήλια* τοῦ Σωτήρος, ἥτοι μέχρι τῆς 6ης αὐγούστου, ἐορτῆς τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος.

§ 81. Κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς γυναῖκα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς σκάφας (οὕτως ὀνομάζουσι τὸ συνηθέστερον εἶδος τῶν σπογγαλιευτικῶν πλοιαρίων), διότι ἡ ἐπιθασίς γυναικὸς ἐντὸς σκάφης κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως θεωρεῖται κακὸς οἰωνός.

5

Τὰ κατὰ τὴν τελευταίην.

§ 82. Ὄταν εἶναι τις ἐπιθάνατος, διὰ νὰ ξεψυχήσῃ ἡσύχως καὶ ἀνευ ἀγωνίας, τὸν γυρίζουν *νεκρικά*, δηλαδή τὸν θέτουσι μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς δυσμὰς· ἡ δὲ φράσις: *ἐγυρίσαν τον νεκρικά* σημαίνει, ὅτι οὐκέτι ἔχει ἐλπίδα ζωῆς ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος. Οὐδεὶς δὲ πρέπει νὰ ἴσταται πρὸ τῆς θύρας. Λύουσι δὲ καὶ τοὺς κόμβους, ὅσους ἔχουν τὰ φορέματά του, τὰ *μανδήλια*, αἱ ζῶναι ἢ ἄλλα.

§ 83. Ἡ ἔγκυος δὲν ἀσπάζεται τὸν νεκρόν.

§ 84. Κατασκευάζουσιν κόλλυβα εἰς μνημόσυνον τοῦ θανόντος τὴν τρίτην, τὴν ὀγδόην καὶ τὴν τεσσαρακοστὴν ἡμέραν, τὸν τρίτον, τὸν ἕκτον καὶ τὸν ἑνατον μῆνα καὶ τὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς θανάτου. Φιλοτιμοῦνται δὲ ὅσαι πλεῖσται συγγενεῖς καὶ φίλοι τῆς οἰκογενείας νὰ μεταβῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα ἀπεβίωσεν ὁ μακαρίτης ἀπὸ πρωΐας, πρὶν ἢ μεταφέρωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ ἔχον τὰ κόλλυβα ἁγγεῖον (*σκουτέλλι*) καὶ προσθέσωσιν ὀλίγους κόκκους ἐκαστῇ ἰδιοχείρως νομίζουσαι, ὅτι στέλλουσι *ποδοσῆμι* (ἐνθύμιον) εἰς τοὺς ἑαυτῶν νεκροὺς (ἢ τὰ *πεθαμμένα των*).

§ 85. Ἡ θύρα τῆς αἰθούσης, ἐν ἣ ἀπεβίωσε τις, δὲν κλείεται μέχρι τρίτης ἡμέρας, διότι ὁ ἄγγελος κάθεται μέσα καὶ εἶναι φόβος, μὴ κατακλεισθεῖς πάρη καὶ ἄλλων ψυχάς. Ἰσως ἡ πρόληψις αὕτη ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν δοξασίαν τῶν ἀρχαίων ἐλλήνων, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ περιφέρεται ὑπὲρ τὴν γῆν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἢ μέχρις οὗ ταφῇ ὁ νεκρός.

§ 86. Δὲν σαρκοῦσι μέχρι τρίτης ἡμέρας ἀπὸ τοῦ θανάτου τινὸς διὰ σκρώθρου.

§ 87. Ὅσαι γυναῖκες μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ θανόντος διὰ νὰ συνοδεύσωσι τὴν ἐκφορὰν δὲν ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῆς ἐκκλησίας κατ' εὐθείαν εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν οἰκίας, ἀλλὰ πάλιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θανόντος, διὰ νὰ ὀδηγήσωσι τὰ *ἄμποδα* (τὰ ἔχνη) τοῦ ἀγγέλου ἐκεῖ καὶ οὐχὶ εἰς τὰς ἑαυτῶν οἰκίας.

§ 88. Δὲν κρεωφαγοῦσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ θανόντος πρὸ τῆς παρελεύσεως τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του.

§ 89. Ἀφοῦ τελειώσῃ ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία, ἂν τις πταρνησθῇ, κινδυνεύει ν' ἀποθάνῃ καὶ αὐτός. Ὁ κίνδυνος δὲ δῆθεν προλαμβάνεται, ἔὰν κοπῇ τεμάχιον ἐκ τῶν φορεμάτων του καὶ ριφθῇ εἰς τὸν τάφον τοῦ τεθνεώτος.

§ 90. Μετὰ τὴν κηδεῖαν τὸ *περίδειπνον* τῶν ἀρχαίων τρώγουσι μόνον οἱ ἐκκλησιαῖχοι καὶ οἱ νεκροθάπται· συνίσταται δὲ ἀπαρατήτως ἐκ τριῶν ἄρτων, τυροῦ ἢ ἔχθους παστοῦ, τριῶν κρομμύων καὶ οἴνου. Ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ τοῦ τεθνεώτος οἱ στενωτέρω συγγενεῖς πίνουσιν ἀφέψημα κινναμώμου (κανέλλας), ὡς ἀνακουφιστικὸν ἀπὸ τῆς λύπης. Ἡ δὲ φράσις *πρέπει νὰ πιῇ κανέλλιαν* λέγεται πρὸς τοὺς ἔχοντας στενοχωρίαν ἢ λύπην.

Προσθήκαι εἰς τὸ 3ον μέρος.

§ 91. Ὀνειρευόμενοι *σῆκον*, τὸ θεωροῦσι καλὸν οἰωνόν, διότι τὸ *σῆκον* εἶναι σήκωσις: ἀνακούφισις (παράβαλε § 30 καὶ τὴν σημείωσιν).

§ 92. Δὲν πρέπει ν' ἀποπατῇ τις ἐν ταῖς κοιταῖς ποταμῶν (1) ἢ ἐπὶ πλακῶν.

§ 93. Γυνὴ δὲν πρέπει νὰ σφάξῃ ποτὲ ἄλεκτρούνας καὶ ἐν γένει πτηνά, καὶ ἔὰν ἐξ ἀνάγκης σφάξῃ, δὲν πρέπει νὰ φάγῃ ἐκ τοῦ ὑπ' αὐτῆς σφαγέντος.

§ 94. Ὄταν τελειώσωσι τὴν σκαφὴν καὶ σπορὰν σίτου ἢ κριθῆς (ἔτι καὶ *ποσάψουν*), θραύουσιν ρίπτοντες βιαίως κατὰ γῆς καρπὸν ροῖας (σποῦν τὸ ρόδι) λέγοντες: *«ὅαν τοῦ κροῦ»*. Ἡ δὲ παράδοσις λέγει, ὅτι ὁ ὀκνὸς ἔλαβε ποσόν τι σπόρου καὶ μετέβη νὰ τὸν σπείρῃ, ἀλλὰ βαρυνόμενος νὰ σκάπτῃ καὶ νὰ σπείρῃ ἤνοιξε λάκκον καὶ ρίψας ἐντὸς ἐκάλυψεν ὅλον τὸν σπόρον. Ἀλλὰ γενομένης βλάβης

(1) Ἐν Σύμῃ ποταμοὶ δὲν ὑπάρχουσιν· ἀλλὰ καλοῦσιν οὕτω τοὺς χειμάρρους τοὺς ῥέοντες ἐν καιροῖς βροχῶν.

δαίαις βροχῆς κατέβη ποταμὸς καὶ διέσπειρεν εἰς τὸ χωράφιον τὸν σπόρον, ὅστις ἐκαρποφόρησε πολὺ.

§ 95. Τὴν δευτέραν μετὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ θεωροῦσιν ἀργίαν, καὶ ἔχουσι παροιμίαν: *Τ' ἀντιπάσκον (ἀντίπασχα) τὴν δευτέρα μὴν κλωστήν εἰς τὴν βελόνα*.

B'.

ΟΡΚΟΙ, ΑΡΑΙ ΚΑΙ ΕΥΧΑΙ

"Ορκοι.

Μὰ τὸ καμπανέλλι μου. Ὁ δύτης (οἱ δὲ Συμαῖοι εἰσιν οἱ πλείστοι δῦται) ἔχει οἶονεῖ ἄγκυραν τὸ *καμπανέλλι*, τὸ ὅποιον κρατῶν καταδύεται καὶ ἀνασύρεται.

Νὰ μὲ φάῃ ἡ θάλασσα.

Νὰ μὲ φάῃ τὸ ψάρι. Οἱ δῦται πολλάκις ὡς γνωστὸν γίνονται βορὰ τῶν καρχαρίων.

Νὰ φάω τὰ κόκκαλα τὰ φέρτη μου ἢ τῆς μάρας μου.

Μὰ τὴν μεταλάβωσι (τὴν θείαν μετάληψιν).

Μὰ τὸ κονταλάκι (τὴν λαβίδα, δι' ἧς μεταλαμβάνουσι τῶν ἀχράντων μυστηρίων).

Νὰ μὴν ἦμαι τοῦ χρόνου ἢ νὰ μὴν ἰφτάσω (φθάσω) τοῦ χρόνου.

Νὰ στραβῶθῶ.

Μὰ τὸν Πανεργιωτὴν (Πανορμῆτης, ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ ἀπὸ τῆς ἐν Σύμῃ μονῆς τῆς ἐπιλεγομένης Πανεργιωτῆς).

Εὐχαὶ καὶ ἀραὶ.

Ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης, ἐν ἀξιολόγῳ διατριβῇ «περὶ εὐχῶν καὶ καταρῶν παρὰ τῷ ἐλληνικῷ λαῷ» καθυποβληθείσῃ εἰς τὸ Ζωγράφιον διαγώνισμα πρὸς συλλογὴν τῶν ζώντων μνημείων ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ καὶ δημοσιευθεῖσῃ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου (1), περιέλαβε τὰ μέχρι τοῦδε σποράδην ὑπὸ διαφόρων γραφέντα περὶ εὐχῶν καὶ καταρῶν παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἑλλησι. Μετὰ τοιαύτην μονογραφίαν, ἔρχομαι νὰ σημειώσω ἐν τῇ παρούσῃ συλλογῇ, ὡς συμπλη-

(1) Τόμ. Θ'. σελ. 321-335.

ρώματι εἰς ἐκείνην, τὰς ἀρχὰς καὶ εὐχὰς. ὅσαι ἰδιαζόντως εἰσὶν ἐν χρήσει παρὰ Σύμαιοις, παραλείπων ὅσας οὗτοι κέκτηνται κοινὰς μετὰ τῶν λοιπῶν ὁμοθρήσκων καὶ ὁμοτύλων.

Ἄξιος ἐν τούτοις σημειώσεως εἶναι ὁ τρόπος, δι' οὗ ἐν Σύμῃ ἐκφερομένη ἡ εὐχή. καὶ μάλιστα ἡ ἀρχή, θεωρεῖται ἐμφαντικωτέρα καὶ βεβαιότερα καὶ πιστεύεται ὅτι τότε πείνεται ἀσφαλῶς.

Ὁ εὐχόμενος δηλονότι ἢ ὁ καταρῶμενος, ἐάν τε ἱερεὺς ἦ, ἐάν τε λαϊκὸς ἢ γυνή, ἀποκαλύπτεται καὶ κρατῶν ἐν τῇ ἐτέρᾳ τῶν χειρῶν τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ἀνατείνων δὲ τὰ ὄμματα καὶ τὰς χεῖρας πρὸς οὐρανὸν ἀπαγγέλλει τὴν εὐχὴν ἢ ἀράν.

Σημειωτέον δ' ἔτι, ὅτι αἱ Σύμαίαι, ὅταν θέλωσι ν' ἀνακαλέσωσι τὴν ἀράν, ἣν ἐξέφεραν, ῥίπτουσι τρεῖς ἄλλας εἰς τὸν φανὸν τοῦ πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου τῆς οἰκίας των κανδηλίου λέγουσαι τρεῖς: ὡς λέγουσι τ' ἄλλας τὰ λέγουσι κ' ἢ κατὰρας μου.

1

Εὐχαί.

Εἰς τὸν ἀνάδοχον, ὅταν διανέμῃ τὰς λεγόμενας μαρτυρίας, εὐχονται: τὰ τὰ γυναικεία.

Ὅταν γυνὴ τις ἔλθῃ εἰς οἰκίαν ἄλλης, ἣν ἤθελεν εὖρεϊ ζυμόνουσαν, τῇ εὐχεται: γέλια φωνιά: ἡ δὲ ζυμόνουσα ἀπαντᾷ: καὶ σου τοῦ ἡα.

Οἱ μεταβαίνοντες εἰς πανηγύρεις εὐχονται ἀλλήλους:

Νᾶρτης καὶ μετὰ τὴν γυναικεία σου ἢ τὸν ἀνδρα σου (πρὸς ἀγάμους).

Νᾶρτης καὶ μετὰ τοὺς γαμβρούς σου ἢ καὶ μετὰ τῆς νόμφαις σου (εἰς τοὺς ἔχοντας τέκνα ἐν ὧρ γάμου).

Νᾶρτης καὶ μετὰ τὸν υἱὸν σου, ἢ καὶ μετὰ τὴν κόρη σου (εἰς νεονύμφους ἢ ἀτέκνους ἔτι).

Εἰς τοὺς ἀναχωροῦντας πρὸς ἀλλείαν εὐχονται: ὅταν τ' αὖ Πέτρου.

Εἰς τοὺς ἐορτάζοντας τὴν ἐορτὴν τοῦ ὀνόματός των εὐχονται: τὰ γαίρεσαι τῶρομά σου, καὶ ἄλλα κοινότατα.

Ἐκφορίζοντες εὐχαριστίας διὰ τινὰ εὐεργεσίαν λέγουσι, μάλιστα οἱ ἐπαῖται: ὅς πο.λ.λ.ῶς (πολλὰ τὰ ἔτη), τὰ μερίση ἢ ψυρή τῆς μάρας σου, τοῦ πατέρα σου, τὰ συγχωρηθῶν τὰ πεθαμμένα σου.

Διὰ τοὺς ἀπόντας υἱοὺς αἱ μητέρες εὐχονται: Θεὲ μὴ δώκῃς τοῦ παιδιοῦ, τὰ βάλ.λ. (ἢ κόρη) ὁ τοῦς τῆς μάρας, διότι πράγματι μύριους κινδύνους ὑποθέτει ἡ μήτηρ συλλογίζομένη τὸν ἀπόντα υἱὸν τῆς καὶ μάλιστα ἐν τύχῃ ὧν δύτης· κατήντησε δὲ καὶ παροιμία ἡ εὐχή αὕτη δηλοῦσα τὴν πολλὴν μητρικὴν στοργήν, ἐξ ἧς κινουμένη ἡ μήτηρ πολλὰ ὑποπεύει συλλογίζομένη ἀπαύστως τὰ ἀπόντα τέκνα.

2

Ἀραί.

Περίδρομος τὰ σὲ κόψη καὶ περίδρομος ὅς τὴν κεφαλὴν σου.

Νὰ σὲ κάψουν μετὰ τὰ σκυλόσκατα.

Νὰ μὴν εἶσαι τοῦ χρόνου ἢ τὰ μὴν ἰφτάσης τοῦ χρόνου.

Νὰ βάσσης (νὰ καταντήσης κύων νὰ ὑλακτῇς).

Νὰ κάτσουν τὰ κατακλειδία σου.

Νὰ μασηῖς ἀροῖτους (ἀνάγυρος), ἢ τὰ μασηῖς τὰ κουκκιά τῶν ἀροῖτων (καρπούς ἀναγύρου). Γνωστὸν δέ, ὅτι ὁ ἀνάγυρος εἶναι δυσωδέστατος.

Νὰ σὲ πᾶρ ἢ ὁμπρὸς τοῦ μᾶ κ' ἢ πίσω τ' ἀόστου. Ἡ πρώτη μαῖου καὶ ἡ 31 αὐγούστου θεωροῦνται ἀποφράδες.

Νὰ τὰ φάῃς ὅς τὴν μοῖρην (ἐπὶ τῆς κλίνης), ἥτοι νὰ ἐξοδεύσῃς εἰς ἀσθένειαν τὰ χροῖματά ἢ ἄλλο πρᾶγμα, ὅπερ ἀρνεῖσαι ἢ δυστροπεῖς νὰ δώσης.

Νὰ ταῖρη ὅς τὸ χαμπανέλλι του.

Νὰ ταῖρη ὅς τὰ παιδιὰ του.

Νὰ τοῦ τὰ βάλουν κάτω (εἰς τὸν τάφον).

Νὰ μὴν ἰθγαίνῃ (νὰ μὴν ἐξέρχεται) ἢ ψυρή του.

Νὰ ψυχομαγῇ πέντε, δέκα (ἢ περισσοτέρας) μέρας.

Νὰ φέρουν τὸ χαπάρι του (τὴν ἀγγελίαν τοῦ θανάτου του ἐν ξένῃ γῇ).

Εἰς τὰς ἀρχὰς τακτέον καὶ τινὰς ἀπὸ τῆς βλαστημίας (βλασφημίας), διότι ὁ λαὸς νομίζει, ὅτι ἔχουσιν ὁμοιότητα πρὸς τὰς ἀρχάς.

Βλασφημίας δὲ συνεθίζουσιν οἱ βάνανσοι ἐν Σύμῃ τὰς ἐξῆς:

Ἀναθεματισμένε, τρισαναθεματισμένε (1) καὶ πενταναθεματισμένε.

(1) Ἀνάθεμα τρεῖς ἤτο σύνθητες καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς καὶ ἀποδείκνυνται ἐκ τῆς ἀκολουθίας τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδόξιας, καθ' ἣν ἐκφέρονται ἀναθέματα ἀπλὰ καὶ ἀναθέματα τρεῖς κατὰ τὸν εἰκονομάχων, ἀντιθέτως πρὸς τὰ αἰωνία ἢ μνημῆ καὶ αἰωνία ἢ μνημῆ τρεῖς ἐκφερόμενα ὑπὲρ τῶν εἰκονοφίλων.

Καταραμένε καὶ τρισκατάρατε.

Νατριχασμένε.

Ἀντιγράσε.

Γερώδη (Πρώδη).

Γιγώδα (Ιούδα).

Πιλίτε.

Σαρακηνέ.

Ἀντίγριστε.

Τὰς τελευταίας ἐπτὰ βλασφημίας ἐκφέρουσι μάλιστα αἱ μητέρες πρὸς τὰ τέκνα δυσπειθοῦντα ἢ ἀτακτοῦντα.

Γ'.

ΣΥΜΑΪΚΑ ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ

I

Ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Ἀλεμήνα, ἢ ἐν Σύμῃ νομίζουσιν, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι τὸ ἀρχαῖον Ἀλεμήνη, παραφθαρέν. Ὑποκοριστικά: Ἀλεμνιὸ καὶ Ἀλεμνίνα.

Ἀναστάσης, ὁ καὶ

Ἀναστασία, ἢ = Ἀναστάσιος, Ἀναστασία.

Τὰ ὀνόματα ταῦτα δίδουσιν εἰς τοὺς γεννωμένους ἢ τὰς γεννωμένας τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πύσχα.

Ἀρεζοῦλλα, ἢ

Ἀποκονή, ἢ = Ὑπακονή. Ἐπώνυμον μοναδρίου τῆς Θεοτόκου καὶ ὄνομα κύριον γυναικῶν.

Ἀστράνα, ἢ (= Ἀστραία) ὑποκοριστικά:

Ἀστρανί (τὸ καὶ συνηθέστατον). Ἐν τοῖς ἀρχαίοις ἐγγράφοις ἀπαντᾷ: Ἀστράδενα,

Ἀστραδενί, Ἀστραδενή.

Ἀνδοκία, ἢ = Εὐδοκία.

Βαῖττενα, ἢ μήπως εἶναι παραφθορά τοῦ ὀνόματος Εὐαρθία; ὑποκοριστικά: Βαῖττενιό, ἀκί, τό.

Βαγγελίστρα, ἢ = Εὐαγγελίστρια· ἐσηματίσθη ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἐν χρήσει ὡς κυρίου ὀνόματος Εὐαγγελιστῆς. Καὶ ὅμως τὸ ὄνομα παρὰ τῷ λαῷ σημαίνει τὸν εὐαγγελισ-

τὸν τῆς Θεοτόκου· ὅθεν καὶ τὴν ἐορτὴν αὐτοῦ καὶ τὰς εἰκόνας τὰς παριστώσας αὐτὸν καὶ τοὺς ναοὺς τοὺς ἀφιερωμένους αὐτῷ ἀποκαλοῦσιν ἐσφαλμένως Εὐαγγελιστρίαν· ἀποβληθέντος δὲ τοῦ προτακτικοῦ φωνήεντος τῆς ἐν ἀρχῇ διφθόγγου (Ἐαγγελίστρα), ἀγνοεῖ τις διὰ τίνος στοιχείου νὰ γράψῃ καὶ εἰς ποῖον στοιχεῖον νὰ κατατάξῃ τὸ ὄνομα τοῦτο.

Γαπητός, ὁ = Ἀγαπητός. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρουσι πλείστοι ὅσοι ἐν Σύμῃ. Θεωρεῖται δ' ὅτι ὀνομάζονται οὕτως ἐκ τοῦ ἀγαπητοῦ τῶν εὐαγγελίων, ἐπιθέτου, ὅπερ ἔδωκε πρὸς τὸν Κύριον ὁ Πατὴρ οὐρανός, ὅτε ἔβαπτιζέτο, καὶ διὰ τοῦτο ἐορτάζουσι καὶ τῇ 6 ἰανουαρίου. Ὅρα καὶ Φώτης καὶ Φωτεινή. Δόκησαι, ἢ ἐν τοῖς ἀρχαίοις συμβολαίοις ἀπαντᾷ Δοκήσαι, ὡς καὶ

Δόκενα, ἢ ὑποκοριστικῶς Δοκενιό, τὸ ἀπαντῶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις συμβολαίοις Δοκήσα καὶ Δοκενιό. Νομίζω ἐσφαλμένην ὄλως τὴν διόρθωσιν, ἣν πολλοὶ τῶν συγχρόνων συμπόλιτων μου ποιοῦσι, μετατρέποντες τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰς τὸ Δοκαία. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐναπελείφθησαν ἀπὸ τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε πληθὺς δοκῶν καὶ δοκισσῶν ὑπῆρχον ἐν διαφόροις νήσοις τοῦ Αἰγαίου πελάγους, ἐφιλοτιμήθησαν δὲ γυναῖκες ἐγγύρῃαι νὰ ὀνομασῶσι τὰς θυγατέρας των διὰ τοῦ τίτλου τῶν συζύγων τῶν δοκῶν, ὅπως δηλονότι προγενέστερον εἶχον ὀνομάσαι Σειθαστάς καὶ βραδύτερον Σουλτάνας. Ἐκτὸς τούτου οἱ προγενέστεροι ἡμῶν, ὡς εἴρηται, ἔγραφον: Δοκήσα, Δοκησά καὶ Δοκενιό.

Ἐλέσα, ἢ = Ἐλεούσα· ἐπώνυμον ναῖσκου τῆς Θεοτόκου καὶ ὄνομα κύριον γυναικῶν.

Θαγγιός, ὁ ἐπώνυμον ναῖσκου τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ (1) καὶ ὄνομα κύριον ἀνδρῶν.

Καὶλλιώτης, ὁ ἐπώνυμον ναῖσκου τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ καὶ ὄνομα κύριον ἀνδρῶν.

Καλοδούκας, ὁ (= Καλὸς—Λοκῆς—Καλολούκας, ἢ ὡς νομίζω ὁρθότερον, Καλὸς—Δοῦξ—Δούκας—Καλοδοῦκας;). Οἱ φέροντες τὸ ὄνομα τοῦτο ἐορτάζουσι τὴν 18 οὐκτωβρίου, ἐορτὴν τοῦ Ἀποστόλου Λουκᾶ (2).

(1) Καὶ ἐν Ρόδῳ ὑπάρχει μονὴ τοῦ Ταξιάρχου Μιχαήλ ἐπιλεγομένη Θάγγι.

(2) Νικόλαος Καλοδοῦκης ἱατρὸς ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν 18' αἰῶνα· ὅρα περιοδικὸν «Παρνασσὸν» ἔτος Β' σελ. 487.

Κοκκιμήδης, ὁ· ἐπώνυμον μονυδρίου τοῦ Τα-
ξιάρχου καὶ ὄνομα κύριον ἀνδρῶν.

Κουμιστάδερα, ἡ· ὑποκοριστικὸν Κουμιστιό,
τό. Δὲν ἔχω νὰ εἶπω πόθεν ἐγένετο τὸ
ὄνομα τοῦτο. Μ' ὅλον ὅτι δὲ ἐπεθύμουν τὰ
Δούκησα καὶ Δούκενα νὰ ἦσαν παρεφθαρ-
μένα ἐκ τοῦ ἐλληνικοῦ Δικαία, ἀπορῶ πῶς
τινες τῶν συμπολιτῶν μου μεταβάλλουσι,
διορθοῦντες δὴθεν (!) τὰς Κουμιστάδερας
καὶ Κουμιστιὰ εἰς Κομήσας.

Λεμονήτισσα ἡ = Ἐλεμονήτισσα. Ἐπώνυ-
μον ναϊσκού τῆς Θεοτόκου καὶ ὄνομα κύριον
γυναικῶν.

Μανόλης, ὁ = Μανουήλ. Τὸ ὄνομα τοῦτο, ἂν
δὲν εἶναι οἰκογενειακόν, δίδεται εἰς τοὺς γεν-
νηθέντας κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Χριστου-
γέννων, ὅτε δηλονότι ὁ γεννηθεὶς Ἰησοῦς
Χριστὸς ὠνομάσθη Ἐμμανουήλ. Παρατη-
ρητέον ἐνταῦθα, ὅτι οἱ χριστιανοί, χρησά-
μενοι πᾶσι τοῖς ἐβραϊκοῖς ὀνόμασιν, ἀπέ-
φειγον νὰ ὠνομάσωσιν ἑαυτοὺς διὰ τῶν
ἐπωνύμων τοῦ Κυρίου. Ἰησοῦς οὐδεὶς μετ'
ἐκείνων ἀναφέρεται. Τὰ δὲ Χρῆστος καὶ
Χρηστοφῆς διαφέρουσιν. Ἐπὶ τῶν βυζαν-
τινῶν χρόνων δὲν ἦτο ἐν χρήσει τὸ Ἐμμα-
νουήλ, ἀλλὰ τὸ Μαρουήλ, περικοπέντος
ἐπίτηδες τοῦ ὀνόματος, ἵνα μὴ ὁ φέρων ἔχη
τὸ αὐτὸ ὄνομα μὲ τὸ τοῦ Σωτῆρος. Διὰ
τοῦτο καὶ ὁ Πτωχοπρόδρομος ἀπεκάλεσε τὸν
αὐτοκράτορα Μανουήλ τὸν Κομνηνὸν Ἐμ-
μανουήλ παμβασιλεῖα (=Χριστόν, ἀλλὰ)
παρὰ σαρανταπέντε, ἥτοι ἐλαττούμενον
κατὰ τὰ ἀρκτικά ΕΜ, ἅτινα ἀντιστρόφως
ἀποτελοῦσι τὸν ἀριθ. 45. Ὁ περὶ τούτου
στίχος τοῦ Πτωχοπροδρόμου: «Ἐμμανουήλ
παμβασιλεῦ, παρὰ σαρανταπέντε» πρᾶγ-
ματα παρέσχε τοῖς κριτικοῖς, ἀφ' ἧς ἐποιήθη,
μέχρις οὐ ἐξηγήθη ὑπὸ τοῦ ἀοιδίου Κο-
ραῖ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις αὐτοῦ (1). Ἐτι Σω-
τὴρ οὐδεὶς ὠνομάσθη, ἀλλ' ἐκ τούτου ἐσχη-
ματίσθη τὸ Σωτήριος ὡς κύριον ὄνομα. Πα-
ρατηρητέον ἀκόμη, ὅτι οὐδένα καὶ οἱ ἀρ-
χαῖοι ἑλληνες ὠνόμασαν Δία καὶ οὐδεμίαν,
ὡς νομίζω, Ἡραρ, ἐσχημάτισαν δὲ τὰ Διό-
δοτος, Ζηνόδοτος, Διοφάνης, Διόδωρος, Δίων
κτλ. ἀναλογοῦντα πρὸς τὰ χριστιανικά Θεό-
δωρος, Θεόδοτος, Θεοφάνης 2). Ἐν δὲ τοῖς

καθ' ἡμᾶς χρόνοις, ὅσοι γράφουσιν Ἐμμα-
νουήλ, ναὶ μὲν ἀγνοοῦσι τὴν εὐλάβειαν τῶν
ἀρχαίων καὶ τῶν Βυζαντινῶν πρὸς τὰ θεῖα
ὀνόματα, νομίζουσι δ' ὅμως, ὅτι ἐπανορ-
θοῦσι τὸ (περικοπέν ὑπὸ τῶν ἀθλίων Βυ-
ζαντινῶν, ὡς μοὶ εἰπέ τις!!!) Μαρουήλ.

Νικήτας, ὁ. Τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι ἐν πλείονι
χρήσει ἐν Σύμῃ ἢ ἄλλοθι, ἐντεῦθεν καὶ ἡ
παροιμία:

«Ὅπου Συμακός, Νικήτας, κι' ὅπου Χιώτης, Παντελής».

Παραγωγίτης, ὁ· καὶ

Παραγωγίτα, ἡ. Σπάνια εἶναι τὰ ὀνόματα
ταῦτα ἐν Σύμῃ. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι οἱ
γεννώμενοι τὴν ἐορτὴν τῆς κοιμήσεως τῆς
Θεοτόκου λαμβάνουσι τὰ ὀνόματα ταῦτα,
ὅτε καὶ ἐορτάζουσι (15 αὐγούστου).

Προκοπία, ἡ. Ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ
Προκοπίου, ὀνόματος, ὅπερ φέρει ἅγιος ἐορ-
ταζόμενος ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας. Καὶ τὸ ὄνομα
τοῦτο εἶναι σπάνιον ἐν Σύμῃ. Σημειωτέον
μόνον ἐνταῦθα, ὅτι κατὰ τὰς παρελθούσας
ἐκατονταετηρίδας οἱ ἐν Σύμῃ Νοτάριοι (δη-
μόσιοι γραφεῖς, συμβολαιογράφοι), ἐπεκα-
λοῦντο ἐν ἀρχῇ τῶν προικοσυμφῶνων τὸν
ἅγιον Προκόπιον εἰς προκοπὴν τῶν νεο-
νύμφων.

Ρούφνης, ὁ (= Ὀνούφριος). Σημειωτέον, ὅτι
κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν τοῦ ὁμωνύμου
αἱ γυναῖκες οὐδὲ θε-
ρίζουσιν, ἐπειδὴ, ὡς λέγουσιν, «ὁ ἄϊς Ρού-
φνης ρουφᾷ τὰ στάχρα»! Καὶ τὸ ὄνομα
τοῦτο σπανίζει ἐν Σύμῃ.

Στελλιανός, ἡ = Στυλιανός, ἡ. Ὅταν τὰ
τέκνα ἀποθνήσκωσιν, αἱ μητέρες συνειθίζουσι
νὰ ὠνομάζωσι διὰ τῶν ὀνομάτων τούτων τὰ
νεογέννητα, ὅπως ἐπιζήσωσιν αὐτά· ὡς γνω-
στόν, ὁ ἅγιος Στυλιανὸς θεωρεῖται σωτὴρ
τῶν βρεφῶν.

Σταυρῆς, ὁ· καὶ

Σταυριανός, ὁ· ἐσχηματίσθησαν ἐκ τοῦ Σταυ-
ρός.

Σεβαστή, ἡ. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο νομίζω,
ὅτι ἀπέμεινεν ἐκ τῶν τίτλων σεβαστός καὶ
σεβαστή, οἵτινες ἀπεδίδοντο εἰς τοὺς Ρω-
μαίους καὶ Βυζαντινοὺς αὐτοκράτορας καὶ
αὐτοκρατεῖρας. Ἐν Σύμῃ εἶναι ἐν πολλῇ
χρήσει οὕτω: Σεβαστή καὶ Σεβαστὴ καὶ Σε-
βαστάκι ὑποκοριστικῶς. Ἐν Ρόδῳ δὲν ἀ-

ὀνόματα καὶ οἱ ἐθνικοὶ ὄρκοι: νῆ Δία κτλ. ἐν τούτοις ἀπαν-
τῶσι σχεδὸν ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικά ὀνόματα ὡς ἁγίων.

παντᾷ οὕτως, ἀλλὰ μὲ τὰς καταλήξεις
οὐλλὰ καὶ ὑποκοριστικῶς ουλλί: Σεβα-
στοῦλα, Σεβαστουλλί.

Φώτερα, ἡ (Φωτεινή), καὶ

Φωτεινός, ὁ, καὶ

Φώτης, ὁ (Φώτιος). Οἱ φέροντες τὰ τρία ταῦτα
ὀνόματα ἐορτάζουσι τὴν ἐορτὴν τῶν Θεο-
φανείων (Φώτων), διότι καὶ ἐκ τούτου νομί-
ζεται, ὅτι ἔλαβον τὰ ὀνόματα· ὅθεν καὶ οἱ
γεννηθέντες κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων
ὠνομάζονται οὕτως.

Χατζηδεγμό, τό. Τοσοῦτον ἐπλεόνασε φαί-
νεται ἡ χρῆσις τοῦ σεβασμίου καὶ ἐπιθυμη-
τοῦ λίαν ἐπωνύμου Χατζῆς (προσκυνητής),
ὥστε ἐν Σύμῃ ἐπλάσθη ἐξ αὐτοῦ καὶ γυναι-
κῶν κύριον ὄνομα, ἵνα αἱ δι' αὐτοῦ ὠνομάζο-
μεναι κατὰ τὸ βάπτισμα ἔχωσι καὶ τὸ
ὄνομα, ἂν μὴ ἀξιωθῶσι καὶ τῆς χάριτος.
Περίεργον ὅμως, ὅτι κύριον ὄνομα εἶναι ἐν
χρήσει μόνον ὑποκοριστικῶς, διότι τὸ Χα-
τζήδερα δίδεται εἰς τοὺς πρᾶγματι ἐπισκε-
ψάμενους τοὺς ἁγίους τόπους (1).

Χαρτωμένη, ἡ (=Κεχαριτωμένη). Ἐπώνυ-
μον ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου ληφθὲν ἐκ τοῦ
τῶν ἐκκλησιαστικῶν ᾠδῶν «Κεχαριτωμένη
χαῖρε» κτλ. ὅθεν καὶ ὄνομα κύριον γυναι-
κῶν (κοινότατον ἐν τῇ νήσῳ), ἐορτάζουσιν,
ὡς καὶ ἡ ἐκκλησία, τὴν 26 δεκεμβρίου. Δὲν
πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὸ Χαρτωμένη
τῶν Κυπρίων, οἵτινες ἀποκαλοῦσιν οὕτω
τὰς μεμνηστευμένας, ἵσως ἀπὸ τοῦ χάρ-
του, ἥτοι τοῦ ἐγγράφου τοῦ ἀρραβῶνος.

2

Θέσεων, νησίδων, μονυδρίων κλπ.

Ἀγκάλη, ἡ.

Ἀθερίνα, ἡ.

Ἄϊς Ἰσίδερος (=ἅγιος Ἰσίδωρος). Ὁρμίσκος
πρὸς βορρᾶν τῆς νήσου.

Ἀμαξική, ἡ· θέσις ἐπὶ ἀποκρήμνου ὄρους,
ἥτις φαίνεται ἀρχαίῳ ἐστρωμένη ὡς εὐ-
θεῖα ὁδὸς καὶ διὰ τοῦτο βεβαίως κληθεῖσα
ἀμαξική, ἐπειδὴ ἀμαξαὶ οὐδόλως ἦτο δυ-
νατὸν νὰ ὑπάρξωσιν ἐν Σύμῃ. Εἶναι πλη-
σίον ἐρειπίων τῆς ἐποχῆς τῶν ἐλληνικῶν

(1) Ἐὰν κατὰ τὴν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους μετάβασιν τῆς
ἡ μήτηρ ἢ ἕγκυος, τὸ γεννηθσόμενον αὐτοδικαίως προσω-
νυμεῖται Χατζῆς καὶ Χατζήδερα.

ἀποικιῶν, ἅτινα φαίνονται ὡσεὶ ἀρχαίας
κώμης ἴσως τῆς νήσου. Λέγεται μάλιστα,
ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη κατήρχετο διὰ τῆς κλιτύος
τοῦ ὄρους (πολλαχοῦ τῆς ὁποίας φαίνονται
λείψανα τῆς ὁδοῦ) μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἐν
τούτοις εἶναι ἄρᾳ γε ὀρθότερα ἢ διασωθεῖσα
ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ λέξεις αὕτη τῆς ὑπὸ
τῶν νεωτέρων σχηματισθείσης: ἀμαξωτή:

Ἀμμοῦθρα, ἡ.

Ἀμμοῦτσι, τό.

Ἀρέφαμα, τό.

Ἀνιμπασιός, ὁ.

Ἀπῆαρα, τά.

Ἀρμαθοί, οἱ.

Ἀρμάκια, τά.

Ἀρμερο, τό.

Ἀττωτή, ἡ.

Ἀρλάδι, τό.

Ἀρβαδιά, τά.

Ἀλθινή, ἡ· μονύδριον τῆς Θεοτόκου.

Αὐλακιώτης, ὁ· ναῖσκος τοῦ ταξιάρχου Μι-
χαήλ.

Βαθὺς ποταμός· ὄνομα ποταμοῦ ἀπὸ τῆς βα-
θείας κοίτης του, τρέχοντος, ὡς ὅλοι οἱ ἐν
Σύμῃ ποταμοί, ὅσους βρέχει.

Βαροῦχα, τά.

Βερετιά, ἡ.

Βήλα, ἡ· τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς νήσου καὶ
Βιγίλι, τό· θέσις παρὰ τὰς ὑπωρείας αὐτοῦ·
ὡς γνωστόν, αἱ ὀνομασίαι αὗται, ὑπάρ-
χουσαι καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας νήσους, ἀπέ-
μειναν ἀπὸ τῆς φραγκοκρατίας.

Βρυσί, τό· πηγὴ, καὶ ναῖσκος τῆς Παναγίας
οὕτως ἐπίσης καλούμενος.

Βώδια, τά.

Γαδαρόμαντρα, ἡ.

Γαλατοῖ, ἡ.

Γερονιά, ἡ.

Γιαλός, ὁ = Αἰγιαλός· ὄνομα τοῦ κυρίου λι-
μένος τῆς νήσου. Οὐδόλως ἀπίθανον, ὅτι
ἀρχαίῳ ἦτο τοιοῦτο τὸ ὄνομα του, διότι
ἀνεκαλύφθησαν ἐρείπια ἀρχαίου ναοῦ καὶ
ἐπιγραφαί, ἐν τινι τῶν ὁποίων, ὡς μοὶ ἔλε-
γεν ἀρχαῖός τις δήμαρχος, ἀνεφέρετο «Πο-
σειδῶνος αἰγιαλέως ἱερόν».

Γλυφωγαίς, αἱ.

Γλωσσα, ἡ.

Γουλάδες, αἱ.

Γουρνωτὴ κάστρον, τό· κορυφὴ κρημνώδης
περιτετειχισμένη.

Δάσος, τό.

Δαφνί, τό.

(1) Παράβαλε καὶ Γ. Χρυσοβέργη «ὁ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκ-
κλησίᾳ δεσποτικὸς θρόνος κτλ.» σελ. 115.

(2) Κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας ἀπηγο-
ρεύοντο ὡς γνωστόν καὶ διὰ συνοδικῶν κανόνων τὰ ἐθνικά

Δεκαγνήα σκαλιά, τά.

Διαβαταίς, αἱ· νησίδες πρὸς δυσμὰς τῆς νήσου κείμεναι κατὰ σειρὰν οἰοῦνται διαβαταί. Τὸ πάλαι κατ' Ἀθηναίων τὸν Δειπνοσοφιστὴν ἐλέγοντο Ἀραιαί.

Διαπόρι, τό·=διαπόριον, στενὸν χωρίζον τὴν νησίδα Νῆμον ἀπὸ τῆς Σύμης.

Δρακοῦντα, ἡ. Σώζεται ἐν τῇ θέσει ταύτῃ τῆς ἀρχαίας λεγόμενος «μνημα τοῦ Δράκου» καὶ περιγραφεῖς ὑπὸ τοῦ Ross.

Δυὸ ἱελαοί, οἱ· ἱεαλός, καὶ συνηθέστερον ἱεάλι, λέγεται μικρὸς κολπίσκος ἢ ἀμμόδης παραλία μεταξύ τραχέων ἀκτῶν.

Δυσάλωρας, ὁ· πλευρὰ ὅρους ἀπότομος ὡς τεῖχος. Πιθανῶς ἀντὶ δυσάλωτος ἡ γενικὴ σχηματίζεται δυσάλωρα καὶ δυσάλωρον.

Ἐρικα, ἡ.

Ζεμοσύραις, αἱ.

Ζέραις, αἱ.

Ζωνάρα, ἡ.

Καβαλλάρης, ὁ.

Καβαλλαρία, ἡ.

Καβατοῦ, ἡ.

Κακὸ βουνάρι, τό.

Καλλίβατος, ὁ· θέσις καὶ ὁδὸς δύσβατοι, κατ' εὐφημισμὸν βεβαίως οὕτω κληθεῖσαι.

Καμάραις, αἱ.

Καμπυλώσις, ἡ· μονύδριον τῆς Παναγίας.

Καρτήλαις, αἱ.

Καρτός, ὁ.

Κάρι, τό.

Καρινία, ἡ.

Καρποθήκα, ἡ. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ πλησίον οὔσῃ τῆς πόλεως ἐταμιεύοντο οἱ καρποὶ κατὰ τινα παράδοσιν.

Καταράχτης, ὁ· ποταμός.

Κάτεργο, τό.

Κατσούνα, ἡ.

Καψός, ὁ.

Κεφάλια, ἡ.

Κοσμὰ ἱελά, τό.

Κουπί, τό.

Κουρκογιώτης, ναῖσκος τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ.

Κουσσυμπᾶς, ὁ.

Κουτρούλλι, τό.

Κοφινίδες, αἱ.

Κρασοκέλλια, τά.

Κυδῶρη σκαλί.

Κωτικά, τά.

Λάδι, τό.

Λάππαθος, τό.

Λελλενική, ἡ=ἐλληνική.

Λελλενικό, τό=ἐλληνικόν.

Λιακά, τά.

Λίμνη τοῦ Κουδεπέ· — τῆς γρηᾶς· — τῆς Τσαγκριᾶς· — τῆς Νεράς.

Λιανὸς Σκουλλουδάς καὶ Χοιρόδος Σκουλουδάς· ἀκρωτήρια.

Λυκότερα, τά.

Λωπίδια, τά.

Μακρὸ στενό, τό.

Μάρος, ὁ.

Μαραθοῦντα, ἡ.

Μαριά, ἡ.

Μάρμαρα, τά.

Μαρόνι, τό.

Μαῦρα σπήλαια, τά.

Μεθυστής, ὁ.

Μερκοῦρι, τό.

Μισόβουρο τό.

Μιστάρι, τό.

Ναροῦ, ἡ.

Νερά, ἡ.

Νῆμος, ἡ· νῆσος μικρὰ παρὰ τὴν Σύμην.

Νιμοράκι, τό.

Νιμποριός, ὁ=ἐμπόριον. Λιμὴν καὶ θέσις, ἐν ᾗ σώζονται ἐρείπια διόφορα. Ὅλαι σχεδὸν αἱ νῆσοι ἔχουσι θέσεις παραλίους καὶ λιμένας λεγομένους ἐμπόρια.

Νίρια, τά.

Νουλιά, ἡ· βουνόν. Ὁ διαβόητος Σιμωνίδης τὸ διορθοῖ εἰς Νεόλιον ἐν τῇ Συμναίδι του. Ἀπῆντησα ὅμως ἐν ἐγγράφῳ τῆς προπαρελθούσης ἑκατονταετηρίδος «εἰς τὴν ἁγίαν Ἰουλίαν . . .» Ἐν ἄλλοις ἐγγράφοις παλαιοῖς φέρεται «εἰς τὴν οὐλίαν» καὶ οὐχὶ νουλίαν, ὡς οἱ σύγχρονοι μόνον γράφουσι. Εἰς τὴν θέσιν περίπου, ἣν ὀρίζουσι τὰ ἐγγράφα, ὑπάρχει εἰσέτι πλάξ ἱερὰ θεωρουμένη ὑπὸ τῶν κατοίκων καὶ σώζεται παράδοσις, ὅτι ἐκεῖ ὑπῆρχε ναός. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἦν ναὸς τῆς ἁγίας Ἰουλίας, ἐξ ἧς καὶ τὸ βουνόν, ἐφ' οὗ ἦν ὁ ναός, ἐπωνομάσθη Ἰουλία=Νουλιά.

Ξερίδας ἱελά, τό.

Ξίσος, τό.

Ξόρος, τό.

Ὀκρια, ἡ.

Ὀξά, ἡ=Ὀξεῖα, νησίς ὡς ἐκ τοῦ σχήματός της οὕτω κληθεῖσα.

Παλαμηδάς, ὁ· ποταμός.

Παλοῦντα, ἡ.

Παραθύραις, αἱ.

Πάνορμος, ὁ· θέσις παρὰ τὸν λιμένα Πάνορμον, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐκεῖ μονὴ τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ ἐκλήθη Πανερμιώτης, ἥτοι Πανορμιώτης καὶ οὐχὶ Πανερμιώτης (1), ὡς δισχυρίσθησάν τινες.

Πάππος, ὁ.

Πάτος, ὁ· ἀκρωτήριο.

Πέδι τό· λιμὴν καὶ πεδιάς· σώζονται παρὰ τὴν θάλασσαν ἐρείπια εὐμεγέθων μεσαιωνικῶν ναῶν.

Πελεκουσιά, ἡ.

Περιβιώτης, ὁ· μονύδριον τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ.

Πέταλα, τά.

Πετεινός, ὁ.

Πήδημα, τό.

Πιτρί, τό.

Πλακομέλισσα, ἡ.

Πλάτη, ἡ.

Πλάτσαις, αἱ.

Πορτικόκαστρο, τό· κορυφὴ βουνοῦ περιτετεγμένη.

Πότι, τό.

Πυργάλλι, τό.

Ροδά, τά.

Ρουκογιώτης, ὁ· μονὴ τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ.

Σαρακηνόγιο, τό.

Σάρπαις, αἱ.

Σελλογιάς, αἱ.

Σεσκιλά, τά. Εἶναι ἡ ἀρχαία Τεύτλουσα· ὅπως τὸ τεῦτλον ἔγινε σεῦτλον καὶ κατήντησε σέσκλον, μετετράπη καὶ ἡ Τεύτλουσα εἰς Σεσκιλά πληθυντικῶς, διότι σύγκειται ἐκ μιᾶς μεγάλης νησίδος καὶ τριῶν ἄλλων μικρῶν· ἀπέχει μόλις ἡμισυ μίλιον ἀπὸ τῆς Σύμης, καὶ ἐν τούτοις ὅλοι οἱ λεξικογράφοι τὴν θέτουσι πλησιέστατα τῆς Ρόδου, ἧς ἀπέχει ὡς καὶ ἡ Σύμη ὑπὲρ τὰ δεκαπέντε μίλια.

Σετιά, ἡ.

(1) Πανερμιώτης (σελ. 84) προφέρεται μάλιστα ὑπὸ τοῦ λαοῦ Παντερμιώτης. Ὁ δὲ Ross ἐνόμισεν, ὅτι ἐν Ρόδῳ ἤκουσε τὸν ἀρχάγγελον Μιχαήλ Πατητηριώτην (ἀντὶ Παντερμιώτην), ἐνῶ τοιοῦτο ἐπίθετον δὲν δίδεται ἐν Ρόδῳ εἰς τὸν ἀρχάγγελον. Ἐν τοσούτῳ ἐκ τούτου ἐσφαλμένως ὁ κ. Ν. Γ. Πολίτης λέγει, ὅτι «εἰς πολλὰ τῆς Ἑλλάδος μέρη τὸν Ἀθηναῖον Διόνυσον ἀντικαθίστησιν ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ Πατητηριώτης ἐκ τοῦ ληνοῦ ἀποκαλούμενος (ὅρα Μελέτην ἐπὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων ἐλλήνων τόμ. α', σελ. 45).

Σπαθιαίς, αἱ· χαραγαί, ἐν εἵδει σπαθιάς, πετρῶν ἐπὶ ἀποτόμου ἀκτῆς διήκουσαι εἰς ἱκανὰ μέτρα, βεβαίως ἐκ γεωλογικῆς αἰτίας· ὁ ὄχλος λέγει, ὅτι ὁ ἄγ. Γεώργιος διαβαίνων ἐφιππος ἐσχισεν οὕτω τὰς πέτρας διὰ τῆς σπάθης του· εἶναι πλησίον τοῦ Δυσαλώνου (ὅρα τὴν λέξιν) ὅπου εἶναι καὶ ναῖσκος τοῦ ἄγ. Γεωργίου.

Σπήλαιος τῆς Σκορδαλοῦς.

Ταβίρι, τό.

Τολί, τό.

Τουρκογιάλλι, τό.

Τρίστομο, τό.

Τρόλλι, τό.

Τρουλλός, ὁ.

Τσαγκριά, ἡ.

Φαγοῦντα, ἡ.

Φανερωμένη, ἡ· ναῖσκος τῆς Θεοτόκου.

Φιδόνεικος, ὁ· ἀκρωτήριο.

Φραγκόγιο, τό.

Φράχτης, ὁ.

Χαμαίς, αἱ.

Χαράρι, τό· ὁρμίσκος.

Χαρλικοπό, τό.

Χοιρός, ὁ.

Χειρόκρεμμο, τό.

Χειρότριχο, τό.

Δ'.

ΔΗΜΩΔΗ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Ὁλίγα ἀντὶ προλόγου.

Προθυμούμενος νὰ συμπληρώσω τὰ ἐν τῇ γλώσσῃ τοῦ λαοῦ τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος μου Σύμης ζῶντα μνημεῖα, ὧν συλλογὰς διαφόρους ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑπέβαλον εἰς τὸ προκείμενον διαγώνισμα, σπεύδω νὰ ὑποβάλω ἐφέτος συλλογὴν ἐξ συμαϊκῶν παραμυθίων.

Τὰ παραμύθια ἐκτὸς τῆς ἀξίας, ἣν κέκτηνται ὡς πρὸς τοὺς μύθους, οὓς ἐκθέτουσιν, εἶναι βεβαίως καὶ σπουδαῖα γλωσσικὰ μνημεῖα καὶ μάλιστα τὰ μόνον δυνάμενα πιστότερον καὶ ζωηρότερον νὰ διασώσῃ τὴν δημώδη διάλεκτον τόπου τινός. Διὰ τοῦτο τὸ πρῶτον τῶν μετὰ χεῖρας παραμυθίων ἐπεμελήθη νὰ γράψω ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς κατὰ τὴν δημώδη συμαϊκὴν διάλεκτον· τὸν τρόπον δὲ τοῦτον δὲν ἐτήρησα καὶ εἰς τὰ λοι-

πά, οὐ μόνον ὅπως μὴ κουράσω τοὺς ἀξιοτίμους ἀγωνοδίκας διὰ τῆς τραχείας συμαϊκῆς προφορᾶς, ἀλλὰ καὶ διότι λίαν ἐπίπονον μοι ἀπέβαινε νὰ τηρήσω τὸ αὐτὸ σύστημα καὶ εἰς τὰ λοιπὰ.

Τὰ δὲ παραμύθια, ἅπερ ὑποβάλλω εἰς τὸ διαγώνισμα, ἐθεώρησα τὰ σπουδαιότερα ἐξ ὧν συνέλεξα· ὀφείλω δὲ νὰ σημειώσω, ὅτι ἐκ τῶν δύο πρώτων μάλιστα παροιμιώδεις ὑπάρχουσι παρὰ τῷ λαῷ τῆς Σύμης διάφοροι φράσεις, οἵαι αἱ ἐξῆς:

«Εἰθώρες κ' ἐκόφτα, θαρρεῖς κ' ἔρκετον τὸ καρακίς» ἐπὶ ἐσπευσμένης φυγῆς ἀνθρώπων ἕνεκα αἰφνιδίου φόβου.

«Τὰ θωροῦν, φορῶ· τὰ μασοῦν, πατῶ· κτλ.» λέγεται καὶ ὡς ἀνιγμᾶ.

«Κύρι' Ἀλεθινός» ἐπὶ ἀνθρώπων ἀπλῶν ἀλλὰ τιμίων.

«Προύζενον ἄλωνι» προκειμένου δεινοῦ ἀγῶνος, κτλ.

Πρὸς εὐκολίαν, καὶ ἵνα μὴ ἀνατρέχῃ τις συχνὰ εἰς τὸ συμαϊκὸν γλωσσάριον, προσέθεσα κάτωθι τῶν σελίδων ἐρμηνεῖαν λέξεων τινῶν καὶ φράσεων.

Ὡς πρὸς τὴν προφορὰν δεόν νὰ σημειώσω ὅτι τὰ *ντ*, *μπ*, *γκ*, εἴτε ἐν μέσῳ λέξεων, εἴτε συμπίπτοντα ἐκ τελικῶν καὶ ἀρχικῶν, προφέρονται ὡς *d*, *b*, *gu*, τὰ *γγ* εἰς τὸ μέσον τῶν λέξεων ὡς *gu*, ἀλλὰ εἰς τὸ τέλος μιᾶς καὶ ἐν ἀρχῇ ἄλλης (μὲν γιστέρνα) ὡς ἐλαφρὸν ἀλλὰ διπλοῦν *γ*. Ἐξαιτοῦμαι δὲ συγγνώμην διὰ τινὰς λέξεις, ὧν τὴν γραφὴν δὲν ἐτήρησα ὁμοίαν πανταχοῦ, ὅπου ἀπαντῶσιν.

1

Ἡ κυρὰ Ζορζώνα (1).

Ἀρκὴ τοῦ παραμυθιοῦ, καλὴ σπέρα σας.

Μιάφ φοράγ κ' ἕναγ καιρὸν ἔθελεν νὰ ἔχῃ ἕναβ βασιλιᾶ καὶ μιὰβ βασιλισσα.

Αὐτὸς ὁ βασιλιᾶς ἦτον ἄκλῆρος κ' ἐν ἑκαμνεμ παιδί. Ἐκαμεν ταλοῖπονις παράκλησιν εἰς τὸθ θεό, κ' ἔταξεν νὰ κάμῃ παιδὶν ἀρσενικὸ καὶ νὰ κάμῃ ἕναχ χαῖράττιν εἰς τὸγ κόσμον γιὰ τοὺς φτωχοὺς: νὰ γημῶσῃ μιὰ γιστέρναλ

(1) Προφέρεται Ντζορτζώνα, ἀλλὰ διὰ τὴν συχνὴν ἐπανάληψιν τοῦ ὀνόματος γράφω εὐφωνότερον Ζορζώνα. Ἄν δ' εἴναι ἐκ τοῦ Γοργών, περίεργός ἐστιν ἡ ἐκδοχὴ τοῦ ὀνόματος ἐπὶ ὠραίας γυναικός.

λάδι καὶ μιὰ γιστέρνα· ξεῖδι καὶ μιὰ γιστέρναφ φακῇ, νὰ πέρνουν οἱ φτωχοὶ πάνω 'ς τὰ δώδεκα χρόνια· ποῦ θὰ γένῃ πῶν τὸ παιδί. Ἐκουσέν του ὁ θεὸς κ' ἐγγαστρώθην ἡ βασιλισσα κ' ἔκαμεν παιδὶν ἀρσενικόν. Ἐμεῖλωσεν τὸ παιδίγ κ' ἐπάαινεν εἰς τὸ σχολεῖόν, ματζῆ με τὰ παιδιὰ τοῦ Βετζύρη νὰ ποῦμεγ καὶ τοῦ Καδῆ. Πάνω 'ς τὰ δώδεκα χρόνια ἔκαμεγ κ' ὁ βασιλιᾶς τὰ ταξίματά του κ' ἐπάαινεν ὁ κόσμος κ' ἔπερνε.

Ἐχεγ καὶ μιὰ γρηὰ καὶ γήμωσε γοῦλὰ τῆς τὰ λαδικὰ λάδιγ καὶ τὰ κρουπιᾶ τῆς (1) φακῇ· αὐτὴ γιὰ νὰ μὴν τὰ τανήσῃ, ἔψησεν ἕναν αὐγόν, κ' ἔφαεν τὸ φαῖν του κ' ἐπῆρεν τὸ φλοῦδ κ' ἐπῆεν νὰ τὸ γημῶσῃ λάδι με τὸ παμπακάκιν ἀπὸ τῆς γιστέρνας. Ἐγήμωσέν το ταλοῖπονις καὶ τὸ βῆσταν ἔτσε (2) με προσοχὴ καὶ πάαινεν εἰς τὸ σπῆτιν τῆς 'ς τὸ δρόμον ἐρκοῦνταν ἀπὸ τὸ σχολεῖόν τὸ βασιλόπουλλον με τοῦ Βετζύρη καὶ τοῦ Καδῆ τὰ παιδιὰ· βρίσκουν τὴ γρηὰ κ' ἔπερνε ταύγόν καὶ πάαιννε με τέτοιο γιορδάμι. Λέει τοῦ Βετζύρη τὸ παιδί:—«Ἐλάστε νὰ καννέψουμεν ταύγόν τῆς γρηᾶς ποῦ τὸ παίρει με τόσο γιορδάμι». Λέει τὸ βασιλόπουλλο:—«Τὶ τῆθ θέλητε... φῆς τέ την νὰ πααίννη». ἐκεῖνοι πάλαι ἐθέλα. Λέει τῶν τότες καὶ τὸ βασιλόπουλλο:—«ΡΙζῆτε ταλοῖπονις». Ἐβγάλαν τὰ βουλλωτήρια τῶν κ' ἔριξεμ πρῶτα τὸ παιδὶν τοῦ Καδῆ κ' ἐν ἐκάννεψε· ἔριξεγ καὶ τοῦ Βετζύρη, μὴ ἐκεῖνος ἐν ἐκάννεψε. Βγάλλει καὶ τὸ βασιλόπουλλον τὸ δικόν του, λέει:—«Ἐ, διαβόλου πελεβοί! ἕναν αὐγόν κ' ἐν εἴστε ἄξιοι νὰ τὸ καννέψητε!»· ρίχτει, χάννει ἡ γρηὰ ταύγόν ἀπὸ τῆς χέραν τῆς. Τότες γυρίτζει ἡ γρηὰ καὶ θωρεῖ τοὺς καὶ λέει τῶ:—«Ἐ παιδάκια μου, ὡς ἐπεθύμησα ἐγὼ τῆφ φακῇ με τὸ ξεῖδι, ἔτσε νὰ πεθυμήσητε καὶ σεῖς τὴν ὠραίαν Ζορζώνα». Λέει τῆς τοῦ Βετζύρη τὸ παιδί:—«Μωρὴ κακομοῖρα γρηὰ, ἔμ πιάννεις τὰ δακτυλίδια νὰ πάης νὰ τὰ πουλήσης νὰ περάσης γοῦλὸς σου τὸγ καιρό, μόνον· μιᾶς!».

Τὸ βασιλόπουλλο ἐν ἐκατάλαβεν τὸλ λόον τῆς γρηᾶς· σὰν ἐπῆεμ παρακῆ, τοῦ μ'πῆκεν ὁ λόος τῆς γρηᾶς 'ς τὸν νοῦν του· λέουν του οἱ ἄλλοι.—«Ἐ καὶ σοῦ, μιὰ παλοῦναῖκα, μιὰ παλόγρηα, κ' ἐπιας τὸλ λόον τῆς»; Τὸ βασιλόπουλλον ὅλον ἐπάαινεν κ' ὅλον ἔλεεν:

(1) Μικρὰ πιθάρια.

(2) Ὁ διηγούμενος (παραμυττίων) κάμνει σχῆμά τι.

«ὡς ἐπεθύμησεν ἡ γρηὰ τῆφ φακῇ με τὸ ξεῖδι, νὰ πεθυμήσω καὶ γὼ τὴν ὠραίαν Ζορζώνα! καὶ ποιᾶ ναιν αὐτὴ ἡ ὠραία Ζορζώνα»; κ' ὅσον ἐπάαινεν, τοῦμ· παίννε 'ς τὸν νοῦν του ὁ λόος τῆς γρηᾶς. Τὶ τὰ θέλεις, ἔτσε τὴ μιὰν ἡμέραν, ἔτσε τὴν ἄλλην, ἐπῆρεν τὸν ὁ ἔρωτας, ἔππεσεν τὸ βασιλόπουλλον εἰς τὰ ροῦχα. Ἐμπαίνναγ κ' ἐβγαίνναγ γιανοῖ, ἦσαν κ' ἄλλοι ἀπ' ἄλλαις χώραις, ἐν ἐμποροῦσαν ναῦρουν τὴν ἀρρώστιαν τοῦ παιδιοῦ.

Μοναχόν του πάλαι τὸ παιδὶν ἐσυλλοίσθην ἐκεῖ δ' ἀπὸ τοῦ κἄετον εἰς τὰ ροῦχα.—«Μὴ ἄρης (1) μου αὐτὴ ἡ Ζορζώνα ξεῖι τὸ πῶς ἔππεσα 'ς τὰ ροῦχα γιὰ τὸν λόον τῆς, καὶ νᾶρτη νὰ μ' εὔρη; ἐγὼ πρέπει νὰ πασκίσω νὰ γένω καλά καὶ νὰ πάω νὰ τὴν εὔρω». Ἐτσε τὴ μιὰν, ἔτσε τὴν ἄλλην, ἐήνετογ (2) καλὰ.

Ἀφοῦ ἐδυνάμωσεν ταλοῖπονις τὸ παιδί, ἦρτεγ καὶ δεκαφτὰ δεκοχτῶ χρονῶ, πααίννει μιὰν ἡμέραν εἰς τὸν ἀφέντην του καὶ λέει του:—«Πατέρα, ἐσοῦ·σαι πῶγ γέρος· σὰθ θὰ πεθάνης, ποιῶθ θὰ φήκης 'ς τὸμ πόδας σου»; Λέει τοῦ ὁ βασιλιᾶς:—«Ἐσέναν δ' ἀ, παιδίμ μου, θὰ φῆκω». Λέει τοῦ τὸ βασιλόπουλλο.—«Ταλοῖπονις πρέπει νὰ με φήκης νὰ πάω νὰ γυρίσω κόσμον, νὰ σμῖξω καὶ με φτωχοὺς καὶ με καλοὺς καὶ με κακοὺς, νὰ μάθω πῶς περνᾷ ὁ κόσμος καὶ νᾶρτω νὰ πάρω τῆς βασιλείαν, νᾶμαι ἄξιος». Σάννα κ' ἔρεσέν του (3) καὶ τοῦ βασιλέα ὁ λόος τοῦ παιδιοῦ κ' ἔδωκέν του τὴν ἄδειαν νὰ φύῃ· μ' εἶπέν του νὰ πάρῃ ματζῆν του καὶ πέντε χιλιάδες στρατιώταις. Τὸ παιδὶν ἐν ἔθελε· λέει τᾶφέντη του:—«Μὰ σὰθ θὰ πάρω ἀσκέρι, θὰ περνῶ σὰβ βασιλόπουλλο, καὶ θὰ με καταλαβαίνουν, καὶ δὲθ θὰ σμῖξω με κάθε λοῖς ἀθρώπους»· ὁ βασιλιᾶς ἐκατήβην, ἐκατήβην εἰς τοὺς ὀχτακόσους· παρακάτω ἐν ἔθελε· τί νὰ κάμῃ τὸ βασιλόπουλλον, ἐπεῖθην νὰ πάῃ με τοὺς ὀχτακόσους.

Ἐτοιμάτζετο λοιπὸν τὸ βασιλόπουλλο· μὰ ὁ σκοπὸς του ἐκεينوῦ δὲν ἦτον ἔτσε· ποῦλεεν τοῦ βασιλέα, παρὰ γιὰ τὴν ὠραίαν Ζορζώνα. Ἐξεν ταλοῖπονις, πῶς ἔχεν ὁ ἀφέντης του ἕναν ἄλοον περίφημο, ποῦ τωῖρεγ κ' ἐκεῖνος ἀπὸ τὸν ἀφέντην του, ἀθροπομῆκετον ἄλοο, γιὰτὶ ἐτότες ἔτσε ἐτζούσαν τᾶλοα πολλὰ χρόνια. Αὐτὸλ λοιπὸν τᾶλοο ἔχαν τὸ 'ς ἕνα σπῆτι κ' ἔγεμεν ἀπὸ πάνω μιὰν τράππα καὶ τοῦ

(1) Μὴ ἄρά γε;

(2) Ἐγένετο.

(3) Ὡσανεῖ καὶ ἤρεσεν.

ρίχταν ἀπὸ τὴν τράππα τὸ φαῖν του, γιὰτὶ ἀπ' ὡς ἐγέρασεν ὁ ἀφέντης κ' ἐν τὸ 'καβαλ-λίκεψεν πῶ, ἐφοῦνταν νὰ πάουγ κοντά του:

Πᾶει τὸ βασιλόπουλλο 'ς τὸ σείση, λείι του—«Νὰ μοῦ δώκης τᾶλοον τοῦ πάππου μου». Ἐκεῖνος δὲν ἔχεν ἄδεια νὰ τὸ δώκῃ, μὴ νὰ πῇ, ποῦ κἄεταί τᾶλοο· ἐφοῦτον τὸν ἀφέντην του. Τὸ βασιλόπουλλον τὸ τζῆτα· ἐκεῖνος ἐν ἔθελε. Βγάλλει τὸ σπαθίν του τὸ βασιλόπουλλο,—γῆ θὰ μοῦ δείξῃς, ποῦ κἄεταί τ' ἄλοο, γῆ θὰ σὲ σκοτώσω. Εἶδεν τὰ στενὰ ὁ σείσης, λείι μέσα του:—Κ' ἔτσε χαμένος, κ' ἔτσε χαμένος· ἂ' πάω νὰ τοῦ τὸ δείξω, μ'πᾶς καὶ τὸφ φάη, κ' ἔτσε νὰ γλυτώσω. Ἐπιας τολοῖπονις τὸ κλειδί σκωριασμένον τόσα χρόνια, κ' ἐπααίννα ματζῆ με τὸ βασιλόπουλλο· σὰν τὸν ἐπῆρε κοντά, λείι του:—ἐδῶ μέσα κἄεταί, ν' νοῖξῃ καὶ πάρε το.

Ἡ πόρτα ταλοῖπονις τόσα χρόνια ἀπὸ τὸ γέμι κ' ἀπὸ τῆς κοπριαῖς ἐγηώθησε (1) κ' ἐν ἔνναε. Δόννει τὸ βασιλόπουλλο μιὰ λαχτιὰν τῆς πόρτας, ἔσπασεν ἡ πόρτα, μ'παίννει τὸ βασιλόπουλλο μέσα. Ἐμούνταρεν τὸ λοιπὸν τ' ἄλοον νὰ τὸ φάῃ· σηκόννει τῆς χέραν του τὸ βασιλόπουλλο, δόννει του ἕναμ πᾶτσον τ' ἄλοο· ἀπὸ τὸμ πᾶτσον ποῦ τὸν ἔφαεν τᾶλοον ἐκατάλαβε, πῶς ἦτον ἀντρεωμένον τὸ παιδί· τότες λοιπὸν τᾶλοον ἐγονάτισεγ καὶ τοῦκαμεμ μετάνοια, καὶ λέει:—Ἐ! δόξα σοι ὁ θεός, ποῦ ἐβρέθην ἀνθρώπος νὰ με καβαλ-λίκεψῃ, ναῦγω κ' ἐγὼ ἀπὸ μὲς ἀπ' αὐταῖς τῆς βρώμας.

Τότες τὸ βασιλόπουλλο βγάλλει τὸ δζω τ' ἄλοο κ' ἐπλυννέν το καὶ διώρτωσέν το. Μὲ (2) τὸ ἄλοον ἔξεεγ, γιὰτὶ τὸ θελεν τὸ βασιλόπουλλο. Λέει του:—Τώρα πρέπει νὰ με φήκης νὰ πάω νὰ γυρίσω, νὰ τρέξω, νὰ ξημουδιᾶσουν τὰ πόδια μου, νὰ φάω καμπόσον τριφύλλι, νὰ τοιμαστῆς καὶ σοῦ, καὶ βγάλε μιὰν τρίχαν ἀπὸ τὴν νοράμ μου, καὶ σὰμ με χρειαστῆς, κέντησέ τη, καὶ θὰ πλάκωω εὐτὺς νᾶρτω μ'πρός σου.

Ἐβγάλεν μιὰν τρίχαν τὸ βασιλόπουλλον ἀπὸ τὴν νοράν του κ' ἐφηκέν το, κ' ἔφυεν ἐκεῖνο καὶ πῆε 'ς τὰ ρουμάνια, κ' ἔτρωεν ἀρκούδαις, κ' ἐμπάλλεγε με τὰ λεοντάρια, κ' ἔτρωεν τριφύλλι, γιὰτ' ἦταν ἄγριοιμ πρᾶμα. Ἐτοιμάστην τὸ λοιπὸ καὶ τὸ βασιλόπουλ-

(1) Γαιωθρίξω (i) = γεμίζω μέρος τι μάλιστα διὰ χώματος.

(2) Μὲ, μ'μέ, ἀμμέ = ἄλλὰ.

λογ και τὸ ἀσκέρι· ἐπῆε κ' ἐπῆρε καὶ τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν ἀφέντην του. Λέει του ὁ βασιλέας: — «Σὺ τὸ καλὸν, παιδίμ μου, ἡ εὐκὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας ματζί σου καὶ ἡ δική μου». Ἐφίκεψέν τογ κ' ἴσα μ' ὅζω. Ὑστερα τὸ παιδὶν ἐκέντησεν τὴν τρίχα, ἦρτεν τ' ἄλοον, ἐκαβαλλίκεψέν το κ' ἐπακίνανα γούλην ἐκείνην τὴν ἡμέρα. Τὸ βραδὶν ἐφτάσαν 'ς ἑναγ κάμπο· ἐκονέψαν τοιοι- πὸγ καὶ 'τσατιρώσαμ μέσ' 'ς τὸγ κάμπο. Μὲ τὸ παιδὶν ἐν τοῦκαμνε νὰ πακίνη ματζήμ με τοὺς στρατιώταις· τὰ μεσάνυχτα τὸ λοιπὸν ἐσηκώστη κ' ἐκαβαλλίκεψεν κ' ἔφυε κ' ἔφηκεν τοὺς στρατιώταις 'ς τὸγ κάμπο. Ἐξημέρωσεν τὸ πωρνό, λειμένουν (1) νὰ ζυπνήσῃ τὸ βασιλόπουλλο, ψηλόνει ὁ νήλιος, μεσημεριάτζει, τὸ παιδὶν ἐν ἐσηκώστη· τί νὰ κάμουν; ἐθιά- στησαμ, 'πακίνανα 'ς τὸ τσατίρι, θωροῦ, ἐν τὸν ἡύρισκου· ἔπειτα κάμπος· ἐν ἐγρωνίτζα, 'ποῦ ποιά μεριάν τοῦ κάμπου ἔφυε, νὰ πᾶουν ἀπὸ 'πίσω του· στρέφουν ὁμπρὸς τὰ 'πίσω, ἐπῆα 'ς τὸν ἀφέντην των, λένουν του, τὸ παι- δὶς σου μᾶς ἔφηκε κ' ἐσηκώστην τὴν νύχταγ κ' ἔφυε.

Τώρα νὰ φήκουμε αὐτοὺς νὰ πιάσουμεν τὸ βασιλόπουλλο.

Πορπατεῖ τὸ λοιπὸ τὸ βασιλόπουλλο πέντε μέραις, δέκα μέραις παρὰ δεκαννιά εἴκοσι, ἐπέσσα 'ς ἑναγ κάμπο μέσλο μέσα, καὶ μέ' 'ς τὴ μέσην τοῦ κάμπου ἐφαίνετον ἕνα πρᾶμα 'σάν αὐγὸ. Τ' ἄλοον ἐγρωνίτζειν τὸ σκοπὸν τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸ 'περες σίξα· μὲ καὶ τὸ παιδὶν ἔξευρε πῶς τ' ἄλοον ἐγρωνίτζει. Τὸ βασιλό- πουλλον ταλοῖπονις, ὅσον ἐπακίνανα, ἐκαταλά- θαινε, πῶς ἐκείνον τὸ πρᾶμα ἦτομ πύργος. Ἰσα ἴσα τὸ λοιπὸν τὸ μεσημέρι ἐπῆαν ἀπὸ κάτ' ἀπὸ τὸμ πύργου· ἀπ' ὅζω σαφὶν (2) ἀπὸ τὴμ πόρτα ἐθελε νάχη ἕνα δέντρο καὶ μιὰ βρύση. Ἐπέτζεισε τὸ βασιλόπουλλο, ἐτάϊ- σεν τ' ἄλοόν του, ἔβρεξεγ κ' ἐκείνος ἕνα δρό- παξιμαδάκια κ' ἔφαε· λείει του τ' ἄλλο: — «Θωρεῖς ἐδῶ 'ποῦρταμε; θάρτου τρεῖς δράκοι καὶ θὰ σὲ παρακαλοῦν νὰ σὲ πάρουμ· πᾶνω 'ς τὸμ πύργου, καὶ σοῦ με καέναν τρόπο νὰ μὴγ καίλιστῃς (3)· ἐκείνοι θὰ σὲ παρακαλοῦ, ἐσοῦ νὰ μὴθ θελήσης, ἀδ δέμ με πάρουγ καὶ μένα καὶ δέσουμ με κοντὰ 'ς τ' ἀλόατά των· καὶ σὰμ με 'πάρουγ καὶ δέσουμ με κοντὰ 'ς τ' ἀ-

λόατά τω, τότες πάννε καὶ σοῦ 'πάνω μα- τζίτῃν τω».

Ἐκάετον ταλοῖπονις (1) κουμπισμένον τὸ παιδίγ καὶ 'φούμερεν τὸ τσιμποῦκιν του. Ἐκεῖ δὲ γροικᾷ ἕνα βουητὸ κ' ἔρκεται ἕναν τοπ- ποῦτζι καὶ χτυπᾷ ἀπ' ὅζω ἀπὸ τὸμ πύργου: μπούμπου, κ' εὐτὺς ξινεσπιέται (2) ἕνας δρά- κος καὶ τὸν ἔγλεπε μ' ἑναδ' δεῖν ἄγριογ κ' ἐ- συλλογιέτο: «νὰ τὸφ φάω, γῆ νὰ μὴν τὸφ φάω»; ὕστερα λείει: «ἄντε, ἄς τὸφ φάη ὁ ἀοπίσω μου ὁ ἀερφός», καὶ 'μπαίνει μέσα, μὴ 'μιλιὰ μὴ τίποτε. Ἐν ἐπέραςε 'λλίος καιρός καὶ γροικιέται ἄλλος ἕνας βουητός, ἄλλο ἕνα τοπποῦτζι καὶ ξινεσπιέται ἄλλος ἕνας δρά- κος· κ' ἐκείνος τὸ ἴδιο: ἐσυλλογιέτο: «ἂ τὸφ φάω, γῆ νὰ μὴν τὸφ φάω»; κιάαχο (3) πάλε λείει: «ἄντε, ἄς τὸφ φάη ὁ ἀοπίσω μου ὁ ἀερ- φός», καὶ 'μπαίνει κι' αὐτὸς μέσα 'ς τὸμ πύρ- γου, μὴ 'μιλιὰ, μὴ τίποτε. Ἐπέραςεμ πάλε κομμάτιγ καιρός, ἄλλος ἕνας βουητός ἄλλο ἕνα τοπποῦτζι καὶ χτυπᾷ ἀπ' ὅζω ἀπὸ τὸμ πύργου, κ' εὐτὺς ξινεσπιέται ἕνα δρακόπουλλο· τὸ δρακόπουλλο ὡς τὸ 'δεν τὸ παιδί, ἐκαμεν τὸ σταυρόν του κ' εἶπεμ μέσα του: — «Δόξα σοι ὁ Θεός, 'ποῦ 'ξήππεσεν ἕνας ἄθρωπος 'ς τὰ χώματά μας κ' ἐν τὸν ἐφάν τ' ἀέρφια μου». Λείει του τοιοιπὸ: — «Καλησπέρα», καὶ 'μπαίνει μέσα 'ς τὸμ πύργου.

Τωμοῦπεμ (4) μέσα τοιοιπὸν τὸ δρακό- πουλλο, ἐκαταπιάσαν το τ' ἀέρφια: — «Πρέ, γιατί νὰ μὴν τὸφ φάης, ἐμεῖς γιὰ λλόου σου τὸν ἐφίναμε». Ἐτότες λείει των ἐκεῖνο: — «Γιὰτὶ νᾶμεσταν ἔτσε χοντροκέφαλοι; ἕνας ἄθρωπος ἐξήππεσε 'ς τὸ σπίτιμ μας, γιατί νὰ τὸφ φάμε; ἀντίς νὰ τοῦ 'ποῦμεν ν' ἄρτη πᾶνω, νὰ τὸρ 'ρωτήξουμε, νὰ μάθουμεγ καὶ μεῖς, τί κάμνει ὁ κόσμος». Λένουν του πλὸν ἐτότες ἐκείνοι: — «Ἐσοῦ 'ποῦ τοῦπες: καλὴ 'σπέρα, 'πάννε νὰ τὸφ φέρης καὶ 'πάνω». Ἐπῆεδ δὲ τὸ δρακόπουλλο, λείει του: — «Εἶναι 'ντροπή νὰ κάεσ' ὅζω, θὰ 'πάης νὰ μᾶς 'ναελᾶς (5)· νᾶρτης 'πάνω». Ἐκεῖνος ἐν ἔθελε, λείει του: — «καλὰ κάομαι (6)».

Τὸ δρακόπουλλο ἔλεέν του νὰ 'πάη 'πάνω, ἐκείνος ἐν ἔθελεν· ὕστερ' ἀπὸ τὰ πολλὰ πλὸ,

(1) Ταλοῖπονις, τοιοιπὸ=λοιπὸν.

(2) Ἐκοπᾶται; ἀναφαίνεται, παρουσιάζεται αἶφνης.

(3) Ἐπειτα.

(4) Τῶμου (ἐν τῷ ἄμα;=ἄμα) ἐμῆκε.

(5) Ἀναελᾶς.

(6) Κάομαι, κάθημαι.

λέει του: — «Μιὰφ φορὰν ταλοῖπονις 'ποῦ θέ- λετε νᾶρτω 'πάνω, πρέπει νὰ 'πάρητε πρῶτα τ' ἄλοόμ μου κοντὰ 'ς τὰ δικά σας, γιατί εἶ- ναιμ μαθημένον τοῦ σταύλου, καὶ φοῦμαι νὰ τὸ μολήκω (1) ὅζω, νὰ μὴ πουντιάση, γῆ νὰ τὸ φάουν τὰ θεριά· ἔτσε λοῖς καίλιτσομαι νᾶρτω 'πάνω». ἔλεέν του τὸ δρακόπουλλο: — 'Φῆκε τ' ὅζω, ἔφ φοᾶται, ἔγ γέμει ἐδῶ θεριά» (γιατὶ τᾶχαν τὰ δικά των τ' ἄλλα φαωμένα). Λείει του πάλε τὸ δρακόπουλλο: — «Τ' ἄλόα μας εἶναιν ἄγρια καὶ θὰ σοῦ τὸ φάου». Λείει του ἐκεῖνος: — «ἄς τὸ φάου· πορπατῶ πετζά- τα (2), εἰ δὲ μὴ, 'φῆκε μ' ἔω δά» (3). Ἐτότες πλὸν τὸ δρακόπουλλο τῶπιασεν τ' ἄλλο κ' ἐ- δεσέν το κοντὰ 'ς τὰ δικά τω. Ἐκεῖνον ἔβαλεν τὴν νοράν του μέ' 'ς τὰ σκέλλη του 'σὰ μα- τσάγκος, κ' ἐκαμεν τὸ φοβισμένο, γιὰ νὰ μὴν τὸ καταλάβου. Σᾶν τῶδεσε, ἐπῆαμ 'πάνω τὸ δρακόπουλλο καὶ τὸ βασιλόπουλλο. Τὸ τρα- πέτζι τοιοιπὸν ἦτο στρωμένο· ἐκάσαν εἰς τὸ τραπέτζι· ἀμμε τὸ δρακόπουλλο καὶ τὸ βασι- λόπουλλο ἐκάτσα κοντὰ ὁ ἕνας 'ς τὸν ἄλλο. Ἀποῦ τὸ λοιπὸν ἐκάσαν αὐτοὶ 'ς τὸ τραπέ- τζι, νὰ καὶ 'νεφαίνει κ' ἡ ἀερφή τω, κ' ἦρτεγ κ' ἐκατζειγ κ' ἐκείνη 'ς τὸ τραπέτζι. Εὐτὺς 'ποῦ τὴν εἶδε τὸ βασιλόπουλλο ἕναν τέτοιο πλάσμα, 'σάν να καὶ 'κόντεψεν νὰ τοῦρτη λειο- θυμιά... τὸ δρακόπουλλο ταλοῖπονις τὰ 'κα- τάλαβε· τὸν ἐπούντησεγ καὶ λείει του: — «βρὲ ἀερφέ, βᾶστα, τί 'χεις»; ἦρτεν τοιοιπὸν τὸ βασιλόπουλλο 'ς τὸν νοῦν του, μὰ οἱ δράκοι ἐν ἐκαταλάβα.

Ἐλεεμ πλὸν τὸ βασιλόπουλλο μέσα του: «πρέ, γιὰ ὄνομαν τοῦ θεοῦ, ἐπᾶρχουν (4) καὶ τέτοια πλάσματα 'ς τὸγ κόσμος; νᾶναι πᾶρμου ἑαυτὴ δὲ αὐτῇμ 'ποῦ τὴγ γυρεύω». Ἐρω- τοῦσαν τοιοιπὸγ κ' ἔλεέν τωμ πλὸλ λογιῶν τῶλ λογιῶγ κουθένταις καὶ ιστορίαις. Οἱ δράκοι ταλοῖπονις κ' ἡ ἀερφή των ἐν ἦσαμ πακιννω- μένοι ποττές τω μὴ σὲ πολιτεία μὴ σὲ χω- ριό, μὴ ἄθρωπον ἐν εἶδαμ ποττές τω· ἦτοδ δὲ καὶ τὸ βασιλόπουλλο ὡμορφο, ἐκαοῦντα χαστοὶ κ' ἐγροικοῦσάν του· κ' ἡ ἀερφή τῶ δρά- κων ἦτομ 'ποῦ 'κέρνα, κι' ἀπὸ τὸ βυθισμὸν τῆς ποῦ 'γροικαγ καὶ 'θῶρεν τὸ βασιλόπουλλο, ἐξήχασεγ καὶ 'πέραςεμ πολλὺς καιροὺς νὰ κε- ράση. Λείει τῆς ταλοῖπονις ὁ μεᾶλος ὁ δράκος:

(1) Ἀφῆσω. Μολαίρω = ἀφίνω.

(2) Πετζάτα ἢ τῆς πετζῆς = πετζῆ.

(3) Ἐδῶ δά.

(4) Ἰπάρχουν.

— «Κέρνα δά, Ζορζῶνα, ἐξήχασες»; Γροικᾷ τ' ὄνομαν τῆς τὸ βασιλόπουλλο, εἶπεμ μέσα του: — «Ἐ, ἐσοῦ 'σαι ταλοῖπονις»; Ἐτότες πλὸν ἐκοθγεγ κ' ἔραβγεν ἕνα σωρὸ ψευταῖς πολλαῖς κ' ἐννοίξेम πλὸ πολλὸν ἢ γλῶσσά του.

Ἐκεῖ δὲ 'πάνω 'ς τὸ τραπέτζι, γροικοῦς σαματτᾶμ μεᾶλον ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸμ πύργου, ποῦ 'μπαλλεύγα τ' ἀλόατα κ' ἐτρισσεν ὁ πύρ- γος· φωνάτζουν τοιοιπὸν οἱ μεᾶλοι οἱ δράκοι τοῦ δρακόπουλλου, λένουν του: — «Πρέ, τοῦ παιδιοῦ τ' ἀλόατο 'ς τὰ δικά μας κοντὰ τὸ 'δεσες; γλήωρα, σκυλλί, φτάσε, γιατί λείεις καὶ 'φάν το». Τρέχει τὸ δρακόπουλλο, 'πάει, τί νὰ δῇ; θωρεῖ τ' ἀλόατον τὸ ξένο κ' ἔχεγ καὶ τὰ τριά τὰ δικά των ἀπὸ κάτω του κ' ἐγύρευγεν νὰ τὰ ξηκήση (1). Πιάναει τοιοι- πὸν καὶ δέννει το 'ς ἕνα καντοῦνι· τ' ἄλλα ἐθῶρες τα κ' ἐτζαρώσαγ κ' ἐτρέμαν ἀπὸ τὸφ φρόν τω· ἐτότες εἶπεμ με τὸν νοῦν του τὸ δρα- κόπουλλο: — 'Σᾶγ καὶ τ' ἀλόατόν του, μ' ὁ ἀπατός του; (2) ἐθ θᾶχη αὐτὸς δουλειᾶν ἄλ- λοῦ πούετε· ἔω δὲ θᾶναιν ἡ δουλειά του». Πάει 'πάνω τὸ δρακόπουλλο· 'ρωτοῦν το τ' ἀέρφια του: «τί ν' ἦτον ὁ σαματτᾶς κάτω;» Λείει τω: — «μυρωδιᾶν ἐπῆραν τοῦ παιδιοῦ τ' ἀλόατο καὶ χιλιμουντῆσα». Ἐκαθοῦνταμ πάλαι 'ς τὸ τραπέτζι, ἐτρώαγ κ' ἐπίνναν ὡς τῆς αὐγαῖς. Ἐτότες ὁ μεᾶλος ὁ δράκος λείει: «Ἐ παιδιά! νὰ 'πᾶ νὰ ππέσουμε καὶ κομ- μάτι, νᾶχουμεγ κι' αὔριογ κεφάλι». Ὑστερα λένουν τοῦ δρακόπουλλου τ' ἀέρφια του: — «Ἐσοῦ, πρέ, 'ποῦ τοῦπες καλησπέρα, νὰ τὸμ 'πάρης καὶ 'ς τὸν νοντᾶ σου νὰ ππέση». Βρί- σκει τους ὕστερα με τρόπον τὸ δρακόπουλλο, λείει τω: — «Πρέ, με 'ποῦ ἐλέγτε νὰ τὸφ φάη- τε; ἔ καὶ νὰ 'ξέητε... ξέητε τίν ἦτον ὁ σα- ματτᾶς κάτω; τ' ἀλόατόν του ἔγεμεγ καὶ τὰ τριά τὰ 'δικά μας ἀπὸ κάτω του κ' ἐγύρευ- γεν νὰ τὰ φάη, κ' εἶδα κ' ἐπαθα νὰ τὰ γλυ- τώσω. Σᾶν τ' ἀλόατόν του, ἀμμ' ὁ ἀπατός του; Πρ', ἐν ἔχει δουλειᾶν ἑουτος ἄλλοῦ πούετε, ἐωδᾶ 'ναιν ἡ δουλειά του». Πέρει το ταλοῖπονις τὸ δρακόπουλλο τὸ βασιλόπουλλο 'ς τὸν νοντᾶν του. Ματζήν του λοιπὸν ἐπ- περτε κ' ἡ ἀερφή τω· ἀμμ' ἐκείνην τὴν νύ- χταν αὐτοὶ καὶ οἱ τρεῖς ἐν ἐππέσα. Ἐκοθγέν τωγ κ' ἔραβγεν των τὸ βασιλόπουλλο. Τὸ πωρνὸν ἐσηκώστησαγ γούλοι κ' ἐκάμαν τὸ σταυρόν τω. Ἐκαμενεγ καὶ τὸ βασιλόπουλλο

(1) Ξεσχίση.

(2) Ὁ ἴδιος.

(1) Ἀναμένουν.

(2) Ἀκριδῶς.

(3) Νὰ μὴ πεισθῇς.

ππῶς ἐσινιέρετογ (1) καὶ καλὰ νὰ πααίννη· λέουν του ἐκεῖνοι: — «ἀμπιμ (2) ποῦ τυχερ, κάτσε ματζήμ μας νὰ ζηφαντώσουμεγ καμμιάν ἐβδομάδα». Ἐκεῖνος τῶν ἔλεεμ πάλαι, ππῶς ἔχε βιαστικὴν δουλειάν νὰ πααίννη. Ἐκεῖνοι ἐβιάτσαν τον, ἐπαρκίαν τον καὶ τὸ δρακόπουλλο, ἔθελεγ κ' ἐκεῖνος, ἐποφάσισεν τολοιπὸν νὰ κάμη καμμιάν ἐβδομάδα ματζήν τω. Ἐκεῖνοι ἔχαλ λαωνικὰ νὰ περάσουν ἐκεῖνην τὴν ἡμέρα, κ' ἐν εὐγῆκαν εἰς τὸ κυνήι, μόνον ἐκαοῦνταγ κ' ἐτρώαγ καὶ πίνναγ γούλην τὴν ἡμέρα. Μὲ γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα ποῦ δὲν ἔχαν τίποτε νὰ φάου; τὸ βραδὺν ταλοπονίς, ποῦ καοῦνταν ἀκόμια πᾶνω 'ς τὸ τραπέτζι, λέει ὁ μεῆλος: — «Ἐ, παιδιὰ, αὔριον νὰ πᾶμε δρὸ καὶ δρὸ, κ' ὅποιοι φέρουν τὰ πολλὰ, νὰ κάθουνται 'σάν ἀφεντάδες κ' οἱ ἄλλοι νὰ κάμουν τὸδ δοῦλο, νὰ μακίρεψου, νὰ βάλουν τραπέτζι, νὰ τὸ σηκώνουν, νὰ πλύνουν τὰ τσανάκια». Ὑστερα λέουν τοῦ μικροῦ: — «πρέ, σού, ποῦ τοῦπες καλησπέρα, νὰ πάης ματζήν του καὶ νὰ τὸμ πάρης». . . . νὰ ποῦμε 'ς τὴν Νουλιὰ, ποῦναιν τάχα ξερὸς τόπος, γιὰ νὰ μὴφ φέρουν τίποτε. Σὺν ἐπέρασεν ταλοπονίς καμπόση ὦρα τῆς νύχτας, λέει πάλαι ὁ μεῆλος ὁ δράκος: — «Ἐ, παιδιὰ, νὰ πᾶμε νὰ πῆσουμεν, νὰ πᾶμεν αὔριο 'ς τὴν δουλειάμ μας».

Οἱ μεῆλοι δὲ ἐπῆαγ κ' ἐπέσαγ κ' ἐσηκώστησαν τὴν αὐγῆγ κ' ἐφύα. Τὸ βασιλόπουλλογ καὶ τὸ δρακόπουλλογ κ' ἡ ἀερφή των ἐπῆαμ. πάλαι 'ς τὴν κάμαρὴν τωγ κ' ἐκαοῦνταγ κ' ἐκουθεντίζαν ὡς τὸ πωρνό, καὶ τὸ πωρνὸν τοῦς ἐπῆρεν ὁ νύπνος κ' ἐξυπνήσαμ πῆον. ἡμέρα, ὁ νήλιος ἔκει νὰ πᾶνω. Ἡπιαγ καφέν, ἐφάα, τὸ δρακόπουλλο τὸν ἐβιάτσε τὸ βασιλόπουλλο: — «Χάντε νὰ πααίννουμε, γιὰτὶ θὰ καθούμετεδ δοῦλοι». Ἐκεῖνος ἔλεεν: — «Ἀλάφρ' ἀλαφρά». Τὸ δρακόπουλλο ὅλον τὸν ἐβιάτσε. Λέει τοῦ πῆον τὸ βασιλόπουλλο: — «Χάντε δὲ ταλοπονίς». Ἐφύαν τὸ λοιπό. Σὺ τὸ δρόμο, 'σάν ἐλαργάραγ καὶ πῆαγ καμπόσον, ξινεσπιέται ἕνας λαῶς· κάμνει τὸ δρακόπουλλο νὰ τὸν ἰσκοτώσῃ. Λέει τοῦ τὸ βασιλόπουλλο: — «Ἐλε, στάσου. Ἀ τὰ σκοτώνουμε θέλουμε; ἔθ θὰ κάμουμε δουλειὰ, ποιὸς θὰ τὰ σκοτόννη!» Λέει τὸ δρακόπουλλο: — «Μὲ ππῶς θὰ κάμουμε»; Λέει τὸ βασιλόπουλο: — «Νά» . . . κάμνει ἔτσε τῆχ χέραν

του ἀποῦ πᾶνω ἀποῦ τ' ἄλοόν του, πῆαννει τὸλ λαῶ, δόνει τον τοῦ δρακόπουλλου, λέει του — «Βάστα το».

Ἰάουμ παρακαῖ θωροῦν ἕναν ἀλάφι, κάμνει πάλαι ἔτσε τῆχ χέραν του τὸ βασιλόπουλλο, πῆαννει το, δόνει το τοῦ δρακόπουλλου. Κιὰκό λέει τὸ βασιλόπουλλο: — «ἔθ θὰ κάμουμεν ἔτσε δουλειὰ· μόνον νὰ κάτσης ἐσοῦ ἔδω δὲ νὰ παντᾶς, καὶ νὰ πᾶω ἐγὼ νὰ γυρίσω νὰ τὰ μακίψω, νὰ τὰ βάλω ὀμπρός, νὰ τὰ φέρω γούλα, ὅ,τι κιὰν ἔχη». Πάει, γυρίτζει μὲ τὴ βρώμα καὶ μὲ τὸ χίλιμουντρίσμα τ' ἄλόου, ἐμάεψεμ πῆον ὅ,τι κιὰν ἔχε γούλος ὁ κάθος, κάθε λοῆς, καὶ πέρδικας κ' ἀλάφια καὶ τσακκάλληδες κ' ἀρκούδαις, ὡς κάθε λοῆς κυνήγια, κ' ἔβαλὲν τὰ ὀμπρός κ' ἔφερνέν τα. Φωνάτζει τοῦ δρακόπουλλου: — «Ἐ! τρέχα ν' ἀννοίξης τὴμ πόρτα τοῦ πύργου νὰ τὰ βάλουμεμ μέσα». Πέρνουν τα, βάλλουν τα μέσα, κ' ἐγῆμωσα γούλα τὰ κατώγια τοῦ πύργου ὅλο τζωντανὰ κάθε λοῆς· κιὰκό ἐπιάσαν καὶ μακίρεψαγ κ' ἐκάμαγ κ' ἐτοιμον τὸ τραπέτζι. Ἐκεῖ δὲ τὸ δρακόπουλλο ἐκατάλαθεν ἀποῦ τὴμ πορπατηζάν τω, ππῶς ἐρκοῦνταν οἱ ἀερφοὶ του. Ἡβγε λοιπὸν ὅζω καὶ λέει τω: — Πρέ, τί κάμητε; ἐκάμητε καὶ δουλειὰν ἄτου ποῦ πῆητε; ἐμεῖς ἐφέραμε κ' ἐγῆμωσαμεν τὰ κατώγια καὶ δὲν ἔχουμε πῆον τόπον νὰ τὰ βάλουμεμ». Λέουν τοῦ ἐκεῖνοι: — «μὲ καὶ μεῖς ἐφέραμε πολλὰ». Ἀλήθεια ἐφέρα καὶ πολλὰ, γιὰτὶ ἐπῆας σὲ τόπον ἀμάλα, (1) ἀμμ' ἐν ἡτογ καθόλου 'σάν τοῦ βασιλόπουλλου. Λέει τῶν τὸ δρακόπουλλο: — «Πρέ, ἐκεῖνος ἐπῆεγ καὶ γύρισεγ καὶ τὰ μάντρισεγ καὶ τὰ φερεγ γούλα ντζωντανὰ νὰ, ποῦ ἐθέλητε νὰ τὸφ φάητε... ὁ θεὸς σᾶς ἐφώτισε κ' ἐν ἐβάλητε χέριμ. πᾶνω του, εἰ δὲ μὴ, ἔθελεν νὰ σᾶς κάμη... πρ', ἔω δὲ νᾶιν αὐτουνόυ ἡ δουλειὰ του, μόνον νὰ δοῦμε νὰ τοῦ τὴ δώκουμεν τὴν ἀερφήμ μας, κ' ὡς πότες θὰ τὴν ἔχουμελ λεύτερη»; Εἶπαμ πῆον κ' οἱ μεῆλοι. — «Καλά· μὲ νὰ τὸ δοκιμάσουμεγ (2) καὶ 'ς τὸμ παζέ, κ' ἔπειτα νὰ δοῦμε. Σὺν τὸ μαθεν ἡ ἀερφή τω, ππῶς ἐθέλαν νὰ τὸ δοκιμάσουν, ἐλυπήθη, γιὰτ' ἦτο πρώτη βολὰ (3) πούδεν ἄθρωπογ κ' ἐρεσέν της κ' ἐθέλεν το, κ' ἐφοᾶτο μπᾶν καὶ δὲν εἶναιν ἄξος νὰ τὰ βγάλλῃ σὲ σκεφάλι μὲ τ' ἀέρφια της.

Ἐκάτσαδ δὲ καὶ ζηφαντώννα. Λαωνικὰ

- (1) Ἀθικτον, παρθένον.
(2) Δοκιμάσωμεν.
(3) Φορά.

ἔχαμ πολλά, ἐν ἔχαν ἀνάγκη. Ἡρτεν τὸ σάβατογ κ' ἐξημέρωνεν ἡ κεριακή· τὸ τραπέτζιν ἐν ἐσηκόννετο. Σὺν ἐφῆαν τὸ μεσημέρι, λέει ὁ μεῆλος: — «Ἐ παιδιὰ, χαντῆστε νὰ πᾶμεν νὰ σεριανίσουμεν κάτω 'ς τὸ περβόλι». Ἐπῆαν τολοιπὸγ κ' ἐγυρίτζα· πρ' εἶτον τὸ δέντρον εἵναιγ καλὸ, πρ' ἐκεῖνον τὸ δέντρον εἵναιγ καλόν, πρ' εἶτον ἔτσε, πρ' ἐκεῖνον ἀλλεῖως, ἐπορπατοῦσαν, ἐπααίνναν κ' ὡσα 'ς ἕναμ (1) μάρμαρομ μεῆλο. Σὺν ἐπέσαγ κοντά, λέει ὁ μεῆλος: — «Ἐ παιδιὰ, νὰ δοκιμαστοῦμε»· ἐπιάσεν το ταλοπονίς ὁ πρῶτος ἐκεῖνοδ δὲ τὸ μάρμαρον τ' ἀκκέραιο κ' ἐρριζέν το κ' ἐπῆεν ὡς τρία μίλια ἀλάργου (2). Λέει: — «Ἐ παιδιὰ, ἡ δύναμί μου εἵναιν ἡ γίδια» (3). γιὰτὶ κάθε καιρόμ ποῦ τὸ ριχτεν, ἐπερνεγ γούλον τρία μίλια. Πάου, φέρουν το πάλαι 'ς τὸν τόπον του. Ρίχτει το ὁ δεῦτερος ἐπῆρε δρὸ μίλια· λέει: — «κ' ἡ δική μου ἡ δύναμι ἡ γίδια νᾶι». ῥίχτει το κ' ὁ μικρὸς ἐπῆρεν ἕνα μίλι· λέει κ' αὐτός: — «κ' ἡ δική μου ἡ δύναμι ἡ γίδια νᾶι». Ἐτότες λέουν του καὶ τοῦ βασιλόπουλλου νὰ τὸ ρίξῃ κ' ἐκεῖνος, νὰ δοῦμ ποῦ θὰ πάη· τὸ βασιλόπουλλο ἐν ἐγρώνιτzen τὴδ δύναμίν του κ' ἔφερέν τα στενά· ἔλεεν των τολοιπό: — «Μὲ τὰ σωστά σας τὰ λήτε, ππῶς θὰ τὸ ρίξω ἐγὼ τέτοιουμ πᾶμα»; ἐκεῖνοι ἐβιάτσαν το· ἐτριγυρίτzen τολοιπὸγ καὶ ἠῶρεν τὸ μάρμαρογ καὶ ψιλόδρωννε, κ' ἐσυλλογιέτο. Ἐκεῖ δὲ ποῦ τριγυρίτzen, ἔστρεψεν ὡσα τὸμ πύργο καὶ θωρεῖ 'ς τὴμ παλαθύραν (4) τὴ Ζορζώνα. Εὐτύς τὸν ἐπιάσεν ἡ ἀντριά του, καὶ ῥπᾶ πιτομιάς (5) τὸ μάρμαρον ἐκεῖνοδ δὲ τ' ἀκκέραιο, καὶ ρίχτει το καὶ μὴ ἐφάνη κ' ἐπῆρεν ἕνα σωρὸ μίλια, ἀμμ' ἐν ἐφτασεν νὰ πάη πέρα 'ς τὴν ἀνατολήγ κ' ἐππεσεν εἰς τὴθ θάλασσα, κ' ἀπότοτες δὲ νᾶιμ ποῦ ἦνεν (6) ἡ Ἀελιά (7).

Σὺν εἶδαμ πῆον τὴδ δύναμίν του οἱ δράκοι, ἐπῆαγ καὶ κάτσαμ πάλαι 'ς τὸ τραπέτζι καὶ συλλογιούντα, ππῶς νὰ τοῦ ποῦν νὰ τὸγ κάμουγ γαμπρό. Λέουν τοῦ δρακόπουλλου: «Ἐσοῦ πρέ, ποῦ τοῦπες καλησπέρα, ἐσοῦ νὰ

τοῦ τὸ πῆς». Λέει: — «Πρέ, λέω τοῦ το». Ἐκεῖ τολοιπὸμ πᾶνω ποῦ πίννα, λέει ὁ μεῆλος: — «Ἐβίβα, παιδιὰ, ἐκεῖ ποῦμετzen τρεῖς, νὰ ἐνοῦμεν τέσσεροι». Ἐτσε κ' ὁ δεῦτερος, ἔτσε κ' ὁ τρίτος. Λέει τὸ βασιλόπουλλο: «Μὲ τέσσερ' ἡμεττε, κ' ἡ ἀερφή σας πέντε». Λέει πάλαι τὸ βασιλόπουλλο: — «Ἀμμ' ἐγὼ καὶ κομμάτι χοντροκέφαλος, ἐμ μού τὸ ζηγάτε, τί θέλητε νὰ πῆτε;» Λέει τοῦ πῆον ὁ μικρός: — «Νά, θέλουμεν νὰ σὲ κάμουμεγ γαμπρό». Λέει τὸ βασιλόπουλλο: — «Ἀμμ' ἐγὼ ἔχω τὴδ δουλειὰ μου, ἐν τὸ ζεύρει ὁ ἀφέντης μου. . . . ἐγὼ ἔμεινα μὲ ἀβδομάδα ματζή σας γιὰ τὸ χατῆρίς σας. . . . πρέπει νὰ συλλογίστῶ». Αὐτὰ τάλλε, μ' ἀποῦ μέσα του ἡ καρδιά του ἐλαχτάρε. Λέει τοῦ τὸ δρακόπουλλο: — «Πρέ, πὲ τὸ νᾶι σου· ἐσουνοῦ ἡ δουλειὰ σου ἐδῶ νᾶι, καὶ μὴ ἐσοῦ (1) πῆο καλὰ ἐν ἡρίσκες, μὴ ἐμεῖς». Τί τὰ θέλεις, ἂ τὸ κοντολοοῦμεν, ἀποῦ τὰ πολλὰ λέει τωμ πῆον τὸ βασιλόπουλλο: — «Ἀς εἶναι πῆονγ, γιὰ τὸ χατῆρίς σας γίνουμαι γαμπρός σας· μὲ θὰ σᾶς κάμω μὲς συμφωνία: θωρεῖτε, ποῦ θὰ πᾶω νὰ κλειδωστῶ 'ς τὸν νοντᾶ μὲ τὴν ἀερφῆς σας; ὡς 'που νὰ ζυπνήσω, ἔθ θέλω καέφης σας; ὡς 'που νὰ ζυπνήσω, ἔθ θέλω καέφης σας νᾶρη 'ς τὴμ πόρτα νὰ χτυπήσῃ, γιὰτὶ ἐκεῖνος τὸ ζεύρει, τί θὰ πάθῃ». Λέουν τοῦ ἐκεῖνοι: — «Καλὸ».

Τότες πῆον λέει ὁ μεῆλος τοῦ δρακόπουλλου: — «Ἐσοῦ νὰ πάης νὰ φέρῃς παπᾶ». Φεύγει τὸ δρακόπουλλο, τρέχει, πᾶει καταλαχρὸ 'ς τὸν τόπον τοῦ βασιλόπουλλου· νύχτα· βρίσκει ἐκεῖ δὲ ὅζω ἀποῦ τὴμ πολιτείαν ἕναμ παπᾶ μὲ τὰ ἱερά του καὶ πᾶινεν νᾶλουτουργήσῃ 'ς ἕνα ζωκλήσι· ῥπᾶ τομ, πέρει τον 'ς τὸμ πύργο. Θωρεῖ ὁ παπᾶς, τί νὰ δῇ; θωρεῖ τὸ βασιλόπουλλο, ἐγρώνισέν το· θωρεῖ καὶ τὴ Ζορζώνα, ποῦ τὴν εἶχεν ἀποῦ κουστά. Λέει τοῦ τὸ βασιλόπουλλο: «Τί συλλογιέσαι, παπᾶ; βλόα, παπᾶ». Τί νὰ κάμη ὁ παπᾶς; ἔστεσέν τους κ' ἐπάντρεψέν τους. Ὑστερα γιμόνουν τὸ τσακκούλλιν τοῦ παπᾶ γούλο φλουριά, ῥπᾶ τομ πάλαι τὸ δρακόπουλλο, πᾶει, μοθαίννει το 'ς τὸγ γίδιον τόπομ ποῦ τὸν ἡῦρε. Ὁ παπᾶς πῆον ἀπὸ τότες μὴ ἐπῆεμ πῆον νὰ λουτουργήσῃ· εἵνετον ἄρχοντας κ' ἐκαμεγ καράβια.

Ὁ παπᾶς, 'σάν τὸν ἐμόλιεν τὸ δρακόπουλλο, ὅποιον εὑρίσκεν τοῦ τᾶ λει, ππῶς ἐπάντρεψεν τὸ βασιλόπουλλο μὲ τὴ Ζορζώνα· ἐμα-

- (1) Μηδὲ σύ.

(1) Ὡσα 'ς ἕνα—πρὸς τὸ μέρος ενός...

(2) Μακράν.

(3) Ἡ ἰδία, ἡ αὐτή.

(4) Παράθυρον.

(5) Διὰ μιάς.

(6) Ἐγένετο.

(7) Ὑφαλος παρὰ τὸ βόρειον ἀκρωτήριον τοῦ Συμαϊκοῦ κόλπου.

(1) Ἡτοιμάζετο.

(2) Ἀποῦ, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ.

θητεύτην (1) ταλοπονίς παντοῦ· γροικᾷ το ὁ βασιλέας, φωνάτζει τοῦ παπᾶ. Τί νὰ κάμῃ ὁ παπᾶς, πᾶει ἐκεῖ· ῥωτᾷ τον ὁ βασιλέας, λέει του ὁ παπᾶς: — «Τί νὰ σοῦ πῶ, ἀφέντη βασιλέα μου; νὰ καὶ τὸ κεφάλι μου, νὰ καὶ τὸ σπαθί σου· ἐπάντρεψά το μαθὲς τὸ βασιλόπουλλο μὲ τὴν ὡραία Ζορζώνα». — «Πρὲ μίλα καλὰ, παπᾶ». — «Ἀλήθεια, βασιλέα μου».

Ἐτότες ἐθύμωσεν πολλὸν ὁ βασιλέας, (γιατὶ ἡ Ζορζώνα ἦτομ. πολλῶ χρονῶ· ἀμμ' ἦτομ πάντα ἡ γίδια κ' ἔχεν τρεῖς χάrais πᾶνω της: ὁποῖος ἔθελεν νὰ τὴν πλαγιάσῃ, ἂν ἦτο γέρος, ἤθελε νὰ ἔξανανίσῃ, κ' ἐδίπλαττει κ' ἡ ἀντρεία του, κ' ἐμάθθαιεν καὶ γουλιωνῶν τῶμ. πουλλιῶν τῆς γλώσσας. Αὐτὸ τὸ ἔξυραγ κ' ὁ ἀφέντης τοῦ βασιλόπουλλου κ' ὁ πᾶππος του, κ' ἐπασκίσαν νὰ τὴν πάρου γυναικα ἀμμ' ἐν ἐμπορέσῃ). Φωνάτζει λοιπὸν ὁ βασιλέας τοῦ μιραλάη, νὰ ποῦμε, κ' ἐμάεψεν πεντακόσας χιλιάδες ἀσκέρι καὶ τοῦδωκεδ διαταγή, νὰ πάῃ νὰ τοῦ φέρῃ δεμένον καὶ λυτὸν τὸν υἱὸν του. Ἐφυνε τοιοιπὸν τ' ἀσκέρι κ' ἐπάαινεν με τὸμ μιραλάη. Πάουν, πᾶουν, ἐπῆαν ἀπ' ὅζ' ἀπὸ τὸγ κάμπο, κ' ἐμάύρυσεν ὁ κάμπος ἀπὸ τὰσκέρι· θωροῦν οἱ δράκοι, ἐσαστίσαν, ἀμμ' ἐκαττάλαβαν τα, πῶς ἦτο γὰ τὸ βασιλόπουλλο, μὲ ποῦχαδ διαταῇ νὰ μὴν πᾶν νὰ τοῦ χτυπήσουν τὴν πόρταν, ὡς τι (2) νὰ ἔξυπνήσῃ μοναχὸς του; τί νὰ κάμῃ; ἀπὸ δῶ, ἀπὸ κεί, τὸ δρακόπουλλο λέει: — «Ἄ πάω θέλω νὰ τοῦ χτυπήσω τὴν πόρτα, καὶ ὅ,τι θέλει, ἄς μὲ κάμῃ». Πάει χτυπᾷ τὴν πόρτα, γροικᾷ τὸ βασιλόπουλλο, φωνάτζει ἀπὸ μέσα: — «Ποῖός εἶναι; μ' ἔς σᾶς εἶπα, νὰ μὴν ἔρτῃ καένας νὰ μοῦ χτυπήσῃ τὴν πόρταν, ὡς τι νὰ ἔξυπνήσω; μὰ εἶναι πρώτη βολὰ καὶ συγχωρῶ σὺ το». Λέει του τὸ δρακόπουλλο: — «Μ' εἶναι νάχκη· ἐν ἱμπλέπεις ἀπ' ὅζω, πόσον ἀσκέριν ἐμαεύτη; αὐτοὶ ἦρταγ γὰ λλόου σου, καὶ μεῖς ἐν ἔχου μεδ διαταῇ, τί νὰ τοὺς κάμουμε».

Σηκώννεται τοιοιπὸν τὸ βασιλόπουλλο, κάμνει τὸ σταυρόν του, ἵντύννεται, πίννει τὸγ καφέν του, πᾶει, καθάλλικεύγει. Λέουν του οἱ δράκοι: — «Ἄρτουμεγ κ' ἐμεῖς»; Λέει τω: — «Καένας νὰ μὴν ἔρτῃ». Μπαίνει τὸ βασιλόπουλλο ἀπὸ τὴν μιάμ μεριά, καὶ βγαίνει πὺ τὴν ἄλλη, κ' ἐθανάτωσέν τους γού-

λους, ἔφικεν μοναχὰ δὴ τρεῖς μισερεμένους καὶ λέει τω: — «Ἄ πᾶντε νὰ πῆτε τ' ἀφέντη μου, ἂν ἔχη κ' ἄλλα πρόβατα, ἄς τὰ στείλῃ, καὶ μουνὸ τὸ μαχαίρι μου ἐγ κοκίτσειται». Πᾶουν αὐτοὶ, λένουν τα τοῦ βασιλέα. Ἐτότες πῶν ὁ βασιλέας μαεύγει ἄλλους τόσους, ἔναμ μιλιούνιν ἀσκέρι, καὶ δόννει τους διαταῇ, νὰ τοῦ τὸφ φέρου, ὅπως μ' ἐμπορέσου, γὰ τῶντανό, γὰ πεθαμμένο. Πᾶουν κ' αὐτοὶ· θωροῦν οἱ δράκοι, ποῦ πλάκωσεν τόσον ἀσκέρι καὶ μαύρισε γούλος πῶν ὁ κάμπος, ἀπὸ δῶ κ' ἀπὸ κεί συλλογιούνται τί νὰ κάμῃ. Ἐκεῖνος κοιμάται, κ' αὐτοὶ ἐγ γέμουν ἄδειαν νὰ τὸν ἱξυπνίσου...

Ἀμμὲ τὸ βασιλόπουλλο, ὅαν ἔκαμεν αὐταῖς τῆς ἀντραγαθίας, ἦρτέν του μὲ ἀντρεωσύνη κ' ἐξισπύετο μέσα ἔς τὸν νύπνον του κ' ἐσηκώνετο κ' ἐκάθιττε ἔς τὸγ κῶλόν του κ' ἔλεεν: — «Ἄραές μου (1) ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ καυκὶν τοῦ οὐρανοῦ ἔχει κ' ἄλλον ἀντρεωμένον ἐξὸν ἀπὸ μένα; ἄ· χεν ἡ γῆ; χαλκᾷ, νὰ τὴ σηκώσω πᾶνω»· κιὰκ ἐππεφτε κ' ἐκοιμάτομ πάλαι.

Οἱ δράκοι τοιοιπὸ στενωχωροῦνται. Αὐτοὶ ἐφοῦντα, ἄ μὴν πᾶν καὶ τοῦ πᾶρουν τὴν ἀερφὴν των ἀπὸ τῆς βάνταν του, κ' ἐν νουώσῃ. Τὸ δρακόπουλλο ταλοπονίς λέει: ἄ πάω θέλω πάλαι ἄ τοῦ χτυπήσω. Πάει χτυπᾷ τὴν πόρτα. Θυμώννει τὸ βασιλόπουλλο· πᾶνω ποῦ πᾶννεν νὰ σηκωστῇ, νὰ τὸ λαχτίσῃ τὸ δρακόπουλλο, λέει του πῶν τὸ δρακόπουλλο: — «Ἐθ θωρεῖς, ἐπλακῶσαμ πάλαι, καὶ τώρα νὰν πῶ πολλοί». Γλέπει καὶ τὸ βασιλόπουλλο, πῶς ἐπλακῶνα, σηκώννεται, ἵντύννεται, κάμνει τὸ σταυρόν του, ἤπιεν τὸγ καφέν του· ῥωτοῦν τον οἱ δράκοι: — «Νᾶρτουμεν κ' ἐμεῖς;» λέει τω: — «Ἐθ θέλω καένας σας». Πιάννει τὸ σπαθῆκιν του, καθάλλικεύγει τ' ἀλόατόν του, πᾶει, μπαίνει πὺ τὴν μιάμ μεριά κ' ἐσφατῆ, κ' ἐσφατῆ κ' ἐπάαινεν... ἐπασέν τον τοιοιπὸν τῶμα (2) κ' ἐν ἐμπλεπε, (3) κ' ἐσφατῆ καὶ πᾶννε, καὶ κόντεψεν νὰ σφάξῃ καὶ τὰ γυναικαέρφια του· γιατί οἱ δράκοι ἐφοῦντα, κ' ἐν του γροικῆσαγ, κ' ἐπῆαγ κ' ἐκεῖνοι. Ἐπροφτάσαδ δὲ κ' ἐφωνάξαν του κ' ἐπέσαμ πᾶνω του, κ' ἦρτε ἔς τὸν νοῦν του, κ' ἔτσε πῶν ἐγλυτῶσα· λέει τω: — «Μ' ἔς σᾶς εἶπα νὰ μὴν ἔρτῃτε. Ἐγὼ ξέω

(1) Ἄραες = ἄρα γε.

(2) Τῶμα = τὸ αἶμα.

(3) Μπλέπω καὶ γλέπω = βλέπω.

καὶ γὰ ταῦτο σᾶς εἶπα νὰ μὴν ἔρτῃτε. Ἴδῃτε τώρα; παρὰ ἄλλο νὰ σᾶς ἰσοκτώσω ἄδικα».

Νὰ τὸ κοντολοῦμε,

Κ' ἡ νύχτα νᾶμ μικρὴ καὶ τὰ παιδιὰ νυστάζου.

Ἄλλοι σοῦνται κ' ἄλλοι ξοῦνται,

κ' ἄλλοι κούπ' ἀνάσκελα κοιμοῦνται.

Ἐσφαξέν τους καὶ κείνους γούλους κ' ἔφικεν πάλαι δὴ τρεῖς μισερεμένους καὶ λέει τω: — «Ἄ πᾶντε νὰ πῆτε τ' ἀφέντη μου, πῶς ἄδικα πασκίτζει, κ' ὅσους κ' ἀμ. μου στείλῃ, θὰ τοὺς χάσῃ, κ' ἄδικα τοὺς χαλᾷ τοὺς ἀθρώπους».

Πᾶουν αὐτοὶ λένουν τούτα· ὁ βασιλέας πῶν ἐν ἔχεν μὴ ἄλλους νὰ μαεψῇ κ' ἐπαψε. Κιὰκ εὐγαλε ντελάλην: «ὁποῖος ἡρέθῃ καὶ πάῃ καὶ μοῦ τὸφ φέρῃ, ἄ τοῦ δώκω τὸ μισὸν τὸ βασιλείου μου». Εὐρέθην ταλοπονίς ἐκεῖνη ἡ γρηᾷ, ποῦ τῆς ἤσπασεν ταύγὸν τὸ βασιλόπουλλο· πᾶει ἔς τὸ βασιλέα, λέει του: — «Ἐγὼ μαι ἄξα (1) νὰ πᾶν νὰ σοῦ τὸφ φέρω. Μὰ θέλω νὰ μοῦ κάμῃς ἕναγ κάτεργον ὀλόχρυσο μὲ σαράντα κουπιά καὶ σαράντα κορίτσα, μὲ μὲν φορεσὰ κ' ἕναγ μπόγι γούλα, καὶ νὰ πᾶν νὰ τὸφ φέρω». Ἐτοίμασέν τα τοιοιπὸν ὁ βασιλέας, ἐμπῆκε κ' ἡ γρηᾷ καπετάνιος κ' ἐλάμναν τὰ κορίτσα· ἐπῆεν αὐγὴν αὐγὴν ἀπ' ὅζω ἀπὸ τὸμ πύργον τῆς ὡραίας Ζορζώνας κ' ἐκατσέν το ὅζω μὲ τὴν πλώρη. Τὸ βασιλόπουλλο ἐν τὸ περνεῖν ὁ νύπνος, καὶ πᾶς αὐγὴν ἔθελεν νὰ ννοῖξῃ τὴν παλαθῦρα, νὰ σεριανίτῃ τὴ θάλασσα. Ἐκεῖ θωρεῖ τὸ κάτεργο, λέει τῆς γυναικας: — «Ἐναμ πρᾶμα ἔχει ἐκεῖ δὲ κάτω, κ' ἄ πάω νὰ δῶ». Λέει του ἡ γυναικα του: — «Τί ἀνάγκη νὰ πάῃς ἐσοῦ· νὰ πάῃ ὁ μικρός μου ὁ ἀερφός». Λέει τῆς ἐκεῖνος: — «Ἐγὼ θὰ πάω». «Τί ἀνάγκη νὰ πάῃς ἐσοῦ». — «Ἐγὼ θὰ πάω». Τί τὰ θέλεις; λέει τῆς: — «Ἄ μὴν μὲ κάμῃς καὶ πάω καὶ πιᾶσω το καὶ φέρω τὸ πᾶνω. Φεύγει ταλοπονίς, ἔτσε δὲ ποῦ ἔβρίσκετομ μὲ τὰ νυχτικά του. Πάει λέει: — «Καλημέρα»· μιλιᾷ· ξαναλέει: «Καλημέρα»· μιλιᾷ· ποφασίτζει, μπαίνει μέσα· τανεῖ ἀπὸ δῶ, κόραις, τανεῖ ἀπὸ κεί, κόραις, πᾶει παρὰ μέσα, κόραις... ἔστρεψεν νὰ φύῃ... ἡ γρηᾷ τοιοιπὸν ἦτομ μάισσα, κ' ἔχεν τριὰ μῆλα κ' ἦτομ μαγεμμένα, ρίχτει του τῶνα, πᾶει παρακεί, ρίχτει του ἄλλο ἕνα... Πᾶνω ποῦθελεν νᾶβγῃ ὅζω, ρίχτει καὶ τ' ἄλλο... Ἐ! ἐπῆαν τον τὰ μάγια, πέφτει τὰ μπρούμουτα. Εὐτὺς ὁ καπετάνιος, ἡ γρηᾷ ἡ μάισσα

(1) Ἄξα = ἀξία, ἱκανή.

φωνάτζει: — «Ἀθάρα». Ἐ! σαράντα κουπιά νᾶν αὐτά· τὸ καίκιν ταλοπονίς ἦθε ἔς τὸ πέλαος, κ' ἐπάαινεν...

Ἡ Ζορζώνα θωρεῖ ἀπὸ τὴν παλαθῦρα, φωνάτζει εὐτὺς τῶν ἀερφῶ τῆς: — «Τί καθῆστε; τρεχᾶστε, γιατί πῆραν τὸγ γαμπρός σας καὶ πάου»...

Τὸ καίκιν πᾶει... ἔφτασε ἔς τὸ βασιλέα. Πέρι του ἡ γρηᾷ τὸ βασιλόπουλλο ἐκεῖ, λέει του: — «Νά, ποῦ σοῦ τὸν ἔφερα. Ἡ μέρα σάββατο. Ὁ βασιλέας ἔθελεν νὰ τὸγ χαλάσῃ, μὰ ἐν ἐμποροῦσε, γιὰτ' ἦτο βασιλικὸν αἶμα κ' ἐπρεπε νὰ τὸγ χαλάσῃ παρασκευῇ. Ἐδεσέν το τοιοιπὸμ μὲ τῆς ἀλυσίδαις κ' ἔβαλέν το φυλακὴν μέσα σὲ μὲν κάμαρη. Ἐπεράσαν ἡ μέραις κ' ἦρτεν ἡ πέφτη. Ἐτοιμάστην τοιοιπὸν ὁ καδῆς νὰ πάῃ ναῦρη τὸβ βετζύρη, νὰ σκεφτοῦ, μὲ τί τρόπον νὰ μὴν τὸγ χαλάσουν ἕναν τέτοιον παλληκᾶρι. Ἡ κόρη του ἔθελεν νὰ πάῃ ναῦρη τῆς βετζυροπούλλα. Λέει του τὸ τοιοιπὸν καδῆ: — «Νᾶρτω καὶ γῶ, ἀφέντη, ναῦρω τὴν βετζυροπούλλα»; Λέει τῆς ἐκεῖνος: — «Ἐλα». Ἐπῆαν τοιοιπὸ ἔς τοῦ βετζύρη. Ὁ καδῆς κ' ὁ βετζύρης ἐμιλοῦσα· ἡ κόρη του κ' ἡ βετζυροπούλλα ἐπῆας ἔς ἄλληγ κάμαρη κ' ἐμιλοῦσα καὶ ἐπαίτσαγ κ' ἐγελοῦσα. Λέει τοῦ βετζύρη ἡ κόρη: — «Ἐμεῖς παίτσομεγ καὶ γελοῦμε, μὲ τὸ βασιλόπουλλο τὸμ μαγκατᾶσῃ μας θὰ τὸγ κρεμμάσουν αὔριο»· γιὰτ' ἦτος συνομίληκες κ' ἐγρονίτταν το. Λέει τῆς τοῦ καδῆ ἡ κόρη: — «Αὐτὰ ποῦ τοῦχογ καμωμένα, εἶναι μὰ γιὰ, κ' ἐγὼ γῶ νᾶχ γαρτάκι καὶ γέμει μέσα μὲν εὐκή, κ' ὡς τὴν ἰδιαβάσῃς, λῶννουν τὰ μάγια... μὲ ποῦ νὰ τὸν εὔρουμην, νὰ τοῦ τὴν ἰδιαβάσομε»; Λέει τῆς ἡ βετζυροπούλλα. — «Ἀμμ' ἀπὸ δῶ κάεται, κ' ὁ τοῖχος ποῦ μᾶς χωρίτζει εἶναι τσαττί». — Ποφασίτζουν τοιοιπὸν τὴν νύχτα καὶ πιάνουν ἕνα σκεπαρῆκα καὶ ἡνοῖου μὲν τρύπα καὶ μπαίνουν ἐκεῖ ποῦ τὸν ἔχεφ φυλακὴν ὁ βασιλέας, καὶ διαβάτζουν του τὴν εὐκή, κ' εὐτὺς ἦρτεν ἔς τὸν ἑαυτόν του. Ἐνάσανεν τοιοιπὸν τὸ βασιλόπουλλο καὶ λέει: — «τί βαρεῖα ποῦ κοιμούμου, καὶ τί λαφρὰ ποῦ ἔξυπνησα»! Κιὰκ φωνάτζει: — «Ζορζώνα! γυναικα»! Ἰνναί... ποῦ Ζορζώνα;.. Λέουν του πῶν ἡ κόραις: — «Τί φωνάτσεις τῆς γυναικας σου; ἔθ θωρεῖς ποῦ κάσαι; νά, δὲ ποῦ σ' ἔχει ὁ ἀφέντης σου φυλακὴν δεμένομ μὲ τῆς ἀλυσίδαις καὶ θὰ σὲ κρεμμάσῃ αὔριο· κ' εἴχας σε μαγεμένο καὶ κάθουσου βυθισμένος, κ' ἐμεῖς σοῦ τὰ χα-

(1) Ἐγνώσθη.

(2) Ἐως ὅτου.

λάσαμεν τὰ μάγια». Θωρεῖ ἐκεῖνος, ἐτάρα-
ξεν τοιοιπὸν τὰ χέρια του ἔτσε δά, κ' ἐκο-
ψεν τῆς ἀλυσίδαις σάμπαμπακεραῖς κλωσταῖς,
κιὰ ἀκοῖ ἐκαμειν νὰ φύγῃ. Λέουν τοῦ ἡ κόραις:
—«Ποῦ πάεις; μὲ μανὰς (1) ποῦ μὰς φίν-
νεις; ὁ ἀφέντης ὕστερα ἐμανὰς (1) ἂ μὰς μολί-
κη θέλει τζωνταναῖς»; «Ἐφυσεν τοιοιπὸν κ' ἐ-
πῆρὲν ταις καὶ 'κεῖναις ματζῆν του. Ἐχάσα
πιδὸν ὁ κἀδῆς κ' ὁ βετζύρης τῆς κόραις τω.
Αὐτοὶ ἐκαταλάβαν τὰ, μὲ νὰ τὰ ποῦν ἐφοῦν-
τα' ἐσχάσαν τοιοιπὸν καὶ τὴν τρύπαν, νὰ μὴ φ-
φαίνεται, καὶ σιωπὴ πιδό.

Νὰ τὸ κοντολοῦμε, τὸ βασιλόπουλλον ἐ-
πῆρὲν εἰς τὴ γυναικὴν του, ἐπῆρὲν τῆς ἐκεῖ καὶ
τῆς κόραις, λέει τῆς:—Νὰ ποῦ σούφερα γυ-
ναῖκα καὶ συντροφιά, νὰ μὴ ροθυμῶς (2).

Ὁ βασιλέας τοιοιπὸν τὸ πωρὸν χάνει τὸ
υἷόν του ἤρτεν του νὰ σάκσῃ βγάλλει πάλαι
ντελάλη: «Ὁποῖος εἶναι ἄξος νὰ πᾶ νὰ
τοῦ τὸφ φέρῃ, ὅπως ἡμπορεῖ, νὰ τοῦ δώκῃ
τὸ μισὸ βασιλείου». Ἐπῆρὲν πάλαι ἡ γρηᾶ
καὶ παρουσιάστην καὶ λέει του:—«Ἀφέντη
βασιλέα, ἐδῶ πιδὸν γιὰ νὰ σοῦ τὸφ φέρω, ἐν ἡμ-
πορῶ μόνον εἶμαι ἄξος νὰ τὸν ἰστέλω νὰ χα-
θῇ». Λέει τῆς ὁ βασιλέας:—«Ἐσοῦ στειλέ
τὸν νὰ χαθῇ, νὰ μὴν ἀγροικῶ τὸνομάν του,
κ' ἄς εἶναι».

Ἐβλάτισε (3) δὲ πιδὸν ἐκεῖνη μὲ βρο-
χιστὴν, κακωσύνη, μὲ ἀνεμοστάραι κ' ἐμά-
γεψεν ἕνα γανίτη (4) καὶ μπαίνει μέσα καὶ
σηκώστην εἰς τὸν ἀέρα σὰν ἀνέφαλο καὶ
πᾶει ἀπ' ὅζ' ἀπὸ τὸμ πύργου καὶ βγαίνει
ἀπὸ τὸν γανίτη σὰν κάττα βρεμένη καὶ
χτυπιέτον καὶ δέρετο κ' ἐμπηεν τῆς φωναῖς
καὶ φώνατξε:—«Ἐν ἔχει ἐδῶ μέσα ἀ-
θρώπους; ἐν ἔχει καένα χρυστιανὸν νὰ μὲ λυ-
πηθῇ καὶ μέναν τῆς κακομοίρα; καὶ τί θὰ
ἐνῶ!» Τὸ βασιλόπουλλον ἔκουσε, λέει: «ἄ-
θρώπος εἶναι» κατηθαίνει κάτω, λέει του ἡ
γρηᾶ: «Ἀχχο, παιδάκι μου, 'ς τὸν ἄν Τά-
φον ἐπαίναμα κ' ἐσπασεν τὸ καρδί κ' ἐπνί-
ησαν οἱ ἄλλοι γούλοι κ' ἐγλύτωσα ἐγὼ μονα-
χή, κ' ἐν ἡξέρω τώρα ποῦ νὰ πάω καὶ τί
σὰ ἐνῶ» (5).

Τὸ βασιλόπουλλον ἐλυπήθη, ἐπῆρὲν τμ-
πάνω 'ς τὸμ πύργου, ἔβαλέν τῆς ἄλλα ρούχα

ξερὰ, ἤψεν τῆς φωτιά, ἐκαμειν τῆς τσουρβᾶγ,
καφὲ κ' ἐπαρηγόραν τῆς δὲ πιδό ἐμειναι.
πιδὸν ἡ γρηᾶ ἐκεῖ. Προκομμένη τοιοιπὸν ἡ
γρηᾶ, ἐπλυνεν τὰ τσανάκια, ἐφοκάλε...
ἐκαμειν ἕνα δρὸ ἔδομαδες... Λέει τοῦ βασι-
λόπουλλον ἡ Ζορζῶνα: «Δώκέ τῆς, ὅ, τι θὰ τῆς
δώκῃς, καὶ πέ τῆς νὰ πααίνῃ» λέει τὸ βα-
σιλόπουλλο: «Κακομοίρα γυναικα, νὰ ποῦ
κάμνει τόσαις δουλειαῖς, ἐκεῖ ποῦ θὰ τῆς κά-
μνῃς ἐσοῦ νὰ τυραννέσαι, ἄς κάθεται νὰ τῆς
κάμνῃ αὐτὴ». Ἡ Ζορζῶνα τοῦλεεν νὰ τὴν
ιδιώξῃ, ἐκεῖνος ἐν ἤθελε μὲ καέναν τρόπο...
ἐλυπᾶτόν τη...

Μὲν ἡμέραν τὸ βασιλόπουλλον ἐροθύμη-
σεν ἐπῆρὲν εἰς τὸ κυνῆ. Ἡρεδ δὲ πιδὸν καιρὸν ἡ
γρηᾶ κ' ἐπῆρὲν εἰς τὴ Ζορζῶνα, ἐκατῆεν κοντὰ
τῆς κ' ἐλεέν τῆς πιδό: «Μάνα μου (1), κορά-
κιμ (2) μου, τί ὥμορφο ποῦσαι, τί μμάτια
ποῦ τᾶχεις, τί χέρια, τί φρύδια, τί στόμα, τί
κορμί μοναχὰ τὸ πρόσωπός σου εἶναι κου-
μάτι σὰν κίτρινο. μὲ τέχει λέω κ' εἶναι
ἔτσε; μπάς καὶ σοῦ κακομιλᾷ ὁ ἄντρας σου»;
Λέει τῆς ἡ Ζορζῶνα: «Γόχι (3), καλὰ μ' ἔχει
ὁ ἄντρας μου». Λέει ἡ γρηᾶ: «μὰνα μου, κο-
ράκι μου, τίποτε θὰ σοῦ λέῃ, κ' ἐμ. μου τὰ
λέεις; τί νὰν ποῦ σοῦ κάμνει, λέω, κοράκι
μου»; Λέει τῆς ἡ Ζορζῶνα: «τίποτε δὲμ μοῦ
κάμνει, τίποτε». Λέει πάλαι ἡ γρηᾶ: «Καὶ
πέ μου δά, κοράκιμ μου». Ἀποῦ τὰ πολλὰ
πέ, πέ τῆς γρηᾶς, λέει πιδὸν ἡ Ζορζῶνα:
«Νὰ, τίποτε μαθὲς δὲμ μοῦ κάμνει, μοναχὰ
ἔκουσε τὰ μεσάνυχτα, ποῦ τρίςσε ὁ πύργος»;
Λέει ἡ γρηᾶ: «Ἐκουσα, μὲ θαρρῶ δά κ' εἶ-
ναι μέταλλο» (4). Λέει ἡ Ζορζῶνα: «Γόχι, τὰ
μεσάνυχτα θὰ σηκωστῇ νὰ κάτση, νὰ σφίξῃ
τοὺς βρόττους (5) του νὰ τρίζῃ ὁ κόσμος, καὶ
λέει: ἄραές μου ἀπὸν κάτω ἀπὸν τὸ καυκὶν
τοῦρανοῦ γέμει ἄλλον ἀντρεωμένον ὥξω ἀπὸν
μένα; ἄς ἔρεν ἡ γῆς χαρκᾶ, νὰ τῆς σηκώσω
πάνω ὡς τρεῖς βολαῖς, κιὰ ἀκο νὰ ππέση πάλαι». Λέει πιδὸν ἡ Ζορζῶνα: «ἂν εἶναι δά
ἀπ' αὐτὸ δά ποῦμαι πράσινη...» Λέει τὸ
λαδικό: «Μέ τι (6), ἀπ' αὐτὸ δά νὰν κορά-
κιμ μου. Μ' ἐν ἡξέεις νὰ τοῦ πῆς ἕνα λόο,
νὰ τὸ κόψῃ νὰ μὴν τὸ λέῃ»; Ἐρώτησε δὲ

- (1) Θαυμαστικὴ φράσις.
- (2) Κοράκι, μικρὰ κόρη.
- (3) Ὁχι.
- (4) Ἐφαίστειον.
- (5) Γρόνθους.
- (6) Βέβαια.

κεῖνη: «τί λόο»; λέει τῆς ἡ γρηᾶ: «Νὰ τοῦ
πῆς; ππέσε κ' ἔρεν κ' ἐκεῖνος θὰ σοῦ πῇ:
ποιός; καὶ σοῦ νὰ τοῦ πῆς: τὸ καρα-
κίς.» (1).

Τί τὰ θέλεις; νὰ τὰ κοντολοῦμεν,
γιατὶ ἡ νύχτα νὰν μικρὴ καὶ τὰ παιδιὰ νυστάτῃ.
Ἄλλοι σοῦνται κ' ἄλλοι ξοῦνται,
κ' ἄλλοι κούπ' ἀνάσκελα κοιμοῦνται.

ἡ γρηᾶ ἐκάτεον ὡς τὸ βραδύ, ὡς πού κ' ἤρτεν
τὸ βασιλόπουλλο κ' ἔφαε, καὶ μῆθαρεν ἡ γρηᾶ
καὶ σκούπισε, κ' ὕστερα ἐκαμειν ππῶς θὰ πᾶ
νὰ ππέση, κ' ἔφυσεν ἀπὸ τὸμ πύργου κ' ἐχάθη.

Τὴν νύχτα τὰ μεσάνυχτα τὸ βασιλόπουλ-
λον ἐκαμειν πάλαι τὰ συνειθισμένα του. Ἐση-
κώστη κ' ἐκατῆεν εἰς τὸν κῶλόν του κ' εἶπεν
ὡς τρεῖς βολαῖς: «Ἀραές μου ἀπὸν κάτω
ἀπὸν τὸ καυκὶν τ' οὔρανοῦ γέμει ἄλλον ἀν-
τρεωμένον ὥξω ἀπὸν μένα; ἄς ἔρεν ἡ γῆς
χαρκᾶ, νὰ τῆς σηκώσω πᾶνω». Λέει του
ἐτότες ἡ Ζορζῶνα: «Ππέσε κ' ἔρεν». Προικᾷ
τὸ βασιλόπουλλο, λέει τῆς μὲ τὸθ θυμό:
«Ποῖός, μωρή;» Λέει του ἐκεῖνη: «τὸ καρακίς».
Εὐτὺς ἔτσε δά πού βρίσκετο, ννοῖε τὴν
παλαθούρα, φεύγει, χάνεται. Ποῖός κλαίει (2)
καὶ δέρεται; ἡ γυναικα ποῦχασεν τὸν ἄντραν
τῆς. Ἡ γρηᾶ πιδὸν ἐπῆρὲν εἰς τὸν ἀφέντην του,
λέγει του: «Ἐστειλὰ του δά... ἔθ θὰ
ύρίτση» (3).

Πορπατεῖ πιδὸν τὸ βασιλόπουλλο μέσ' 'ς τὰ
ρούμάνια, μέσ' 'ς τῆς πέτρας, ἐξήκισεν τὰ
ρούχά του, τὰ κρηάτα του... καὶ πεινα-
σμένος... ἐπερᾶσα δέκα, δεκαπέντε μέ-
ραις... ἐππεσεν τοιοιπὸν σὲ μὲν πολυτεῖα
μεᾶλη πᾶει μέσα, θωροῦν το, ἔλεεν ὁ ἕνας,
ὁ ἄλλος: «Ἐ! ἕνα τεφαρίκι μὰς ἐπλάκωσε».
Τί νὰ κάμῃ τὸ κακόμοιρον τὸ παιδί; ποῦ νὰ
πᾶ; ὅπου κ' ἂν ἐπαίνεν, ἐκοινέραν το
ἐκάτεον τοιοιπὸν νηστικός κ' ἐύριτzen (4) ὡς
τὸ βραδύ. Τὸ βραδύ πᾶει 'ς ἕνα καφενέ,
λέει τοῦ καφετζῆ: «Ἐμ μὲ φίννεις νὰ κάω-
μαι κοντὰ σου, νὰ πέρνω τῶν ἀθρώπων φωτιά
καὶ νερό; κ' ἔθ θέλω τίποτε, μόνον ἕνα ψωμί
νὰ τρώω καὶ νὰ ππέφτω κ' ἐδῶ δά 'ς τὸν κα-
φενέ». Ἐλυπήθη τὸ καφετζῆς κ' ἔφηκεν το,
ἐδωκέν του καὶ μὲν παλομονῇ (5) κ' ἐτυ-

- (1) Λεῖς τουρκικὴ (μυῖρη κόρη).
- (2) Προφέρεται: κλαί.
- (3) Γυρίση, ἐπιστρέψη.
- (4) Ἐγύριζε, περιεφέρετο.
- (5) Μονή, μάλλινον ὕφασμα δι' ὕπνον. Παλομονή=πα-
λαιονονή.

λιετογ κ' ἐππερτεῖ ἐδωκάν του πιδό κ' ὁ ἕνας
βράχια κ' ὁ ἄλλος ποικύμισογ κ' ἐντῶσάν το
ψυχικό: ἐκαμειν πιδόγ κ' ἐκεῖνον περσεῖα
'ς τὸν καφενέ.

Ἡρτεν ἡ κερακὴ τὸ πωρὸν, σὰν ἐπόλυκεν
ἡ νεκλήσῃ, ἐήμωσεν (1) ἀθρώπους ὁ καφενές,
κιὰ ἀκο ἔφυσεν ἕνας ἕνας κ' ἐμεινεν ὁ καφετζῆς
κ' ἐκεῖνο. Λέει του ὁ καφετζῆς: «Χάντε καὶ
μεῖς νὰ πααίνουμε». Λέει του τὸ παιδί:
«Ποῦ»; Λέει: «'Σ τὸ κάστρο' νὰ, δὲ ποῦ
μαέβγεται μέσα 'ς τὸ κάστρον ὁ κόσμος γού-
λος». Λέει του τὸ παιδί: «Μὲ γιατί;»
Λέει του ὁ καφετζῆς: «γιατὶ ἐδῶ ἔρεται
ἕνα θερὸ κ' ὅποιον εὔρη τρώει το». Λέει
του τὸ παιδί: «Καὶ τί θερὸν εἶναι αὐ-
το;» Λέει του ὁ καφετζῆς: «νὰ ἕνα, θερὸ
καὶ λένουν τὸ τὸ καρακίς». Λέει ἐτότες μέσα
του τὸ παιδί: «Ἄ! ἐδῶ κάεται τοιοιπὸ;»
κιὰ ἀκο λέει τοῦ καφετζῆ: «Πᾶιννε κ' ἐν
ἐρκομαι». Λέει ὁ καφετζῆς: «Πρέ, χάντε,
γιατὶ θὰ σὲ φάῃ». Λέει του τὸ παιδί: «Κάλε
δὲ βαριέσαι; τρώει τοὺς ντόπιους, μὲ τοὺς
ξένους ἐν τοὺς τρώει' πᾶννε, σοῦ λέω, κ' ἐν
ἐρκομαι». Τί νὰ κάμῃ ὁ καφετζῆς; ὁ καιρὸς
πλακώννει... ἔφηκεν τὸ τὸ παιδί, ἔφικε καὶ
τὸν καφενὲν ἀννοχτόγ κ' ἔφμε τὸ παιδί ἡψεν
ἕνα ναργελλὲ κ' ἐκατῆεν ἀπ' ὅζω κ' ἐφοῦμερε.
Πᾶει ὁ καφετζῆς 'ς τὸ κάστρον, ἐκαταπᾶσαν
τον οἱ ἀθρώποι ποῦ φηκεν τὸ παιδί 'ς τὸν
καφενέ: ἔλεεν τῶν ὁ καφετζῆς, ππῶς δὲν ἔθελεν
νᾶρτη «τρώει» λέει, «τὸ θερὸ τοὺς ντόπιους,
μὲ τοὺς ξένους ἐν τοὺς τρώει». Φωνάτζει του
ὁ βασιλέας τοῦ τόπου ἐκεῖνοῦ, καταπᾶννει
τογ κ' ἐκεῖνος κ' ἐφοβέρισεν τογ κ' εἶπεν του:
«ννοῖζε τὰ μμάτια σου, νὰ μὴ χαθῇ τὸ παιδί,
γιατὶ θὰ σὲ κρεμᾶσω».

Ἐκεῖ δὲ πᾶνω 'ς τὸ μεσημέρι ἤρτεν τὸ θε-
ρεῖο, τὸ καρακίς θωρεῖ τὸ παιδί, ποῦ φού-
μερην τὸν ναργελλέν του, λέει του: «Ἐ κα-
λὸμ παλληκᾶρι, ἐν ἔκουσε τὸ διαλαλημό, μό-
νον κάεσαι ἐδῶ δά;» Λέει τῆς τὸ βασιλό-
πουλλο: «Μωρή παλαχοπουττάνα, κ' ἐγὼ
γιὰ λόου σου ἐκαμα τόσογ κόπογ κ' ἤρτα ἴσα
π' ἐδῶ». Λέει του ἐκεῖνη: «Τοιοιπὸν νὰ πᾶ-
μεν νὰμ παλλαίφουμεν».

Ἐκεῖν τοιοιπὸν ἐκεῖ κοντὰ ἕνα προύτζε-
νον ἀλῶνι, κ' ἐπῆαν κ' οἱ δύο 'ς τὸ προύτζε-
νὸν ἀλῶνι νὰμ παλλαίφου. Θωροῦν ἀπὸ
πᾶνω ἀπὸ τὸ κάστρο, λέου: «Νὰ, ἐκεῖ
τὸμ πέρει νὰ τὸφ φάῃ». Ὑστερα θωροῦ κ'

- (1) Ἐήμωσε καὶ ἐγήμωσε=ἐγέμισεν, ἐπληρώθη.

ἐπιτάσσει καὶ μπαλλεύγῃ. Διατάσσει το-
λοιπὸν εὐτὺς ὁ βασιλεὺς νὰ κάμουν παρὰ-
κλησαις, νὰ μετανόησιν γούλοι μικροὶ μεά-
λοι, γιὰ νὰ νικήσῃ τὸ παιδί· ἐμπαλλεύγαν τα-
λοιπονίς ὡς τρεῖς ὥραις, καὶ μὴ ὁ ἓνας ἐνί-
κα, μὴ ὁ ἄλλος. . . ἐψύχουσιν, ἐλεβαρίσα.
Λέει τὸ θερινὸν τοῦ παιδιοῦ: «Ἄ! πρὲ ππού-
στη, σήμερον ἔς σε νίκησα, μ' αὐριοθ θά σε
νικήσω». Λέει τῆς καὶ τὸ παιδί: «Ἄ! μωρὴ
πουττᾶνα, σήμερον ἔς σε νίκησα, μ' αὐριοθ θά
σε νικήσω». Λέει τοῦ ἐκείνη: «Καλὸ βραδύ,
ππούστη». Λέει τῆς κ' ἐκεῖνος: «Ἄ! τὸ κα-
λὸμ, πουττᾶνα».

Ἐτότες δὲ πρὶ, ὅταν ἔφυνε τὸ θερινό, ἐμαεύ-
την ὁ κόσμος ἔς τὸν καφενέν, νὰ δῶ τὸ παιδί,
κ' ἐφέρον του καὶ φαγὰ καλὰ καὶ κρασὶν
ἀπὸ τὸν βασιλέα, νὰ τρώῃ, νάχῃ δύναμι,
ἐφέρον του καὶ ροῦχα καλὰ καὶ μοναῖς νὰ
πέφτῃ (1) καλὰ νὰ ποφύχεται (2). Ἐπλού-
τιναι πρὶ καὶ ὁ καφετζῆς, γιὰ τὸ γούλος ὁ
κόσμος πρὶν ἐκεῖ ἐπάκινε, γιὰ νὰ θωρῇ τὸ
παιδί.

Τί τὰ θέλεις; ἐμπαλεύγῃ μὴν ἐβδομάδα,
μὴ ὁ ἓνας ἐνίκα, μὴ ὁ ἄλλος. Ἄ! ὅπως κ' ἂν
ἦτο, τὸ παιδί ἐτραβιέτο· τὸ παιδί το-
λοιπὸν ἐχόλια· μὴν ἐβδομάδα νὰ μπαλλεύγῃ
καὶ νὰ μὴν τὴν νικήσῃ! . . .

Ἡ καλὴ τοῦ ἡ τύχη τολοιπὸν, ἔτυχεν νὰ
λείπῃ ἓνα καράβι κ' ἦρτε· ἔχεν τολοιπὸν ἓνα
γέρον. μέσα κ' εἶλεν το Μπάρθα-Γιάννη·
αὐτὸς ἔκονε, πῶς εὐρέθη ἓναμ παιδί κ' ἐμ-
πάλλευσεν μετὰ τὸ θερινό. Τὸ βραδύ τολοιπὸν
ἐπέρασαν ἀπὸ τὸν καφενέν, νὰ δῶ τὸ παιδί,
τί παιδί εἶναι· ἐπῆγε κ' ἐκατσεγ κατὰ τύχην
κοντὰ του, διχούς (3) νὰ τὸ γρωνιτίζῃ. Ἐκεῖ
εἶδεν τὸ παιδί, πῶς κατέτος συλλοῖσμένο, ἐκα-
τάλαβεν τὸ· λέει μέσα του: «Θῶρε νὰ δῶς,
ποῦ θῶραν αὐτὸ δὲ τὸ παιδί». Ἐδιόρισεν τολοι-
πὸν ὁ γέρος τὸν καφετζῆ, κ' ἐφέν των ἀπώ-
ναγ καφὲ κ' ἀπὸ νὰ νερυγέλλε. Ῥωτᾷ ὁ γέρος
τὸ παιδί: «Μπᾶς κ' εἶσαι ἐσὺ τὸ παιδί, ποῦ
μπαλλεύγεις μετὰ τὸ θερινό;» Λέει τοῦ: «Ἰνναί,
ἐγὼ μαι». Λέει τοῦ ὁ γέρος: «Ἐ! παιδίμ
μου, αὐτὸν τὸ θερινὸν ἐν νικίεται· μὲ νὰ
σ' ἀρμηνέψω ἐγὼ, γιὰ τὸ ἐμεῖς οἱ γέροι ζέουμε
πρὶ πολλὰ ἀπὸ σανάς τοὺς νέους, γιὰ τὸ ἔχου-
μεν ἓναμ πουκάμισον ἀπὸ σανάς τοὺς νέους
κατελυμένομ. παραπάνω. Μόνον ἓναλ λόο θά

(1) Κοιμάται.

(2) Ξεκουράζεται.

(3) Δίχους καὶ διχούς (δίχα;)=χωρίς.

σε ῥωτήξω. Ἐσεῖς οἱ ἀντρεωμένοι, σὰμ πορ-
πατῆτε, θωρεῖτε κ' ἀπὸ πῶς σας;» Λέει
τοῦ: «Γόχι· ἔθ θωρῶ, γιὰ τὸ ἐν ἔχω καέναφ
φόο». Λέει τοῦ ὁ γέρος: «Αὐριομ, ποῦ θῶρη
πάλα τὸ καρακίς νὰ μπαλλέψῃτε, σὰθ θά
πάψῃτε καὶ θά φύῃ νὰ πααίνῃ, νὰ τὴμ πᾶ-
ρης ἀπὸ πῶς· τολοιπὸν ἀπὸ πῶς ἀπ' αὐ-
τὸν τὸ βουνί, γέμει μὲ σπηλαιῶμ (1) μεά-
λη· ἐκεῖ δὲ μέσα ἔς τὴ σπηλαιῶμ κατοικᾷ·
λοιπὸν αὐτὴ σὰθ θά πάη, βγάλλει τὸ φό-
ρεμα ποῦ θωρεῖ, καὶ κρεμμῶ τὸ ἔς τὴμ πόρταν
τῆς σπηλαιῶς, κιάκκο μπαίνει μέσα· γιὰ τὸ
αὐτὴ ναι μὲ ὤμορφη κοπέλλα, καὶ βάλλει τὸ
φόρεμα αὐτὸ καὶ φαίνεται θερινό, καὶ τὸ φό-
ρεμα τὴν κάμνει ἀντρεωμένη. Ἐσεῖς τώρα
τόσογ καιρὸμ ποῦ μπαλλεύγῃτε, αὐτὴ πέ-
φτει τοῦ θανάτου· τολοιπὸ σὰθ θά πάη, νὰ
σταθῇ ἐσὺ ἀπ' ὅζω, νὰ καρατάρῃς (2) τὸν
καιρὸμ ποῦ θά φάη καὶ θά πέσῃ πρὶ, καὶ νὰ
πιάσῃς τὸ φόρεμα καὶ νὰ τὸ βάλῃς ἔς τὴμ
μπάντα, καὶ νὰ μπῇς μέσα· τολοιπὸν τὸ τραπέ-
ζιν εἶναι πάντα στεμένο, κ' ἂμ πεινάς, νὰ
κάτῃς νὰ φάῃς, νὰ πρῆς, κ' ὕστερα νὰ τὴμ
πλαγιάσῃς καὶ ναύγῃς νὰ φύῃς· ἄλλον τίποτε
νὰ μὴ κάμῃς· ἐτότες, παιδίμ μου, θά πάρῃς
ἄλλην τόσην δύναμι· ποῦχῃς, καὶ σὰ (3) τὴν
νικήσῃς».

Ἐ! τὸ παιδί πρὶ μ' αὐτὰ τὰ λόγια τοῦ
γέρου, ὅσον κ' ἂν εἶναι, ἐπῆρεν ἄνεσι κ' ἐκα-
μεγ κουράγιο· ἐτότες ὁ γέρος λέει τοῦ παι-
διοῦ: «Καλὴ νύχτα, παιδίμ μου». Λέει τοῦ
τὸ παιδί: «Καλὴ νύχτα, παραφέντη». Ἐπῆρεν
ὁ γέρος ἔς τὸ σπῆτιν του, ἐμεινεγ καὶ τὸ παιδί
ἔς τὸ γιαντῆκιν του.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦρτεμ πάλαι τὸ θερινό,
ἐπῆραμ πάλαι ἔς τὸ προύττεινον τάλωνι κ'
ἐπιτάσσει καὶ ἐμπαλλεύγῃ, ἀμμὲ μὴ ὁ ἓνας
πάλα ἐνίκα, μὴ ὁ ἄλλος· ἐψύχουσιν, ἐλεβα-
ρίσα· λέει πάλαι τὸ θερινὸν τοῦ παιδιοῦ: «Ἄ!
πρὲ ππούστη, σήμερον ἔς σε νίκησα, μ' αὐ-
ριοθ θά σε νικήσω». Λέει τῆς τὸ παιδί: «Ἄ!
μωρὴ πουττᾶνα, σήμερον ἔς σε νίκησα, μ' αὐ-
ριοθ θά σε νικήσω». Λέει τοῦ ἐκείνη: «Καλὸ
βραδύ, ππούστη». Λέει τῆς κ' ἐκεῖνος: «Ἄ! τὸ
καλὸμ, πουττᾶνα».

Ἐφυνε πάλαι τὸ θερινόν, ἐπάκινε· ἐπῆρεν
τὴν εὐτὺς καὶ τὸ παιδί ἀπὸ πῶς· ὅταν
ἐφτάσαγ κοντὰ ἔς τὴ σπηλαιῶμ, ἐκοντοστάθην

(1) Σπηλαιῶμ=σπηλαιον.

(2) Ὑπολογίζης.

(3) Θά.

τὸ παιδί, ὡς ποῦ νὰ πάη δὲ ἐκείνη νὰ κάτῃ,
νὰ φάη, νὰ πέσῃ.

Ἐπῆραμ ἐμπρόβαλε ἔς τὴ σπηλαιῶμ, ἔκαμεν
νὰ μῆ μῆσα, θωρεῖ τὸ φόρεμα, στρέφει,
περνᾷ κομμάτι καιρός, πάει πάλαι, θωρεῖ τὸ
φόρεμα, φεύγει πάλαι· ἔτσε δὲ τρεῖς φοραὶς
ἐβασγέστισεν τὸ παιδί, ἐβγαλεν τολοιπὸν τὸ
σπαθίν του κ' ἐτρεξεγ κατὰ πάνω ἔς τὸ φόρε-
μα, κ' ἔτσε χαμένος, κ' ἔτσε χαμένος. Δῶννε
τοῦ μὴ σπαθίς, ἦτογ κουφό· ἐτότες ἐθθυμή-
θη. . . λέει μέσα του: «πρὲ, μὲ τί μοῦπεν ὁ
γέρος; . . .» πιάσκει τὸ φόρεμα βάλλει το ἔς
τὴμ μπάντα, μπαίνει μέσα· θωρεῖ τὸ τραπέζιν
ἀμέθαρτον, (1) ἔτσε ποῦ τοῦπεν ὁ γέρος· καί-
τζει αὐτὸς, τρώει, πίνει, κιάκκο πάει πλα-
γιάτζει τὴν, σηκώνεται, φεύγει· τὸ θερινὸν ἐκοι-
μᾶτον τοῦ θανάτου.

Τὸ πωρὸν ὅταν ἐξύπνησεν τὸ θερινόν, ἐκα-
τάλαβεν τὰ, πῶς ἔχασεν τὴν ἀντρεῖάν του·
ἀμμὲ τί νὰ κάμῃ, ποῦπρεπεγ καὶ νὰ πάη
νὰ μπαλλέψῃ; ἔτσε ἦτον τῆς τάξης, ἐν ἐμπό-
ρεν νὰ κάμῃ κ' ἄλλως. Βάλλει πάλαι τὸ
φόρεμα, φεύγει, πάει, μὴ ἡ δύναμι τῆς ἦτον
χαμένη. Ἐπροσκάλεσεν τολοιπὸν τὸ παιδί,
ἐπῆρεν πάλαι ἔς τὸ προύττεινον τάλωνι· λέει
τῆς τὸ παιδί: — «Ἐ! πιάσε με»· πάει
ἐκείνη νὰ τὸμ πιάσῃ, νὰ τὸς σηκώσῃ, γιὰ νὰ
τὸν ἰχτυπήσῃ κάτω, ἐν ἐμπόρε· πιάσκει τὴν
ἐκείνη, σηκώνει τὴν, πάνω ποῦ πῆεν νὰ τὴν
ἰχτυπήσῃ κάτω νὰ σκάσῃ, ἐφώναξεν του
ἐκείνη: «ἀλαφρὰ γιὰ ὄνομα τὸ Θεοῦ, σκλά-
βα σου». Ἐμῶθεν (2) τῇ δὲ πρὶν ἀλαφρὰ
κ' ἔκαμεν του μετάνοια κ' ἐφίλησεν τὴν χεῖράν
του. Λέει τῆς: «κλούθα μου δά»· ἐπῆρεν πρὶ
ἔς τὸν καφενέν, κ' ἐκείνη ἀπὸ (3) πῶς του, κ'
ἐκοφτεν ὁ κόσμος ἀπὸ δῶ κ' ἀπὸ κεί·
ἐφοῦντάν τὴν ἀκόμια· ἐλεέν τωμ πρὶν τὸ
παιδί: «μὴ φοῶστε, μὴ φοῶστε». Ἐλα δὲ,
ἐπῆρεν εἰς τὸν καφενέν, ἐμαθὲν τὰ πρὶν ὁ κό-
σμος, κ' ἐτρεξεγ κ' ἐθῶρεν τὴν ἐκέρασεν τὴν
καὶ τὸ παιδί, κ' ἐκάτομ πρὶν ματζίαν του.

Ἄ! ὁ βασιλεὺς ἐκείνου τοῦ τόπου, ποῦτον
ὠρκαμένος νὰ δώκῃ τὴν κόρην του γυναῖκα ἔς
ὅποιον ἔθελεν νὰ νικήσῃ τὸ θερινό; Ἐφώναξεν
τοῦ τοῦ τοῦ παιδιοῦ, κ' εἶπεν του νὰ τοῦ
δώκῃ τὴν κόρην του γυναῖκα· τὸ παιδί ἐν
ἐκκίλιττετο μετὰ καέναν τρόπο· λέει τοῦ: «ἐγὼ

μαθὲς εἶμαι παντρεμένος, ἔχε τὴν τὴν κόρην
σου». Λέει τοῦ ὁ βασιλεὺς: «Μὲ ποῦ ἔγ
γένεται ἄλλως; πάρε τὴν γιὰ σκλάβας σου». Τί
τὰ θέλεις; τὸ παιδί ἐπῆρεν τὴν ματζίαν
του. Ἐγύρεψεν τολοιπὸν ἀπὸ τὸ βασιλεῖα κ'
ἐδωκέν του μὲτὰ καρότσα, κ' ἦμαμ μέσα, κ'
ἐτράβαν τὴν καρότσαν τὸ θερινό, ἐκάμαν των
τολοιπὸ μετὰ παρὰ τὰ κ' ἐφυνε· ἐπααίναν,
ἐπααίναν. Ἐκεῖ πάνω ἔς τὸ μεσημέρι, ἐστά-
θην ἡ καρότσα. Λέει τὸ παιδί τοῦ θεριοῦ:
«τ' ἔχεις κ' ἐσταμάτησες, μωρή»; Λέει τοῦ τὸ
θερινό: «ἀμμ, ἔχει ὁμπρός μας ἓναθ θερινό, κ'
ἐν ἡμπορῶ νὰ περάσω· εἶναι ἓνας ἀράπης, κ'
ἔχει τὸ δρόμο φραμένον μετὰ τὰ χεῖλη του». Λέει
τὸ παιδί: «πῆς του, νὰ μαέψῃ τὰ χεῖλη
του, νὰ περάσῃ». Λέει τοῦ αὐτῇ, ἐκείνος
ἐν ἔθελεν, ἐπῆρεν νὰ τὴν μουντᾷ νὰ τὴν φάη·
φωνάτζει ἐκείνη μὲτὰ φωνή, βγαίνει ὅζω τὸ
βασιλόπουλλο, λέει τοῦ ἀράπῃ: «θέλητε νὰ
μπαλλεύγῃτε καὶ μετὰ παλληκάρια! . . .» ἔχει
τοῦ ἓνα πλακόνι, φωνάτζει ὁ ἀράπῃς: «Σκλά-
βος σου, ἀφέντη». Λέει τὸ βασιλόπουλλο:
«ἔλα, μωρή, ἐσὺ μέσα, νὰ ποψυχῇς· τράβα,
μωρή, σου τὴν καρότσα». Ἐτράβαμ πρὶν ὁ
ἀράπῃς τὴν καρότσα, κ' ἐπααίννα.

Ἐπῆραμ πάλαι παρακαεῖ, σταματᾷ πάλαι
ἡ καρότσα· λέει τὸ παιδί: «γιὰ τὸ πρὲ, στα-
μάτησες»; Λέει ὁ ἀράπῃς: «ἀφέντη, πρὶ
μετὰ θερινόν ἔχει ὁμπρός μας». Λέει: «τί
θερινόν εἶναι»; Λέει ὁ ἀράπῃς: «Ἐνας δρά-
κος, κ' ἔχει τὸ δρόμο φραμένον μετὰ τὰ σκέλη
του». Λέει τοῦ: «πῆς του νὰ τὰ μαέψῃ νὰ
περάσῃ». Λέει τὸν τὰ, πάει ὁ δράκος νὰ
σηκώσῃ τὸμ πόδαν του νὰ τὸν λαχτίσῃ, φω-
νάτζει ὁ ἀράπῃς μὲτὰ φωνή, τρέχει ὅζω τὸ
βασιλόπουλλο, φωνάτζει τοῦ δράκου: «Ἄ! ὦ,
ποῦ νὰ σὰς πάρῃ ὁ διχόλος, θέλητε νὰ μπαλ-
λεύγῃτε καὶ μετὰ παλληκάρια! . . .» πάει ὁ δράκος
νὰ λαχτίσῃ τὸ βασιλόπουλλο, δῶννε τοῦ τὸ
βασιλόπουλλο μὲτὰ λαχτίς, ἐππεσεγ κάτω
κ' ἔκαμε: πᾶ! Φωνάτζει ὁ δράκος: «σκλά-
βος σου, ἀφέντη! Λέει τὸ βασιλόπουλλο:
«Ἐλα μέσα καὶ σοῦ, ἀράπῃ, νὰ ποψυχῇς·
τράβα τώρα ἐσὺ τὴν καρότσα». Ἐπάκινε
πρὶν ἡ καρότσα πρὶ καλὰ· ἐξημέρωννεμ πρὶν
κ' ἡ ἡμέρα ποῦ τελειώνει, κ' ἡ σαρανταμῆρα,
ποῦ βάλαν τῆς Ζορζώνας προθεσμίαν τ' ἀέ-
φια τῆς, ἂν δὲν ἡύρεθῃ ὁ ἀντρας τῆς, νὰ τὴν
χαλάσῃ κ' ἐκείνη· εὐγῆκαμ πρὶν γούλοι ἔς τὰ
πετένια τοῦ πύργου κ' ἐθῶρεσεν. Γλέπουν το-
λοιπὸ κ' ἔρκετον ἓνα πρᾶμα· σὰθ βουνί· ἐκα-
ταλάβαγ κ' ἐτρεξεγ πρὶν οἱ δράκοι κ' ἐσυγ-

(1) Δὲν εἶχεν ἔτι σηκωθῇ τὸ τραπέζι. Μεταίρω, σηκώνω
καὶ κυρίως τὴν τράπεζαν.

(2) Ἀπέθεσεν.

(3) Ἀπὸ.

χαριάτσαν τὴν ἀερφή· λέουν της: « ἔρκεται ὁ ἄντρας, κ' ἐν ἡξέουμεγ καὶ τείναιν ἔκεινα, 'ποὺ μᾶς κουβαλᾷ ». Εὐγῆκεμ πιὸν ὄξω ἡ γυναῖκά του καὶ οἱ δράκοι, καὶ πῆαγ καὶ τὸν ἐπροῦπαν-τῆσα. Ὅταν εἶδαν οἱ δράκοι τὰ θεριὰ, ἐτρομά-ξα, γιατί ἔχαν τ' ἀποὺ 'κουστὰ κ' ἐφοοῦντάν τα καὶ μὴ ἐ τὰ σύνορά των ἐν ἐπααῖννα. Λέει ἡ Ζορζώνα τοῦ βασιλόπουλλου: « Ἐγὼ, ἄντρα, τῶκαμα, ἐσοὺ μὴν τὸ κάμης ». Λέει της ἐκείνος: « Ἐ, κακομοῖρα γυναῖκα! ἔχει κὶ ἄλλοῦ νὰ μὲ στείλῃς; ἐγὼ χαίρομαι, νὰ δο-κιμάτῳμαι μὲ τὰ θεριὰ ». Ἐπῆαμ πιὸν εἰς τὸμ πύργο, κ' ἐκάμνα γάμους, κ' ἔδωκεν τῇ βετζυροπούλλαν τοῦ μεάλου του τοῦ γυναι-καεργοῦ, τοῦ καδῆ τῇ γόρην ἔδωκεν τὴν τοῦ δευτέρου, τῇ βασιλοπούλλαν ποῦφερεν, τὴν ἔδωκεν τοῦ μικροῦ τοῦ δρακόπουλλου. Ἐκά-μαμ πιὸχ χωριό.

Ἐπέρασεγ καένας χρόνος, ἐθέλησεν τὸ βα-σιλόπουλλον νὰ πάη πιὸ ἐ τῇμ πατρίδα του, ναῦρη τῇμ μάναν του καὶ τὸν ἀφέντην του. Λέει ταλοιοπὺς τῆς γυναίκας του: « Ἐ, γυ-ναῖκα, ἃ 'χουμεγ καὶ τὸν νοῦν μας· ἃ 'πᾶμεν νὰ τοὺς 'δοῦμεγ κ' ἐκείνους, τί κάμνου, τζοῦν, ἐπεθάνα »; Λέει τοῦ ἡ γυναῖκα: « Νοικοκύρης εἶσαι, ὅ,τι θέλεις, κάμε ». Ἐτοιμάτῳνταν τολοιοπὺ βᾶλλει τὰ πράματά των, ὅ,τι ἐθέλα, μὲ ἐ τῇμ καρότσα, βᾶλλει καὶ τῇ γυναῖκα μέσα, μπαίνει κ' ἐκείνος, ἐτραβοῦσαγ καὶ τὰ θεριὰ τῇμ καρότσα κ' ἐφύαγ καὶ πααῖννα. Ὅταν ἐφτάσα ἐ τὴν πατρίδα του, ἐσταματή-σαγ καμμεῖς μισῆς ὥρας δρόμον ἀπ' ὄξω ἀποὺ τῇμ πολιτεία. Λέει τολοιοπὺ: « Ἐγὼ θὰ 'πάω νὰ τὸ 'πῶ τοῦ πατέρα μου, καὶ νὰ μαέψῃ ἀσκέρι, νᾶρτουν νὰ μᾶς πάρουμ μὲ παράταξη » κ' ἔ-βαλεμ μεάλον τεμπίχι (1) ἐ τὰ θεριὰ: μὴ μὴ νὰ μὴφ 'φήκουν νὰ περάσῃ ἀὸ 'πάνω ἀποὺ τῇμ καρότσαν, ἃ δ δέμ. 'πάη ὁ ἴδιος. Πάει τολοιοπὺ τὸ παιδί ἐ τὸμ πατέρα, ἔβαλέν του μετάνοια· ὁ βασιλέας ἐξιπάστηγ κ' ἔ-καμνεμ πιὸ πῶς ἐχάρη, ἐγκάλασέν το, τοῦ-λεε: καλῶς ὦρισες. Κιᾶκο 'ρωτᾷ το: « Μὲ μοναχὸς σου ἦρτες, παιδίμ μου »; Λέει τοῦ: « Γόχι, πατέρα, ἔχω καὶ τῇμ γυναῖκάμ μου, μὲ κάεται παρακί, κ' ἦρτα νὰ σοῦ 'πῶ, νὰ στείλῃς ἀσκέρι, νὰ τῇμ προῦπαντήσουν, νὰ τῇφ φέρου ». Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: « Ἐ! κάτσε δά, παιδίμ μου. ὦς τι (2) νὰ μαευτῇ καὶ τ' ἀ-σκέρι, νὰ παίζουμ ἐναν τᾶβλι ». Τὸ παιδὶν

(1) Ἀπαγόρευσις.

(2) Ὅως οὕ.

ἐν ἔξες, 'μὲ γιὰ νὰ μὴ χαλάσῃ τὸ κέφιν τ' ἀ-φέντη, λέει: « ἃς εἶναι ». Λέει ὁ βασιλέας: « 'μὲ ὅποιος κερδίσῃ, νὰ βγάλῃ τοῦ χαμένου τὰ 'μμάτια ». Τί νὰ κάμῃ τὸ παιδί; λέει: « ἃς εἶναι ». Παίτῳν τολοιοπὺ, ἐκέρδεσεν τὸ βασιλόπουλλο. Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: « ἐκέρδε-σες, παιδίμ μου, 'βγάλε μου τὸ 'μμάτιμ μου ». Λέει τοῦ τὸ βασιλόπουλλο: « ἔς (1) σου τὸ 'βγάλλω, πατέρα ». Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: « ἐκέρδεσες, 'βγάλε μού το ». Λέει: « ἔς σου τὸ 'βγάλλω, χαρίτῳ σου ». Λέει τοῦ: « μ' ἄγ κερδέσω ἐγὼ, ἔς σου τὸ χαρίτῳ ». Λέει: « μὴμ μου τὸ χαρίσης ». Παίτῳμ πάλαι, ἐκέρδεσεν ὁ πατέρας. Λέει τοῦ: « ἔχασες, παι-δίμ μου, κάτσε νὰ σοῦ 'βγάλω τὸ 'μμάτι σου ». Λέει τοῦ τὸ παιδί: « 'βγάλε μού το πα-τέρα ». Ἐθάρρεδ δά τὸ παιδί, πῶς ἔθ θὰ τοῦ το βγάλῃ· ἐν ἐπίστευγε· ἐκείνος ἔβγαλέν του τῶναν τοῦ τὸ 'μμάτι. Ἐναπαίτῳν, ἐκέρδε-σεμ πάλαι, 'βγάλλει τοῦ καὶ τᾶλλον τοῦ. Ἐν ἔσωννε, ποῦβγαλέν τὰ 'μμάτια του, ἐπροσκά-λεσεγ καὶ τὸ ντζελλάττη, λέει τοῦ: « Πάρε τον ὄξω ἀποὺ τῇμ πολιτεία, νὰ τὸχ χαλάσῃς ». Πέρει τον ἐκείνος ὄξω ἀποὺ τῇμ πολιτεία, ἐς ἐναδ δέντρον ἀὸ κάτω. Ἐπαρκαλάσεν τον το-λοιοπὺ τὸ παιδί: « 'φῆκε μ' ἔω δά· τί θὰ κα-ταλάβῃς, ποῦ θὰ με χαλάσῃς; ἐγὼ ἐν ἱμπλέπω νὰ πάω ποῦετε, μὴ 'μφορῶ νὰ κάμω τίποτε· ἃς 'πεθάνω ἔω δά μοναχὸς μου ». Ἐλυπήθην τον τολοιοπὺ ὁ τζελλάττης, ἐμολικέν τον ἐκεῖ δά ἀποὺ κάτ' ἀποὺ τὸ δέντρο. Τότε πιὸν ὁ βα-σιλέας ἐμάεψεν ἀσκέρι, νὰ πάη νὰ φέρῃ τὴν νύμφην νᾶρτη. Μ' εἶχεν τὰ θεριὰ· ἐπααῖν-ναγ καὶ κοντὰ καθόλου; ἐν ἐμποροῦσαν νὰ τῇμ πάρου· ἐν ἔκαμεν τολοιοπὺμ πράξη. Ἐκαμεν τολοιοπὺ θλίψην εἰσὲ γούλην τῇμ χώρην ἀποὺ τὸγ καμὸν τοῦ· βάρδα παιχινίδι, μὴε τραοῦδι.

Ἀς φήκουμ ἐντόν, ἃς πιάσουμ τὸ παιδί, ποῦ κάετον ἀποὺ κάτω ἀποὺ τὸ δέντρομ μο-ναχόν του. Ἐκεῖ ἐ τὸ δέντρομ 'πάνω ἐπῆα δρό πουλλάκια· τῶναν ἐρκίνησεν νὰ κελαδῇ· λέει τοῦ τ' ἄλλο: « κακόμοιρογ καὶ σοῦ, κέ-φιμ ποῦ τῶχεις· ἐν ἱμπλέπεις ἀποὺ κάτω ἐνα βασιλόπουλλομ, ποῦ ἐν ἔχει ὁ κόσμος ἄλλο ἐ τὴν ἀντρεϊάν του, καὶ σοῦ κάεσαι καὶ κελα-δεῖς »; Λέει τοῦ τᾶλλον τὸ πουλλάκι: « Ἐ! κακόμοιρον, ἂν ἔξευρεν, ἔθελεν νὰ γημῶσῃ τὰ

(1) Δέν· τὸ τελικὸν ν μεταβάλλεται εἰς σ, μ, δ, φ, χ, λ, γ, καὶ εἴτι ἄλλο, ἀφ' ὧν ἀρχεται ἡ κατόπιν λέξις, οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἀρχῇται ἡ κατόπιν λέξις ἀπὸ κ ἢ π, ὅτε τρέπεται εἰς γ καὶ μ, ὡς, ἐγ κάθομαι, μιάμ πεθαμῇ.

'μμάτια του φύλλα ἀπ' αὐτοῦ δά τοῦ δέντρον, νὰ σκάψῃ καὶ μιάμ πεθαμῇ ἐ τῇμ ρίτῳ του, ναῦρη τᾶθάνατον νερό, νὰ ρίξῃ ἐ τὰ 'μμάτια του 'πάνω κομμάτι μὲ τῇφ φοῦχτάν του, νὰ κάμῃ τὰ 'μμάτια του πιὸ καλὰ ἀποὺ πρῶ-τα ». Γροικᾷ τὸ βασιλόπουλλον ἀποὺ κάτω, ποῦξευρεν τῶμ πουλλῶν τῆς γλώσσας, πιάν-νει, γημόννει τὰ 'μμάτια του φύλλα ἀπ' ἐκει-νο δά τοῦ δέντρον, σκάβει καὶ μιάμ πεθαμῇ ἐ τῇμ ρίτῳ του, ρίχτει κομμάτι ἐ τὰ 'μμά-τια του 'πάνω μὲ τῇφ φοῦχτάν του, εἴνησαν τὰ 'μμάτια του πιὸ καλὰ ἀποὺ πρῶτα· μονα-χὰ ἀντὶς μαῦρα ἐρίναγ γαλανὰ, ἔτσε ποῦσαν τὰ φύλλα τοῦ δέντρον· τότε ἐσηκώστη, ἐπῆεμ μέσα ἐ τῇμ χώρᾳ· ἐπῆεν τολοιοπὺ ἐ ἐναγ κα-φενέ, ἐφέραν του ἐναγ καφέν, ἐναν ναργελλέ· οἱ καφενέδες ταλοιοπὺς ἔχουμ πάντοτες μέσα παιχινίδια· ἐπιασεν τολοιοπὺ κ' ἐναλ λαοῦ-τον ἀπ' ἐκεῖ δά ποῦ 'χρέμμετο, κ' ἐπαίτῳγ καὶ 'τραοῦδαγ κιόλα. Ἐγεμεν τολοιοπὺν ὁ βασι-λέας ἀθρόωπους, ποῦ γυρίτῳμ μέσα ἐ τῇμ χώρᾳ. Ἐκεῖ αὐτοὶ ἐκοῦσάν του, μπαίνουμ μέσα ἐ τὸγ καφενέ, θωροῦν τογ κ' ἐκάετογ κ' ἐπαίτῳν τὸλ λαοῦτο κ' ἐτραοῦδαγ κιόλα. Λέουν τοῦ: « Ἐν ἡξέεις, ποῦναι θλίψῃ; ἐν ἐκουσες τῇδ διαταή; » Τραβοῦν το τολοι-πογ καὶ πέρουν τον ὀμπρὸς ἐ τὸβ βασιλέα. Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: « ἐν ἐκουσες ἐσοὺ τῇ διαταή ποῦβγαλα γιὰ τῇ θλίψῃ; » Ἐκαμεν τολοιοπὺν τὸν ἀνῆξευρο, λέει τοῦ: « ἐν ἡ-ξέω· γιατί μαθὲς εἶναι ἡ θλίψῃ; » Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: « Ἐν ἡξέεις, πῶς ἦρτεν ἡ νύμφη μου ἔδωδ' ἀπ' ὄξω, κ' ἐν ἡμφορῶ νὰ τῇφ φέρω, γιατί καθοῦνται αὐτὰ τὰ θεριὰ, καὶ γιὰ ταῦτο ἔχω θλίψῃ; » Λέει τὸ βασιλόπουλ-λο: « αὐτοχ χολιᾶς, ἀφέντη βασιλέα; ἐγὼ νὰ σοῦ τῇφ φέρω· δῶκέ μου ἐναγ κουβάριν ὄργουμ παμπακερὸ (1), νὰ 'πά νὰ τὰ δέσω αὐτὰ τὰ θεριὰ, νὰ σοῦ τὰ φέρω ». Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: « ἄμ μου τὰ φέρῃς ἐσοῦ, ἐγὼ νὰ σὲ κάμω βε-τζίρη ». Πέρει τὸ κουβάριμ, 'πάει. Θωροῦν τον ἀποὺ μακρυὰν τὰ θεριὰ, λέουν: « ἐνας 'σάν τ' ἀφεντικὸμ μας ἔρκεται ». Λέει ὁ δράκος, ποῦ-γεμεν τὰ μακρυὰ καννιὰ: (2) « ὅταν ἐκείνος εἶ-ναι, μὲ τὰ 'μμάτια του ἐν εἶναι τὰ ἴδια »· τόσομ μακρυὰ καὶ τὸν κατὰλαβε! Λέει ὁ χει-λάρας: « θέλετε νὰ τὸγ καταλάβουμ, ἂν εἶ-ναι ἐκείνος, γῇ γόχι; » ἃ (3) τοῦ ρίξουμ μιάμ

πέτρα, κὶ ἂν εἶναι ἐκείνος, θὰ τὸγ καταλά-βουμ ». Ἐγεν τολοιοπὺν ἐκεῖ δά μιάμ ἱγκρεμ-μάραν ἀθεόρατη, καμπόσαις χιλιάδαις καντά-ρια, ρίχτουν τοῦ τη, ἐρπαξέν τὴν ἐκείνος μῆλο ἐ τὰ χέρια του, στρέφει τὸν τὴν πίσω. Λέουν: « ἐκείνος εἶναι ». Ἐτότες ἐπῆεμ πιὸγ κοντὰ τω, θωρεῖ τον ἡ γυναῖκά του, λέει τοῦ: « κάτι, παλ-ληκαρι, μὲ μαῦρα 'μμάτια 'πῆες, καὶ μὲ γα-λανὰ ἐύριςες; » Λέει της ἐκείνος: « ὕστερα, ὑναῖκα, (1) σοῦ τὰ λέω, γιὰτ' εἶναι μεάλαις δουλειαῖς καὶ καῶματα ». Ἐπιασε τολοιοπὺν τὰ θεριὰ κ' ἔδεσέν τα μὲ τῇμ παμπακερὴν τῇμ κλωστή καὶ λέει τω: « Θωρεῖτε; ὅαθ' ὅα πᾶμεμ μέσα ἐ τὸ παλάτι καὶ γνέψω σας, ρουθοῦνι νὰ μὴφ 'φήκητε, καέναν νὰ μὴμ μο-λίκητε, μοναχὰ τῆς θηλυκαῖς ». Αὐτον (2) ἔλεεν το γιὰ τῇμ μάναν του, νὰ μὴν τῇμ χα-λάσῃ κ' ἐκείνη. Ἐτράβαν τολοιοπὺν τὰ θεριὰ κ' ἐπῆραν ὡς μέσα ἐ τὸ παλάτι τῇμ καρότσα. Ἐμαεῦτην τολοιοπὺν ὁ κόσμος νὰ 'δοῦν τὴν νύμφην τοῦ βασιλέα· ἐσατῆσαν τολοιοπὺν γοῦ-λοι ὅταν εἶδαν τέτοιον πλάσμα. Ὁ βασιλέας ἐν ἐβάσταζε, κ' ἔχυσεν εὐτὺς νὰ τῇμ μουν-τάρη. Λέει τοῦ ἐκείνη: « ὦ! ἀφέντη βασι-λέα, κομμάτι ντροπή! ἐγὼ νὰ ποῦρτα πιὸ ἐς τὰ χέρια σου, κομμάτιν ἀπομονή ». Ἐπῆρén τημ πιὸμ 'πάνω ἐ τὸ παλάτι, κ' ἐμαεῦγουν-ταγ γοῦλοι τοῦ παλατιοῦ, ἡ δωδεκάδα, οἱ μεαλάτοι· κιᾶκο αὐτοὶ ναι καὶ παχυλλοὶ· τὰ θεριὰ τολοιοπὺν γοῦλον τὸ βασιλόπουλλον ἐθω-ροῦσα, ποῦπεν νὰ τὸν ἰγνέψῃ. Ὅταν ἐμαεῦτη-σαμ πιὸγ γοῦλοι ποῦθελεν, ἐγνεψέν τω. Ἐ-κεῖνα ἐχύσαμ 'πάνω τωγ κ' ἐν ἀφῆκαγ καένα· ἐχάθησαγ γοῦλοι, θαρρεῖς πῶς ἦρτεν ἀνεμο-στροφίλλας κ' ἐπαρέν τους· τότες πιὸν ἐφώνα-ξεν τῆς μάννας του, λέει της: « Μάννα, ἐγῶμ' ὁ υἱός σου· ἐν ἔκαμα καλὰ μάννα »; Λέει τοῦ ἐκείνη: « Καλὰ 'καμες, παιδίμ μου, κ' ἐπό-βγαλές τους γοῦλους ». Ἐχυσεμ πιὸγ κ' ἐφί-λαν τὸ βασιλόπουλλο καὶ τὴν νύμφην της. Ἐκατσεμ πιὸν ἐκείνος ἐ τὸ θρόνο, ἔκαμεγ καὶ τὸ τζελλάττημ· ποῦ δέν τὸν ἐσκότωσεβ βετζύρη, κ' ἐπέραμ πιὸν ὁ κόσμος κάλαινα κ' ἐχαίρετομ, ποῦ κάμαν τέτοιος βασιλέα· ἐχαγ καὶ τὰ θεριὰ, κ' ἐν ἐφοοῦνταγ καένα.

Μὴε (3) γῶμουμ ἐκεῖ, μὴε σεῖς πιστέψητε.

(1) Γυναῖκα καὶ ὑναῖκα=γυναῖκα, γυνή.

(2) Αὐτό· πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος λαμ-βάνει ν.

(3) Μηδέ.

(1) Νῆμα βαμβακρόν.

(2) Σκέλη.

(3) Νά.

2

Ο βοῦς ὁ χρουσοκέρατος

ἡ

ὁ κυρτὸς Ἀλεθινός.

Ἐκείνον τὸν καιρὸν ἔθελεν νὰ ἔχῃ ἓνα βασιλέα καὶ μιὰ βασίλισσα· αὐτοὶ παιδὶν ἐν ἐκάμνῃ· λοιπὸν ἡ βασίλισσα ἔχεν ἓνα μαῦρον ἀράπη φίλο. Ὅταν ἔθελεν νὰ ππέσῃ ὁ βασιλέας, ἡ βασίλισσα ἔθελεν νὰ καθαλλικέψῃ τὰ βασιλικά τ' ἀλόατα ἥτο δρό: τῶναν ἔλεαν το ἀστραπὴ καὶ τῆλλο βροντὴ· λοιπὸν ἡ βασίλισσα ἔθελεν νὰ καθαλλικέψῃ τὴν ἀστραπὴ καὶ ἔπαχιννε κ' εὔρισκεν τὸν φίλο. Ἀποὺ τὸν πολὺν τὸν καιρὸν τοιοιπὸν ποὺ ἔπαχιννε κ' εὔρισκεν τὸν φίλον ἡ βασίλισσα, ἐποφίστην ὁ βασιλέας κ' ἐπαργλέπισέν τη. Μιὰν νυχτιὰν ἔκαμνεν τὸν κοιμισμένο. Τῶμου (1) τὴν ἐνοῦωσε πῶς ἔφουε, ἐσηκώστη κ' ἐκείνος καὶ ἔπαει εὐτὺς ἀπὸ πίσω της. Ἐκαθαλλίκεψεν τῆλλοον τὴ βροντὴ, ἐπῆρὲν τὴν ἀπὸ πίσω. Εἶδεν ποὺ ἔπαει καὶ χτύπησεν τὴν πόρτα, ἔβαλε σημάδι ὅς τὸ σπῖτι, κιὰχο ἔστρεψεν πίσω, ἐπῆς πάλαι ὅς τὸ γιανττάκιν του κ' ἔππεσε· τὸ πωρνὸν ἐσηκώστην, ἔφουε ἀποὺ τὸ παλάτι χολομανισμένος κ' ἔλειπεν ὡς τὸ βραδύ. Τὸ βραδὺν ἐπῆς ὅς τὸ παλάτι χαρούμενος, ἔβρισκε τὴ βασίλισσα. Λέει του ἡ βασίλισσα: τί χαπάρια ἀφέντη; Λέει της: τὸ στράτεμά μας ἐνίκησεν εἰς τὸ τᾶδε τὸ μέρος, λοιπὸν ἔχομε χαρά· ἀπόψε θὰ φῶμε νὰ γλεντίσουμε. Ὁ σκοπὸς του ἦτο νὰ μεθύσῃ τὴ βασίλισσα, καὶ νὰ πάχῃ ἐκεῖνος ὅς τὸ φίλον της, νὰ δῇ, ποιὸς ἦτο, καὶ νὰ τὸ χαλάσῃ. Ἐκῆσαν εἰς τὸ τραπέτζι... νὰ τὰ κοντολοοῦμε: — Καλῶς νὰ σ' εὔρω, βασίλισσα, — καλῶς νὰ σ' εὔρω βασιλέα (2)· τί τὰ θέλεις; ἐμέθυσεν τὴ βασίλισσα, ἐπῆσαν, ἐπέσα. Ὅταν ἐπῆρὲν ὁ νύπνος τὴ βασίλισσα, σηκόννεται ὁ βασιλέας, καθαλλικεύγει τὴν ἀστραπὴ, φεύγει, πάει ὅς τὸ σπῖτι, ποὺ δὲν τὴ βασίλισσα καὶ ἔπαει χτύπησεν τὴν πόρτα, ἐνέφανεν ἓνα ἀράπη μαῦρος· ὁ βασιλέας ἐκῆτον ἀπὸ τοῦ (3) μὲ τὸ σπαθί, κόβγει τὴν κεφαλὴν του, φεύγει, πάει ὅς τὸ παλάτι κ' ἔππεσε. Ὅταν ἔππεσεν ὁ βασιλέας, ἐξύπνησεν ἡ

(1) Ἄμα.

(2) Προσφωνήσεις, ὧς λέγουσιν οἱ πίνοντες ἐν συμποσίοις.

(3) Ἐτοιμος.

βασίλισσα, ἔπιασέν τὴν καὶ τὸ χαδέσι, σηκόννεται, καθαλλικεύγει τὴν ἀστραπὴ, πάει ὅς τὸ σπῖτιν τοῦ φίλου, θωρεῖ τὴν πόρταν ἀνοιχτὴ καὶ τὸν ἀράπην ὁμπρὸς ὅς τὴν πόρτα σφαιμένο· ἐκατλάβεν τὰ, πῶς τὸν ἐσκότωσεν ὁ βασιλέας. Τί κάμνει αὐτὴ; πέρει τὴν κεφαλὴν του, φεύγει. Τὸ πωρνὸ πιάσκει τὴν κεφαλὴν, φεύγει, πάει ὅς τὸ χρουσοφὸ (1), λέει του: Νὰ μοῦ βγάλῃς τὰ γόντια (2) ἀπ' ἐσὺ τὴν (3) τὴν κεφαλὴν μὲ μιὰ προσοχή, νὰ μὴ χαλάσῃ καίνα, νὰ μοῦ τὰ δώκῃς, καὶ νὰ μοῦ κάμῃς τὰ μμάτια δρὸ δακτυλίδια καὶ νὰ μοῦ χρουσώσῃς καὶ τὸ καύκαλλο νὰ μοῦ τὸ κάμῃς μιὰν κούππαν νὰ πίνω νερό. Πάει καὶ ὅς τὸν παπουτσῇ καὶ πέρει του τὰ γόντια καὶ λέει του, νὰ τῆς κάμῃ ἓνα τζευγάρι μπουφλοκάλικα (4), νὰ τῆς τὰ χάλῃ γιὰ τζύα (5) μπρόκκαϊς. Ὅταν ἐγλυτῶσα λοιπὸν αὐτὰ, μιὰν ἡμέρα πᾶνω ὅς τὸ τραπέτζιν ἡ βασίλισσα λέει τοῦ βασιλέα: «Βασίλεα, ἃ σοῦ ἔπα ἓνα λόο, κ' ἂν τὸν εὔρῃς, ἃ μοῦ πέρῃς τὴν κεφαλὴν μου, κ' ἂν δὲν τὸν εὔρῃς, ἃ σοῦ πέρω γὼ τὴν δική σου». Ὁ βασιλέας ἐπῆρὲν τὸ γιὰ χωρατὰ, λέει της: «ἃς εἶναι βασίλισσα». Λέει του ἡ βασίλισσα: «μὰ ἐγὼ θέλω σωστὰ πράμματα· ἃ κάμουμε κουντράτα μὲ τὴν δωδεκάδα». Ὁ βασιλέας ὁσάννα κ' ἦτον καὶ χολομανισμένος, κ' ἔθελεν νὰ τὴν ποβγάλῃ, ἐκάμνεν τὰ κουντράτα. Λέει της τοιοιπὸ: «λέε, βασίλισσα». Λέει του ἡ βασίλισσα: «τὰ μασσὸν πατῶ, τὰ θωροῦν φορῶ, καὶ τὸν νοῦ κρατῶ καὶ πίνω». Ἐβάσαν δὲ καὶ προθεσμία: σὲ σαρανταμιὰν ἡμέραν ἂν δὲν τῶβρη ὁ βασιλέας, νὰ κόβῃ τὴν κεφαλὴν του ἡ βασίλισσα· εἰ δὲ καὶ τῶβρη, νὰ κόβῃ ὁ βασιλέας τὴν κεφαλὴν τῆς βασίλισσας.

Πέντ' ἔξῃ μέραις ἐσυλλογιέταν ὁ βασιλέας νύχτα μέραι, ἐν τῶβρισκε· ἔφερε γούλους τοὺς μάους, τοὺς φιλόσοφους, τοὺς δασκάλους, γούλους τοὺς γραμματισμένους, ἐν τῶβρισκεν καένας τῶ. Ἐπερνοῦσαν ἡ μέραις, ἐμείναν πρὸ τρεῖς νὰ τελειώσουν ἡ σαρανταμιὰ. Ὁ βασιλέας πρὸν ἔρκετόν του νὰ σκάσῃ. Σηκόννεται ἓνα πωρνὸ πωρνὸ μονάχος του, φεύγει πάει ὅς τὸ βουνί. Πααίννει, πααίννει, ἐκεῖ θωρεῖ κάτω ὅς ἓνα κάμπο ἓνα παλληκάρι κ' ἔχεν ἓνα βῶδι μοναχὸ κ' ἐτζευγάριτζε· τὸ βῶδι ἐγεμε μοναχὰ

(1) Χρυσόφον.

(2) Δόντια.

(3) Αὐτὴν.

(4) Εἶδος εὐμαρδίων γυναικείων.

(5) Τζύα=ζυγά· γιὰ τζύα=ἀντί.

ἓνα κέρατο χρουσό. Τὸ παιδὶν ἔφηνεν τὸ βῶδι κ' ἐπῆς ὅς τὴν ἄκρια κ' ἔκατσαν κ' ἔφαι, κιὰχο ἐφερίτζετο ὅς τὸν νήλιο. Πάει κοντὰ ὁ βασιλέας, λέει του: «ῶρα καλή». Λέει του εὐτὺς τὸ παιδί: «καλῶς τὸ βασιλέα». Λέει τοῦ βασιλέας: «τί κάμνεις ἄτου (1)»; Λέει τοῦ τοῦ παιδί: «τὰ μὲ φελοῦ, (2) βᾶλλω· τὰ μὲ χαλοῦ, βᾶλλω· καὶ τοὺς σκουντρούνους μου τσακκῶ». Ἐσυλλοίστην ὁ βασιλέας, ἐν τῶβρισκε· λέει μέσα του: ἃ τὸν δοκιμάσω, μπᾶς (3) κ' εὔρῃ τὸ δικό μου. Λέει του: «ἐγὼ τὸ δικό σου ἐν τὸ ἔεῦρω· μὲ γιὰ νὰ δοῦμεν, ἃ θαῦρῃς ἐσοῦ τὸ δικό μου». Λέει τὸ παιδί: «Λέε, ἀφέντη βασιλέα». Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: «τὰ μασσὸν, πατῶ· τὰ θωροῦ, φορῶ· καὶ τὸν νοῦ κρατῶ καὶ πίνω». Λέει τοῦ τοῦ παιδὶν εὐτὺς: «Αὐτο, βασιλέα, ἐν εἶναι νίποτε». Ῥκινᾷ πρὸν τὸ παιδί, ξιδιαλεῖ τοῦ το, λέει του: «Ἀφέντη βασιλέα, ἡ βασίλισσα ἔχεν ἓνα ἀράπη φίλο, κ' ἐσκότωσεν τὸν ἐσοῦ· ψωματικά, ἀφέντη βασιλέα»; Ἐξισπάστην ὁ βασιλέας, μὲ ὁσάννα (4) κ' ἐπῆρὲν κ' ἄνεση. Λέει του: «ἀλεθινά, παιδί μου». Λέει τοῦ τοῦ παιδί: «ἡ βασίλισσα ἐπῆς κ' ἐπῆρὲν τὴν κεφαλὴν του, κ' ἔβγαλεν τὰ γόντια του κ' ἔβαλέν τα ὅς τὰ παποῦτσά της, κ' ἔκαμνεν τὰ μμάτια του δακτυλίδια καὶ θωρεῖ (5) τα ὅς τὰ χέρις της, ἔκαμνεν καὶ τὸ καύκαλλον κούππαν καὶ πίνει· αὐτο δὲ ναιν, ἀφέντη βασιλέα». Ἐτότες εἰπέν του ὁ βασιλέας τὸ στοίχημα· ποῦχεν μὲ τὴν βασίλισσα· κ' εἰπέν του νὰ πάχῃ ματζίη του κάτω ὅς τὴν πολιτεία νὰ τὸ ἔξηγῃς ὁμπρὸς ὅς τὴν δωδεκάδα. Λέει τοῦ τοῦ παιδί: «ἐν ἔρκομαι, γιὰτὶ ἐν ἡμπορῶ νὰ φῆκω τὸ βῶδι μου μοναχόν». Ὁ βασιλέας ἐπαρκαλένεν το νὰ πάχῃ ματζίη κάτω, ἐκεῖνος ἐν ἐκαῖλλίτζετο μὲ καέναν τρόπο. Τί τὰ θέλεις; ἀποὺ τὰ πολλὰ ἐπείθη, λέει: «ἃ πά (6) νὰ τὰ ποῦμεν καὶ τῆς μάννας μου, νὰ τῆς μολήκω καὶ τὸν βοῦν τὸ χρουσοκέρατο, ἃ θέκουμε (7) καὶ ὅς τὸ φτωχικόν μας ἀόψε, καὶ τὸ πωρνὸ σηκονοῦμετε καὶ πααίννουμε». Ἐπῆσαν εἰς τὴν μάνναν του, λέει τῆς τα. Κιὰχο ἔχα δρὸ ὄρνιθες, μιὰ μαῦρη καὶ μιὰν ἄσπρη, κ' ἐθέσαν νὰ γεννήσουν ἐκεῖνὴν δα τὴν ἡμέρα. Λέει τῆς μάννας του: «σὰ γεννήσου, νὰ τοῦ

(1) Αὐτοῦ.

(2) Ὁ φελοῦν.

(3) Μήπως.

(4) Ὁσάν νὰ, ὡσανεῖ.

(5) Φορεῖ.

(6) Νὰ υπάγωμεν.

(7) Νὰ κοιμηθῶμεν.

κρύψῃ χωρία τῆς ἄσπρης ταύγῃ καὶ χωρία τῆς μαύρης. Ἐπείσαν δὲ, ἐσηκώστησαν τὸ πωρνόν, δῶννει τοῦ ταύγῃ ἡ μάννα του, ποῦ τᾶγεμε χωριστά, βᾶλλει ἐκεῖνος τῆς μαύρης ταύγῃ ὅς τὸν δεξόν του τὸν κόρφο, καὶ τῆς ἄσπρης ὅς τὸν δεξόν του τὸν κόρφο, κιὰχο ἐφύα ματζίη μὲ τὸ βασιλέα κ' ἐπααίννα. Ὅταν ἐπείσαν τὸ δρόμο, βᾶλλει τὸ παιδί τῶναν του τὸ τσιντίκι (1) κ' ἐπορπάτεν, ὁ ἓνας του ὁ πόδας ὁ ἀξυπόλυτος ἀποὺ τὰ ἡμέρα καὶ ὁ ἄλλος του μὲ τὸ τσιντίκιν ἀποὺ τᾶγρια. Ἐκεῖ ἐν ἐπροφτάσαν νὰ πάχῃ ὅς τὴν πολιτεία, τί νὰ κάμῃ; ἐθέσαν νὰ ππέσουν εἰς τὸ βουνί· ὁ βασιλέας ἔππεσεν ἐκεῖ δὲ χάμαι ἀποὺ κάτω σὲ μιὰ βραμιτιὰ· τὸ παιδί δέννει ἓνα σχοινί πᾶνω ὅς τὴν βραμιτιὰ, κ' ἔκαμνεν τὸ σᾶν κοῦννινα, κ' ἔππεσεν πᾶνω, κ' ἐν εὔρισκε μὲ ὅς τὸ δέντρο μὲ χάμαι.

Ἄ τὰ κοντολοοῦμεν, ἐξημέρωσεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα, ἐξυπνήσαν, ἐπῆσαν εἰς τὸ παλάτι, πᾶνω ποῦ θέλε μιὰ μέρα πρὸν νὰ σωστῇ κ' ἡ σαρανταμιὰ. Ἐτοιμάστουςαν πρὸν κ' ἦρτεν ἡ δωδεκάδα κ' ἡ βασίλισσα ὁμπρὸς ὅς τὸν βασιλέα, νὰ διαλύσῃ τὸ στοίχημα· ἡ βασίλισσα ἐμαθέν το, ποῖον ἔφερεν ὁ βασιλέας, νὰ τὸ ἔξηγῇ. Γιὰ νὰ τὸ φοβερίσῃ λοιπὸν τὸ παιδί, λέει ἡ βασίλισσα: «ὁποιος θὰ πῇ νὰ ἔξηγῇ τὸν λόγον μου, καὶ δὲν τὸν εὔρῃ, ἐκεῖνον θὰ σκοτώσω». Λέει της ὁ βασιλέας: «αὐτὸ ναιν ἄδικο, βασίλισσα, ἐγὼφερα αὐτόν τὸ παιδί νὰ ἔξηγῇ τὸ λόγον σου· ἂν τὸν εὔρῃ, καλὰ, ἂν δὲν τὸν εὔρῃ, θὰ πάχῃς τὸ δικόν μου τὸ κεφάλι, ἐν θὰ πάχῃς τοῦ παιδιοῦ· τί φταίει αὐτόν τὸ παιδί; μ' ἐμέναν ἔχεις τὸ στοίχημα». Ἡ βασίλισσα τοιοιπὸν, γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸ παιδί, ῥωτᾷ το: «ἀπὸ ποῦρκουσιν; ἀποὺ τᾶμερα, γὴ ἀποὺ τᾶγρια»; Λέει της τὸ παιδί: «Μὴ ἀποὺ τὰ ἡμέρα, μὴ ἀποὺ τᾶγρια». Ῥωτᾷ τὸν πάλαι ἡ βασίλισσα: «ποῦ ππέσες ἀπόψε»; Λέει της τὸ παιδί: «μὲ ὅς τὸν οὐρανόν, μὲ ὅς τὴν γῆ». Ἐν ἐπείσαννεν τὸ παιδί. Πιάσκει ἡ βασίλισσα τὰ βυτζά της καὶ ῥωτᾷ πάλαι τὸ παιδί: «ποῖο ναιν τῆς μάννας μου τὸ βυτζί»; Βᾶλλει καὶ τὸ παιδί ἀποὺ τοὺς κόρφοις του μὲ τὴν μιὰν του τὴν χέραν τῶναν ταύγῃ, καὶ μὲ τὴν ἄλλην του τᾶλλον ταύγῃ· ῥωτᾷ πρὸν κ' ἐκεῖνος τὴν βασίλισσα: «Ποῖον εἶναι τῆς μαύρης μας τῆς ὄρνιθας ταύγῃ, καὶ ποῖον εἶναι τῆς ἄσπρης μας»; Ἐ!.. ἐτότες ἡ βασι-

(1) Ὑπόδημα.

λισσα ἐχρειάστην τὰ ἐκατάλαβεν, πῶς ἔθελεν νὰ χάσῃ.

Τί τὰ θέλεις; ἃ τὰ κοντολοοῦμε, λέει ὁ βασιλέας: «Ἐ, λές δέ, βασίλισσα, τὸ λόγον σου». Λέει ἡ βασίλισσα: «Τὰ μασσοῦν, πατῶ τὰ θωροῦν, φορῶ καὶ τὸν νοῦ κρατῶ καὶ πίνω». Ἐρκίνησεν τότες τὸ παιδί κ' ἐξήγησέν το, ἔτσε ποῦ τὸ ἐξήγησεν καὶ τοῦ βασιλέως.

Ἦσαν ἔκουσεν ἡ βασίλισσα, ἔμεινε ξερή. Πιάννουν ἡ δωδεκάδα, ἔστατίζουν, ἤσαν τὰ γόντια τοῦ ἀράπη ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ μπουφλοκάλικα τῆς βασίλισσας: θωροῦν τὰ δαχτυλίδια τῆς, ἦταν τὰ μύαττα τοῦ ἀράπη χαλοῦν τὴν κούππα, ἔρισκουν ποῦ μέσα τὸ καύκαλλον τοῦ ἀράπη, ποῦ τῶχεν ὁ χρουσοφὸς καπλατισμένον μὲ τ' ἀσῆμι καὶ μὲ τὸ μάλαμα. Ἐπιστέψαν πρὶν γούλοι, καὶ διώρισεν ὁ βασιλέας τὸ τζαλάττην, κ' ἐπῆεν κ' ἐπῆρεν τὴν κεφάλην τῆς βασίλισσας.

Ἐτότες ὁ βασιλέας ἔβγαλεν τὸ παιδί κύρι' Ἀλεθινό, κ' εἶπεν του νὰ κάτση 'ς τὸ παλάτι μέσα νὰ τρώῃ, νὰ πίνῃ, νὰ μὴν τὸ πατζέρι ἀπὸ τίποτε. Ὁ κύρι' Ἀλεθινὸς ἐν ἔθελε, λέει τοῦ βασιλέως: «μὲ ὕστερα ὁ βοῦς ὁ χρουσοκέρατος; ἡ μάνα μου; ἐγὼ θέλω νὰ πάω νὰ τζεугαρίτζω μὲ τὸ βῶδι μου». Ἐπαρακάλεν του ὁ βασιλέας, ἐκεῖνος καθόλου ποῦ ἐν ἔθελε. Ὁ βασιλέας, γιὰ νὰ τὸν ἡκαριστήσῃ, λέει του: «μὲ τί ναιν ποῦ σὰ (1) κἄμης μὲ τῶνα βῶδι; ἃ σοῦ δώκω πέντε τζεугάκια βῶδια, δέκα τζεугάκια βῶδια». Ὁ κύρι' Ἀλεθινὸς ἐν τὰ ἔθελε: λέει τοῦ βασιλέως: «Ἄθ θὰ τὰ στείλῃς, ἃ στείλῃς κ' ἀθρώπους, ἃ τὰ γλέπουν καὶ νὰ τὰ δουλεύου: ἐγὼ ἔχω τὸ βῶδι μου». Τί τὰ θέλεις; ὁ βασιλέας ἔδωκεν του δέκα τζεугάκια βῶδια, ἔστειλὲν του κ' ἀθρώπους καὶ τὰ γλέπα καὶ τὰ δουλεύγα. Ἐφυνε κ' ὁ κύρι' Ἀλεθινός, ἐπῆεν κ' ἐθῶρεν τὸ βῶδι του καὶ τὴν μάναν του ἐκατήβαινε μοναχὰ κάθε κεριακὴ νὰ ποῦμε κ' εὔρισκεν τὸν βασιλέα: «Ὡρα καλή, ἀφέντη βασιλέα». — «Καλῶς τὸν κύρι' Ἀλεθινό». Κιὰκό ἐρώτῃν τον ὁ βασιλέας: «Τί κάμνει ὁ βοῦς ὁ χρουσοκέρατος; τζῆ γῆ ἐπέθανε»; — «Τζῆ, ἀφέντη βασιλέα». Ἐκίττειν κ' ἔτρωε μὲ τὸ βασιλέα, κιὰκό: — «πολλὰ τὰ ἔτη, ἀφέντη βασιλέα». — «Σ τὸ καλόν, κύρι' Ἀλεθινέ». Ἐτσε πᾶσαν κεριακὴ.

Μιὰ φορὰν ὁ βετζύρης ἐκατήβην του νὰ καταφέρουν τὸν κύρι' Ἀλεθινό, νὰ σφάζῃ τὸ βοῦν τὸ χρουσοκέρατο, καὶ νὰ δούν πρὶν

ὕστερα, τί θὰ πῇ τοῦ βασιλέως ὁ βασιλέας ἔλεεν των: ἐν ἡμπορεῖτε νὰ τὸν καταφέρητε: αὐτοὶ ἐπολεμοῦσαν νὰ τὸν καταφέρουν, ἐν ἡμποροῦσα: ὁ βετζύρης ἔρκετόν του νὰ σκάσῃ. Τί τὰ θέλεις; ἃ τὰ κοντολοοῦμε,

Κ' ἡ νύχτα ναιμ μικρὴ καὶ τὰ παιδιὰ νυστάτουν.
Ἄλλοι σοῦνται κ' ἄλλοι ξοῦνται,
κ' ἄλλοι κούπ' ἀνάσκελα κοιμοῦνται,

ὁ βετζύρης ἐπιάσεν τον τὸ πείσμα, πιάννει καὶ γημόννει ἕναν τουρβᾶ φλουριὰ καὶ στέλλει τὴν κόρην του καὶ διατάττει τὴν: «ἃ φύης, ἃ πάης ναῦρης τὸν κύρι' Ἀλεθινό, καὶ νὰ τοῦ τάξης ὅσα φλουριὰ θέλῃ, δὸς τοῦ τον καὶ γούλον τὸν τουρβᾶ: ἡσὺν δὲν ἡμπορέσης, δὸς του τον καὶ τὸν ἐαυτόν σου, μοναχὰ νὰ τὸν καταφέρῃς νὰ σφάζῃ τὸ βοῦν τὸ χρουσοκέρατο». Τί νὰ κάμῃ ἡ κόρη; ἐν ἡμπορεῖ νὰ ποφύη ἀπὸ τὰ φέντη τῆς τῆ διατκή, φεύγει, πᾶει. — «Ὡρα καλή, κύρι' Ἀλεθινέ». — «Καλῶς τῇ βετζυροπούλλα». Ἐπολεμοῦσε δὲν τὸν καταφέρῃ, ἔτασεν του 500, 1,000, 2,000, 5,000 φλουριὰ, γούλον τὸν τουρβᾶν, ἐν τὸν ἐκατάφερε: τί νὰ κάμῃ; ἐποφάσισε, λέει του ἡ κόρη: «σφάζε τον, κύρι' Ἀλεθινέ, κ' ἃς ἡμαί καὶ γῶ δικά σου». Ἦσαν ἔκουσεν ὁ κύρι' Ἀλεθινός, ἡσὺν να κ' ἔρεσεν του κ' ἡ κοπελιά, ἐκαῖλλιστη: πιάννει σφάττει τὸ βοῦν τὸ χρουσοκέρατο. Τὸ βραδὺν ἐππεσεν πρὶ καὶ ματζῆ μὲ τῇ βετζυροπούλλα. Τὸ πωρνόν ἡ βετζυροπούλλα ἐσηκώστη, πᾶει 'ς τὸν ἀφέντη τῆς, λέει τοῦ τα. Ἐλμμέναν πρὶν νᾶρτη ὁ κύρι' Ἀλεθινός: ἔλα δὲ ἡρτεν ἡ κεριακὴ, ἐκίνησεν αὐτὸς νὰ πάῃ νᾶρτη τὸ βασιλέα: ἐσυλλοίττειν τολοιπὸν τί νὰ πῇ 'ς τὸν βασιλέα: «ἃθ θὰ τὸ ρωτήῃς. Ἦσαν ἐπῆεν καμπόσο δρόμο, στέκεται, μῆπει τὸ δαθρὶν του 'ς τῇ γῇ, ἔρχεται τὸ σκοῦφόν του, βάλλει τον τοῦ δαθρὶν, τάξῃ κ' ἦτον ὁ βασιλέας, καὶ λέει μοναχός του: «Καλὴ μέρα, ἀφέντη βασιλέα». — «Καλῶς τὸν κύρι' Ἀλεθινό: τί κάμνει ὁ βοῦς ὁ χρουσοκέρατος; τζῆ γῆ ἐπέθανε»; — «Ἀφέντη βασιλέα, ἐψόφησε». . . ἐσυλλοίττειν κομμῆν καὶρό, κιὰκό λέει: «ἐν ἔρκεται, ἐν τερειάττει». Ἐπιάεν τὸ δαθρὶν του, ἔβαλεν καὶ τὸ σκοῦφόν του κ' ἐφυνε πάλαι κ' ἐκατήβαινε. Ἦσαν ἐπῆεν κομπόσον δρόμο, στέκει πάλαι, μῆπει τὸ δαθρὶν του, βάλλει του καὶ τὸ σκοῦφόν του, λέει: «Καλὴ μέρα, ἀφέντη βασιλέα». — «Καλῶς τὸν κύρι' Ἀλεθινό: τί κάμνει ὁ βοῦς ὁ χρουσοκέρατος; τζῆ γῆ ἐπέθανε»; — «Ἀφέντη βασιλέα, ἐχάθη». . . ἐσυλλοίττειν, λέει πάλαι: «μὴ

(1) θά.

αὐτὸ ἐν τερειάττει». Φεύγει πάλαι, ἐκατήβαινε. Ἦσαν ἐκόντεψε πρὶν νὰ νᾶρτη νὰ δῇ τῇ πολιτεία, στήνει πάλαι τὸ δαθρὶ μὲ τὸν σκοῦφο. — «Καλὴ μέρα, ἀφέντη βασιλέα». — «Καλῶς τὸν κύρι' Ἀλεθινό: τί κάμνει ὁ βοῦς ὁ χρουσοκέρατος; τζῆ γῆ ἐπέθανε»; — «Ὀῦργος (1) ἦτον καὶ πανοῦργος κ' ἐπούλησά το μὲ μὴν οὔργαν πανοῦργα»: ἐσυλλοίττειν, λέει: «ἃ! αὐτὸν τερειάττει». Τί τὰ θέλεις; ἡρτέντο, ἐσύχασεν ἐκατήβην, ἐπῆεν εἰς τὸν βασιλέα. Ἄ τὸ κοντολοοῦμεν, εἶπεν τα τοῦ βασιλέως ἔτσε δὲ ποῦ τῶρε: γὰ, γὰ, γὰ ὁ βασιλέας ἐγέλα, κιὰκό ρωτᾷ το: «ἦτον πάριμου καμμιὰ καλή»; Λέει τοῦ ὁ κύρι' Ἀλεθινός: «Ἀγ καλή τον, ἀγ κακή τον, αὐτουνοῦ τοῦ κερατᾶ το»: κ' ἐποτάνισεν (2) τὴν χέραν του κ' ἐδείξεν τὸ βετζύρη. Ὁ βασιλέας πρὶν ἔσκασεν ἀπὸ τὰ γέλια κ' ἐυκαριστήθη, ποῦ πεν ὁ κύρι' Ἀλεθινός τὴν ἀλήθεια. Λέει τοῦ βετζύρη, «καλὰ σ' ἐκατάφερε».

Ὑστερα πρὶν λέει ὁ βετζύρης τοῦ βασιλέως: «Ἄ τοῦ τὴν πάριμου, βασιλέα». Λέει ὁ βασιλέας: «Ἰνναί, ἃ τοὺς παντρέψουμε». Ἐπαντρέψαν τοὺς πρὶν, κ' ἐκάμαν τέκνα καὶ παιδιὰ, κ' ἐῆμωσεν ἡ γειτονειὰ.

3.

Τὸ βασιλόπουλλο.

Κόκκινη κλωστή κλωσμένη,
'ς τὴν ἀνέμην τυλιμένη,
δὸς τῆς κλωτσοῦ, νὰ ὕρῃς,
παραμῦττι ν' ἀρκινήσῃ.

Ἀρχὴ τοῦ παραμυτιοῦ, καλὴ σπέρα σας.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔθελεν νὰ ἔχῃ ἕνα βασιλέα: αὐτὸς ὁ βασιλέας ἔθελεν νὰ ἔχῃ τρεῖς υἱοὺς (3). Ἐχεν τολοιπὸν ἕνα μπαζέ, κ' ἔχε μιὰ μηλιὰ μέσα: ἔχε δὲ κ' ἄλλα πολλὰ δέντρα, ἄμμ, ἐκεῖνη ἡ μηλιὰ ἐκαμνεν ἕνα μῆλον ὡς δέκα καδῶ, κ' εὐτὺς ποῦ θελεν ὁ βασιλέας νὰ βάλῃ σκοπὸν ἀπὸ σπέρας, αὔριο νὰ κόψῃ τὸ μῆλο, τὸ πωρνόν ἔχαννεν το. Ἐμεαλώσαν τολοιπὸν τὰ παιδιὰ τοῦ βα-

(1) Δὲν γνωρίζω τὴν λέξιν: ἀλλ' ὑποπτεύω, ὅτι εἶναι μοναδικὴ διὰ τὴν περίστασιν ταύτην τοῦ μύθου ἐπινοηθεῖσα, διὰ νὰ συμφωνῇ πρὸς τὸ πανοῦργος.

(2) Ἐξέτεινε.

(3) Λέγεται καὶ γυνὸς καὶ υἱός.

σιλέα: ἔβαλεν πάλιν σκοπὸν ὁ βασιλέας μὴν ἡμέραν ἀπὸ σπέρας νὰ κόψῃ τὸ μῆλο. Λέει τοῦ ὁ μεῖλος τοῦ ὁ υἱός: «ἐγὼ ἀπόψε, πατέρα, θὰ πάω νὰ παραγλεπίσω γούλην τὴν νύχτα νὰ πιᾶσω τὸν κλέφτη». Ὁ πατέρας τὸ λοιπὸν ἐμπόδιζεν το, λέει: «'ς τὸ διάολον καὶ τὸ μῆλο, κατὰκατσε». Λέει: «γόγι, ἃ πάω θέλω, νὰ πιᾶσουμε τὸν κλέφτη. Ἐτοιμάστην τολοιπὸν αὐτός, ἐπῆρεν τὸ κερίν του, ἐπῆρεν κ' ἕνα χαρτί νὰ διαβάττῃ, νὰ φυλάῃ θάρδια. Τὰ μεσάνυχτα γροικᾷ ἕνα βοητό, ἕναν ἀνεμοστροφίλλα, ἀπὸ τὸ φόν του ἐκαμνεν τα πάντα τοῦ κ' ἐπῆεν κ' ἐμπήχτη μὲς 'ς τὴν ἀρεῶνα: τὸ πωρνόν ἐξημέρωσεν, πᾶει 'ς τὸν ἀφέντη, λέει τοῦτα ἐκεῖνα ποῦδε. Λέει ὁ βασιλέας: «μὴ δὲν σοῦπα, παιδί μου, νὰ μὴν πάῃς, καὶ σὺ θέλεις νὰ πάῃς»;

Τί τὰ θέλεις; ἡ μηλιὰ πάλαι τὸν ἄλλο χρόνον ἐκαμε τὸ μῆλο: ἐτότες ἐθέλησεν κ' ὁ δεῦτερος νὰ πάῃ νὰ πιᾶσῃ τὸν κλέφτη. Ἐμπόδιζεν τον κ' αὐτὸν ὁ ἀφέντης του. Αὐτὸς ἐπῆεν, ἐπαθὲν τα τὰ ἴδια. Τὸν ἄλλο χρόνον ἐκαμεν πάλαι ἡ μηλιὰ τὸ μῆλο: ἐθέλησεν κ' ὁ μικρὸς νὰ πάῃ, ἐπῆε, λέει τοῦ πατέρα. Λέει ὁ βασιλέας: «πρέ, κ' ἐπῆεν ὁ μεῖλος κ' ὁ δεῦτερος καὶ κόντεψα νὰ τοὺς χάσω, κ' ἃ πάῃς καὶ σὺ; μὴν πάῃς, καὶ χάσω σε καὶ μονοτάρου». Αὐτὸς ἐν ἔπαυγε. Λέει τοῦ ὁ ἀφέντης του: «πάαιννε, μὰ ὅ,τι κ' ἂν πάθῃς, ἃς ὀψεσαι». Ἐτοιμάστην τολοιπὸν: παίρει τὸ σπαθῆκιν του, τὴ σαίτταν του, καμπόσα φεντούκια κ' ἀμύγδαλα καὶ κομμῆν μαστίχα, πᾶει καθίττει ἀπὸ κάτ' ἀπὸ τὴν μηλιὰ: ἐκόρδισεν τὴ σαίτταν του, καὶ τὸ σπαθῆκιν του 'ς τὴν μπάνταν του, ἐτσάκιττειν ἀμύγδαλα καὶ φεντούκια κ' ἔτρωεν κ' ἐσφιγγεν κιόλα. Ἐκει δὲ τὰ μεσάνυχτα γροικᾷ κ' ἐκεῖνος τὸ βοητό, κ' ἡρτεν ἕνα πρᾶμα κ' ἐτέντωσεν ἀπὸ πᾶνω τὴν μηλιὰ: ἐκει δὲ μὲς 'ς τὸ σαματῆ τραβᾷ κ' ἐκεῖνος τὴ σαίτταν του: ἐκατάλαβεν ὅμως πῶς ἐχτύπησεν πᾶνω 'ς ἕνα πρᾶμα: τὸ πωρνὸ θωρεῖ, κ' ἐκάετον τὸ μῆλον πᾶνω 'ς τὴν μηλιὰ: κόβγει το κ' ἐκεῖνος παίρει το τοῦ βασιλέως, λέει του: «Νά, πατέρα, ποῦ σοῦ τό φερα τὸ μῆλο». Λέει του: «ἄφφερί (1) μού σου παιδί μου, τὴν εὐκὴν μου νᾶχῃς». Ἐτότες τολοιπὸν λέει τῶν ἀερφιδῶν του: «ἐγὼ αὐτουνοῦ τοῦ κλέφτη τοῦχω χτυπήμενα, καὶ χαντῆστε νὰ πᾶμεν νὰ τὸν εὔρουμε». Ἐκατήβησαν ἐπῆραν τὸ αἶμα κ' ἐπααῖννα. Ἐπῆα 'ς ἕνα κάμπο

(1) Λέξις τουρκικὴ=εὔγε.

καὶ μέσα 'ς τὴ μέσην τοῦ κάμπου ἔχεν ἕνα χάρος κ' ἐπάαινεν κάτω· ἔκει δ' ἐσταμάταν τὸ γαῖμα. Λέει τῷ: «νᾶ, ὅ, τι κ' ἂν εἶναι, ἔδω δ' ἀπὸ κάτω κέταται». Λέει ὁ μέγας: «δεσπότη με, νᾶ μὲ κατηβάσητε μένα πρῶτα». Ὅσον τὸν ἐκατηβάσαν τρεῖς τέσσαρες ὀργυαῖς, φωνάζει: «γλήωρα νᾶ μὲ νηθάσητε 'πάνω, καὶ σὰ (1) σκάσω». Ἐνηθάσαν τον, ἐκατηβάσαν τὸ δεύτερο· σὺν ἐπῆεν κ' ἐκεῖνος κομμάτι κάτω, λέει «γλήωρα, καὶ θὰ σκάσω ἀπὸ τὴν κάψην». Ἐβγάλαν κ' αὐτὸν 'πάνω· δένουν τὸ μικρό· λέει τῷ: «σὺν θὰ σὰς φωνάτζω «ἐκάνη, ἐκάνη», νᾶ κατηβάτζητε». Ἐφώνατzen τολοιπὸν: «ἐκάνη, ἐκάνη»... ἐπάτωσε. Ἐτότε ἐσταμάτηξε καμπόσογ καιρό, νᾶ μπλέψῃ, νᾶ 'δῇ, γιάτ' ἦτο σκοτούδι. Ὅσον ἐμπλέψεν τολοιπὸν, ἐποπάτζηεν καμπόσο· γλέπει νᾶν πύργο, νᾶνοίει τὴν πόρτα, μπαίνει μέσα· νᾶνοίει μὲν κάμαρη, θωρεῖ μέσα μὲν κοπέλλα· τῷμου τὸν εἶδεν ἐκεῖνη, ἔκαμεν τὸ σταυρόν της· λέει του: «τί θέλεις ἔδω»; λέει της: «νᾶ (2) ἔγω χτυπημένα, κ' ἦρτα νᾶ τὸν εἶρω». Λέει του ἐκεῖνη: «ἄ! ἐσὺ τοῦ χτύπησες; ἄμμ, ἐκεῖνος εἶναι μέγας θεριό, μέγας δράκος, κ' ἂν τὰ μάθῃ, ἄ σὲ φάῃ». Λέει της: «ἄμμ, ἐν ἡξέυρεις καέναν τρόπο, νᾶ τὸν 'ποβᾶλω, νᾶ σὲ 'λευτερώσω καὶ σένα»; Λέει του: «ἐγὼ ἐν ἡξέυρω· μοναχὰ 'ς τὴν ἀπὸ 'κεῖ τὴν κάμαρη κέταται ἡ ἄλλη μου ἡ ἀερφή, 'ς ἐκεῖνην νᾶ 'πάης, καὶ 'μπορεῖ μὴ 'ξεύρει νᾶ σὲ συμβουλέψῃ». Πάει 'ς τὴν ἄλλην τὴν κάμαρη, νᾶνοίει, ὡς τὸν εἶδεν κ' ἡ ἄλλη ἡ κοπέλλα, ἔκαμεν κ' ἐκεῖνη τὸ σταυρόν της. Λέει του: «πρὲ, ππῶς ἦρτες ἔδω; ἔδω πουλλὴν πετάμενον ἐν ἔρκεται». Λέει της: «ἡ τύχη μου μ' ἔφερε· ἂν ἡξέυρης καέναν κολά· νᾶ μοῦ πῆς, νᾶ σκοτώσω αὐτὸν τὸ θεριό, νᾶ σὰς 'λευτερώσω καὶ σανάς, νᾶ πάητε 'ς τὴν πατρίδα σας». Λέει του: «ἐγὼ ἐν ἡξέω, μοναχὰ νᾶ 'πάης 'ς τὴν μικρή μας τὴν ἀερφή, κ' ἐκεῖνη θὰ 'ξέῃ». Πάει καὶ 'ς ἐκεῖνη· τῷμου τὸν εἶδεν κ' ἐκεῖνη, ἐξισπάστη, λέει του: «ππῶς εὔρεθης ἔδω»; Λέει της: «ἦρτα νᾶ μὲ συμβουλέψῃς νᾶ σκοτώσω αὐτὸν τὸ θεριό, νᾶ σὰς 'λευτερώσω, νᾶ σὰς νηθάσω 'ς τὸν 'πάνω κόσμον». Λέει του: «ἐσὺ τοῦ χτύπησες»; Λέει της: «νᾶναι».

Αὐταῖς τολοιπὸν ἡ κόρη ἦτον κ' ἡ τρεῖς βασιλοπούλλαις, καὶ τῆς ἔχεν καὶ τῆς τρεῖς ῥπαμέναις τὸ θεριό, καὶ τὰ μῆλα 'ποῦ τὰ κλεφτεν, αὐτῶν τὰ 'περνε, καὶ τρώαντα.

- (1) Θᾶ.
(2) Ἐνός.

ἐννοίεν τολοιπὸ μὲν παλαθῦρα κ' ἔδειξεν του τὸ μέρος, ποῦ 'τον 'ποῦ 'κάστον αὐτὸς χτυπημένος κ' ἐκοιμάτο καὶ γκουμάχε (1)· εἰπὲν του τολοιπὸ: «νᾶ, ἔκει δ' ἀπὸ κάτω θὰ πάης, καὶ 'σὺν 'δῇ καὶ γέμει τὰ 'μμάτια του σφαλιχτά, κέταται· 'σὺν 'δῇ καὶ θὰ νᾶνοίξῃ τὰ 'μμάτια του καὶ θὰ τὰ κάμῃ 'σὺν πιάτα, ἐτότε κοιμάται 'ς τὸν βαρύν του τὸν νύπνο· ἔχει λοιπὸ σπαθὶ καὶ μαχαίρια καὶ κρέμμονται. Νᾶ μὴ φιλαριστῆς (2) καὶ πιάσης καένα· μοναχὰ ἀπὸ 'πάν' ἀπὸ τὴν πόρταν ἔχει μὲν σπάθα ξύληνη· αὐτὴν δ' αὖ νᾶ πιάης, νᾶ τοῦ δώκης μὲν 'πάνω 'ς τὴν κεφαλὴν, καὶ σῶννει το· 'μὲ θωρεῖς (3); νᾶ μὴν τύχῃ καὶ δευτερώσης· ἐκεῖνος θὰ σὲ παρακαλῇ: «δός μου κ' ἄλλην»· ἐσὺ βάρδα, γιάτ' ἔσθ' ὅθ' αὐτοῦ δώκης κ' ἄλλη, θὰ ἐνῇ καλὰ, καὶ θὰ σὲ φάῃ».

Ἐφῶς δ' αὖ καὶ πῆς· νεφαίνει ἀπὸ τὴν πόρτα, θωρεῖ το, καὶ 'πάνω 'ποῦ νᾶνοίαν τὰ 'μμάτια του, ἐκρύφτη· σὲ κομμάτιν καιρό, ξανανεφαίνει, θωρεῖ τὰ πρὸ κ' ἐννοίξῃ 'σὺν πιάτα· μπαίνει μέσα, θωρεῖ τὴ σπάθαν τὴ ξύληνη καὶ κρέμμετον ἀπὸ 'πάνω 'ποῦ τὴν πόρτα· ξικρεμμάτη, σηκώνει τὴ 'ψηλὰ 'ψηλὰ, κατηβάτζει τοῦ τὴν δυνατὰ 'πάνω 'ς τὴν κεφαλὴν· ἐξισπάστην ὁ δράκος, φωνάζει του: «Ἄ! πρὲ ππούστη, ἂν εἶσαι παλληκᾶρι, δώκέ μου ἄλλην μὲν». Λέει του: «Μὲν φορὰν μ' ἐγέννησεν ἡ μάνα μου». Ἐκεῖνος ἐφώναζεν ὡς τρεῖς βολαῖς κ' ἔσκασε. Τότε ἐπῆεν εἰς τῆς κόρας, ἐσυγγάριαν σέν ταις, λέει τῷ: «Ἐ! 'τοιμαστῆτε, νᾶ σὰς νηθάσω 'ς τὸν 'πάνω κόσμον». Ἐτοιμάστησαν τολοιπὸν ἐκεῖναις, ἐπιάσαν τὰ μαλαματικά τω κ' ἔτι (4) ἐθέλα· ἐπῆρύν ταις εἰς τ' ἄνοιμα· τὸ σκοινὶν τολοιπὸν ἐκάστο κρεμμάσμενο· ἐλειμαῖνάν τον τ' ἀέρφια· δένει τολοιπὸν τὴν μέλην· γιάσσα, γιάσσα, ἐνηθάσαν τὴν 'πάνω. Θωρεῖ τὴν ὁ μέγας, λέει: «Πρὲ, κοπέλλαις μὰς 'βγάλλει 'πάνω»!... λέει τ' ἄλλουνοῦ: «ἔουτ' εἶναι 'δική μου». Λέει λοιπὸν ἡ κόρη: «κατηβάσητε τὸ σκοινί, κ' ἔχει κ' ἄλλαις». Κατηβάτζουν το, βγάλλουν καὶ τὴν δεύτερην 'πάνω. Λέει κ' ὁ δεύτερος: «κ' ἐμένα εἰσῆτε». Ἐκατηβάσαν το πάλαι τὸ σκοινί· λέει του ἡ μικρή: «δέστου (5) νᾶβγῃς πρῶτα σοῦ, κ' ὕστερα μὲ 'βγάλλεις

- (1) Γκουμάχω (λέξ. πεποιημένη), τὸ ἀλλαχοῦ βογκᾶ, στένω.
(2) Φιλαρεύγομαι, ἐμπιστεύομαι.
(3) Ἄλλα βλέπεις, ἀκούεις;
(4) Ὅ,τι
(5) Δέσθῃ.

καὶ 'μένα». Ἐκεῖνος ἐν ἔθελε. Λέει του ἐκεῖνη «ἄβγα σοῦ πρῶτα, γιάτ' ὕστερα θὰ σὲ μολῶ-κουν κάτω». Λέει της: «κάλε! ἐν θαρῆσαι! τ' ἀδέρφια μου σὰ μὲ 'φῆκουν κάτω»; Λέει του ἐκεῖνη: «θωρεῖς ἂν τύχῃ καὶ 'φῆκουν σὲ κάτω, 'ς τὸ τᾶδε μέρος ἔχει ἕνα προύτζενον ἄλῳν καὶ 'πά' 'ς τὸ μεσημέρι ἐκουνται δρὸ ἄρνια, ἕναν μαῦρον κ' ἕναν ἄσπρο, καὶ σκουροῦν (1) καὶ γυρίτζουν, κ' ἂν ἡρπάξῃς τ' ἄσπρο, θᾶβγῃς 'πάνω μ' ἂν ἡρπάξῃς τὸ μαῦρο, θὰ πάης ἄλλον τόσον κάτω· νᾶ καὶ τριὰ φεντούκια, κ' ἄ σοῦ χρειαστοῦ». Ἐδέστην τολοιπὸν, ἐβγάλαν τὴν 'πάνω. Λέει της: «Ἐχει κ' ἄλλην κάτω»; Λέει: «ὁ ἀερφός σας εἶναι μοναχὰ». Ἐκάμαν ἐκεῖνοι ππῶς ἐκατηβάτζαν τὸ σκοινί, γιά νᾶ τὸν ἡβγάλουν κ' ἐκεῖνον 'πάνω, φίνουν το, πάει κάτω. Ἐτράβαν πρὸν τὰ γένεια του. Τί νᾶ κάμῃ!... Φεύγει, 'πάει 'ς τὸ προύτζενον τ' ἄλῳν· ἐν ἦτον μὲ μεσημέρι· ἐλείμεινεν, ἦρτεν τὸ μεσημέρι, ἔκει δ' ἐκουνται καὶ τ' ἄρνια καὶ σκουροῦσα. Ἐπολέμαν αὐτὸς νᾶ πιάσῃ τ' ἄσπρο, ἐν ἐμπόρε· τί νᾶ κάμῃ;... λέει: «ἄ μουράρω θέλω, κ' ἔτι βρέξ', ἄς κατηβάσῃ». Μουνταίρει αὐτὸς νᾶ πιάσῃ τ' ἄσπρο, πιάσκει τὸ μαῦρο· εὐτὺς πάει ἄλλον τόσον κάτω, ππέφτει 'πάνω σὲ μὲς γρηῃς δῶμα, κάμνει: μπουμπου· φωνάτζει ἡ γρηῃ: «δξαολόπαιδα, γούλον (2) μὲ τὸ δῶμαν τάχητε». Κατηβαίνει, 'μπαίνει μέσα 'ς τῆς γρηῃς, λέει της: «μωρὴ γυναῖκα, ἐγὼ ἐν εἶμ' ἀπὸ 'δῶ μαθές, κ' ἔθελα νᾶ ππέσω 'πάνω 'ς τὸ δῶμά σου μεταυτικοῦ (3)»; Εἰδέν τον δ' αὖ κ' ἡ γρηῃ, ππῶς δὲν ἐμοιχάτzen μὲ 'κεινοῦ τοῦ τόπου τὰ παιδιὰ, λέει του: «κάτσε»· μὲ 'ποῦ 'πείναν κ' ὅλα; Ἐπείαν ἡ γρηῃ 'ποῦ χεν κομμάτ' ἀλευράκι, νᾶ τοῦ τὸ τζυμώση, νᾶ τοῦ κάμῃ καμμάτιν πῆττα· θωρεῖ τὴν ἐκεῖνος κ' ἔφτεν (4), νᾶ τὸ τζυμώση, λέει της: «Τί κάμνεις ἄτου»; (5) λέει του: «μὲ νερόν ἐν γέμω». Λέει της: «μὲ νᾶ 'πᾶν ἡμῶσους ἐν ἔχητ' ἔδω νερό»; Λέει του: «ἔχει μὲν θρύση, μ' ἔχει ἕνα θεριό, κ' ἐν μολαίρει καέναν νᾶ 'πάη νᾶ γημώση, καὶ κάθε μῆνα θὰ τοῦ πάρουν ἕναν ἄθρωπον, νᾶ τὸν φάῃ, καὶ νᾶ πᾶη ὁ κόσμος νᾶ γημώση, καὶ πάλαι τὸν ἄλλον μῆνα». Λέει της: «φῆρε μου ἕνα μπαρδάκι». Πιάσκει το, πάει.

- (1) Ζβουρῶ, στροβιλίζω.
(2) Ὅλον, πάντοτε.
(3) Ἐξέπλητθε.
(4) Φτῶ=πτόω· ἔφτεν=ἔπτευν.
(5) Ἀδοῦ.

Θωρεῖ τον τὸ θεριό, λέει του: «ἄ, πρὲ ππούστη, ξέω καὶ κάμνω σου χατίρι». Λέει του ἐκεῖνος: «τίποτε ἐν ἡμπορεῖς νᾶ κάμῃς». Ἐκεῖνος τὸ θεριό ἐν τὸ 'ψῆρα (1)· γημώνει, παίρει νερόν τῆς γρηῃς, ἔκαμεν τὸ ψωμί. Ἐχεν καὶ μαῖδιζα, δόνει της, 'πάει ἐκεῖνη κ' ἐπῆρύν του καὶ μοναῖς, νᾶ ππέφτῃ, καὶ κάστον πρὸν ματζίη της, κ' ἔχεν τον 'σὺν παιδίον της. Ἐχαίρετον πρὸν ἡ γρηῃ, ἐπίνεν καὶ ματζίη του κρασί, ἐξητζάρωσεν καὶ τὸ πετσίν της κομμάτι κ' ἐπῆρυν κομμάτιν 'πάνω της, κ' ἔλεεν το πρὸν παιδίον της κ' ἦρτεν ἀπὸ τὴ ξενιτειᾶ.

Ὅσον ἐπεράσαν καμπόσαις 'μέραις, ἐβούλ-λονεν κ' ὁ μῆνας 'ποῦ 'θελαν νᾶ πάρουν ἄθρωπον, νᾶ τὸν φάῃ τὸ θεριό, καὶ νᾶ 'φῆκῃ τὸν κόσμον νᾶ γημώσῃ νερό. Ἐππεσεν τὸ σκαρφί (2) 'ς τὴν κόρην τοῦ βασιλέα, κ' ἦτον νᾶ 'ποῦμεν τὴν κεριακὴν νᾶ τὴν πάρουν, νᾶ τὴν φάῃ τὸ θεριό. Ὅσον ἐξημέρωσεν τολοιπὸν ἡ κεριακὴ, ἐμαεύετο γούλος ὁ κόσμος, νᾶ τὴν ἱσιέψου, 'σὺν βασιλοπούλλα 'ποῦ 'το· ἐτοιμάστην κ' ἡ γρηῃ νᾶ 'πάη, λέει καὶ τοῦ παιδίου: «ἔλα, παιδάκι μου, καὶ σοῦ, νᾶ ξεκάμῃς κιόλα». Λέει της: «ἐγῶμαι ξένος ἄθρωπος, τί νᾶν π' ἄ (3) κάμω; ἐν ἔρκομαι». Ὅσον ἔφυν ἡ γρηῃ, πιάσκει τὸ σπαθίον του καὶ τὴν σαίταν του, καὶ περνᾷ π' ἄλλο δρόμο, καὶ πάει καὶ καίτζει ἀντίκρυ· καὶ δ' αὖ, 'ποῦ 'θελαν νᾶ 'φῆκουν τὴν κόρην ὕστερα, 'σὺν τὴν ἐπῆραν καὶ 'μολίκαν τὴν, κ' ἔφυν ὁ κόσμος, σηκώννεται καὶ πάει καὶ καίτζει κοντὰ της. Λέει του ἡ κόρη: «ἔ, καλὸν παλληκᾶρι, τί θέλεις ἔδω; σηκώστου καὶ 'πάινει, γιάτ' ἔσθ' ὅθ' αὐτοῦ θεριό, καὶ θαῦρη καὶ σένα, καὶ θὰ φάῃ καὶ σένα καὶ 'μένα». Λέει της ἐκεῖνος: «ἐκεῖ θὰ φάῃ ἐσένα, 'ποῦ 'σαι μὲν βασιλοπούλλα, καὶ ππῶς θὰ φάῃ καὶ 'μένα, τί»; Λέει του ἐκεῖνη: «'πάινει»· Ἐκεῖνος ἐν ἔθελε. Τί τὰ θέλεις; ἄ τὰ κοντο-λοοῦμε, λέει της: «ἐγὼ ἐν φεύγω, μόνο φέρισέ με, γιάτ' ἐν τρώει ἡ κεφαλή μου, καὶ νᾶν τύχῃ καὶ πάη με ὁ νύπνος, κ' ἔρτῃ τὸ θεριό, 'ξυπνισέ με». Ἐγυρεν τολοιπὸν 'πάνω 'ς τὰ γόνατά της καὶ 'ψέριζε τον ἐκεῖνη. Ἐκεῖ 'ποῦ τὸν ἐψέρι-τzen, ἐπῆρύν τον ὁ νύπνος. ἦρτεν τολοιπὸν τὸ θεριό· ἡ κόρη ἐρπάχτη κ' ἐπῆρύν τὴν τὸ

- (1) Ὑψῶ φοβοῦμαι· ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τοῦ δέν' ὡς δὲν τὸ ἐψῆρα, ἡψῆρει.
(2) Λαχνός· νομίζω, ὅτι εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ κάρ-φος, σκάρφος, σκαρφί, διότι λαχνὸς ἐν Σύμῃ βάλλουσι ξυ-λαράκι.
(3) Ὅποῦ ὅθ'.

παράπονο κ' ἔκλαιε, καὶ μὴ δύναμιν ἔν ἔχεν νὰ τὸν ἱξυπνίσῃ. Ἀμμ' ἐκεῖ ποῦ ἔκλαιε καὶ τρέχαν τὰ δάγκρυά της, ἡ τύχη της κ' ἐπ-πεσεν ἕνα δάγκρυο πᾶνω 'ς τὸ μάουλον τοῦ παιδιοῦ, καὶ ζύπνησε· γλέπει τοιοῦτον τὸ θεριὸν κοντά, λείει της: «ἄχχου!... γιατί νὰ μὴν μὲ ζυπνίσῃς; νὰ πάῃ νὰ μάς φάῃ καὶ τοὺς δυὸ ἄδικα»; Γροικᾷ τὸ θεριό, λείει: «ἐδίψασαν πολ-λύ, καὶ γιὰ ταῦτο μοῦ φερα δυό». Ἐκείνος: «οὐ! τώρα θὰ φάῃς τὰ κεφάλια σου»· γιατί τὸ θεριὸν ἐκείνον ἔγμεν ἐπτά κεφάλια. Πιάν-νει εὐτὺς τὴν σαίτταν του, ποῦ τὴν ἔχεν κορδισμένην 'ς τὴν βάνταν του, ῥίχτει, ἐπῆ-ρεν εὐτὺς τρεῖς κεφαλὰς κ' ἐνέκρωσέν ταις. Ἐπολέμασαν πλὸν μὲ τὸ σπαθάκι του· ἀπὸ ὧδ' ἔχεν, ἀπὸ κεί ἔχεν, ἐσκότωσεν τὸ θεριό· ὕστερα πιάννει βγάλλει καὶ τῆς ἐπτά τῆς γλώσσας τοῦ θεριοῦ, θάλλει ταις 'ς ἕνα πουγγί, ἐκρυφέν ταις 'ς τὸν κόρπον του· ἐ-πλύττη, λείει τῆς βασιλοπούλλας: «εἶδες; τὸ θεριὸν τὸ σκότωσα, τώρα πᾶιννε 'ς τὸ σπί-τιν σας». Ἐσηκώστην ἐκείνη, ἔφυν· ἔφυν κ' ἐκείνος· 'ς τὸ δρόμον ἐπάντηξεν τῆς ἕνας ἀρά-πης, ποῦ πᾶιννε νὰ δῇ, ἂν τὴν ἔφαιεν τὸ θεριό, νὰ γημώσῃ· θεωρεῖ τὴν, λείει της: «πίσω, μωρή· γιατί φυες»; Λείει τοῦ ἐκείνη: «φῆκέ με νὰ πάω 'ς τὸ σπίτιν μας». Λείει της: «γόχι· ππῶς εἶσαι τοῦ βασιλέα κόρη; εἶδες τὸ θεριό, κ' ἐφοήθης κ' ἐκοψες· πίσω νὰ πάῃς, νὰ σὲ φάῃ τὸ θεριό, νὰ γημώσουμεν νερό». Λείει τοῦ ἐκείνη: «τὸ θεριό μαθὲς ἐσκότωσέν το ἕναν παλληκάρι, καὶ φῆκέ με νὰ πάω 'ς τὸ σπίτιν μου». Γροικᾷ ὁ ἀράπης, ππῶς ἐσκοτώσαν τὸ θεριό, λείει της: «πίσω νὰ μὲ πάῃς, νὰ δῶ, νὰ πιστέψω». Τί νὰ κάμῃ ἡ κόρη; στρέφει· πᾶου, θεωρεῖ ὁ ἀράπης τὸ θεριό σκοτωμένο· λείει της: «ἂ πῆς, ππῶς τὸ σκότωσα γώ». Λείει τοῦ: «μὲ ππῶς νὰ πῶ ἐσένα; ἄλλος τὸ σκότωσε». «Ὅχι, ἐμέναν νὰ πῆς»· «ὄχι ἔν σὲ λέω». Λείει της ὁ ἀράπης: «θὰ ῥκωθῇς, νὰ πῆς, ππῶς τὸ σκότωσα γώ, γῆ θὰ σὲ σκοτώσω». Τί νὰ κάμῃ ἡ κόρη; εἶδεν τὰ στενά, ἐρκώθη, νὰ πῆ, ππῶς τὸ θεριὸν τὸ σκότωσεν ὁ ἀράπης. Ὑστε-ρα πιάννει ὁ ἀράπης κόβγει τῆς κεφαλὰς τοῦ θεριοῦ, περνᾷ ταις 'ς ἕναν κοντάρι, σηκώνει ταις 'ς τὸν νῶμόν του, ἔβαλέν τὴν κ' ἐκείνην ὀμπρός, ἐπαῖννα· ἐρωτοῦσάν τὴν τοιοῦτον: «ποιὸς ἐσκότωσεν τὸ θεριό»; «Ὁ ἀράπης»· τί νὰ κάμῃ ποῦ μωσμένη; (1) Πάει 'ς τὸ πα-λάτι, ῥωτᾷ τὴν ὁ βασιλέας: «αὐτός, κό-

(1) Ἐῖχεν ὁμόσει.

ρη μου, τὸ σκότωσεν τὸ θεριό»; Τί νὰ κά-μῃ ἐκείνη; ἔλεεν: «αὐτός τὸ σκότωσε». Ἀμ-μὲ ἡ κόρη ἔν ἐκάτο 'ς τὰ καλά της· ἐ-κάτο λυπούμενη, γιατί ὁ βασιλέας ἔχεν το τάξιμον: ἂν ἡρέθῃ καένας καὶ σκοτώσῃ τὸ θεριό, νὰ πάρῃ γυναῖκαν τὴ βασιλοπούλλα. Ὁ ἀράπης πλὸν μὲσα 'ς τὸ παλάτι πρώτου καὶ δεκάτου· γαμπρὸς πλὸν τοῦ βασιλέα. Ἐ... ὁ βασιλέας, ἡ δωδεκάδα ἐθωροῦσαν τὴν κόρη κ' ἐκάτονον ὅταν κατηχούμενη (1), ἔν ἐξέαν τί ἔχε· ἔν ἐπιστεύγα μὴ κείνοι, ππῶς ἦτον ὁ ἀράπης ποῦ σκότωσεν τὸ θεριό, μὲ τί νὰ κάμῃ; ἔλεαν: «αὐτός τόσα χρόνια κάεται δῶ, κ' ἔν τὸ σκότωσε, καὶ τώρα ἔθελεν νὰ τὸ σκοτώσῃ»; ἐρωτοῦσαν τὸν ἀράπην, ὁ ἀράπης ἔλεεν των, ππῶς ἐλήμαινε, νᾶρτη ἡ ἀράδα τῆς βασιλο-πούλλας, καὶ νὰ τὸ σκοτώσῃ. Τί τὰ θέλεις; ὁ βασιλέας ἐσκέφτη μὲ τὴν δωδεκάδα, λέουν: «ἄλλον κολάει δὲν ἔχει, μόνον νὰ κάμῃ ἕνα τρα-πέτзин ὁ βασιλέας, νὰ κάμῃ γάμο καὶ νὰ κα-λέσῃ γούλους, νᾶρτουν νὰ φάουν, νὰ μὴ λείψῃ καένας, νὰ φέρουν ὥς καὶ τῆς κάτταις καὶ τοὺς σκύλλους τω, καὶ νὰ φάουν, νὰ φύουν, καὶ νὰ μὴ κρύψῃ καένας τίποτε, καὶ νὰ κάε-ται κ' ἡ βασιλοπούλλα ἀπὸ τὴν παλαθύρα, νὰ βαστᾷ ἕνα μῆλο, κ' ἐκείνη θὰ τὸν ἤξεύρῃ, καὶ ὅταν τὸν δῇ καὶ περάσῃ ἀπὸ κάτω, νὰ τοῦ ῥίξῃ τὸ μῆλον, νὰ τὸν εὔρουμ». Ἐβγαλεν τοιοῦτον ὁ βασιλέας καὶ διαλάλησαν: «αὐριον, νὰ ποῦμε, μικροὶ μεῖλοὶ νᾶρτου 'ς τὸ τρα-πέτзин τοῦ βασιλέα, γιατί εὐρέθην ἄνθρωπος κ' ἐσκότωσεν τὸ θεριό, καὶ γιὰ τοῦτον ὁ βασι-λέας κάμνει τὸ γάμον τῆς κόρης του, κ' ἕνας νὰ μὴν μείνῃ, νὰ φέρουν καὶ τῆς κάτταις καὶ τοὺς σκύλλους τω». Ἐξημέρωσεν δὲ ἡ μέρα ἐκείνη, ἐμαεύγετον πλὸν ὁ κόσμος· λείει ἡ γρηᾷ τοῦ παιδιοῦ: «ἔτσε κ' ἔτσε... καὶ χάντε καὶ σοῦ, παιδάκι μου, νὰ πᾶμε 'ς τὸ τραπέτзин τοῦ βασιλέα». Λείει της: «κάλε παραμᾶνα, ἐγὼ μαι ξένος ἄνθρωπος, τί θέλω γώ 'ς τοῦ βασι-λέα τὸ τραπέτзин; πᾶννε νὰ μοῦ πάρῃς φαῖν καὶ κρασί, νὰ φάω ἔδω δὲ μοναχός μου». Ἐ-πῆεν ἡ γρηᾷ, ἐπῆρὲν τοῦ. Ἐκατσεν ἐκείνος ἔτρωεν κ' ἔπιννε, ἡ γρηᾷ ἔφυν, ἐπῆεν 'ς τὸ τραπέτзин, ἔκατσεν κ' ἔτρωεν κ' ἐκείνη. Ἐχεν τοιοῦτο μετζεδάκια, λείει μὲσα της ἡ γρηᾷ: «ἂ πάρω δὲ καὶ τοῦ παιδιοῦ ἀπόουτα τὰ μετζε-δάκια»· καὶ ὅλο μετζεδάκια ἐκρυβγε. Ἐ... ἡ διαταῇ ἦτον νὰ μὴν κρύψῃ καένας τί-

(1) Σκυθρωπή· οἱ κατηχούμενοι φαίνεται τῶν πρώτων χριστιανῶν ἵσταντο ἐν τῷ ναῷ κατηρεῖς καὶ σκυθρωποί.

ποτε· ἔχεν τοιοῦτο παρατηρητάδες, νὰ θω-ροῦν, ποιὸς θὰ κρύψῃ. Θωροῦν τὴ γρηᾷ ποῦ κρυβγε μετζεδάκια, ἐπιάσαν τὴν, ἐπῆ-ραν τὴν ὀμπρός 'ς τὸ βασιλέα, λέουν τοῦ: «Ἀφέντη βασιλέα, μοναχὰ αὐτὴν δὲ τὴ γρηᾷν ἐπιάσαμεν κ' ἐκρυβγεν αὐτοὺς τοὺς μετζεδες ποῦ κρατεῖ». Ἐξέτασεν τὴν τοιοῦτον ὁ βασι-λέας: «μωρή γρηᾷ, ἡ διαταῇ εἶναι, νὰ φάῃς, ὅσο θέλῃς· αὐτὰ γιατί τὰ κρύβεις; ἂν ἔχῃς κάτταν καὶ σκύλλον, ἂς τάφερνες καὶ κείνα νὰ φάουν». Ἐ· ἡ γρηᾷ ἔν ἐμπόρεν πλὸν νὰ τὰ σκέψῃ· λείει τοῦ: «τί νὰ σοῦ πῶ, ἀφέντη βασι-λέα; ἕναν παιδάκι ἔχα 'ς τὴ ξενητεῖα, κ' ἦρ-τεν, κ' ἐκρυφά του αὐτὰ δὲ, νὰ τοῦ τὰ πάρω». Λείει ὁ βασιλέας: «Ἄ! ἔτσε τοιοῦτον; Παν-νῆτε πέντε δέκα νομάτοι νὰ τὸ φέρητε». Φεύ-γουν αὐτοί, ἔν ἐπῆαν ὅταν ἄνθρωποι, μοναχὰ ἐπῆαν μὲ τὴν ἀρσιτζά, λέουν τοῦ: «Πρέ, ἔν ἔκουσες ἐσοῦ τὴ διαταῇ; γιατί νὰ μὴν ἔρτης εἰς τὸ τραπέτзин; σηκώστου εὐτὺς νὰ πάῃς λείει ἐκεῖ ὁ βασιλέας». Λείει των ἐκείνος: «Κα-τσητε νὰ πάρῃτε ἕνα μετζέ, νὰ πλῆτε κ' ἕναν κρασίν, καὶ παῖννω. Λέουν τοῦ πάλαι ἐκεῖ-νοι: «Πρέ, τί μετζέν καὶ κρασί!... ἀπ' αὐτὰ ἔχουμεν ἐκεῖ πολλά· σηκώστου, σοῦ λέουμεν, νὰ παῖννουμε». Τί τὰ θέλεις; ἐβάλλαν τοῦ σφίξῃ. Σηκώνεταί πᾶνω καὶ κείνος, νὰ καὶ τούτῃ, νὰ καὶ κείνη, κάμνει σοῦ τους, ποῦ θέλαν μὲς 'ς τὰρνί. Φεύγουν αὐτοί, πᾶου 'ς τὸ βασιλέα, λέουν τοῦ: «Ἀφέντη βασιλέα, νὰ δὲ ππῶς μάς ἔκαμε!» Λείει τοῦ ὁ βετζύρης τοῦ βασιλέα: «Θαμμάτσομαι, ἀφέντη βασιλέα, ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος ἐρκεται μ' αὐτοὺς; αὐ-τοὶ ἄμμε γύρευγε, τί τοῦ κάμαν... ἂ πάω ἐγὼ νὰ τὸν φέρω». Λείει τοῦ ὁ βασιλέας: «Ἐ! πᾶννε δὲ σοῦ, νὰ δοῦμε». Ἐπῆρὲν τοιοῦτον τρεῖς τέσσερης μετὰ τοῦ (1) ἀπὸ τὴν δωδεκά-δα, φεύγει, πᾶει· ἡδρὲν τὸν πάλαι πᾶνω 'ς τὸ τραπέτзин. Λείει ὁ βετζύρης: «ὦρα καλή, παι-δίν μου». «Καλῶς τὸν παραφέντη». Ἐκάτσαν κ' αὐτοί. Λείει τοῦ ὁ βετζύρης: «Ἐπειδὴς κ' εὐρέθην ἕνας ἀράπης κ' ἐσκότωσεν τὸ θεριό, καὶ λευτερώθην ἡ κόρη τοῦ βασιλέα, ἀπὸ τὴν χαράν του πλὸν ὁ βασιλέας ἔκαμεν τρα-πέτзин, καὶ διαλάλησεν (2) νὰ πᾶου γούλοι, μικροὶ μεῖλοὶ· τοιοῦτο θέλεις σε νᾶρτης καὶ σοῦ, καὶ πάλαι ἀνισωστά καὶ θέλῃς». Λείει τοῦ τοῦ παιδί: «Μὲ τῆς χαραῖς σου, ἐρκομαι». Ἐ... ἐπῆραν δὲ ἕνα μετζέν, ἦπιαν κ' ἕναν κρασί,

(1) = μεθ' ἑαυτοῦ.

(2) Διαναλῶ=διαλάλῳ.

ἐσηκώστην τὸ παιδίν, ἐπιάσεν τὸ πουγγί μὲ τῆς γλώσσας τοῦ θεριοῦ κ' ἐκρυφέν το 'ς τὸν κόρπον τοῦ· φεύγουν, πᾶου 'ς τὸ παλάτι. Πᾶ-νω ποῦ θελεν νᾶμπε τὴν πόρτα μὲσα τὸ παι-δί, ἐκάτονον κ' ἐκείνη ἀπὸ πᾶνω 'ς τὴν παλα-θύραν, ἐρριζέν τοῦ τὸ μῆλο. Ἐπῆεν δὲ τὸ παι-δί, ἐπροσκύνησεν τὸ βασιλέα, ἔκατσεν το κοντά του ὁ βασιλέας, ἐκίνησεν πλὸν ὁ βασιλέας τὰ παραπονέματα: «γιατί, παιδίν μου, τόση ἀκαταδεχτοσύνη, νὰ μὴν ἔρτης εἰς τὸ τρα-πέτзин ποῦ καμα ἀπὸ τὴν χαράν μου, γιατί τουλόου τοῦ κ' ἐσκότωσεν τὸ θεριόν, καὶ λευ-τερώθην ἡ κόρη μου». Παρῶν τώρα κ' ὁ ἀρά-πης ἐκεῖ. Λείει τὸ παιδί: «ποιὸς τὸ σκότωσεν τὸ θεριό»; Λέουν τοῦ: «αὐτός». Λείει τὸ παιδί: «ἔφερεν καὶ καέναν σημάδι»; Λείει εὐτὺς ὁ ἀρά-πης: «Ἐ! κακόμοιρε! στραβὸς εἶσαι; ἔθ θεωρεῖς ἐκείνα ἐφτά κεφαλὰς»; Λείει τοῦ πάλαι τὸ παιδίν τοῦ ἀράπης: «καὶ σκότωσέν το ταλοῖπονις ἐσοῦ τὸ θεριό»; Λείει ὁ ἀράπης: «ἐγὼ τὸ σκότωσα». Λείει τὸ παιδί: «φωνάξτε τῆς κόρης, νὰ τὴ ῥωτήξῃτε». Ἐρκεται ἡ κόρη, ἐκείνη ἐφοῖτον τὸν ὄρκο. Τὸ παιδίν πλὸν ἔν ἐβάσταζε, λείει τω: «αὐταῖς ἡ κεφαλὰς ἔχουν καὶ γλώσσας; γιὰ δῆτέ ταις ἂν καοῦνται κ' ἡ γλώσσας 'ς τὸν τόπον τω». Θωροῦν, ἦτον ἡ κεφαλὰς δι-τὸν γλῶσσας. Ῥωτοῦν πλὸν τὴν κόρη: «πρὲ κόρη μου μὴ φοῖσαι, πὲ τὴν ἀλήθεια, ποιὸς τὸ σκότωσεν τὸ θεριό». Τί τὰ θέλεις; λείει ἡ κόρη τοῦ παιδιοῦ: «Ἐσοῦ τὸ σκότωσες». Λείει εὐτὺς καὶ τὸ παιδί: «Ἰδῃτε; νὰ κ' ἡ γλώσσας». Ἐχάρησαν πλὸν γούλοι, πιάννουν καὶ τὸν ἀράπην, καὶ φέρνου δῶ μουλάρια ἄγρια, καὶ δέννουν τὸν ἕναν τοῦ τὸν πόδα 'ς τῶναν τὸ μουλάρι καὶ τὸν ἄλλον τοῦ 'ς τ' ἄλλο τὸ μου-λάρι, κιαῖχο γίδουν τω δρόμο, κ' ἐήνετον ὁ ἀράπης τακκιά τακκιά (1). Ὁ βασιλέας πλὸν εἶπεν τοῦ παιδιοῦ, νὰ τὸν κάμῃ γαμπρό, νὰ πάρῃ τὴν κόρην του, νὰ τὸν κάμῃ καὶ βασιλέα. Λείει τοῦ τοῦ παιδί: «αὐτό, βασιλέα μου, ἐν ἡμ-πορῶ νὰ τὸ κάμω, γιὰτ' εἶμαι παντρεμμένος». Ἀπὸ ὧδ' ἔχεν, ἀπὸ κεί ἔχεν ὁ βασιλέας, ἐν ἐμπόρεν νὰ τὸν καταφέρῃ. Λείει τοῦ τοῦ παιδί: «ἐν ἡμπορῶ νὰ τὸ κάμω αὐτό, βασιλέα μου· μοναχὰ μὲ χάριν ἰτζητῶ ἀπὸ λλόου σου, ἂν ἡμπορέσης καὶ μὲ βγάλλῃς 'ς τὸν πᾶνω κόσμο. Λείει τοῦ ὁ βασιλέας: «μεῖλον τὸ χατίρι σου, μὲ βαρὺν τζήτημαν εὔρεψες, κ' ἐν ἡμπορῶ νὰ κάμω· ἐν μοῦ περνᾷ τίποτε· μοναχὰ ἔδω ἔχει ἕναν βαθὺν ποταμόν, κ' ἐκεῖ γέμει δέντρα

(1) Κομμάτια, κομμάτια.

ἀθεώρατα, καὶ ἄνω ἔς αὐτὰ τὰ δέντρα ἔχει καὶ κατοικοῦ σταυραστοί, κ' ἔχει ἓνα θεριὸ καὶ τρώει τὰ παιδιὰ τῶν τολοιπὸν ἀνισωστὰ καὶ ἂν μὴν πορπάτησιν αὐτὸν τὸ θεριόν, αὐτοὶ οἱ σταυραστοὶ μπορεῖ νὰ σοῦ κάμουν καέναν κολάιν».

Ἐτότε τὸ παιδί, κάθε παρὼν ἐπιανεν τὴ σαίταν του καὶ τὸ σπαθί του, ἐπάιν- νεν ἐκεῖ ποῦ τοῦ πέν ὁ βασιλέας, κ' ἔκατον ὡς τὸ βραδύ, κ' ἐπαρὰ γέλιτον, ἂν τύχη ῥά- στω (1) τὸ θεριόν. Μὴν ἡμέραν πρὶν ἀπὸ τῆς πολλῆς ἴσως νὰ καὶ πῆρεν τοῦ ὁ νύπνος κ' ἔγειρεν (2) ἐκεῖ δὲ. Ἐκεῖ ἤρτεν τὸ θεριὸ κ' ἐσκάλιαζε ἔς τὸ δέντρο· ἐφώναζαν το- λοιπὸν τ' ἀετόπουλλα, κ' ἀπὸ τὸ σαματῶν ἐξύπνησεν τὸ παιδί, θωρεῖ τὸ θεριόν, τινάσσει του μὴν σαῖτιν, ἐκάρφωσεν τὸ ἔς τὸ δέντρο· κινάκο κάμνει το μούρελλα μούρελλα, ῥίχτει το ἔς μὴν μερὶν· ἐπείσεν τολοιπὸν ἐτότε, καὶ πῆρεν τὸ ὁ νύπνος καλὰ. Ἐκεῖ ἐρκοῦνται οἱ σταυραστοί, θωροῦν τον, ἐχύσαν τολοιπὸν νὰ τὸν φάω· φωνάτουν τῶν τὰ παιδιὰ τῶν: ἀγὼ, γὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, κ' αὐτὸς μὲς ἐγλύτωσε· ἐν θωρεῖτε, τί θεριὸν ἔχει σκοτωμέ- νον ἐκεῖ πέρα; Θωροῦν το οἱ σταυραστοί, ἐθα- μάζα. Μὲ κάψωσεν καὶ πολλὸν, κ' ἤρτεν τὸ τὸ παιδί ὁ ἡλιος καλὰ. Ἐπῆν πρὶν ὁ ἄνω τῶν, κ' ἄλλος τοῦ ἄμνην ἴσως, κ' ἄλλος τοῦ ἄμνην ἀέρα. Τί τὰ θέλεις; ἐξύπνησε. Λέουν τοῦ ἐκεῖνος: «Αὐτὴν τὴ χάριν ποῦ μὲς ἔκαμες, ἐμεῖς τόσα χρόνια ἐν ἡμποροῦμεν νὰ θρέψουμεν παιδιὰ, καὶ τῶρα μὲς ἐγλύτωσε ἀπ' αὐτὸν τὸ θεριόν· γύρεψέ μας, τί θέλεις νὰ σοῦ κάμουμε». Λέει τῶν ἐκεῖνος: «Τί νὰ σᾶς γυρέψω; ἐν θέλω τίποτε». Λέουν τοῦ ἐκεῖνος, ξαναλέουν του: «Γύ- ρεψέ μας, τί θέλεις». Λέει τῶν: «Τί νὰ σᾶς γυρέ- ψω; νὰ! ἂν ἡμπορῇτε νὰ μὲ ἔγχαλτε ἔς τὸν ἄνω κόσμον». Ἐτότε ἐγύρεψαν τοῦ ἐκεῖνος σα- ράντα βώδια, νὰ τὰ ἔγχαλουν ντουλούμια, καὶ τὰ εἴκοσι νὰ τὰ γημώση κρηάς, νὰ τὸ κάμουν κομμάτια μὴ μὴν ὀκκὰ, καὶ τὰλλα νὰ γη- μώσουν νερό. Ἐπῆν δὲ ἔς τὸ βασιλέα, ἐτοίμα- σέν τοῦ τα, ἐφόρτωσέν τῶν τα ἔς τῆς ῥάχαις τῶν, ἐσηκώσεν τον κ' ἐκείνον καὶ πακύναν. Λέουν του: «Ὅταν θὰ σοῦ φωνάτουμε κρὰ, νὰ μὲς ῥίχτης κρηάς· ὅταν θὰ σοῦ φωνάτουμε κρού, νὰ μὲς ῥίχτης νερό». Ἐνοθαίναν πρὶν κρὰ, ἤρχετον ἐκεῖνος κρηάς· κρού, ἤρχετον ἐκεῖ- νος νερό. Ὅταν ἐθέλαν ἀκόμια κομμάτι νάβουν

πρὸ ἔς τὸν ἄνω κόσμον, φωνάττει ἓνα κρὰ· ἄμμε ποῦ ἐν ἔγμεν πρὸ κρηάς; τί νὰ κάμω, ποῦ φωνάττει κρού, μὴν τύχη καὶ στρέψουν, κ' ἐν τὸν ἔγχαλουν ἄνω; κόβει εὐτὺς ἀπὸ τὴν ἀγκύλῃ του ἓνα κομμάτι, ῥίχτει τοῦ το ἐκεῖνος ποῦ φωνάττει κρὰ· ὅταν ἐπῆν ἐκεῖνος νὰ τὸ φάη, ἐκατάλαβεν τὸ πῶς ἦτον ἄλλον κρηάς, ἐκρυπέν το.

Ἄ τὰ κοντολοοῦμεν, ἐβγάλα ἔς τὸν ἄνω κόσμον· ἐμοθέκον τον χάμαι. Λέουν τοῦ ἐκεῖ- νοι: «σηκώστω νὰ πακύνω». Μὲ κείνος ποῦ πόνεν, κ' ἐν ἔμπόρην νὰ πορπάτησιν; Λέει τῶν: «Ἐπῆν μετῶρα πρὶν, ὅστερα θὰ σηκώστω νὰ πακύνω μοναχός». Μὲ κείνοι ποῦ τὰ κατα- λάβα, λέουν του: «σηκώστω νὰ πορπάτησιν, νὰ σὲ δοῦμε». Ἐκεῖνος ἐν ἔθελεν ἐκείνοι ἐλέαν του καὶ ἔκιναν του· τί νὰ κάμω; ἐσηκώστω, πᾶν νὰ πορπάτησιν, ἐκόττανε· ῥωτοῦν το, λέει τῶν τα. Λέουν ἐκεῖνοι: «μὲ τῶρα»; κατα- πᾶννον ἐκεῖνος ποῦ φωνάξεν ὅστερα ὅστερα κρὰ· λέει τῶν ἐκεῖνος: «ἐν τὸ φάω, γέμω το». Πᾶννον, δέννουν τοῦ το ἄνω ἔς τὴν ἀγκύ- λῃ του· ἐπῆν. Ἐποχαιρετήστησαν δὲ πρὶν, κ' ἔφυν τὸ παιδί κ' ἐπάινεν.

Σ τὸ δρόμον ποῦ πακύνεν. ἤρτεν ἓνα τσο- πάννη καὶ μὴν μάντρα. Λέει: «πουλᾶς μου ἔσαν ἀρκάτσι»; λέει: «μπᾶς! πουλῶ σου».—πόσα θέλεις; λέει: «ἓνα φλουρί, νὰ ποῦμε». Λέει τοῦ τσοπάννη: «τὸ κρηάς θὰ τὸ φάς ἐσοῦ, ἐγὼ θέλω μοναχὰ τὸ σκεμπέ». Σφάττει τ' ἀρκάτσι, δόνει τὸ κρηάς τοῦ τσοπάννη, πᾶννει τὸ σκεμπέ, πλύνει τον καλὰ καλὰ, κινάκο μαεύ- γει τὰ μαλλιά του καὶ βάλλει τὸ σκεμπέ ἔς τὴν κεφαλὴν του. Ὅταν ἐξερᾶττην ὁ σκεμπές ἐφαί- νετον ἓνα κέλης, ποῦ ἐν ἔγμε ἔς τὸν κόσμον χειλιόττερο (1). Ἰλάσσει καὶ τὰ ρούχα του μὲ τὸ τσοπάννη, ἐβάλεν τὰ ρούχα τοῦ τσοπάννη, καὶ δόνει τοῦ τσοπάννη τὰ δικά του τὰ ρούχα τὰ βασιλικά, κ' ἐν ἐγρονίττετο καθόλου καθό- λου. Πορπάτει πρὶν αὐτὸς κέλης· ἐκεῖ δὲ ἔβρισκε ἓνα καθαλλάρην ὁμπρὸς του, κ' ἦτον ὁ αἰς Γεώργης· λέει του ὁ καθαλλάρης: «παι- δὶν μου, ἀφοῦ καὶ κάμω σου τέτοιαν ἀπάτην τᾶρφα σου, νὰ μὴν πάης ἔς τὴν πατρίδα σου, γιατί μπορεῖ νὰ σὲ ψαμικώσουν (2) κρού». Λέει του τὸ παιδί: «μὲ ποῦ νὰ πάω, κ' εἶμαι καὶ πετρός»; Λέει του ὁ καθαλλάρης: «ἄ σοῦ δώκω ἐγὼ τ' ἄλοόν μου κ' ἐκεῖνο θὰ σὲ πάρη ἔς ἄλλην πολιτείαν». Χαρίζεται τοῦ το τολοιπὸν ὁ

(1) Χειρότερον.

(2) Δηλητηριάσουν.

αἰς Γεώργης τ' ἄλοόν του. Πορπάτει τολοιπὸν τὸ παιδί καθαλλάρης, πᾶν πᾶν· ἐπείσεν σὲ μὴν πολιτείαν κοντά· λέει του τ' ἄλλο: «γὰ νὰ μὴν με γέμης καὶ μέναν χαβαλέ, ἔγχαλε μὴν τρίχαν ἀπὸ τὴν νορὰν μου, κ' ὅποτες μὲ χρειαστῇς, κέντησέ την, κ' εὐτὺς ἐγὼ θὰ πλακώσω». Ἐβγάλεν τολοιπὸν τὴν τρίχαν, ἐ- φηκεν τ' ἄλλο, ἐπῆρεν ἐκεῖνο δρόμον κ' ἔγεινεν ἄττητος. Ἡ τύχη του τολοιπὸν τοῦ παιδιοῦ, ἐρρίξεν τὸ ἀπ' ὅζω ἔς τὸν βασιλικὸν τὸν μπαξέ. Μπαίνει, λέει τοῦ μπαξέβαννη: «ἐν μὲ φίνεις κοντά σου, νὰ σοῦ δουλεύω, νὰ τρώω κ' ἐγὼ κομμάτι ψωμί»; Λέει του ὁ μπαξέβαννης: «ἄς εἶναι, μπρὲ κέλης, κ' ἂν μάθης μπαξέβαννης, ἄ σὲ πλορόνω (1) κρού». Λέει του τὸ παιδί: «πρ', ἐν θέλω γὰ πλορόνω (1)». Ἐκάτεον το- λοιπὸ ἔς τὸν μπαξέ· προκομμένος ὁ κέλης, τὰ μάνι μάνι (2) ἔμαθεν κ' ἔκαμνεν κ' αὐλάκια, κ' ἐπόττειν, κ' ἐφύτευε.

Ὁ μπαξέ εἶπαμεν πῶς ἦτο βασιλικός· αὐ- τὸς ὁ βασιλέας ἔθελεν νάχη τρεῖς κόραις, κ' ἴσα ἴσα τοῦ νοντὰ τῆς μικρῆς μικρῆς ἢ παλα- θύρας ἀπὸ κάτω τῶν ἦτον ὁ μπαξέ. Ἐκα- μεν δὲ καένα χρόνον ἐκεῖ μπαξέβαννης, ἔμαθεν κάλιννα (3). Ἡ κόραις ἦτον ἡ μὴν τριάντα χρόνων, ἡ ἄλλη κοσιέζη, καὶ ἡ ἄλλη εἴκοσι.

Αὐτὴ ἡ μικρὴ ἢ κόρη τολοιπὸ, μὴν ἡμέ- ραν ἔχεν τραπέτιν ὁ βασιλέας κ' ἐκάλεν τὴν δωδεκάδαν του, λέει τοῦ μπαξέβαννη: «εἶσαι ἄξος, νὰ μού ἔρῃς τρεῖς πατίχαις, ἡ μὴν νὰ μὴν τρώεται, ἡ ἄλλη νὰ τρώεται καὶ νὰ μὴν τρώεται, κ' ἡ ἄλλη νᾶναι καὶ γλυκὴ καὶ κόκκινη, ποῦ νὰ μὴν γέμη ἄλλην ὁ μπαξές πρὶν καλὴ, γούλαις τῆς χάρας νὰ τῆς ἔχη»; Ἡδὲν τα ἐκεῖνος, λέει του: «Σ τὸ τραπέτιν ὁ βασιλέας ὅταν θὰ σοῦ πῇ νὰ πάρης πατί- χαις, πρῶτα νὰ πάρης τὴν πρῶτη, κ' ὅστερα τὴν ἄλλη, κ' ὅστερα τὴν καλὴ». Τολοιπὸν ὅπως τὸν ἐδίδορην ἡ μικρὴ ἢ βασιλοπούλλα, ἔτσε ἔκαμεν ὁ μπαξέβαννης. Τί τὰ θέλεις; ἀφοῦ ἐφάαν κ' ὅστερα, ἐδίδορην ὁ βασιλέας γὰ φρουτικὸ νὰ φέρουν πατίχα. Φέρουν τολοιπὸ μὴν, κόβουν την, ἐν ἐτρώετο. Λέει ὁ βασιλέας: «Καλὲ τί πατίχα νᾶν αὕτη; φέρητε ἄλλη». Φέρουν ἄλλη, κόβουν την, ἐτρώετον κ' ἐν ἐτρώετο. Λέει: «φέρητε ἄλλη»· φέρουν, κό- βουν, ἐν ἔγμεν πρὶν καλὴ ἔς τὸν κόσμον ἔς τὴ γλυκάδα καὶ σὲ γούλα. Λέει ὁ βασιλέας: «αὐτὸς

ὁ μπαξέβαννης ἄλλην βολὰν ἐν μὲς ἔκαμεν καέναν τέτοιον μαχαφέτι, καὶ τρεῖς. Διο- ρίττει, φωνάττειν του, ἔρκεται· λέει του: «Γιατί μὲς ἔκαμες αὐτὴν τὴ δουλειὰ ἔς τῆς πα- τίχαις»; Λέει τῶν: «Ἀφέντη βασιλέα, ἐν ἴφ- ταιῶ (1) ἐγὼ ἢ μικρὴ σου ἢ κόρη ὅπως μ' ἐδιδάττειν, ἐτ' ἔκαμα». Λέει ὁ βασιλέας: «καὶ τί νόημα ἔχει αὐτό»; ἔθελεν νὰ τῆς παραγείλ- λη. Λέει του ὁ βαξέβαννης: «κάλε, βασιλέα, ἐν ἐκατάλαβες; ἐσοῦ ἔχεις τρεῖς κόραις· ἡ μεῖστη εἶναι τριάντα χρόνῶν τολοιπὸν ὁ καιρὸς τῆς ἐπέραςεν· ἡ ἄλλη μὴ ἔτσε μὴ ἔτσε· ἡ μικρὴ μὴν εἶναι ἄνω ἔς τὸν ἄττον τῆς». Ἐτότε ὁ βασιλέας ἐθουμήθη πῶς ἔχεν καὶ κόραις, κ' ἔπρεπεν νὰ τῆς παντρεύῃ· εὐτὺς λοιπὸν ὁ βα- σιλέας λέει τοῦ βαξέβαννη: «τί διαλογᾶσαι, βαξέ- βαννη; τὴν κερικὴ νὰ ποῦμε, νὰ παντρεύουμε τὴν μεῖστην μου τὴν κόρη μὲ τὸν υἱόν σου». Ἐμπόρην ὁ βαξέβαννης νὰ πῇ γόγι; λέει: «χατζίριν, ἀφέντη βασιλέα». Ἐτοιμάζονταν πρὶν γὰ τὸ γάμο. Εἶπαν καὶ τοῦ μπαξέβαννη νὰ πᾶν ἔς τὸ γάμο. Ἀπὸ τὴν παραμονὴν τολοιπὸν ἐκοψεν αὐτὸς τὰ σαλατικά γούλα, κ' ἐτοίμασέν τα, γὰ νᾶναι νέττος, νὰ ἰλάξῃ, νὰ πᾶν ἔς τὸ γάμο· εἶπεν καὶ τοῦ κέλης νὰ πᾶν καὶ κείνος ἔς τὸ γάμο. Λέει του ὁ κέλης: «τί θέλω ἐγὼ ἔς τὸ γάμο!.. νὰ πᾶν νὰ μού δώ- κουν καὶ καμμιὰ, νὰ σπάσω τὴν κέλα μου!» Λέει του ὁ μπαξέβαννης: «ἀφοῦ κ' ἐν ἔρκεσαι, νὰ φυλάξης τολοιπὸ καλὰ τὸ μπαξέ». Λέει του ὁ κέλης: «μὴ σε μέλει, ὅταν θὰ φύης, ἄ ὅδε θέλεις μὴν φυλάξῃ π' ἄ σοῦ τὸν κάμω». Ἐξη- μέρωσεν ἡ κερικὴ ὁ μπαξέβαννης ἔφυν, ἐπῆν ἔς τὸ γάμο· ἡ μικρὴ ἢ βασιλοπούλλα ἐννοῖεν τῆς παλαθύρας, κ' ἐθώρην τὸν μπαξέ.

Αὐτὸς ὁ κέλης πᾶν ἔς τὴ θύση, ἔβγαλλε τὸ σκεμπέ, λυεῖ (2) τὰ μαλλιά του, ἐπλύττην, ἐδιωρτώθη, σπᾶ τῶν τὸν φεντοῦκι, ποῦ τοῦ- δωκεν ἡ κοπέλλα ποῦπαμε, ἔβγαλλε ἀπὸ μέσα μὴν φορεσὰ τὸν οὐρανὸ μὲ τᾶστρα, κεντᾶ καὶ τὴν τρίχα, ἔρκεται ἄλλο, καθαλλικεύγει το, ἐφαίνετο πρὶν ὅταν ἀγγελοῦ· ὅστερα τζάρ ἀπὸ ὀδὸ, τζάρ ἀπὸ καί, ἔτρεχε μέσα ἔς τὸν μπα- ξέ, ἐκαταχάλασεν γούλα τὰ χορτάρια, ἔκαμνεν τον κόκκινον χῶμα· κινάκο βγάλλει πάλαι μὴν τρίχαν ἀπὸ τὴν νορὰν τάλου, κ' ἐμό- ληκεν τὸ, κ' ἔφυν, κ' εἶνετον κ' αὐτὸς πάλαι κέλης. Πᾶννει πρὶν καὶ ννοῖε τὴν πόρταν

(1) Εὐκολα.

(2) Ἐξηπλώθη.

(1) Πληρόνω, πληρωμή.

(2) Ταχέως.

(3) Κάλιστα.

(1) Πταίω· προφέρεται φτηγῶ. τὸ ἐν ἀρχῇ χάριν εὐφω- νίας, εἰ ἐπιτρέπεται εἰπεῖν.

(2) Λύει, προφέρεται λυεῖ.

τοῦ μπαζέ κ' ἔβαλεν μέσα γαδάρους, λουγκριά, ἀλόατα, 'βρίσκει κ' ἐκεῖνος ἕναν νίσκλον ἀπὸ κατ' ἀπὼνα δέντρο, ἔππεσεν κ' ἐκοιμήτο. Τί τὰ θέλεις; ἔγειρεν ἡ ἡμέρα, νὰ κ' ἐρκεται ὁ μπαζεβάνης· τί νὰ δῇ; μέσα ὁ μπαζές κόκκινο χῶμα καὶ γεμάτος λουγκριά, γαδάρους, ἀλόατα. Πιάννει σου ἕνα ξύλο κ' εὐρευσεν τὸν κέλη· θωρεῖ τον κ' ἐκοιμήτο· τρέχει καταπάνω του· 'πάνω ποῦθελεν νὰ τοῦ τὴν κατηβάσῃ, φωνάττει του ἡ βασιλίσσα ἀπὸ τὴν παλαθούρα: «ἂ μὴν τοῦ τανίσῃ». Ἐχολομάνειν ὁ μπαζεβάνης, ἔλεέν της: «ἂ μὲ, βασιλοπούλλα μου, ἔθωρεῖς καὶ καλὰ, ππῶς μοῦ τὸν ἐκατάρειν τὸν μπαζέ;» Λέει του ἡ βασιλοπούλλα: «κὶ ὁ μπαζές 'δικός μου 'ναι, κάμε τον πάλαι· μόνον αὔρε (1) μου κομματί σαλάτα καὶ στειλὲ μοῦ τὴν 'πάνω μ' αὐτό· ἐμουρμουραν πλὺν ὁ μπαζεβάνης· «ἂ! διαλόπιστε, κ' ἂς μὴν ἦτον αὐτὴ, ἂ δῆς, ππῶς ἔθελα νὰ σοῦ κάμω τὴν κέλα σου». Τί νὰ κάμῃ; ἔλα δὲ ἡρῆεν ἀπὸ καμμιὰν ἄκριαν κομματί σαλάτα, στέλλει τὴν τῆς βασιλοπούλλας μὲ τὸν κέλη. 'Σὰν τῆς τὴν ἐπῆγεν 'πάνω, πιάννει τον ἐκεῖνη, ἔλεέν του: «Πρὲ 'μμάτια μου, πρὲ φῶς μου, ἐπαρκαλέν το, πρὲ γῶ σὲ 'θώρουν ποῦ 'λλαξες...». Ἐκεῖνος μὲ 'μιλιά, μὴ εὐριτζεν νὰ τὴν δῇ. Τί νὰ κάμῃ ἐκεῖνη; δόννει του μιὰ φουχτιά φλουριά, λέει του: «αὐτὰ νὰ τὰ κάμῃς ροῦχα, καὶ τοῦ μπαζεβάνη νὰ μὴν τοῦ δώκῃς καθόλου». Κατηβαίνει κάτω 'ς τὸν μπαζέ, λέει του· «νὰ ἀφεντικό»· δόννει του τὰ φλουριά. Λέει ὁ μπαζεβάνης: «πρὲ κακόμοιρε, εἶσαι καλός, μὲ τί ἀταξία εἶναι ἐκεῖνη ποῦ τὴν ἔκαμες;» Ἐλεέν του πλὺν ὁ κέλης: «εἰζήασα (2) τὴν πόρταν αἰνοιχτή, κ' ἐπῆρέν με ὁ νύπνος, κ' ἤμπαν τὰ τζὰ (3), κ' ἐκάμαν αὐτὴν τὴ τζημιά». Ἐλα δὲ ἐκάτσαν τὸ βραδύν, ἐφάν καλὰ, ἐπῆραν καὶ κρασί κ' ἤπιαν. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπασπλατίσαν (4) κ' οἱ δρό, ἀπὸ δῶ 'χαν, ἀπὸ κεί 'χαν, ἐκάμαν πάλαι τὸν μπαζέ 'σάν καὶ πρῶτα· ὁ μπαζεβάνης πλὺν ἐκαλόπιαννεν τὸν κέλη.

Ἐπέρασεν ἄλιος καιρός, εἶπεν ὁ βασιλέας τοῦ καδῆ, νὰ παντρέψουν τὴν βασιλοπούλλα τὴν μισότριβη μὲ τὸν υἱὸν τοῦ τὴν ἄλλην κεριακή· ἐπροσκαλέσαν πάλαι καὶ τὸν μπαζεβάνη· ἐτοίμασεν πάλαι ἀπὸ τὸ σάββατον τὰ

σαλατικά· τὸ πωρὸν τὴν κεριακήν ἔλλαξεν πάλαι νὰ πάῃ 'ς τὸν γάμο· εἶπεν πάλαι τοῦ κέλη: «θῶρε δὲ 'μπρός σου, νὰ φυλάξῃς τῶρα καλὰ τὸν μπαζέ· 'σάν θὰ φύω νὰ κλειδώσῃς καλὰ». Λέει του ὁ κέλης: «μὴν σὲ μέλλῃ, ἀφεντικό· φύε σοῦ, καὶ γῶ ξέω, τί σὰ κάμω· μπάραις σὰ βάλω ἀπὸ 'πίσ' ἀπὸ τῆς πόρταις». Τί τὰ θέλεις; ἔφυν ὁ μπαζεβάνης· πιάννει ὁ καλός σου ὁ κέλης, κεντᾷ τὴν τρίχαν, φέρνει πάλαι τᾶλοο, σπᾷ καὶ τᾶλλον τὸ φεντοῦκι, βγᾷλλει μιὰ φορεσά, τὴ γῆν μὲ τὰ λουλούδια· πλύννεται, ντύννεται, καθαλλικεύγει· ἐτότες δᾶτον κὶ ἂν ἦτον ποῦκαμεν τὸν μπαζέ νταρδάνι (τὰ πάνω κάτω). Ἡ βασιλοπούλλα πάλαι ἐκάτεον κ' ἐθῶρεν ἀπὸ τὴν παλαθούρα. Ἐλα δὲ ὁ κέλης, 'σάν τὸν ἔκαμεν πάλαι τὸν μπαζέ κόκκινον χῶμα, εἶνετον πάλαι κέλης, ἐννοῖζεν τῆς πόρταις, ἔβαλεν πάλαι μέσα λουγκριά καὶ γαδάρους καὶ βῶδια, κ' ἐκεῖνος ἐπῆεν πάλαι κ' ἔππεσεν ἀπὸ κατ' ἀπὼναν νίσκιο.

Πάει πάλαι ὁ μπαζεβάνης, θωρεῖ· 'ρπᾷ ἕνα ξύλο, ἀπὸ δῶ ἀπὸ κεί θωρεῖ τον ποῦ κοιμήτο, τρέχει καταπάνω του, κ' ἐβλαστήμαν κ' ἐφώναττε: «πρὲ διαλόλου κέλη»... Πάνω ποῦ σήκωσεν τὸ ξύλον, νὰ τοῦ τὴν κατηβάσῃ, ἡ βασιλοπούλλα θωρεῖ, φωνάττει του πάλαι: «ἔ μπαζεβάνη, τὰ χέρια σου κοντά σου». — «Μά, κυρά μου, τῆς λέει ἐκεῖνος, ἔθωρεῖς, τί δουλειὰς εἶναι ἐνταῖς, ποῦ μοῦ τῆς ἔκαμεν πάλαι;» Λέει του ἡ βασιλοπούλλα: «κὶ ὁ μπαζές 'δικός μου 'ναι, μοναχὰ δέ, ναῦρης τίποτε, νὰ μοῦ τὸν ἰστειλῃς 'πάνω». 'Μ' ἔχεν καὶ τίποτε νὰ κόψῃ; ἔλα δὲ ἡρῆεν καμπόσα χωματένα, ἐπλυνέν τα, ἔβαλὲν τα 'ς τὸ πανέρι, δόννει τοῦ τα, στέλλει τον 'πάνω. Ἐπαρκαλέν τον πάλαι μιὰν ὥραν ἡ βασιλοπούλλα: «ἐγὼ δᾶ σε, ἐσοῦ 'σαι... 'μιλῆσέ μου πᾶρμου... ἰνναί»... Ὁ κέλης 'μιλιά. Τί νὰ κάμῃ ἐκεῖνη; δόννει του πάλαι μιὰν φουχτιά φλουριά, λέει του: «νὰ 'δικά σου 'ναι αὐτὰ, ἐκεῖνο νὰ μὴν τοῦ δώκῃς τίποτε». Πάει κάτω ὁ κέλης, δόννει τα πάλαι τὰ φλουριά τοῦ μπαζεβάνη. Λέει του ἐκεῖνος: «πρὲ καλὸς εἶσαι, διαλόπιστε, μ' ἔλα δὲ ποῦ μὲ χολομανεῖς καὶ καμμιὰν βολά». Λέει του ὁ κέλης: «ἀπὸ τῶρα καὶ νὰ πάῃ μὴν φοῶσαι πλὺν τίποτε ἀφεντικό». Ἄ τὰ κοντολοοῦμεν, ἐκάτσαν, ἐφάν, ἐπῆραν καὶ κρασί· ἐκέρναν πλὺν ὁ μπαζεβάνης τὸν κέλη, ὅλον: «καλῶς νὰ σ' εὐρῶ, κέλη».

Ἦρτεν πλὺν κὶ ὁ σειρᾶς τῆς μικρῆς· αὐτὴ

ἐν ἔθειεν πλὺν μὲ δουλειὰν νὰ κάμῃ, μὲ προξενεῖαις ἐδέχετο· ἦρταν κ' ἐγυρεύαν τὴν ἀπ' ἄλλο βασιλεῖο, αὐτὴ μὲ νὰ 'κούσῃ ἐν ἔθειε, ὁ νοῦς της ἦτο γεμάτος κέλη· ὁ βασιλέας βᾷλλει τὴν βασιλίσσαν νὰ τῆς 'μιλήσῃ, μπάς καὶ 'πῇ τίποτε, 'μιλᾷ της ἡ μάννα, ἀπὸ τὰ πολλὰ λέει της ἡ βασιλοπούλλα· «Νά, ἐγὼ 'παντρεῖαν ἐν σᾶς γυρεύω, μ' ἂν θέλητε νὰ μὲ παντρέψετε, νὰ μοῦ πάρητε τὸν κέλη, εἰ δὲ μὴ, ἐν παντρεύομαι». Ἄ τὰ κοντολοοῦμεν, ἐμιλοῦσάν της νὰ γυρίσῃ ὁ νοῦς της, αὐτὴ ἐν ἐγροῖκα· ὁ βασιλέας πλὺν ἀπὸ τὴν χολομάνησιν του λέει: «Ἐ!.. ἀφοῦ θέλει τὸν κέλη, 'παννῆτε, πάρητέ τῆς το». Ἐπῆαν, ἐπαντρέψαν τὴν μὲ τὸν κέλη, ἐδῶκάν των καὶ μιὰν παλισμονή, κ' ἐβᾶλαν τους κ' ἐκοιμοῦνταν ἐκεῖ ποῦχαν τῆς ὄρνιθες.

Ὁ βασιλέας ἀπὸ τὸ κακόν του ἐρρώστησεν τὰ 'μμάτια του· ἐστραβώθη· ἐμπαίνναν, ἐβγαίνναν ἱατροί, ἐν ἐμποροῦσαν νὰ τοῦ κάμουν τίποτε νὰ γείνῃ καλὰ· ἐκάμα λοιπὸν συββούλιον οἱ ἱατροὶ κ' ἡρᾶ ππῶς ἔθειεν τῆς ἀγριαλαφίνας γάλα νὰ 'λείψουν τὰ μάτια του νὰ 'ιάνῃ· μὲ ποῖός ἔθειεν νὰ πάῃ νὰ τὸ φέρῃ; ἦτον ἀνάγκη νὰ 'πάουν οἱ γαμπροὶ νὰ τὸ φέρου. Ἐτοιμάζονται τοιοῖπὸν οἱ γαμπροὶ, τοῦ βετζύρη καὶ τοῦ καδῆ οἱ υἱοί, νὰ 'πάουν νὰ φέρουν τὸ γάλας. Πάει ἡ μικρὴ ἡ βασιλοπούλλα, λέει τα τοῦ κέλη τ' ἀντροῦς της, κ' ἐπαρκαίναν τον νὰ πάῃ κ' ἐκεῖνος· ἐκεῖνος ἐν τῆς μιλᾷ, μοναχὰ γνέφει της ἔτσε (1)... καὶ καλὰ νὰ πάῃ νὰ τοῦ φέρῃ ἄλλο, 'μμ' ἐκεῖνη τὰ μέσα ἐν τᾷχε. Τί νὰ κάμῃ; ἔφυν, ἐπῆε 'ς τὴ μάννα, λέει της· «Μάννα, τί πατσέρει, μάννα, νὰ ποῦ θέλει κ' ἐκεῖνος ἄλλοον νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὸ γάλας, δώσητέ του δὲ κ' ἐκεῖνοῦ ἕναν ἄλλοον, ἔ, τι κὶ ἂν εἶναι». Λέει της ἐκεῖνη· «Μάννα μου, κοράκι μου, ἐκεῖ 'πάουν τέτοιοι, μ' αὐτὸς τί θὰ κάμῃ;» Τί τὰ θέλεις, ἐπαρκαλέν τὴν ἡ κόρη· τί νὰ κάμῃ ἡ μάννα; 'πάει 'ς τὸ βασιλεῖα, λέει του: «Ἀφέντη βασιλέα, καὶ τί 'ξείεις;» Λέει: «τί»; Λέει: «ὁ γαμπρός σου ὁ κέλης θέλει κ' ἐκεῖνος ἄλλοον, νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὸ γάλας». Γροικᾷ ὁ βασιλέας, ἐφοῦσκωσε (2), λέει της: «Ἄ! τὸ διζβολο! μὴν μοῦ τον 'ναβᾷλλητε (3), κ' ἐγὼ γὰρ 'λλόου του ἐρρώστησα». Λέει του: «Μμ'

ἂς εἶναι δὲ, βασιλέα, ποῦ 'ξείεις; μ' ἂν εἶναι τῆς τύχης του καὶ φέρε το ἐκεῖνος;» Ἀπὸ τὰ πολλὰ, λέει ὁ βασιλέας: «Ἐκεῖ δὲ 'χει μιὰν ἀφοδάρα (1) ψωριαριὰ, δώσητέ τοῦ τη».

Ἐλα δὲ, 'πέρει τὴν ἀφοδάραν ὁ κέλης, ἐτοιμάστη, βᾷλλει καὶ 'πάνω δρό μποτίλλιας, καθαλλικεύγει, 'πάει παρακεῖ, 'βρίσκει μιὰ λάσπη, τινάσσει τὴ μέσα γίσα μὲ τὴν κοιλιά, κιὰκα καθαλλικεύγει ἄνω 'πίσω κ' ἐβάσταν τὴν νοράν της κ' ἐφώναττε: ντέ... μ' ἐμπόρεν νὰ σαλέψῃ ἀπὸ τὴ λάσπην ἡ ἀφοδάρα ἡ ψωριαριὰ· ἐτοιμάστησαν δὲ κ' οἱ ἄλλοι οἱ γαμπροὶ, ἐψικέψαν (2) τους κ' ἐβγάλαν τους ὅξω ἀπὸ τὴν πολιτεία μὲ τῆς τρουμπουνιαῖς, κ' ἐφύαν πλὺν κ' ἐπααῖννα. Περνοῦν αὐτοὶ, θωροῦν τὸ κέλη μὲ τὴν ἀφοδάρα μέσα 'ς τὴ λάσπη. Ἐναελοῦσάν το πλὺν, κ' ἐφτοῦσάν τον, κ' ἐλέα: «Δὲ ἄθρωπος, ποῦ 'θειεν νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὸ γάλας τῆς ἀγριαλαφίνας, κ' ἐπῆρεν καὶ τὴν πιά 'μορφη». 'Σάν ἐπεράσαν κ' ἐφύα, βγάλλει ὁ κέλης τὴν ἀφοδάραν ἀπὸ τὴ λάσπη, κεντᾷ τὴν τρίχαν, ἐρκεται τᾶλοόν του, βᾷλλει καὶ μιὰ φορεσά, καθαλλικεύγει, δόννει δρόμο. Τᾶλοον τοιοῖπὸν ἔξεν ποῦ 'πααῖννε. 'Σάν ἐπῆαν κοντὰ σὲ μιὰ σπηλαιά, λέει του τᾶλοο: «Νὰ ἐκεῖ κάεται ἡ ἀγριαλαφίνα· θὰ 'πάῃς, κὶ ἂν ἔχῃς τύχη κ' εὐρῇς τὴν, κ' ἔχῃ τὰ 'μμάτια της ἀνοιχτὰ 'σάν 'πεᾶτα, κοιμᾶται 'ς τὸ βαρύν της τὸν νύπνο, καὶ σοῦ νὰ μὴφ φοηθῇς, μοναχὰ πρὲπει νὰ κάμῃς 'ναγκαστὰ (3)· ἐγὼ ἐν φοοῦμαι, γιὰτὶ μιὰ θὰ δώκω κὶ ἂ γενῶ ἄττητος· ἐσοῦ νὰ θωρῇς, νὰ βγάλλῃς τὰ κουλούκια ἀπὸ κοντὰ της καὶ νὰ τὴν ἡρμέξῃς 'ναγκαστὰ 'ναγκαστὰ, νὰ 'ημώσῃς τὴ μποτίλλια καὶ νὰ κόψῃς εὐτὺς, γιὰτὶ ἂν ἰξυπνήσῃ, ἐν ἔχεις τζώη, θὰ χαθῇς». Ἐπῆεν τοιοῖπὸν αὐτὸς· τᾶλοον ἐλείμναινε. Πάει αὐτὸς 'σάν κλέφτης, θωρεῖ, ἡ καλὴ του ἡ τύχη, θωρεῖ τὰ 'μμάτια της 'σάν πεᾶτα· ἐκοιμήτο 'ς τὸ βαρύν της τὸν νύπνο. 'Ναγκαστὰ 'ναγκαστὰ τρέχει, τραβᾷ ἀπὸ κοντὰ της τὰ κουλούκια, μὲ μιὰ τραβισματιὰν ἐγῆμωσεν τὴν μποτίλλια, ἐκοψεν κ' ἐκεῖνος, τρέχει... 'πάνω ποῦ 'πρόκαμεν κ' ἐκαβαλλίκεψεν 'πάνω 'ς τᾶλοον, ἐξυπνησεν ἡ ἀγριαλαφίνα, μουνταίρει αὐτὴ ὅξω... μὲ τᾶλοον ἐδωκεν εὐτὺς δρόμον, ἐχάθη. Θωρεῖ νὰ δῇ τίποτε ἡ ἀγριαλαφίνα, ἐν εἶδεν

- (1) Εὐρέ.
- (2) Ἐξέχασα.
- (3) Ζῶα.
- (4) Λεῖ. τουρκ. ἐπελάδοντο.

- (1) Ὁ διηγούμενος κάμνει τὸ σχῆμα, ὅπως ἔκαμε δῆθεν ὁ κέλης.
- (2) Ἐθῶμωσε.
- (3) Ἀναφέρτε.

- (1) Φοράδα.
- (2) Συνώδευσαν.
- (3) Τάχιστα.

καέναν· ἔστρεψε ἔς τὸ γιανττάκιν της. Ὅταν ἐφύαν πρὶν ἀπὸ τὰ σύνορά της, λέει τᾶλοο: «Ἐ, τώρα μὴ φράσαι· σιά, σιά, τώρα πρὶν ἐν ἔχεις φόο· ἐγλύτωσες καὶ σοῦ, ἐπῆρες καὶ τὸ γάλας». Ἐτότες ἐκατοῦρησεν τᾶλοόν του, κ' ἐγήμωσεν τὴν ἄλλην τὴν μποτιλίαν, κ' ἔβαλὲν τὴν κ' ἐκείνην μέσα ἔς τὸν τουρβᾶν του. Ἐκεῖ ποῦ πααίνναν τολοιπόν, ἐρκοῦνταν κι' οἱ συγάμπροι του, ἐνταμώθησα. Βλέπουν αὐτοὶ μέσα ἔς τὸ ρουμάνι ἕναν τέτοιον νιό, ἕναν ἄγγελον· ἐφοήθησαν, κ' ἐπρασινίσαν ἀπὸ τὸ φόον τω. Λέει τῶν ἐκείνος: «Ὡρα καλή, παιδιά». Λέουν του: «Καλῶς τὸ παλληκάρι». Λέει τῶν: «Ὡσα δῶ; (1) ποῦ πάητε»; Τί νὰ κάμουν ἐκεῖνοι· ποῦ φοήθησα; λέουν του: «Τί νὰ σοῦ ποῦμεν; τὸ καὶ τό. Ὁ πεντερός μας ἐρώστησεν τὰ μμάτια του, κ' εἶπαν οἱ ἱατροί, πῶς θέλει γάλας τῆς ἀγριαλαφίνας νὰ ἰάνη, καὶ πααίννουμεν νὰ τὸ φέρουμε». Λέει τῶν ἐκείνος: «Πετζέψητε νὰ κουβεντιάζουμε». Τί νὰ κάμουν ποῦ φοῦνταν; ἐπετζέψα. Λέει τῶν: «Ταλοιπονίς γαμπροὶ τοῦ βασιλιά ἴστε»; Λέουν του: «Ἰνναί, γαμπροὶ τοῦ μεττε μαθές». Λέει τῶν: «Θέλητε νὰ πορπατῆτε ἀκόμια μιὰν ἐβδομάδα νὰ πᾶτε, μμ· ἐγὼ δὲν πιστεύω ὅταν ἐσανᾶς ἀθρῶποι νὰ φέρητε τῆς ἀγριαλαφίνας τὸ γάλας καὶ σᾶς συβουλεύγω νὰ στρέψητε, γιὰτὶ σὰ χάσητε τὴν τζωὴν σας, παρὰ ἐγὼ χω μιά μποτιλίαν . . . ἄμμ· ἔλα ποῦ τὴν θέλω καὶ γὼ γιὰ ἁλλοῦ μου»; Ἐπέσαν πρὶν αὐτοὶ πάνω του: «Τί πατσερεί (2), καὶ πάλαι τί πατσερεί νὰ μᾶς τὸ δώκης, καὶ πάρε φλουριά ὅσα θέλῃς». Ἰστερ' ἀπὸ τῆς πολλαῖς τῆς παρακάλαις ποῦ τοῦ κάμνα, λέει τῶν πρὶν ἐκείνος: «Ἐ, γίδω σᾶς το, μ' ἐγὼ φλουριά ἐν θέλω· μοναχὰ μὲ τὴν συφωνίαν νὰ σᾶς βουλλώσω ἔς τὸν κῶλον μὲ τὸ πέταλλον τ' ἀλόου μου, καὶ νὰ σᾶς τὸ χαρίσω». Ὅταν ἐκοῦσαν ἐκεῖνοι, ἐν ἐθέλα. Ἐκεῖνος πάλαι φλουριά ἐν ἐθέλε. Ἐφύαν αὐτοὶ, ἐπααίννα γιὰ τὸ γάλας. Ἐφυν κ' ἐκείνος κ' ἐπάιννε, μ' ἀλαφρὰ λαφρὰ, μπάς καὶ μετανοιώσουν καὶ φτάσουν το. Νὰ τὰ κοντολοοῦμεν, ἐπῆσαν ἀκόμια χαμπόσον αὐτοὶ· ἐσυλλογιζοῦνταν τὸ τζόρι, ἐμετανοίωσα, λέου: «Μὲ ποῦ θὰ μᾶς βουλλώσῃ αὐτός, καὶ καλὰ τί θὰ πάθουμε; ἄς μας δώκῃ ἐμανῆς τὸ γάλας τῆς ἀγριαλαφίνας κ' ἄς μας βουλλώσῃ». Στρέφουν ταλοιπονίς,

(1) Πρὸς τὰ ἐδῶ ἢ ἔως ἐδῶ.

(2) Τί πειράζει.

τρέχου, φτάνουν το, λέουν του: «Γιὰ τὴν ἀνάγκην μαθές ποῦ χουμε, δώκε μας τὸ γάλας καὶ βουλλώσε μας». Πιάννει ἐκεῖνος ὅγαλλει ἕναν πέταλλο, πυρώνει το, βουλώνει τους, κ' ἰάχο δόνει τῶν τὴν μποτιλίαν τὸ κατοῦρημαν τ' ἀλόου του, κ' ἐφύαν πρὶν ἐκεῖνοι κ' ἐπααίνναν χαρούμενοι. Ὅταν ἐλαργάραν κομμάτι, δόνει κ' ἐκεῖνος δρόμον τ' ἀλόου του, τρέχει· ὅταν ἐπῆεν κοντὰ ἔς τὴν πολιτείαν, φρίνει τ' ἄλοόν του, ὅγαλλει τὴν φορεσάν του, καθαλλικεύγει τὴ ψωριαριάν τὴν ἀφοδάρα, καὶ μῆπει τὴν πάλαι μέσα ἔς τὴν λάσπη κ' ἐφώνατσε: ντέ . . . Νὰ δὰ πρὶν κ' ἐνεφάναν κ' ἐκεῖνοι κ' ἐρκοῦντα. Ἐβγήκαν πρὶν ἀπὸ τὸ παλάτι κ' ἐπροῦπαντοῦσάν τους κ' ἐπέραν τους. Ἐπεράσα, θωροῦν τὸ κκέλη, ἐναελοῦσάν τον πάλαι κ' ἐλέαν του: «Γιὰ δῆτ' ἐκεῖ, νὰ ἄθρωπος ποῦ θέλεν νὰ πάη νὰ φέρῃ τὸ γάλας τῆς ἀγριαλαφίνας! . . .»

Ἐπῆα δὰ ἔς τὸ παλάτι, ἐδῶκαν τὴν μποτιλίαν, ἐστάξαν κομμάτι ἔς τὰ μμάτια τοῦ βασιλιά, ἐκάψα· ἐστάξαν κ' ἄλλο, πιά χειλιόττερα. Τί τὰ θέλεις; ὅσον τοῦ βάλλα, τόσον ἐπααίνα χειλιόττερα . . . ἐκοντεύγαν νᾶβγουν ὅζω. Ὁ καλός σου ὁ κκέλης βγαίνει ἀπὸ τὴν λάσπη, πάει ἔς τὴν γυναικάν του, δόνει τῆς τὴν μποτιλίαν ποῦ χεν τὸ γάλας τ' ἀπαλεθινὸν (1) τῆς ἀγριαλαφίνας. Πάει ἐκείνη, λέει τα τῆς μάννας τῆς. Ὅταν εἶδεν ἡ βασίλισσα καὶ κακοπῆαν τὰ μμάτια τοῦ βασιλιά μὲ τὸ γάλας τῶν ἁλλωνῶ, λέει του τοῦ βασιλιά νὰ βάλῃ κ' ἀπὸ τὸ γάλας ποῦ φερει ὁ κκέλης. Γροικᾷ ὁ βασιλιάς, ἐήνετο (2) σκύλλος. Λέει τῆς: «Μὴν μοῦ τὸν νὰβάλλῃτε, κ' ἐγὼ γιὰ ἁλλοῦ του ἐρώστησα· ὅταν μὲ τῶν ἁλλωνῶ καὶ πᾶουν νὰ ἔβγουν ὅζω, καὶ μ' αὐτοῦν σὰ γεῖνον»; (3) Τί τὰ θέλεις, ἀπὸ δῶ χεν ἡ βασίλισσα, ἀπὸ καὶ ἔχε, μὲ τὸ κολάκι καταφέρει τὸ βασιλιά. Λέει τῆς: «Ἄς εἶναι πρὶν, βαλῆτέ μου κ' ἀπ' αὐτοῦ». Τρέχει ἡ βασίλισσα, φέρνει, στάσσει ἕνα δρὸ σταλαοῦς ἔς τὰ μμάτια τοῦ βασιλιά, σάννα κ' ἐμερῶσαν κομμάτι· ἔξαναβάλλει του, ἐκάψαν οἱ πόνοι. Ἄ τὸ κοντολοοῦμε, μὲ τὸ γάλας τοῦ κκέλη ἐγειάναν τὰ μμάτια τοῦ βασιλιά. Ὁ βασιλιάς πρὶν εὐκαριστήθη, ἄμμ· ἐβάσαν τον ἀκόμια ὁ θυ-

(1) Ἀληθινόν.

(2) Ἐγένετο.

(3) Μᾶλλον ἰάνουν, ὡς ἔγραψα ἀλλαχοῦ, ἢ ὡς ἐδῶ ὑγείανουν.

μός του. Ἐδιδάταξε μοναχὰ καὶ ἐβγάλαν τον τὸν κκέλην ἀπὸ τὴν ὀρνιθόσκολη κ' ἐβάλαν τον ἔς ἕναν ἀχοῦρι κ' ἐκάετο μὲ τὴν γυναικάν του.

Ἐκεῖ ἐσηκώστην ἕνας ἄλλος βασιλιάς κ' ἤρκετον νὰ πολεμήσῃ αὐτὸν τὸν βασιλιά. Ἐτοίμασεν πρὶν κ' αὐτὸς τὸ ἀσκήριν του, κ' ἔστειλὲν το μὲ τοὺς δρὸ του τοὺς γαμπρούς. Ἐσινιαίρουνταν (1) πρὶν αὐτοὶ νὰ πάου ἔς τὸν πόλεμο. Λέει ὁ κκέλης τῆς γυναικας, κ' ἐκείνη τῆς μάννας τῆς· πάει ἡ βασίλισσα λέει τοῦ βασιλιά: «Θέλει, λέει, κ' ὁ κκέλης νὰ πάη κ' αὐτὸς ἔς τὸν πόλεμο, δώκε του δὰ τὴν ἄδεια καὶ δώκε του καὶ καέναν ἄλοο». Γροικᾷ ὁ βασιλιάς, ἐφούσκωσεν πάλαι, ἄμμε γιὰ τὸ χατίρι τῆς βασίλισσας, λέει τῆς: «Ἄς πιάσῃ πάλαι τὴν ἀφοδάραν τὴ γίδια κ' ἄς πάη πρὶν κ' αὐτός».

Ἦρτεν ὁ καιρός, ἐπααίνναν οἱ μεᾶλοι οἱ γαμπροὶ τοῦ βασιλιά ἔς τὸν πόλεμο μὲ τ' ἀσκήρι γούλο. Ἐκαθαλλίκεψε δὰ κ' ὁ κκέλης, πάει, μπαίνει πάλαι ἔς τὴν λάσπην, ἐφώνατzen καὶ τῆς ἀφοδάρας: ντέ . . . Ἐπερνοῦσαν κ' οἱ ἄλλοι οἱ γαμπροὶ τοῦ βασιλιά κ' ἐναελοῦσάν το: «Γιὰ δὲ ἄθρωπος, καὶ θέλει νὰ πάη καὶ ἔς τὸν πόλεμο». Ὅταν ἐκαπολλησαν (2) αὐτοὶ, ὅγαίνει αὐτὸς ἀπὸ μὲς ἀπὸ τὴν λάσπη, κεντᾷ τὴν τρίχαν, ἐρκεται τ' ἄλοόν του, βάλλει μιά φορεσά, καθαλλικεύγει, πάει ἔς ἕνα ψηλὸν μέρος κ' ἐπαρὰ γλέπιτze. Ὅταν ἐρκίνησεν ὁ πόλεμος κάτω ἔς τὸν κάμπον κ' εἶδε πῶς ἐνίκαν τὸ ξένον τ' ἀσκήρι, κατῆβαινε κ' ἐκεῖνος καθαλλάρης καὶ ὅγαλλει τὸ σπαθάκι του καὶ μπαίνει μέσα ἔς τὸ ξένον τ' ἀσκήρι, κ' ἐσκότουνεν, κ' ἐσκότουνε, κ' ἐξίφραρεν (3) ἀπὸ τὴν ἄλλην μεριά, κ' ἐχάλασε γούλον τ' ἀσκήριν τὸ ξένο, κ' ἐπιασέν τον τό μα· μ' ἐν ἐπαθεν τίποτε, μοναχὰ ποῦ χτύπησεν κομμάτι ἔς τὴν χέραν, κ' ἔτρεχεν κομμάτι αἷμα· σὰ ξιλουρισμαδά. Ὅταν τὴν εἶδεν, τὴν ἔδεσεν μ' ἕνα ἄσπρον μαντῆλιν, ποῦ τό χε δοσμένον ἡ γυναικάν του, καὶ τό γεμεν κεντημένον ἡ γίδια μὲ τὴν χέραν τῆς.

Ὅταν ἐτελειώσεν πρὶν ὁ πόλεμος κ' ἐνίκησε τ' ἀσκήριν τοῦ πεττεροῦ του, αὐτὸς ἐγεινεν ἄφαντος. Ἐπῆεν κ' ἐφηνεν τ' ἄλοόν του κ'

ἔβγαλεν καὶ τὴν φορεσάν του, κ' ἐπῆεν πάλαι κ' ἐχώστη ἔς τὴν λάσπη μὲ τὴν ἀφοδάραν τὴ ψωριαριά. Ἐρκοῦνταν πάλαι οἱ συγάμπροι τοῦ ἀπὸ τὸν πόλεμον ποῦ νίκησαν κ' ἐκοῖναίραν το (1). Ὅταν ἐλαργάραν πάλαι, φεύγει ὁ κκέλης, πάει ἔς τὸ γιανττάκιν του κ' ἐπέσεν ὅταν πεθαμμένος κ' ἐκοιμήθη βαρειά, γιὰτὶ ἐπόδωκεν (2) ὕστερ' ἀπὸ τόσον ἄγωνα, κ' ἀπὸ τὸ ψυχημὸν (3) ἐξήασε κ' ἐφηνεν καὶ τὴν πλητὴν δεμένη μὲ τὸ μαντῆλι.

Ἐπῆαν δὰ ἔς τὸ βασιλεῖον οἱ ἄλλοι, ἐρῶτάν τους: πῶς ἐκάμα, πῶς ἐνίκησα. Ἐλέαν του ἐκεῖνοι, τί καὶ τί ἐκλούθιξε. Λέουν τῶν τολοιπόν: «Ἀφέντη βασιλιά, τ' ἄλλον τ' ἀσκήριν ἦτον πολλὸ κ' ἐκοντέψαμεν νὰ χαθοῦμε. Ἐκεῖ δὰ, νὰ κατῆβαινε ἀπὸ τὸ βουνὸν ἕνας καθαλλάρης, ὁμορφος σὰν ἄγγελος, μὲ μιά φορεσάν κ' ἔστραφε, κ' ἕναν ἄλσον ποῦ πέτα, καὶ μπαίνει μέσα ἔς τὸ ξένον τ' ἀσκήρι, κ' ἐχάλασεν το γούλο κ' ἔτρεψεν ἐνίκησάμε· ἄμμε τὸ παλληκᾶριν αὐτὸ εὐτὺς ἐχάθη ἀπὸ μῆρος μας, κ' ἄλλον τίποτε ἐν ἐπαθεν μοναχὰ ποῦ ξιλουρίστην κομμάτι ἡ χέρα του κ' ἐτρεξεν κομμάτι γαῖμα, κ' ἔδεσεν το μ' ἕναν ἄσπρον μαντηλάκι ποῦ βάστα».

Αὐτὰ ἐκάετον ἐκεῖ κ' ἡ μικρὴ ἡ βασιλοπούλλα, ἡ γυναῖκα τοῦ κκέλη, κ' ἐγροίκεσεν τα, καὶ σάννα κ' ἐτρωέν τὴν ἡ ὑποψία. Τὸ βραδὺ φεύγει, πάει νὰ ππέσῃ μὲ τὸ κκέλην τῆς, θρίσκει τον κ' ἐκοιμάτον πολλὸ βαρειά, ξιναχώννει το (4), θωρεῖ τὴν χέραν του κ' ἔχεν τὴν δεμένην ἀκόμια μὲ τὸ μαντῆλιν, ποῦ τοῦ χεν δοσμένο, κ' ἔχεν τὸ ἡ ἀπατή τῆς κεντημένον κ' ἐγρώνιτzen το. Ἐυπνᾷ τον, ῥωτᾷ τον, ἐκεῖνος πάλαι ἔκαμνεν τὸν ἀνήξευρο. Λέει του ἐκείνη: «Μὲ γιὰτὶ κ' ἐν θέλεις νὰ μοῦ τὰ πῆς, νὰ χαίρουμαι κ' ἐγὼ ἡ κακομοῖρα, ποῦ ἐν ἡμπαρῶ νὰ δῶ γλυκέα χεῖλη, κ' ἔχουν μας οἱ γονέοι μου ποριζήμιους ἔς εἰς τὴν δὰ τὴν ἀχερῶνα, καὶ γὼ γιὰ ἁλλοῦ σου καὶ μόνον τὰ σιοπίννω γούλα· μ' ἐσοῦσαι λέω ποῦκαμες αὐτὴν τὴν ἀντραγαθία· τί μοῦ τὰ κρύβεις; νὰ, ἔ (5) καὶ τὸ μαντῆλι, ποῦ δεσες τὴν χέραν σου». Ἐτότες πρὶν ἐκεῖνος λέει τῆς: «Ἰνναί, γυναῖκα, ἐγὼ μαι, μόνον σώπα».

(1) Περιεγέλιον.

(2) Ἀπέκαμε· ποδόννω=ἀποκάμνω.

(3) Κάματον.

(4) Ξεσκεπάζει.

(5) Νά, ἰδέ.

(1) Ἡτοιμάζοντο.

(2) Καπολλῶ, κάμπτω μέρος τι καὶ δὲν φαίνομαι πλέον.

Ἐν Καρπάθῳ θὰ ἔλεγον: ὅταν ἐπόκαψαν (=ἀπέκαμψαν).

(3) Διῆλθε.

Ἐχαίρετον πύον ἐκείνη κ' ἐκαμάρωνεν, 'ποῦ τῆς τὰ 'μολόησε.

Τὸ πωρὸν λέει ὁ κλέης τῆς γυναίκας του: «Γυναίκα, ντύσου δά, καὶ νὰ βάλης τὴ μὲν τὴν φορεσά, γιὰτὶ θὰ πᾶμε ματζῆν 'ς τὸν ἀφέντην σου». Βάλλει ἐκείνη τὴ μὲν τὴν φορεσά, βάλλει κ' ἐκεῖνος τὴν ἄλλη, φεύγουν, 'πάου μέσα 'ς τὸ παλάτι. 'Σάν τὸν εἶδαν ἐκεῖνον κ' ἐστραφτοκόπαν κ' ἐπάκιννε, τρέχου, λένου τοῦ βασιλέα: «Ἐρκεται ἐκεῖνος 'ποῦ 'χάλασεν τὸ ξένον τᾶσκέρι κ' ἐνίκησαμε, ἀμμὶ ἔρκεται ματζῆ με τὴ μικρὴν τὴ βασιλοπούλλα». Μπαίνει ἐκεῖνος με τὴ γυναῖκά του, πάει σίξα (1) ἐκεῖ 'ποῦ 'κάτο 'ς τὸν θρόνον ὁ βασιλέας, ἐκαθοῦνταν δά κ' οἱ ἄλλοι του οἱ γαμπροὶ καὶ γούλη ἡ δωδεκάδα. 'Σάν εἶδεν ὁ βασιλέας κ' ἔρκετον ματζῆ καὶ ἡ κόρη του, λέει μέσα του: «Ἄ! φίλον ἔχεν καὶ γιὰ ταῦτον ἔθελεν τὸν κλέη!...». Μὲ τί νὰ κάμῃ ὁ βασιλέας; ἐπροσηκώστην τους κ' ἔκατσέν τους κοντά του κ' ἐρκίνησεν δά πύον κ' ἔλλεεν του: «Ἐσὺ μας ἐγλύτωσες ἀπὸ τὸν ἄδικον τὸν ὀχτρὸν 'ποῦ μᾶς ἤρε κ' ἐν ἔξευρα 'ποῦ 'κάθουσιν, νὰ στείλῃ νὰ σὲ γυρέψω, καὶ νὰ μοῦ συμπαθήσῃ καὶ χαίρομαι 'ποῦρτες κι' ἡρέες με κ' ἐν θέλῃς τίποτε νὰ μοῦ τζητήξῃς, ἔ, τι περνᾷ ἀπὸ τὴν χέραν μου, νὰ σοῦ τὸ κάμω». Λέει του ἐκεῖνος: «Ἀφέντη βασιλέα, αὐτὸ ἦτο χρέος μου νὰ τὸ κάμω κ' ἐκαμά το, μοναχὰ δὴ ὁ ἀθρῶπος μου γέμω, κ' ἔχασά τους, κ' ἔμαθα πῶς τοὺς ἔχεις ἐδῶ κοντά σου, κ' ἦρτα νὰ τοὺς πάρω». Λέει του ὁ βασιλέας: «Ἐγὼ 'χω ἀθρῶπους 'δικούς σου ἐδῶ; καὶ ποιὸς 'ναι αὐτός»; Λέει του ἐκεῖνος: «Αὐτός κι' αὐτός». Σηκόννεται, δείχνει του τοὺς γαμπρούς του. Λέει του ὁ βασιλέας: «Αὐτοὶ 'ναι γαμπροὶ μου». Λέει του ἐκεῖνος: «Ἄν πορὶ νᾶναι γαμπροὶ σου, 'μᾶναι 'δικοὶ μου ἄθρωποι: ἐγὼ τοὺς ἔχω καὶ σημαδεμένους, κ' ἐν δὲν πιστεύγητε, 'ξηβρακώσητέ τους, νὰ δῆτε, 'ποῦ τοὺς ἔχω με τὸ πέταλλον τ' ἄλῳ μου βουλωμένους... νὰ πιστέψητε». Τί τὰ θέλεις; ἂ τὰ κοντολοοῦμεν, 'ξηβρακώσαν τους, θωρεῖ ὁ βασιλέας, ἔμεινε ξερός. Ἐτότες πύον λέει του ἐκεῖνος: «Ἐγὼ 'μαι ὁ γαμπρός σου ὁ κλέης, καὶ γὼ 'μουν 'ποῦ σοῦ 'φερα τὸ γάλας τῆς ἀγριαλαφίνας καὶ ἐνίκησα καὶ τὸν ὀχτρὸν σου, κ' αὐτοὺς τοὺς γαμπρούς σου ἐγὼ τοὺς ἐκατάφερά 'τσε, γιὰτὶ ἐν 'φελούν καθόλου κ' εἴναι πολλὸν 'περήφανοι».

(1) Πηγαίνει κατ' εὐθείαν.

Ἐτότες πύον ὁ βασιλέας ἐσηκώστην ἀπὸ τὸ θρόνον του κ' ἐγκάλισεν τὸν καὶ λέει του: «Ἐσυνού, παιδί μου, πρέπει σου καὶ τὸ βασίλειο». Κ' ἔκατσέν τὸν ἐκεῖνο 'ς τὸ θρόνο, κ' ἐκουρούναρέν τὸν, κ' ἔκαμεν καὶ τὴν γυναῖκά του βασιλίσσα.

Μή' ἐγὼ 'μουν ἐκεῖ, μὴ ἐσεῖς πιστέψητε.

4

Τὰ βασιλόπουλλα.

Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἦτον κ' ἐν ἦτον ἕνας βασιλέας γέρος, κ' ἔχεν τρεῖς υἱοὺς: ἦτο πρὸ μεῖζοι οἱ δύο: ὁ ἄλλος ἦτον ἀκόμια μικρὸς κ' ἐπάκιννε 'ς τὸ σκολεῖο. Αὐτὸς ὁ βασιλέας ἐν ἦτον πολλὸν ἄρκοντας (1): ἔγμε μοναχὰ μὲν κασέλλα γεμάτη φλουριά. Ἐφώναζεν τοιοῦτον καὶ τῶν τριωνῶν του τῶν υἱῶν κ' εἰπέν τω: «Παιδιά μου, ὅλο μου τὸ βίος εἴναι αὐτὸ δά 'ποῦ τῶχω μέσα 'ς τὴν κασέλλα: ἐγὼ σὲ 'λλίον καιρὸν 'μπορεῖ νὰ 'πεθάνω' ἂ τὴν βουλώσω τὴν κασέλλα, καὶ νὰ τὴν φυλάητε, καὶ 'σάν ἐξησκολήσῃ κ' ὁ μικρὸς σας ὁ ἀερφός καὶ γίνῃ τῆς ἐλικίας, νὰ τὴν ἡννοίξῃτε, νὰ τὰ μεράσητε κ' οἱ τρεῖς σας ἴσα ἴσα 'σάν ἀέρφια 'ποῦ 'στε». Λέουν του ἐκεῖνοι: «Μὲ τῆς χαραῖς σου, ἀφέντη». Ἐ! σὲ 'λλίον καιρὸν ὁ βασιλέας ἦτο γέρος, ἐπέθανε. Τὰ παιδιά του τὰ μεῖζα 'ποῦ 'σαν τῆς ἐλικίας, ἐλιμαῖναν νᾶρτη τῆς ἐλικίας κ' ὁ μικρὸς των ὁ ἀερφός καὶ νὰ 'ννοῖξουν τὴν κασέλλα, νὰ μεράσουν τὸ βίος 'ποῦ 'χε μέσα, ἔτσε 'ποῦ τῶν ἐπαράφηκεν ὁ γιὰφέντης τω. Ὁ μικρὸς ὁ καλὸς σου πριχοῦ νὰ ξησκολήσῃ ἀκόμια, πιάννει καὶ 'ννοῖσι ἀπὸ κάτω τὴν κασέλλα, καὶ 'βγάλλει τα γούλα τὰ φλουριά καὶ κρύβγει τα, κιὰκό γημόννει τὴν πέτρας, σάτζει τὴ (2), βάλλει τὴν πάλαι 'ς τὸν τόπον τῆς, καὶ ἐφαίνετον πάλαι βουλωμένη ἔτσε 'ποῦ το.

Τί τὰ θέλεις; ἐξησκόλησεν κ' ἐήνετον πύον κ' αὐτὸς τῆς ἐλικίας. Μὲν ἡμέρα λέει ὁ μεῖζος: «Ἐ, ἀέρφια! καιρὸς εἶναι πύον νὰ 'ννοῖξουμεν τὴν κασέλλα, νὰ μεράσουμε 'λλίον πολλύν, ἔ, τι μας ἔφηκεν ὁ ἀφέντης μας». Ἐηβουλλόνουν τὴν, 'ννοῖουν τὴν, τί νὰ δοῦ; γεμάτη πέτρας... φλουρι μὴ' ἕνα... Ὁ μικρὸς,

(1) Πλούσιος.

(2) Ἰσιάζει.

πονηρός, 'ρκινᾷ, καταπιάννεται τοὺς μεῖζους: «Ἐσεῖς τὰ 'κλέψητε, εὔρητέ με 'μικρὸν κ' ἐκάμητέ με ὅπως ἐθέλητε». Κ' ἐφώνατzen πύον, κ' ἐχτυπιέτον, κ' ἐπῆρεν τὸν κόσμον με τῆς φωναῖς του. Οἱ μεῖζοι ἐμείνα ξεροί: ἐν ἐξέαν τί νὰ 'ποῦ. Ἐλεεν ὁ ἕνας: «Πρὲ σοῦ τὰ 'πῆρες» ἔλεεν του ὁ ἄλλος: «Πρὲ σοῦ τὰ κλεψες» ἐμαλλῶννα. Ἄ τὸ κοντολοοῦμεν, ἐποφασίσαν νὰ 'πάου 'ς τὸν κριτὴν νὰ τοὺς κρίνῃ.

Ὁ κριτὴς ἦτον ὄξω 'ς ἕνα χωριό. Ἐφύαν, ἐπααῖννα. 'Σ τὸ δρόμον ἐπάντηζεν πρῶτα κ' ἀρκὴν ὁ μεῖζος ἕναν κ' ἐλόγηατze 'σάν νᾶχασεν τίποτε. Ρωτᾷ το: «Μοῦρ' ἄθρωπε, καμὴλαν ἔχασες»; Λέει του: «Ἰνναί, εἰδές τη; πέμου ποῦ κάεται, νὰ 'πά νὰ τὴν εὔρω». Λέει του: «Ἐν τὴν εἶδα, μοναχὰ λόγιασε νὰ τὴν εὔρης». Ἐπέρναν ἀπὸ πίσω κ' ὁ δεῦτερος: λέει του: «Μοῦρ' ἄθρωπε, 'ξεῖδιν ἦτον φορτωμένη»; Λέει: «Ἰνναί, 'πῆτέ μου ποῦ κάεται, νὰ 'πά νὰ τὴν εὔρω». Λέει του: «Ἐν ἡξέω, ἐν τὴν εἶδα, καὶ γύρισε νὰ τὴν εὔρης». Ἐρκετον κ' ὁ μικρὸς, ἐπάντηζεν τὸν κ' αὐτός, ρωτᾷ το: «Μοῦρ' ἄθρωπε, ἡ καμὴλα 'ποῦ 'χασες, στραβὴ 'το με τῶνα 'μμάτι»; Λέει: «Ἰνναί, 'πῆτέ μου, μὴν με τυραννεῖτε, ποῦ κάεται νὰ 'πά νὰ τὴν εὔρω». Λέει του ὁ μικρὸς: «Ἐν ἡξέω, λόγιασε μαθὲς νὰ τὴν εὔρης». Λέει των ὁ ἄθρωπος: «Ἐσεῖς σφαίνει (1) ('ς φαίνει) 'ξέητε (2) ποῦ κάεται ἡ καμὴλα μου, γὴ ἐσεῖς τὴν ἐπιάσητε, κ' ἄλλον ἐν ἔχει (3), μοναχὰ νὰ 'πάω νὰ σᾶς ἡγκαλέσω 'ς τοῦ κριτῆ».

Πάνω 'ποῦ 'βράδρασεν, ἐφτάσαν εἰς τὸ χωριό, ἐπῆαν εἰς τοῦ κριτῆ. Ἐδέχτην τους δά πύον ὁ κριτὴς 'σάν βασιλόπουλλα: στέλλει κ' ἕνα δοῦλον νὰ 'πάη νὰ φέρῃ ἕνα 'ρίφι, κ' ἕνα ἄλλον νὰ φέρῃ σταφύλλια. Ἐρώτηζεν τους, εἰπάν του τὴν ὑπόθεσιν των. Ἐγροῖκῃσεν ὁ κριτὴς, ἐκατάλαβε πῶς ἦτο τζορινή (4). Ἐν ἐμπόρεν 'πιτομῆς νὰ κόψῃ τέτοιαν κρίση. Λέει των: «Αὔριον νὰ ξημερώσῃ, νὰ σᾶς κρίνω». Κιὰκό ρωτᾷ τους γιὰ τὸν νοικοκύρη τῆς καμὴλας: «Ἀμὲ τουλόου του τί θέλει»; Λέουν του: «Ρώτηξέ τον μαθές, ἀφέντη κριτῆ, νὰ σοῦ 'πῇ». Ἐρώτηζεν τὸν ὁ κριτὴς, λέει του ἐκεῖνος: «Ἐγὼ,

(1) Ὡς φαίνεται.

(2) Ἠξεύρετε.

(3) Ἄλλο δὲν μένει.

(4) Δύσκολος.

ἀφέντη κριτῆ, εἶχα ἕναγ κοπάδι καμὴλαις, δεμέναις ἡ μὲ μὲ τὴν ἄλλη, φορτωμέναις 'ξεῖδι, καὶ πααῖννα. 'Σ τὸν δρόμον ἐκόπη τῆς μῆς τὸ σκοινί, ἔφωέ μου, ἔχασά τη. Βρίσκει με ὁ μεῖζος, ρωτᾷ με: «Καμὴλαν ἔχασες»; Λέω του: «Ἰνναί». Ποῦ τὸ 'ξεε πῶς ἔχασα γὼ καμὴλα; Ρωτᾷ το: «Ποῦ κάεται ἡ καμὴλα μου»; Λέει: «Ἐν τὴν εἶδα». Βρίσκει με ὁ ἄλλος, ρωτᾷ με: «Ἐεῖδι 'το φορτωμένη»; Λέω του: «Ἰνναί». Κιὰκό λέω του νὰ μοῦ πῇ, ποῦ κάεται. Λέει: «Λόγιασε νὰ τὴν εὔρης κ' ἐν τὴν εἶδα». Ἀπὸ πίσω του ἔρκετον κ' ὁ μικρὸς, ρωτᾷ με κ' ἐκεῖνος: «Στραβὴ 'το με τῶνα 'μμάτι»; Λέω του: «Ἰνναί». Περικαλῶ τὸν νὰ μὴν με τυραννῇ, νὰ μοῦ 'πῇ ποῦ κάεται ἡ καμὴλα μου, λέει μου: «Ἐν ἡξέω». Μὲ πῶς ἐξέαν αὐτοὶ, ἀφέντη κριτῆ, 'ποῦ 'χασα γὼ καμὴλα, κ' ἦτον καὶ 'ξεῖδιν φορτωμένη, καὶ στραβὴ με τῶνα 'μμάτι; Τοιοῦτον αὐτοὶ 'ξέουν ποῦ κάεται ἡ καμὴλα μου, νὰ τῶν 'πῇς νὰ μοῦ τὴν δώξου. Ρωτᾷ τους ὁ κριτὴς: λέει ὁ μεῖζος: «Ἐγὼ, ἀφέντη κριτῆ, ἀπὸ τὰ πατήματα ἐκατάλαβά το». Λέει ὁ δεῦτερος: «Τὰ ττουλούμια θὰ 'σαν τρυπημένα, γιὰ γιόττους ἔχα, κ' ἔστασεν τὸ 'ξεῖδι 'ς τὴ γῆ, κ' ἐκαπάρτιτzen τὸ χῶμα, κ' ἐκατάλαβά το». Ρωτᾷ καὶ τὸ μικρό: «Μὲ σοῦ πῶς τὸ κατάλαβες, πῶς ἦτο στραβὴ με τῶνα 'μμάτι»; Λέει: «Ἀπὸ τὴν μὲν μεριὰν τῆς στρατᾶς τὰ χορτάρια ἦτον φαωμένα, κ' ἀπὸ τὴν ἄλλην ἦτον ἀνήγκιστα (1): ταλοῖ-πονις ἐκατάλαβα πῶς ἦτο στραβὴ με τῶνα 'μμάτι, καὶ τὸ 'μμάτιν τὸ καλλὸν ἐθῶρεν τὴν μὲν μεριὰν τοῦ δρόμου, κ' ἔτρωε τὸ χορτάρι: τ' ἄλλον τὸ στραβὸν ἐν ἐμπλεπεν, κ' ἦτον ἡ ἄλλη ἡ μεριὰ τὸ χορτάριν ἀφάωτο». Γροικᾷ ὁ κριτὴς, ἐθάμματzen πύον μέσα του. Λέει τ' ἀθρῶπου: «Πάκιννε νὰ λογιάσῃς ναῦρης τὴν καμὴλάν σου, γιὰτὶ αὐτὰ τὰ παιδιά ἐν τὴν ἔχου». Τί νὰ κάμῃ, ἔφωεν ὁ ἄθρωπος.

Ἐτοιμάστην τὸ φαί, βάλλου σουφραῖ 'ς ἕναν νοντᾷ, ἐκάτσαν τὰ βασιλόπουλλα νὰ φάου. Ὁ κριτὴς ἀπὸ κάτω κ' ἐγροῖκα, νὰ 'ρπάξῃ καέναν λόον, μπάς καὶ 'μπορέσῃ καὶ κόψῃ τὴν κρίσην τω. Ἐκεῖ δά γροικᾷ: λέει ὁ μεῖζος: «Ἄ σᾶς πῶ, ἀέρφια; Ἐγὼ λέω νὰ μὴν φᾶμε ἀπ' ἔουτον τὸ 'ρίφι, γιὰτὶ τὸ 'χει βυτζασμένο σκύλλα καὶ βρωμεῖ σκυλλιαῖς». Λέει κ' ὁ δεῦτερος: «Ἄ σᾶς 'πῶ καὶ γὼ, ἀέρφια; Ἄ μὴ φᾶμε μὴ' ἀπ' ἔουτα τὰ σταφύλλια, γιὰτὶ

(1) Ἀθικτα.

φαίνονται μου πῶς εἶναι ἀπὸ τὰ μνημό-
ρια (1), κ' εἶναι ἀηδισμένα». Λέει κ' ὁ
μικρός: «Ἄ σᾶς πῶ κ' ἐγώ, ἀέρφια; Αὐτός
ὁ κριτὴς φαίνεται μου πῶς εἶναι μπάσταρ-
δος». Γροικᾷ ὁ κριτὴς, λέει μοναχός του:
«ὦ! ὦ! . . .» κιὰχο τρέχει εὐτύς, πᾶει,
'βρίσκει ἐκεῖνον 'ποῦ ἔστειλεν νὰ φέρῃ τὸ 'ρίφι,
'ρωτᾷ το: «Πρέ, νὰ μοῦ 'πῆς τὴν ἀλήθεια·
ἀπὸ ποῦ 'πῆς κ' ἔφερες τὸ 'ρίφι;» Λέει του
ἐκεῖνος: «Τί νὰ σοῦ 'πῶ, ἀφέντη κριτὴ; ἔ-
στειλές με, κ' ἦτο πρὶ βραδύ· ἐν ἐπρόφταινα
νὰ 'πάω νᾶρτω 'ποῦ τὴν μάντρα· ἐγέμαμεν
τολοιπὸν ἓνα 'ρίφι, 'ποῦ 'φόρησεν ἡ μάννα του
κ' ἐβύτζαννέν το ἡ σκύλλα, κ' ἔφερά σοῦ το
ἐκεῖνο δά». Φεύγει ἀπὸ 'κεῖ ὁ κριτὴς, τρέχει,
'πᾶει 'βρίσκει τὸν ἄλλο, 'ποῦ στείλει κ' ἔφε-
ρεν τὰ σταφύλλια, 'ρωτᾷ το: «Νὰ μοῦ πῆς τὴν
ἀλήθεια· ἀπὸ ποῦ 'φερες τὰ σταφύλλια»;
Λέει του κ' ἐκεῖνος: «Τί νὰ σοῦ 'πῶ, ἀφέντη
κριτὴ; 'Σὰν μ' ἔστειλες, ἦτον πρὶν νύχτα,
κ' ἐν εἶχεν καιρὸν νὰ 'πάω νᾶρτω 'ποῦ τὸ
πορβόλι (2). Τί νὰ κάμω; ἔκοψά τα ἀπὸ τὰ
μνημόρια». Ἐτότες πρὶν ὁ κριτὴς ἐπῆεν νὰ
σκάσῃ. Λέει μέσα του: «Θῶρε νὰ 'δῆς τώρα
'ποῦ θάμαι καὶ γὼ μπάσταρδος, ἔτσε 'ποῦ
'πεν ἐκεῖνος ὁ μικρός τω! . . .» Τρέχει 'ναγ-
καστὰ 'ναγκαστὰ, πᾶει, 'βρίσκει τὴν μάν-
ναν του, βάλλει τῆς σφίξῃ, λέει τῆς: «Μωρὴ
μάννα, ἐσοῦ 'σαι πρὶ γρηῃ γυναικα τοῦ λάχ-
κου (3), θέλω νὰ μοῦ πῆς τὴν πᾶσαν ἀλή-
θεια· μὲ ποῖον μ' ἔχεις καωμένο; μὲ τὸν ἀ-
φέντη μου γῆ μὲ ξένο»; Τί νὰ κάμῃ ἐκεῖνη;
λέει του: «Τί νὰ σοῦ 'πῶ, παιδάκι μου; μὲ
τὸν ἀφέντην σου ἐν ἑκαμνα παιδί, κ' ἑκαμά
σε μ' ἄλλο». Γροικᾷ ὁ κριτὴς, ἔμεινε ξερός.
Λέει μέσα του: «Εἶδες δά; νὰ 'ποῦ 'μαι κ'
ἐγὼ μπάσταρδος!! . . . πρέ, αὐτοὶ 'ναι διαολε-
μένοι». Ἐσυλλογιέτο πρὶ γούλην τὴν νύχτα,
τί τρόπον ναῦρῃ νὰ κόψῃ τὴν κρίσιν τω. Ἐξη-
μέρωσεν, ἐπῆεν πάλαι τ' ἀέρφια ὀμπρὸς 'ς τὸν
κριτὴ. Ὅσον νὰ πρὶν δά τὸν καφέν τω, τὸ
τσιμποῦκιν τω, λέει τῶν ὁ κριτὴς: «Νὰ σᾶς
'πῶ ἓνα μῦθο:

«Ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἔχεν μὴν ἀρχοντο-
» ποῦλλα, κ' ἐγάπην τὴν ἓνας τιποτένης ἄ-
» θρωπος, ἓνας πρόστυχος· ἐγάπαν τον κ'
» ἐκεῖνη, κ' ἔτασσέν του νὰ μὴν πάρῃ ἄλλο,
» νὰ τὸν πάρῃ ἐκεῖνον ἄντρα. Ὁ ἀφέντης τῆς

» ἐν τὸν ἔθελε· ἔθελεν νὰ τὴν 'παντρέψῃ, νὰ
» τῆς δώκῃ καὲνα μεαλάτον (1) τοῦ γίσου
» τῆς (2). Ἐβαλέν τῆς σφίξῃ, ἐπάντρεψέν
» τῇ μ' ἓναν ἀρχοντα. Ἐκάμα δὰ γάμους,
» χορούς, παιχνίδια, ἐπῆεν ὁ κόσμος, ἐπῆεν
» κ' ὁ γαπητικός τῆς. Ἐταμόννει τὴν νύφ-
» φην, ἐπαρραπονιέτον τῆς: «Μὲ 'ποῦ μοῦ
» 'τασσες νὰ μὴν πάρῃς ἄλλο, νὰ 'πάρῃς ἐ-
» μένα»; Ἐκεῖνη πάλαι ἔλεεν του: «Ἀμμή
» τί νὰ κάμω; ἐγὼ ἐν ἔθελα, ὁ ἀφέντης μου
» τὰ φταίει». Τί τὰ θέλεις; ἔταξέν του νὰ
» 'πάρῃ τὴν νύχτα νὰ τὸν εὔρῃ, νὰ ππέσῃ
» πρῶτα μὲ τὸν γαπητικόν τῆς, κ' ὕστερα
» νὰ ππέσῃ μὲ τὸν ἄντρα τῆς. Ἐκεῖνος ἐν
» ἐμίλησε. Ἐλα δὰ ἐτελείωσεν ὁ γάμος. Τὴν
» νύχτα, 'σάν ἐκατακάτσαν τὰ ποδαρικά,
» γροικᾷ ἐκεῖνος καὶ χτυποῦν τὴν πόρταν του.
» Σηκώννεται ἀπὸ τὴν μονή, 'ννοίει, θωρεῖ
» τὴν νύφην. Λέει του ἐκεῖνη: «Ἐ σοῦ τό
» 'πα; νάμμαι πούρτα . . .» Λέει τῆς ἐκεῖ-
» νος: «Ἐγὼ 'θελά σε νὰ σὲ πάρω, ἀμμή
» τώρα εἶσαι ἀλλουνοῦ, 'πάαιννε». Ἐσφά-
» λησέν τὴν ὅξω».

Λέει εὐτὺς τὸ μικρὸν τὸ βασιλόπουλλο:
«Ἄ! νὰ σοῦ 'πῶ, ἀφέντη κριτὴ; ἐγὼ νὰ
'μουν, ἐν τὴν ἐκατσίρδιτσα». Λέει του κ' ὁ
κριτὴς: «Ἐσοῦ 'σαι ταλοιπονίς 'ποῦ 'πῆρες
καὶ τὰ φλουριά· 'πάαιννε δὰ νὰ τὰ βάλῃς
κάτω, νὰ τὰ μεράσητε κ' οἱ τρεῖς σας 'σάν
ἀέρφια, ἔτσε 'ποῦ σᾶς ἐπαράφηκεν ὁ ἀφέν-
της σας».

5

Τὸ σκλαβί.

Εἶχεν κ' ἄν εἶχεν ἓναν βασιλέα κ' ἐν ἑκα-
μνεν παιδί. Ἐφοήθη ταλοιπονίς, μὴν τύχη
κ' ἐν κάμῃ καθόλου παιδί, ἔκαμεν μὲ τὴ σκλά-
βαν τοῦ παιδί. Ἐκεῖ 'τυχεν κ' ἡ βασίλισσα
κ' ἦτον κ' ἐκεῖνη γκαστρωμένη, ἐγέννησεν
κ' ἔκαμεν κ' ἐκεῖνη ἓναν παιδάκι. Ἐμεαλόν-
ναν τὰ παιδιὰ, ἐπαῖτξαν ματζῆ, ἐπαῖνναν
καὶ 'ς τὸ σκολεῖον ματζῆ, ἐξησκολῆσα. Τὸ
σκλαβόπουλλον ἦτο ξυπνὸ καὶ φρένιμον παιδί·
'μὲ τὸ βασιλόπουλλον ἦτον χοντροκέφαλον
κ' ἄταχτο. Ἀμμή τὸ σκλαβί ἐγάπαν πολ-

- (1) Μεγαλάτον· ἀλλαχοῦ λέγουσι μεγαλοσάντον.
(2) Ἴσου.

λὺν τὸ βασιλόπουλλο· ἐπάαιννε τὸ βασιλό-
πουλλο 'ς τῆς ταβέρνας, τὸ σκλαβὶν ἐσυβού-
λευγέν το· τὸ βασιλόπουλλον γούλον μὲ τοὺς
σουρτούκιδες.

Μὴν βολὰν τὸ βασιλόπουλλον ἦρεν ἓναν
κάντρο κ' ἔχεν τὴν ὡμορφὴν τοῦ κόσμου κ' ἐ-
λωλλάττη· ἐρώστησεν, ἐππεσε 'ς τὸ κρεβάττι·
γιατροὶ 'μπαίννα, γιατροὶ 'βγαίννα, ἐν ἐ-
γχαίνεν τὸ βασιλόπουλλο. Ἐποφάσισεν τολοι-
πὸν νὰ φύῃ, νὰ 'πά' ναῦρῃ τὴν ὡμορφὴν τοῦ
κόσμου. Λέει το τοῦ σκλαβιού. Τὸ σκλαβὶν
ἐγάπαν τὸ βασιλόπουλλο, ἔξεν το καὶ τί πρᾶ-
μαν ἦτο, ἐποφάσισεν νὰ 'πάρῃ ματζῆν του,
γιὰ νὰ τὸ φυλάξῃ. Ἐπῆεν τολοιπὸν 'ς τὸν ἀ-
φέντην τῶν τὸν βασιλέαν νὰ τοῦ γυρέσουν νὰ
τῶν δώκῃ τὴν ἄδειαν. Λέουν του: «Πατέρα,
θέλουμεν νὰ πᾶμεν νὰ γυρίσουμεν, νὰ 'δοῦμεν
κόσμο, νὰ μάθουμεν κ' ἄλλα πράγματα, καὶ
σὲ περικαλοῦμεν νὰ μᾶς δώκῃς τὴν εὐκὴν σου,
νὰ 'πᾶμεν, νὰ γυρίσουμεν καλὸν καταβόγ-
διο (1). Ὁ βασιλέας ἔδωκέν τῶν τὴν ἄδειαν
καὶ τὴν εὐκὴν του, καὶ λέει τῶν κιόλα: «Θω-
ρεῖτε, παιδιὰ μου, 'ποῦ θὰ φύητε; πρῶτα
κ' ἀρχή, 'ς τὸ δρόμον 'ποῦ θὰ 'πααίννητε,
θαῦρητ' ἓναν κιόσκι· νὰ μπῆτε, νὰ κάτσητε,
νὰ φάητε, νὰ πιῆτε· τὰ φαγιὰ καὶ τὰ πιετὰ
θᾶρκουνται μονάχα τω· ἀμμή τὴν κατάραν
μου νᾶχητε, νὰ μὴν 'πομείνητε μέσα νὰ κοι-
μηθῆτε· νὰ 'βγῆτε ὅξω νὰ ππέσητε, καὶ μὴν
φοᾶστε. Παρακεῖ θαῦρητ' ἓναν δέντρο μεᾶλο·
κάτσητε ἀπὸ κάτω του, ἔχει σουφάδες, φάητε,
πιῆτε· τὰ φαγιὰ θᾶρκουνται μονάχα τω· μὲ
τὴν κατάραν μου νᾶχητε, νὰ μὴν ἱππέσητε
ἀπὸ κάτω του· νὰ πάητε καμπόσαις ὀργυαῖς
ἀλχόργα νὰ ππέσητε. Παρακεῖ θαῦρητ' ἓναν
κάμπον μεᾶλον, καὶ μέσ' 'ς τὴν μέσην ἓναν
πύργον· ἡ πόρτα θᾶναι ἀνοιχτή· μπῆτε, κά-
τσητε, φάητε, πιῆτε κ' ἐκεῖ, μοναχὰ θωρεῖτε
καλά (2), τὴν κατάραν μου νᾶχητε, μέσα 'ς
τὸν πύργον νὰ μὴν ἱππέσητε· ἀβγάτε (3) ὅξω
ππέσητε, μὴν φοᾶστε· ἀπ' ἐκεῖ, ὅπου θέλητε,
'παννῆτε, ἐν ἔχητε φόο (4)».

Ἐδωκέν τῶν τὴν εὐκὴν του, ἐφύαν τὰ παι-
διὰ, ἐπααίννα. Ἐπορπατῆσαν πέντε δέκα
'μέραις, παρὰ δεκαννιὰ εἴκοσι, ἓνα βραδὺν
ἐφτάσαν 'ς ἓνα μέρος, θωροῦν ἓναν κιόσκι
πολλὸν ὡμορφο. Ἐμπαίννου μέσα, θωροῦν, τί

- (1) Κατευόδιον.
(2) Προσέχετε.
(3) Ἐξέλθετε.
(4) Φόδον.

νὰ 'δοῦ; σουφάδες μὲ στρώματα μαλακά,
'ποῦ 'ξάπλωννες κ' ἐβούλλας, κελίμια, σι-
τζετέδες, μαζελλάρες . . . ἄθρωπος ἐν ἐφάι-
νετο. Ἐκάτσαν αὐτοὶ. Εὐτὺς ἐρκοῦνται (1)
τῶν μοναχὰ τω γλυκὰ, καφέδες, τσιμπούκια,
κιὰχο στρώννεται τὸ τραπέζιν μοναχόν
του, φαγιὰ καὶ πιετὰ λογίων τῶν λογίων.
Καθίτζουν αὐτοὶ, τρώουν, πίνου, ἐρκοῦνται
τῶν πάλαι καφέδες, τσιμπούκια· ἐπῆεν, ἐφου-
μέρα . . .

Τὸ βασιλόπουλλον ἐνύσταξεν, ἐσινιέρετον
νὰ ππέσῃ. Θωρεῖ τὸ σκλαβί, λέει του: «Πρέ,
'μὲ τί μᾶς εἶπεν ὁ ἀφέντης μας; ἐν μᾶς εἶπεν
νὰ φάμεν, νὰ πιεῖμε, μὲ τὴν κατάραν του
νᾶχουμεν, νὰ μὴν ἱππέσουμεν μέσα, νᾶβουμεν
ὅξω νὰ ππέσουμε;» Λέει τὸ βασιλόπουλλο:
«Κάλε, δὲν βαρῆσαι; τέτοια στρώματα
ἦραμεν, καὶ θᾶβουμε ὅξω νὰ ππέσουμε;
'Εγὼ θὰ ππέσω ἔω δά, 'σάν θέλῃς ἐσοῦ, 'πάν-
νε νὰ ππέσης ὅξω νὰ ξηπαγιάσης, γῆ νὰ
σὲ φάουν τὰ θεριὰ». Τὸ σκλαβί λέει του:
'Ἐγὼ ἐν ἱππέφτω». Τί τὰ θέλεις; τὸ βασι-
λόπουλλον ἐππεσεν 'ς ἐκεῖνα δὰ τὰ στρώ-
ματα τὰ μαλακά, ἐπῆρῃν το ὁ νύπνος, ἐρουχ-
χάνεν (2) κιόλα.

Τὸ σκλαβὶν ἐν τὸ 'περεν ὁ νύπνος, ἔλεεν μέ-
σα του: «Ἐδὼ πάντα τίποτε θὰ 'κλουθίξῃ». Πᾶει,
καίτζει ὀμπρὸς 'ς τὴ σκάλα, ἀντίκρυ
'ς τὴν πόρτα· 'βγάλλει τὴν σάιταν του, κορ-
δίτζει τὴν ὡμορφα, βάλλει τὴν 'ς τὴν βάνταν
(3) του, 'βγάλλει καὶ τὸ σπαθᾶκιν του, βάλλει
το 'ς τὴν βάνταν του κ' ἐφούμερε. Ἐκεῖ νὰ
κ' ἐσείστην τὸ κιόσκι, κιὰχο νὰ καὶ 'νεφαίνει
ἓνας δράκος, θεριὸν μὲ τρεῖς κεφάλαις. Θωρεῖ
ὁ δράκος τὸ σκλαβί καὶ τὸ βασιλόπουλον 'ποῦ
'κοιμάτο, λέει του: «Πρέ, δὲν σας ἔφταννε
'ποῦ 'κάτσητε κ' ἐφάητε κ' ἱπῆητε, μοναχὰ
ἐθέλητε νὰ ππέσητε καὶ 'ς τῆς μοναῖς μου;»
Λέει του τὸ σκλαβί: «Καὶ τί θὰ κάμῃς, πρέ;»
Λέει ὁ δράκος: «Ἄ σὲ φάω». Λέει τὸ σκλα-
βί: «Ἄ φάῃς τὴν κεφαλὴν σου». Πιάννει
τὴν σάιταν του, σταφνίτζει, τραβᾷ τὴν, 'πέρει
μὲ μῆς 'ς τὴν σειρὰ καὶ τῆς τρεῖς τῆς κεφά-
λαις τοῦ δράκου. Ἐσκότωσεν τὸ θεριό, μὲ
'μισοσφάραν ἀκόμια. Λέει του τοῦ σκλαβιού:
«Ἄ! πρὲ ππούστη! ἄν τὸ καυκιστῆς ἐσοῦ,
πῶς ἐσκότωσες τέτοιον θεριό, νὰ ἐνῆς μάρ-
μαρον ἴσα μὲ τὰ γόνατα». Λέει του τὸ σκλα-

- (1) Ἐρχονται.
(2) Ἐρογχάλιζε.
(3) Εἰς τὸ πλάγι.

- (1) Μνήματά.
(2) Περιδόλιον.
(3) Ἀνθρωπος τοῦ λάχκου=ἐτοιμοθάνατος.

βί: «Πρ', ἄς σὲ σκότωσα γώ, κι' ἄς εἶναι». Κι' ἄλλο πιάνει τὸ σπαθάκιν του, κ' ἐκρῖν τῆς κεφαλῆς, ἐβγάλεν τῆς γλώσσας, ἐδεσέν ταις, κρύβγει ταις μέσ' ἐς τὸ κισδάνιν (1) του· ὕστερα κάμνει μουρέλλα μουρέλλα τὸ θεριό, κουβαλᾷ το, ρίχτει το ὅζω μακρυά, πλύνει καὶ τᾶματα, πάει πρὶ ππέφτει, μ' ἦτον πρὶν τὰ ξημερώματα. Τὸ πωρνὸ σηκώνεται τὸ βασιλόπουλλο, φωνάτζει καὶ τοῦ σκλαβιού, λέει του: «Ἐλε!! σηκώσου, νὰ πααίννου-μεν κ' ἐξημέρωσε... ἔ, μῶρ' ἄθρωπος· ποῦ-θελεν νὰ φυλάξῃ βάρδια!» Τὸ σκλαβὶν ἐξύπνη-σεν, ἐτριβεν τὰ μμάτια του, γιὰ νὰ δείξῃ καὶ καλὰ, ππῶς ἐκοιμάτο βαρειά· λέει του: «Ἰνναί, ἀέρφι, ἔτσε δὲ βαρειά κοιμοῦμαι, ἃ μοῦ συγχωρέσης». Σηκώνεται, λειμαίνου νὰ τῶν ἔρτουν καφέδες, τσιμπούκια... ἰνναί... τίποτε. Λέει τὸ βασιλόπουλλο: «Χάντε νὰ πααίννουμεν, κ' ἐν τῶρουν, ἐς φαίνει, σύστημα νὰ φέρουν τίποτε τὸ πωρνό». Τὸ σκλαβὶν ἐκατάλαθεν, ἀππῶς (2) ἐσκωτώθη τὸ θεριό, ἐν ἔρκεται πρὶν τίποτε. Ἐσηκώστησαν, ἐφύαν.

Πάουν, πάουν... παρακεῖ ἔβρισκουν ἕναν δέντρον μέγαν ὠμορφο κ' ἔχεν ἀπὸν κάτω σουφάδες στρωμένους· ψυχημένοι αὐτοί, πᾶου, καθίτζου. Εὐτὺς νὰ κ' ἐρκοῦνται μονάχα τω γλυκά, καφέδες, τσιμπούκια, οἱ δίσκοι ἀσημέ-νοι, τζάρφια ἀσημένα· κι' ἄλλο ἐρκοῦνται τὰ φαγιά μοναχά των, στρώνεται ὁ σουφρὰς μο-ναχός του, κουτάλια ἀσημένα, μαχαίρια, πε-ρούνια ἀσημένα. Ἐφάναν αὐτοί, ἦπιε. Ἄ τὰ κοντολοοῦμεν, τὸ βασιλόπουλλο ἐθῶρεν τὰ στρώματα τὰ μαλακά, ἔππεσε. Τὸ σκλαβὶ ἐπαραινέτο νὰ πᾶουν παρακεῖ ἀπὸ τὸ δέν-τρον νὰ ππέσουν· τὸ βασιλόπουλλο ἐν ἔθελεν, ἐναῖλαν τὸ σκλαβί. Τί τὰ θέλεις; τὸ σκλαβὶ ἐσίניהρεν πάλαι τὴ σάιτταν του, ἐκόρδισεν την, ἐβαλέν την ἐς τὴ βάντα του καὶ τὸ σπα-θάκιν του χαντζίρι δίπλα, ἔκατσε πάλαι ἐς τὴν βάρδια. Ἐκεῖ δὲ τὰ μεσάνυχτα, νὰ κ' ἐ-σείστην τὸ δέντρο μπιτούνικο, κ' εὐτὺς ἔρκε-ται ἕνα θεριόν μ' ἐξῆ κεφάλαις· λέει τω: «Πρὲ ππούστηδες, ἐν ἰφτάννει ποῦ κάτσητε κ' ἐ-φάητε κ' ἦπιητε, μοναχὰ ἐππέσητε καὶ ἐς τῆς μοναῖς μου»; Λέει του τὸ σκλαβί: «Καὶ τί ναιν π' ἃ κάμης, πρὲ ππούστη»; — «Ἄ σᾶς φάω». — «Ἄ φάης θέλεις τῆς κεφαλῆς σου». Πιάνει τὴν σάιτταν του, τραβᾷ, πέρει μὲ μὴ καὶ τῆς τέσσεραῖς τῆς κεφαλῆς τοῦ δράκου·

κι' ἄλλο ἐβγάλλει τὸ σπαθάκιν του, κόβγει του καὶ τῆς ἄλλαις δρό. Πάνω ποῦθελεν νὰ πο-δώκῃ πρὶν τὸ θεριό, λέει του: «Ἄ, πρὲ ππού-στη, ἂν καὶ τὸ καυκιστῆς ἐσού, ππῶς ἐσκότωσες τέτοιον θεριό, νὰ ἐνῆς μάρμαρον ἴσα μὲ τὴν μέση». Λέει του ἐκεῖνο: «Πρ', ἄς σὲ σκότωσα γώ, κι' ἄς εἶναι». Κι' ἄλλο κόβγει τῆς κεφά-λαις, βγάλλει τῆς γλώσσας, κρύβγει ταις ἐς τὸν τουρβᾶν του· κόβγει καὶ τὸ θεριὸν μου-ρέλλα, ρίχτει το μακρυὰ ἀπὸ τὸ δέντρο, πλύν-νει τᾶματα, πάει κι' αὐτὸς ππέφτει. Ἐπέρασε ἄλλος καιρός, ἐξημέρωσεν, ἐξύπνησεν τὸ βασι-λόπουλλο, ἐφώνησεν καὶ τοῦ σκλαβιού, ἐναῖλαν το πάλαι. Ἐκεῖνον τὰ ἴδια, ἔκαμεν τὸ βαρό-νυπνον, ἐσηκώσθη. Τί τὰ θέλεις; ἐφύαν πάλαι, ἐπααίννα.

Πορπατοῦν, πορπατοῦν καμπόσαις· μέραις, παρὰ δεκαννιά εἴκοσι, ἐππέσαν μέσα ἐς ἕναν κάμπο. Στὴν μέσην εἶχεν ἕναν πύργο. Πά-νω ποῦ ἔβράδρατzen, ἐφτάσαν ἐς τὸν πύργο. Ἡ πόρτα τοιοῦτον ἀνοιχτή· μπαίνουν αὐτοὶ μέσα. Ὠροῦν, τί νὰ δοῦ; ἐκεῖ δᾶτον κι' ἂν ἦτο... τί στρώματα, τί κκελίμια, τί σουφάδες ἦτον ἐκεῖνοι!! Ἐκάτσα. Ἐτότες δᾶταν κι' ἂν ἦτον ποῦ ῥκοῦντα μοναχὰ τω τὰ γλυκά, οἱ καφέδες, τὰ τσιμπούκια· δίσκοι μαλαματένοι καὶ τί δίσκοι! ἐστρώθη ὁ σουφρὰς μοναχός· πιάτα, ποτήρια, μαχαίρια, περούνια, κουτά-λια, γούλα μαλαματένα. Ἐρκοῦνται τὰ φα-γιά μοναχά τω, ἀμὲ τί φαγιά! τρώουν, πίνου. Ἐσινιέρετον πάλαι τὸ βασιλόπουλλο νὰ ππέση. Λέει του τὸ σκλαβί: «Πρὲ ἀέρφι, τί πολεμᾷς νὰ κάμης»; Λέει: «Κάλε, τέτοια στρώματα, κι' ἂ τὰ μολίω νὰ μὴν ἰππέσω»; Λέει τὸ σκλαβί: «Ἀμὲ τί μᾶς ἐπαράφηκεν ὁ ἀφέντης μας; ἐν μᾶς εἶπεν, τὴν κατάραν του νᾶχουμεν, νὰ μὴν ἰππέσουμεν μέσα, μοναχὰ νᾶβγουμεν ὅζω νὰ ππέσουμε»; Λέει του τὸ βασιλόπουλλο: «Ὁ ἀφέντης μας εἶναι πρὶν γέρος κ' ἐπαρκαμώρισε· τί πάθαμεν καὶ ἐς τᾶλλα τᾶ μέρη, ποῦ μᾶς εἶπεν νὰ μὴν ἰππέσουμε; — Πρὲ ἀέρφιν, ἔλα ἐς τὸν νοῦν σου! — Πρὲ, πελεβός εἶσαι; ἐγὼ θὰ πέσω ἔω δᾶ· ἐν τὰ μο-λαίρω ἐγὼ τέτοια στρώματα, νὰ πᾶω ὅζω νὰ ππέσω· ὅαν θέλῃς ἐσού, πάννε». Τί τὰ θέλεις, ἔππεσεν τὸ βασιλόπουλλο, ἐπῆρεν το εὐτὺς ὁ νύπνος. Τὸ σκλαβὶν ἐτοιμάστη, ἔκα-τσε πάλαι ἐς τὴν βάρδια. Ἐκεῖ νὰ καὶ νει-φαίνει ἀπὸ τὴν πόρταν ἕνα θεριὸν ἀκκαίριο, μ' ἐννιά κεφάλαις, κ' ἐσέτον (1) πρὶν ὁ πύρ-

γος, κ' ἔτρεμεν ἡ γῆς, κ' ἐθάρρες, ππῶς ἔθελεν νὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος. Γούλα μέσα ἐς τὸν πύρ-γον ἐταντανιᾶτzen (1). Ὠρεῖ τους τὸ θεριό, ἐφρισε (2), λέει τω: «Ἄ, πρὲ ππούστηδες, μ' ἐν σᾶς ἐφταννε ποῦ φάητε κ' ἦπιητε, κ' ἐθέλητε νὰ ππέσητε κι' ὅλα μέσα ἐς τὸν πύρ-γο»; — «Ἄ, καὶ τί πατσαίρει, πρὲ; Τί θὰ κάμης»; — «Ἄ σᾶς φάω θέλω». — «Ἄ φάης θέλεις καὶ σοῦ τῆς κεφαλῆς σου». Ρίχτει τὸ σκλαβὶ τὴν σάιτταν του, πέρει πιτομῆς τῆς ἐξῆ τῆς κεφαλῆς, κι' ἄλλο ἐξυπαθόννει, ἀπὸν δῶ χεν ἀπὸν καὶ χεν, πέρει καὶ τῆς ἄλλαις τῆς τρεῖς τῆς κεφαλῆς. Ἐσφάραν πρὶν τὸ θε-ριὸν κ' ἐμούνγκριτze· λέει του: «Ἄ, μωρὲ ππούστη, ἂν καυκιστῆς ἐσού, ππῶς ἐσκότωσες τέτοιον θεριόν ὅαν κ' ἐμένα, νὰ ἐνῆς μάρ-μαρον ὡς τὸν λαίμο». Λέει του καὶ τὸ σκλαβί: «Πρ', ἄς σὲ σκότωσα γώ, κι' ἄς εἶναι». Ἐ-πιασεν πάλαι, ἔκαμεν κομμάτια κομμάτια τὸ θεριό, ἐκουβάλησεν το, ἔρριξεν το ὅζω, ἐσουγ-γάριασεν τᾶματα κ' ἔθελεν πρὶν νὰ πᾶῃ νὰ ππέση. Ἐκεῖ δὲ ὦρεῖ κ' ἐκρέμμουνταν μὴ ἀρμαθιὰ κλειδιά· μετρεῖ τα, σαράντα· αὐτὰ ἐννοῖα σαράντα νοντάδες, ποῦ χεν μέσα ἐς τὸν πύργο. Πιάνει τα, ννοῖε ἕναν νοντᾶ· τί νὰ δῆς; γεμάτος φλουριά βενέτικα· ννοῖε ἄλλο, γεμάτος μαμουτιέδες· ννοῖε ἄλλο, ρουμπιέ-δες· τί τὰ θέλεις; πᾶσα ἕνας ἦτον γεμάτος κι' ἀπὸν μὴν λοῖν μονέδα· ννοῖε καὶ τὸν πῖσωνόν, τί νὰ δῆ; γεμάτος διαμαντόπε-τραις. Πιάνει, γημόννει τῶναν τὸ μμάτι τὸν τουρβᾶν του διαμαντόπετραις καὶ τᾶλλον βε-νέτικα, ἐβαλεν δὲ καμπόσα καὶ ἐς τῆς περε-σίχαις του (3), σφαλᾷ τοὺς νοντάδες, κρύβγει καὶ τὰ κλειδιά, ἐπῆεν κ' ἔππεσεν τοῦ θανά-του, γιὰτὶ ἦτον πολλὸν ψυχημένος, ὕστερ' ἀπὸν τέτοιον ἄγωναν, ποῦ χεν, ὅσον νὰ πο-βγάλλῃ τέτοιον θεριό.

Ἐν ἐπέρασεν κομμάτιν καιρός, ἐξημέρωσε. Ἐξύπνησεν τὸ βασιλόπουλλο, ἐναῖλαν το πάλαι τὸ σκλαβί. Αὐτὸν τὸ κακόμοιρον ἐν τοῦ δῶκεν νὰ κατὰβᾶλῃ, ἔκαμεν πάλαι τὸν βαρόνυπνο, κ' ἐξύπνησεν, κ' ἔκαμεν ππῶς ἐπο-κόρδοννε (4), ππῶς ἐχασμουριέτο. Ἐθωροῦ-σαν, ἂν τύχῃ κ' ἔρτη καένας καφές, καένα τσιμποῦκι· ἰνναί... τίποτε... ἐβγῆκαν

ὅζω, ἐσφάλισεν τὸ σκλαβί, ἐκρῖνεν τὸ κλειδί ἐς ἕναν παλαθιρί, ἐφύαν, ἐπααίννα.

Τὸ βραδὺν ἐπῆαν ἐς μὴν πολιτεία· πᾶουν ἐς ἕνα σπῖτι μῆς γρηᾶς. Λέει τῆς τὸ σκλαβί: «Ἄ, παραμάννα, ξένοι ἦμεττε ἐν μᾶς φίν-νεις νὰ ππέσουμεν καὶ μῆς ἔδω δᾶ ἐς τὸ σπῖς σου (1)»; Λέει τῶν ἐκείνη: «Πεσῆτε, παι-δάκια μου, μὲ μὴν στρώμμαν ἔχω, μὴ μο-νὴν νὰ χωστῆτε». — «Ἐν πουλοῦν ποῦετ' ἔδω»; — «Ἄ, ἐν πουλοῦ; τί θέλῃτε; στρώ-ματα, παπλώματα, χερέμια, κκελίμια, σι-τζατέδες, τάργαστήρια γέμουν πολλὰ». Βγάλλει τὸ σκλαβί, δόννει τῆς καμπόσα φλουριά, λέει τῆς: «Νά, πάννε νὰ πᾶρης». ὦρεῖ ἡ γρηᾶ τὰ φλουριά, ἐπῆεν νὰ λωλ-λαττῇ. Πάει δὲ πρὶν, φέρνει τὰ στρώματα, παπλώματα λογιῶν τῶν λογιῶ, ἐπῆεν καὶ δικά της. Δόννει τῆς πάλαι τὸ σκλαβὶν καμ-πόσα φλουριά, πάει, φέρνει τῶν καὶ φαγιά λοῖς λοῖς, καὶ κρασί. Ἐκάτσαν, ἐφάν κ' ἐ-πίννα ματζῆ μὲ τὴ γρηᾶ· ἐκερνοῦσαν καὶ τὴ γρηᾶ: «Καλῶς νὰ σ' εὔρω, παραμάννα». — «Ἄ τὴν ὕαν σας, παιδιά μου». Ἐφάν δᾶ, ἦπιαν, ἐππέσα. Τὸ πωρνὸν ἐξημέρωσεν ὁ Θεὸς τὴν ἡμέρα, τὸ σκλαβὶν ἐξέεν τὴν πολιτεία, τί πολιτεία ἦτο· ἐξέεν τα, καὶ ππῶς ἦτον ἐκεῖ ἡ ὠμορφη τοῦ κόσμου, μ' ἐν εἶπεν τίποτε τοῦ βασιλόπουλλου. Τὸ βασιλόπουλλο, ποῦ γύ-ριτze γιὰ νὰ τὴν εὔρῃ, ἐν ἔξεε, ππῶς ἦτον ἐκεῖ. Ἐβγαίνεν ὅζω, ἐγύριτzen πᾶνω κάτω, ποῦ νὰ καταλάβῃ τίποτε; Τὸ σκλαβὶν ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν ἐρώτησεν, ἐμαθε σ' ἐπὶν καφεννὲν· πάει ὁ βασιλέας ἐκεινοῦ τοῦ τόπου· πέρει τὸ βασιλόπουλλο, ἐπῆσας φιλαίς μὲ τὸ βασιλέα, ὅποτ' ἐθέλαν, ἐπααίνναν, εὔρισκαν τον, ἐκουθεντιᾶτza (2).

Τὸ σκλαβὶ μὴν ἡμέραν ἔκατσε, ἐφιλωρῶ-ταν τὴ γρηᾶ: τί τόπος εἶναι, τί καλὰ γέμει; Λέει του ἡ γρηᾶ: «Ἐὼ δᾶ ναιν δᾶ, παιδά-κιν μου, ποῦ χεν τὴν ὠμορφη τοῦ κόσμου ποῦ λέου». Λέει τῆς τὸ σκλαβί: «Κι' ἄλλο, παραμάννα, ἐν πάει πούετε αὐτὴ ἡ ὠμορφη τοῦ κόσμου; ἄς εἶναι δᾶ, παραμάννα, ἐθελα κ' ἐγὼ νὰ τὴν δῶ, νὰ μὴν πᾶω ἐς τὸν τόπον μου καὶ λέω, ππῶς ἦρτα κ' ἐν τὴν εἶδα». Λέει του ἐκείνη: «Μάνα μου, παιδάκι μου! μ'πορεῖ λοῶτέ (3) μου καένας νὰ τὴ δῇ, ποῦ κᾶται γουλογκλειδωμένη μέσα ἐς τὸ πα-

(1) Εἶδος θήκης δερματίνης.

(2) Ἀφ' οὗτου.

(1) Ἐσεῖτο.

(1) Ἐσεῖοντο κροτοῦντα· λέξις ἴσως πεποιημένη.

(2) Ἀφρῖσεν (ἐκ τοῦ θυμοῦ).

(3) Θυλάκια.

(4) Ἐτεντόνετο.

(1) Σπῖτ' σου.

(2) Συνδιελέγοντο.

(3) μὴπως.

λάτι; νά, μοναχά τὴν νύχτα, ὅταν θὰ κάτσω τὰ ποδαρικά, ἐγάλουν τὴν μουρωμένη σαράντα στρατιώταις πὺν μ' ὑπὸ καὶ σαράντα πὺν πίσω, καὶ πέρουν τὴν ἑστῆς δασκάλισσας· πᾶσι μέσα ἑστῆς δασκάλισσας, οἱ στρατιώταις φυλάκουν ἀπ' ὧν δέχεται τῆς δὲ ἡ δασκάλισσα νὰ μάθῃ νὰ διαβάτῃ, νὰ ράβῃ, νὰ πλέκῃ, κιὰκό καὶ ἄλλα ὧν ὡραὶς ὕστερ' ἀπὸ τὰ μεσάνυχτα βάλλουν τὴν πάλαι μὲς ἑστῆς τὴν μέσην τῶν, πέρουν τὴν ἑστῆς τὸ παλάτι· κ' ἔτσι γούλαις τῆς νύχταις». Λέει τῆς τὸ σκλαβί: «Καὶ ποῦ νᾶιν τῆς δασκάλισσας»; Λέει τοῦ: «Μάννα μου, παιδάκι μου! καὶ τί νᾶιν π' ἂν τὸ κάμῃς τῆς δασκάλισσας τὸ σπῖτι; τάξῃ (1) καὶ ἔξεις το κιόλα· μ' ἔν ἡμπορεῖς νάμπῃς νὰ τὴν εὐρῆς μὴδ' ἑμέραν μὴδ' νύχτα καὶ ἄλλον ποῦ ἔν βάλλει μέσα μοναχά τὴν βασιλοπούλλα». Τί τὰ θέλεις; ἐψάρεψεν τὴ γρηῃν, ἐκατάλαβεν, ποῦ ππέφτει τὸ σπῖτιν τῆς δασκάλισσας· πᾶσι ἀπὸ ἡμέραν αὐτὸς, ἡῖρεν τὸ σπῖτι, εἶδεν τὰ κατατόπια, κιὰκό ἐπῆεν, ἡῖρεν τὸ βασιλόπουλλον, ἐκαοῦνταν ματζῆ, μ' ἔν τοῦλεεν τίποτε...

Ἦσαν ἐνυχτιάσαν καλά, βάλλει καμπόσα διαμάντια ἑστῆς τὴν περσεϊκὴν τοῦ, φεύγει, πᾶσι, σκαλλιάττει, βγαίνει πᾶνω ἑστῆς τὴν περσεϊκῶν, (2) ρίχτει μέσα ἑστῆς τὴν ναυλὴ μὲν φουχτιάν διαμάντια, κιὰκό κατῃθαίνει, φεύγει. Ἦρτεν ἡ βασιλοπούλλα, ἐκουρκονίσαν (3) τὴν πόρταν τῆς δασκάλισσας. Βγαίνει ἡ δασκάλισσα νὰ πᾶν ν' ἀνοιξῇ, θωρεῖ ἑστῆς τὴν ναυλὴν κ' ἐστράφταν κατὰ πρᾶματα... ἐθαύμαζε· πᾶνναι, τί νὰ δῇ; διαμάντια· μαεύγει τὰ, κρύβγει τὰ. Ἐλα δὲ, ἐννοῖζεν, ἡμπεν ἡ βασιλοπούλλα μουρωμένη, ἐδωκέν τῆς τὸ μάθημα, ἐπῆρᾶν τὴν πάλαι οἱ στρατιώταις, ἐπῆρᾶν τὴν ἑστῆς τὸ παλάτι. Τὴν ἄλλην νυχτιά ἐβλάτισεν (4) πάλαι τὴν γίδιαν τὴν ὦραν τὸ σκλαβί, πᾶσι, σπέρει ἄλλην μὲν φουχτιάν διαμάντια ἑστῆς τὴν ναυλὴν τῆς δασκάλισσας. Θωρεῖ τὰ πάλαι ἡ δασκάλισσα, ἐμάεψεν τὰ, λέει μέσα τῆς: «Ἐγὼ πρέπει νὰ παραγλεπίσω, νὰ δῶ, τίς εἶναι αὐτὸς ποῦ τὰ ρίχτει αὐτὰ!» Τὴν τρίτην τὴν νυχτιά, πᾶνω ποῦ ὀκάλιασεν τὸ σκλαβί κ' ἔθελεν νὰ ρίξῃ

τὰ διαμάντια πάλαι ἑστῆς τὴν ναυλὴ, ῥεῖ τον ἡ δασκάλισσα ποῦ τὴν χέραν, ἄσυλα (1) αὐτὸ δὲ εὐρευνε κ' ἐκείνος, μπαίνει μέσα ἑστῆς τὴν ναυλὴ, λέει τῆς: «Ἄπ' αὐτὰ γέμω νὰ σοῦ δώκω, ὅσα θέλῃς, μοναχά νὰ μὲ κρύψῃς μέσα νὰ δῶ τὴν βασιλοπούλλα». Ἡ δασκάλισσα τοιοῦτον ἐφοῖθη, λέει τοῦ: «Μάννα μου, ἔν εἶναι πρᾶμν νὰ ἐνῇ, γιατί, ὅταν τὸ μάθῃ ὁ βασιλέας, πᾶν τὰ κεφάλια μας καὶ τῶν ἰδῶντων μας». Τί τὰ θέλεις; τὸ σκλαβί καταφέρει τὴν, βάλλει τὸν μέσα ἑστῆς τὸ σπῖτι, ντύνει τὸν γυναικίτικα, καθίττει τὸν ἑστῆς ἑναν καντοῦνι, δόννει τοῦ κ' ἑναν παννὶ καὶ μὲν βολῶνα νὰ τὴν περνᾷ, τάξῃ καὶ ῥκινᾷ νὰ μάθῃ νὰ ράβῃ.

Τὰ μεσάνυχτα ἔρκεται ἡ βασιλοπούλλα, μπαίνει μέσα ἑστῆς τὸ σπῖτι, θωρεῖ τὸ σκλαβί, ἐταράχτη, πρῶτην βολὰν νὰ δῇ κ' ἄλλην γυναικῶν ἑστῆς διδασκάλισσας. Λέει τῆς: «Μὲ γιατί ἔτσι, δασκάλισσα; μ' ὕστερα ὅταν τὰ μάθῃ ὁ ἀφέντης μου»; Λέει τῆς ἡ δασκάλισσα: «Ἐν πατσέρει, κοράκι μου, μὲ ἀξέερφῃ μου τσοπάννησά νᾶν κ' ἔρτεν νὰ κάτση κοντὰ μου καμπόσαις μέραις, πᾶς (2) καὶ μάθῃ νὰ περνᾷ καμπιὰν βολωνιά, γὰν νὰ μπαλλόννη». Τί τὰ θέλεις; ἐκατασύχασεν τὴν βασιλοπούλλα· ἐμάλλονεν δὲ καὶ τοῦ σκλαβιῦ πότε πότε: «Ἐ, τσοπάννησα, ἔ, Γερῶδη (3), ἔτσι πέρνα τὴν βολῶνα, ἔτσι κάμνε»... Ἀ τὰ κοντολοοῦμεν, ἀπὸ νύχταν εἰς νύχτα, ἐφιλιώθησαν πῶν καλὰ ἡ βασιλοπούλλα μὲ τὸ σκλαβί· ἀμὲν τὸ σκλαβί ἦτον κ' ἐκείνον πολλὸν ὡμορφο· ἐρκινῆσαν πῶν κ' ἐπαῖτταν κιόλα. Ἐκεῖ πᾶνω ἑστῆς τὰ παιγνίδια, μὲν νυχτιὰν ἐκατάλαβεν ἡ βασιλοπούλλα πᾶς ἦτον παλληκάρι. Ἐ! ὅπως κ' ἂν ἦτο, ἑστῆς τὴν ἀρκὴν ἐταράχτην πολλὴ ὕστερα μὲ τὸ κολάκιν τὸ σκλαβί ἐκατασύχασεν τὴν κ' ἡ δασκάλια ἀπὸ τὴν ἄλλην μερὶς λέει τῆς: «Κι' αὐτὸς βασιλόπουλλον εἶναι, πῶν καλὸν ἔθθαῦρης». Τί τὰ θέλεις; ἡ βασιλοπούλλα ἐγάπησεν τὸ τὸ σκλαβί. Λέει τῆς τὸ σκλαβί: «Μὲ τώρα πᾶς θὰ κάμουμε νὰ φύουμε»; Λέει τοῦ ἡ βασιλοπούλλα: «Ἐμέναν ἀπὸ δῶ καὶ ἄλλαις μέραις θὰ μὲ παντρέψουν ὁ γάμος θὰ βαστάξῃ σαράντα μέραις καὶ σαράντα νύχταις, καὶ πᾶνω ἑστῆς σαράντα μέραις, ἔχουμεν συνήθειο ἑστῆς τὸν τόπον μας, ἡ

(1) Ἀκριῶς.

(2) Ἰσως.

(1) Ἡρώδη.

νύμφῃ ματζῆν κ' ἄλλαις γυναῖκες πᾶν ὧν ἀπὸ τὴν πολιτείαν καὶ θυμιάτουν τὰ μνημόρια τῶν πεθαμμένων. Ταλοῖονις θὰ πᾶν κ' ἐγὼ καὶ θὰ ξηστρατίσω κομμάτιν, καὶ νὰ σαι χατζῆριν μὲ τᾶλον, νὰ μὲ ῥπάξῃς, νὰ φύουμε». Λέει τῆς τὸ σκλαβί: «Καλὸν ταλοῖονις, ἔτσι νὰ κάουμε»... Ἐφυν ἡ βασιλοπούλλα, ἔφυν καὶ τὸ σκλαβί τὸ πωρὸν, πᾶσι ἑστῆς γρηῃς.

Τὸ βασιλόπουλλον εἶχεν τὸ χαμένον τὸ σκλαβί τῶσαις μέραις· ἔν ἔξεν ποῦ κάεται κ' ἐχολομάνε. Θωρεῖ τοῦ.—«Πρέ, ποῦ σου; τί κάμνε; μὲ γιτῆρταμε»; Λέει τοῦ τὸ σκλαβί: «Ἀχχο, ἀέρφι! ἐμπλέξα ἑστῆς μὲν ταβέρναν τῶσαις μέραις κ' ἐπαθὰ σου τὰ κακὰ τῆς μοίρας μου, κ' εἶδα κ' ἐπαθα νὰ ξημπλέξω, μοναχά μὲν τὰ ῥωτᾷς».

Ἐπεράσαν καμπόσαις μέραις, νὰ μὲν ἡμέρα κ' ἐδιγναλοῦσα, πᾶς παντρέγουν τὴν βασιλοπούλλα μὲ τοῦ βετζίρη τὸν υἱὸ, καὶ προσκαλοῦσαν τὸν κόσμον ἑστῆς τὸ γάμο. Γροικᾷ τὸ βασιλόπουλλο, ἐρώτηξεν, ἔμαθε, πᾶς ἦτον αὐτὴ δὲ ἡ ὡμορφὴ τοῦ κόσμου. Τρέχει, λέει τοῦ σκλαβιῦ: «Πρέ ἀέρφι, ἐδῶ κάεται καὶ παντρέγουν τὴν κιόλα». Λέει: «Ἰνναί».—«Πρέ, μὲ τώρα; ἐγὼ θὰ σκάσω, θὰ πᾶν νὰ πνιῶ». Λέει τοῦ τὸ σκλαβί: «Πρέ, μὲν φοῦσαι». Τί τὰ θέλεις, τὸ βασιλόπουλλον ἐρκετόν τοῦ νὰ λωλλατῇ. Τί νὰ κάμῃ τὸ σκλαβί; λέει τοῦ: «Ἐτσι κ' ἔτσι θὰ κάουμε νὰ τὴν κλέψουμε καὶ μὲν σοῦ φύῃ λόος». Ἦσαν ἔκουσεν τὸ βασιλόπουλλο, ὅταν κ' ἐσυνήφεν κομμάτι· ἐκάμναν πῶν τὸν ἀδιὰφορο...

Ῥωτᾷ τὸ σκλαβί τὴν γρηῃ: «Πέ μας δὲ, παραμάννα, τί συνήθειαν ἔχῃς ἑστῆς τοὺς γάμους ἐδῶ ἑστῆς τὸν τόπον σας»; Λέει τοῦ ἡ γρηῃ: «Νά, παιδάκι μου· ὅταν θὰ τοὺς παντρέψουν, βγαίνει ἡ νύμφη μὲ τὸν δίσκον τὸν μαλαματένον νὰ κεράσῃ καὶ ρίχτει τῆς δὲ πῶν πᾶσα ἑνας κατὰ τὴν δυνάμιν τοῦ, ὅτι προαιρᾷ (1), γῆ φλουριά, γῆ ἄλλον τίποτε ποῦ νὰ ἔιτῃ δὲ». Ἀ τὰ κοντολοοῦμεν, ἔρτεν νὰ ποῦμεν ἡ κεριακὴ, ἐρκίνησεν ὁ γάμος, ἐπροσκαλέσαν δὲ καὶ τὸ βασιλόπουλλο καὶ τὸ σκλαβί, ὅταν βασιλόπουλλα ποῦσαν καὶ τὰ δρό. Πᾶνναι τὸ σκλαβί δόννει τοῦ βασιλόπουλλου ἑναν μονόχερον διαμάντια, ἔβαλεν κ' ἐκεῖνο μὲ φουχτιά ἑστῆς τὴν περσεϊκὴν τοῦ, ἐπῆα ἑστῆς τὸν γάμο. Ἦσαν εἶδεν τὴν βασιλοπούλλα τὸ βασιλόπουλλο, ἐκόντεψεν νὰ χάσῃ

(1) Προαιρεῖται.

τὸν νοῦν τοῦ. Τὸ σκλαβί γούλον τὸν ἐγκούνιατῃ (1).—«Φρένιμα, τ' ἀέρφι, φρένιμα, τ' ἀέρφι, καὶ μὲν σε μέλλει». Βγαίνει ἡ βασιλοπούλλα νὰ κεράσῃ, ρίχτει τῆς ὁ βασιλέας ἑναν μονόχερο φλουριά, ρίχτει τῆς κ' ὁ βετζίρης καμπόσα φλουριά· πᾶσι καὶ ἑστῆς τὸ σκλαβί καὶ ἑστῆς τὸ βασιλόπουλλο, ρίχτουν τῆς ἀπὸ μὲν φουχτιά διαμάντια· ἔστραψεν ὁ δίσκος κ' ἐθαμπῶσαν τὰ μμάτια γούλων. Θωρεῖ ὁ βασιλέας, λέει μέσα τοῦ: «Νὰ βασιλόπουλλα, νᾶτον δὲ κανέναν τῶ γαμπρὸς μου, νὰ πῶ καὶ γῶ, γόγι ἐπῆα κ' ἔκαμα τέτοιον γαμπρό»!!... Ἐτῶαν δὲ, ἐπῆνναν, ἐξηφαντῶνναν γούλαις τῆς ἡμέραις· παιγνίδια πῶν θέλεις, χορούς!... Ἦρταν ἡ σαράντα, λέει τὸ σκλαβί τοῦ βασιλόπουλλου: «Ἦρτεν ὁ καιρὸς· τοιμάστου δὲ τώρα, γιατί θὰ παῖννουμε». Πᾶνω ποῦ καθίττει ὁ νῆλιος, ἐδῶκαν τῆς γρηῃς τὸ μπαξίσιν τῆς, καμπόσα διαμάντια.—«Φίννουμεν ὅταν, παραμάννα».—«Ἐ τὸ καλόν, παιδάκι μου, πᾶννῃτε ἑστῆς τὸ καλόν». Καθαλλικεύουν πᾶνω ἑστῆς τᾶλῶ των, φεύγου. Ἦσαν ἔβγαν ὧν ἀπὸ τὴν πολιτείαν κ' ἐπῆαν κοντὰ ἑστῆς τὰ μνημόρια, ἐξηστρατῆσαν κομμάτι, ἐστάθουσαν κ' ἐλειμαίνα. Ἐκεῖ δὲ, ὅταν ἐπάρτην τὸ φῶς, νὰ κ' ἐνεφάναν κ' ἐρκοῦνταν ἡ βασιλοπούλλα, ἡ ἀντραέρφῃ τῆς κ' ἄλλαις γυναῖκες, κ' ἐπαῖνναν νὰ θυμιάσουν τὰ πεθαμμένα τῶ. Θωρεῖ τοὺς ἡ βασιλοπούλλα, ξηστρατίττει ματζῆν μὲ τὴν ἀντραέρφῃν τῆς καὶ σῖξα πᾶνω ἑστῆς τὸ σκλαβί. Ῥεῖ τὸ σκλαβί τὴν βασιλοπούλλα, βάλλει τὴν πᾶνω ἑστῆς τᾶλῶν τοῦ, λέει καὶ τοῦ βασιλόπουλλου: «Τί θωρεῖς; καὶ σοῦ τὴν ἄλλη». Ῥεῖ καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀντραέρφῃν τῆς πᾶνω ἑστῆς τὸ δίκον τοῦ τᾶλοο καὶ δόννουν τῶ δρόμον. Τ' ἄλλῶ των καλὰ, ἐήνουνταν ἄττητοι. Χάνουν ἡ ἄλλαις ἡ γυναῖκες τὴν βασιλοπούλλα καὶ τὴν ἀντραέρφῃν τῆς, φωνάττει, γυρεύγουται, ἔν ἐμποροῦσαν νὰ τῆς εὐροῦ· πᾶν, λέουν τὰ τοῦ βασιλέα καὶ τοῦ γαμπροῦ. Ὁ βασιλέας ἐκατάλαβεν τὰ, ποιὸς τῆς ἔκλεψεν καὶ μὲ ἐπάτσασεν το. Ὁ γαμπρὸς ἔρτεν τοῦ νὰ σκάσῃ κ' ἐστελεν νὰ τῆς γυρεύῃ, κ' ἀκόμει γυρεύγουται...

Ἀς φήκουμεν τὸ γαμπρὸν καὶ τὸν βασιλέα, κ' ἄς πιάσουμεν τὸ σκλαβί καὶ τὸ βασιλόπουλλο. Πορπατοῦν, πορπατοῦ, πορπα-

(2) Διὰ τοῦ ἀγκῶνος (ἵνα μὴ ἐννοηθῇ) ἂν κτυπᾷ τις ἐλαφρῶς τὸν παρ' αὐτῷ ἱστάμενον ἢ καθήμενον λέγεται: γκουριάττω.

(1) Ὑπόθεσις.

(2) Τὸ ἂν μέρος τοῦ τοίχου τοῦ περιβάλλοντος τὴν αὐλήν.

(3) Ἐκτύπησαν, λέξις πεποιημένη ἐκ τοῦ ἥχου τοῦ ῥόπτρου.

(4) Ἐκαρδόκησε.

τοῦ 'πά' 'ς τῆλοα, ἔφτασα 'ς τὸν πύργον. Κατὰβαίνου, ἐκάτταν, ἐποψυχῆσα, κιχάκο 'ννοῖς τὸ σκλαβὶν τῆς κάμαραις, ἐπιάαν τόσαις μονέδαις καὶ τόσα διαμάντα ἐμποροῦσα, καθάλλικεύουν πάλαι, 'πάου 'ς τὸν ἀφέντη τω, ματζῆν κ' ἡ κοπέλλαις, λένουν τοῦ τα' ἐδέχτην τοὺς δὲ ὁ βασιλέας πολλὸν ὤμορφα. Λέει τὸ σκλαβὶν τῆς βασιλοπούλλας: «Τὸ βασιλόπουλλον θὰ πάρης». Γροικᾷ ἡ βασιλοπούλλα, ἐχόλιασε, λέει του: «Ἐγὼ ἐσέναν θέλω' ἂν ἦτον γιὰ 'κεῖνον, ἐγὼ ἐν ἑκαμνά 'τσε' ἐγὼ γιὰ 'λλόου σου 'κοψα». Τὸ σκλαβὶν πιδὸν ἔλεεν τῆς: «Τὸ γίδιον εἶναι, γῆ ἐγὼ γῆ ἐκεῖνος' αὐτὸς εἶναι ὁ ἀερόφ μου ὁ καλός, αὐτὸς εἶναι τὸ βασιλόπουλλον, κ' ἔρκεται μᾶζους γιὰ 'λλόου σου, κ' ἦρτα κ' ἐγὼ μεταυτικὸν ματζῆν του. Ἐσοῦ νὰ πάρης αὐτόν, κ' ἐγὼ θὰ 'πάρω τὴν ἄλλην, τὴν ἀντραέρφην σου». Τί τὰ θέλεις; ἐκατὰφέρεν τὴν, ἐπῆρεν τὸ βασιλόπουλλον, ἐπῆρεν καὶ τὸ σκλαβὶν τὴν ἀντραέρφην τῆς, 'ποῦ 'κοψεν ματζῆν τῆς, 'μ' ἦτον κ' ἐκεῖνη πολλὸν ὤμορφη. Ἐκάμαν πιδὸν γάμους καὶ χαραῖς κ' ἐμαεῦτην ὁ κόσμος...

Τὴν νυχτὶν 'ποῦ 'θέλαν νὰ 'πάουν νὰ ππέσουν τὸ βασιλόπουλλον ματζῆν μὲ τὴν βασιλοπούλλα, τὸ σκλαβὶν ἔξεε, ππῶς ἔθελεν νὰ τῶν 'κλουθῆξῃ μεῖλλον καχόν, νὰ χαθοῦν κ' οἱ δρό. Λέει τοῦ βασιλόπουλλου: «Ἀέρφι, ἐγὼ θέλω νὰ ππέσω 'ς τὸν ἴδιον νοντᾶ, νὰ μοῦ στρώσητε κ' ἐμουνοῦ παρακεῖ κομμάτι ἀπὸ τὸ κρεβάττι σας, νὰ ππέσω». Τὸ βασιλόπουλλον 'σάννα κ' ἐν ἔθελε, 'μὲ τὸ σκλαβὶν 'ποῦ τοὺς ἐλιπᾶτο!!... Ἀποῦ 'δῶ 'γεν, ἀποῦ 'κεῖ 'γεν, ἐκατὰφέρεν τὸν' ἐστρώσαν του κ' ἐκεῖνοῦ ἐκεῖ δὲ κοντὰ τω. Ἐπῆρεν τὸ βασιλόπουλλον, ἐππεσεν μὲ τὴν γυναῖκά του, ἐππεσεν καὶ τὸ σκλαβὶν 'ς τὸ 'δικόν του τὸ γιαντάκι. Ἐκοιμήθησαν τὸ βασιλόπουλλον κ' ἡ βασιλοπούλλα πολλὴν βαρεῖα. Τὸ σκλαβὶν ἐκατσε, ἐφύλαε βάρδια, ἐκόρδισεν καὶ τὴν σαίτταν του κ' ἔχεν τὴν κοντὰ του καὶ τὸ σπαθᾶκιν του. Ἐκεῖ δὲ τὰ μεσάνυχτα κάμνει μιὰ βροντή, καὶ σκίτζεται ἡ σκέπασι, καὶ καλουμέρεται (1) κάτω ἓνας δράκος, θερίον μεῖλο, γιὰ νὰ φάῃ τὸ βασιλόπουλλον καὶ τὴν βασιλοπούλλα. Εὐτὺς τὸ σκλαβὶν σαῖττεύγει το, ἐσκότωσέν το. Λέει του τὸ θερίο: «Ἄν τὸ καυκιστῆς, ππῶς ἐσκότωσες τέτοιο θερίο,

(1) Καλουμέρω (λέξις ναυτική) = τανύω σχοινίον (κάλω), καλουμέρομαι δὲ = ἀφίνομαι νὰ πέσω κατὰ κεφαλῆς ἀπὸ ὑψηλοῦ μέρους εἰς χαμηλότερον.

νὰ ἐνῆς γούλος μάρμαρο». Λέει τὸ σκλαβὶν: «Ἄς σὲ σκότωσα γώ, κ' ἂς εἶναι». Κιχάκο πζάννει τὸ σπαθᾶκιν του καὶ κάμνει τὸ θερίον μουρέλλα μουρέλλα, κ' ἐκουβάλλησέν το ὅζω, κ' ἔσκαψεν ἓνα λάκκον ὀμπρὸς 'ς τὴν πόρταν κ' ἔχασέν το. Ὑστερα ἐφοῖτον ἀκόμια, μπᾶς κ' ἔρτη καὶ καέναν ἄλλον θερίο πάλαι καὶ φάῃ τοὺς' ἐπῆρεν κοντὰ 'ς τὸ κρεβάττιν των κ' ἐκατσε κ' ἐβάσταν καὶ 'ς τὴ χέραν του τὸ σπαθᾶκιν του σηκωμένον, ἂν τύχη πάλαι τίποτε, νῶναι ἀπίκου. Ἐκεῖ 'χέν το τῶμα πιασμένο, κ' ἀπὸ τὸν πολλὸν τὸν ἄγωνα ἐπῆρεν τὸ ὁ νύπνος ἔτσε δὲ ξησπαθωμένο. Ὅσον ἐξύπνησεν τὸ βασιλόπουλλον, θωρεῖ ἀδ' ἄνω των τὸ σκλαβὶν ξησπαθωμένο, κ' ἔτσε 'ποῦ 'τον ῥηχὸς 'ς τὸν νοῦ, ἐθάρρεψε, ππῶς ἔθελεν νὰ τὸν ἰσκότῳ γιὰ τὴν γυναῖκα. Σύρνει τῆς φωναῖς κ' ἐπῆρεν τὸν κόσμον. «Πρέ, ἦρτες νὰ μὲ σκοτώσης; σὴν τὴν ἔθελες, πρέ, ἂς τὴν ἔπερνες ἐσοῦ, γόχι νὰ γυρεύγης νὰ μὲ σκοτώσης...» Ἀποῦ τῆς φωναῖς του ἐτρέξαν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ παλάτι, ἐξύπνησεν καὶ τὸ σκλαβὶν τζαλισμένο, ἐκατάλαβέν τα, ππῶς ἀπὸ τὴν πελεθάραν του τὸ βασιλόπουλλον ἐφοῖθη, ἀμμ' ἐλυπήθη, γιὰτὶ ἐν ἐμπόρην νὰ 'μολήσῃ, τί καὶ τί 'τρέξε, γιὰτὶ 'θελεν νὰ καυκιστῇ... Λέει του: «Σύχασε, πρ' ἀέρφι, 'σάν ἔθελα, ἐν τὴν ἔπερα ἐγὼ τὴν γυναῖκά σου; 'μμ' ἐγὼ 'γαπῶ σε, ἐγὼ πολεμῶ γιὰ τὸ καλόν σου». Τὸ βασιλόπουλλον ἐν ἔπερνε ἀπὸ τέτοια λόγια, μοναχὰ ἐφώνατzen ἡ βασιλοπούλλα ἐκατάλαβανέν τα, 'μὲ τί νὰ πῇ;

Ἄ τὰ κοντολοοῦμε, μαθθαίνει τα ὁ βασιλέας, διατάσσει νὰ 'πά' νὰ κρεμμᾶσουν τὸ σκλαβὶν. Ἦρτεν ὁ τζελλάττης, ἐπῆρεν το ἐκεῖ 'ποῦ 'τον νὰ τὸ κρεμμᾶσου... ἐμαεῦτην ὁ κόσμος' ἐπῆρεν κ' ὁ βασιλέας, ἡ βασιλοπούλλα, τὸ βασιλόπουλλον, ἡ δωδεκάδα... Τὸ σκλαβὶν ἐτζήτηξεν νὰ τοῦ φέρου ἓναν παπᾶν νὰ 'ξημολογῇ. ἠῦρεν το ἡ δωδεκάδα, ἐδιτάξαν, ἐφέραν του ἓναν παπᾶ. Ἐρκίνησεν νὰ 'μιλᾷ φρότσα... Λέουν του νὰ τὰ 'πῇ κρυφὰ τοῦ παπᾶ, λέει: «Ἐγὼ ἐν θέλω νὰ τὰ λέω κρυφὰ, θέλω νὰ τὰ λέω φρότσα, νὰ τὰ 'κούσῃ ὁ κόσμος».

Ῥκινᾷ πιδὸν τὸ σκλαβὶν λέει: «Ἀφέντη βασιλέα...» Λέει του ὁ βασιλέας: «Πρὲ μπᾶσταρδε, μὴ μὲ λείεις ἀφέντη...» Λέει τὸ σκλαβὶν: «Ἄς εἶναι, μπᾶσταρδος εἶμαι... τολοιοπόν, 'σάν ἐφύαμεν κ' ἐπακίναμε, τί μᾶς εἶπες, ἀφέντη»; Λέει του πάλαι ὁ βασιλέας φουσκωμένος: «Μὴν με λήγς, σοῦ λέω, ἀφέν-

τη». Λέει τὸ σκλαβὶν: «Ἐν μᾶς εἶπες, 'σάν θὰ 'πακίνητε, θαῦρητε πρῶτα ἓναν κιόσκι, 'μπῆτε μέσα, φάητε, πιῆτε, 'μὲ τὴν κατάραν μου νᾶχητε, νὰ μὴν ἱππέσητε μέσα, νᾶχητε ὅζω νὰ ππέσητε, καὶ μὴ φοῶστε; παρακεῖ ἐν μᾶς εἶπες, ἀφέντη...» Λέει του ὁ βασιλέας: «Πρέ, μὴ μὲ λήγς, σοῦ λέω, ἀφέντη». Λέει τὸ σκλαβὶν: «Ἄς εἶναι' παρακεῖ ἐν μᾶς εἶπες, ππῶς ἔχει ἓναν δέντρο, καὶ νὰ κάτzuμεν ἀπὸ κάτω, νὰ φάουμεν, νὰ πιοῦμε, 'μὲ τὴν κατάραν σου νᾶχουμεν νὰ μὴν ἱππέσουμε ἀπὸ κάτω; παρακεῖ ἐν μᾶς εἶπες ππῶς θαῦρητε ἓναν πύργον μέσα 'ς ἓναν κάμπον καὶ νᾶμψητε νὰ φᾶτε, νὰ πιῆτε, μοναχὰ τὴν κατάραν μου νᾶχητε, μέσα νὰ μὴν ἱππέσητε καὶ νὰ 'βῆτε ὅζω νὰ κοιμηθῆτε καὶ μὴν φοῶστε; Ἐμεῖς ἐφύαμεν, ἐπακίναμε, ἠῦραμεν τὸ κιόσκι, ἡμπαμεν μέσα, ἠῦραμεν στρωμένα ὤμορφα, ἐκοῦνταν γούλα μοναχὰ τω, καφέδες, τσιμπούκια, φαγιὰ, πιῶτα λογίων τῶν λογίων... ἐκάτσαμεν, ἐφάσαμεν, ἡπιαμεν, κιχάκο ἔθελεν ὁ ἀερόφ μου νὰ ππέσουμε μέσα' ἐγὼ ἐν ἔππεσα, ἐκεῖνος ἔππεσεν κ' ἐκοιμήθη. Ἐγὼ ἐμπόδιζά τον, ἔλεά του: 'μ' ἐν μᾶς ἔφκεν τὴν κατάραν του ὁ ἀφέντης μας, νὰ μὴν ἱππέσουμε μέσα; 'μὲ σοῦ τί κάμγεις; ψώματα, ἀέρφι;» Λέει του κ' ὁ ἀερόφ πιδό: «Ἐν εἶμ' ἐγὼ ἀερόφ σου»' ἐφώνατzen του κ' ὁ βασιλέας γούλον: «μὴν με λήγς ἀφέντη, πρέ, μὴν με λήγς ἀφέντη, ἐγὼ ἀφέντης σου ἐν εἶμαι». Τὸ σκλαβὶν λέει: «Ἐσέναν ἐπῆρεν σε ὁ νύπνος' ἐγὼ ἐν ἔππεσα' ἔκατσα κ' ἐφύλα' ἐκεῖ δὲ τὰ μεσάνυχτα ἐσείστην τὸ κιόσκι καὶ νὰ καὶ 'νέφανεν ἓνας δράκος μὲ τρεῖς κεφάλαις. Λέει: «Πρὲ ππούστηδες, ἐν σὰς ἰφτάνει 'ποῦ 'πάητε κ' ἡπῆτε, μοναχὰ ἐθέλητε καὶ νὰ ππέσητε καὶ 'ς τῆς μοναῖς μου»; Λέω του: «Ἐ, καὶ τί θὰ κάμης»; Λέει: «Τώρα θὰ σᾶς φάω». Εὐτὺς ἐγὼ ἐν 'παίρω καιρό, ῥίχτω τὴν σαίτταν μου, 'πῆρξ τον καὶ τῆς τρεῖς τῆς κεφάλαις τοῦ δράκου. Ὅσον ἐμισοσφᾶρα, λέει μου τὸ θερίο: «Ἄν καυκιστῆς, πρέ, σοῦ, ππῶς ἐσκότωσες τέτοιο θερίο, νὰ ἐνῆς μάρμαρον ὡς τὰ γόνατα». Ἄν δὲν πιστεύγητε, νὰ κ' ἡ γλώσσας του. Ὑγάλλει ταις, δίχτει τῶν ταις. Εὐτὺς ἐγένετον τὸ παιδί μάρμαρον ἄσπρον ἴσα μὲ τὰ γόνατα. Ἐ, τότες πιδό εἶδεν ὁ κόσμος, ἐφώνατzen: «Κρίμα 'ς τὸ παλληκᾶρι». Ἐβρίτζαν τὸν βασιλέα. Τὸ βασιλόπουλλον κ' ἐκεῖνον κ' ὁ βασιλέας ἐχόλιασαν, ἐμετανοῶσα... ἐφώνατzen του: μάννα μου, ἀδέρφιν, ὁ ἓνας, μάννα μου, παιδί μου,

ὁ ἄλλος. Ἐλεέν των τὸ σκλαβὶν: «Τώρα πιδὸν εἶμαι παιδί σου; τώρα πιδὸν εἶμαι ἀέρφι σου; ἐκεῖνον τὸ θερίον ἐκατάκοψά το, ἐριζά το ὅζω' παρακεῖ πακίναμε, 'βρίσκουμεν ἓναν δέντρο... Ἐφώνατzen του πιδόν, ἐπαρακαλοῦσάν το ὁ βασιλέας, τὸ βασιλόπουλλον: «Μὴν τὰ πῆς, παιδί μου, ἀέρφιν μου, φτάνει πιδόν, παιδί μου, ἀέρφιν μου, καὶ 'μεῖς νὰ σὲ θρέψουμεν, νὰ σὲ ποτίzουμεν, νὰ σὲ ταίτzuμε... τὸ σκλαβὶν ἐφώνατzen: «Ἄ τὰ 'πῶ θέλω. Ὑρίσκουμεν τὸ δέντρο, ἐκάτσαμεν πάλαι ἐφάσαμεν, ἡπιαμεν' ἐσοῦ ἔθελες πάλαι νὰ ππέσουμε ἀπὸ κάτω' ἐγὼ ἐν σ' ἔφιννα, ἐσοῦ ἐν ἔθελες, ἔππεσες πάλαι, ἐπῆρεν σε ὁ νύπνος' ἐγὼ ἐφύλαα βάρδια. Τὰ μεσάνυχτα ἔρκετ' ἓνα θερίο πιδό μεῖλο μ' ἐξῆ κεφάλαις' σκοτόννω το κ' ἐκεῖνο' λέει μου. Ἄν τὸ καυκιστῆς, πρὲ ππούστη, ππῶς ἐσκότωσες τέτοιο θερίο, νὰ ἐνῆς μάρμαρον ὡς τὴ μέση.—Ἄν δὲν πιστεύγητε, νὰ κ' ἡ γλώσσας του». Εὐτὺς ἐήνετο μάρμαρον ὡς τὴν μέση. Ἐφώνατzen του πάλαι: «Σώννει, παιδί μου, ἀέρφιν μου, μὴν τὰ 'πῆς πιδό... Ἰνναί! ἐκεῖνος ἐν ἐγροῖκα. Ἐκλεέν πιδόν ὁ βασιλέας, τὸ βασιλόπουλλον, ἐναελοῦσαν τοὺς πιδόν ὁ κόσμος γούλος. Τὸ σκλαβὶν λέει τω: «Παρακεῖ 'πάμε, 'βρίσκουμεν ἓναν πύργον' ἡμπαμεν, ἐφάσαμεν, ἡπιαμεν' ἔππεσεν πάλαι ὁ ἀερόφ μου, ἐγὼ ἐκάουμουν κ' ἐφύλαα' ἔρκεται ἓνας δράκος μ' ἐννέα κεφάλαις' ἐσκότῳσά το' νὰ καὶ ἡ γλώσσας του. Εἶπέν μου κ' αὐτό, ἂν τὸ καυκιστῶ, νὰ ἐνῶ μάρμαρον ὡς τὸν λαιμό». Εὐτὺς τὸ παιδί ἐήνετο μάρμαρον ὡς τὸν λαιμό. Ἐτότες πιδόν ἐκλαιοῦσαν πιδό πολλύ' τὸ σκλαβὶν ἐν ἔθελεν νὰ 'πάψῃ. «Ἐπῆαμεν, ἠῦρα τὴν ὤμορφην τοῦ κόσμου... ψωματικά; ἐγὼ ἐν σοῦ τὴν ἠῦρα; γιὰ 'μέναν ἐν ἔκοψε; ψωματικά; Ἐγὼ τῆς εἶπα νὰ πάρῃ ἐσέναν' 'σάν ἔθελά δα, ἐν σκότοννά σε κ' ἀπὸ πρῶτα; μ' ἐν ἔθελα, καὶ 'σάν ἐπαντρεύτης, τὴν νυχτῖα 'ποῦ 'πῆες κ' ἔππεσες μὲ τὴν γυναῖκά σου, ἔξεα τί 'θελεν νὰ σοῦ 'κλουθῆξῃ, κ' ἐν ἐπῆα κ' ἐγὼ νὰ ππέσω μὲ τὴν γυναῖκά μου, μοναχὰ ἔκατσα πάλαι κ' ἐφύλαα βάρδια, κ' ἐκεῖ δὲ τὰ μεσάνυχτα κάμνει βροντή καὶ σκίτζεται ἡ σκέπασι καὶ καλουμέρεται κάτω ἓνας δράκος θερίο μεῖλο, γιὰ νὰ σᾶς φάῃ καὶ τοὺς δρό. Σαῖττεύγω το, σκοτόννω το, κιχάκο κάμνω τον μουρέλλα μουρέλλα, ἐκουβάλλησά το, ἔχωσά το μέσα 'ς ἓνα λάκκον ὀμπρὸς τὴν πόρτα, 'μὲ 'σάν ἐμισοσφᾶραν, εἶπέν μου κ' αὐτός, ἂν τὸ καυκιστῶ, ππῶς ἐσκότῳσα τέτοιο θερίο, νὰ ἐνῶ γούλος μάρμα-

ρο». Εὐτὺς ἔγεινεν πῦν μάρμαρον γούλος. Ἐπῆαν πῦν κ' ἐσκάψαν κ' ἀπ' ὄζω ἀπὸ τὴν πόρταν τοῦ παλατιοῦ κ' ἐβγάλαν τὸ θεριὸ κομμάτια κομμάτια. Ἐπιστέψαν πῦν γούλοι. Τὸ βασιλόπουλλον ἔκλαιεν κ' ἐδέρετο. Ἐσήκωσεν πῦν τὸ μάρμαρο κ' ἐπῆρέν το 'ς τὸν νοντᾶν τοῦ κ' ἔστεισέν το, κ' ἔχεν το, κ' ἐθούμιατ' ἐν το πωρνὸ βραδὺ ὅαν κόνισμα.

Ἐπέρασεν δὲ καένας χρόνος, ἐγέννησεν ἡ βασιλοπούλλα ἕναν παλληκαράκι κ' ἔχεν το 'ς τὸ σκαφίδι (1). Μιὰ νύχτα, ἔξημέρωμα, μεῖζην κυριακὴ, θωρεῖ 'ς τὸν νύπνον τῆς μιᾶν γυναῖκα ἀσπροφόρα ἦτον ἡ Παναγιά, λέει τῆς: «Ἀνισωστά καὶ θέλεις νὰ τζωντανέψῃ πάλαι ὁ ἀντράερφός σου, νὰ σφῆξῃς τὸ παιδὶν σου, νὰ λείψῃς τὸ μάρμαρο γούλο μὲ τῶμάν σου, καὶ νὰ βάλῃς τὸ παιδί 'ς τὸ φούρνον νὰ γένη ἄττος (2), καὶ νὰ πιάσῃς τ' ἄττος νὰ ῥτύσῃς (3) τὸ μάρμαρον, νὰ πέσουν γούλα τὰ μάρμαρα νὰ ἐνῇ πάλαι ὅαν πρῶτα».

Ἐ, ἡ βασιλοπούλλα τώρα ἔξείν τα, πῶς τὸ σκαφίδι ἔπαθεν τὰ ἔτι ἔπαθε γιὰ λλόου τῆς κ' ἐγνώριτ' ἐν το μεῖζην χάρι κ' ἐλυπᾶτον πολὺ ζυπνᾷ πᾶνω ποῦ φυνε τὸ βασιλόπουλλο 'ς τὴν νεκκλησά ἐν χάννει καιρό, πιάσκει, σφάττει τὸ παιδὶν τῆς, καὶ μαεύγει τῶμα, καὶ βάλλει τὸ παιδί 'ς τὸ φούρνον τοιοῦτον οἱ φούρνοι ἦτον πυρωμένοι ἀπὸ σπέρας ποῦ κάμναν τὰ βωτυρένα των καὶ τῆς ἀδοκούλλαις τῶ (4) ἐγίνην εὐτὺς τὸ παιδὶν ἄττος. Πιάσκει τῶμα, λείβγει τὸ μάρμαρον γούλον ἀπὸ πᾶνω ποῦ τὴν κορφή γίσα μὲ τὰ πόδια κιὰκκο ῥτυεῖ τα μὲ τ' ἄττος. Ἐθῶρες πῦν κ' ἐπέφταν τὰ μάρμαρα χάμαι, μὴ ἐν ἐτζωντάνευγε. Ἐλεεν αὐτὴ μέσα τῆς: «Πρέ, μὴ τ' ἔχει; πρέ, μὴ κ' εἶ πέν μου τα ἡ παναγιά...» Ἐκεῖ ἐξήσασεν νὰ λείψῃ τὰ πλατόποδά τοῦ ἀπὸ κάτω... Ἐλα δὲ, ἐκατάλαβέν τα, ἔγεμεν ἀκόμια κομμάιν αἶμα, λείβγει τα κ' ἐκείνα, ἐτζωντάνεψεν πῦν τὸ σκαφίδι, κ' ἐήνετον πιά μορφος ἀπὸ μπρί. Λέει τῆς: «Ντύσου δὲ τώρα νὰ βάλῃς τὰ καλά σου τὰ ῥούχα, νὰ πᾶμεν 'ς τὴν νεκκλησά». Ἐπῆαν... Θωρεῖ τὸ βασιλόπουλλον τὴν γυναῖκα τοῦ κ' ἔρκετον ματζίη μ' ἕναν ὄμορφον κ' ἐστάθουσεν κοντὰ κοντὰ μὲς 'ς τὴν νεκκλησά... Ποῦ νὰ βάλῃ ὁ

νοῦς τοῦ, πῶς ἦτον ὁ ἀερφός τοῦ!... Εὐτὺς ἐκακοπῆρεν ὁ νοῦς τοῦ. Λέει μέσα τοῦ: «Τοῦ διόλου τὴν κόρη, φίλον ἔχει κ' ἔφερέν τον καὶ 'ς τὴν νεκκλησά, κ' ἐν ἐντρέπεται». Ἐχολομάνησεν πολλὸ, μ' ἔλα ποῦ τον καὶ νεκκλησά!! Ἐμάνιτ' ἐν πῦν νὰ πολύκη (1), νὰ πᾶν 'ς τὸ σπῖτι, νὰ τὴν καταπιάσῃ.

Ἐλα δὲ ἐπόλυκεν αὐτὸς ἐν ἐλείμενε μὴ νὰ πᾶν ἀντίδερο, ἐπῆς 'ς τὸ σπῖτ' τοῦ χολομανισμένος, τ' ἐν τὸν ἐχώρεν τὸ σπῖτι. Ἦρταν ἀπὸ πίσω τῆς κ' ἡ γυναῖκά τοῦ καὶ τὸ σκαφίδι χαρούμενοι. Εὐτὺς ἐκεῖνος ἐκατάπιασέν τη: «Μωρή, ἐν ἐντρέπεται; Τίς εἶναι ἔουτος, ποῦ τὸν κουβαλᾷς ματζίη σου»; Λέει τοῦ ἐκεῖνη: «Τίς εἶναι; μὴ ὁ ἀερφός σου δὲ ναι». Γυρίττει ἐκεῖνος νὰ δῇ τὸ μάρμαρον, ἐν ἐκάετο... ἐτότες ἐγρῶνισέν τον πῦν, ἔχυσεν πᾶνω τοῦ κ' ἐγκάλατ' ἐν τον, κ' ἐφίλαν το. Ἐρώτησεν δὲ πρὸ, πῶς ἦτον κ' ἐτζωντάνεψε, λέει τοῦ ἡ γυναῖκα: «Νά, ἔτσε κ' ἔτσε ἔκαμα». Πέρει τον νὰ τοῦ δείξῃ τὸ σκαφίδι, ποῦ λειπεν καὶ καλὰ τὸ μωρὸν ἀπὸ μέσα, τί νὰ δοῦ; θωροῦν το κ' ἐκάετον μέσα τζωντανὸ κ' ἐκοιμᾶτο... Ἐτότες δὲ πῦν ἦτον ἡ χαράς...

Μὴ ἐγὼ μουν ἐκεῖ, μὴ ἐσεῖς πιστέψητε.

6

III ἀχελώνας.

Νὰ πιάσω γὰρ τὸν κούνουππα, νὰ τὸν ἤξηκοιλίσω, νὰ ὄγῃ ἀξοῦγγιν περισσό, βάσκην νὰ παλαμίσω. Καὶ βάσκην ἐπαλάμισα κ' ἀκόμια δὲ φρεάδαις, κ' ἀξοῦγγιν ἐπερίσσεψε σαρανταπέντε κιάδες...

Ἀρκὴ τοῦ παραμυθιοῦ, καλὴ σπέρα σας. Ἐθελεν νὰ ἔχῃ ἕνα ψαῖ, λεύτερο, κ' ἐπάαινεν πᾶντα τῆς πετζίης κ' ἐψάρευγεν μὲ τὸ καλαμίδι ἃ πιάξῃ ἕνα δὲ κιάδες ψαῖ, ἐποῦλάν τα, καὶ μ' ἐκεῖνα δὲ ἐπέραν ἔτσε κάθε μέρα. Ἀπὸ τῆς πολλαῖς βουλαῖς, μιᾶν ἡμέραν ἐσηκώστην πάλαι τὸ πωρνὸν πωρνὸ κ' ἐπῆς 'ς τῆς ξινίδας τὸ γιᾶλιν (2) νὰ ποῦμε δουλόνην, ρίχτει, τσιμπᾷ τοῦ, σφίγγει τοῦ (3) κ' ἐκεῖνος ὄγῃ μὲν ἀχελῶνα, Λέει: «Ἄ! ἃ τὴν πᾶρω πᾶρμου, νὰ τὴν ρίξω μέσα

- (1) Ἀπολύση.
- (2) Θέσις παράλιος ἐν Σύμῃ.
- (3) Φράσις ἀλιευτική: σύρει ἔξω τὴν ὀρμιάν.

'ς τὸ σπιτάκιν μου, νὰ τρώῃ τοὺς ψύλλους (1) ποῦ 'μαι μοναχός, νὰ μὴν με τρώου». Ἐπιασεν δὲ καὶ καένα δὲ κιάδες ψαῖ, ἔπιασεν καὶ τὴν ἀχελῶνα, ἐπῆρέν τα 'ς τὸ σπῖτιν τοῦ. Ἐφῆκεν τοιοῦτον τὴν ἀχελῶνα καὶ καμμιὰν ἐκατοστὴ δράμια ψαῖα γιὰ λλόου τοῦ κ' ἐπιασεν τᾶλλα, νὰ πᾶν νὰ τὰ πουλήσῃ. Τῶμου ἔφυνε τοιοῦτον αὐτός, νὰ καὶ ὄγαίνει ἀπὸ τὸ καυκὶν τῆς ἀχελῶνας μὲ κοπελιά, ποῦ ἐν ἔγεμεν ἄλλην ὁ κόσμος... Ναπουγκόννεται (2), πιάσκει, ξεῖ τὰ ψαῖα, φῆννει τα, ἄλλα ψαῖα κ' ἄλλα καβουρδίστα, σολᾷ τα (3) μέσ' 'ς τὰρμάρι, κιὰκκο μπαίννει πάλαι μέσ' 'ς τὸ καυκὶν τῆς ἀχελῶνας. Ἐρκεται ὁ ψαῖς, ννοίει τ' ἀρμάρι, νὰ πιάξῃ τὰ ψαῖα νὰ τὰ ψῆσῃ, ὄρκεται τα ψημένα καὶ καλοψημένα. Ἐμυρίτ'... Λέει μέσα τοῦ: «Καμμιὰ γειτόνισσα, 'ς φαίνει, εἶδέν με ποῦρτα ψυχημένος κ' ἦρτεν κ' ἐψῆσέν μου τα 'ς τὴν ἔξω, νὰ τῆς πᾶρω δὲ γαννάκια». Τί τὰ θέλεις; ἔφαεν, ἔππεσεν. Τὸ πωρνὸ ἐξύπνησεν, ἐπῆεν πάλαι νὰ ψαῖψῃ. Ἡ δουλειὰ τοῦ ἦτον αὐτὴ. Ἐφερεν τὰ ψαῖα ποῦ πιασε, ἐμὸληκεν πάλαι τὸ μερδικόν τοῦ, καὶ πῆεν πάλαι νὰ τὰ πουλήσῃ τᾶλλα. Ἦβγεν πάλαι ἡ κοπέλλα, ἐψῆσέν τοῦ τα πιά καλὰ κ' ἐκρύφτην πάλαι. Ἦρτεν πάλαι ἐκεῖνος, θωρεῖ τα πάλαι ψημένα, ἐδξαλοῦτο: «Πρέ, μ' ἃς τὴν ἔξω δὲ, ποῖα ναι αὐτὴ, νὰ τῆς δώκω πᾶρμου δὲ τρία γαννάκια». Ἄ τὰ κοντολοοῦμεν, ἐκατάφερέν τοῦ το καμπόσαις βολαῖς, ἐπονηρεύτην αὐτός. Λέει: «Ἐγὼ πρέπει νὰ φυλάξω βάρδιαν, νὰ τὴν πιάσω αὐτὴν, νὰ δῶ ποῖα ναι». Πάει τοιοῦτον πάλαι, φέρνει τὰ ψαῖα, φῆννει τὰ δικά τοῦ ποῦ ὄγῃ νὰ φᾶν, κάμνει πῶς φεύγει, κιὰκκο κρύβεται καὶ παραγλέπιτ'... Ἐκεῖ δὲ ὄγαίννει ἐκεῖνη πάλαι ἀπὸ τὸ καυκὶν τῆς, γιὰ νὰ ψῆσῃ πάλαι τὰ ψαῖα θωρεῖ τὴν ἐκεῖνος, ννοίει, μπαίννει μέσα. ῥπᾷ τὸ καυκὶν κ' ἐγύρευγεν νὰ τὸ κάψῃ. Λέει τοῦ ἐκεῖνη: «Μὴν τὸ κάψῃς, γιὰτ' ὅστερα θὰ πάθῃς πολλὰ κακά». Ἐκεῖνος ἔθελεν νὰ τὸ κάψῃ, ἐκεῖνη ἐμπόδιτ' ἐν τον. Τί τὰ θέλεις; ὄβουντουρᾷ το πᾶνω 'ς τὴν φωτιά, καύγεται. Ἐ! ἐκεῖνη ἐν ἔχεν πῦν καυκὶν νὰ κρυφτῇ, ἔμεινε φανερὴ ἐπερέταν τον πῦν κ' ἐσυντέλευγέ τον ὅαν γυναῖκά τοῦ.

Ἄς φῆκουμεν πῦν αὐτούς, κ' ἃς πιάσου-

μεν τὸν βασιλέα, ποῦ ὄγῃ νὰ παντρευτῇ κ' εὐγαλεν ἀθρώπους νὰ γυρίσουν, ναῦρον τὴν πιά ὄμορφη κοπέλλα, νὰ τοῦ τὴν φέρουν, νὰ τὴν πᾶν γυναῖκα. Ἐγυρίσαν αὐτοὶ γούλον τὸν κόσμον, ἐν ἦσαν ἄλλη ὄμορφη γυναῖκα ὄγῃ ἀπὸ τοῦ ψαῖ τὴν γυναῖκα. Πάουν λέουν τα τοῦ βασιλέα ἐμάψεν τοιοῦτον ὁ βασιλέας τὸ συμβούλιόν τοῦ, νὰ συμβουλευτοῦν, νὰ δῶ, μὲ τί τρόπο θὰ τοῦ πᾶρον τοῦ ψαῖ τὴν γυναῖκα. Λέουν τοῦ βασιλέα: «Ἄλλον δὲν ἔχει, μοναχὰ νὰ τοῦ ποῦμεν, νὰ χρουσώσῃ τὸ παλάτιν γούλο, κ' ἐκεῖνος ἐν θὰ δύνεται, καὶ νὰ τὸν χαλάσσουμεν, νὰ πᾶρουμεν τὴν γυναῖκα». Ἐστειλαν τοιοῦτον κ' εἶπᾷν τοῦ, νὰ πᾶν ἐκεῖ ποῦ τὸν θέλει ὁ βασιλέας. Λέει ἐκεῖνος: «Καὶ τί με θέλει ἐμὲν ὁ βασιλέας; ἐγὼ 'μαι φτωχὸς ἀθρώπος, τί νὰ κάμω»; Πάει. Λέει τοῦ ὁ βασιλέας: «Νὰ πιάσῃς νὰ χρουσώσῃς γούλον τὸ παλάτι ἀπὸ ὄζω κ' ἀπὸ μέσα ὡς τὴν κεριακὴ, εἰ δὲ μή, θὰ σοῦ κόψω τὴν κεφαλὴν σου». Λέει ἐκεῖνος: «Καὶ ποῦ θαῦρω γὰρ, ἀφέντη βασιλέα, τόσο χρουσάφι; ἐγὼ 'μαι φτωχὸς ἀθρώπος». Σβουντουροῦν τον ὄζω. Πάει ἐκεῖνος 'ς τὸ σπῖτιν τοῦ κ' ἐκλαίεν κ' ἐνάμισσε (1). ῥωτᾷ τον ἡ γυναῖκά τοῦ, λέει τῆς τα. Λέει τοῦ ἐκεῖνη: «Θωρεῖς τώρα; μ' ἐν σοῦ πα, νὰ μὴν κάψῃς τὸ καυκὶν μου, κ' ἃ (2) πάθῃς πολλὰ πράματα; μοναχὰ κάτσε τώρα, φέει καὶ μὴν σε μέλῃ». Μ' ἐπάαινεν φαίν μέσα τοῦ; Ἐφαεν δὲ. Λέει τοῦ ἐκεῖνη: «Νὰ πᾶν ἐκεῖ ποῦ ψάρευγες, νὰ φωνάξῃς τῆς μάννας μου καὶ νὰ τῆς πῆς, νὰ σοῦ δώκῃ τὸ μικρὸν τὸ κουτάκι, ποῦ κάεται πᾶνω 'ς τὴν τσιμιά; νὰ σοῦ δώκῃ τὸ μικρό, νὰ μὴν σοῦ δώκῃ τὸ μεῖζο γροικᾷς;» Πάει ἐκεῖνος, φωνάττει: «Ἐ, μάννα τῆς ἀχελῶνας!» πολοῦται (3) τοῦ ἐκεῖνη εὐτύς: «Ὅρσε (4), γαμπρέ». Λέει τῆς: «Ἄ μοῦ δώκῃς, λέει ἡ κόρη σου, τὸ μικρὸν τὸ κουτάκι, ποῦ ναι, λέει, πᾶνω 'ς τὴν τσιμιά». Νᾶν (5) τὴν ἐκεῖνην εὐτὺς φέρνει το, δόνει τοῦ το. Λέει ἐκεῖνος μέσα τοῦ: «Τί ναι ἔουτα; ἐν εἶναι κοῖναρίαις; τί θὰ κάμῃ λέει ἔουτο»; Τί τὰ θέλεις; πέρει το τῆς γυναίκας τοῦ. Λέει τοῦ: «Ἐ! πᾶνε δὲ τώρα, νὰ τοῦ πῆς τοῦ βασιλέα, νὰ σοῦ δώκῃ ἀθρώπους». Πιάνουν πῦν οἱ ἀθρώποι μὲ τῆς φρο-

(1) Ναμίσσω, οἰμώζω.

(2) Καὶ θά.

(3) Ἀπολογεῖται, ἀποκρίνεται.

(4) Ὅρισε.

(5) Ἰδοῦ.

(1) Κοιτίδα.

(2) Στάκτη.

(3) Ἀρτύσῃς.

(4) Κουλούρια τοῦ Πάσχα.

(1) Ἰδιότης ἀποδομένη εἰς τὰς χελώνας τῆς ξηρᾶς.

(2) Ἀνασκουμπόνεται.

(3) Φυλάσσει.

καλιαίς, με τῆς βρούτσας ἐχρυσῶσαν τὸ παλάτι κι' ἀπ' ὅξω κι' ἀπὸ μέσα, ὡς καὶ τῆς σκάλας καὶ τῆς ναυλαίς. Θωρεῖ ὁ βασιλέας, ἐσάστισε, λέει: «Πρέ! αὐτὸς εἶναι μετὰ κατεργάρης». Μαεύγει τὸ συμβούλιο, σκεύ-γουνται (1), φωνάτζουν πάλαι τοῦ ψαρχ, λένουν του: «Αὔριον νὰ καλέσης γούλον τὸ ἀσκήρι». Λέει τὸν ὁ ψαρχ: «Ἀφέντη βασιλέα, μὲ ποῦ θὰ ταῦρω ἐγὼ νὰ καλέσω τόσους νομάτους; ἐγὼ μαι φτωχὸς ἄθρωπος». Λέει του ὁ βασιλέας: «Αὐτὸν ποῦ σοῦ λέω, εἰδὲ μή, πάει ἡ κεφάλη σου». Κιὰ ἀκο δόνουν του μίαν λαχτιά, σβουντουροῦν τὸν πάλαι κατ' ἀπὸ τὰ σκαλιὰ. Ἐπῆεν πρὶν ἐς τὸ σπῆτιν του κ' ἐκλαίει κ' ἐδέρετο. Ῥωτᾷ τὸν ἡ γυναῖκά του, λέει τῆς τα. Λέει του ἐκείνη: «Ἐν σοῦ πα, νὰ μὴν κάψης τὸ καυκὶν μου, κι' ἂν πάθης πολλὰ κακὰ; ἔλα τώρα κάτσε, φάε καὶ μὴν χολιᾷς». Ἐκατσε κ' ἔφαεν, μ' ἐν ἐπάαινεν καὶ φαῖν μέσα του. Λέει του ἡ γυναῖκά του: «Νὰ πάης πάλαι ἐς τὸν κομμὸν (2) ποῦ μ' ἐπιάσες καὶ νὰ φωνάξης τῆς μάνας μου, κ' ἐκείνη θὰ σοῦ πολοηθῇ, καὶ σοῦ (3) νὰ τῆς πῆς, νὰ σοῦ δώκῃ τὸ μικρὸν τὸ τσουκκαλάκι, ποῦ κάεται πάνω ἐς τὴν τσιμιὰ καὶ νὰ τὸ φέρῃς, νάρτης, καὶ σώννεις». Σηκόννεται τὸ πωρ-νὸν ὁ ψαρχ ὁ κακὸμοιρος, πάει ἐς τὸν κομμὸν, φωνάτζει: «Ἐ! μάννα τῆς ἀχελώνας! Λέει του εὐτὺς ἐκείνη: «Ὅρσε, γαμπρέ μου, τί νὰν ποῦ θέλεις; Λέει τῆς ἐκείνος: «Ἄ μοῦ δώκῃς, λέει ἡ κόρη σου, τὸ μικρὸν μικρὸν τὸ τσουκκαλάκι, ποῦ νὰν πάνω ἐς τὴν τσιμιὰ». Πέρε το, δόνει τοῦ τοῦ ἐπιάει το ἐκείνος, ἔπερὲν το κ' ἐπάεινε. Ἐλεεν μέσα του: «Μὲ τί νὰν π' ἂν (4) κάμῃς εἴτο; κάλε, σὰν κοί-ναρίαις μοῦ φαίνονται πῶς θὰ φάουν ἐκεῖ (5) τόσοι νομάτοι μ' αὐτὸν δὲ τὸ τσουκκαλά-κι»; Τί τὰ θέλεις; ἐπῆεν το ἐς τὴν γυναῖκά του. Λέει του ἐκείνη: «Ἄ πάης τώρα ἐς τὸ βασιλέα, νὰ τοῦ πῆς, νὰ σοῦ δώκῃ ἄθρῳπους πολλοὺς γιὰ περέταις, καὶ στέσε το τὸ τσουκ-καλάκι πάνω ἐς τὴν τσιμιὰ, βάλε φωτιά, καὶ λείε του, κ' ἐκεῖνο θὰ σοῦ βγάλῃ ὅ,τι θέλῃς». Ἐδωκέν του δὲ ὁ βασιλέας περέταις πολλοὺς, ἐπῆε ἐς τὸν κάμπο, μετὰ κάμπος, κάμνει

μὲ τσιμιὰ, ἔφτει (1) φωτιά, στένει τὸ τσουκ-καλάκι, ἔλεεν του πρὶν: «Βγάλε ψάθαις, βγάλε κουτάλια, βγάλε πειρόνια, μαχαίρια, σερέτταις, ψωμιὰ . . . » Κ' ἔβγαλλεν τὸ τσουκκαλάκι κ' ἐστρώνναν οἱ περέταις κ' ἐμαεύγετον τ' ἀσκήρι κ' ἐκαθίτταν χιλιάδες ἀνομάτοι. Ὑστερα λέει τοῦ τσουκκαλάκιου: «Βγάλε τσουρβᾶ, βγάλε νερόβραστο, βγάλε τὰ τάδε, τὰ τάδε φαγιὰ», κ' ἔβγαλλεν πρὶν λογιῶν τῶν λογιῶ φαγιὰ κ' ἐφάν γούλοι κ' ἐχορτάσαν κ' ἐσκάσαν ἀπὸ τὸ φαί. Θωρεῖ ὁ βασιλέας, τοῦ ῥτεν νὰ σκάσῃ. Μαεύγει πάλαι τὸ συμβούλιο, φωνάτζουν τοῦ ψαρχ, λένουν του: «Νὰ μας εὔρης ἕναν ἄθρωπον, νᾶναι ἐς τὸ μπῶι δὲ πειθαμαῖς καὶ τρεῖς πειθαμαῖς τὰ ἐνεῖα (2) του». Ἐτότες ἦτον πρὶν ποῦ τοῦρ-τεν νὰ σκάσῃ. Ἐκλαίει πρὶν κ' ἐχτυπέτον κ' ἐπῆε ἐς τὴν γυναῖκά του. Λέει του: «Πρέ, τ' ἔχεις; Λέει τῆς ἐκείνος: «Ἐ! τ' ἄλλα τᾶκαμα· αὐτὸ νὰ δοῦμεν, ποῦ ἐν εἶναι νὰ γένῃ ποττέ· τώρα πρὶν εἶναι π' ἂν χαθῶ· θὰ μὲ χαλάσου, κι' ἂν σὲ φῆκω νὰ σὲ πάρῃ ὁ ἀντιχάρης». (3) Λέει του: «Πρέ μὲ πέ μου δὲ τί νὰν ποῦ σοῦ πέν αὐτὸς ὁ βασι-λέας; Λέει τῆς: «Νὰ! θέλει νὰ πᾶ νὰ τοῦ ἔρω ἕναν ἄθρῳπο δὲ πειθαμαῖς ἐς τὸ μπῶι καὶ τρεῖς πειθαμαῖς τὰ ἐνεῖα του». Λέει του ἐκείνη: «Κ' αὐτὸ χολιᾷς; αὐτὸς εἶναι ὁ ὀρνι-θοδοσκός μου». Λέει τῆς: «Πρέ, μίλα καλὰ, γυναῖκα». Λέει του: «Γιὰ κάτσε φάε τώρα κι' αὔριον νὰ πάης πάλαι ἐς τὴν μάνα μου καὶ νὰ τῆς πῆς, νὰ πῇ τοῦ ὀρνιθοδοσκού μου, νάρτη κ' εἶναι ἀνάγκη». Σηκόννεται ἐκείνος ἀπὸ τὸ πωρνὸ, πάει πάλαι ἐς τὸν κομμὸ, φωνάτζει: «Ἐ, μάννα τῆς ἀχελώνας». — «Ὅρσε, γαμπρέ· τί νὰν ποῦ θέλεις; Λέει τῆς: «Ἄ πῆς, λέει ἡ κόρη σου, τοῦ ὀρνιθοδοσκού τῆς, νὰ πάη ἐκεῖ, γιὰτὶ εἶναι ἀνάγκη». Λέει του: «Κι' αὐτὸς εἶναι ὁ ἀερός τῆς ἂν τοῦ πῶ δὲ, κι' ἂν θέλῃ». Λέει τῆς: «Ἐλπῆτι (4), λέει, νάρτη κ' εἶναι ἀνάγκη μετὰ». Πάει ἐκείνη, λέει του: «Ἄ πάης, λέει, ἐκεῖ ἡ ἀερόφ σου καὶ θέλει σε, ποῦ νὰν ἀνάγκη». Λέει ἐκείνος μπιρδὲς (5): «Ἄ πάω· ἀμμ' ἀμπῖμ' ποῦ

(1) Ἀπτεῖ.

(2) Γένεια.

(3) Ἐπιθετον περιφρονητικὸν λεγόμενον καθ' ὅσον ἀντι-φέρεται τις, ὡς καὶ τὰ ἐξῆς: Γερῶδης (Ἡρώδης), Γιγούδας (Ἰούδας) κτλ.

(4) Λέξ. τουρκ. ἀφελκτως.

(5) Καὶ αὕτη λέξ. τουρκ. εὐθύς.

σὰ (1) πάω, ἂν τῆς πάρω καὶ καέναν κοφίνιν αὐγά». Γημόννει μίαν κοφίναν μετὰ τῆς μπουάδας αὐγά, σηκόννει τὴν ἐς τὴν κεφά-λην, ἐπάεινε. Θωρεῖ τὸν ὁ ψαρχ ὁ κακὸ-μοιρος, ἐσάστισεν. Ἐφίκευεν τὸν δὲ κ' ἐ-παίεινε. Ἐκεῖ δὲ ποῦ παίεινε, χάνει τὸν μέσ' ἐς τῆς ἀβγαλιᾶς (2). Θωρεῖ ὡς δὲ, θωρεῖ ὡς καὶ, ἐν τὸν ἔβλεπεν, ποῦ ἐκάτο· φωνάτζει του, ἔλα δὲ ἐπολόθη· ἔρίσκει τὸν, ἐκάτον ἀπὸ κάτω ἀπὸ νὰ κλαδί, ἔδεσεν τὸν μετὰ τῶν τῶν του, γιὰ νὰ μὴν τὸν χάσῃ πάλαι κ' ἐπῆα ἐς τὸ σπῆτι· ἐδέχτην τοὺς ἡ ἀερόφ του: «Ἄ σε δὲ, ἀερόφ· θωρεῖς π' ἂν πάης ἐς τὸ παλάτι; ρουθοῦν νὰ μὴν φῆκῃς γού-λους νὰ τοὺς παστρέψῃς ἀπ' ἐκεῖ (3)». Τὴν ἄλλην ἡμέραν πιάειν ὁ ὀρνιθοδοσκός ἕναν τοποῦτζι, φεύγει, ἐπάεινε ἐς τοῦ βασιλέα μα-

τῆς μετὰ τὸ ψαρχ· ὁ ψαρχ δὲ ἔστειλεν πριχοῦ χαπάρι, ἐλειμέναν τοὺς. Ἐτρεξεν πρὶν γούλος ὁ κόσμος. Ἐνήβαινε τὰ σκαλιὰ τοῦ παλα-τιοῦ κ' ἐγελοῦσαν γούλοι. Σὰν ἐπῆεν ὁμπρὸς ἐς τὸ βασιλέα, κ' ἡ δωδεκάδα ἐκεῖ: κκᾶ-κκᾶ-κκᾶ, ἐγελοῦσαν γούλοι. Κάμνει πῶς θυμόν-νει ἐκεῖνος, λέει τὸν: «Πρέ, τί γελάτε; μα-σκαρχὸς σὰς φαίνομαι»; Νὰ μὲ τὸ τοπποῦτζι, νὰ μὲ τὸ τοπποῦτζι, ἐπάστρεψεν τοὺς γού-λους κ' ἐν ἐμόληκεν μετὰ βασιλέα μετὰ καένα. Κιὰ ἀκο ἐκουρούναρε βασιλέαν τὸν γαμ-πρὸν του καὶ τὴν ἀερόφ του βασιλίσσα,

Κ' ἐτῶαν κ' ἐπῆνα,
κ' ἐφοφούσαν κι' ἀπὸ τὴν πείνα·
κ' ἐκάμαν τέκνα καὶ παιδιὰ
κ' ἐήμωσαν ἡ γειτονιά.

Μὴ ἐγὼ μουν ἐκεῖ, μὴ ἐσεῖς πιστέψῃτε.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΕΘΙΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΓΑΜΟΥΣ

ΓΑΜΗΛΙΑ ΔΙΣΤΙΧΑ ΚΑΙ ΔΗΜΩΔΗ ΑΙΣΜΑΤΑ
ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΤΗΛΟΥ

Α'.

ΕΘΙΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΓΑΜΟΥΣ

Δεκατέσσαρας ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου, ἐν ἡ-μέρᾳ δευτέρᾳ τῆς ἐβδομάδος, προσκαλεῖται ἱερεὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης καὶ τελεῖ ἀγια-σμόν, καθότι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας ἄρχονται αἱ ἐτοιμασίαι τῶν τοῦ γάμου.

Οἱ δὲ γονεῖς τῆς νύμφης καὶ τοῦ γαμβροῦ καταβάλλουσιν ἐξ ἡμισείας ποσὸν τι κριθῆς,

(1) Θά.

(2) Θάμνος.

(3) Ἐνταῦθα ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ὅπερ καὶ εἶναι παροξυτονθέν.

ὅπερ ἀλέθουν πρὸς τιμὴν τῆς ἡμέρας· τοῦτο δὲ λέγεται μικρὰ αἰέσματα.

Τὴν δὲ κατόπιν τετάρτην ἡμέραν τῆς ἐβδο-μάδος, ἥτοι τὴν 12 πρὸ τοῦ γάμου, γίνονται τὰ λεγόμενα μεγάλα αἰέσματα ὡς ἐξῆς.

Οἱ γονεῖς τῶν μελλονύμφων καταβάλλουσιν ἐξ ἡμισείας τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν σίτου καὶ κριθῆς, ὅπερ διανέμουν εἰς τινὰς οἰκίας διὰ νὰ τὸ ἀλέσωσιν, ὁ δὲ γαμβρὸς περιέρχεται τὸ χωρίον καὶ προσκαλεῖ γυναῖκας, νὰ μεταβῶσιν εἰς τὰς ῥηθείσας οἰκίας καὶ ἀλέσωσι τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθήν· τὸ δ' ἐσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέ-ρας ὁ γαμβρὸς καὶ τινες νέοι μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ λύρας περιέρχονται τὰς οἰκίας ᾗδοντες διάφορα δίστιχα, παρακολουθουσὶν τῶν γυ-ναικῶν, αἵτινες μεταφέρουσι τὰ ἄλευρα εἰς τὴν

οίκιαν τῆς νύμφης, ὅπου παρατίθεται τράπεζα εἰς τὸν γαμβρόν, τοὺς συντρόφους τοῦ καὶ τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἤλυσαν· μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον γίνεται χορὸς διαρκῶν μέχρι πρωῒας.

Τὴν δὲ κυριακὴν πρὸ τοῦ γάμου συνέρχονται γυναῖκες τινες εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης καὶ κατασκευάζουσιν ἐκ τοῦ σιτινίου ἀλεύρου τὴν λεγομένην *κουλλουρίδα*, ἥτοι *κουλλούρια*, ἅτινα ἐκθέτουσιν ἐπάνω εἰς δώματα εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ τὰ συνάγουσιν ἄδουσαι· εἶτα τίθεται γενικὴ τράπεζα, μεθ' ἣν πάλιν γίνεται χορὸς διαρκῶν τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτός· τὴν αὐτὴν δὲ κυριακὴν αἱ *ροικοκυραὶ* τοῦ χωρίου φέρουσιν ἐκάστη εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ἐν πινάκιον *λουκουμάδων* καὶ ὀλίγα ἀμύγδαλα.

Τὴν δὲ τετάρτην πρὸ τοῦ γάμου ὁ γαμβρὸς προσκαλεῖ τινες, οὓς ἐφοδιάζει μὲ φαγητὰ καὶ ποτὰ καὶ μετ' αὐτῶν μεταβαίνει τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου βάλλουσι τὸν γρῦπον· τοὺς δὲ ἐξαχθισμένους ἰχθύς λαμβάνει ὁ γαμβρὸς δωρεάν καὶ μετὰφέρουσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ αἰγιαλοῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης τὴν πρωῒαν τῆς ἐπιούσης πέμπτης ὁ γαμβρὸς καὶ τινες ἄλλοι μετὰ λύρας ἄδοντες διάφορα δίστιχα· ἐκ δὲ τῆς οἰκίας τῆς νύμφης τὰ μεταφέρουσιν εἰς τὸν ἀλωνότοπον αὐτῆς, ὅπου τὰ τηγανίζουσιν· ὅσοι δ' ἔλαβον μέρος εἰς τὸν γρῦπον εὐθυμοῦσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τὸ ἐσπέρας μεταβαίνουν εἰς τὸν ἀλωνότοπον, ὅθεν μεταφέρουσιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης τὰ *ψάρια* ἄδοντες πάντοτε ὑπὸ τοὺς φθόγγους τῆς λύρας, καὶ πάλιν τὸ ἐσπέρας χορὸς.

Τὴν παρασκευὴν ποιμένες καὶ ἄλλοι προσκαλούμενοι μεταβαίνουν εἰς τὰ βουνά, ὅπως συλλάβωσι τὰς διὰ τὸν γάμον ἀναγκαίας αἰγας, αἷς καὶ αὐτὰς μεταφέρουσιν εἰς τὸ χωρίον ἐκ τῶν ὁρέων μετ' ἑσμάτων καὶ λύρας καὶ αὐτοῖς πάλιν παρατίθεται τράπεζα.

Τὸ δ' ἐσπέρας τῆς παραμονῆς τοῦ γάμου μεταφέρουσιν τὰ φορέματα τοῦ γαμβροῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης μετὰ λύρας καὶ ἑσμάτων καὶ πυροβολισμῶν, εἶτα παρατίθενται *λουκουμάδες*· κατόπιν προσκαλεῖται ἱερεὺς, ὅστις κάμνει τὰ στέφανα καὶ τελεῖ ἀγιασμόν, μεθ' ὃν προσφέρεται εἰς τοὺς παρευρισκομένους *μελιτοκοῦννι*, κατασκευαζόμενον ἐκ μέλιτος, σισαμίου καὶ ἀμυγδάλων, οἱ δὲ τρώγοντες εὐχονται: *Ἐτσι καὶ ἡ μοῖρά τω γλυκεῖά.* Μετὰ τινος δὲ ὥρας συνέρχονται εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κάμνουν τὴν λεγομένην *κρεμμάστραν*· ἱστάνται δηλονότι

ἐκατέρωθι τῶν δύο πλευρῶν τῆς οἰκίας ἀνὰ τρεῖς γυναῖκας, αἵτινες ἄδουσιν δίστιχα, ἐνῶ ἄλλαι καὶ ἄλλοι κρεμῶσι τὰ φορέματα τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης· μετὰ ταῦτα παρατίθεται τράπεζα, μεθ' ἣν διαλύονται.

Τὸ δ' ἐσπέρας ἔτι τῆς παραμονῆς ὁ γαμβρὸς, οἱ παράνυμφοι καὶ ἄλλοι περιέρχονται μετὰ λύρας καὶ ἄδοντες καὶ προσκαλοῦσιν ὅλον ἀνεξαιρέτως τὸ χωρίον εἰς τὸν γάμον.

Τὴν ἐπιούσαν κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν τελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ γάμου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· εἶτα συνοδεύουσι τοὺς νεονύμφους οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ βουλόμενοι εἰς τὴν οἰκίαν, καθ' ὁδὸν δὲ ραίνουσι τοὺς νεονύμφους μὲ βαμβακόσπορον καὶ ἀμύγδαλα· εἰς δὲ τὸ κατώφλιον τῆς θύρας ἔχουσι ῥῥίδιον. ἐφ' οὗ πατῶσιν εἰσερχόμενοι οἱ νεονύμφοι· λέγουσι δέ, ὅτι τοῦτο γίνεται: *γιατὰ μὴ εἰς τὸ σπῖτι δροσιά, εὐτηγία καὶ γλυκάδα.* Διὰ τοὺς συνοδεύοντας δὲ εἶναι ἐστρωμένη τράπεζα μὲ ποτὰ, ἀμύγδαλα κλπ. Εἶτα ὁ γαμβρὸς καὶ τινες νέοι μετὰ λύρας καὶ ἄδοντες περιέρχονται πάλιν τὸ χωρίον καὶ προσκαλοῦσιν ἅπαντας εἰς τὴν τράπεζαν, μεθ' ἣν γίνεται χορὸς καὶ χορεύουσι πάντες καὶ πᾶσαι μέχρι τῆς πρωῒας τῆς ἐπιούσης δευτέρας, ὅτε ἐξ ἐκάστης οἰκίας στέλλουσιν εἰς τὸν γάμον ἕνα ἄρτον, ἐν πινάκιον σίτου καὶ ἐν *λουκουμάδων*. Ἐξέρχονται δὲ πάλιν καὶ προσκαλοῦσιν εἰς γενικὴν τράπεζαν οὐχὶ πλέον ὁ γαμβρὸς, ἀλλ' οἱ παράνυμφοι μετὰ τῆς λύρας καὶ *τραγουδισάδων*· μετὰ τὸ γεῦμα μεταβαίνουν εἰς τὸν ἀλωνότοπον τῆς νύμφης, ἐνθα χορεύουσι καὶ ἄδουσιν μέχρις ἐσπέρας καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Τὴν τρίτην παρατίθεται καὶ πάλιν γενικὴ τράπεζα, μεταβαίνουν δὲ εἰς τοὺς ἀλωνοτόπους τῶν παρανύμφων, ὅπου χορεύουσι καὶ εὐθυμοῦσιν ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα δαπάναις αὐτῶν.

Ὀκτῶ δὲ ἡμέρας μετὰ τὸν γάμον γίνεται πάλιν τράπεζα καὶ χορὸς διαρκῶν καὶ τὴν νύκτα ὅλην.

Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ τὴν τεσσαρακοστὴν ἀπὸ τοῦ γάμου ἡμέραν, καθ' ἣν *ἐκρεμῶν* καὶ τὰ φορέματα τῶν νεονύμφων, ἅτινα ἐκρέμασαν τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου, ἐκτός ἐνός, ὅπερ καλοῦσι *σπερβέρι*, καὶ ὅπερ *ἐκρεμῶσι* μεθ' ἐν ἑτος καὶ φυλάττουσι μέχρι τοῦ γάμου τῆς θυγατρὸς τῶν.

Ἐν παρέρῳ παρατηρῶ ἐνταῦθα, ὅτι ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ρόδου τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου δὲν κρεμῶσιν ὡς ἐν Τήλῳ τὰς στολὰς τῶν νεονύμφων, ἀλλὰ πράττουσιν ἄλλο, λει-

ψανον ἴσως ἀρχαίου ἐλληνικοῦ ἐθίμου, στρωνύουσι δηλαδὴ καὶ διακοσμοῦσι τὴν νυμφικὴν κλίνην, ἥς διετήρησαν τὴν ἀρχαίαν ὀνομασίαν λέγοντες αὐτὴν *παστόν*, ἄδουσι δὲ καὶ ἑσμάτιον:

Ἐστέσαμέν τον τὸν παστόν,
ἔπο' πᾶν' καὶ κάτω πλουμιστό.
Πάπλωμα μεταξωτό,
μαξελλάραις δεκοχτό.

Παραθέτω διάφορα δίστιχα ἄδόμενα εἰς τοὺς γάμους τῶν Τηλίων, ἐν ὅλοις 26. Τῶν διστίχων τούτων τα πλεῖστα, ἥ καὶ ὅλα, ἴσως θέλουσι θεωρηθῇ ἐντελῶς ἀνάξια λόγου· ἐν τούτοις κατεχώρισα αὐτά, ἐπειδὴ τὰ ἑσμάτα εἶναι συνήθως ἐνδεικτικὰ τοῦ χαρακτῆρος τῶν κατοίκων τόπου τινός, παρ' οἷς διατηροῦνται.

B'.

ΓΑΜΗΛΙΑ ΔΙΣΤΙΧΑ.

1

Νύμφη μου, κυρανύμφη μου, μεταξωτή μου σκέπη,
τὸν ἄντρα 'ποῦ σοῦ ἔδωσαν, Χριστέ μου, πῶς σοῦ πρέπει!

2

Ἐμορφη 'ποῦ 'ν' ἡ νεόνυμφη, μ' ἀλήθεια καὶ τὸ 'ταίρι,
'σάν ἀσημένιος μαστραπᾶς μὲ τὸ χρυσὸν τὸ χέρι.

3

Ἐμορφη 'ποῦ 'ν' ἡ νεόνυμφη, 'σάν τῇ χυτῇ λαμπάδα,
καὶ 'πῆρεν ἄντρα καλογυῖο κ' ἔγεινεν καπετάνα.

4

Ἐμορφη 'ποῦ 'ν' ἡ νεόνυμφη, φρεγάδ' ἀρματωμένη,
'ποῦ τὸ Τριγέστιν ἔρχεται μάλαμα φορτωμένη.

5

Ἐμορφη 'ποῦ 'ν' ἡ νεόνυμφη, φρεγάδ' ἀρματωμένη,
καὶ 'πῆρεν ἄντρα 'ποῦ γενεῖα κ' ἤβγεν ἀξακουσμένη.

6

Σήμερις τ' ἀναγνώσασι τῆς Πόλης τὸ φερμάνι,
ἐκέρδισές το, ῥήησσα, τ' ἔμορφον παλληκᾶρι.

7

Σήμερις τὸ 'διαβάσασι τὸ μπουλλεττίν τῆς Πόλης,
'παντρεύτηκεν ὁ μονογυῖος κ' ἐπῆρεν μονοκόρη.

8

Σήμερις τὸ 'διαβάσασι, πῶς θὰ τοὺς εὐλόησου,
καὶ 'στεῖλάν τους καὶ στράτεμα, γιατὰ τοὺς ἐτιμήσου.

9

Ἐννιά πασσάδες ἤρτασι καὶ δώδεκα διττάλοι.
ὥσαν ἑσένα, νιόνυφφη, 'ς τὸν κόσμον δὲν εἶν' ἄλλη.

10

Ἀντίκρου 'ς τὸ παλάτιν τῆς ἐστάθην ὁ . . . . .,
κι' ὁ κύρης των τὸν ἔκαμε μόναχικὸν τὸν γάμο.

11

Πέντε φλουριά τῆς ἔδωκε, τὰ δρό 'ναι 'ποῦ τῇ Σάμο,
'ς πολλὰ 'τῇ του τοῦ κύρη τω, νὰ 'ποῦ 'καμεν τὸ γάμο.

12

Γαμπρέ μου χρυσοφρόνιμε, 'ποῦ 'χεις ἀγγέλου χάρη,
ἔχεις καὶ 'μμάτια 'λλόμαυρα καὶ φρύδια 'σάν γατάνι.

13

Γαμπρέ μου, 'ποῦ 'ψηλὴ γενεὶα κ' ἔμορφοκανακάρη,
δὲν ἔχει καὶ 'ς τὰ δρό χωριά (1) 'σάν 'σένα παλληκάρι.

14

Γαμπρέ μου, 'ποῦ 'ψηλὴ γενεὶα κ' ἔμορφε 'ς τὸ κεσίμι,
κι' ἄερα καλοκαιρινὴ μὲ τὴν ταπεινοσύνη.

15

Γαμπρέ μου, 'ποῦ 'ψηλὴ γενεὶα κ' ἔμορφοκανακάρη,
'ποῦ δὲ ἀλέξες τὴν νιόνυφφη ὥσαν τὸ κεχλιμπάρι.

16

Γαμπρέ μου, 'ποῦ 'ψηλὴ γενεὶα κ' ἔμορφοκανακάρη,
νὰ τραγουδῶ νὰ σὲ 'παινῶ, γιὰτ' εἶσαι παλληκάρι.

17

Γαμπρέ μου, 'ποῦ 'ψηλὴ γενεὶα κ' ἔμορφοκανακάρη,
ἤθελα ναῦρα, νᾶμαθα, πρὸς 'σοῦ 'δωκε τὴ χάρη.

18

Ἐμορφος 'ποῦ 'ναι ὁ γαμπρός, εἶναι καὶ χαδεμένος·
ἐκέρδισε τὴ νιόνυφφη κ' ἤβγε κεφαλαζωμένος.

19

Ἐμορφος 'ποῦ ναιν ὁ γαμπρός καὶ νύφφη 'σάν . . . . .,
ἔχει τὴν τὸ παράπονο, γιὰτὶ δὲν ἔχει μάννα.

20

Μὴν τὸ χολιάσης, νιόνυφφη, τὸ πῶς δὲν ἔχεις μάννα·
ἐπῆρες ἄντρα 'ποῦ γενεὶα κ' ἔγεινες καπετάννα.

(1) Ἡ νῆσος Τήλος ἔχει δύο μόνον χωρία.

21

Ἐμορφη 'ποῦ 'ν' ἡ νιόνυφφη ὥσαν τὸ καραφύλλι,
'σάν φουντωτὸς βασιλικὸς ἀπὸ τὸ παραθύρι.

22

Ἐμορφος 'ποῦ 'ναι ὁ γαμπρός, ἔχει τ' ἀγγέλου χάρη,
κι' ὄντας 'μιλᾷ, φουκροῦνται τοῦ ὅλοι, μικροὶ μεῶλοι.

23

Ἐπὶ σγουρὲ βασιλική, μὲ τὰ χρυσὰ κλωνάρια,
πρέπει σου 'σένα, νιόγαμπρε, 'παινέματα καὶ χάδια.

24

Γαμπρέ μου χρυσοφρόνιμε, σοῦ πρέπει τὰ τραγούδια,
γιὰτὶ 'ναι τὰ ματάκια σου 'σάν τὰ χρυσὰ λουλλούδια.

25

Πρέπει σου 'σένα, νιόγαμπρε, καράβι νὰ σκαρώσης,
καὶ καπετάνιος νὰ γενῆς, νὰ 'μπῆς νὰ τ' ἀρματώσης.

26

Πρέπει σου 'σένα, νιόγαμπρε, φρεγάδα ν' ἀρματώσης,
τὴν νιότη σου τὴν ἀκριβὴ νὰ τὴν μαλαματώσης.

Γ'.

ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ.

1

Ἐ τὸν ἄμ. Παντελεήμονα, 'ς τὸ δῆμαν ἀπὸ πίσω
ἐφύτρεψα μὲ λημονιὰ καὶ 'πά' νὰ τὴμ ποτίσω.
Τρέχει νερόν 'ς τὴν ῥίζαν τῆς καὶ πάλαι μαραμμένη,
κάμνει λεμόνι μάλαμα, νεράτ'ζιν ἀσιμένο·
κι' ὅπου τὸ κόψῃ, κόβγεται, κι' ὅπου τὸ φά', πεθαίνει,
κι' ὅπου τὸ πρωτομυριστῇ, τὴν ἀγαπᾷ, δὲν πέρνει.

2

—Ποῦσουν, Ἐρήνη, τὸ παρνό, ποῦσουν τὸ μεσημέρι;
ποῦσουν τὸ 'λιὸ βασιλεμα, νεραντζοφιλημένη;
—Μάννα, νερό δὲν εἶχαμε· μάννα, δίψαν τὴν εἶχα,
καὶ πιάνω τάργυρό σταμνί, τὸ μαστραπᾶ 'ς τὸ χέρι,
καὶ πᾶω 'ς τὴν ἀγιὰ πηγὴ, νὰ πιῶ καὶ νὰ γυρίσω.
'Βρίσκω τὸ νιόν καὶ 'κείττετο 'ς τὴ βρύση καὶ 'κοιμᾶτο.
—Ἀσήκου, νιέ, νὰ πιῇς νερό, νὰ φᾶς κι' ἀφράτο μῆλο,
νὰ μυριστῇς βασιλικό, νάνασταθῇ ψυχὴ σου.

— Ἐπῆραν τᾶστρον τὸ νερό, τὰ νέφη τὸ πηγάδι,
 ἦσαν καὶ τὸ σταμνάκι μου οἱ νυχτοπαρορίτες.
 — Ἀσκήκου, νιέ, νὰ πιῇς νερόν, νὰ φῶς κι' ἀφοῦτο μῆλο,
 νὰ μυριστῇς βασιλικό, νάναστηθῇ ψυχὴ σου.
 — Ἐκατσα κ' ἔκλαψα θρομιὰ κ' ἐβλήθηκα μιᾶλα,
 καὶ ἔφεραν τᾶστρον τὸ νερό, τὰ νέφη τὸ πηγάδι,
 ἦσαν καὶ τὸ σταμνάκι μου οἱ νυχτοπαρορίτες.
 Πιάννω νερόν βροντίζω τον, μαντῆλιν καὶ σφουγγῶ τον.
 Ἡ μάννα μοῦτ' ἀμπελουργὸς κ' ἐγὼ καλὸ σταφύλλι,
 ποδιόπατιω τὰ κλήματα καὶ κόβω τὸ σταφύλλι.
 Ὅνταν κοντίν' ἡ γλῶσσά μου καὶ ζαλιστῇ τὸ φῶς μου,
 τότες, κυρά μου, νὰ ἔρεθῇς εἰς τὸ προσκέφαλόν μου.
 Καλιῶς τὸ σεντουκάκιν μου τὸ σφιχτοκλειδωμένον,
 ὅπου τὸ σφιχτοκλειδῶνα κ' ἡῦρά το κλειδωμένον.
 Νὰ πιᾶσω τὸ μανδῆλιν μου τὸ χρυσοκεντημένον,
 ὅπου μοῦ τὸ κεντήσασιν ἡ ἀγαπητικαίς μου.
 Ἡ μιὰ βάλλει τὸ μάλαμα κι' ἡ ἄλλη τὸ χρουσάφι,
 κ' ἡ ἄλλη ἡ καλλίτερη βάλλει τ' ἀλὶ μετᾶξι.

3

Πέρα 'ς τοὺς πέρα κάμπους, ὁποῦχει τῆς ἐλθαίς,
 ἐκεῖ 'χει μοναστήρι καὶ πᾶν' ἡ κοπελλιαίς.
 Πάω κ' ἐγὼ καμένος γιὰ νὰ λειτρουηθῶ,
 νὰ κάμω τὸ σταυρό μου 'σάν ἕνας χριστιανός·
 μηδὲ παπᾶν εὐρίσκω, μηδὲ πνευματικό,
 νὰ κάμω τὸ σταυρό μου 'σάν ἕνας χριστιανός.
 Δόξα τὴν μάνναν κ' ἦρτε, νὰ κ' ἡ ἀδερφή,
 νὰ κ' ἡ καλὴ γυναῖκα ποῦρτε νὰ τὸ δῇ.
 Τῶνα παιδι 'ς τὸν ὦμο, τᾶλλο 'ς τὸ βυζί,
 καὶ τᾶλλον ἀπὸ πίσω καὶ ζητᾷ ψωμί.
 Στέκομαι, συλλοίζομαι, πῶς νὰ τὸ ὑποφέρω,
 ποῦρτεν ἀάπη κ' ἡῦρέ με, χωρὶς νὰ τὸ ἤξεύρω.
 Ὡ καὶ μένη μου καρδιά, πῶς τὰ μπορεῖς τὰ ροῦχα,
 δὲν κλαίεις, δὲν ἰθλίβεσαι; ποῦν' ἡ ἀάπη ποῦχα;
 Ἐμένα τὴν ἀάπη μου κανεῖς δὲν τὴν κατέχει,
 μόνον ἐγὼ 'ποῦ τὸν γαπῶ κ' ἡ μάννα 'ποῦ τὸν ἔχει.
 Τὴν μάνναν σου, πουλλάκιν μου, γαπᾷ τὴν ἡ καρδιά μου,
 ποῦ σῶκαμε μελαχροινὸ καὶ σθύννει τὸ σεβδᾶ μου.
 Ὅχου τὸν ἔρημο σεβδᾶ, πόσα καὶ πόσα κάμνει,
 καὶ πόσους ἀναστεναμούς καὶ μαῦρα δάκρυα ἔγάνει;
 Ὅχου τὸν ἔρημο σεβδᾶ, νᾶβγαίνει 'ς τὸν τελάλη,
 νὰ τὸν ἐπούλακ κ' ἐγὼ, νὰ μὴ με κουζουλάνη.
 Κουζουλεμένος καὶ ντελῆς γυρίζω γὼ γιὰ σένα,
 καὶ σὺ δὲν εἶσαι χριστιανή, νὰ λυπηθῇς καὶ μένα.

Τὸ ἔσμα τοῦτο, ἀρχόμενον ὅπως ἐν ἄλλο καρπαθιακόν, ὅπερ περιέλαβον εἰς ἄλλην συλλογὴν μου δημοτικῶν ἁσμάτων Καρπάθου, φαίνεται ἐλλιπὲς καὶ ἀσυνάρτητον, ἴσως δὲ κακῶς μοι ὑπηγορεύθη.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΚΥΡΙΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙΣ ΤΙΝΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΝΟΤΙΩΝ ΣΠΟΡΑΔΩΝ

Ἀντωνᾶς, ὁ· Ἀντώνιος· ἐν Καρπάθῳ.
 Ἀργυροῦ, ἡ· ἐν Νισύρῳ, Σύμη καὶ ἄλλαις
 νήσοις.
 Ἀραλιός, ὁ· ἐν Χάλκῃ.
 Βασταχτοῦ, ἡ· ἐν Καρπάθῳ.
 Βουκερία, ἡ·=Δουκερία· ἐν Καρπάθῳ.
 Βαυλλός, ὁ· ἐν Χάλκῃ.
 Γαρουφαλλιά, ἡ· ἐν Νισύρῳ καὶ ἄλλαις νήσοις.
 Δροσιά, ἡ· ἐν Τήλῳ.
 Δουκερία, ἡ·=Βουκερία.
 Ἐρηρία, ἡ· (Εἰρήνη)· ἐν Καρπάθῳ.
 Ζώκλα, ἡ· (Ζωή)· αὐτόθι.
 Ζωσερή, ἡ· ἐν Νισύρῳ.
 Ζουμπουλλιά, ἡ· αὐτόθι.
 Θετεκοῦ, ἡ· (καὶ Φετεκοῦ)· ἐν Καρπάθῳ.
 Θώρα, ἡ· ἐν Νισύρῳ.
 Καλλατῆς, ὁ· ἐν Νισύρῳ.
 Καράκης, ὁ· ἐν Καρπάθῳ καὶ Κέσῳ.
 Κουμμενῆς, ὁ· ἐν Καρπάθῳ.
 Κωσταρᾶς, ὁ· αὐτόθι.

Κυραρία, ἡ· αὐτόθι.
 Λουλουδιά, ἡ· ἐν Νισύρῳ.
 Λουλουδά, ἡ· ἐν Τήλῳ.
 Μαρινία, Μαροῦ καὶ Μαροῦκλα, ἡ· ἐν
 Καρπάθῳ.
 Μηνακός, ὁ· αὐτόθι.
 Μοσχοῦ, ἡ· ἐν Νισύρῳ.
 Μορφυρή, ἡ· ἐν Καρπάθῳ, Νισύρῳ καὶ ἄλ-
 λαις νήσοις.
 Μιστενές, ὁ· ἐν Χάλκῃ.
 Ξερίκα, ἡ· ἐν Νισύρῳ.
 Πριγιά, ἡ· αὐτόθι.
 Πιπῆρος, ὁ· ἐν Χάλκῃ.
 Σιμαλῆς ὁ· αὐτόθι.
 Τσίμπικας, ὁ· αὐτόθι.
 Φουντουκλῆς, ὁ· αὐτόθι.
 Φαρούρης, ὁ· αὐτόθι.
 Φουντωτός, ὁ· αὐτόθι.
 Φαυλλάκης, ὁ· αὐτόθι.
 Φετεκοῦ, ἡ· (καὶ Θετεκοῦ)· ἐν Καρπάθῳ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ

ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Πρόλογος.

Ἡ νῆσος Κάρπαθος διασώζει πολλὰ κει-
 μένη τῆς δημώδους νεοελληνικῆς φιλολογίας·
 ἐν δὲ τῇ διαλέκτῳ τῶν Καρπαθίων διατη-
 ροῦνται πολὺτιμα λείψανα τῆς ἀρχαίας ἡμῶν
 γλώσσης. Δύναται δὲ τις νὰ εἴπῃ, ὅτι, ὅπως
 ἡ Μάνη ἐν Ἑλλάδι, οὕτω καὶ ἡ Κάρπαθος

μεταξὺ τῶν Σποράδων καὶ τῶν παρὰ ταύτας
 παραλίῳ τῆς ἐλάσσονος Ἀσίας διετήρησε τὴν
 διάλεκτον τῶν κατοίκων τῆς ἀπηλλαγμένην
 ἐντελῶς σχεδὸν τῶν ξενικῶν ἐπιρροῶν. Ὅσαι
 δὲ ξέναι λέξεις παρεισέφρησαν ἐν αὐτῇ, ἐκομι-
 σθησαν βεβαίως οὐχὶ ὑπὸ ξένων κατακτητῶν,
 ἀλλὰ κυρίως ὑπὸ Καρπαθίων, οἵτινες μὴ δυ-
 νάμενοι νὰ ζῶσιν ἐν τῇ πατρίδι των ἀπήρ-

χοντο και διέμενον μακρούς χρόνους ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.

Ἡ κωμόπολις Ὀλυμπος ἐξαιρέτως, κειμένη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου ὄρους τῆς νήσου, ὁμώνυμος αὐτῷ, πιστεύω νὰ μὴ ἐξένισέ ποτε ἀλλοδαπούς· οὐδεὶς δὲ τῇ ἀληθείᾳ ξένος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐγκαταστῇ ἐκεῖ.

Ἡ διάλεκτος τῶν Καρπαθίων τῶν ἀρχαίων ἦν δωρική. Πολλὰ λείψανα ταύτης σώζουσιν οἱ νεώτεροι Καρπαθιοί, ὧν ἡ προφορὰ εἶναι λίαν τραχεῖα καὶ δασυτάτη, ἀξία τρώντι μελέτης ὑπὸ ἀρμοδίων ἐπιτοπίως μάλιστα.

Δὲν γνωρίζω ἂν οἱ ἀρχαῖοι Καρπαθιοὶ ἐτύγχανον οἱοὶ καὶ οἱ ἀπόγονοί των, οἵτινες ἄνδρες καὶ γυναῖκες εἰσὶν ἄνθρωποι τοῦ χοροῦ, τῶν ἁσμάτων, τῶν ἐρώτων, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τῆς ἐργασίας τῆς βαναύσου. Οὐδ' ἔστι τι πάρεργον παρὰ τοῖς Καρπαθίοις καὶ ταῖς Καρπαθίαις ὁ χορὸς καὶ τὸ ἄσμα (τὸ τραοῦδι). Ἐκτὸς τῶν ἐορτῶν συχνότατα καὶ κατ' αὐτὰς τὰς ἐργασίμους συναθροίζονται καθ' ὁμάδας τὸ ἐσπέρας ἐπιστρέφοντες ἐκ τοῦ ἡμερομισθίου καὶ ἀρχίζουσι τὸν χορὸν καὶ τὸ ἄσμα ὑπὸ τοὺς φθόγγους τῆς λύρας καὶ τοῦ ἀσκαύλου μέχρις αὐτῆς τῆς αὐγῆς, καὶ ὀλίγον κοιμηθέντες ἀπέρχονται εἰς τὰς ἐργασίας των.

Μὴ δυνάμενοι νὰ ζήσωσιν ἐν τῇ πατρίδι, μάλιστα οἱ Ὀλυμπῖται, μεταβαίνουν εἰς

διάφορα μέρη, ἐν οἷς καὶ ἀποκαθίστανται οἱ πολλοί. Ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις ὑπάρχουν ἱκανοί. (1) Ἐν δὲ Σύμῃ ἀριθμοῦνται καθ' ἑκατοντάδας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

Τὰ ἄσματα, ἅτινα ἡ παροῦσα συλλογὴ περιλαμβάνει, εἶναι κοινὰ καὶ γνωστὰ οὐχὶ εἰς τινὰς ἀλλ' εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀνθρώπους τούτους τοῦ χοροῦ καὶ τῶν ἁσμάτων. Καρπάθιος νεανίας, παρ' οὗ ἐζήτησα νὰ μοὶ ὑπαγορεύσῃ καὶ αὐτὸς ἄσματα τινὰ, μοὶ ἀπήντησεν, ὅτι ἤρχιζε νὰ μανθάνῃ καὶ ὅτι ἐγνώριζεν ἤδη ἐν τῶν διηγηματικῶν, ὅπερ ἐλησμόνησα νὰ σημειώσω καὶ ὅπερ, προσέθεσεν, ὀφείλει μάλιστα νὰ γνωρίζῃ ὁ θέλων νὰ καυχῇτῃ ἐπὶ γνώσει ἁσμάτων (2). Ἐπὶ τούτῳ, τέλος μ' εἶπεν, ἐζήτησεν ἐκ Καρπάθου, ὅθεν τῷ ἔγραψαν καὶ τῷ ἔπεμψαν διάφορα ἄσματα διὰ νὰ τ' ἀποστηθίσῃ. Δὲν μοὶ ἔδειξεν ὅμως τὴν συλλογὴν προφασισθεὶς ὅτι τὴν ἀπώλεσε. Τοιοῦτοι οἱ Καρπαθιοί.

Ὁ Passow ἐν τῇ συλλογῇ του περιέλαβε τρία ἄσματα καρπαθιακά. Τούτων τὰ δύο (CCCCXLIII καὶ CCCCLXVII) πληρέστερα εὐρίσκονται ἐν τῇ ἐμῇ (Διηγηματικῶν 4^{ον} καὶ 5^{ον}).

Τὸ τρίτον (DXXV) εἶναι ἄγνωστον εἰς ὅσους τῶν Καρπαθίων τὸ ἀνέγνω.

Λ'

ΒΑΥΚΑΛΗΜΑΤΑ.

1

Κοιμήσου, κορουλλάκι μου, κ' ἰὼ σοῦ νανναρίζω,
τ' ἀσῆμικ καὶ τὸ μάλαμα τραοῦδι σοῦ ἰτίζω.

2

Κοιμήσου, νιᾶ, ν' ἀναθραφῆς, τρανταφυλλά, ν' ἀθθίσης,
τ' ἀσῆμικ καὶ τὸ μάλαμα χάμω νὰ τὸ πατήσης.

3

Κοιμάται τὸ πουλλάκι μου· ππῶς νὰ τὸ νανναρίσω;
καὶ τί τραοῦδι νὰ τοῦ πῶ, ὥς τι νὰ τὸ κοιμίσω;

(1) Ἐνέπνευσαν μάλιστα τινὲς τὴν συγγραφὴν κωμῳδίας « τοῦ Καρπαθίου », ἣν δὲν ἔχω ἤδη ὑπ' ὄψει.

(2) Ὅρα σημειώσιν εἰς τὸ 15 ἄσμα τῶν Διηγηματικῶν.

Βασίλισαν νὰ σὲ ἰῶ, ῥήητσαν νὰ σὲ βλέψω·
μὲ τῆς κορῶνατ τῇ χρυσῇ νύφῃ νὰ σὲ ψικέψω.

4

Κοιμάσ', ἄστροκ, κοιμάσ' αὐγῇ, κοιμάσαι νιὸφ φεκκάρι·
κοιμάσαι, μῆλοκ κόκκινο, κ' ἀππίμ μου χιονᾶτο·
κοιμάσαι, τὸ τραντάφυλλο τὸ μοσκομυρωδᾶτο.*

5

Κοιμάται τὸ πουλλάκιμ μου, καὶ ππῶς νὰ τὸ ζυπνίσω;
ποῦ ναῦρω μῆλοκ κόκκινο, νὰ τὸ πεττροολήσω;
'Βρίσκω τῇ διαμαντόπετρα, ῥίχτω τῇ 'ς τὸ κρεββάτι·
'ζυπνᾷ τὸ καναράκιμ μου, κ' ἤλαψε 'σὰφ φεκκάρι.

6

Φεκκάριν εἶσαι τῆς αὐγῆς καὶ ἥλιος τῆς ἡμέρας·
ἄστροπ πολυλαμπρότατο, 'ποῦ 'βγαίνεις ἀπὸ 'σπέρας,
ἀποῦ δειπνοῦν οἱ ἄρχοντες κ' ὅλοι μεαλοσᾶνοι,
'ποῦ κάμνου τζεύκια καὶ χαραῖς οἱ πρωτοκαπετάνιοι,
'σὰν ἀρμενίτζουπ πέλαα, 'σὰπ πορπατοῦκ καννάλια.*

7

Κόρη μου, σύ 'σαι μάλαμα, κ' ἡ ἄλλαις τὰ μπακίρια
σουφρᾶς τοῦ καπιτάπ πασσᾶ μὲ τὰ χρουσᾶ ποτήρια.

8

Τὸ Μαριὸ θέλει χορὸ,
θέλει καὶ καλὸν καιρὸ,
κ' ὁμορφογ γαπητικό, **
νὰ τοῦ πρέπουτ τὰ καλὰ της,
τὰ καδενορόλοᾶ της.

9

Μάννα, μοῦρτετ τὸ πουλλάκι,
κ' εἰπέμ μου κρυφὰ 'ς τὸ 'φτάκι,
ππῶς 'γαπᾷ τὸ Μαρουκλάκι,
ἕναν ὁμορφο φρακκάκι,
ποῦρτεμ μὲ τὸ παποράκι,
καὶ φορεῖ χρουσῆ καδένα,
βαχτυλίδια διαμαντένια,
καὶ σπαθιά μαλαματένια,
νὰ σκοτώσῃ τὸν ὀχτρότ της,

ἀποῦ θέλει τὸ κακόκ της,
καὶ νὰ φέρῃ τὸ παπόρι,
νὰ μπαρκάρ' αὐτὴτ τὴν κόρη, (δὶς)
τὸ μοναχικὸ σταθόρι,
νὰ τήπ πάρῃ 'ς τὴν Ἀγγλία,
'ς τὴ μεγάληβ βασιλεία, (δὶς)
νὰ τῆκ κάτσουσι κυρία,
καὶ κυρία καὶ κοκώνα,
'ς τὴ χρουσήτ τήπ πολυθρόνα.

* Ὁ περιττὸς τῶν στίχων ἀριθμὸς καὶ ἡ ἑλλειψὶς ὁμοιοκαταλήκτου τῷ α' στίχῳ τοῦ 4 ἁσματος καὶ τῷ ε' τοῦ 6 παρέχουσι τὴν ὑπόφωτον τοῦ ἀτελοῦς τῶν ἁσμάτων τούτων. Σ. Σ. Ε.

** Ἐν τούτῳ ἡ ἐξέπεςεν ἐν τῇ γραφῇ ὁ δ' στίχος, ἡ δὲ ἀδεται ὁ β'. Σ. Σ. Ε.

10

— 'Ααπᾶς με παλληκάρι;
μ' ἄλλος υἱὸς θέλ' ἄ με πάρη.
'Ααπᾶς με, θέλεις με;
στεῖλε βάρκα κ' ἔπαρμε.
Πάρε με κ' ἐδῶ κί' ἄλλου
καί 'ς τήν Πόλι καί παντοῦ·
ἔπαρμε 'ς τὸν Γαλατᾶ

'ς τοῦ ραφτάκη τὸν ὄντᾶ,
νὰ μοῦ κόψη καμουχᾶ,
καμουχᾶν νᾶχρη κλαδιᾶ,
τὰ κλαδιὰ νᾶχουπ πουλλιᾶ,
τὰ πουλλιὰ νὰ κελαοῦ,
καί τήν κόρη νὰ ξυπνοῦ.

B'.

ΕΡΩΤΙΚΑ

1*

Μὰν αὐγὴ μὲ φεκκαράκι
ἤρκουμουτ τὸ σωκκακάκι.
Σκύφκω πιάννω πετραδάκι
ρίχτω 'ς τὸ παραθυράκι·
κί' ἀπροβάλλει κοριτσάκι
ἄσπρο 'σὰτ τὸ διασιμάκι.
Τώρα τί νὰ τῆς εἰπῶ;
νὰ σταθῇ νὰ τῆς μιλῶ:

"Ἀσπρομ μου κιχλιμπαράκι
νὰ 'πουλιούσου 'ς τὸ πατζάρι,
σκλάβος νᾶθελα 'πεθάνω
κί' ἂδ δὲν ἤθελα σὲ πάρω
γιὰ 'ς τήν Πόλι, γιὰ 'ς τὴν Μάρτα,
γιὰ 'ς τοῦ βασιλιᾶ τὴν μάννα,
γιὰ 'ς τήν Πόλι, γιὰ 'ς τὴν Μάνη,
γιὰ 'ς αὐτότ τὸ μεϊτάνι.

2

Τρεῖς κοπελλιαῖς ἐάπου κ' ἦτοκ κ' ἡ τρεῖς μικραῖς,
καί 'κρουφοπότιτζά ταις 'σὰτ τῆς πορτοκαλλιαῖς.
Κί' ἀπίτι 'μεαλῶσα καί 'πιάσακ καί καρπό,
ἐππήρησεν ὁ χάρος καί 'πῆρέμ μου τῆς δρό,
κί' ἀπόμεινεκ κ' ἡ ἄλλη 'σὰτ τὸ βασιλικό.

3

Μὰν ἡμέραμ μοναχὸς μου
μ' ἔβαλεν ὁ λοῖσμὸς μου,
ναῦρω δέντρον νὰ τὸ κλέψω
καί νὰ τὸ μεταθυτέψω.
Καί τὴν κεριακὴτ τὸ κλεῦγω,
τῆδ δευτέρατ τὸ θυτεύγω, (δὶς)

καί τῆτ τρίτητ τὸ κλαδεύγω,
τῆτ τετράτηπ πιάννει φύλλα,
καί τῆπ πέφτη πιάννει μῆλα,
τῆπ παρασκευῆτ τὰ κνάτζει, **
καί τὸ σάατοτ τὰ κόβγω
καί τῶκ κοπελλῶτ τὰ δόννω.

4

*Ὡραις εἰκοσιτέσσαρες εἵναιτ τὸ 'μερονύχτι,
ἀγάπη σου, πουλλάκιμ μου, 'ς ἀστένειαμ μὲ ρίχτει.
Ταῖς ὥραις τῆς ἐβδομαοῦ πολλὰ ταις ἐκατέγω,

* Ἄδεται καὶ ὡς βαυκάλημα.

** Ἐλλείπει ὁ ἐπόμενος ὁμοιοκαταληκτικῶν στίχος. Σ. Σ. Ε.

κί' εἶν' ἐκατὸ 'ξηνταοχτῶ κί' ὄλο 'ς τὸ νοῦμ μου σ' ἔχω.
"Ὡραις τῶ δρὸν ἐβδομαῶ τρακόσαις τρανταῖζε,
κί' ἂθ θὰ ταις κάμης 'ς τὴ ξενειᾶ, 'ποῦ τὸ πουάτζι στρέψε.
Πρὸς ἐφτακόσαις εἴκοσι ὥραις τραβοῦτ' τὸ μῆνα,
κί' ἂθ θὰ ταις κάμω νὰ σὲ 'δῶ, πρέπει μου μὲ 'ς τὸ μνημα.
Χίλιας διακόσαις ὥραις εἶν', εἶν' ἡ πενήντα 'μέραις,
κί' ἂθ θὰ ταις κάμης 'ς τὴ ξενιᾶ, μὴ πιάσης μ' ἄλλη βέραις.
Τῆς ὥραις ἐλοάρισσα τοῦ χρόνου κ' εἶκ' καμπόσαις,
κ' εἶναι χιλιάσαις ἡ ὀχτῶ κί' ἀκόμη ἐφτακόσαις,
κ' εἶκ' κ' ὀγδοηντατέσσερης ἀκόμη παραπάνω,
κί' ἂθ θὰ ταις κάμω κί' ἔς σὲ 'δῶ, δὲ τζῶ καί θὰ πεθάνω.

5

Μαρμαρένη μου κολώνα,
'ποῦ τῆς Λήμνου τὸλ λιμνιῶνα,
μαρμαρένη καί χυτή 'σαι

μαρμαροπελέκητ' εἶσαι.
"Ἐχεις καί λαιμὸν χυτό,
μαρμαροπελεκητό.

6

Χιλιάσαις 'ξίτζ' ἡ νιότη σου καί λίραις τὸ κορμίτ σου,
κ' ἐκατομμύρια φλουριᾶ ὁ νοῦς τῆς κεφαλῆτ σου.
Χιλιάσαις 'ξίτζ' ἡ νιότη σου καί λίραις τὰ μαλλιά σου,
καί 'κατομμύρια φλουριᾶ τὸ γλυκανάβλεμμά σου.
Τὸ σιανότ σ' ἀνάβλεμμα σηκώνει 'πεθαμμένους,
καί θανατόννει τζωντανούς καί 'λαίν' ἀρωστημένους.

7

'Ααπᾶς, μῶρ', ἀαπᾶς;
Ποῦναιτ' τ' ἄσπρα ποῦ βαστᾶς;
Κί' ἀποῦ θέλει ν' ἀπήσῃ,

θέλει νὰ χασομερήσῃ,
θέλει κί' ἄσπρα νὰ 'ξοδιάσῃ,
καί νὰ μὴτ' τὰ λοαριᾶσῃ.

8

"Οποῖος ὤμορφη τζουλέψη,
πρέπει νὰ μὴτ' ταξειδέψῃ,
καί νὰ μὴ γυρεύῃ προῖκα,
γιατὶ θᾶχρη τόσηπ πίκρα,
κ' ἐπ' πορεῖς νὰ τῆς μιλήσῃς,
παρὰ νὰ τῆπ προσκυνήσῃς,

καί σοῦ λέγει — « ψόφιο, ψεῖρα,
» ποῦ σ' εὗρηκα καί σ' ἐπῆρα;
» Γιὰ νὰ 'ντρέπεις κομμάτι,
» νὰ μοῦ ρίχτης τὸ κανάτι·
» μέσα κ' ὄξω νὰ σκουπίσῃς,
» καί καθόλου μὴμ μιλήσῃς ».

9

— Λεμονιᾶ μὲ τὰ λεμόνια
καί λεμόνισε κ' ἐμένα.
— Πῶς νὰ λεμονίσω 'σένα,
ποῦναιτ τὰ λεμόνια ξένα,

κ' ἔχουτ τα καί μετρημένα,
πέντε πέντε κ' ἓνα ἓνα,
καί 'ς τὸ μαχραμᾶδ δεμένα;

10

Κι' ἄμ με ἔρνουν, ἀπαῶ σε,
κι' ἄμ με τυραννοῦπ, ποθῶ σε·
κι' ἄμ μου κόψουτ τὸ κεφάλι,
γιὰ τὰ σένα κλαίω πάλι·
κι' ὄντα γίνωμαι γιοφύρι,

γιὰ τὰ κόκκινά σου χεῖλη,
κι' ὄντα γίνωμαι κομμάτια,
γιὰ τὰ δρό σου μαῦρα μάτια,
κι' ὄντα γίνωμαι φελλίδια,
γιὰ τὰ δρό σου μαῦρα φρύδια.

11

Τὸν ἀππρίλλι καὶ τὸμ μ'ά'
πέρδικαν ἐμέρωννα,
τόσοτ τὴν ἐμέρωννα,
τόσ' κερηνεύγετο,
καὶ κακοσυνεύγετο·
καὶ κακιδόννουμου κ' ἰώ,
πέρνω τη'ς τὰ γρόπλο, καὶ
πολέρω την ἐκεῖ.
Μὰ λαμπρή, μὰκ κυριακή,
ξαναπέρας' ἀπὸ' κεῖ.
Τὸ περδίκικ κηλαεῖ,
κ' ἡ καρδιά μ' μέσα ῥαεῖ.
—«Πέρδικά μου πλουμισμένη,
» τὴν καρδιάμ μου' χεῖς καμένη,

» καὶ τὴν νιότη μου θλιμμένη·
» πέρδικά μου μαυρομμάτα,
» τὴν καρδιάμ μου' χεῖς κομμάτια·
» πέρδικά μου ρούσα, ρούσα,
» μαχραμὰ μου με τὰ κροῦσα·
» πέρδικα, ποῦ κακκαρίτζεις,
» ἦντα τρῶς καὶ κοκκινίτζεις »;
—« Τρῶω πέτραις καὶ χοχλάκια,
» καὶ τῆς γῆς τὰ χορταράκια·
» κ' ἔχω κι' ἄντρα ταξιάρη,
» κι' ἀερόφ πρωτοκουρσάρη,
» καὶ φερνεῖ μ' ἄντρας τὰ χὰδια,
» κι' ἀερόφ τὰ κοκκινάδια ».

12

Ἐννιά μηναις εὐόλευκα, ξαπτή, 'ς τὴν γειτονειάτ σου,
γιὰ νὰ προάλης νὰ σε ὦ, νὰ σ' ἀποχαιρετήσω.
Ἐσκάψαιτ τὰ πόγια μου χαττάκια 'ς τὴν αὐλήτ σου,
κ' ἐτρέξακ καὶ τὰ μάτια μου βάρηα καὶ γίμωσά τα.
Μισεύκω με τὰ κάτεργα, πάω με τὰ καράβια,
μ' ἀλήθεια τὴν ἀάπημ μου ματζήμ μου τὴν ἐπέρνω,
ὅπου ν' αὐρῶ τὸ χροσοφό, νὰ μου τὴν ἐχρουσώσω.
Ὡ χροσοφέ, καὶ χρούσωσε ἐννιά μηνῶν ἀάπη,
καὶ ἐγάλε τὰ παποῦτσά της ὅλομ μαργαρητάρι·
καὶ ἐγάλε τὴμ μεσοῦλάτ της μ' ὀλόχροσοτ τζουνάρι (1).

13

—« Πῆτέ μου,, πῆτέ μ', ἄρχοντες, πῆτέ μου τί νὰ γένω;
» ὅπ' ἀπαῶ μιὰλ λιερή, πῶς νὰ τὴλ λησμονήσω »;
—« Νὰ σ' ἀρμηνέψω νιόττερε, κι' ἂθ θέλης, ἄκουσέ μου:
» Ἀμμε, Γιαννῆ, π'ά' 'ς τὸ οὐνό, νὰ κουαλῆς λιθάρι,
» νὰ κουαλῆς τὰ μάρμαρα 'πὸ τὸ μαρμαροῦνι·
» νὰ κουαλῆς, νὰ κουραστῆς, τὴν κόρη νὰ ξεχάσης ».

(1) Δὲν ἐνθυμίζει πως τὸ ἀμίμητον ἐκεῖνο τοῦ Ἀνακρέοντος;
« Ἄγε ζωγράφων ἄριστε . . . » κτλ.

—« Κ' ἰὼ κι' ἂν εὐγῶ 'ς τὸ οὐνό, κι' ἂκ κουαλῶ λιθάρι,
» κι' ἂκ κουαλῶ τὰ μάρμαρα 'πὸ τὸ μαρμαροῦνι,
» κι' ἂκ κουαλῶ, κι' ἂκ κουραστῶ, τῆς κόρης δὲ ξεχάννω.
» Εἰμὴ κι' ἂβ βάλω σίερα καὶ δέσουμ με 'ς τὸ βάτο,
» νὰ με ἀροῦτ τὰ σίερα, νὰ με κεντᾶ τὸ βάτος,
» τότε κ' ἰὼ τῆς λιερῆς θὰ τῆς 'πολησμονήσω ».

14

—« Πέ μου, κόρη, ποῦ κοιμᾶσαι,
» κι' ἀπὸ' μένα μὴ φοῶσαι ».
—« Ἐτ σοῦ λέω ποῦ κοιμοῦμαι,
» καὶ τὴμ μάνναμ μου φοῶμαι ».
—« Πέ μου, κόρη, ποῦ κοιμᾶσαι,
» κι' ἀπὸ' μένα μὴ φοῶσαι ».
—« Ἐτ σοῦ λέω ποῦ κοιμοῦμαι,
» καὶ τὸν κύρημ μου φοῶμαι ».
—« Πέ μου, κόρη, ποῦ κοιμᾶσαι,
» κι' ἀπὸ' μένα μὴ φοῶσαι ».
—« Ἐτ σοῦ λέω ποῦ κοιμοῦμαι,

» καὶ τ' ἀέροφια μου φοῶμαι ».
—« Πέ μου, κόρη, ποῦ κοιμᾶσαι,
» μὰ τὸ Θιὸ μὴμ με φοῶσαι ».
—« Σ' ἄμ μου λές νὰ μὴ φοῶμαι,
» 'ς τάνωάκιμ μας κοιμοῦμαι,
» κ' ἔλα ὕρισε 'ς τὸ ὦμα,
» κ' ἔλα νὰ μ' εὐρῆς 'ς τὸ στρῶμμα.
» Κ' ἔχω πέρδικα 'ψημένη,
» καὶ τὴπ πότσα γιμισμένη,
» γιὰ νὰ φᾶμε, γιὰ νὰ πιοῦμε,
» καὶ νὰ σφιχταγκαλιαστοῦμε ».

15

Ἄ πάρω τὸν ἀνήφορο καὶ τάνηφορηδάκι,
νὰ ἔρω κλαάκι φεττωτό, νὰ κοιμηθῶ λιάκι.
Μὴ' ἔθοκα, μὴ' ἔππεσα, μὴ' ὕπνος ἔμ μ' ἐπῆρε·
γροικῶ μὰς πέρδικας λαλιὰ καὶ κηλαεῖ καὶ φωνάτζει.
—« Τ' ἔχεις, καμένη πέρδικα, καὶ κηλαεῖς καὶ φωνάτξεις;
» πᾶς κ' εἶτ' τ' αὐγά σου γαλανὰ καὶ τὰ πουλλιά σου μαῦρα »;
—« Σταυραετὸς ἐπέρασε γιὰ νὰ με κυνήγησῃ,
» νὰ μου χαλάσῃ τὴ φωλλιὰ, νὰ με γλυκοφιλήσῃ ».

16

Ποιὸς ἦτουπ 'ποῦ τραούησεν ἐψές βραὺ 'ς τὴ βίγλα,
κι' ὅλα τὰ ἔντρη μάρανε κι' ὅλα ξερίττωσέτ τα,
καὶ ῥάξισετ τὴφ φυλακὴ καὶ χάλασετ τὸπ πύργο,
καὶ πλάκωσε τὸ βλασιὰ με τὴ βλασιλοποῦλλα;
Καλογραιποῦλλα τοῦκουσεν ἀπ' ἄριον μοναστῆρι,
τσαλλαπατεῖ τὰ ῥάσα της καὶ τοὺς σταυροὺς της ρίχτει.
—« Ἀμμε, σταυρέ, 'ς τὴν νεκλησά, ῥάσομ μου, 'ς τ' ἄγιον ὄρος,
» κ' ἰὼ με τὸτ τραοῦιστὴν ἀπόψε θὲν νὰ μείνω,
» ἀπόψε κι' ἄλλη μὰ βραδρὰ κι' ὀλητ τὴν ἐβδομάα ».

Γ'

ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΑ.

1

Ἦ ἀνατολίτικο βουνὸ σὲ ὑσικόλ (1) λαγκάδι,
 δῶ' αὐοῖροι λαουνεύκουσι καὶ ἀγρίμια κυνηοῦσι.
 Ἐρωτες εἶν' οἱ σκύλλοι τῷ καὶ γιόμαν οἱ λαοὶ τῷ,
 καὶ τὰ μανάκια τῷ σκυλλῶν εἶν' ὥμορφα κορίτσα.
 Κάτσακ καὶ λοαργιάτζουσι, ποιός εἶν' ἀποῦ τῶλ λείπει,
 λείπει τοῦ Μάρκ-Ἀντών' ὁ υἱός, ὁ υἱός του καὶ ἀπατός του,
 λείπει τῆς καλογράς ὁ υἱός, ὥμορφος καπιτάνος,
 π' ὅτα σειστή καὶ λυϊστή, καὶ πιάση τὸ τεμόνι,
 μίλιν ὑπάτ' τὰ κάτεργα καὶ δρὸ 'πάτ' τὰ νερά του.
 Κ' ἐκεῖ ποῦ σμίξατ τὰ νερά, πύργος ἐθεμελιώθη,
 πύργος καὶ σιερόπυργος καὶ μολυβοχτισμένος,
 μὲ τὸ ὑαλλίμ μὲ τὸ ψηφὶ ἦτο σοδατισμένος,
 καὶ μέσα κόρη 'κάθετο, τρεῖς χρόνους ἔωρισμένη·
 μὴ' ἄρκος τὴν ἐξώρισε, μὴ' πασσᾶ φερμάνι,
 ἡ μάνα της καὶ ἀφέττης της τὰ δρὸ τὴν ἐξώρισα,
 γιὰ 'νοὺς αὐοῦρου φίλημα, γιὰ 'νοὺς στρατιώτ' ἀάπη,
 κ' ἐκεῖ τὴν ἐξεχάσασι τρεῖς χρόνους ἔωρισμένη.
 Καὶ μὰ (2) λαμπρή, μὰ κυριακή, 'πισήμα εἶν' ἡμέρα,
 ἐπέρασεν ἡ μάνα της, τραοῦτ τραουδᾶ της·
 —«Ὀγιά 'σαι, κόρ', ἂν ἦφας, ὀγιά 'σαι, κόρ', ἂν ἦπιες;
 » ὀγιά 'σ' ἂν ἐλυσμόνησες τ' αὐοῦρου τὴν ἀάπη»;
 —«Ἄν ἐλυσμόνησες ἐσύ, μάνα, τόπ ποθητότ σου,
 » ἐπολησμόνησα κ' ἰὼ τ' αὐοῦρου τὴν ἀάπη».

2

Μιὰ κόρ' ἀττοὺς ἐμάτζοθε καὶ ἀττοὺς ἐκορφολόα,
 νὰ κάμη φούτταβ βατζωτή, νὰ δώση τοῦ καλοῦ της.
 Ἡ μάνα της τὴν ἔθωριεν ἀπ' ἄρισπ παραθύρι.
 —«Μωρὴ σκύλλα, μὴ' ἄνομη, μωρὴ κακὴ γυναῖκα,
 » ὅπουχες δώδεκ' ἀερφοὺς καστροπολεμητάδους,
 » ἀργὰ ν' ἀρτοῦκ κ' οἱ δώδεκα, θέλ' ἄ σὲ ματτατέψω».
 Ἀργᾶρχουτται κ' οἱ δώδεκα, τὴν κόρημ ματτατεύγει·
 ἐδέρατ τηκ κ' οἱ δώδεκα, ἐδέρετ τηκ κ' ἡ μάνα·
 καὶ 'σὰτ τῆς μάνας τὸ δαρυμὸ τῶν ἀερφιῶδ δὲν ἦτο.
 Ἀργὰ τοῦ 'λιόβ βασίλεμα ἡ κόρη 'ψυχομάχε.
 Μπαινόβγαίνεν ἡ μάνα της μὲ τὰ καμένα χεῖλη,
 μὲ τὰ δαρμένα γόνατα, μὲ τὰ κλαμένα 'μμάτια.
 —«Κόρη μου, θές μεταζωτά; κόρη μου, θές βελουδα;
 » κόρη μου, θές τὸν καμουχᾶν, ὅπουχει χίλια γρόσα»;
 —«Δέθ θέλω ἰὼ μεταζωτά, δέθ θέλω ἰὼ βελουδα,
 » δέθ θέλω ἰὼ τὸν καμουχᾶν, ὅπουχει χίλια γρόσα,

(1) Δυτικόν.

(2) Μίαν.

» μόνον θέλ' ἄ μὲ θάψητε μὲ βαριωμένα ροῦχα,
 » νᾶβγ' ἄκουσμα 'ς τὴν γειτονεῖα καὶ 'φήημα (1) 'ς τὴν χώρα,
 καὶ 'ς τὰρμαστοῦ μου τὴν αὐλὴν βάρκρη (2) καὶ μυρολόγια».

3

Κόρη ἀτάνιν ἤππλεε τέσσαρους πέττε χρόνους,
 πέττε μεάλαις κυριακαῖς καὶ ἔξη λαπραῖς δευτέραις,
 καὶ ὁ ἄντρας της τὴν ἐρωτᾶ:—«Τίνος εἶτ' τὸ ἀτάνι»;
 —«Ἄθ θέλ' ὁ Θιός καὶ πλέξω το, ἐσέναθ θὰ τὸ δώσω».
 Καὶ ππλέει καὶ ἀποππλέει το, τοῦ φίλου της τὸ βίει,
 καὶ ὁ φίλος της τὸ τζώστηκε, 'ς τὸφ φόρον ἐκατέη.
 Κι' ὁ ἄντρας της τὸ 'γρώνισε 'ς τοῦ φίλου της τὴν μέση,
 πρῶτα τοῦ κροῦ' (3) μὲ τὸ σπαθί, ὕστερ' ἀνερωτᾶ το·
 —«Ποῦ τῶθρες, ποιός σοῦ τό 'δωκε, φίλε μου, τὸ ἀτάνι»;
 —«Ἐγὼ 'μαι τοῦ ψαρχ παιδί, τοῦ καμακάρ' ἐγγόνι,
 » καὶ ὅλημερὴς ἐψάρευγα καὶ ψάρια δὲν ἱπιάσα·
 » καὶ ἀργὰ τοῦ 'λιόβ βασίλεμα ἐπιάσα 'να ψαράκι,
 » κ' ἤγκισα τὴν κοιλίτσατ' του κ' ἤβγαλα τὸ ἀτάνι».

4

Μιὰ κόρη συνεπόβγαλλε τὸν ἄντρατ της 'ς τὰ ξένα,
 βαστᾶ κερικ καὶ φέγγει του, ποτήρι καὶ κερνᾶ του.
 Κι' ὅσα ποτήρια τὸν κερνᾶ, τόσα λόγια τοῦ λέει·
 —«Ἐσὺ μισεύγεις, νιόττερε, 'μ' ἐμένα ποῦ με 'φίννεις»;
 —«Πρῶτα σὲ 'φίννω 'ς τὸ Θεὸ κ' ὕστερα 'ς τοὺς γονιούς σου,
 » καὶ ὕστερα 'ς τὴν μάνατ σου καὶ 'ς τὰ καλὰ 'σ' ἀδέρφια.
 » Κι' ἂν κάμω μῆνες, μὴλ λουστῆς, καὶ χρόνους, μὴν ἀλλάξης,
 » Κι' ἂν κάμω τὸ τραντάχρονο, 'ς τὴ βρύσιμ μὴν ὑπάξης».
 Κ' ἦσαν οἱ μῆνες νὰ διαβοῦ κ' οἱ χρόνοι νὰ περάσου,
 καὶ πιάννει τ' ἀργυρὸ σταμνί, τὴν ἀσημένια σίκλα,
 καὶ ἀπίτι καὶ 'κατήβαινε τὰ τραὰ σκαλιὰ τῆς βρύσης,
 θωρεῖ 'ναμ μαῦροκ κ' ἦκετο μ' ὅλοτ του τὸ φουσᾶτο.
 —«Κόρη μου, 'νέσυρε νερό, νὰ πιοῦτ τὰ διψασμένα,
 » νὰ πιῶ κ' ἰὼ καὶ ὁ μαῦρός μου καὶ ὅλομ μου τὸ φουσᾶτο».
 Σαράντα σίκλους ἔσυρεν, ὡς τι νᾶνεδρανίση,
 καὶ ἀπίτις ἀνεδράνισε 'ς τὰ θάκρυα λουσμένη.
 —«Κόρη μ', ἂν κλαῖς γιὰ τὸ νερό, καὶ ἂν κλαῖς γιὰ τὸ πηᾶδι,
 » καὶ ἂν κλαῖς καὶ γιὰ τὸ κόποτ σου, θὲ νὰ σοῦ τόπ πλερώσω».
 —«Ἐκ κλαίω 'γιὼ γιὰ τὸ νερό, μὴ' γιὰ τὸ πηᾶδι,
 » μὴ' καὶ γιὰ τὸν κόπομ μου, νὰ μοῦ τὸν ἐπληρώσης·
 » 'γιὼ κλαίω, 'πούχα κ' ἤχασα μαῦρον ὡσὰκ κ' ἐσένα,
 » καὶ ἂν ἦθε' μὴν ἐντρέπωμαι, νὰ πῶ πῶς εἶσαι 'κεῖνος».
 —«Καὶ πέ 'μας τὰ μουσούγια του, ν' ἂν εἶδαμεν νὰ 'ποῦμε».
 —«'Ψιλός, λιγνός εἰς τὸ κορμὶ καὶ ἀνοιχτοκουταλᾶτος,
 » καὶ ἀπὸ τὰ 'νύχια 'ς τὴν κορφή τὸν ἔρωτα γεμάτος».

(1) Φήημα, ἢ ἀφήγημα.

(2) Δάκρυα.

(3) Κροῖει, τὸν κτυπᾶ.

— « Ἐχτὲς βραδὺ τὸν εἶδαμε 'ς τὸ κόρφοι τῆς Ἀτάλειας,
 » μαῦρα πουλλάκια τὸν ἐτρῶν κι' ἄσπρα τὸτ τριυροῦσι,
 » κι' ὠμορφα καμαρόφρυα ὀμπρός τωτ τὸθ θωροῦσι».
 Ἡ κόρη 'σάτ τὰ 'γροίκεσεν ἥππεσεν κ' ἐλλιώθη (1),
 ἢ ὅψη της ἐχλώμανε τάξι καὶ 'θανατώθη.
 Κι' ὁ νιὸς βαστᾷ ῥοδόσταμο καὶ ξιλειοθυμᾷ τη·
 καὶ στέκει καὶ τῆς ὀμιλᾷ, πολλὰ πάρηγορᾷ τη.
 — « Κόρη μου, μὴλ λιαίνεσαι κι' ἀδίκως μὴπ πεθαίνης·
 » κ' ἐγὼ μὲν ὁ νιὸς ἀποῦχασες, ὁ νιὸς ἀποῦ λειμαίνεις».
 — « Δὲτ σοῦ πιστεύγω, νιόττερε, δὲν εἶμαι πιστεμένη,
 » γιὰτ' εἶναι ὁ καιρὸς πολλὺς κ' οἱ χρόνοι περασμένοι.
 » Πές μου σαμάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ ποῦν' ἡ γειτονεῖά μου,
 » κ' ἔτσι νὰ σοῦ ἐμπιστευτῶ καὶ νὰ χαρῇ καρδιὰ μου».
 — « Τὸ σπίτιτ σοῦν' 'ς τὰ ὕσικα (2) κ' ἔχει κι' αὐλὴν μεάλην,
 » κ' ἔχει καὶ κλῆμα 'ς τὴν αὐλὴν κ' εἰς τὸ στενὸ πηγάδι».
 — « Δὲτ σοῦ πιστεύγω, νιόττερε, κ' ἡ γειτονεῖά σοῦ τῶπε·
 » δὲθ θέλω τώρα, νὰ μοῦ πῆς μόνον τὸ ὄνομά μου».
 — « Ἐσέναλ λέου Μαριγῶ κ' ἡ μάνα σου Ἐλένη,
 » ἔχεις καὶ 'ς το μπρατσάκιτ σου 'κλήσῃ τζωγραφισμένη».
 — « Δὲτ σοῦ πιστεύγω, νιόττερε, δὲν εἶμαι πιστεμένη,
 » γιὰτ' εἶναι ὁ καιρὸς πολλὺς κ' οἱ χρόνοι περασμένοι».
 — « Ἐγὼ τὴν ἱστορίαν σου 'ς τὸ κόρφοι μου βαστῶ τη·
 » κι' ὅτι καὶ θὰ σὲ θυμηθῶ, βγάλλω τῆκ καὶ θωρῶ σε».
 Ὁ νιόττερος κοντεύγει της κ' ἐκείνη ἀλαργεύγει·
 κι' ὅσα πολλὰ κι' ἄτ τῆς 'μιλᾷ, τίποτε δὲπ πιστεύγει.
 — « Ἄφες νὰ 'πά' 'ς τὸ σπίτιμ μας κ' ἔλα καὶ σὺ πὸ πίσω·
 » κι' ἂν εἶσαι σὺ ὁ ἄντρας μου θὲν νὰ σὲ ἐγρῶνίσω».
 Ἐπῆεν εἰς τὸ σπίτιτ της καὶ εἶπετ τοῦ κυροῦ της,
 πῶς εἶδεν νιὸν καὶ στέκετο 'ς τὴν πόρταν τοῦ σπιτιοῦ της.
 — « Κόρη μου, 'στράφης κ' εἶδές τον ἢ καὶ 'χαίρετίσες το;
 » κόρη, μὴτ τοῦπες τίποτε, ἢ παραγρῶνίσες το»;
 — « Ἀφέττη, μ' ἔτ τοῦ 'μίλησα κ' ἐξαφνικὰ τὸν εἶδα
 » 'ς τὸδ δρόμον ἀποῦ 'πέρασα, 'ς τὸ σπίτιμ μου ποῦ 'πῆα».

5

Τρεῖς πράγματα μοῦ 'ρέσασι εἰς τὸν ἀπάνω κόσμον,
 τὸ καλύτερο 'σὰπ πορπατῇ, καὶ τᾶλογο 'σὰ δρέμη,
 τὰ δὲ ἀδερφάκια τὰ καλὰ 'σὰν εἰν' ἀγαπημένα.
 Κι' ὁ πειρασμὸς ἐπείραξε γιὰ νὰ τὰ ξεχωρίσῃ,
 κι' ἀάπησεν ὁ δεύτερος τοῦ πρώτου τὴ γυναῖκα.
 Κ' ἐάπατ τη, κ' ἐάπατ το χρόνους δεκατεσσάρους·
 ἃ τῆς μιλῆσῃ 'ντρέπετο, ἃ τῆς τὸ 'πῇ 'φοῶτο.
 Καὶ μὰ λαπρὴ, μὰ κυριακὴ, 'πισήμα εἰν' ἡμέρα,
 ἦβγεν ἡ κόρ' ἐχ τὸλ λουτρὸ κι' ὁ νιὸς ἐχ τὴν ταβέρναν,
 κ' ἐποδιατράπη κ' εἶπετ της, — « νύμφη μου κι' ἀαπῶ σε».
 — « Σὰμ μ' ἀαπᾷς ἀντράερφε, καὶ θέλῃς νὰ μὲ πάρῃς,

(1) Ἐλιώθη, ὅπως διορθοῦσι τινές, ἢ ὀρθότερον ἡλλοιώθη; ὅρα καὶ στίχον 33.

(2) Δυτικά.

« Τὸν ἀερφὸτ σου σκοτώσε, ἐτότες νὰ μὲ πάρῃς».
 — « Κ' ἦτ' ἀφορμὴ νὰ τοῦβρω 'γιῶ, γιὰ νὰ τὸν ἐσκοτώσω»;
 — « Ποῦρι ὁ θιὸς σὰς ἔδωκεν ἀμπέλια καὶ χωράφια,
 » κι' ἀμμέτε νὰ μοιράσετε τ' ἀμπελοχώραφά σας·
 » κι' ὅπου μὴλιὰ καὶ κυωνιά, ἃς εἶναι ἐκίητ σου,
 » κι' ὅπουνα ξυλοχαρουπιὰ, ἃς εἶναι ἐκίητ του.
 » Ἐκεῖνος εἰν' ἀρράθυμος, καὶ θὲν νὰ σοῦ 'μιλήσῃ,
 » νὰ σύρῃς τὸ δοξάριτ σου, νὰ τὸτ ἐάλῃς κάτω» (1).

6

Κόρη μετᾷξιν ἤκλωθε, μετᾷξιμ μασουρίτζει,
 καὶ τὸ παιδί της τὴ 'ρωτᾷ: — « μάνα μου, τ' ἄτ τὸ κάμης»;
 — « Κάμνω το σοῦ 'πουκάμισο καὶ τοῦ κυροῦ σου τζῶνη».
 — « Δὲν εἰν' ἐμοῦ 'πουκάμισο καὶ τοῦ κυροῦ μου τζῶνη,
 » καὶ κάμνεις το τοῦ καύκου σου βράκκα καὶ βρακοτζῶνη».
 Μὲ δρὸ καρρὰ τὸ ἔλασε, 'ς τὴν κάμαρην τὸ ἄλλει,
 ὡσὰν ἀρνάκιτ τὸ 'σφαξε, 'σὰβ βοῦς ἐμπουκαλίστη·
 κ' ἦβαλετ τὸ σικότητ του καὶ τοῦ τὸ τηανίτζει,
 μέσα 'ς τὰρμάριτ τῶβαλε τ' ἀφέττη του τὸ κρύβγει.
 Κι' ἀφέττητ του τὸ 'γροίκεσε 'ποῦ τριῶθ θεμάτω στράτα·
 τὸμ μαῦρότ του 'καλλίκεψε, 'ς τὸ σπίτιτ του πηαίνει.
 — « Γυναῖκα, ποῦναιτ τὸ παιδί καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι»;
 — « Εἰς τὸ σκολεῖοτ τῶπεψα καὶ τώρα θὲν νὰ νᾶρτη».
 Δόννει τοῦ μαύρου του βιτσά, καὶ 'ς τὸ σκολεῖοπ πηαίνει.
 — « Δάσκαλε, ποῦναιτ τὸ παιδί καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι»;
 — « Δρὸ 'μέραις ἔχω νὰ τὸ δῶ καὶ τρεῖς νὰ τοῦ διαβάσω,
 » κι' ἂδ δὲτ τὸ 'δῶ καὶ σήμερον, τὸν νοῦμ μου θὲν νὰ χάσω».
 Δόννει τοῦ μαύρου του βιτσά, 'ς τὸ σπίτιτ του πηαίνει.
 — « Γυναῖκα, ποῦναιτ τὸ παιδί καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι»;
 — « 'Σ τῆς πεθθερᾶς μου τῶστειλα καὶ τώρα θὲν νὰ νᾶρτη».
 Δόννει τοῦ μαύρου του βιτσά, 'ς τῆς μάνας του πηαίνει.
 — « Μάνα μου, ποῦναιτ τὸ παιδί καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι»;
 — « Ἐχω δρὸ 'μέραις νὰ τὸ δῶ καὶ τρεῖς νὰ τὸ φιλήσω,
 » κι' ἂδ δὲτ τὸ 'δῶ κι' ὡς τὸ βραδύ, θὲν νὰ παραλοήσω».
 Δόννει τοῦ μαύρου του βιτσά, 'ς τὸ σπίτιτ του πηαίνει.
 — « Γυναῖκα, ποῦναιτ τὸ παιδί καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι»;
 — « Κάτσε νὰ φάῃς, ἄντρα μου, καλοῦ σφαχτοῦ σικότη,
 » καὶ τὸ παιδίμ μας θὲν νᾶρτῇ τώρα 'ποῦ τὸ περβόλι».
 Ἀπίτι 'μπρός του τῶβαλε κι' αὐτὴ τοῦ λέει: — « Φά' το».
 Τὸ σικοτάκιν ἐμιλεῖ 'πὸ μέσα 'πὸ τὸ πιάτο:
 — « Ἄν εἶσαι σὺ ἀφέντης μου, σκῦψε καὶ φίλησέ με».

(1) Διαφοραί:

- Στίχ. 1. Τίποτε δὲν ἐρέομαι 'ς τὰς κόσμους τὸν ἀπάνω.
 » 4. Κι' ὁ πειραξὴς . . . .
 » 9. Ἦβγεν ἡ νιά . . . .
 » 12. . . . . ἔτσι νὰ μὲ κερδέσῃς.
 » 16. . . . . σὲ πάρτην ἐκίητ σου.
 » 17. . . . . σὲ πάρτην ἐκίητ του.
 » 19. Ἐβγαλε τὸ σπαθάκιτ σοῦ, κόψε τὴν κεαλήτ του.

Διαφορὰ τοῦ ἀνωτέρω ἔσματος.

Μιά Μυλοποταμίτισσα, μία Καστρινή κοπέλλα,
μετάξιν ἐκαλάμιτζεν ἀπάνω 'ς τὴν κασέλλα.
'Σ τὸν οὐρανὸν τὸ γιάτζετο, 'ς τὸν κάμπον τὸ τυλίτζει,
κι' ὁ υἱὸς τῆς Γιάννης τὴ 'ρωτᾷ:—« Μάνα μου, τ' ἄτ τὸ κάμης »;
— « Ἐσοῦ, υιέ μου, πονκάμισο, τ' ἀφέττη σου τζωνάρι,
» καὶ τοῦ μικροῦ μας τοῦ παιδιοῦ φασκιόνι καὶ τζιποῦνι ».
— « Μάνα, τὸν κύρημ μου ἔλῃς, καὶ μένα περιπαίτσεις,
» καὶ τὸ μικρόμ μας τόπ παιὶ λόγια γιὰ νὰ τὸ 'ρνεύκης ».
Χρυσὴ καρύα τὸ 'ωννε, 'ς τὴν κάμαρη τὸ 'βάλλει,
καὶ 'σάν ἀρνάκι τὸ 'σφαῖ, 'σὰβ βοῦς ἐμπουκαλίστη.
Κι' ἀφέττης τοῦ 'ταν τὸ 'κουσεν, ἀπὸ τὸ 'Ἐηναμίλι,
βίει βιτσὰτ τοῦ μαύρου του, 'ς τὸ σπίτιτ του πααίννει.
— « Καλή, καὶ ποῦναιτ τὸ παιὶ καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι »;
— « Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῇς, κάτσε νὰ ἰγλεντίσης,
» εἰς τὸ σκολεῖοτ τῶστεϊλα καὶ τώρα θὲν νὰ μοῦρτη ».
Βίει βιτσὰτ τοῦ μαύρου του, καὶ 'ς τὸ σκολεῖον ὑπάει.
— « Δάσκαλε, ποῦναιτ τὸ παιὶ καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι »;
— « Δρὸ 'μέραις ἔχω νὰ τὸ ὦ καὶ τρεῖς νὰ τοῦ διαβάσω,
» καὶ γέτ τὸ ὦ 'ς τὸ νυχατό, τὸν νοῦμ μου θὲ νὰ χάσω ».
Βίει βιτσὰτ τοῦ μαύρου του, πάλι ξαναρώτᾷ τη.
— « Καλή, καὶ ποῦναιτ τὸ παιὶ καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι »;
— « Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῇς, κάτσε νὰ ἰγλεντίσης,
» 'ς τὸ περιβόλι τῶστεϊλα καὶ τώρα θὲν νὰ μοῦρτη ».
Βίει βιτσὰτ τοῦ μαύρου του, καὶ πᾶει 'ς τὸ περβόλι.
— « Περβόλι, ποῦναιτ τὸ παιὶ καὶ ποῦναιτ τὸ Γιαννάκι »;
— « Δρὸ 'μέραις ἔχει νὰ φανῇ καὶ τρεῖς νὰ μὲ ποτίση,
» κι' ἂδ δὲν ἐρτῇ καὶ σήμερο, θὰ μαραθῶ, νὰ πέσω ».
Βίει βιτσὰτ τοῦ μαύρου του, 'πᾶει ξαναρωτᾷ τη.
— « Καλή, ποῦ τῶχεις τὸ παιὶ, τοῦ τῶχεις τὸ Γιαννάκι »;
— « Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῇς, κάτσε νὰ ἰγλεντίσης ».
Χρυσὸπ πιατάκιν ἤππιασε, σικότητ τοῦ κενόννει.
— « Κάτσε νὰ φᾶς, κάτσε νὰ πιῇς, καὶ τώρα θὲν νὰ μοῦρτη ».
Καὶ 'κεῖνο 'πηλοήθηκε 'ποῦ μέσα 'ποῦ τὸ πιάτο:
— « Ἄν εἶσαι ὁ ἀφέττης μου, μὴπ πᾶς καὶ μαειρίσης,
» κ' ἡ μάνα μου μὲ 'σκότωσεν ἀπάνω 'ς τὴν κασέλλα ».

Ὁ Κωσταντῖνος ὁ μικρός, ὁ μικροκωσταντῖνος
'ς τῆς πέντε 'τζώστη τὸ σπαθί, 'ς τῆς ἔξη τὸ δοξάρι,
κι' εἰς τῆς ἑφτὰ 'καυκίστηκε, πῶς ἦτοπ παλληκάρι.
Κι' ὁ βασιλιάς 'σὰτ τὰ 'κουσε, πολλὰ τοῦ 'βαροφάνη,
καὶ 'θγάλασι διαλαλημὸ 'ς ὅλους τοὺς ἀντρεϊωμένους:
« Ὅποῦναιν ἄξιος, δυνατός, τὸν Κωσταντῆ νὰ πιάσῃ ».
Κάνένας δὲν εὐρέθηκε τὸν Κωσταντῆ νὰ πιάσῃ,
μόν' ἓνας κοντὸς κοντούτσικος, τῆς χήρας ὁ Γιαννάκης.
— « Ἐγὼ εἰμ' ἄξιος, δυνατός, τὸν Κωσταντῆ νὰ πιάσω,
» μὰ θέλω χίλιους ἀπ' ὀμπρός καὶ χίλιους ἀπὸ 'πίσω,

» καὶ χίλιους 'πὸ τῆμ μὰμ μεριά, καὶ χίλιους 'πὸ τὴν ἄλλη ».
'Σ τὸ δρόμο ποῦ διαβαίνουσι, τόθ' ὅθ' ἐπαρακάλει·
— « Χριστέ μου, νὰ τὸν ἡύραμε 'ς τὴ στράταν, νὰ 'κοιμᾶτο ».
'Σ τὴ στράταπ ποῦ πααίνουσι, τραοῦδιτ τὸ λαλοῦσι·
— « Χριστέ μου, νὰ τὸν ἡύραμε 'ς τὴ στράταν, νὰ 'κοιμᾶτο,
» νᾶτ' τὸ σπαθίτ του 'ς τὸ σπαθῆ κι' ὁ μαῦρός του 'ς τὸν κάμπο ».
Φεύκου καὶ 'πάι' καὶ 'θρίσκουτ το 'ς τὴ στράτα καὶ 'κοιμᾶτο,
καὶ τὸ σπαθίτ του 'ς τὸ σπαθῆ κι' ὁ μαῦρός του 'ς τὸν κάμπο.
Καὶ ῥάφουσιτ τὰ 'μμάτια του μ' ἑφτὰ λογιῶ μπρισίμι,
καὶ δένουκ καὶ τὰ πόδια του τρεῖς βόρταις ἀλυσίδα,
πλακόνουκ καὶ τὰ πόδια του 'ς τοῦ μύλου τὰ λιθάρια.
— « Ὅλοτ τὸν κόσμοπ πάρτε με κι' ὅλο γυρίσητέ με,
» ἀπ' ὅζω ἀπὸ τοῦ βασιλιὰ μὴκ καὶ περάσητέ με ».
'Ὅλοτ τὸν κόσμοπ 'πήρατ το κι' ὅλο γυρίσατίτ το,
κι' ἀπ' ὅζω ἀπὸ τοῦ βασιλιὰ 'πήα καὶ 'θόκασίτ το.
— « Εὐκα, βασιλοπούλλά μου, νὰ 'δεῖς τὸν Κωσταντῖνο,
» πῶς τὸν ἐκάματ τὰ θερίζ, τ' ἀφέττη σου οἱ δοῦλοι ».
— « Μὰ δέτ σοῦ τῶπα, Κωσταντῆ, νὰ μὴ πολυκαυκέσαι,
» γιάτ' ἔχ' ὁ βασιλιάς λαγὸ δούλους καὶ πιάκουσίτ σε »;
'Εδράνισετ τὰ 'μμάτια του, κόβηται τὸ μπρισίμι,
σαλεύκει καὶ τὰ χέρια του, κόβηται τῆς ἀλυσίδαις,
σαλεύκει καὶ τὰ πόδια του, κυλοῦσιτ τὰ λιθάρια.
'Πασπάτεψετ τῆμ μέσητ του καὶ 'θρίσκει 'ναλ λατζάκι,
καὶ σφάτζει χίλιους ἀπ' ὀμπρός, καὶ χίλιους ἀπὸ 'πίσω,
καὶ χίλιους 'ποῦ τῆμ μιὰμ μεριά, καὶ χίλιους 'ποῦ τὴν ἄλλη.
— « Πάννε νὰ 'πῇς τ' ἀφέττη σου τοῦ διπλομαγειωμένου,
» ἂν ἔχη κι' ἄλλα πρόαττα 'ς τὸν κάμπον, ἂς τὰ φέρη,
» κ' ἰὼ τοὺς ἡσφαῖα κι' αὐτοὺς κι' ἀκόμ' ὅσους νὰ φέρη ».

Ἡ νιὰ ὁποῦ μὲ ἄπα, πάντα 'μήναμ μου,
πάντα 'παράγγελέμ μου μὲ τῆβ βάγιατ της·
— « Γρύπνα καὶ μὴκ κοιμᾶσαι, κ' ἔρκου γλιῶρα ».
Κι' ὁ νιὸς ἀγρυπνημένος ἔργησεν νὰ 'πά',
κι' ὡς τε νὰ 'πά' καὶ νᾶρτη, γάμον εὔρηκε,
χαρὰς μέλαις εἶχαν, κ' εὐλοῦσατ τη.
— « Γι' ἀνοιζέτετ του, νᾶμπη, καὶ δότε του νὰ πιῇ,
» ἀφράτοπ παξιμάδι καὶ γλυκὸν κρασί ».
Κι' ὁ νιὸς 'ποῦ τὸν καμὸτ του ἐλλιώθηκε,
τὰ 'μμάτια του 'θαμπίνακ κ' ἡ ὄψη χάθηκε.
— « Ἐγὼ φαί γέθ θέλω, μὴε κρασὶν νὰ πιῶ,
» κιὰμ μὲ στικνῆτ τὴν νύμφη ναύγῃ τὰ τὴν ἰῶ,
» 'ποῦ τὴν ἐάπου χρόνια καὶ πάσχω νὰ χαθῶ ».
Κ' ἡ νύμφη 'σὰτ τὸ 'γροῖκαν, ἐλλιώθηκε,
καὶ τὸγ γαμπρὸ λαργέρει ἀποῦ τῆβ βάττατ της,
καὶ τὸ στεφάνι ῥίχτει 'ποῦ τὸ κεφάλιτ της.
— « Ἐγὼ γαμπρὸ γέθ θέλω οὔτε στέφανο,
» τὸν ἀπητικὸμ μου τόπ πολύχρονο ».
Κι' οἱ συμπεττέροι φεύκου καὶ ζιπαστρεύκουνται,
μὲ τὸν ἀπητικὸτ της 'πάκουπ 'παντρεύκουνται.

10

Καὶ νᾶμουμ με τὸν ἄουρο καὶ με τὸν ἀουρήτη,
καὶ με τῆς χήρας τὸν υἱὸν ἀερφοσύνην ἔχω,
ἀερφοσύνη καὶ φιλιὰ καλὴν ἐμπιστοσύνη.
Μ' ὡς εἶν' ἡ γειτονειὰ κακὴ καὶ διγνώμοι ἄθρῳποι,
ἐβλάλακ κ' εἶπα ψώματα, πῶς ἦτο ἔγκαστρωμένη.
Παρασκευήτ τὸ γιγαλαοῦ, σάατοτ τὸ φωνάτζου,
καὶ κυριακήτ τὸ νυχάτο ἡ κόρη νευουρίστη.
Γυρεύκει τηκ κ' ἡ εἰτονειά, γυρεύκει τηκ κ' ἡ χώρα,
με' σὰτ τῆς χήρας τὸν υἱὸν κανεὶς ἔτ τῇ γυρεύκει.
Τὸμ μαυρότ του ἄλλίκεψε καὶ 'ς τὸ βουνὸν ἐνέβη,
ξαννοί' ἐδῶ, ξαννοί' ἐκεῖ, τίποτε δὲν ἐθῶρει,
μόνοπ πουλλιὰ καὶ νὰ πετοῦ 'ς ἓνα βαθὺ λαγκάι.
Δόννει τοῦ μαύρου του βιτσὰ καὶ πάει κ' ἀποσόννει,
θωρεῖ τὴν κόρη, κρέμμεται σὲ μιᾶς μηλιᾶς κλωνάρι,
σταυρό' χετ τὰ χερὰκια τῆς κ' ἦτο βρουχαρισμένη.

11

'Σ τὴν Πόλημ μέσα 'ς τὸ τσαρσί, 'ς τὴν Πόλη 'ς τὰργαστήρια,
πέντε μαστόροι ῥάφασι καὶ δέκα μαθητάες,
κ' ἓνα μικρὸ ῥαφτόπουλλον ἤραφει κ' ἐτραοῦα:
—«Καθάμι μου χρυσόφαττο καὶ χρυσοκεντημένο,
» νὰ 'πάτοτ τὴν ποίτσατ σου, νὰ 'φίλουτ τὴν κυράτ σου».
Βασιλοπούλλα τοῦκουσεν ἀπ' ἄριοπ παραθύρι:
—«Κ' ἐν νὰ τὰ 'πῶ τοῦ μάστορη, πῶς τραουεὶς καὶ ῥάφεις».
—«Νὰ 'πῆς ἐσὺ τοῦ μάστορη, πῶς τραουῶ καὶ ῥάφω,
» νὰ 'πῶ κ' ἰὼ τ' ἀφέττη σου, πῶς εἶς' ἔγκαστρωμένη.
» 'Σ τὸ παραθύρι κάεσαι τοὺς μῆνες λοαριάτζεις,
» σετέμπρ', ὀκτώμπρη δροσερέ, νοέμπρη καὶ δεκέμπρη,
» γενάρη, γέννα τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς ἀρχῆς τοῦ χρόνου,
» φλεργάρη, βλέβαις μ' ἄννοιζες, τῆς βλέβαις τῶ βυτζῶμ μου,
» νὰ τὸ 'ναθρέψω τὸ παιδί, τὸ κανακάρικὸμ μου.
» Καὶ μάη, μάλωσέ μου το, τὸν ἀπητηκόμ μου,
» ὅπου με' φίλακ κ' ἤλεε, ποττὲ δέτ σ' ἀπαρνιζοῦμαι,
» καὶ τῶρα μοῦ 'παρνίστηκε, κ' ἔφουε κ' ἐφικέμ με.
» 'Σὰν τὸ πουλλὶν εἰς τὸ κλαί, 'σὰτ σιταριὰ 'ς τὸν κάμπο,
» ἀποῦ θερίσης τὸν καρπὸ, κ' ἡ καλαμιὰ πομένει».

12

Παραλλαγή τοῦ ἀνωτέρω.

Πέρα 'ς τὴν πέρα εἰτονειά, κάτω 'ς τὴν κάτω ῥίβα,
ἔχει μιὰν κόρην ὠμορφη, ξαθθὴ καὶ μαυρομμάτα,
καὶ γὰ καὶ γατανόφρουδὴ καὶ ἄλυσιοππλεμένη,
εἶχε καὶ μάννα κ' ἦκ' κακὴ καὶ γραμμαῦρισμένη,
εἶχε κ' ἓνα κακὸ σκυλλί, τῇ γειτονειᾷν ἐβλέπει.
Χρίστὲ, νὰ πόθαιν' ἡ γρηά, νὰ 'ψόφιτζε καὶ ὁ ἔρος,

νὰ φαρμακιοῦ τὸ σκυλλί, νὰ πάρω ἰὼ τὴν κόρη.
'Ὡ κόρη κρουφογκάστρωτη καὶ κρουφοφιλημένη,
'ς τὸ παραθύρι κάεσαι τοὺς μῆνες λοαριάτζεις,
τί μῆναν ἔγκαστρωθήκες, τί μῆναθ θὰ ἐννήσης:
—«Σιτέμπρ', ὀκτώμπρη δροσερέ, νοέμπρη καὶ δεκέμπρη,
» γενάρη, γέννα τοῦ Χριστοῦ καὶ φώτισι τοῦ κόσμου,
» φλεβάρη, βλέβαις μ' ἄννοιζες, τῆς βλέβαις τῶ βυτζῶμ μου,
» γιὰ νὰ ὑτζάννω τὸ παιί, 'ποῦχω 'ς τὴν ἀγκαλιὰμ μου.
» Μάρτη μου με' τὰ λούλλουδα καὶ ἀπρίλλη με' τὰ ῥόδα,
» Μάη, καὶ μάλωσέ μου το τὸν νιόν, ὅπου με' ἄπα,
» ὅπου με' φίλακ κ' ἤλεε, ποττὲ δέτ σ' ἀπαρνιζοῦμαι.
» Τῶρα μοῦ ἀπαρνήθηκε σὰτ σιταριὰ 'ς τὸν κάμπο,
» 'ποῦ τὴν ἀπεθερίτζουσικ, κ' ἡ καλαμιὰ πομένει,
» δίδουτ τῆς καλαμιᾶς φωτιά, καὶ ἀπομαυρίτζ' ὁ κάμπος,
» ἔτσε τὰ 'μαύρισε καὶ σὺ μέσα τὰ 'σωτικὰ μου.
» 'Αφίνω τον εἰς τὸθ Θεόν, ὅπουναὶδ δίκαια κρίση,
» ἀποῦ 'ψηλὰ νὰ γιρεμιστῇ καὶ χαμηλὰ νὰ ππέση,
» 'ς τῇ γῆς περόνι νὰ 'βρεθῇ, καὶ νὰ σὲ περονιάση.
» πέντε 'ιατροὶ νὰ σὲ βαστοῦ καὶ δέκα μαθητάες,
» καὶ δεκοχτῶ γραμματικοὶ νὰ γράφουτ τοὺς γιανάρεις,
» καὶ νὰ περνῶ κ' ἰὼ 'π' ἐκεῖ, καὶ νὰ σὲ χαιρετίσω.
» Καλῶς τὰ κάμνετε, 'ιατροί, καλῶς τὰ πολεμάτε,
» καὶ ἄς κόβουτ τὰ ξεράφια σας κριάτα, καὶ μὴλ λυπᾶστε.
» Ἐχω παννὶ γιὰ τὸ ξαντὸ σαράνταπέντε πήχαις,
» καὶ ἄδ δὲν ἐφτάση τὸ ξαντό, ἄλλω καὶ τὰ λινὰ μου,
» καὶ ἄλλω καὶ τὰ ῥοῦχὰ μου τὰ καθημερινὰ μου.

13

Τοῦ Καλομοίρου ὁ υἱὸς τὴν νύχταν ἐγεννήθη,
κ' ἦφαι τρεῖς φουρνιὰς ψωμί καὶ ἐννιά μιζίκαις γάλα,
κ' ἦφαι τρ' ἀλαφόπουλλα καὶ τῶλ 'λαφιῶτ τὴν μάννα,
καὶ 'πάλ' ἐκλαι, καὶ 'βρέχετο, πῶς εἶχε λίστ σῶμα.
Τὴν μάννατ του συχωρωτῆ: «τ' ἄτ τὰ φορῇ τὰ μαῦρα».
—«Γιέ μου τὸν ἀφέττητ σου 'ς τῇφ φυλακὴν τὸν ἔχου».
—«Εὐκήσου, μάννα, 'φκήσου μου, νὰ 'πάω νὰ τὸφ φέρω».
—«Γιέ μου, σὺ μικρὸν παιί, γιὰ πόλεμον δὲν εἶσαι».
» θωρεῖς τὴν μέσα κάμαρη, τὴν μέσα καμαρίτσα;
» εἶτ' τοῦ κυροῦ σου τᾶρματα, καὶ πάννε νὰ τὰ πιάσης».
» θωρεῖς αὐτὸτ τὸν ποταμό; ποῦλλ' ἔμ' πορεῖ πετάση,
» ἀφέττητ σου τὸν ἐπερνᾶ με' τρία σκαλοπάτια».
Καὶ πάει μέσ' 'ς τὴν κάμαρην, ὅπουτοτ τᾶρματά του,
πρὶν νὰ τὰ πιάση, πιάννουτται, πρὶν νὰ τὰ σείση σότται,
πρὶν νὰ τὰ βάλῃ 'πάνω του, ἐκεῖνα πορπατιότται.
Πήσσει κοττάριν εἰς τὴ γῆ, τὸν ποταμὸ περνᾶ το,
καὶ ἀπίτι πέρα 'πέρασε τοῦ ποταμοῦ τῇβ βάντα.
Σαρακηνὸς τοῦ 'πάντηξεν ἀμέρωτοθ θερίο.
—«Ὡρα καλή, Σαρακηνέ».—«Καλῶς τὸ παλληκάρι».
—«Ἄμμε, μωρὲ Σαρακηνέ, νὰ πάρης τὸ χαπάρι,
» τοῦ Καλομοίρου, 'πέ, ὁ υἱὸς πόλεμοθ θέν νὰ κάμη».

14

Μιά λιερή καυκήστηκε 'ς ἀνατολή καὶ ὕσι,
 ππῶς δὲν εὐρέθηκε κανεὶς νὰ τὴν ἐκυνήσῃ.
 Καὶ 'γὼ 'βαλα τὸπ πόθομ μου, καλὰ 'κυνήσά τη,
 καὶ 'ς τὰγκαλιὰ μου τὰ δρό ἐγλυκοφίλησά τη.
 Κ' ἡ κόρ' ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ δὲν ἦτομ μαθημένη
 . . . . . κ' ἤππεσε λιωμένη
 κ' ἐγὼ φτωχὸς ἐθάρεψα, πῶς ἦτοπ πεθαμμένη.
 Βγάλλω τὸ λατζαράκιμ μου, σκύφτω νὰ σκάψω λάκκο,
 καὶ θάψ' αὐτὴτ τὴλ λιερὴ σὲ μιὰμ μηλιὰπ 'ποκάτω.
 Μηλιὰ μ' ἀπὸ τὰ μῆλά σου βίε καὶ τῶπ 'περάτω,
 νὰ συγχωροῦτ τῆς λιερῆς, ποῦ κοιττεται 'πὸ κάτω.
 Συναφορμα 'ς τὴλ λιερῆ, σὲ περιβόλι 'μπαίνω,
 σὲ περιβόλιν ἀργυρόν, ἄξιοκ καὶ τιμημένο.
 γύρου τριήρου λεμονιαὶς καὶ 'γασιμιὰ πλεμένα
 ἀπ' ὅλα 'κεῖνα τὰ δεντροὰ μιὰ λεμονιὰ μ' ἀρέσει,
 ποῦ ἔρουτ τὰ κλωνάρια τῆς 'ς τοῦ περβολιοῦ τὴμ μέση.
 'Σ τὸν ἱσκιότ τῆς περβολαριὰς ἐκοίττετο μιὰ κόρη,
 τοῦ περβολιοῦ περβολαριὰ, τοῦ κόσμου τὸ σταθόρι.
 Καὶ 'γὼ φτωχὸς νὰ τὴν ἰῶ, νᾶχη καὶ τέτοια κάλλη,
 τοῦ παλαμίας (;) ἤππεσα νεκρὸς εἰς τὸ λειθάι.
 Κ' ἡ κόρ' ἀνεσηκώθηκε μὲ τὸπ πολὺ σινάσι
 ξαννοίει καὶ 'ς τὴμ μὰ μερά, ξαννοίει καὶ 'ς τὴν ἄλλη,
 θωρεῖ τὸν νιὸκ καὶ κοιττετο ἀπάνω 'ς τὸ λιθάι.
 — «Σήκου, λεβέττη μου, 'π' ἀτοῦ, μὴκ κοιττεσαι 'ς τὰ δάση».
 Κε' ἀπίτι καὶ συνέφερεν ὁ νοῦς μου 'ποῦ τὴτ ζάλη,
 ξαννοίω καὶ 'ς τὴ μὰ μερά, ξαννοίω καὶ 'ς τὴν ἄλλη,
 θωρῶ τινε καὶ 'δεύγετο σὲ μαρμαρένοτ ταῦλι,
 σὲ μαρμαρένο, σὲ χρουσό, κε' ὀλόχρυσά τὰ πιάτα.
 — «Ὡρα καλὴ σου, λιερὴ».
 — «Καλῶς τονε τὸ σεβδαλῆ,
 » κόπιασαι νὰ δευτοῦμε,
 » καὶ τὰ πάθη μας νὰ ποῦμε.
 » κ' ἔχω ψαράκια νὰ δευτῆς,
 » καὶ κανενοὺς νὰ μῆτ τὸ πῆς,
 » περδία νὰ εἰπνήσης,
 » καὶ νὰ μῆτ τὸ 'μολοήσης,
 » κ' ἔχω καὶ βάαις δεκοχτώ».
 — «Νὰ τζῆς καὶ σὺ νὰ τζῶ κ' ἰώ,
 » κ' ἔχω κατάρα βονική,
 » μὲ βάιαν νὰ μῆμ μείνω
 » μετὰ σέ, χρουσόμ μου μῆλο».

15

Πέρδικα 'πάνω 'ς τὸ κλαὶ καὶ 'πάνω 'ς τὸ ριτζάκι,
 αὐκράστé μου, νὰ σᾶς εἰπῶ γιὰ τὸ σιὸρ Γιαννάκη,
 μὲ ἴντα νοῦκ καὶ πονηριὰν ἐάπατ τὸ 'Λενάκι.
 Μὲ φορεσαὶς στολίτζετο, 'πὸ 'κεῖ περνοδιαβαίνει,
 καὶ τὸ βιολλί 'ς τὸ χέριτ του τὸν ἄθρωποτ τρελλαίνει.

Καὶ τὸ 'Λενί 'ὅσοτ τὸθ θωρεῖ, ἐρέχτητ τὴ θωριὰτ του.
 'ς ἓναν ἀπάπλωμα χρυσὸ βκάλλει τὴ 'στόριατ του,
 καὶ βκάλλει τὴμ φεσοῦλλάτ του, τ' ὀλόχρυσό τ' τζωνάρι,
 καὶ βκάλλει τὰπ παπούτσάτ του ὅλομ μαργαριτάρι.
 Δρό 'μέραις συλλοίτζετ χαιρετισμόν νὰ στείλῃ,
 'σὲ ταμπακέραν ἀργυρῇ ἄλλει τὸ βαχτυλί,
 καὶ μὲ χαραὶς ἐφώναζε, τοῦ δούλου του τὸ βίει.
 — «Ἄμμε, μωρέ, κουρκούνιζε μὲ τὴτ ταπεινοσύνη,
 » σὰν ἀππροβάλη τὸ 'Λενιό, βός τῆς τὸ βαχτυλί».
 Καὶ 'πᾶ αὐτὸς καὶ κουρκουνᾶ πολλὰ σιανωμένος,
 κ' ἡ δούλα 'πᾶ καὶ 'ννοίει του, καὶ μπαίνει ὁ καμένος.
 Τρεῖς ὥραις στέκεται ὀρθὸς κε' ἄστερα γονατίζει,
 καὶ βκάλλει τὸχ χαιρετισμό καὶ τοῦ 'Λενιοῦ τὸδ δείχνει.
 — «Ἰγυαὶς καὶ χαιρετίσματα 'ποῦ τὸ σιὸρ Γιαννάκη,
 » καὶ σοῦστελε χαιρετισμόν ἓνα βαχτυλιάκι».
 Καὶ τὸ 'Λενιὸν ὡς τὸ θωρεῖ, τὸ πρόσωπότ τῆς 'δρώνει,
 καὶ τὸκ καλότ σου βουλευτὴ ξυλιαὶς τὸν ἐφορτόννει.
 κ' ἡ σκλάβα 'πᾶ καὶ 'ννοίει του, καὶ φεύκει ὁ καμένος,
 καὶ 'πάει 'ς τὸν ἀφέττητ του πολλὰ περιωρισμένος.
 — «Καλῶς τοκ καὶ τὸδ δοῦλόμ μου, ἄμ ἐργισελ λιάκι».
 — «Καλῶτ σ' εὐρίσκ', ἀφέττη μου, μ' ἐρκομαι μὲ φαρχάκι».
 'Αναστενάτζει σιὸρ Ζαννῆς 'πὸ μέσα του καὶ λέει.
 — «Ὀλοτ τὸ πρᾶμᾶμ μου πουλῶ, μ' ἄλλος δὲ τὴκ κερδεύκει».
 Κε' ὁ δοῦλος ἦτο φρόνιμος, φρόνιμα καὶ τοῦ λέει.
 — «Πουλήσης το, χαρίσης το, τὴκ κόρηδ δὲκ κερδεύκεις»
 » νὰ ἄλῃς γυναικίστικα κε' ἄλλιῶς τὴφ φορεσάτ σου,
 » νὰ 'πᾶς τὴπ πόρταν νὰ χτυπᾶς, πῶς εἶδ' δικολογία σου».
 — «Ὡρα καλὴ σου, κυρὰ θειά, τὴτ σημερινὴν ἡμέρα
 » τῆς ἀερφῆτ σου τὸ παιὶν ἦρτεν ἀπὸ τὰ ξένα».
 — «Δοξάτζω σε, Παρθένε μου, τὴτ σημερινὴν ἡμέρα,
 » μὴδ' ἤκουσα τῆς μάνας μου, κ' ἐγὼ ποττέ ἔτ σέ 'δα».
 — «Γιὰ πάρε τη 'Λενάκι μου ἀπάνω 'ς τὸν ὄντᾶ σου,
 » γλυκὺ κκρασί τὴτ τράταρε καὶ θόκετῃ κοντά σου».
 Κε' ὅσον νὰ 'μπῇ, κε' ὅσον νὰ 'βγῇ, ἦτον ἐγδυμνωμένος,
 μὲ τὸ χρουσὸν ἀπάπλωμα ἦτον ἐσκεπασμένος.
 — «Νὰ σὲ 'ρωτήζω θέ, 'εΛνιό, ἀρκονταναθρεμμένη,
 » τίνος εἶναι ἡ 'στόρια, ὅπου 'χεις βκαλλωμένη».
 — «Τὸ σιὸρ Ζαννῆν ἐάπησα, θέλω νὰ τὸν ἐπάρω,
 » καὶ 'ς ἓναπ 'πάπλωμα χρυσὸ τὴ 'στόριατ του νὰ 'βκάλλω,
 » καὶ 'βκάλλω τὰ παπούτζά του ὅλομ μαργαριτάρι,
 » καὶ 'βκάλλω τὴμ μεσοῦλλάτ του μ' ὀλόχρυσο τζωνάρι».
 — «Ἐτ τῶριτζα νὰ σκεπαστῶ 'πόψε τὴ 'στόριάμ μου,
 » καὶ 'σέν, ἀάπη μου γλυκειά, νᾶχω 'ς τὴν ἀγκαλιὰμ μου».
 Πέντε φοραὶς λειοθυμᾶ 'πάνω 'ς τὰ ὄνατά του,
 καὶ τρεῖς τὴν ἐξελιόννε, 'ποῦ νὰ καῇ καρδιά του.
 'Εννιὰ λογιῶ ῥοδόσταμον ἐβάσταπ 'ποῦ τὴπ Πόλη,
 καὶ 'κεῖνοτ τοῦ 'βοήθησε νὰ ξελιγάρῃ κόρη.
 — «Ἄφες τὰ τί ἄμ μοῦκαμες κ' ἡβκαλες τῶνομᾶμ μου,
 » κε' ὅλοτ τὸκ κόσμο 'ντρέπομαι καὶ τὴδ δικολογία μου».
 — «Σώπασε, τὸ 'Λενάκιμ μου, καὶ μῆτ σοῦ βαρυφάνῃ,
 » καὶ χριστιανὸς εἶμαι κ' ἰώ, καὶ ἄλλουμε στεφάνι.

» Θωρεῖς ἐδῶ, Ἀνάνκιμ μου, μὲ τῆς καταδοσιᾶς μου,
» καὶ πῶς τὴν ἐκατάφερα τῇ μάνατ σου, τῇ θειᾷ μου».

16

—« Σὰθ θὰ τὸ πάρης τὸ φιλί, ἄλλοι καὶ ῥὸν ἐθ θέλει,
» σὰν εἶν' ἄντρας μου ἔς τὴν Σουριᾶ κι' ἀφέττης μου ἔς τὴ Μάρτα,
» τὰ τρά μ' ἀδέρφια τὰ καλὰ μέσα ἔς τοῦ Καραμάνου.
» Ὁ εἰς βουλευκεῖ τὸ σπαθί κι' ὁ ἄλλος ἔς τὸ δοῦξρι,
» κι' ὁ τρίτος ὁ καλλίτερος βουλιέται ἔς τὴν ἀάπη.
» Ἐβγα νὰ ἦς τὸν οὐρανό, τᾶστρο καὶ τὸ φεγκάρι,
» κι' ἂν εἶν' αὐγὴ καὶ ξαστεριᾶ, ἔλα μὲ τὰ λινά σου,
» κι' ἂν εἶναι β βαρυχειμωνιά, ἔλα τῇ γοῦνακ κι' ἔλα».
Κι' ὡς ἦτο ψεύτης ὁ βοριᾶς καὶ παγκωτῆς ὁ νότος,
ἐκόμπωσε τὸν νιόττερο καὶ πᾶ' μὲ τὰ λινά του.
Κι' ἀπίτι μισοκόμπωσε μέσα ἔς τὸ σταυροδρόμι,
περνᾷ βοριᾶς εἰς τὴ βροχὴ καὶ νότος εἰς τὸ χιόνι,
περνᾷ τὸ βοριολέβαντο ἔς τὸ σταυρωτόχ χαλάτζει,
χώννει τὸμ μαῦρον ὡς ταῦτιᾶ, τὸν νιόν ὡς τῆς κουτάλαις.
Τότε ἀκοῦς τὸν νιόττερον, αὐτοὺς τοὺς λόους λέει·
—« Μαῦρέ μου γοργοόνατε κι' ἀνεμοκυκλοπόνη,
» ἀνίσως καὶ γλυτώσουμε πὺν τούτῃ τῇ φουρτῇνα,
» τὰ τέσσαρά σου πέταλα θὲν νὰ σου τὰ σημώσω,
» καὶ τὰ σελλοχαλίναρα θὰ τὰ μαλαματώσω».

17

Κορίτσι ἐττραούησε ἔς τὴν ἐντολὴν τᾶέρα,
κι' ἦτοτ τᾶέρ' ἀνέγλυκο κι' ἡ κόρη ἔς τὴν λαλιᾶν της.
Καὶ πέρν' ἀέρας τὴν λαλιᾶ καὶ ἔς τὸ γυαλὸν τὴ ρίχτει,
κι' ἡ θάλασσα μ'πονάτσαρε, καὶ τὰ καράβια ῥάξα,
κι' ἕνακ καράιτ τῆς φιλιᾶς, καράιτ τῆς ἀάπης,
νὰ μαϊνάρη δὲ μ'πορεῖ, νὰ ῥάξη δὲν ἤξεύρει.
—« Μάινα, ναύταις, τὰ παννιά, ναύκληροι τῆς σφιλίστραις,
» ν' ἀκούσωμετ τοῦ κορασσοῦ, τὸ τί ττραοῦι λλέει».
Μυριολοᾷτ ὡς πέρδικα καὶ κλαίει ἑσὰτ τρυόνα.
—« Ἐγὼ κι' ἂν ἐττραούησα, πρὸς μυρολόιτ τῶπα,
» μάνακ καὶ κύρην ἔχασα καὶ δυ' ἀερφοὺς στρατιώταις,
» κι' εἶναι κι' ὁ ἄντρας μ' ἄρωστος σήμεροπ πέντε χρόνιᾶ·
» ξαρωστικὸ μοῦ τζήτηξε, τὸ δὲν ἔχει ὁ κόσμος,
» λαοῦ τυρὶ μοῦ τζήτηξε κι' ἀγραλαφίνας γάλα.
» Κι' ὡς τα νάνεβω τὸ οὐνό, νὰ ὕρω τὸ λαγκάι,
» νὰ κυνήσω τὸν λαό, νὰ πιλάσω τὴν λαφίνα,
» νὰ κάμω τὸ ξαρωστικὸ, νὰ πᾶ' νὰ τοῦ τὸ πάρω,
» ὁ ἄντρας μου ξαρώστηκε, κι' ἄλληγ γυναικαπ πέρει».

18

—« Μηλίτσα μέσ' ἔς τὸν ἰγκρεμὸ τὰ μῆλα φορτωμένη,
» τὰ μῆλά σου λιμπίτζομαι καὶ τὸν κρεμμὸφ φοοῦμαι».
—« Σὰτ τὸφ φοῦσαι τὸν κρεμμὸ, ἔλα τὸ μονοπάτι».
Τὸ μονοπάτι μ' ἐβγαλε ἔς ἕναν ἐρημοκλήσι,
ποῦχε σαράντα μνήματα, ἀέρφια κι' ἀξάέρφια,
κι' ἕνα μνήμα παράμνημα ξέχωρον ἀπὸ τᾶλλα.
Ἐτ τῶδα καὶ τὸπ πάτησα ἀπάνω ἔς τὸ κεφάλι·
γροικῶ τὸ μνήμα καὶ βρουγκᾷ καὶ βαρρναστένιτζει.
—« Μνήμά μου τ' ἔχεις καὶ βρουγκᾷ καὶ βαρρναστένιτζεις;
» πᾶς κι' εἶτ' τὸ χῶμά σου πολὺ κι' ἡ πλάκα σου μεάλη»;
—« Δὲν εἶτ' τὸ χῶμά μου πολὺ κι' ἡ πλάκα μου μεάλη,
» μ' ἔμουν ἕνα ῥήοπουλλο, ὁ πρῶτος τῶν ἀντρωμένων,
» τῇ γῇ δὲν ἐπήνιττιζα πετζὸς νὰ τῇ πατήσω,
» τῶρα τὴν ἔχω ἁπλωμα καὶ στῶμα καὶ κοιμοῦμαι».

Δ'.

ΔΙΑΦΟΡΑ

1

Ἀπὸ ἁπὺν ἀπ' τὴ Βλαχιᾶ (1)
κατεβαίν' ἕνας πασσᾶς·
γράφουτ τὰ φερμάνια του·
«Νὰ παντρεύγουνται κι' ἡ γραις».
Ὅσαις γραις τὸ κούσασιν,
ὅλαις ἐγλακούσασιν·
καὶ μὰ γρά, συγκρογρηᾶ

ἐν ἐστοίχαν νὰ γλακᾷ, (δὶς)
καὶ φωνάτ' ἀπὸ μακκρά.
—« Πιάστε μου καὶ μοῦνα δρό,
» ἕνα γέροκ κι' ἕνα νιό,
» νᾶν ὁ ἔρος ἔς τῆς βουλειᾶ,
» καὶ τὸν νιό ἔς τὴν ἀγκαλιᾶ».

2

Καθρέφτη, καθρεφτάκιμ μου, πάντα χλωμήμ με κάμνεις,
πάντα χλωμήμ, πάντ' ἄσκημ, πάντα τοῦ λιοῦ καμένη.
Δὲν εἶμ' ἀπὸ τὸ Θιὸ χλωμή, κι' ἀπὸ τὸν ἥλιομ μαύρη,
ἀπὸ τὸν ἄντρατ τὸν κακὸν εἶμαι χλωμή καὶ μαύρη·
πέντε με ἔρνει τὸ πωρνό, κι' ἐφτὰ τὸ μεσημέρι,
κι' ἀργὰ τὸ λιοῦ βασιλεμα με θόχτει τοῦ θανάτου.

3

Κ' ἦτοκ κι' ἡ νύχτα πάρωρα, κι' ἦτοκ κι' αὐγὴ σκουτοῦι,
καὶ σιανέβρεχεν ὁ Θιός, κι' ὁ Γιάννης ἐττραοῦι.
Δράκος τοῦ πιλοήθηκε: —« Γιάνν', ἂ σὲ φάω θέλω».
—« Γιατίνα, δράκο πρὲ θεριό, νὰ φᾶς ἐμὲ τὸ Γιάννη»;
—« Γιατί ὑρίτεις τῆς αὐγᾶς καὶ ττραοῦεις κανάκινα,
» ἔυπνᾷς τᾶλάφια ἔς τὰ οὐνὰ καὶ τᾶλοα ἔς τοὺς κάμπους,
» ἔυπνᾷς καὶ τῇ δρακόντισσα με τὰ δρακόπουλλά της».

(1) Ἄλλως: ἀπὸ τ' ἄττη τῆς ἐληῆς.

4

Πέντε πήχαις μαῦρο ῥάσο
θέλω ναῦρω, ν' ἀοράσω,
νὰ τὸ κόψω, νὰ τὸ ῥάψω,
νὰ τὸ ἄλω τὸ χειμῶνα,
ὄντα ῥίχτ' ὁ Θυὸς τὰ χιόνια.

5

Τὰ καρὰθια 'ποῦ 'ξωρίσα,
πέντε μῆνες ἐρμενίσα.
Κι' ἱάσιφ φωτιά 'ς τ' ἀρμάθια,
κι' ὅλοι χύσα μαῦρα βάρηα.
— «'Αι Γιώργη, βούθησέ μας,
κ' εὔρε ῥίβα, ῥόδαρισέ μας,
καὶ στεριά ξεμπάρκαρέ μας».

6

Σαράντ' ἀγιαναργύροι μου, βουθᾶτέ με, ν' ἀράξω,
νὰ μὴ πνιούτ τὰ προύαττα, κ' ἐν νὰ σᾶς τὰ χαράξω.

Ε'.

ΜΥΡΟΛΟΓΙΑ

1

Δὲκ κλαίω ἰὼ τὰ ππράματα μὴ καὶ τὰ καλὰ σου,
μόνοχ χολιῶ τὴ γνώμητ σου καὶ τὴν ἀπιλογιά σου.

2

Γιὰ 'δὲ τὸπ πικροχάροντα δουλειαὶς τῆς κατασταίνει
τοὺς ἄσπρους κάμνει μελανούς, τοὺς κόκκινους χλωμαίνει,
καὶ τοὺς ψιλομελαχροινούς σάχ χόρτα τοὺς μαραίνει.

3

Δὲκ κλαίω πῶς ἐπέθανα, κι' ὁ κόσμος ἀποθαίνει,
μόκ' κλαίω τὴ γυναῖκά μου, γιατί μικρὴ πομένει.

4

Ὅλους τοὺς θάφκουμ μὲ παπᾶ καὶ πέρνουκ καὶ λιθάνι,
κ' ἐμέ μ' ἐκουκκουλώσασι ὡσὰτ τὸ τζῶ 'ς τάλῶνι.

5

Ἵάν νᾶσου 'ς τὴν ἀνατολήμ μέσα 'ς τὴν ἐρημία,
κ' ἐθάψατ σε χωρὶς παπᾶ καὶ χωρὶς κοινωνία.

6

Εἰς δῆμαρχον.

Πρωτόκλητος ψυχομαχᾶ, κι' ἀγιῶπ παραπονᾶται,
κι' ἀγιῶκ καὶ φίλωκ καὶ 'δικῶ, κι' ὀλωτ τῶν ἐθυμᾶται.
— «'Ιδὲτ ἀγίους κι' ἄβ βοηθοῦ κι' ἀθρώπους κι' ἄλ λυποῦτται,
» κ' ἰδὲτ τοὺς ἄλλους προεστοὺς κι' ἄμ μὲ ψυχοπονοῦτται,
» κ' ἦρτασι κ' ἐμαδεύτησα κόσμος πολλὸς κι' ἄσκέρι,
» καὶ δὲπ πισωκωλίτζουσι τοῦ Χάρου τὸ μαχαῖρι.
» Διᾶκο Νικόλα ππροεστέ, μὴλ λυπηθῆς χιλιάες,
» καὶ στείλε μέσα 'ς τὴφ Φραγκιά, νᾶρτουπ πολεμητάες».
— «Δὲν εἶθ' ἑρριὸν νὰ νικηθῇ κι' ἄρματα νὰ φοᾶται,
» μόν' εἶν' ὁ Χάρος ὁ πικρὸς κι' ἄθρωπο δὲλ λυπᾶται,
» κι' ἂν ἔστρεφε μ' ἐκατοσταὶς καὶ μ' ἄρματα χιλιάες,
» ἦθεν' νὰ στείλῃ κι' ὁ ἀγᾶς δέκα μιλιουνιάες».
Τοῦ Χάρου στέκει καὶ 'μιλᾶ, τοῦ Χάρου κουθεντιάτζει,
καὶ Χάρος δὲτ τοῦ ἀγροικᾶ καὶ βαρβαναστενάτζει:
— «'Αφες με, Χάρο, νὰ χαρῶ, γιατί εἶμ' ἀρωστημένος,
» κ' εἶμαι καὶ μέσα 'ς τὸ χωρὶο περίτσα μπερδωμένος».

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΩΝ.

Ἄσμα 4^{ον}

Τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἀλλὰ μὲ διαφοροὺς
παραλλαγὰς φέρονται ἐν τῇ τοῦ Passow συλ-
λογῇ ἐξ ἄσματα ὑπ' ἀριθ. 441 ἕως 446, ἐξ
ὧν τὸ 443 σημειοῦται ὡς ἀνῆκον εἰς Κρήτην
καὶ Κάρπαθον.

Ἄσμα 5^{ον}

Τοῦ αὐτοῦ θέματος περιέλαβεν ὁ Passow
ἐν τῇ συλλογῇ του ἄσματα δύο ὑπ' ἀριθ 466
καὶ 467, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον σημειοῦται ὡς
Καρπαθιακόν.

Ἐνταῦθα παρατηρητέον, ὅτι ἡ ἐν στίχῳ
13 τοῦ παρὰ Passow καρπαθιακοῦ τούτου
ἄσματος λέξις «ἀγάθυμος» ἀναγνωστέα ἀρά-
θυμος, ὡς καὶ ἐν στίχῳ 18 τοῦ τῆς ἡμετέρας
συλλογῆς ἄσματος τούτου. Ἡ λέξις αὕτη εἶ-
ναι ἐν χρήσει οὐχὶ μόνον παρὰ Καρπαθίους
ἀλλὰ καὶ παρὰ Συμαίους (παρ' οἷς ἐφθαρμέ-
νως ἀπαντᾷ ἀρόθυμος), ἴσως δὲ καὶ παρ' ἄλ-
λοις νησιώταις. Ἐν τούτοις ὁ κ. I. N. Στα-
ματέλλος (1) πλανηθεὶς ἐκ τῆς κακῆς γραφῆς
τοῦ Passow, ἡ μᾶλλον ἴσως τοῦ μακαρίτου

(1) Ὁρα «ἐφημερίδος φιλομαθῶν» περιόδου Β', ἔτος Β',
σελ. 46.

Ross, παρ' οὗ ὁ Passow παρέλαβε τὸ εἰρη-
μένον ἄσμα, ἐξέλαβεν, ὅτι τὸ ἐλλείπον ἐκ τῆς
ἐλληνικῆς γλώσσης (ὁμοειδὲς τοῖς ἀγάκλυτος,
ἀγάστονος, ἀγάζηλος, ἀγάφθεγκτος κλπ.)
ἀγάθυμος «σῶν (!) καὶ ἀβλαβὲς (!) διεσώθη
ἐν τῷ στόματι τῶν Καρπαθίων». Πολλὰς δὲ
ἐφεξῆς ἐρωτήσεις καὶ σκέψεις ἐπιφέρει, ὅπως
ἀποδείξῃ, ὅτι «ὀφείλομεν ἐκόντες ἄκοιτες νὰ
παρδεχθῶμεν αὐτὴν (τὴν λέξιν ἀγάθυμος) ὡς
ἀρχαίαν καὶ ἀνεκδοκίμως τὴν ἀποθησαυρί-
σωμεν εἰς τὸ λεξικόν μας».

Εὐτυχῶς διὰ τὴν πλουσίαν ἄλλως τε γλῶσ-
σάν μας, εἰ καὶ ἀποδείκνυμι ἤδη ἀνύπαρκτον
παρὰ Καρπαθίους καὶ τοῖς ἄλλοις νησιώταις
τὴν λέξιν ἀγάθυμος, δὲν φοβεῖται αὕτη νὰ ζη-
μιωθῇ διὰ τὴν ἑλλειψιν αὐτῆς, διότι ἀναπλη-
ροῦται, νομίζω, διὰ τῆς ἐλληνικωτάτης ἀράθυ-
μος, δηλοῦσης τὸν τολμηρὸν ἦτοι τὸν ἀντίθετον
τοῦ ἀρόθυμον (κυρίως μαλθακοῦ, ἀτόλμου τὴν
φυγὴν). Ὅφείλουσι δὲ οἱ ἡμέτεροι νὰ μὴ πα-
ραδέχωνται ἀθασανίστως πάσας τὰς παρὰ τῶν
ξένων γραφὰς καὶ κρίσεις, διὰ νὰ μὴ περιπί-
πτωσιν εἰς μεγαλήτερα λάθη ἢ ἐκείνοι, οἵτινες
εἶναι ἀδύνατον πάντων τῶν καθ' ἡμᾶς ν' ἀν-
τιληφθῶσιν ἀπταιστως.

Ἄσματα 6^{ον} καὶ 7^{ον}

Τοῦ αὐτοῦ θέματος παρὰ Passow φέρον-
ται δύο ἄσματα (462 καὶ 463) μὲ διαφοροὺς
παραλλαγὰς.

Ἄσμα 9^{ον}

Ὅμοιον τῷ παρόντι ἄσματι ἀλλ' ἐλλιπέστερον καὶ μὲ διάφορον λύσιν εἶναι τὸ Λ' εἰδύλλιον ἐν τῷ « Δωρικῷ ψηφίσματι Καρπάθου » κτλ.

Ἄσμα 13^{ον}

Ἐπειδὴ Ὁθωμανοὶ δὲν κατοικοῦσιν ἐν Καρπάθῳ, ὑποθέτω, ὅτι τὸ ἄσμα τοῦτο προέρχεται ἐκ Κρήτης. Ἐπίσης τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν καὶ διὰ τὸ 7^{ον} ἄσμα ἐνεκα τῶν λέξεων « Μυλοποταμίτισσα καὶ Καστρινὴ κοπέλλα ». Καὶ ὁ Passow δὲ τὸ 443 ἄσμα τῆς συλλογῆς τοῦ ἀποδίδει εἰς τὴν Κρήτην καὶ Κάρπαθον.

Ἄσμα 15^{ον}

Τὸ καρπαθιακὸν τοῦτο ἄσμα ἔχει τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἣν καὶ τὸ 1^{ον} τῶν διηγηματικῶν συμαϊκῶν ἁσμάτων τῆς συλλογῆς μου καὶ τὸ ἐν τῷ 5^ῳ φυλλαδίῳ τοῦ Α' τόμου τῶν νεοελληνικῶν ἀναλέκτων τοῦ συλλόγου « Παρνασσοῦ » δημοσιευθὲν ἄσμα « ἡ Λιογινητη ». Οὐδόλως δὲ περίεργον, ὅτι διάφορα ἄσματα τὸ αὐτὸ θέμα ἔχοντα, καθὸ κτῆμα ὄντα ἅπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἅπαντῶσιν εἰς διαφόρους ἑλληνικὰς κοινότητας, ὑποστάντα διαφόρους παραλλαγὰς διὰ τοῦτο

νομίζω, ὅτι δέον ὅλαι αἱ διαφοραὶ νὰ συλλεγῶνται μετ' ἐπιμελείας, ὥστε νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ὅπως ἕκαστον ἄσμα ἡμέραν τινὰ συμπληρωθῇ.

Ἄσμα 16^{ον}

Παραβλητέον τὸ ἀνωτέρω ἄσμα πρὸς τὸ 5^{ον} τῆς συλλογῆς μου συμαϊκῶν ἁσμάτων.

Ἄσμα 18^{ον}

Παρὰ Passow φέρονται δύο ἄσματα τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως (380 καὶ 381).

Ὅμοιον εἶναι καὶ τὸ 10^{ον} εἰδύλλιον (ἐν τῷ « Δωρικῷ ψηφίσματι κλπ. »), ἐν ᾧ, εἰ καὶ ἐκτενεστέρω τοῦ τῆς ἐμῆς συλλογῆς, ἡ ἡρώις μεταξὺ ζητοῦσα τὸ ξαρωστικὸν « εὐρίσκει νύδον ὀρεκτικόν, καὶ ἄντρα τῆς ὀρεξῆς τῆς », καὶ λυπεῖται, διότι δὲν δύναται νὰ τὸν λάβῃ χωρὶς νὰ φαίνεται, ὅτι ψευδῶς ἡσθένει ὁ σύζυγός τῆς· ἀπ' ἐναντίας τὸ ἡμέτερον παριστᾷ τὴν ἡρώϊδα ἀληθῶς εὐαίσθητον σύζυγον, καθότι καταλείπει τὸν ἐπιθάναντον σύζυγον, ἵνα ἀναζητήσῃ τὸ σπάνιον ἰατρικὸν καὶ φαίνεται τέλος, ὅτι

μυρολογᾷ ὡς πέρδικα καὶ κλαίει σὰτ τρυόνα,
διότι, ἕως εὖρη καὶ φέρη τὸ ξαρωστικόν,
ὁ ἄντρας τῆς ξαρώστησε, καὶ ἄλλη γυναῖκα πέρει.

ΑΝΩΝΥΜΟΥ

ΔΗΜΩΔΗ ΑΣΜΑΤΑ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

«Ὅκ ἄν δύναιο μὴ καμῶν εὐδοκιμεῖν».

1

Ὁ νεὺς ἐζώστη τὸ σπαθὶ 'ς τὴν Πόλιν ἀναιαίννει,
'ς τὴν Πόλιν κείς τὸν (1) Γαλατᾶ κείς τὴν Μαθηιοκολώναν·
καὶ ὅσα κοράσια τὸν ἰοῦν οὐλα φιλὶ τοῦ δίνου,
μὰ μὰ κόρη, φραγκόκορη, τὸν νεὺν ἐκόμπωσέ το.
«Φοοῦμαί σε, καλέ μου νεζέ, μὴν εἶσαι παντρεμένος,
μὴν ἔχης εὐλοητικὰ, κέχης ἄλλου ὑναῖκα».
—«Ὅχι, μὰ τὸν Ἀρχάγγελον καὶ μὰ τὴν Βαβυλῶνα (2),
μὰ τὸ σπαθὶ 'ποῦ ζώννομαι, δὲν εἶμαι παντρεμένος·
ἐσοῦ 'σαι καὶ τὰ μμάτια μου, ἐσοῦ 'σαι καὶ τὸ φῶς μου,
ἐσοῦ 'σαι καὶ τὸ κόνισμα, 'ποῦ κάμνω τὸ σταυρόμ μου».

2

Σταυραητὸς ἐπέρασε τοῦ Μαρουλλιοῦ τὴν πόρτα,
γέμουτ τὰ ὄντια του τὸ κρεῖας καὶ τὰ φτερά του τῶμα,
γέμουτ τὰ φταρνιστήρια του δροσιαῖς ἀποῦ τάερί·
καὶ ἄλλος ἀτὸς τὸν ἐρωτᾷ, καὶ ἄλλος ἀτὸς τοῦ λείει.
«Εἰπέ μ', ἀτέ, σταυραητέ, ποῦ τῶρες τὸ κυνηί,
κέχουτ τὰ ὄντια σου τὸ κρεῖας καὶ τὰ φτερά σου τῶμα»;
—«Ὁψές ἀργὰ ἐπέρασα τοῦ Μαρουλλιοῦ τὴν ῥύμη».

3

Μάννα, μάννα, λοῦσέ με, μάννα μου, χτένισέ με,
μάννα, καὶ αὔριο 'ς τὸ σκολεῖό, μάννα, μὴν μ' ἀποστείλῃς,

(1) Παραθέτομεν μόνον μίαν σημείωσιν ἐνταῦθα: τὸ ληκτικὸν ν (γ, μ.) κατ' εὐφράδειαν συνήθως τρέπεται κατὰ ἀκόλουθον σύμφωνον, τὸν γύρον, τὸ δαίμονα, τὴν ῥίξαν, τὴν σάκκαν, τὸν Χάρο, τὴν βουλὴν (= τὴν βουλ.) σύβ(σύμ)-βουλος, συβ(=συγγ)ονατίζει, τὸπ (=τόμ) πόλεμον, συμποτάματα, εἶπ(εἰμ)-πορῶ, (ἀπέμπω), ὡς κὲν τῇ καταλήξει οὐτται-ουττο, ἔρκουτται, ἐκείουττο, ὡς καὶ πρὸ τοῦ θ, ἀθ(ἄν)θός, γιόθ(ἴον)θος καὶ ἀθθ(ἀντ)βολή· κέχρηται δὲ ἡ καθ' ἡμᾶς ἐπιχωρίδουσα ἰδιαζόντως τῷ ληκτικῷ ν καὶ ἀπαραίτητον ὡς καὶ τῷ εὐφωνικῷ ἐν τοῖς συνεχῶς προφερομένοις, ἄτ τὸν κάμουδ, δὲ τὸ φ φέρνου, τὸ 'ναν εἶναι ἄσπρο, 'ς εἶθεκ καῖ, τίαν λείεις; μὴτ τὰ 'πῆς, ἐν δ' οὐ καὶ μένει ἀνεκφώνητον, τῇ(ς) ζάλην, τῇ(ρ) ῥύμην, τῇ(δ) δρακόντισαν, τό(φ) φτωχόν, (ἴδ. ἰδιωτισμούς δημώδους Καρπαθιακῆς) * (ἴσως δὲν θὰ φιλοφύγηται τις εἰς τοῦτο τὸν Καρπάθιον ἄλλως τε γραμματικῶς, ἐπεὶ δὴ καὶ οὗτος εἰ δεῖ ποτε ἐν τοῖς τοιοῦτοις καὶ νεανιεύσασθαι, δὲν θὰ εἶχεν ἀπεικυῖαν ἀντιπαράστασιν τὴν πολυποδῶδη φέρ' εἰπεῖν τοῦ ἐν τῇ κατὰ τ ἐναλλαγὴν, κάβδαλε, καγ γόνου, καδ δύναμιν, καθ' ἡ κακ κόρουθα, κάλλιπε, καμμύειν, καν νόμον, καπ φάλαρα, καρ ρόον, κασσύνει, κάσχεσθε, κατ τάδε, καυάζαις).

(2) ἴσως διὰ τὸ ἐπίσημον, ὡς οἱ παλ. ὠρχίζοντο τὴν γῆν, τὸν οὐρανὸν καὶ τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς (θεῶν ὄρκ.).

μάννα, 'κεῖ ξένα ἔρχονται, μάννα, ξένα πεζεύγου,
μάννα, ξένα, 'λόξενα, μάννα, ξενιτεμένα,
μάννα, σύρνουν ἄλωνα, μάννα, σύρνονυ μουλάρια,
μάννα, σύρνονυ κέναν νιό 'ς τὰ σίερα ζωμένο,
μάννα, μάννα, κεῖ ἄ τομ, μάννα, κελόγισσά το
μάννα, 'πού τὴν ἄλυσιτ τὸν νοῦμ μου 'πῆρέμ μου το,
μάννα, μάννα, βός μου τογ, γῆ δοῦλοκ κάμε μου το,
μάννα, γῆ 'ντροπιάζω σε καὶ σὲ καὶ τῆγ γενειάσ σου,
μάννα, τὸ οἰκολόι σου καὶ τὴν ἀποταῆς (1) σου,
μάννα, μάννα, 'παίρω τομ με' χῶρις τῆβ βουλῆς σου.

4

Ἄκου τάερα, τί λαλεῖ, καὶ τοῦ βορηᾶ, τί λέει,
μέτ τὰ λαγγάδια μάχεται, μέτ τὰ βουνιά μαλλόνει,
καὶ μέτ τὰ χαμολάγγα κακιά καὶ μάχην ἔχει.
'Ψηλὰ οὐνὰ τοῦ Ρέθεμνου καὶ χαμηλὰ τοῦ Δρόσου,
γὰ πάψετε τὰ φονικά, 'ποῦ 'χετε καμωμένα,
μὴν ἀρματώσω κάτεργα στερειάς καὶ τοῦ πελάου,
καὶ βάλω χίλιους Κρητικούς καὶ χίλιους γενησάρους,
καὶ σύρω κέρτω μιὰ βραδεῖά, δὲ 'ὥραις τοῦ μεσανύχτου,
καὶ κάμω χῶραις καὶ θλιοῦ καὶ κάστρα κέρμηξου,
καὶ κάμω καὶ τὸ Ρέθεμνος τὰ μαῦρα νὰ φορέση.

5

Τὸ Κωσταντάκι τὸ μικρό, τὸ μικροκωσταντάκι
ἤφευγε κέπαράγγελλε κρουφὰ τῆς ποθητῆς του,
κρουφὰ κρουφὰ τῆς μάννας του παραγγηλιάτ τῆς κάμνει.
Μάννα μου, τῆγ γυναικάμ μου τὴν εὐλοητικιά μου,
πριχοῦ εἰπήνηση, γείπνα τη, γείπνα καὶ εἴπνα μου τη,
κι' ὄντα θέλη νὰ κοιμηθῇ, στέλλε της τῆς βαίσσαις,
ἢ μιὰ νὰ τὴν ἐξυπολυῇ, κ' ἢ ἄλλη νὰ τῆς στρώνῃ,
καὶ ὅποια φορεῖ τὸ 'ξεβλάντι (2), νὰ θώχτ' ἀργὰ μετὰ της.
'Μμ' ἀπεῖ τοις φεύγει ὁ Κωσταντής, κ' ὑπάει τρία μίλια,
σύρνει σκαμνὶ καίζει τη, σκαμνὶ κ' ἐκχίσέτ τη,
καὶ ἀνδρίκια τὴν ἐφόρεσε καὶ ἄντρα τὴν κατασταίνει,
δίνει της δέκα προύατα καὶ δέκα προνατίνας,
καὶ δίνει της καὶ τρὰ σκυλιά, ἅπου τὰ ὄρη σγίζουν.
«Ἄμε καὶ ἀναία 'ς τὰ βουνιά 'ς τὰ ὄρη, νὰ τὰ βόσκης,
καὶ ἂδ δὲγ γεινοῦσιν ἑκατόν, ἀπὸ 'κατόν ὡς χίλια,
καὶ τὰ σκυλλιά 'εδομνηταδρό, 'ς τὸκ κάμπομ μὴ καταίης».
Καὶ ἀπὸ λαγγάιν ὡς βουνὴν ἢ λιερὴ ὑρίζει,
καὶ ἀπὸ λειοχόρταρο τὰ προύατα ὁσκίζει.
Τάρνιν ἀρνὶν ἐέννησε, κ' ἢ προνατίνα δέκα,
κάμνει τὰ προύατα ἑκατόν, ἀπὸ 'κατόν ὡς χίλια,
κάμνει κι' ἀργυροκούουνα 'σὲ κάθε δεκαπέντε,

(1) Συγγένεια.

(2) Βλάντι=πολυτελὲς περιεῖλημα.

καὶ τὰ σκυλλιά 'εδομνηταδρό, 'ς τὸκ κάμποκ καταταίννει.
Κι' ὁ Κωσταντής ἐνέφανε 'ς τὸκ κάμποκ καθαλλάρης.
«Καὶ τίος εἶναι τὰ σκυλλιά τάλυσιεμένα;
καὶ τίος εἶναι κι' ὁ βοσκὸς ὁ φιλομουσουᾶτος» ; (1)
Τοῦ Κωσταντῆ 'ναι τὸ μαντρὶ τάργυροκουουνᾶτο,
τοῦ Κωσταντῆ 'ναι τὰ σκυλιά τάλυσιεμένα,
τοῦ Κωσταντῆ 'ναι κι' ὁ βοσκὸς (ὁ φιλομουσουᾶτος).

6

Ἀρμάδα κάμνει ὁ 'ασιληᾶς, ἀρμάδα κάμνει ἀφέντης,
κι' ὅλους τοὺς νειοὺς ἐμάζεψε κι' ὅλα τὰ παλληκάρια,
'πῆρε κ' ἐμοῦ τὸν ἄντρα μου στρατιώτη 'ς τὴν ἀρμάδα.
Κι' ὅλοι ἦρτα κι' ὅλοι φάνησα, κι' ἄντρας μου δὲν ἐφάνη.
'Πῆτέ μου, σεῖς, συντόρφοι τοῦ καὶ καραοκυροῖ τοῦ,
ἂν εἶν' ὀμπρός, νὰ χαίρωμαι, καὶ 'πίσω, νάναιμένω,
μοῦ τα (2) κ' ἐπνίη, τὸ Λενιὼ νὰ τὸν ἐμνημονεύω.
Μνημόνευγέ τοῦ τριήμερα, κάμνε τοῦ καὶ σαράντα,
μμ' οὔε κι' ὀμπρός περίμενε, μμοῦε καὶ 'πίσω, νᾶρτη
ἄντρας σου 'πρωτοούττησε, καὶ πλειά τοῦ δὲν ἐφάνη.

7

Ἦθελα καὶ νὰ 'κάτεχα, τί μῆνα θάποθάνω,
'σὲ τί ἐκκλησιᾶθ θὲν νὰ θαφτῶ, 'σὲ τ' ἄγιον μοναστήρι,
νὰ 'πά' νὰ φέρω μάστορην ἀπὸ τῆβ Βενετίαν,
νὰ 'πάρη τὰ πελέκια τοῦ καὶ τὰ σιερικά τοῦ,
νὰ 'βρῇ κι' ἀφράτομ μάρμαρο, κυοῦριν (3) νὰ μου κάμη.
Μάστορην, πρωτομάστορην, νὰ σκάψῃς τὸ κυοῦρι,
νὰ 'ναι μακρὸ γιὰ τάρματα, πλατὺ γιὰ τὸ κοιοῦρι,
κεῖς 'ς τῆδ δεξιάτ τοῦ τῆμ μερεῖαν νὰ 'χη παραθυράκι,
νὰ 'μπαίνῃ ὁ ἥλιος τὸ πωρὸ καὶ τᾶστρον ἀπὸ 'σπέρας,
νὰ 'μπαίνῃ τὸ δροσάερο τοῦ μάνη τῆς ἡμέραις.

8

Τοῦ Καλομούρου ὁ καλογυζὸς τὴν νύκταν ἐέννήθη,
τὴν νύχτα πρίτ τοῦ πετεινοῦ, πρίχου πουλλὴν νὰ κράξῃ.
τὴν νύχτα 'ποῦ ἐέννήθηκε, ζητᾷ ψωμὶν νὰ φάη,
καὶ τρώει ἐννιά φουρναις ψωμὶ κ' ἐννιά δισίκλαις (4) γάλα,
κέλάφι κέλαφόπουλλο καὶ τάλαφιου τῆμ μάννα,
καὶ πάλ' ἤκλες κέερετο (5), πῶς εἶχελ 'λίον γιῶμα (6).

(1) (=Ψιλὰ μουσοῦα=μουσοῦδια) λεπτὰ χαρακτηριστικά, εὐειδής.

(2) εἰ δὲ μή (:).

(3) Μνήμα, (κύω, κύτος).

(4) (Ποιμενικ.) σικλί=ξύλινον δοχεῖον (πέλλα) χωροῦν δύο οὐκᾶς, γισί-
κλα τὸ διπλοῦν=4.

(5) Ἐδέρετο, ἢ ἴσ. ὠδύρετο.

(6) Γεῶμα.

Τὴν μάννατ του νερῶτηξε, γιὰ τί φορεῖ τὰ μαῦρα.
 «Γιέ μου, τὸν ἀφέντησ σου 'ς τῆς φυλακῆς τὸν ἔχουν».
 «Εὐχῆσου, 'φχῆσου, μάνναμ μου, νὰ 'πῶ νὰ τὸφ φέρω».
 «Γιέ μου, 'σαι μικρὸν παιῖ, γιὰ πόλεμον δὲν εἶσαι.
 Θωρεῖς τὴν πέρα κάμερα, τὴν πέρα καμαρίσαν;
 εἶν' τοῦ κυροῦ σου τ' ἄρματα, κῆπε (1) νὰ τὰ πάρης».
 Πρίχου (2) τὰ πιάνω, πιάνουττο, πριχοῦ τὰ σείση, σείόττο,
 πριχοῦ τὰ βάλῃ 'πάνω του, ἐκεῖνα 'περπατεῖόττο (3).
 'Αμμ' ἔχει μαῦρον ποταμό, καὶ δὲμ' πορεῖ περάσῃ·
 ῥίχτει κοντάριν εἰς τὴν γῆ καὶ τ' ἄρματά του λάμνει,
 τὸν ποταμόν ἐΐάηκε χωρὶς καμὸ καὶ λαύρα,
 καὶ ἀπεί τοι (4) πέρα 'πέρασε, καὶ ἀπεί τοι πέρα 'διάβῃ.
 Σαρακηνὸς τοῦ 'πάντηξεν, ἀμέρωτοθ θερίον,
 ἀπάνω 'ς τῆς κουτάλαις του τρεῖ' ἀνεμομύλια 'λέθαν,
 ἀπάνω 'ς τοὺς βακτύλους του τρεῖ' ἀντροῦνα κοιμῶττο.
 Στέκει καὶ διαλοῖζεται, πῶς νὰ τὸχ χαιρετήσῃ,
 νὰ τὸν εἰπῶ Σαρακηνόφ; φοῦμαι μὴ με φάῃ,
 νὰ τὸν εἰπῶ ἀφέντημ μου πάλι; 'ντροπή μου πέφτει·
 ἄς τὸν εἰπῶ Σαρακηνό, καὶ ὅ,τι 'κλουθήξῃ, ἄς ἔρτῃ.
 'Ωρα καλή, (5) Σαρακηνέ. — Καλῶς τοτ τὸν υἱόν μου.
 'Αμε, μωρὲ Σαρακηνέ, νὰ 'πάρης τὸ χαπάρι,
 τοῦ Καλομούρ' ὁ μικρογυὸς πόλεμον θά σου κάμῃ.

9

*Ητον ἡ νύχτα πάρωρα κ' ἦτο καὶ αὐγὴ σκοτοῦι,
 καὶ σιανά 'βρεχεν ὁ Θιός, κ' ὁ Γιάννης ἐτραοῦει.
 'Ευπνᾷ τάλάρια 'ς τὰ βουνιά καὶ τᾶλλα 'ς τοὺς κάμπους,
 'Ευπνᾷ καὶ τῇδ' δρακόντισσαμ μετ' τὰ δρακόπουλλά της.
 Κ' ἦθκεν ὁ δράκος κ' εἶπέ του· — «Γιάννη, σὲ φάω θέλω».
 «Γιατί δράκο, γιατί θερίο, θά φᾶς ἐμὲ τὸν Γιάννη»;
 «Γιατί ὑρίζεις τῆς αὐγαῖς καὶ τραουᾶς πανώρια,
 'Ευπνᾶς τάλάρια 'ς τὰ οὐνιά καὶ τᾶλλα 'ς τοὺς κάμπους,
 'Ευπνᾶς καὶ τῇδ' δρακόντισσαμ μετ' τὰ δρακόπουλλά της,
 κόβεις κ' ἐμοῦ τὸν ὕπνον μου . . . . .

10

Μάνα, νεῖοςπραματευτῆς ἐξέβκεν ὁκ (6) τὴν Πόλῃν
 ἐξέβκεν ὁκ τὸν Γαλατᾶ κάπου τὸ Σαλονίτι,
 τραβᾷ μουλάρια δρωεκα καὶ μετ' τὴνπραματεῖάτ του,
 'ς τὰ πέντε βάλλει τὸ φλουρί 'ς τὰ ἔξε τὸ λοᾶρι,
 κ' ἡ μούλα (7) ἡ μαυροροῖνῃ βαστᾷ τὸν νεῖον ἀφέντη.

(1) Ὑπαγε.

(2) Πρίν.

(3) Ἡ τοιαύτη κατάληξ. οὐδαμῶς ἄλλοθι ἀπαντᾷ συνήθ. ουττο.

(4) Ἰσ. ἐπεὶ, (ἐπειδὴ).

(5) Χαιρετισμὸς καὶ παρ' ἡμῖν κυρίως κατὰ τὸ δεύτερ. μέρος τῆς ἡμέρας.

(6) Ἐκ.

(7) Ἡμίονος.

'Σ τὸδ δρόμον ἄπου 'πήγαينه, τὸχ χαραμῆν (1) εὐρίσκει,
 ἕνας τοῦ κροῦ (2) μετ' τὸ σπαθί κάλλος μετ' τὸ κοντάρι,
 'βγάλλει κ' ὁ πρωτοχαραμῆς (3) μετ' λαζονιάτ τοῦ δίνει·
 πρῶτα τοῦ κροῦ τὴν μαχαιρίᾳ, κῦστερ' ἀνερωτᾷ τον.
 «Πέ μου, μωρὲπραματευτή, πόσ' εἶν' ἡ σιρμαγιά σου»;
 «'Εγὼ φτωχὸςπραματευτῆς, καὶ τᾶσπρα ποῦ νὰ ταῦρω;
 ἑκατόδ δρὸ φλουριά βαστῶ, σκλάον νὰ 'ξαοράσω».
 «Πέ μου, μωρὲπραματευτή, 'πὸ ποῦ κρᾶ' ἡ γενειά σου»;
 «'Σ τάνάθεμα κ' εἰς τὴν ὀργὴν κέμένα κ' ἡ ἐνεῖά μου·
 ἀφέντης μου 'ν' ὅκ τῆς Σουριά κ' ἡ μάννα μ' ὅκ τῆς Μάννης».
 Τότες τὸ πρωτοχαραμῆ τὰ δάκρυα τὸν ἔχῳσαν,
 ἀποῦ τὸ χέρι τὸν ἀρπᾷ κ' εἰς τοῦ γιαντροῦ τὸν 'πάει.
 «Γιατρέ, 'ποῦ γιάτρεψες πολλούς, γεία (4) γιάτρεψε καὶ τοῦτον».
 «'Εγὼ πολλούς ἐιάτρεψα, 'π' ἀρηννημόδ (5) δὲν ἔχουν,
 ἀλήθεια τούτητ τὴ πληγὴ πλὴν γιάτρεμμόδ δὲν ἔχει».

11

'Ο Κωσταντίνος ὁ μικρός, ὁ μικροκωσταντίνος
 'ς τῆς τρεῖς ἐζώστη τὸ σπαθί, 'ς τῆς πέντε τὸ τοξάρι,
 κ' εἰς τῆς ἑφτά καυχῆστηκε, πῶς ἦτο παλληκάρι.
 Κ' ὁ ἀσιλῆς ὡς τᾶκουσε, πολὺ τοῦ κακοφάνῃ,
 καὶ ἄς ἦθγαλε διαλαλήμ' ὅς οὐλοὺς τοὺς ἀντρεωμένους,
 «πρὸς εἶν' ἄξιος καὶ ὑνατὸς τὸν Κωσταντῆν νὰ πιάσῃ».
 Καένας δὲν εὐρέθηκε, γιὰνα τάποφασίσῃ·
 ἕνας κοντός, κοντούσσιος, τῆς χήρας ὁ Γιαννάκης,
 «'Εγὼ μ' ἄξιος καὶ ὑνατὸς τὸν Κωσταντῆν νὰ πιάσω,
 'μὰ θέλω χίλιους ἀπ' ὀμπρός καὶ χίλιους ἀπὸ 'πίσω,
 καὶ χίλιους ποῦ τὴν μιάμ μεριά καὶ χίλιους ποῦ τὴν ἄλλην».
 Σ' τὴ στράταν ἄπου γιάαينه, τὸθ Θιὸν ἐπαραικάλει.
 «Χριστέ, καὶ νᾶν' ὁ Κωσταντῆς 'ς τὰ ροῦχα νὰ κοιμᾶται,
 καὶ τὸ σπαθίτ του 'ς τοῦ σπαθῆ καὶ ὁ μαῦρός του 'ς τὸν κάμπο».
 Κ' εὐρίσκουσι τὸν Κωσταντῆ 'ς τὰ ροῦχα κέκοιμᾶτο,
 κέρράφασσιτ τὰ 'μμάτιά του μετ' τρίκλωνο μπρισίμι,
 κ' ἐέσαν καὶ τὰ χέρια του τρεῖς γίπλαις ἀλυσία,
 ἐάλακ κ' εἰς τῆς πλάταις του τριῶμ μυλῶλ λιθάρια.
 «Σηκώσου 'πάνω, Κωσταντῆ, καὶ ὁ ἀσιλῆς σὲ θέλει».
 «Πῆτέ μ', ἂν ἦ γιὰ πόλεμον, νὰ ἄλω τᾶρματά μου,
 ἂν ἦ γιὰ γάμον γῆ χαράν, νὰ ἄλω τὰ λινᾶ μου».
 «Κατάκός σ' ἐπαίρουσι 'ς τοῦ ἀσιλῆ, καμένε».
 «Π' ὅλαις τῆς πόρταις πάρτε με, 'π' ὅλαις γυρίσατέ με,
 'ποῦ τῆς βασιλοπούλλας μου ἀναυρίσατέ (6) με».
 Καὶ 'κεῖνοι γιὰ πεισματικὸ 'ποκεῖ τὸν ἐπερνοῦσι.
 Βασιλοπούλλα πρόαλεν ἀποῦ τὸ παραθύρι·
 «Δές σου τῶλεα, Κωσταντῆ, νὰ μὴ πολυχαυκάσαι,

(1) Ληστής, (ἰδ. καὶ Χαραμῆς). Λέξις ἀραβικῇ.

(2) Κροῦει.

(3) Ἀρχιληστής.

(4) Ἐα, εἶα, ἦ δῆ.

(5) Ἐρευνημόν, ἀριθμημόν.

(6) Ἐντεῦθεν κυριολεκτεῖται=ἀναστρέψατέ με.

κ' ὁ ἀσιλῆς εἶδ' δυνατός, στέλλει καὶ πιάνουσί σε» ;
 Τὰ μμάτια του νεντράνισε, καὶ κόβγει τὸ μπρισίμιν,
 ἐτίναξετ τὰ χέριά του καὶ κόβγει τάλυσι,
 τῆς πλάταις του ἔετίναξε, καὶ ρίχτει τὰ λιθάκια,
 καὶ σύρνει 'πού τῆμ μέσητ του ἓνα μικρόλ λαζάκι,
 'ς τ' ἄν (1) νάμπη, χίλιους ἤκοψε, 'ς τ' ἄν νάβγη, δρό χιλιάες,
 καὶ τὸν Γιαννάκην ἤπιασε καὶ κόβγει καὶ ταῦτιά του.
 « Ἄμε, μωρὲ Σκουρόγιαννε, νὰ 'πῆς τοῦ ἀσηλιά σου,
 ἄν ἔχη καὶ ἄλλα προύατα, ἐδῶ νὰ μοῦ τὰ στείλῃ».

12

Ἕνας κοντός, κοντούσσικος εἶχε ὠμορφηγ γυναῖκα,
 ζηλεύγει τοκ κ' ἡ γειτονειά, ζηλεύγει τοκ κ' ἡ χώρα,
 καὶ ἄλλουτ τοκ κ' ἐλίο χρεῖός, ἐννεῖα χιλιάες γρόσια·
 μὴ' ἔξε μῆνες ἔκαμε, μὴ' ἄλλος δὲν ἐδιάη,
 πουλᾷ κοντός τὰ ρούχά του, πουλᾷ καὶ τάρματά του,
 στολίζει καὶ τὴν ὠμορφη, 'ς τὸφ φόροτ τὴν ἐβγάλλει·
 ἐννηὰ βολαῖς τῇδ διαλαλεῖ, δέκα τῇπ παζαριάζει,
 καένας δὲν εὐρέθηκε τὴν ὠμορφην νὰ πάρη,
 κ' ἓνας κοντός γενήσσαρος ἐβκαίννει 'πού τῆς φούσκαις :
 « Πουλᾷς, κοντέ, τὴν ὠμορφη; καὶ πόσα μοῦ τῇγ γίεις; »
 « Τὰ δρό της χεῖλην χίλια 'χου, τὰ δρό της μῆλα μύρια,
 καὶ ὁ γύρος τῆς ποίσσας της κάστρον ἀξαοράζει,
 ὅχι τὸ κάστρο μοναχό, μόνον καὶ τῆς καστριώταις ».
 Βγάλλει τάργυροποῦγγιτ του κ' ἀμέτρητα τοῦ γίει,
 κ' ἐπαίρει καὶ τὴν ὠμορφη, 'ς τῇτ τέντατ τῇκ καίζει,
 κ' ἐμίλει της κ' ἐφίλει τη καὶ τὰ γυζιά της πιάννει,
 κ' ἐκηλαούσατ τὰ πουλιά κ' ἐλέασιτ τὰ δόνια.
 « Γιὰ δὲ κακόπ ποῦ γίνεται 'ς τῇτ τένταν ἀπὸ κάτω,
 φιλᾷ ἑρφὸς τὴν ἀερφή, φιλᾷ τηκ καὶ συμπᾷ την » !
 « Ἄκου, τί λέουτ τὰ πουλιά, τί κηλαούτ τὰ δόνια,
 (φιλᾷ ἑρφὸς τὴν ἀερφή, φιλᾷ τηκ καὶ συμπᾷ τη).
 Πέ μου, πὸ ποῦ 'ν' ὁ κύρης σου, πὸ ποῦ 'ναιν ἡ γενειά σου » ;
 « Ἡ μάinna μου 'ν' ὁκ τὰ Χανιά, καὶ ὁ κύρης μ' ὁκ τῇμ Πόλη,
 κ' εἶχ' ἀερφὸς γενήσσαρο κ' ἐπῆράτ τον ἡ φούσκαις » (2).
 Γυρίζει καὶ τῇλ λιερῇ (3) τοῦ νέου τὴν ἐπῆρε.
 « Πάρε, γαμπρέ, τὴν ὠμορφη, χάρισμά σου καὶ τᾶσπρα ».

13

Ὡς ἤτρωα κι' ὡς ἤπινα 'σὲ μαρμαρένητ τάβλα,
 'σὲ μαρμαρένη, 'ς ἀργυρῇ καὶ 'σὲ μαλαματένη,
 μαῦρός μου χιλιμίντρισε καὶ τὸ σπαθίμ μ' ἐρράη,
 'μὲ ἐμέν' ὁ νοῦς μου τῶβαλε, 'παντρέγουτ τῇκ καλήμ μου,

(1) Ἔς τ' ἄν.

(2) Πλοῖα πειρατικά.

(3) Λιγυρή.

ἵπαντρευγοραουνιάζουτ τη, ἄλλον ἄντρα τῆς δίνου,
 μ' ἄλλον ἄντρα τὴν εὐλοοῦ, κ' ἐκείνη δὲτ τὸθ θέλει.
 Πιάνει τὴν ἀλοόβεργα, 'ς τὸκ κάμποκ καταιαίνει,
 στρηγγειάφ (1) φωνήτ τὴν ἤσυρεν ὅσοκ κἂν ἐβουλειέτο,
 « Πιὸς εἶν' ἀποῦ τοὺς μαῦρους μου τοὺς ἐβδομηνταπέντε,
 ν' ἀστράφη 'ς τὴν ἀνατολὴ καὶ νὰ 'βρεθῇ 'ς τῇδ δύση » ;
 Καὶ ὅσοι μαῦροι τ' ἀκούσασιν, οὗλοι αἶμα κατουρήσα,
 καὶ ὅσα μουλαροόρδανα (2), οὗλα βωᾶ πομείναν.
 Ἕνας μαῦρος γερούσσικος καὶ σαρανταπεντάρης,
 « Ἐγὼ 'μαι μαῦρος κι' ἀσχημος, ταξειῖδια δέμ μου πρέπου,
 γι' ἀάπητ' τῆς καλῆς κυρᾶς θὰ μακροταξειέψω.
 Διᾶλεξέ σέλλαν ὠμορφη καὶ καθαλίκεψέ με,
 καὶ δέσε τὸ κεφάλι σου μ' ἐννηὰ πηχῶμ μαντύλι,
 μὴ σπείρω τὰ μολούδια σου 'ς ἐννηὰ πηχῶχ χωράφι ».
 Μμ' ὁ μαῦρος 'σάν ἐκίνησε, κιαένας δὲτ τὸθ βλέπει,
 καὶ ὡς τ' ἄνα πῇ ἔχετε 'γειὰν ἐπῆρεχ γίλια μίλια,
 καὶ ὡς τ' ἄν νὰ π', ἔμα 'ς τὸ καλόν, ἐπῆρε δρό χιλιάες·
 καλότερον ἐπάντηξε κ' ἐγλάευεν ἀμπέλι.
 « Πέ μου, νὰ ζῆς, καλότερε, τὸ τίνος εἶτ' τὰμπέλι » ;
 « Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς σκοτεινιάς, τοῦ γυιοῦ μου τοῦ Γιαννάκη·
 τριῶμ μερῶγ γαμπρός ἦτο, δρώεκα χρόνους σκλᾶος,
 ὀφές πουλουτ τὰ ρούχά του, σήμεροτ τ' ἄρματά του,
 αὔριο καὶ τῇγ γυναῖκά του μᾶλλον τὴν εὐλοοῦσι ».
 « Πέ μου, νὰ ζῆς, καλότερε, φτάνω κ' ἐγὼ 'ς τὸν γάμον » ;
 « Ἄν ἔχης μαῦρο γλήωρο, φτάνεις τοὺς νὰ 'βλοοῦτται ».
 Δίνει τοῦ μαῦρου του βισσιά, 'ς τῆς βρύσας καταιαίνει,
 καὶ καλογρηὰν (3) ἐπάντηξε, 'ς τῆς βρύσας ροῦχα πλύνει.
 « Πέ μου, νὰ ζήσης, καλογρηά, τὸ τίνος εἶν' τὰ ροῦχα » ;
 « Τῆς ἐρημιᾶς, τῆς σκοτεινιάς, τοῦ γυιοῦ μου τοῦ Γιαννάκη,
 ὀφές πουλουτ τὰ ροῦχα του, σήμεροτ τ' ἄρματά του,
 καὶ αὔριο καὶ τῇγ γυναῖκά του μᾶλλον τὴν εὐλοοῦσι ».
 « Πέ μου, νὰ ζήσης, καλογρηά, φθάνω κ' ἐγὼ 'ς τὸν γάμον » ;
 « Ἄν εἶν' ὁ μαῦρός σου καλὸς κι' ἀτός σου παλληκάρι,
 φτάνεις κ' ἐσὺ 'ς τῇλ λειτουργιά, φτάνεις κ' εἰς τὸ στεφάνι ».
 Δίνει τοῦ μαῦρου του βισσιά, 'ς τῇχ χώρακ καταιαίνει·
 ὁ μαῦρος χιλιμίντριξε κ' ἡ κόρη (4) τὸν γνωρίζει.
 « Πάψετε, δικάοι, τὰ χαρτιά, παπάες, τὰ βαγγέλια,
 καὶ ὁ μαῦρος 'ποῦ χιλιμιντρᾷ, τοῦ νεοῦ 'ν' ὅπ' εἶχα πρῶτα ».
 Καὶ ὁ ἄντρας τῆς τῆς ὀμιλεῖ καὶ ὁ ἄντρας τῆς τῆς λέει :
 « Ἄν εἶν' ὁ πρῶτός σ' ἄρμαστός, νὰ 'βγῶ, νὰ τὸς σκοτώσω,
 καὶ ἄν εἶν' ὁ πρῶτός σ' ἀερφός, ἔβγα νὰ τὸν κεράσης ».
 Χρουσὸπ ποτῇριν ἤρπαξεν, νὰ 'βγῇ νὰ τὸκ κεράση.
 « Δεξιά μου στέκα, λιερῇ, ζερβά μου πέρνα, κόρη ».
 Καὶ ὀνατίζει τᾶλλον, ἀπάνω τὴν ἐπαίρει,
 'βγάλλει καὶ τὸ χρουσὸ σπαθί καὶ τ' ἀργυρόμ μαχαῖρι·
 δίνει τοῦ μαῦρου του βισσιά, κ' ἐπῆρελ χίλια μίλια,
 καὶ 'ξανευτερόνει του, καὶ παίρει δρό χιλιάες.

(1) Στρηνής, (στρηνόφωνος ἰδ.).

(2) Λέγει ἀρά γε γίνοντας; ἢ μὴ mulus burdo;

(3) Καλότερον—καλογρηὰν, ἴσ. διότι θὰ ἐφόρουν μαῦρα ἐπὶ τῷ υἱῷ (ὡς καὶ παρ' ἡμ.).

(4) Ἡ νεαρά σύζυγος (ἰδ. κουρίδιος).

14

Κοράσιον ἐτραούησε 'ς τὴν ἐντολήν τάερα,
 κ' ἦτο τάεριν δροσερόν κ' ἡ κόρη 'ς τὴν λαλιάν της,
 κ' ἡ θάλασσα ὑπονάσσαρε καὶ τὰ καράβια ῥάξαν,
 κ' ἕνα καράϊ τῆς φιλιᾶς, καράϊ τῆς ἀάπης,
 νὰ μαϊνάρη δέμ' ἔμπορεῖ, νὰ ῥάξη δὲν εἰξεύρει.
 «Μάϊνα, ναύταις, τὰ πανιά, νάκληρε, τὸ τεμόνι,
 νάκούσωμετ τοῦ κορασιού, τὸ τί τραοῦιλ λείει,
 τὸ τί τραοῦι τραοῦξ, τὸ τί σκοποῦν τὸς σύρνει».
 Μυριολοᾷτ' ὡς πέρδικα καὶ κλαίει 'σὰτ τρυόνα.
 «Μάννακ καὶ κύρην ἤχασα καὶ δῶ' ἀερφοὺς στρατιώταις,
 καὶ ἄντρας μου κεῖται κ' ἀρωστεῖ καὶ λέουκ ἀποθαίνει·
 ἔαρρωστικόν μου γύρεψε, τὸ δὲν γειωργᾷ (1) 'ς τὸν κόσμον,
 λαοῦ τυρίμ μου ζήτηξε κ' ἀγριολαφίνας γάλα·
 πότε νάναίω 'ς τὸ οὐνίν, νὰ ὕρω τὸ λαγγαί,
 νὰ κυνηήσω τὸν λαόν, νὰ τὸν τυροκομήσω;
 ὡς τ' ἂν ν' ἀναίω τὸ οὐνίν, νὰ ὕρω 'ς τὸ λαγγαίν,
 ὁ ἄντρας μου ἔαρώστησε κ' εἰς τὸ χωριὸν ἐπῆε,
 κ' ἐκεῖ τὸν ἐκαλέσασιν 'ς ἀρχοντικὰ σεράσια,
 ἀντάμ' (2) οἱ καλοπήχεροι κ' ἀρχοντομαθημένοι.
 «Ὡμορφη 'ποῦ ν' ἡ χώρα σας, ἀμμέ νερόδ δὲν ἔχει,
 τίνα μου γίετ', ἀρχοντες, μὲν βρύσην νὰ σᾶς κάμω»;
 Θέλεις λουάριν ἔπαρε, θέλεις μαργαριτάρι,
 θέλεις τήπ πλειὰ ἄμορφότερη, τῆς χώρας τὸ καμάρι.
 Μῆς λουάριθ θέλω γιῶ, μῆς μαργαριτάρι,
 μῆς τὴ πλειὰ ἄμορφότερη, τῆς χώρας τὸ καμάρι,
 μὲν θέλω τὴν γυναῖκά μου τὴν γλυκοκηλαδοῦσαν,
 ἄπου 'τραοῦα τῆς αὐγαῖς καὶ τὰ πουλλιά ζυπνοῦσα.

15

Φωναῖς καὶ κλάματ' ἄκουσα 'ς τῆς Κύπρου τὸ πουάζι,
 λέω βουάλλια σφάζουσι, λέω θεριά 'μερόνου,
 λέω κ' οἱ Τοῦρκοι παίξασιν πόλεμον μετ τῆς Φράγκους.
 Μῆς βουάλλια σφάζουσι, μῆς θεριά 'μερόνου,
 μῆς καὶ Τοῦρκοι παίξασιν πόλεμον μετ τῆς Φράγκους,
 ναυτόπουλλο ψυχομαχεῖ 'ς τοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη,
 μάνναδ δὲν ἔχει νὰ τὸ κλαῖ, κύρην νὰ τὸ λυπᾶται,
 μὴ' ἀερφὸν μὴ' ἀερφὴν νὰ τὸ ψυχοπονᾶται.
 Κλαίει το νύχτα κ' ἡ αὐγὴ κ' οὐλοῦν τὸ ναυτολόι,
 'μ' ὅσοι τὸ κλαῖ ὁ νάκλερος μετ τὸν καραοκύρη.
 «Σηκώσου, ναύτη μου καλέ, ναύτη μου παίνεμένη,
 νὰ κουμπασάρης τὸν καιρόν, νὰ 'μποῦμεσ 'σὲ λιμνιῶνα».
 Βουθατέ μου νὰ σηκωθῶ καὶ βάρτε με νὰ κάτσω,
 καὶ φέρτε μου τὴν χάρταμ μου καὶ τὰργυροκουμπάσο,
 νὰ κουμπασάρω τὸν καιρόν, νὰ 'μποῦμεσ 'σὲ λιμνιῶνα.
 Θωρεῖτε κείνο τὸ οὐνὶ καὶ τᾶλλο τᾶουπίσω (3);

(1) (Ὁδ.) γεωργεῖται (σημ. δὲ συνήθ. καὶ εὐφορεῖν, ὅθ. γεωργερόν).

(2) ('Εν τῷ ἄμα;) ὁμοῦ.

(3) Τάποπίσω.

'ς τὴν αὐτὴν πίσω του μερὰν ἔχει ἕνα κλησουράκι,
 ἐκεῖ νὰ 'πά νὰ ῥάξετε, 'ποῦ 'χει καλὸν λιμάνι·
 ζερβὰ ῥίξετε σῖερο, δεξιά τὸ παλαμάρι,
 'ς τὴν ὄστριατ τῆς φαρμακερῆ ῥίξετε σιγουράζαν,
 νὰ ἔγοῦν οἱ ναύταις γιὰ νερό κ' οἱ μέρες γιὰ ξύλα,
 καὶ τὰ μικρὰ ναυτόπουλλα νὰ σκάψουσιν τὸ μνημα,
 νὰ 'ναι μακρὺν νὰ 'ναι πλατὺ καὶ νὰ 'χη παραθύρι,
 νὰ 'μπαινὴν ἀέρας τὴν αὐγὴ κ' ἥλιος τὸ μεσημέρι.

16

Εἰς τὴν ἀπάνω γειτονειὰ κ' ὅλον εἰς τὴν ἀπάνω,
 φιλεῖ ἔρφος τὴν ἀερφήν, κουμπάρους τὴν κουμπάραν,
 ἐφίλει καὶ ὁ Σινοδινός (1) τὴν γυναικαερφήν του,
 ἐφίλει κ' ἐνερώτατ τη, φιλεῖ κ' ἀνερωτᾷ τη.
 «Μαρού, καὶ δέπ' παντρεύεσαι, Μαρού, δέμ παίρεις ἄντρα»;
 «Καὶ πῶς μου λές νὰ 'παντρευτῶ, νὰ πάρω ἄλλον ἄντρα;
 ἐσὺ συνόδημ μ' ἔκαμες, τὸν ἄντρα τί τὸθ θέλω;
 ὁμπρός ποδιά μου κόντηνε, κ' ὀπίσω μάκρυνέμ μου,
 τὴ ζώνην, ἄπου μου 'φες ἀπὸ τὸ Σαλονίκι,
 τρεῖς γίπλας τὴν ἐζώννουμην καὶ πάλι 'πόμενέμ μου,
 τώρα μονήτ τὴ ζώννομαι καὶ πάλι δέμ με φτιάννει·
 νὰ τῶξεν ἡ μάννα μου, πῶς εἴμ' ἐγγαστρωμένη!
 κάλλια μου 'τον νὰ κρεμαστῶ, γὴ νᾶμ' ἀποθαμμένη».
 «Μαρού, 'ς ἄθ' ἔες νὰ κρεμαστῆς κ' ἄθ' θέλῃς ἀποθάνῃς,
 βάλε τὸ φελλοκάλικο κ' ἔμπα 'ς τὸ περιόλι,
 καὶ φάε δάφνης τὸν καρπό, τῆς πρικοκληρῆς τὴν ῥίζα,
 καὶ ἄλε κ' εἰς τὸν κόρφο σου τρικέφαλον ἐφεῖ,
 τῆς ὀφιεντρας τὴν κεφαλὴν, νὰ 'ξέβῃ ἡ κεφαλὴ σου».
 Βάλλει τὸ φελλοκάλικο, 'ς τὸ περιόλι ἐμπαίνει,
 καὶ τρώ' τῆς δάφνης τὸν καρπό, τῆς πρικοκληρῆς τὴν ῥίζα,
 καὶ βάλλει κ' εἰς τὸν κόρφο τῆς τρικέφαλον ἐφεῖ,
 τῆς ὀφιεντρας τὴν κεφαλὴν, κ' ἐξέβγεν ἡ ψυχὴ της.
 Δέξου καὶ τὸ Συνοδινὸ 'ς τὸν μαῦρον κααλλάρη,
 κ' εὐρίσκει πρωτομάστορη καὶ πελεκᾷ κυοῦρι.
 «Νὰ ζήσης, πρωτομάστορη, τίος εἶτ' τὸ κυοῦριν»;
 «Ἀρκοντοπούλλα 'πόθανεν ἡ γυναικαερφή σου».
 «Νὰ ζήσης, πρωτομάστορη, κάμε το τὸ κυοῦριν,
 νᾶναιμ μακρὺν, νᾶναιμ πλατύν, νὰ παίρῃ δῶ νομάτους,
 κ' ἄς ἔχη περιπέζουλα γιὰ τὰ ντασκόλουρά μου».
 Δίνει βισσὰτ τοῦ μαύρου του κ' ὑπάει κ' ἀποσώννει.
 «Κάμετε γῦρον, ἀρκοντες, καὶ κύκλον, οἱ παπᾶς,
 καὶ τόπον, οἱ γραμματικοί, νὰ 'μπῶ νὰ 'δῶ τὴν κόρην».
 Ἐβκάλλει ἀργυρομάχαιρον ἀπὸ χρουσήν ἐθήκη,
 'ς τοὺς οὐρανοὺς τὸ πέταξε, 'ς τὸ χέριτ του τὸ πρᾶννει,
 κ' εἰς τὴν καρδιάτ του τὸ 'πῆξε κ' ἐξέβγεν ἡ ψυχὴ του.
 Ἐκεῖ 'ποῦ 'θήφτη ἡ λισρή, ἐξέβγε κυπαρίσι,

(1) Κατὰ τινὰς κύρ. ὄν. (μῶν κατὰ κοιν. σχηματ. συνογένος = σύγγονος, συγγενής, σύζυξ) ἢ παρὰ τὸ σύνδοξ; λέγομεν γὰρ καὶ συνοεύγω = συντροφιόζω, τάσσω (τιθάσω), μετὰ τινος σύνειμι (ἔτιμα γραμματικῶς ζητούντων).

κ' ἐκεῖ ποῦ 'θάφτ' ὁ νιώτερος, ἐξέβηκεν καλαμῶνας·
κάθ' αὐτὴν κυριακὴν, κάθ' αὐτὴν δευτέρα,
συββονατίζ' (1) ὁ κάλαμος, φιλεῖ τὸ κυπαρίσι.

17

Πέντ' ἄρκοντες καὶ ὁ Μαυριανὸς μὲν ῥύμηκ καταταίνου,
μὲν ῥύμηκ καταταίνουσι καὶ ἓνα στενὸν περνοῦσι,
καὶ ἄθλοισι δὲν εἶχαι καὶ ἄθλοισι ἐφέρα,
γὰρ τῆς καλαίς, γὰρ τῆς κακίαις καὶ γὰρ τῆς τιμημέναις·
ἐξέβηκεν ὁ κύρ Μαυριανὸς καὶ ἄς ἐπολλυκαυχεῖτο.
«Ὡς εἶτ' τὸ μῆλον κόκκινον καὶ τὸ κρουστάλλιν ἄσπρο,
καὶ τὸ κυδωνιν ἄβλαον, ἔσ' εἶν' κ' ἐμοῦ ἢ κυρά μου».
Καίενας δέτ τ' ἀντίκρουσε, μόνος ὁ σύγαμπρός του.
«Λήθεια τὸ λείεις, Μαυριανέ, καὶ ἀλήθεια τὸ καυχᾶσαι,
ὡς εἶν' ἢ πλεῖα μορφώτερη, ἔσσι πολλὰ ἀνείζει».
«Ἀρκόντισσά 'ναι καὶ ἄς πούλῃ, πλούσιά 'ναι καὶ ἄς ἀνείζη».
«Μακάρη καὶ νὰ ἀνείζει τάσημ' ἡλούραχ' της,
ἀμμέ ἀνείζει τὸ φιλὶ καὶ ἐσέναν ἐντροπιάζει».
«Ποῖός (2) νὰ τὸ 'ῆ, ποῖός νὰ τὸ πῆ, ποῖός νὰ τὸ μαρτυρήσῃ»;
«Ἐγὼ τὸ 'δα καὶ λέω το καὶ ἐγὼ τὸ μαρτυρίζω (3),
καὶ ἄδ' ἐπ' πιστεύγῃς, Μαυριανέ, καὶ ἄδ' ἐπ' πληροφορεῖσαι (4),
πῆαινε πλύσου καὶ ἄλλαξέ, καὶ ἄλλ' ἄλλ' ἄρχου (5) ῥοῦχα,
καὶ ἄλε καὶ τοῦ μαύρου σου ἄλλ' ἄρχου χαλινάρι·
πέρασ' ἀπὸ τῆς ῥύμης της, βάλε πού τὴν αὐλήτ της,
καὶ γνέψε της μὲ τὸ βεργί, γνέψε της μὲ τὸ μῆλον,
τότε νὰ 'δῇς, κύρ Μαυριανέ, καὶ νὰ καλοπιστέψῃς».
«Πῆεν εἰλούστη καὶ ἡλλαξέ καὶ ἡαλε καὶ ἄλλα ῥοῦχα,
καὶ ἡαλε καὶ τοῦ μαύρου τοῦ ἄλλ' ἄρχου χαλινάρι,
περνᾷ καὶ ἀπὸ τῆς πόρτας της, βάλλει πού τὴν αὐλήτ της.
«Ποῖός εἶν' ὁ κλειοκράτορας (6), ποῖός εἶν' ἐδῶ πορτάρης;
ποῖός εἶν' ἀπὸ τῶρίζ' ἐδῶ ἐτοῦτο τὸ καστρίσι»;
«Ἐγὼ 'μ' ὁ κλειοκράτορας, ἐγὼ 'μ' ἐδῶ πορτάρης,
ἐγὼ 'μαι πού τῶρίζω 'δῶ ἐτοῦτο τὸ καστρίσι,
ἐμπα νὰ φᾶς, ἐμπα νὰ πιῇς, ἐμπα κάμε κονάκι».
«Ἐμπαίνει καὶ ὁ κύρ Μαυριανὸς καὶ θώχτει (7) καὶ κοιμάται·
καὶ μέσα 'ς τὰ μεσάνυχτα μαῦρός του χιλιμήντρα.
Μαῦρος ἐχιλιμήντρασε, σὰτ τοῦ κύρ Μαυριανοῦ 'ναι».
Μωρὴ σκύλλα, μὴρ' (8) ἀνομή, μωρὴ κακὴ ὑναῖκα,
τόμ' μαῦρον ἀνεγνώρισες, καὶ ἐμένα δὲ γνωρίζεις»;
«Ἦβγαλε τὸ σπαθάκι του, κόβγει τὴν κεφαλὴτ της,
καὶ ἀπεί τοις τὴν ἐπόσφαξεν, ἐκρολυπήθηκέτ (9) τη.

(1) Συγγονατίζει.

(2) Πός (;)

(3) Ἦ μαρτυραίνω.

(4) Ὁρθ. πληροφοροῦμαι = καταπεῖθομαι ἐκ τοῦ πράγματος.

(5) Ἀρχ(ος =)ων.

(6) Ὁ κληδοῦχων, κλειδοφύλαξ.

(7) Κατακλίνεται.

(8) (Πρβλ. βαί' = βαιά).

(9) Τὴν ἐπέθησε σφόδρα (πρβλ. ἀκροπενήτης).

«Γιὰ 'δὲς χειλούρια κόκκινα, ἀμμ' εἶναι 'ξασπρισμένα,
γιὰ 'δὲ στηθούρια κάτασπρα, ἀμμ' εἶναι 'χλωμιασμένα».
Φεύγει, μισσεύγει κλαίωντας, 'ς τῆς συντροφιάτ του 'πάει.
«Πῶς ἤκαμες, κύρ Μαυριανέ; ἔες, ἐπίστεψέ τα»;
«Μακάρ' ἄς ἡμου 'σάν καὶ ὅφες καὶ ἄς εἶχε καὶ ἄλλους τόσους».

18

Στρατιώτην ἐκαλέσασι 'σὲ μακρονὸ σφερί,
καὶ τὸ σφερίν εἶμ' μακρὺ, καὶ ὁ νιὸς εἶκ' κουρασμένος·
πιάνει τὴν ἀλοόβεργα, 'ς τ' ἀχύρικ (1) καταταίνει.
«Ποῖός εἶν' ἀπὸ τούτους μαύρους μου, ποῖός εἶπ' πού τὰ φαριά μου,
ποῖός εἶν' ἀψὺς (2) καὶ γλήγορος, νὰ τὸν κααλικέψω,
νὰ στράψῃ 'ς τὴν ἀνατολὴ καὶ νὰ 'βρεθῇ τῇ δύσει»;
Καὶ ὅς' ἄλλα τάκούσασιν, οὐλα βουὰ 'πομείναν,
καὶ ὅσα μουλαροόρδανα, τὸ αἶμα 'κατουρήσαν,
μόνον ὁ ἔρος ὁ Ψαρός (3) ἤτρωε καὶ 'μιλεῖ του.
«Ὅπου 'ναι γάμος καὶ χαρά, 'πᾶσι τὰ νειὰ μουλάρια,
ὅπου 'ναι πόλεμος φριχτός, 'παίρνουν ἐμὲ τὸν γέρο·
βάλε με μῆνα 'ς τῇ ταῇ (4) καὶ τρεῖς εἰς τὸ παχάρι,
βάλε με τρεῖς καὶ τέσσαρες μέσα 'ς τὸ περιόλι,
νὰ φάω χορτολείαν (5), νὰ φάω καὶ τριφύλλι·
καὶ ὡς ἂν ἀλλάξ' ἡ τρίχα μου, σελλοχαλίνωσέ με,
βάλε μου σέλλαις δρωέκα καὶ χαλινάρια δέκα».

19

Τὸ χελιόνι τὸ μικρό, τὸ μικροχελιόνι,
ὄντ' ἐβγή ἀπὸ τὰ πέλαη, καὶ εἰς μαύρηπ πέτραν κάτση,
καὶ σείση τὰ φτερούια του καὶ χαμοκηλάση,
μίλιν ὑπᾶτ τὰ κάτεργα, καὶ δρὸ 'πᾶν τὰ νερά τω,
καὶ ὅπ' ἀνταμώσου τὰ νερά, πύργος ξετελεμένος,
πύργος καὶ σιερόπυργος καὶ μαρμαροχτισμένος,
μέτ τὸ ὑαλίμ, μέτ τὸ ψηφίμ, μέτ τὸ μαργαριτάρι,
καὶ μέτ τὸ κερομάστιχον ἦτο σοβατισμένος·
καὶ μέσα κόρη κάετα τρεῖς χρόνους 'ξωρισμένη·
μὴ' ἄρχος τὴν ἐξώρισε, μὴ' μητροπολίτης,
ἢ μάνα της καὶ ἀφέντης της οἱ δρὸ τὴν ἐξώρισε
γιὰ 'νοὺς στρατιώτ' ἀγκάλιασμα, γὰρ 'νοὺς στρατιώτ' ἀάπη.
Καὶ μὲτ' αὐτὴν λαμπρήμ, μὲτ' αὐτὴν κυριακήμ, 'πισήμα εἶν' ἡμέρα,
ἐπέρασεν ἡ μάνα της ἀπὸ τῆς γειτονιά της,
καὶ ἐστάθη καὶ ἐχαιρέτατ τη, στέκει καὶ χαιρετᾷ την.

(1) Ἄλλ. ἀχούρι, ἀχυρών.

(2) Ὁξὺς, ταχύς.

(3) Ξάνθος, ὁ ἕτερος ἵππος Ἀχιλλέως καὶ Ἑκτορος.

(4) Χιλός.

(5) Ἀντὶ λειαδόχοτον = λειβαδόχοτον (Ἰδ. λογόφιλος, ψυχοπονοῦμαι (πονόψυχος) φυλλοξήρα).

«ὦ, γειά σου, κόρ', ἂν ἔφαιες, καὶ γειά σου, κόρ', ἂν ἤπιες,
καὶ γειά σ', ἂν ἐλησμονήσες τὸν νεῖδον ὅπου σ' ἐφίλει».
«Ἄν ἐλησμονήσες ἐσύ, μάννα, τοῦ ποθητοῦ σου,
ἐξελησμονήσα κ' ἐγὼ τὸν νεῖδον ὅπου μ' ἐφίλει».

20

Δρώεκα βεργολιεραὶς καὶ κατὰ δρόο πλεμέναις
βασιλικὰ ποτίζασι, βαρσάμια ἔξφυλλίζαν·
ἢ μιὰ τῆς ἄλλης ἦλεε κί' ἄλλη τῆς ἄλλης λείει·
«Χριστέ, καὶ νὰ προύλασι δρώεκα παλληκάρια,
νὰ πάρῃ κάθα εἰς τὴν μιὰ καὶ πᾶσα μιὰ τὸν ἕνα»!
Κί' ἀκόμ' ὁ λόος ἦστεκε 'ς τῷ λιερώτ τὸ στόμα,
δέξου τοὺς κ' ἐπρούλασι 'ς τὸν κάμπον καθαλλάροι,
καὶ πιάνει κάθα εἰς τὴν μιὰ καὶ πᾶσα μιὰ τὸν ἕνα·
μαῦρος ἐφίλει τὴ ξαθθὴν, ἄσπρος τὴν μαυρομμάτα,
μελαχροινὸς καὶ νόστιμος τὴν γατανοφρουάτη,
φιλοῦσι καὶ συμποῦσιν αἱ φιλοῦ καὶ ἀνερωτοῦται.
«Κόραις, δὲν ἔχετ' ἀερφούς, δὲν ἔχετ' ἀξάερφους»;
«Δὲν ἔχομε μὴ' ἀερφούς μὴε πρωτέξερφους,
'μὲ' ἔχομε κύρη γέροντα, πολλὰ γέρος δὲν εἶναι,
γέροντας εἶναι 'ς τὴν βουλὴ καὶ νεῖος εἰς τὸ κουτέλιο» (1).
Ἐπροὔλαν ὁ γέροντας, 'ς τὸν κάμπον ἀναφαίνει,
κραεῖ λαοὺς καὶ πέρδικας καὶ ἀγρίμῃα 'ς τὸ λουρί του,
κραεῖ καὶ σιερόβεργα 'ς τὸ χέρι κ' ἤπαιζέτ τη.
Στρηγγειὰ φωνήτ τὴν ἤσυρεν ὅση καὶ ἂν ἐβουλειέτο.
Ὁ εἰς κόφτει 'ς τὸ ποταμόν, ἄλλος κόφτει 'ς τὸ ῥάκι,
κ' ἐκεῖνος 'ποῦ τὴν ὠμορφὴν ἐπηλοήθηκέτ του (2),
ὁ κάρυάς (3) τοῦ σφύριζε κ' ἡ γλῶσσά του κηλαίει.

21

Γέμουν οἱ κάμποι τᾶλλα καὶ τὰ οὐνιὰ στρατιώταις,
καὶ τὸ σεράχιον ἄρχοντες πεζοὺς καὶ καθαλλάρους,
καὶ τὸ Σιναφινόπουλλο βαρεῖα 'ν' ἀρωστημένο,
βαρεῖα 'ναι τόσοδ δυνατά, κεῖναι γιὰ ν' ἀποθάνῃ,
καὶ 'ναιοκαταιαίνουσι γιάτροι κί' ἱατρολόοι.
Δεξιά κάετο ἡ μάννα του, κί' ἀριστερ' ἀερφή του,
κ' εἰς τὰ προσκεφαλία του ὁ βασιλιάς ἀτός του·
βαστᾷ μαντῆλι καὶ κερί, τοὺς ἰδρὺς τοῦ σφογγίζει,
καὶ φέγγει κ' ἐνερῶτατ το, φέγγει κ' ἀνερῶτατ το.
«Πέ μου, Σιναφινόπουλλο, ποῦ τῶρες τὸ φαρμάκι»;
'Οψὲς ἀργὰ ἐπέρασα 'ποῦ τὴ ξενοιχοῦσα (4),

(1) Consilium, βουλὴ, φρόνησις.

(2) Ἀπηλοῦμαι=ἀνταποκρίνομαι εἰς τὸν καλοῦντά με (κυρ. μακρόθεν), ἀνταυδῶ.

(3) Ἡ φάρυγξ, λέγεται καὶ κάρουλλας.

(4) Ξενοδόχον.

μετ τ' Ἀντρονίκου τὸν υἱὸ καὶ μετ τὸν Κωσταντῖνο,
ὅλους ἐκέρνα τὸ κρασί κ' ἐμένα τὸ φαρμάκι,
κ' ἐπῆρα τὴν κατηγορίαν ἀπὸ τὸν κόσμον ὅλον.

22

Μιὰ κόρη 'ποῦ τὴν Λίβανον ὕφαινε κ' ἐτραούει,
κ' ἐβγαίνει ὅγλος (1) τοῦ μασουριῶ κ' ἔχτυπος τοῦ πετάλου,
κ' ἡ ἀονῆ (2) τῆς λιερῆς τὸν ἥλιον ἀνεντρεϊόννει (3).
«Ἦλιε μ', ἂν ἦς ὡσὰκ κ' ἐμέ, γῆ κάλλις 'ποῦ τὰ 'μένα,
προὔλαε 'ς τὰ περάματα, νὰ φέξης καὶ νὰ φέξω».
Καὶ ξεπροὔλλει καὶ θωρεῖ τὴν κόρην ἅπου φαίνει.
«Ἐγὼ μαραίνω βάρσσαμα, ἐγὼ μαραίνω 'δυόσμους,
κ' ἐσύ μαραίνεις ἄουρους (4) πεζοὺς καὶ καθαλλάρους».

23

Ὁ ἀητὸς ἐπέρασε 'πὸ 'πάνω 'ποῦ τὸ βάτιον,
'ποῦ ἡ πέρδικα ἔσεκάλιζε, 'ποῦ ἡ πέρδικα κοιμᾶτο,
καὶ θλιερὰ τραούησε καὶ σιγανὰ σφυρίζει.
«Ἐύπνησε, περδικοῦλλά μου, καὶ γλυκοσυνοιά μου,
κάπου τὰ σύνναθ' ἔρχομαι, νὰκούσης τὴν λαλιὰ μου».
«Ἐυπνὴ 'μ' ἐγὼ καὶ ἀκούω σου, 'που κηλαεῖς γιὰ 'μένα,
τὴν ἐμιλιάς σου τὴ γρυκῶ (5), κέγνώρισά σε κόλια» (6).

24

Κόρη τὸ μαζελλάρι σου τὸ μεσονυχτικὸς σου
μοῦ τό 'στείλες νὰ κοιμηθῶ καὶ νὰ τάνερωτήξω.
«Πέ μου, μαζελλαράκιμ μου, πέ μου, προσκέφαλόμ μου,
ἄμ μ' ἀπαῖ ἡ λιερῆ, ἄμ μ' ἀπαῖ ἡ κυρά σου».
«Ἀφέντη, σὰς σου 'θυμηθῇ δᾶ' ὥραις τοῦ μεσονύχτου,
τὸ πόπλωμ' (7) ἀγκαλιάζεται, τὰ μαζελλάρια σφίγγει,
καὶ τὰ σεντόνια συντυλεῖ (8) καὶ ἄκρα τὰ σφεγγόννει» (9).

25

Ἀπόψ' ἐποκοιμήθηκα 'ς τῆς κόρης τὸ τραχήλι,
καὶ ὀληνυχτῆς ἐφίλουτ τη κί' ὀληνυχτῆς φιλῶ τη,

(1) Κρεγμός.

(2) Ἀονή, φωνή.

(3) Ἀνανδροῖ.

(4) Λουρος (ἂ κοῦρος) ὡς καὶ ἀγόρι (κόρος).

(5) Ἴσ. ἀγρυκῶ, (σιωπῶν) ἀγρυκῶμαι.

(6) (Ὁλμπ.) πρὸς τούτοις, ἐν ταύτῳ· ἡμ. λέγομ. κιόλα.

(7) Μῶν πέπλωμα, ὡς πορ(=περ)πατῶ; ἄλλοι θέλουσιν ἐφάπλωμα.

(8) Συντυλίσσει.

(9) Καταδέει, μοσκέφει.

καὶ μέσα 'ς τὴν βαθὴν αὐγὴ δὲ ὥραις νὰ 'ξημερώσῃ,
 'γρυκῶ τῆς κόρης κῆλαιε, 'γρυκῶ τῆς κῆλεῖς μου:
 «Σηκώσου, ξένομ, μίσεψε, σηκώσου, ξένοφ, φύε,
 μὴ 'ξημερώσῃ, ξένομ μου, κ' εὐροῦς σε 'ς τὴν αὐλήμ μου,
 κ' ἐσέ, ξένομ μου, δείρουσι, κ' ἐμὲ σκοτώσουσίμ με».
 «Καὶ ποῦ νὰ πάω, λιέρῃ, καὶ ποῦ νὰ 'πάω, κόρη»;
 «Σηκώσου, ξένομ, μίσεψε κάτω 'ς τῆς κρηαῖς τῆς βρύσαις,
 καὶ πάρε καὶ τὸμ μαῦρόσ σου εἰς τὸ ἐντρότ τὸδ δέσε,
 νὰ 'βρῶ 'φορμῆτ τῆς μάννας μου κ' αἰτίαιτ τοῦ κυροῦ μου:
 Μάννα, δὲν ἔχομεν νερόν· νὰ 'πάω νὰ ἐμώσω».
 Κ' ἔτσι καὶ τοῦ τό 'λεεν, ἔτσι τὰ κατασταίνει·
 ἀπεί τοῖς ἐκαταίηκε τρία σκαλιὰ τῆς βρύσης,
 'Ερίσκει τὸν νεῖδ κ' ἐκείτο 'σὲ λεμονιᾶς τὴρ ρίζα,
 φέρνει νερό καὶ γύρνει του κ' ἄωροζύπνησέτ το·
 ἤννοιζέτ τῆς ἀγκάλαις του κ' ἐσφιχταγκάλιασέτ τη·
 κ' ἤρτεν ἡ μάννα κ' ἠῤρέτ τη 'ς τὰούρου τῆς ἀγκάλαις.
 'Ποῦ τὰ μαλλάκια τὴν ἀρπᾶ κ' εἰς τὰ πηλὰ τὴρ ρίχτει.
 Δὲν ἤκλαιετ τὰ ροῦχὰ τῆς τὰ λοχτοπατημένα (1),
 ἄμμ' ἤκλαιε τὸν ἀπὸ (2) 'ποῦ δέτ τὸν ἐκαλῶε (3).

26

Δὲν ἦτο κρῖμα κὶ' ἄικο, δὲν ἦτον ἀμαρτία,
 νὰ ζέψουσιν τὸν Κωσταντήμ μετ τᾶγριοβ βουάλλι;
 κ' ἦτο τᾶλτροσ σίερο κ' ἡ ζεύλαις ἀτσαλλέναις,
 κ' ἦτο τὰ ζευλοράμματα (4) 'πὸ σιεραλυσίν,
 ὅπου 'το χῶμα καὶ πηλός, ὁ Κωνσταντῆς ἐνίκα,
 ὅπου 'το χαλικοχλασιὰ (5), ἐνίκα τὸ βουάλλι.

27

Μαρού, καὶ δὲπ 'παντρεύγεςαι, νὰ πάρης παλληκάρει,
 νὰ πάρης ἄντραμ μαραγκὸ κὶ' ἄντρα καραοκύρη,
 κὶ' ἄντρα περαματαρητὴ κ' ἄντρα ξενοφύαρη; (6)
 «Καλέ, καὶ πῶς νὰ 'παντρευτῶ, καὶ πῶς νὰ πάρω κὶ' ἄντρα,
 'π' ὀμπρός ποδιὰ μου κόντανε κὶ' ὀπίσω μάκρυνέμ μου;
 τὴ ζώνην, ἄπου μοῦ 'φερεις ἀποῦ τὸ Σαλονίκι,
 γιπλὴ τριπλὴτ τὴ ζώννουμη, καὶ πάλ' ἐπόμενέμ μου,
 τώρα τὴ ζώννομαι μονήκ καὶ πάλι δέμ με φτιάνει·
 θέλω γιὰ νὰ 'βγῶ 'ς τὸ οὐνόν, νὰ γύρω τὸ λαγγάι,
 γιὰ νὰ 'βρῶ τᾶγρια θεριὰ καὶ φεῖδια φτερωμένα,
 νὰ φᾶσιτ τὸ κορμάκιμ μου, Συνόδιμ μου, γιὰ σένα.

(1) Λακπατημένα, κλωτσοπατημένα.

(2) ἀγαπητὸς (ὡς πειθός, ὀφ(αν)ός, κομπός), εἰ μὴ τὸν ἀπὼ κατὰ τὴν κοιν. (;)

(3) ἐκαλοεῖδε.

(4) Τὰ ζευγλόδεσμα.

(5) Χογλακουρά, λιθοβουνιὰ.

(6) 'Αποδημητήν.

28

Σ' τῆς Μυντιλήνης τὸ τσαρσί, 'ς τῆς Μπόλης τὸ παζάρι,
 πέντε μαστόροι ράφουσι καὶ δέκα μαθητάες,
 'μμ' ἓνα μικρὸ ραφτόπουλλο ράφει καὶ τραουδάει.
 «Καθάϊμ μου χρουσόφαντο καὶ χρουσοκεντημένο,
 νὰ 'θώρουτ τὴν κυράσσας σου, νὰ 'φίλουτ τὴν ποδιὰς σου,
 καὶ νὰ σφιχταγκάλιαζουμ μ' αὐτὴν 'ποῦ θὰ σὲ ἄλῃ».
 Βασιλοπούλλα τ' ἄγρυκᾶ ἀπὸ τὸ παραθύρι.
 «'Αδ δέτ τὰ 'πῶ τοῦ μάστορη, πῶς τραουᾶς καὶ ράφεις»!
 «'Σαμ. 'πῆς ἐσὺ τοῦ μάστορη, πῶς τραουᾶ καὶ ράφω,
 θὰ 'πῶ κ' ἐγὼ τοῦ βασιλῆα, πῶς εἶς ἐγγαστρωμένη,
 ἐγγαστρωμένη δὲν μὴνῶ καὶ φεγγαριῶτ τεσσάρω».

29

'Αουρος κόρην ἀπᾶ, κ' ἐκείνη δὲν τὸθ θέλει·
 ἡ κόρη πιάνει τὸ σταμνίν, νὰ πάη νὰ γεμίση,
 καὶ ὁ νεῖδς 'παίρνει τὸμ μαῦρό του, νὰ 'πᾶ νὰ τὸπ ποτίση·
 καὶ ὡς ἐσυναπαντήχθησαν εἰς τὰ σκαλιὰ τῆς βρύσης,
 ἐποδιαντρέπη (1) κ' εἶπέ της· «Ἐαθθὴ μου, ἀπῶ σε».
 «'Αμ. μ' ἀπᾶς, ἀπᾶ με, 'μμ' ἐγὼ ἄντρα δέσ σε θέλω,
 μὴ' ἄντρα μὴε μισθεργόμ, μὴε καὶ δουλευτήμ μου,
 μὴε περαματαρητὴν ἀποῦ τὴν γειτονιάμ μου.
 Χρυσὸν ἐγκόρφικ κᾶγ γεινῆς, καὶ πέσης 'ς τὴν αὐλήμ μου,
 κ' ἰῶ σε καὶ γνωρίσω σε, δὲ σκύβω νὰ σὲ πιᾶσω».
 Τὸν παίρνει ἡ παραπόνεση κ' ἡ 'υπεριὰ (2) καὶ φεύγει,
 καὶ 'παίρνει τὸ στρατὶ στρατί, κ' ὑπάει 'ς τῆς αὐλαῖς του.
 «Στρῶσε, μάννα, τὴ κλίνημ μου, νὰ πέσω νὰποθάνω,
 ὡμορφηκ κόρην ἀπῶ, κ' ἐκείνη δέμ με θέλει».
 «Καὶ ποῦ 'ν' τὰ γιατροσόφια σου, καὶ ποῦ 'ναι τὰ χαρτιὰ σου»;
 «'Εμοῦ τὰ γιατροσόφια μου δὲ γράφουθ θεραπείὰ μου».
 «Υἱέ μ', ἂν εἴν 'ἔτσι 'ποῦ λές, προξενητὴν νὰ στείλῃς».
 Στέλλει 'κονόμους δρώεκα, καὶ δεκωχτῶ νουάρους,
 σαρανταδρῶ γραμματικούς καὶ με τὴν συνοδιᾶτ τω.
 Σαράντα 'μέραις κάμνουσι, τῆς σκάλαις ν' ἀναιοῦσι,
 κᾶλλαις σαραντατέσσαρες, τῆς κόρης νὰ τὸ 'ποῦσι.
 «Ποῦ 'σαν ἐδῶ γραμματικοί, ποῦ 'σαν ἐδῶ νουάροι»;
 «'Ο Κωσταντῆς 'μᾶς ἤστειλε, γυναῖκα νὰ σὲ πάρη.
 Δύνεται βίος κουαλεῖ (3) τὸν ἄουρο (4) κλαεύγει,
 γύνεται καὶ τὴθ θάλασσας σιτάριν νὰ τὴ σπείρη
 χρουσόφυλλο, χρουσόρριζο (5) καὶ χρουσοκαλαμᾶτο,
 καὶ μετ' ἄργυροδράπανα νὰ 'μπῇ νὰ τὸ θερίση,
 νὰ κάμη καὶ τ' ἄλῶνίτ του ἀνάμεσα πελάου,

(1) Λύσας τὴν ἐντροπήν (;) (ἴδ. ἀποδιαντρέπομαι).

(2) (;) Τὸ παράπονον (ἐκ φιλοτιμίας).

(3) Ἡ ἄλλ. πελεκᾶ.

(4) Λέγει (aurum) τὸν χρυσόν.

(5) Πρωτόστερον.

μήε καὶ τᾶχερο βραχῇ, μήε καὶ τὸ σιτάρι.
«Ὡὰφ φυριάζ» (1) ἡ θάλασσα καὶ σπείρη τὸ σιτάρι,
τότε κέμεν ὁ Κωσταντῆς γυναῖκα θά με πάρη» (2).

30

Ἰδέε, μάννα, ιδέε, μαννίν, ιδέε, μαννίσσα, 'ποῦ 'το,
ἀποῦ 'χει τῆς ἐννὶ ἀερφούς (3), τὴν Ἀρετοῦσα κόρη.
τὴν ἤλουνε 'ς τὰ σκοτεινά, τὴν ἤπλεε 'ς τὸ φέγγος,
τὴν ἐμοσχοπιπερίζεν ὄξω 'ς τὸ φεγγαράκι.
Μαντάτα πᾶσι κ' ἔρχονται ἀποῦ τῆς Βαβυλῶνα,
νὰ 'πάρουν νὰ 'παντρέψουσι τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα.
δὲθ θέλουν οἱ ἐννὶ ἀερφοί, δὲθ θέλει μὴ' ἡ μάννα,
'μυ' ὁ Κωσταντῆς ἤθελεν, ἀποῦ 'το ταξιδάρης,
κ' ἦτο καὶ τὰ ταξιδιὰ του κάτω 'ς τῆς Βαβυλῶνα.
«Μάννα, νὰ τὴν 'παντρέψωμετ τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα,
νὰ 'χουτ τὰ ξένα 'παντοχὴ (4), κ' ἐγὼ ὁ καμένος θάρρος».
«Υἱέ μ', ἄλ λάχη θάνατος, ποιός θέν νά μου τῆφ φέρη»;
«Μάννα, 'ς ἄλ λάχη θάνατος, ἐγὼ θά σου τῆφ φέρω».
'Επῆραν κ' ἐπαντρέψατ τῆτ τὴν Ἀρετὴ 'ς τὰ ξένα.
κ' ἦτον ὁ χρόνος δίσεκτος (5) καὶ ἀύριστος ὀπίσω,
κ' ἦπεσετ τὸ θανατικὸν εἰς τὴν παντέρμηχ χώρα.
'ποθαίνουν οἱ ἐννὶ ἀερφοί, ψυχομαχεῖ κ' ἡ μάννα,
'ς ὅλα τὰ μνήματά κλαίει, 'ς ὅλα μυρολοᾷ τον:
«Ἀνάθεμά σε, Κωνσταντῆ, ἡ γῆς μὴ σε χωνέψη,
τὸ τάξιμοτ 'ποῦ μοῦ 'ταξες, πότε θά μου τὸ κάμης»;
'Ο Κωσταντῆς 'σάτ τ' ἄκουσε, τριῶν 'μερῶ θαυμμένος,
κάμνει τὸ μνημά τ' ἄλλο, κάμνει τὴ πλάκα σέλλα,
'ς τῆς Ἀρετῆς ἐμάηκε κ' ἡῦρε χορὸ στεμμένον.
«Ἐλα, τάερφι μ' Ἀρετῆ, ἡ μάννα μας σὲ θέλει».
«Ἄν εἶναι γάμος γῆ χαρά, νὰ στολιστῶ, ν' ἀλλάξω,
ἂν εἶναι θλίψη γῆ χολή, νὰ 'ρτω μετὰ τὰ θλιμμένα».
«Καθὼς εὐρίσκεσ', Ἀρετῆ, ἔλα, κ' ἔτσα σὲ θέλει».
'Σ τὴ στράταν ἀποῦ περπατοῦ, καὶ τὰ πουλλιὰ φωνάζου:
«Νὰ τό 'ξερεν ἡ Ἀρετῆ, νὰ τό 'βαλεν ὁ νοῦς της,
πῶς περπατεῖ μετὰ τῆς νεκρὸς μετὰ τῆς ἀποθαμένους»!
«Ἀκούε, τάερφι Κωνσταντῆ, τί κηλαοῦτ τάόνια»;
«Ἄφης, τ' ἀέρφι, τὰ πουλλιὰ, καὶ ὅ,τι καὶ ἄθ θέλ' ἄς λέου,
κ' ἐγὼ θὰ 'μπῶ 'ς τὴν ἐκκλησιὰν νὰ κάμω τὸ σταυρόμ μου».
Κ' ἐκεῖ ἄς τὸν 'καρτέρεψε 'ς τ' Ἀγιωργιοῦ τὴν πόρτα,
'γρυκᾷ τῆς πλάκας καὶ βροντᾷ, τοῦ Χάρου καὶ μουγγρίζει,
ἀκούει καὶ τοῦ Κωσταντῆ καὶ βαρῶναστενάζει.
«Καλὰ τὰ 'λέατ τὰ πουλιὰ, καλὰ τὰ κηλαοῦσα,
πῶς πορπατῶ μετὰ τῆς νεκρὸς, μετὰ τῆς ἀποθαμένους».

(1) Ἐπιλήτη, στερέψη. (Ὁλ.) παρενθέσει τοῦ ὡς καὶ φθιάση, πεθθεριὰ, λιμν[καλαμ]ῶνας· ἐῖ ἄλλοις δὲ τὸ συγκόπτουσι, μ[ι]ά, τρά, τά, ἀγρόγατος.

(2) Ἀκατόρθωτ, πρότασις, (ἐμφαν. ποιητ. εὐφυΐαν).

(3) Δηλ. τὸ πρὸς ἀλλήλους.

(4) Ὑσ. ὑποδοχήν.

(5) Τὸ ἀπαίσιον τοῦ δισέκτου χρόνου καὶ καθ' ἡμᾶς ἤδη πιστεύουσιν αἱ γυναῖκες.

Τὰ κλάματα τὴν 'παίρουσι, 'ς τῆς μάννας τῆς ὑπάει:
«Σήκου, μαννάκι μ', ἀννοιξε, σήκου, γλυκειά μου μάννα».
«Ἄν ἦσαι Χάρος, ἔπαρμε, καὶ ἂν ἦς' ὁ χτρός μου, φύε,
κὶ' ἂν ἦς' ἡ γλυκοκόρη μου, νὰ σηκωθῶ ν' ἀννοιζῶ».
«Σήκου, μαννάκι μ', ἀνοιξε, κ' ἐγὼ 'μ' ἡ Ἀρετοῦσα,
ἀποῦ 'στείλες τὸν Κωσταντῆ, γιὰ νὰ 'ρτη νὰ μ' ἐπάρη».
«Ὁ Κωσταντῆς ἐπόθανε τῶρ' ἀπὸ τρεῖς ἡμέραις».

31

«Σαράντα κλέφταις ἤμεστα, σαράντα χαραμίταις (1),
τὰ βράχη (2) τὰ γυρίζαμεκ κάτω τὰ περιάλια (3),
εἶχαμ' ἀρνιὰ κέτρώαμε, κριάρια σουβλισμένα.
κ' ἐκεῖ 'ποῦ 'τρώ κ' ἐπίναμε κὶ' ἀποῦ 'χαροκοποῦμεν,
βάλλομεν ὄρκο 'ς τὸ σπαθί κ' εἰς τ' ἄγιον εὐαγγέλιον,
ὅποιος 'ρωστήση 'π' ὅλους μας, νὰ μὴ τὸπ παραιτοῦμε».
Καὶ ἀκόμ' ὁ λόος ἤστεκεν ἐκεῖ, 'ποῦ τὸν ἐλέαν,
ἐρώστησεν ὁ πλειὰ καλός, ὁ πλειὰ καλήτερός τω.
σαράντα μέραις τὸ βαστοῦ σαράντα παλληκάρια,
'μμε 'πάνω 'ς τῆς σαρανταμιά πολλὰ τὸ βαραθῆκαν,
καὶ λείει ὁ ἕνας τᾶλλονοῦ καὶ λείει ἄλλος τᾶλλοῦ των.
«Ἐλᾶτε νὰ τὸθ θώκωμε (4), καὶ δὲτ τὸτ ταγιαντοῦμεν,
ἐλῶσασι τὰ ροῦχά μας, 'σκουριάζατ τ' ἄρματά μας».

32

Τέσσαρες λόντραις (5) ἤμεθα κ' ἡ τέσσαρες κουσέρβα (6),
κ' ὑπᾶν ἡ δρῶ γιὰ τὸν Μωριᾶ κ' ἡ ἄλλη γιὰ τ' Ἀνάπλι,
κ' ἡ λόντρα τοῦ Βελῆ πασσᾶ ὑπάει γιὰ τὴ Μπόλη.
Βαρεῖα φουρτίνα τὴλ λαλεῖ, καὶ θέν νὰ τῆχ χαλάση,
μιά θάλασσα καταίηκε κ' ἐπαίρει τὸ κατάρτι,
καὶ 'ξαναεστερόνει τῆς καὶ 'παίρνει τὸ τερόνι.
κ' ἕνα μικρὸν ναυτόπουλλο τὸ πλειὰ μικρόν ἀπ' ὅλα,
'πάνω 'ς τὸ τρίγκον ἤκατσε στρηγγειᾶφ φωνῆτ τῆς σύρνει.
«Ἄμε, φωνή μ', ἀπόσωσε 'ς τῆς μάννας μου τὸ σπίτι,
καὶ ἂν εἶναι νύχτα, μὴ τὸ 'πῆς, καὶ αὐγῇ, μὴ τὸ λαλήσης,
καὶ ἂν εἶν' ἀποξημέρωμα, γλυκὰ κηλάησέ το,
κ' εἰπέ της, πῶς πνιούμεστα 'ς τὸ Σανταρλὶν ἀπ' ὄξω,
νὰ πιᾶση ἡ μάννα τῆς 'γιαλοῦς κ' ἡ ἀερφὴ τάνάπλοια (7),
νὰ 'βρίσκ' ἡ μάννα τὸ κορμί κ' ἡ ἀερφὴ τὰ χέρια.
«Υἱέ μου, ποῦ 'ν' τὰ χέρια σου καὶ ποῦ 'ναι τὰ μαλλιὰ σου»;
«Τὰ 'ξάρτια πῆρατ τὰ μαλλιὰ καὶ τὰ σχοινιὰ τὰ χέρια,
τῆς ἔρημαις τῆς ὠμορφιαῖς τὰ ψάρια τῆς ἐφάαν».

(1) (Ἰδ. 10),

(2) Λέγει ἄρα γε τὰς βράχιας (βρηγμῖνας), ἢ βραχάδας ἢ βρωγᾶς;

(3) (Περὶ ἔλς)

(4) Ἀφήσωμεν κάτω, καταθέσωμεν.

(5) (ῖ)

(6) (concero); concerte=δλάδην.

(7) Ἰσ. τοὺς λιμένας, εἰς οὓς ἐπανερχονται τὰ πλοῖα.

33

Εἰς τὴν ἀπάνω γειτονιά κ' εἰς τὴν ἀπάνω ῥύμην
ἔχει ἄγιο καὶ πνευματικό, καλὸν ἐξαοράρη,
καὶ ἔξαορεύγει τῆς μικραῖς καὶ ὄλαις τῆς μαυρομμάταις.
Ἐπῆα νὰ ἔξαορευθῶ, νὰ πῶ τὰ κρίματά μου.
«Πνευματικὲ μου καὶ ἄγιε μου, καλέ μ' ἄξαοράρη,
ἔχω ὑναῖκα κ' εἰμ' μικρή, καὶ πεθθερέαμ μὴάλη».
«Τῆπ πεθθερέας σου τίμα την, νὰ πάρης τὴν εὐχὴτ της,
καὶ τῆμ μικρὴν ἀναίτρεφε, νὰ τήχ χαρῆς μὴάλην».

34

Πέρδικαν ἐχαιρέτησα, καὶ δέμ μ' ἀπηλοήθη,
γῆ μάχηγ γῆ κακίαν ἔχει, γι ἄλλοτ τῆς προξενεύγου.
Ρίχτω τὰ βρόχια 'ς τὰ βουνά, τὰ ἔοβεργα 'ς τῆς κάμπους,
τὰ δίχτρα τὰ μεταξωτὰ εἰς τῆς κάτακρηαῖς βρύσες·
κ' ὑπά 'ἡ πέρδικα νὰ πιῇ, νὰ πιῇ, νὰ κουλουμπήση,
τὰ ἔχτρα πουσικλόνουτ τη, κὲ ὁ κυνηγὸς ἀρπᾷ την.
«Ἀχαμνοπιὰς (1) με, κυνηέ, νὰ μῆμ με βρουχαρίσης» (2).
Πιάνει καὶ μεταπιάνει τη, σύρνει φτερά, πετᾷ του,
καὶ ἀπὸ λαγγάιν ὥς βουνὶ τὸκ κυνηὸν ἐβρίζει.
«Βρὲ κυνηέ πανάαθε, ἀχαμνοκυνηάρη,
ἀποὺ πιάσες τῆπ πέρδικα, καὶ πάλι μόλαρές τη»!

35

Εἰς ἀνατολικὸ βουνί, 'σὲ δυσινὸλ λαγγάδι,
δρ' ἀοῦροι λαουνεύγουσι, δρ' ἀοῦροι κυνηοῦσιν·
ἔρωτες εἶν' οἱ σκύλλοι τω καὶ διωμά (3) 'ν' οἱ λαοὶ των,
καὶ τὰ μανάκια τῶ σκυλλίῳ δρ' ὥμορφα κορησσάκια.
Καίζουλ, λοαριάζουσι, ποιὸς εἶν', ἀποὺ τῶλ λείπει·
λείπει τοῦ Μαρχαντώνη ὁ γυιὸς, ὁ υἱὸς του, κάπατός του·
ὄντες σειστῇ καὶ λυῖστῇ καὶ πιάση τὸ τεμόνι,
μίλιν ὑπᾶν τὰ κάτεργα καὶ δρὸ 'πᾷτ τὰ νερά των,
κ' ἐκεῖ 'που σμίξατ τὰ νερά πύργος ἐθεμελιώθη,
πύργος καὶ σιερόπυργος καὶ μολυοκτισμένος,
μέτ τὸ ψηφίμ με τὸ ὑαλὶν ἦτο θεμελιωμένος,
καὶ με τὸ κερομάστιχον ἦτο σοβατισμένος,
καὶ μέσα κόρη κάετο τρεῖς χρόνους ἔωρισμένη.

36

Μιά παπαδιά ἔξελεύκαινε με τρεῖς τῆς θυατέρες,
ἦτο καὶ κάψαις φοεραῖς ἐκείναις τῆς ἡμέραις,

(1) Ἀχαμνὸς (χαῦνος).

(2) (Βρόχος) μὴ μ' ἀπάγῃς.

(3) (; οἷμα) οἷσις, ἡ δόκημα (;) φαντασία καὶ διωματάρης (δόκιμος; ὕδ.
Ἐρωτηρ.).

κ' ἡ κόραις ἀσυνείθισταις τῆς κάψαις δέβ βαστοῦσι,
θέλουσιν ἔσχιο δροσερόν, νὰ πᾶν νὰ κοιμηθοῦσιν.
«Ἀμέτε, θυγατέρες μου, μέσα 'ς τὸ περιόλιν,
ἀποὺ ναι τὰ τειχιά 'ψηλὰ κὲ ἄθθρωπος δὲς σιμόνει».
Καὶ ὁ Χάροντας ἐπέραςεν ἀπάνω 'ποὺ τὸ ῥυάκι,
ἀποὺ κυνῆα τὸ πουλλίν, ὅποῦ 'μπεν εἰς τ' αὐλάκι,
καὶ ὁ Χάροντας ἐπέραςε 'πάνω 'ποὺ τὸν ἀέρα·
γιὰ δὲς κυνῆι τὸ 'καμεν ἐκείνητ τὴν ἡμέρα.
«Ποιὸς εἶσαι καὶ εἶς' ἄγριος, 'π' ἄθρωπὸς σε φουᾷται;
τὸ αἶμά τ', ὅπου καὶ ἄς σὲ 'δῇ, φεύγει καὶ διασκορπᾷται».
«Ἐγὼ μ' ὁ πικροχάροντας, 'ποὺ τῆς ψυχαῖς ἐπαίρνω».
«Σὰν εἶς' ὁ πικροχάροντας, ἕνα ριζᾷ σοῦ κάμνω,
ἄφης τῆς μάννας μου τῆμ μιά, γιὰ νὰ 'χῃ 'λίθ θάρρος».
«Ὡάμ μου κάμνετε ριζᾷ, σήμερομ μόνο ζῆτε,
τάστέρου τὸ πωρνὸπ πωρνὸ 'ς τὸν Ἀηκ καταϊῆτε».
«Τί 'χετε, θυγατέρες μου, κάεσθε χολιασμέναις;
ἡ μιά 'ς ἄλλης τὰ γόνατα κᾶηστ' ἀκουμπισμέναις»;
«Ἄν ἐκατέχης γιατρικὸ, ἔλα καὶ γιάτρεψέ μας».
«Εἰς τοῦ θανάτου τῆς πληγαῖς βοτάνια δὲχ χωροῦσι,
μῆε διατροὶ διατρεύουσι, μὴ' ἄγιοι βοηθοῦσι».

37

Παρακαλῶ σε, Μοῖρά μου, νὰ μὴ με ξενιτέψης,
'μ' ἂν ἦ καὶ ξενιτέψης με, ἀρρώστιαμ μὴ μου πέψης·
ἀρρώστια θέλει στρώματα, θέλει προσκεφαλάδια,
θέλει γιατρὸν εἰς τὸ πλευρὸ καὶ μάννα 'ς τὸ κεφάλι,
θέλει κ' ἕνα μικρὸπ παιῖ, κρηὸν νερόν νὰ φέρνη,
νὰ πίνη, νὰ δροσίζεται τὸ βαρειαρρωστημένο·
γιὰ τ' εἶασιτ τὰ 'μμάτια μου, τὰ ξένα πῶς τὰ θάβγου,
χωρίς λιάνι, χωρίς κερί, χωρίς παπᾷ καὶ διάκο,
κὲ ἀλάργου 'ποὺ τὴν ἐκκλησιὰ 'ς ἀγριόμεροχ χωράφι,
'ποὺ θᾶρτ' ἡ ὥρα κὲ ὁ καιρὸς, νὰ σπεύρουτ τὸ χωράφι,
'εγγάλλει τάλετρι κόκκαλλα . . . . .

38

Ἦρεῖς ἀντρειωμένοι Σταυριανοί, κ' οἱ τρεῖς καλ' ἀντρειωμένοι,
'ματζῆ τρώσι καὶ πίνουνσι καὶ περὶλαουνεύγου·
κ' ἐκεῖ 'ποῦ λαουνεύγασι κ' ἐπερικυνηοῦσα,
πανώριαλ λίμνην ἠῦρασι, πανώριαλ λιμνοποῦλλα,
κ' ἕνας τᾷλλου των ἦλεε, κὲ ἄλλος τᾷλλου τῶλ λείει·
«Ἄτε νὰ κουλουμπήσωμεμ μέσα 'ς αὐτὴτ τῆλ λίμνη».
Κ' οἱ τρεῖς καλὰ βουττήσασι, κ' οἱ δρῶ καλὰ 'νεσύρα,
τὸ τρίτοτ τὸ βαρειόμοιρο πλειότ του δὲν ἀναισύρνει (1)·
στηρηγειᾶφ (2) φωνήτ τὴν ἥσυρεν ὅσηκ κ' ἂν ἐβουλειέτο.
«Βουθατέ μου, τ' ἀέρφια μου, καὶ τὸ θεριόμ με τρώει».

(1) (Ὀδ.)=ἀνῆλθεν.

(2) Διάτορον, διαπεραστικήν.

Καὶ πάλι ἔξαναφώναξε καὶ πάλι ἔξαναλέει:
 «Συντρόφοι μ', ἂν ἐζήσετε, ἔς τῆς μάννας μου νὰ ἴπτε,
 ἐπάρτε τὰ ροῦχά μου, δόστε τῆς τ' ἄρματά μου,
 καὶ πῆτέ τῆς τῆς μάννας μου τῆς βαρυκαταρούσας,
 ποῦ καταράστη κ' εἶπέμ μου, ἴσ' ἦβγα ποῦ τὸ σπίτι:
 «Ἄμε (1), υἱέ μου, καλογυιέ, καὶ τὸ θερίός σε φάη»!

39

Τοῦ ναύτ' ἡ μάννα ζύμοννε τοῦ γυιῶ τῆς παξιμάκι,
 καὶ μετ τὰ δάκρυα ζύμονε καὶ μετ τῆς πόνους πλάσσει,
 καὶ μετ τ' ἀναιστανάσματα φουρνίζει, ἔξφουρνίζει.
 «Ὡαὶ θὰ φύης, ναύτη μου, θέν νά σου παραγγείλω.
 Παντοῦ γυιέ μου ταξείευγε, παντοῦ ταξείδια κάννε,
 μ' εἰς τῆς Καρπάθου τὸ νησιῖ βλέπου μὴ ταξείψης,
 κ' ἡ Καρπαθίαις πλανούδια ἔχου, τῆς ξένους ἔξελανειοῦτ τους,
 ὅχι τοὺς ξένους μοναχά, μόνο καὶ τῆς ἐντόπιους».

40

Πάντα ἔχουκούμου κῆλεα, μαῦρος μὴ με φιλήσῃ,
 μήε μαῦρος μὴ ἄσκημος, μήε τοῦ ἑλίου καμένος,
 ὁ μυριόμποισμένος.
 Μὰ μὲν λαμπρήμ, μὲν κυριακήμ, μὲν ἀκριὴν ἡμέρα,
 πεισθήματ' ἡμέραν,
 ἦρτεν ὁ μαῦρος κ' ἡρέμ με, κ' ἐγλυκοφίλησέμ με,
 μ' ὡς γιὰ τοῦ μαύρου τὸ φιλὶ περματίσω θέλω,
 νὰ ταξείψω θέλω,
 νὰ πὰ νὰ ἔρω τῆμ μάννατ του, νὰ τὴν ἀνερωτήξω,
 τὸ τί ἔρωε ἔς τὴν γάστρῃ τῆς, κ' ἐμύριζεν ὁ γυιός τῆς,
 ὁ γλυκοποθητός τῆς.
 «Κυῶνιν ἦτρω τὸ πωρνό, μῆλοτ τὸ μεσημέρι,
 ἔς τοῦ ἡλίου τὰ καίσματα τὸμ μόνοςχ' τὸν ἀκνᾶτο,
 κ' ἐμύριζεν ὁ γυιός μου,
 ὁ γλυκοκαλογυιός μου.
 Τὸν νοῦς σου μονολάϊσε, μὴ τὸμ μονοσυνάης,
 καὶ ἔξελωλλάνης θέλεις τον, ὡς γιὰ τὸν ἐπάρης,
 ταῖρί σου νὰ τὸν κάμης».
 «Κοντά σου χροσσοφούς ἔχει, κ' ἀντίκρῃ σου μαστόρους,
 καὶ κάμ' ἀργυραλῦσι, γέσε τοτ τὸν υἱός σου,
 τὸ γλυκοποθητός σου,
 καὶ ὄντ' ἔρω γιὰ καὶ τὸν ἔρω, κούρβαμ με θέλεις κράξει,
 καὶ ὄντ' ἔρωτ κείνος κ' ἔρω με, ἀντρα τὸθ θέλω πάρει,
 μὲ κλῆμα, μὲ στεφάνι.
 στανιό σου πεθθερά μού ἴσαι, στανιό σου νύμφη σου ἴμαι,
 στανιό σου τὸν καλός σου γυιὸν ἀντρα τὸθ θέλω πάρει,
 νὰ μὴν ἔχῃς χαπάρι.

(1) (Ἰδ. ἀμύω).

41

Ἀπόψε μέσ' ἔς τὸν ὕπνομ μου καὶ μέσ' ἔς τὸν εἰρόμ μου
 λάχανα, λάχανά κοβγα, καὶ πράσα πρᾶσσοῦ.
 θελὸπ ποτάμι διχάινα, θελὸ καὶ βουρκαμένο,
 μελίσσιμ μ' ἐτριύρισε, κ' ἦκ κακοσυνεμένο.
 μὲν μέλισσα μ' ἐκκασεν εἰς τὸ καμαροφροῦι,
 τὸ στόμα μ' ὦμα ἔμωσε, τὰ χεῖλη μου φαρμάκι,
 κ' εἰς τὸ μαντήλι τὰ τριψα, κῆαφет τὸ μαντήλι,
 κ' εἰς τὸ ποτάμιν τὸ πλυννα, κῆαφет τὸ ποτάμι,
 καὶ τὸ ποτάμιν ἦτρεχε, ἔς ὠρεοπ περιολάκι.
 ποτίζει δέντρ' ἀρηνήτα (1), μῆλαις καὶ κυπαρίσσι.
 καὶ μὲν μῆλ' ἀρηνήτα, χροσσομῆλ' ἔξελανειοῦτ τὸν ὄλαις,
 ἐμάρανετ τὰ φύλλα τῆς, κ' ἦρριζεν τὸν καρπὸν τῆς,
 κ' ἄλλη μῆλ' ἀρηνήτα τὴν ἐρωτᾷ ἀπ' ἄλλο περιόλι.
 «Μῆλ' ἀρηνήτα σὲ βαροῦγ, γῆ κ' ὁ καρπός σε βλάφτει,
 γῆ κ' ὁ περιολάρος σου ἐκακοπότισέ σε»;
 «Μῆε τὰ μῆλ' ἀρηνήτα με βαροῦμ, μὴ ὁ καρπός με βλάφτει,
 μὴ ὁ περιολάρος μου ἐκακοπότισέμ με.
 ἀντροῦν' ἀρηνήτα τριήμερο, ἔς τὴν ῥίζαμ μου κοιμήθη,
 κ' εἰς τὸν ἀθρόμ μου μόνοςχ' νὰ μὴ ἔξελανειοῦτ.
 κ' ἐκείνοι ἔξελανειοῦτ, κῆριζα τὸν καρπὸμ μου».

42

Τρία πράματα μ' ἀρέσασιν εἰς τὸν ἀπάνω κόσμ,
 τὸ κάτεργο ἴσ' ἀρηνήτα καὶ τ' ἄλλοι ἴσ' ἀρηνήτα.
 τὰ δὲ ἀρηνήτα τὰ καλὰ ἴσ' ἀρηνήτα.
 καὶ ὁ πειρασμός ἡθέλησε γιὰ τὰ ἔξελανειοῦτ.
 κ' ἡ ἀρηνήτα ὁ ὕστερος τοῦ πρώτου τῆγ γυναικα.
 Κ' ἡ ἀρηνήτα, κ' ἡ ἀρηνήτα το χρόνους δεκατεσσάρους,
 καὶ μὲν λαμπρήμ, μὲν κυριακήμ, μὲν ἀκριὴν ἡμέραν,
 ἐβγαίνειν ἡ κόρ' ἀπ' τὸ λουτρό καὶ ὁ υἱός ποῦ τὴν ταβέρνα,
 κ' ἐποδιαντράπη κ' εἶπέτ τῆς, «ἐγὼ, νύμφ', ἀπὼ σε».
 «Σὰμ μ' ἀπᾶς, κουνιᾶτε μου, καὶ θέλῃς νὰ μὲ πάρῃς,
 τὸν ἀρηνήτα σου σκότῳσε, γυναικα νὰ μὲ πάρῃς».
 «Καὶ τί ἀφορμῆθ' ἔν νὰ τοῦ ἔρω, γιὰ τὸν ἐσκοτώσω»;
 «Ποῦρ' ὁ Θεός σᾶς ἦωκεν ἀμπελὶα καὶ χωράφια,
 καὶ πιάστε νὰ μοιράσετε τ' ἀμπελοχώραφά σας.
 ὅπου ν' ἔλ' καὶ κυωνά, ἄς εἴναιν εἰκὴ σου,
 κ' ὅπου συκὴ καὶ κερατά, ἄς εἴναιν εἰκὴ του.
 κ' ἐκείνος εἴν' ἀρηνήτα (2) καὶ θέν νὰ σοῦ μιλήσῃ,
 κ' ἔβκαλε τὸ μαχαίρις σου . . . . .

(1) Ἰσως ἀνερώνητα (ὡς ἀλὼ[=ἀναλὼ]νευτα, ἀ[ανη]μέρωτον), κατὰ τὸ
 λεγόμενον «Δὲν ἀρηνήτα καὶ τὸ Θεοῦ τὰ ποιήματα» (πρὸς. «ὡς ἀνερώνη-
 νητα τὰ κρίματα Κυρίου»!).

(2) Βαρύ[δξύ]θυμος.

43

Καλέ, δὲτ τὰ βαρέθηκεν ἡ Μαρουδιὰ τὰ πάθη,
 πωρὸν βραδὺ 'ς τὴν ἀφεντιάν ν' ἀνηοκαταιαίννη.
 «Γιὰ κάμετε τὸ δίκαιομ μου, γιὰ κάμνω τ' ἀπατή μου,
 μὴν ἀρματώσω παρκαντὶ μὲ ναύταις ἐίκους μου,
 καὶ ἄλλω χίλιους Κρητικούς καὶ χίλιους Γενησάρους,
 καὶ κάμουσιτ τὸ δίκαιομ μου, 'σάν νά 'μαι κι' ἀπατή μου,
 καὶ κάμουχ χώραις καὶ θλιοῦ καὶ κάστη καὶ μαυρίσου,
 καὶ κάμω καὶ τὸ Ρέθεμνος κι' ὅλομ μαυροφορέση·
 στεῖλε βοργὸν ὀγλήγορ 'ς τοῦ Μηλαριοῦ τὴν πόρταν.
 «Ἐλα βοργὸν τοῦ Μηλαριοῦ, κ' ὁ ἀσιληῶς σε θέλει».
 «Ὁφές ἀργὰς ἤμουν ἐκεῖ, σήμεροτ τί μὲ θέλει;
 πρὸς τὰ σημάδια 'ποῦ θωρῶ, νά μὲ χαλάση θέλει.
 Σήκου, Μαρού, βάλε ψωμί, τορνέσια 'ς τὸ μαντήλι,
 καὶ φέρε καὶ τὸμ μαῦρόμ μου, σέλλοχαλίνωσέ τον,
 βάλε του σέλλαις δρώεκα καὶ χαλινάρια τριάντα,
 καὶ 'φταρμιστήρια (1) δεκοχτώ, νά μὴ τὸ πιάση 'μμάτι,
 καὶ δέσε τὸ κεφάλιμ μου μὲ τρὰ (2) χρυσᾷ μαντήλια,
 'σάν ἀποσύρη ὁ μαῦρός μου, μὴ τααχτῇ ὁ μαλρός (3) μου».
 «Ὡστα νά 'πῇ, ἔχετ' ὑγειάν, ἐπῆς χίλια μίλια,
 ὥστα νά 'π', ἄμε 'ς τὸ καλόν, ὑπάει πεντακόσια,
 κ' εὐρίσκει καὶ τοὺς ἄρκοντες 'ς τὸ γιόμα καΐσμενους.
 «Καλῶς τὸ χαίρεστ', ἄρκοντες, τραπέζοκαλεσμένοι».
 «Καλῶς κακῶς, τὸ Μηλαριό, χίλια κακῶς ἐφάνη,
 καὶ πρῶτα πρόβαις ἤκαμες καὶ πάλι πρόβαις κάμνεις».
 «Μιὰ δὲν εἰξέρετ', ἄρκοντες, οἱ ἄντρες πρόβαις κάμνουν,
 οἱ ἄντρες πρόβαις κάμνουσι κ' ἡ ἀφεντιὰς τῆς 'σιάζουν».
 Ἀπὸ τὸ χέρι τὸν ἀρποῦ 'ς τὴν φυλακὴν τὸ βάλλου,
 'ς τὴν φυλακὴν τὸ βάλλουσι, νά κάμη τρεῖς ἡμέραις·
 καὶ κεί ἄς τὸν 'ξεχάσας, κ' ἤκαμε τριάντα 'μέραις.
 «Καλέ δὲν ἔχ' ἐδῶ ἄρκοντες, δὲν ἔχει δῶ μπουτάλους,
 νά 'μποῦν νά 'εγοῦ 'ς τὴν ἀφεντιάν (4), νά πιάσουσιτ τῆς πρόβαις;
 κι' ἂν εἶναι ἄσπραβ, βίω τα, κι' ἂν ἡ φλουριά, μετρῶ τα,
 κι' ἂν δὲν ἐφτιάσουτ τᾶσπρα μου τὰ τρισερημισμένα,
 βίω της καὶ τὰ ροῦχά μου τὰ καθημερινά μου·
 λέω σας καθημερινά καὶ μὴ 'περηφανῆτε·
 ροῦχα τὰ ἄλλαις ὁ ἀσιληῶς τρεῖς ἑορταῖς τὸν χρόνο,
 τὰ Φῶτα, τὰ Χριστούενα καὶ τ' αἱ Βασιλείου,
 καὶ τὴν μεάλην κυριακὴν, 'ποῦ τρέμ' ἡ γῆ κι' ὁ κόσμος».

44

Ὁ ὁσὸς κι' ὁ ἀσιληῶς ἐστοιχηματίσας,
 ποιός νά 'δῇ τὴν ῥήισσα, τὴν χρουσοασιλίσσα.
 «Πέ μ', ἀφέντη ἀσιληῶ, τί νά ἄλλης στοίχημα»;
 «Βάλλω τὴν κορῶνάμ μου καὶ τὸ ἀσιλίκιμ μου».

(1) Προδασκάνια.

(2) Τρία.

(3) (Μτθσ.) μυαλός.

(4) Αὐθεντία, ἐξουσία.

ἀμμ' ἐσοῦ, μουρὲ ὁσκέ, τίνα ἄλλαις στοίχημα»;
 «Βάλλω χίλια προῦατα μὲ τὰργυροκούουνα,
 καὶ ρουσόμερτον ἀρνίμ μὲ μεταξωτόμ μαλλίν,
 'ποῦ κάμν' ὁ ἀσιληῶς βρακί,
 κάμνει κ' ἡ ἀσίλισσα ὀλόχρουσοσ συντύλιμα».
 Καὶ ὄντα (1) τὰ καταΐαινεν ὁ ὁσὸς τὰ προῦατα,
 ὁ ῥῆας τὰ θαμάχτηκε κ' ἡ ῥήισσα τὰ 'ρέχτηκε.
 «Θεέ, καὶ νά 'μουβ βόσκισσα καὶ νά 'μουτ τυροκόμισσα,
 νά 'τρωα γλωρότ τυρί, μυζήτραν ἀποῦ τὸ τουπί,
 καὶ νά ἄστουτ τὸ ραβδίν, ν' ἀπολάλουτ τὸ μαντρί,
 νά 'πιννα 'μερόαλο, καὶ νά θώρουτ τὸ βοσκό,
 τὸ βραδὺ καὶ τὸ πωρνό»!

45

Χήρας υἱὸς σταβλίζει τριὰ ψαρά φαριά,
 σταβάρι καὶ ζαγάρι καὶ μαῦρο γλήγορ.
 «Μαῦρέ μου σκοντοψιάρη καὶ γονατιστή,
 ποῦ 'καμες τὸν ἀφέντη, κ' ἤρτες μοναχός».

«Σῶπα, ζαγάρι, σῶπα, τώρα χάννομαι,
 κι' ὥσάν ἐπολεμοῦμε 'ς τὸ ῥημόκαστρο,
 φέρνει ῥέφνα καὶ χιόνι καὶ ψιλήβ βροχή,
 κ' ἐγλίστρησεν ἀφέντης κ' ἐσκοτώθηκε».

46

Ὁ ἥλιος κι' ὁ Γιαννάκης στοίχημά 'χασι,
 μῆαλο στοίχημά 'χατ, τὰ κεφάλια τω,
 ποιός νά 'πᾶ 'ς τὴν δύσι πλεῖα γοργήτερο,
 νά τοῦ χαρίσ' ἡ χώρα τὴν ἀδώρα της (2).
 Κι' ὁ ἥλιος ἐμπροπῆρε τᾶρη, τὰ οὐνιά,

καὶ ὁ μικρὸς Γιαννάκης χαμολάγγα,
 'ς τοῦ Μαυριανοῦ τάλωνι τ' ἀνεπέρατο (3),
 'π' ἄλλο δεντρίδ δὲν ἔχει, μόνο τριὰ ἐντρά,
 μηλάκ καὶ κυπαρίσι κι' ὠρεαφ φουντουκιά.

47

Τρεῖς χρόνους ἐβρεχούμη κ' ἐχιονίζουμην
 εἰς ὄβραιοπούλλας πόρταν, νά 'βγῇ νά τὴν ἰῶ,
 νά τὴν ἀνερωτήζω, καὶ νά τῆς τὸ 'πῶ.
 Πάνω 'ς τῆς τρεῖς τῆς χρόνους τῆς ἀπλέρωτους,
 ἦβγεν ἡ ὄβραιοπούλλα, νάστρονομιστή,
 ποιόν ἄντρα θά νά 'πάρη, νεῖόν γ' ἡ γέροντα,
 γ' ῥάφτηγ, γ' ῥαγκάρη, γ' ῥαματευτή·
 'μ' ὥς γιὰ τὸ ροϊζικότ της ἄστροδ δὲν ἦβγε,
 μόνον ἕναν ἀστρίτσι 'ς τὴν ἀνατολή,
 θελὸκ καὶ βουρκωμένο κάνεγνώριμο,
 σημάι, πῶς ἡ κόρη θά χριστιανευτῇ.
 'Σ τῆς μάννας της ἐμπαίνει γιὰ νά τῆς τὸ 'πῇ.
 «Μάννα, τὰ λείει τᾶστρο, μάννα, νά μὴ γεινῇ,
 'μ' ἂν ἀληθέψη τᾶστρο, θά γείνω χριστιανή,

(1) Ὅτα—ὅτε.

(2) Δωρεάν (·).

(3) Ἄδατος, ἔρημος (ἐνργ.) ἀνεπέρατος—ὁ οὐ περνῶν ποθεν.

νὰ λούνωμαι σαββάτον, ν' ἀλλάσω κυριακή,
καὶ νὰ μεταλαβαίνω πάσκα καὶ λαμπρή».
«Κάλλια σε φάη, κόρη, τοῦ . . . . τὸ σπαθί,
κι' αὐτότ' τὸ λῶπ' ποῦ 'πες, νὰ μὴ μου τὸν εἰπῇς».
«Σῶπα, μάννα μου, σῶπα, κ' ἡάπας τα κ' ἐσύ,
τὰ μορφα παλληκάρια καὶ τὸ γλυκὺ κρασί».

48

Μιὰν ἀκριὴν ἡμέραν, ἡμέρακ κυριακήν,
ἦβγα νὰ σορνιανίσω μέσ' 'ς τὴν ὄβρηακὴν.
'Ερίσκω μιὰ ὄβρηοποῦλλα μόνιακ καὶ μοναχή,
κ' ἐλούνετον ἡ σκύλλα καὶ ἐμπρούρνετο (1),
καὶ μ' ἀργυρὸλ λαῆνιν ἐπολουτρίζετο (2),
καὶ μ' ἀργυρὸ χτενάκιν ἐχτενίζετο.
Πριχοῦ νὰ τῆς 'μιλήσω, πριχοῦ νὰ τῆς το 'πῶ,
γυρίζει καὶ μου λέει· «Καλῶς τὸν ἀπαῶ».
«'Σάθ θέλης, 'βρηοποῦλλα, νὰ γείνης χριστιανή,
νὰ λούννεσαι σαββάτο, ν' ἀλλάσσης κυριακή,
καὶ νὰ μεταλαβαίννης πάσκα καὶ λαμπρή,
τότες ἐγὼ σ' ἐπαίρω . . . . .»
«'Σάν ἔρτη ἡ μάννα μ' ἔρθη, θὲν νὰ τῆς το 'πῶ».
«Μάννα, ῥωμιὸς μοῦ λέει νὰ εἶνω χριστιανή,
νὰ λούνωμαι σαββάτο, ν' ἀλλάσω κυριακήν,
καὶ νὰ μεταλαβαίνω πάσκα καὶ λαμπρή,
καὶ τότες νὰ μὲ 'πάρη . . . . .»
«Κάλλια σε φάη, κόρη, τοῦ . . . . τὸ σπαθί,
παρὰ νὰ τ' ἀσκημίσης τὸ λιανὸν κορμί·
κάλλια σε φάη, κόρη, τοῦ . . . . μπαλλοτιά,
παρὰ νὰ τ' ἀσκημίσης τὰ ξαθὰ μαλλιά».

49

Πουλλιά καὶ χελιόνια 'ποὺ τὴν ἔρημο,
κι' ἄσπρη μου περιστέρα τῆς ἀκραλιᾶς (3),
ἐσεῖς πάντα περνᾶτε 'ποὺ τῆρ ῥύμημ μας,
κ' ἀποὺ τῆγ γειτονιάμ μας εἶτ' τὸ διάεισ (4) σας·
ὄντες θὲν νὰ περνᾶτε 'ποὺ τῆς λιερῆς,
τῆς λιερῆς νὰ 'πῆτε τὸ χ χαιρετισμό.
«'Μίσειψα πικραμμένα, κόρη μου, γιὰ σέ,
μῆς χαρτί σου πέμπω, μῆς μήνυμα,
μόνον ἓνα μαντῆλι 'ποὺ τὸν κόρφομ μου·
πλύννε το κ' ἄπλονέ το 'ς τὰ βυζάκια σου,
καὶ ὄντα τὸ 'δῆς κι' ἀσπρίση, χαίρου κ' ἔρχομαι,
'μ' ἀλήθεια 'σὰμ μαυρίση, πλειὸδ δὲν ἔρχομαι,

(1) Προεχέιτο.

(2) 'Απελούετο.

(1) (32).

(2) Τὸ διαβαίνειν, ἢ διάδασιν.

'ς τὴν 'Αρμενιὰν ὑπάω καὶ παντρεύγομαι,
καὶ 'παίρ' ἀρμενοποῦλλαμ, μάλιστα παῖν,
ἀπου μαεύγει τ' ἄστρο καὶ τὸν οὐρανό,
μαεύγει τὸ θαλάσσι καὶ δὲκ κυματεῖ,
μαεύγει τὸ καράι καὶ δὲπ περπατεῖ,
μαεύγει με κ' ἐμένα, πλειὸδ δὲν ἔρχομαι».
Κ' ἡ κόρη 'σὰτ τ' ἄκουσε, 'σὰν τ' ἀγρύκησε,
καράιν ἀρματόννει 'ποὺ τὴν 'Αρμενιά,
κ' ὑπάει κ' ἀποσώνει μέσ' 'ς τῆς 'Ελενιάς.
«'Ω, 'γειά σ', ἀρμενοποῦλλα, ποῦ 'ν' ὁ ἄντρας σου;
'Ποῦ τὸ πωρνὸν ἐπῆε 'ς τὸ λαουναριό,
'ποὺ τὸ πωρνὸν ὑπάει, βράυν ἔρχεται».
«Δρὸ λόγια σου συντύχω (1) καὶ νὰ τοῦ τὰ 'πῆς.
'Αλύητή του βέργα τώρα λύησεν,
ἡ δόλια του ἡ καμάρα τώρα 'χάλασε,
τὰ δρὸ του περιστέρια ἐπετάσασιν».
Δέξου καὶ τὸν καλὸτ τῆς μ' ὅ,τι καὶ ἄκ κρατῇ.
«'Ω, 'γειά σ', ἀρμενοποῦλλα, βεργολιερή».
«'Εδῶ 'ρτε μιὰ κορτέσα βεργολιερή,
δρὸ λόγια μου συντύχε, γιὰ νὰ σοῦ τὰ πῶ.
'Αλύητή σου βέργα τώρα λύησεν,
ἡ δόλια σου ἡ καμάρα τώρα 'χάλασε,
τὰ δρὸ σου περιστέρια ἐπετάσασιν».
«Μισσεύγ', ἀρμενοποῦλλα, κ' ἔχε τὴν ὑάν·
ἀλύητή μου βέργα 'ν' ἡ γυναῖκά μου,
ἡ δόλια μου καμάρα εἶν' ἡ μάννα μου,
τὰ δρὸ μου περιστέρια 'ν' τὰ παιδάκια μου».

50

Καράιν ἀρμενίζει 'ς τὰ βαθειὰ νερά,
κ' ἐκεῖνος 'ποῦ τ' ὀρίζει καὶ ἀπου τὸ κυερνᾷ,
δὲ κλαίει τὸ καράι, μὴ τῆς σιρμαγιά,
'μὰ κλαίει τῆγ γυναῖκά του τῆρ Ροδοσταμιά,
'ποῦ δὲτ τὴν εἶχεμ μῆνες μόνον δεκαννηά,
κλαίει καὶ τῆς λεβένταις τὰ καλὰ παιδιά.

(1) Συντυγχάνω.

ΕΜ. ΜΑΝΩΛΑΚΑΚΗ

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΥΛΗ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Α'.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

Α

Ἀαφαρί ἡ ἀαφαίρι, ἀαφαρινός, = ματαιώς, διὰ κενῆς, μάταιος.
 Α(β)άνης, α(β)ανιά = συκοφάντης-ία.
 Ἀβίος (; α υίος) = ἄτεκνος· ἐνταῦθα τὸ ἀρνητικὸν α σημαίνει μόνωσιν, ὡς καὶ εἰς πλείστας ἄλλας λέξεις· καὶ παρ' ἀρχαίοις ἄβιος = μοναχὸς κατ' ἐκτενέστεραν σημασίαν = ὁ ζῶν μονήρης.
 Α(γ)ός ἡ κα(γ)ός = ὀχετός, ὑδραγωγός· ἴσως κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ α(γ)γός. (; κατ' ἀποβολὴν τοῦ γ) « ἔαυρίζει τὸν ἄνδρα » καὶ παραοῦ (= κλάδος, ἐξάρτημα) αὐτοῦ, ὅτε λέγεται καὶ « ἡνοῖξε παραοῦ » = σύγγουνας, (δυσκολεύομαι νὰ τὸ παραδεχθῶ παρὰ τὸ νάω); (ἴδ. νασμός).
 Ἀγκάστρι = ἐγγάστρι, ἐγκυμόνησις καὶ ἐγγατρόνομαι, ἴσως ἐκ τοῦ ἰων. ἐπίρ. ἐγκάς = βαθεῖα καὶ στρώννυμι, ἡ ἴσως γραπτέον διὰ γγ (ἐν-γαστήρ)· « ἡ ἀρκάρὰ τὸ γκάστρι τῆς κρουφὸ καμάρι τό 'χει ».
 Ἀγκαναίρω-ομαι ἀγκανάρεις = στενοχωροῦμαι· « δὲν σ' ἔχω ἀγκανάρειν » (; ἀγγω).
 Ἀγκήριον = καϊνὸν (ἐπὶ ἀγγείων καὶ ἱματίων).
 Ἀγκινάρι = ἡ ἀγκύλη, ἡ διὰ χαλκοῦ ἄκρα τῆς κλωστικοῦ ἀτράκτου.
 Ἀγκυλοστρουφά(δ)α = συστροφὴ ἡ πλοκή κλωστής = οὐλότης.
 Ἀγκου, θωπευτικὸν ἐπὶ νηπίοις· ἡ λέξις μᾶλλον ἐπίρ. λέγεται ὑπὸ τῶν τιτθῶν πρὸς τὰ νήπια πρὸς παραγωγὴν μειδιάματος.
 Ἀγκιόν = ἀγνόν, κυρίως ἐπὶ γεννημάτων (ἴδε ἄσσαλλον).
 Α(δ)έξιος, ὁ μὴ ἔχων δεξιότητα, ἀνεπιτήδειος, καὶ ἐπὶ καιροῦ « τὸν α(δ)έξιοχ χρόνον ».
 Αελάμος, ὁ παρ' ἄλλοις σανός.
 Αερίον, ἀνεμικόν = ἐναέριον φάντασμα, δαιμόνιον (ἴσως ἐκ τοῦ ἀρχαίου αερίοικος).

Αἰμονδιάζω, 'μούδιασμα, = ὀδύνη, πόνος νάρκωσις τῶν ὀδόντων καὶ ἄλλων μελῶν τοῦ σώματος (; ἐκ τοῦ αἰμωδία).
 Ἀζώναρος, (; δόναξ) ἐπὶ μακρῶν (δολιχ.) ποδῶν.
 * Ἀθάμυγας = πυκνόκλαδον, (θάμνος) (1).
 Ἀθθέρα, ἡ λέξ. εἶναι τῆς αὐτῆς ῥίζης τοῦ πληθ. ἀθήρ καὶ σχεδὸν ἔχει τὰς αὐτὰς σημασίας, = ὁ φλοιὸς τοῦ σιταρίου, αἱ ἀκίδες τοῦ ψαριῦ καὶ ἐπιθετ. ἐκλεκτός, τὸ ἄνθος.
 Ἀθθ(β)ολή, (ἀνεθθ(β)όλλω) = θέμα ὀμιλίας. (Κρητ. ἀναθιβάτω).
 Ἀθθος, = ἡ στάκτη, (αἰθάλη).
 Ἀκάανος, = ἄκανος, φυτόν, οὗ τὸν καυλὸν τρώγουσιν.
 Ἀκαμάτης, = ἄεργος, ἀμελής, (ὅστις δὲν κᾶμνει), τὸ ἐναντίον τοῦ Ὀμηρ. ἀκάματος, = ἀκσύραστος.
 Ἀκαντος = ἄτακτος, ὀκνηρός, ἀπειθής.
 Ἀκί(δ)α, ἀκί(δ)ίζω, τὸ κατὰ τὴν ἀφὴν ἀκιδωτόν, ἡ ἀκίς τοῦ ἰχθύος.
 Ἀκλωστρος, φυτ. (ἴσως ἡ ἄγρωστις καὶ ἄλλως καλαμάγρα).
 Ἀκούλουμπος, = ἄπειρος τοῦ κολυμβᾶν (παρβ. ἄφαγος καὶ τὰ τοιαῦτα).
 Ἀκουρον, = ἀκούρευτον· « τὴν θ' ὑπήνην ἄκουρον τρέφων »· Ἀριστοφ.
 Ἀκράνης, = ἐταῖρος (τουρ. ἀρκατάσης), καὶ συνήλικος· ἴσως ἐκ τοῦ ἀκραής.
 Ἀκράτος, = ἄκρος, ἀκραιφνής (φίλος).
 Ἀκρολυποῦμαι, = λυποῦμαι πολὺ, πενθῶ.
 Ἀκρορέομαι, = ἐρῶμαι ἀπ' ὄξω, ἀπ' ὄξω (προβλ. ἀκροβολίζομαι) ἐπὶ ἐρωμένων κυρίως.
 Ἀλλάϊ, ἐν ἀλλάϊ ξυλαῖς (προβλ. ἀλλακτὸν) « πατήσετε, κάμετε ἓνα ἀλλάϊ » (τουρκ. νεπέτ).
 * Ἀλλάνη, παρὰ τοῖς Ὀλυμπίοις (2) συνήθως· « ἔπνε ἀλλάνη ἀλλάνη » = ὁμάδην (ἴσως ἀολλήδην).

(1) Ἐπὶ τῶν κατ' ἐμὲ θεωρουμένων ἀξίων μελέτης λέξεων ἔθεσα ἀστερίσκους πρὸς διάκρισιν.
 (2) Ὀλυμπος, κώμη ὀρεινή.

Ἀλάρη, = ἄλμη (κατ' ἀναδιπλ.), ἄλμαία, (ὡς ἀλάλκω).
 Ἀλλοίθωρος = ἀμβλυπόρος, ἰλλὸς καὶ (ἰλ-λαίνω, ἰλλώπτω =), ἀλλοιθωρίζω.
 Ἀμμε, ἀποφατικόν, ἰσοδύναμον τῷ ὄχι.
 Ἀμμέ, ἀντιθετικόν = ἀλλά.
 Ἀμούργα (κυρ. τοῦ 'λαδιοῦ) ἀμόργη, τρύξ.
 * Ἀνα, ἀνά, ἐπίρ. (κυρίως ἐπὶ ὄψεως) « ἀνὰ ἀνὰ τὸ θωρῶ, φαίνεται, θυμοῦμαι ».
 Ἀναγλείφω, = περιλείχω καὶ (μεταφρ.) ἀναγλείφομαι.
 * Ἀνα(β)άλλουσα, (ἀνα(β)άλλω) οὐσ. ἡ ἄλλ. ἀναβρύουσα, ἀναδιδούσα (προβλ. σύγγουνας).
 Ἀνάγλειμμα = τὸ ἀναγλιφέν ὑπὸ γαλεώτου ὄψεως ἡ τινος τοιούτου καὶ (ἐκ τούτου) βλάπτων τὰ χεῖλη ἡ τὴν γλῶσσαν τοῦ φαγόντος ἐκ τούτου· ἔθεν — ἐβγαίνει ἀνάγλειμμα, (= πικρόν, ὄξινον, ἄλλ.) 'πὺ τὴν μύττην του.
 Ἀνάζουλι = φόρος τις πληρονόμενος τῇ κυβερνήσει. (ἴδ. δωρ. ψήφισμα).
 * Ἀνέρμα, (ἀνέρρω) — « νὰ 'χη πίσσαν καὶ ἀνέρμα » ἐπὶ κατάρα.
 Ἀραδόλλι = ἀνακόλλημα, ἐμπλαστρον.
 Ἀραμονή, = προσδοκία, ὑπομονή.
 Ἀραουῖ, πληθ-ἰδία (;), ἡ ἐκ φυλλωτῶν κλάδων δέσμη, ἡ περιπείρεται τὸ κοντάρι τοῦ φούρνου πρὸς τὸ σαροῦν (ἀναουνίζειν τὰ καυτὰ πρὸς τὰ ῥοῦα).
 Ἀραούλι, ἀνα(β)όλι, ὁ βάλλει (ἀναβάλλεται) τις εἰς τὸν τάφον, σάβανον.
 Ἀράτολος, (ἴσ. ἄτονος) = νωθός, ἀδρανής, (ἐμπν.) ἀδέξιος.
 Ἀνάπλι, (ἀνὰ ἀπλόνω) ῥοῦχον ἐφαπλούμενον, μακρὰ γυνή, ἀπεριποίητος, (προβλ. ντελώρα).
 * Ἀραρδάλης = ῥυπαρός, πιθανῶς τὸ ἐπιθετὸν συντίθεται ἐκ τῆς ἀνὰ προθέσεως καὶ τοῦ ἀρχαίου ἄρδαλος.
 Ἀραρόσωπον, θέσις ἐν Ὀλύμπῳ.
 Ἀράρουα, παρὰ τὰ ῥοῦα τοῦ φούρνου.
 Ἀράτρεχα, ἀναδρομικῶς· « ἀνάτρεχά 'πιασε τὸ χωρὶν » = ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω.
 Ἀνάτριχα, — ἐξ ἀντιθέτου πρὸς τὴν κλίσιν τῶν τριχῶν.
 Ἀνάγλια, ἀνάγλυ, ἀνάγλυα (τρίβειν) = ἐπιτρίβειν ἐλαφρά, γλυκῆ.
 Ἀρε(β)ασιά, = ἀδυναμία στομάχου, δυσπεψία, δύσπνοια, στηθικὴ νόσος.
 Ἀρε(γ)εμόνω, = πληρῶ· « κυρ. ἐνεμῶσαν

τὰ 'μμάτια του » = ἐπληρώθησαν δακρύων.
 Ἀρε(γ)υρίζω, (σπανίως κυριολεκτ.) συνήθ. μεταφρ. προβλ. — ἀπομυχιζῶ, κυρίως ἐπὶ τῶν ἀποστρεφόμενων τοὺς ἀσθενεῖς διὰ τὸ μεταδοτικὸν τῆς ἀσθενείας, περιφρονῶ.
 Ἀρεκαπνέα καὶ ἀρεκαπνά, = κάπνη, καπνοπόρος, καπνοδόχη.
 Ἀρεκατοσοῦρα, (ἄνω κάτω) = φύρδην.
 Ἀρελ.ληρίζω (τινὰ) = τωθάζω, ἀναλέγω χλευαστικῶς, (προβλ. ἀναιπατῶ).
 Ἀρελυδιῶ, ὑπὸ ὑγρασίας = (ἀναλύον) ἐκκρίνομαι (προβλ. συγκαζῶ).
 Ἀρελυγγῶ, = ἀναλύζω.
 * Ἀρεμία τοῦ οὐνοῦ = ἡ διαιωμένη ὅλως ἐν ὄρεσι, ὀρεῖτις· ἴσως ἐρμηνευτέον οἰκείως ἀερίκος, (ἐκ τοῦ ἀνεμος). Προβλ. « Ἀλιεύς τὸ πέτρης ἀλιπλήγος ἐκμαγεῖον » καὶ κοινῶς = κούνουπας τοῦ κρασιῦ, οἶνονφλυξ.
 Ἀρεμοῦρι, = σφοδρὸς ἀνεμος, ἀνεμοστρόβιλος (προβλ. ἀνεμικόν).
 Ἀρεσυτάρι, = ἀντλημα, κάδος.
 * Ἀρεσοῦ, ἀρεσουίζω, « ἐνεσοῦίζεν ὁ χορός », τὸ μελίσσι = ὅταν γίνεται σύγχυσις ἐπ' αὐτῶν, ἴσως παρὰ τὸ ἀνασεύω.
 Ἀρεφόκαμμα, = καύσων ἐν νεφελώδει ἡμέρᾳ.
 Ἀετρομαλλίζομαι, = τρέμω ὑπὸ ψύχους, « ἀνετρομαλλίζεται ὅς τὸν Χούλλη ».
 Ἀρεξελά(δ)ι, πληθ. ἄδια, εἶδος φυτοῦ με ῥοδόχροα κωνοειδῆ ἀνεστραμμένα ἄνθη.
 * Ἀρεμοκυκλοπό(δ)ης, = ἀελλοπόδης, ταχύπους· « μαῦρέ μου γοργοῖνατε καὶ ἀνεμοκυκλοπό(δ)η »
 Ἀρ(=ἐν)εργῶ, = καταγίνομαι συντόνως.
 Ἀρεγίτωμα, = ἡ ἀρχὴ τῆς αἰσθήσεως τοῦ ψύχους.
 Ἀρη(β)ολιάζω, ἀναβαίνω ἀννόλισμα, ἀνήφορον, (ἐναντίον τοῦ κατη(β)ολιάζω).
 Ἀρη(β)οστάρια, = ἀργυροῦν ἀλύσιον κόσμημα ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς, οὗ ἐξηρτῶντο ἐκατέρωθεν τὰ (χρυσᾶ) τρυπητήρια.
 Ἀρη(β)όστιον, ἀρη(β)οστῶ, = ἀναβαστῶ καὶ μεταφρ. ἀρήγω, ἐπαρκῶ τινι (ἀπορροῦντι).
 Ἀρεμό(δ)ατος, = τόπος ἡ δένδρον ὑπ' ἀνέμου δερόμενον, ἐκτεθειμένον.
 Ἀραιπατῶ, = κάμνω ἐμπαικτικῶς ὅ,τι κάμνει ὁ ἄλλος (ἴδ. ἀναιληρίζω).
 Ἀριλαλῶ, = ἀντηχῶ.
 Ἀτροποῦλλι, = τὸ ἄρρεν παιδίον.
 Ἀτροπουλλέρος, = τὸ θηλυκοποῦλλι, ὅπερ φέρεται ὡς ἀντροποῦλλι.

Ἀροικτικιά, = τὸ δῶρον, ὅπερ δίδεται τῷ
 νυμφίῳ ὑπὸ τῆς πενθερᾶς τὴν ἐπιούσαν τοῦ
 γάμου, ἂν τῇ ἀνοίξῃ τὸν νυμφικὸν θάλαμον.
 Ἀρτιπάτης, = ὁ ἐναντιούμενος, ἀντιπατὼν.
 Ἀρτίσταθρον, = ἀντίσταθμον, ἀντιστήκωμα.
 Ἀξανάκωλα, = ἀνάποδα, ὀπισθόνωτα.
 Ἀξέγαστος, = ὁ ἐγκαταλείπων ἀναμνήσεις.
 * Ἀονή, αὐονή, φωνή (ἴδε αὐὴρ αἰολ. = ἀνὴρ).
 ἀονή καὶ ἀονήν (ἐνν. μὴ ἐκβάλλης) = σιωπὴ
 ἔστω· ὡς ἄγνα, ἀγνιά.
 * Ἀορείτης = ὀρείτης, καὶ βουνιώτης = ἰσση.
 Ἀπαίσιον, = ἔκτακτον καὶ ὑπερφυσικόν, ἀντὶ
 τοῦ ἐξαισιον.
 Ἀπανοπίθι, = πῖθος.
 Ἀπάρθερον, = παρθένον, παρθενικόν, ἀκραι-
 φνές.
 * Ἀπὸ καομοῦ, ἀπὸ εἰκασμοῦ, ἐξ εἰκασίας.
 Ἀπόκομμα, ἐκ τοῦ ἀποκόβω, κυρ. μικρὸν
 ἀπὸ τὴν μάξαν του, ὅθεν ἀποκομμένον =
 ἀποβυζασμένον· 2) ἐκτιμῶ, ὅθ. ἀποκοπή,
 ἀποκοφτής, = ἐκτιμήσεις, ἐκτιμητής.
 Ἀποκαταρτιά, «νὰ (δ)ὼ τὴν ἀποκαταντιάν
 σου», πῶς θὰ καταντήσης.
 * Ἀποκλαμός, ἴσ. πλοκαμός, (μεταφ. ἐκ τοῦ
 πολύποδος) κυρίως ὅτε ἐκτείνει τις τὴν χεῖρα.
 * Ἀπολειφά(δ)ι, (κυρίως σαποῦνι) ἴσ. ἀπο-
 λειφθέν.
 * Ἀπόπλασις, τὸ ἄλευρον τὸ χρησιμεῦον εἰς
 τὴν πλάσιν τῶν ἄρτων.
 Ἀπραγιά, «νὰ ἔχη πίσσαν κι' ἀπραγιά»
 (; πράσσω) ἄπραον λέγουν τὸν γαλεώτην(·).
 Ἀποσβολόνομαι, = καταλυποῦμαι, ἴσ. ἐκ τοῦ
 βολέω-ω, βεβόληκα, βεβόλημαι Ὀμ. Ἰλ.
 I. «πένθει δ' ἀτλήτω βεβόληατο πάντας»
 καὶ «ἄχει βεβόλημένος ἦτορ», ὅπερ εἰς ὅλα
 τὰ χωρία διὰ τοῦ λυποῦμαι ἐρμηνεύεται.
 Ἀποσκεβή, (ἀπὸ σκέπω) = μέρος ὑπὴνεμον,
 ἄλλ. σκεπός.
 Ἀποστροφάρι, τὸ ἀποστραφέν, μὴ ἀποδεκτὸν
 γενόμενον.
 * Ἀποῶκι, προσφώλιον ὦν.
 Ἀργαλειόν, τὸ ὅπου πατοῦσι στρωματόντυ-
 μα κτλ.
 Ἀρηας, ιδιότροπος, σκληρός.
 * Ἀρκάνα, ἀρκάναις, μαζουράναις, (ἴδ. ἄσμα)
 = ἴσ. ἡ ἀλκία (; ἀλθαία) ἀγριομολόχα.
 Ἀσκαβέρνας, κεντρώδης θάμνος, οὗ ὁ καρπὸς
 χρήσιμος πρὸς βαφὴν (τουρκιστὶ ἀλλαζιχέρ).
 Ἀσκαμάγκι, τολύπη τιναγμένου βάμβακος.
 Ἀσκόλομβρος, σκόλυμβρος, σκόλυμος = ἀκαν-
 θῶδες λάχανον.
 Ἀσκοῦλλι, (ὑποκορ. τοῦ ἀσκός).

Ἀσκαλλιά, τὸ τέχνασμα τῶν παλαιστῶν, ἡ
 περιπλοκὴ τοῦ ποδός.
 Ἀσκορτίλιστος, ἀνεπίληπτος (κυρ. ἐπὶ νυμ-
 φῶν).
 Ἀρκτηστής καὶ ὀρχητής, «κ' ἦτον ὁ μαῦρος
 ὀρχητής κ' ἦτο καὶ παιγνιώτης».
 Ἀσσυρος, ἐκ τοῦ ἄωρος = ἰσχνός, ποταπός.
 Ἀστο(β)ή, εἶδος ἀκάνθης.
 Ἀσυρί(δ)α, ῥιζόφυλλον φυτὸν πικρίζον κατὰ
 τι, ὅμοιον τῷ θρίδακι.
 * Ἀσσαλλος, ἐπὶ γεννημάτων, τὸ ἐναντίον τοῦ
 ἀγνίου = ὄχι καθάρος· ἀσσαλλιά = ἀκα-
 θαρσία· ἐπὶ ἀνθρώπων αὐθάδης (; ἀτά-
 σθαλος)· 2) γυναῖκα ἄσσαλη (ἡ ἔχουσα τὰ
 ἔμμηνα).
 Ἀύψι, μαέψι = ὑψηλά.
 Ἀφαντος, ἀγενής, εὐτελής.
 Ἀφέντρα, = κυρία.
 * Ἀφέντεμα, ὑπεράσπισις, προστασία.
 Ἀυρόνω, = εὐκαιρῶ.
 Ἀχαμρός, (χαῦνος) = μαλθακός.
 Ἀγνά ἢ ἀγνιά, ἄγνα, ἡ λέξις προφέρεται ἐπι-
 τακτ. πρὸς σιωπὴν (ἴδ. ἀονή).
 Ἀχοῦρι, ἀχυρών.
 Ἀχον, ὀδύνη, ἀθυρία.
 Ἀψηφισιά, πρβλ. ἀσαΐτισιά.
 * Ἀψόθυμος, = ὀξύθυμος, καὶ ἀράθυμος.
 Ἀψύς, (ὀξύς) = ταχύπους, κυρίως ἐπὶ ζώων.

B

Βα(β)οῦρα, = βοή, σύγχυσις· λέγεται καὶ ἐπὶ
 τῆς σημασίας βασκανία, «κακὴ βαοῦρα,
 κακὸν ἐμμάτι, κακὴ συντηρία»· «ἡ βαοῦρα
 τοῦ κόσμου», λέγεται καὶ «τὸν γλωσσο-
 τρώσι» = βασκαίνουσι.
 Βαλατσάνα, (; γάλα) εἶδος ἀκάθθας γαλα-
 κτοῦχος.
 Βαθυλο(γ)ῶ καὶ βαθυλο(γ)ισμέρος, ὁ ἐν βαθεῖ
 λογισμῷ, σκέψῃ· ὅθεν «καὶ πότε πότε βα-
 θυλοῶ» = ῥέπει εἰς μελαγχολίαν· ἡ ὁ ἀρω-
 στημένος βαθυλοῶ.
 Βαρεμένη, = ἐπίτεξ, ἔγκυος παρὰ τῷ τοκετῷ.
 Βαριά, = ῥύπος (; ἄρδα).
 * Βλαντί, = πολυτελὲς περιτύλιγμα, περιεί-
 λημα· «συντύλιξέ με 'ς τὸ βλαντί, βάλε
 με σ' τὸ ψεσθέρη, καὶ (β)άλε μου τὴ κάγχα
 μου τὴ τρανταμασουράτη».
 Βλάττα, = ἀποπληξία, ἀσθένεια θανατηφόρος
 «βλάττα νὰ σοῦ ῥτη» (ἐπὶ κατάρχει), καὶ
 βλαττοκομμένος, πρβλ. κορακισμένος, ἀρ-
 φανισμένος.

Βοργόνα· ἴσ. ἡ μυθολογούμενη Γοργὼ = ἡ
 ὑποθατοῦσα γυνὴ καὶ στρύγλα λεγομένη.
 Βορνέλλα, = φόρεμα ἀρχαῖον, ἐπενδύτης παρ'
 ἀνδράσιν· ἴσ. γούνα.
 Βρετόν, ἴσ. εὐρετόν, ἐπμν. πρόστυχον = εὐτε-
 λές παιδίον.
 Βρονά, = τὰ βρόα τῆς θαλάσσης, καὶ ὄβρυα ἡ
 ἄβρυα (εὐφών.)· ἐξ οὗ καὶ βρονώνω. — «Ὅσο
 κἀκται ἡ πέτρα, τόσο βρονώνει (ἡ ἄλλ.
 μαλλιάζει)· βρόα λέγουν καὶ τὰς ἀνθο-
 κράμβας.
 Βρουηγτός, (βρυχῶμαι) = βουή, βουητός.
 Βρουγὶ παλληκάρη, = περίφημος, ἐξέχουστος.
 Βρωματίζω = δίδω πρῶτην φορὰν βρῶσιν εἰς
 τὸ βρέφος· καὶ ὑφνκ. βρωμάτισμα = τὸ
 κατ' ἀρχὰς ὑφασμα.

Γ

Γαλίφος, = ψευδοκόλαξ· ἐξ οὗ γαλιφίζειν.
 Γαμβρίκιον, = ἡ πρὸς τὸν μελλόνυμφον διδο-
 μένη προγαμιαία δωρεά, ὡς καὶ νυμφίκιον
 ἡ πρὸς τὴν νύμφην.
 * Γάρρης, (ἀρνοῦμαι) = στρεψόδικος (κυρ. ὁ
 παραβαίνων τὸν κανόνα τῆς παιδείας) =
 ἔξαρκος.
 Γαστέρα, ἡ λέξις κυριολεκτεῖται ἐπὶ τῆς γα-
 στέρος τοῦ θηλάζοντος μικροῦ (ἀρνίου ἢ ἐρι-
 φίου) τῆς περιεχούσης, ὡς γνωστόν, τὴν πι-
 τῦαν.
 Γέλλα· βότανον ἐν τοῖς ἀπροσίτοις ὄρεσι
 φυόμενον, ὅθεν καὶ τὸ ἐπίλογον «Γελλερίνα,
 Ἑλλερίνα μου, ἡ θὰ μὲ φάῃς ἢ θὰ σὲ φάω».
 Γήσαλον· τὸ πεπηγὸς καὶ γησαλόνω = πα-
 γόνω, πέπηγα, «νὰ κρυώσης καὶ νὰ (γ)η-
 σαλώσης».
 Γιαλελί· εἶδος γελεκίου.
 Γίγλα· ἡ σειρὰ τῆς μετοχῆς ἐπὶ ἀδιανερήτου
 ὑδρεύσεως (τουρκ. νεμπέτ)· 2) βάρδια.
 Γιαλλουρόν· ὑαλιστερόν, (ἐπὶ γαλανῶν ὀφθαλ-
 μῶν, κυνομήλων, φασκομήλων καὶ τῶν
 τοιούτων).
 * Γιέρτα· τὰ ἀπόκηρα, ἀποσφύγματα τῶν κη-
 ρίων· (παρ' ἀρχαίοις γίγαστα = οἱ κόκκοι
 τῶν σταφυλῶν).
 Γιότθος· ἰονθος.
 Γιόωμα ἢ διάωμα καὶ διαωματίζω· διασκόρ-
 πισμα, διασκορπίζω.
 Γκέλλωμα ἀγκελόνω, κυρ. = κεντῶ, (μετφρ.)
 κακίζω· συνήθ. ἐπὶ τῶν πιστευομένων ἀνα-
 ρῶν (νεραίδων) = στρεβλῶ, διαστρέφω,
 ἐξαμβλῶ μέλος τι τοῦ σώματος.

Γλημόρι· μνημα.
 Γλίνα· τὸ χοίρειον λίπος.
 Γλοιά· λέγονται τὰ ψωμιά, ὅταν μείνωσιν
 ἄψητα, ἡ ἐπὶ τοῦ φούρνου = γλιός (= χλιός)
 τὸ ἐναντίον τοῦ πυρός.
 Γλιστῶ, γλίστρα, = ὀλισθαίνω.
 Γλότσα· βλέννα, γλίσσα, ἡ ἐπὶ τοῖς λιμνάζουσιν
 ὕδασι πρασίνη ὕλη.
 Γλύτσικας· λυγξ (λύζω).
 Γλύφτης· ἐργαλεῖον κυρτωτόν, δι' οὗ κοιλαί-
 νουσι τὰ χουλιάρια.
 * Γρύ· ἡ ἐλαχίστη λέξις, λ. ἀρχαία διασωθεῖσα
 ἀπαράλλακτος.
 Γρύπηλας· ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους,
 ἄγρυπνος.
 Γυζάντι καὶ γυζαντάριον· τὸ γαλακτούμενον,
 συνήθ. ἐπὶ τῶν κατὰ τὸ πάσχα εἰς τὸν
 φούρνον ψηνομένων κριῶν.
 Γύρα· ἐπίσκεψις· «'ς τὴν γύραν ἠΰγασιν».
 Γυσιόλλα· ὄρνειον ἀρπακτικόν, αἰγυπός.
 * Γυστιριά (παρὰ τὸ ἐσθίειν), (ἐξ οὗ ἐιστιρί-
 σθη-ισμένος), ἐνέργεια δαιμονίου.

Δ

(Δ)είλη· τὸ δειλινόν.
 Διάθθισμα· ἡ κατάπτωσης τοῦ ἀνθοῦ τῶν
 δένδρων καὶ κυρίως τῶν σταφυλῶν πρὶν
 νὰ δέσῃ· «ἐδιαθίσαν ἡ ἐληαίς, τὰ ἀμπέ-
 λια».
 Διδίκον· ἀντίδικον (ἐπὶ κατάρ.)
 Διέερμα· ἐπάνοδος, ἐπιστροφή.
 Διακινῶ· συμποπέμπω, συνεβάλλω.
 Διακορῶ· ζητεῶ, ἐξ οὗ διακονιάρης, διακο-
 νιάρ, ἐπαίτης, ἐπαιτεία.
 Διαλαλῶ, διαλαλητής· κηρύττω, κῆρυξ.
 Διάξιν· τάξις.
 * Διασκελῶ· ὑπερβαίνω.
 * Διαρμίζω· διευθετῶ, εὐτρεπίζω, κυρ. ἐπὶ οἰ-
 κων· ἐξ οὗ διαρμωσμός (διαρμώζω).
 * Διάφορας· σπειρί, ἐξάνθημα (ἴσ. δαφνοῖς =
 κατακόκκινος).
 Δίμουρος· ἄστατος, ἀσυνεπής.
 Δροσο(γ)ελῶ· ὑπερχαίρω· «ποῦ νὰ μὴ δροσο-
 (γ)ελάσης» (ἐπὶ κατάρχεις).
 Δροσοπεζοῦλλα· ἡ θέσις, ἐνθα ἐνδιαίτωνται οἱ
 κηφήνες.
 * Δίφτης· αἰμομίκτης· γνωστὴ μόνον παρ' Ὀ-
 λυμπίοις (ἴσ. δοίφτης παρὰ τὸ οἰφάω =
 βινέω).
 Δρῶ(δ)εκα· λεξ. ἀρχαιοτάτη ποιητικὴ.

Δραπέτι· τὸ δριμύτατον ὄξος, καὶ εἴτι ὄξινον· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τρικυμίας τῆς θαλάσσης.
 Δρύμνη, ἡ δρύμη-αις· αἱ ἐξ πρῶται ἡμέραι καὶ ἡ 15, ἡ 23 καὶ 29 τοῦ μηνὸς αὐγούστου, ἐν αἷς κατὰ δεισιδαιμονίαν οὔτε πλύνουσιν, οὔτε κόπτουσιν, οὔτε ράπτουσιν, ἀλλ' οὔτε καὶ τρυγητοὺς διενεργοῦσι, διότι δρύπτονται, διαλύονται τὰ διενεργούμενα κατ' αὐτάς· (παραγ. τοῦ ἀχρήστου δρύπτω).

Ε

* Εἴκασε· ὑπόθεσε.
 * Ἐκεῖθε· ἐκεῖσε.
 * Ἐλιγγας· ἀνεμοστρόβιλος.
 * Ἐμάν· ὁμάδην.
 * Ἐμμετι· ἐν τι.
 * Ἐμπασιά· εἴσοδος.
 * Ἐμπατίκι· δωρεὰ διδομένη τῷ μελλονύμφῳ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ του εἰς τοὺς γάμους πρὸς στεφάνωσιν.
 * Ἐμπουλας· τὸ πολὺ ἐκκρέον πηγαῖον ὕδωρ.
 * Ἐμπρόφλοιοι· τὰ πρόθυρα κυρ. τοῦ φούρνου.
 * Ἐπαγλαῖς, ἑπαγλαῖς· περισπασμοί, περιπέ-
 τειαι.
 * Ἐσχιζαμώθη· κατέστη ἀφανής.
 * Ἐσώκαμε· ἐκακούρησε, κυρ. ἐπὶ τῶν τραυ-
 μάτων ἢ πληγῶν.
 * Ἐσσωκέλλαρος· παρ' Ὀλυμπ. ὁ ἐν τῇ οἰκίᾳ ὑποκρέβδατος, ἐνθα τοποθετοῦσι τὰ τρόφιμα καὶ λοιπὰ ἀναγκαιοῦντα τοῖς οἰκιακοῖς.
 * Ἐσσωκλαννά σου· εὐγε· πρὸς εὐφ. λέξις γνωστὴ παρὰ τισι γραυσὶν Ὀλυμπιαῖς.
 * Ἐρεύνονται· λ. ἀρχαία ἐπισωζόμενῃ παρὰ τοῖς Καρπαθίοις.
 * Ἐρίγλος· πλήρης.
 * Ἐρεῖκα ἢ ἔργκα· ἐρεῖκη.
 * Ἐρύνη· τὸ ἀγροκῆπιον τὸ ἔχον σχῆμα προ-
 μήκους τριγώνου, (παρ' Ὀλυμπ.)
 * Ἐρορας· ἐρινεός· ὁ καρπὸς ἐρινεόν.

Ζ

Ζᾶ· ζῶα.
 Ζαρούλλης· ἐκ τοῦ ζαρόνω.
 Ζιστινιά· ὁ διαμελιζόμενος ἐν τοῖς προθύροις τοῦ φούρνου ζεστός ἄρτος, ὅστις καὶ σταύ-
 ρωμα λέγεται, διότι σταυροκοπεῖται ἐν τῇ ἐκκοπῇ του.
 Ζούλα· ὁ καρπὸς τῆς συκαμινέας καθὼς καὶ πᾶς ἄλλος καθωριμασμένος.
 Ζούμπερον· (πρβ. παραβάτι).

Ζούππα· ὅταν τις ἐκ τῶν ὑδάτων ἢ τοῦ ἰδρω-
 τος καταστῇ κάθυγρος.
 Ζουφάκια· ὄρχεις.
 Ζουφός· ὁ ἀμέστωτος καρπός.

Η

* Ἡπατα· δυνάμεις· «δὲν ἔχω ἡπατα ἢ νάκαρα
 νὰ πιάσω, μιλήσω, πορπατήσω, δουλεύσω
 κτλ. (ἐπὶ λελυπημένων ἢ ἀδυνάτων).
 * Ἡρεῖον· τὸ δοχεῖον, ἐνθα καταρρέει τὸ γλεῦκος.

Θ

Θαλαμόνω, θαλάμι, θαλάμη (λέξ. ὁμ.) =
 τρύπα ἢ φωλεά, ἐνθα ἐμφωλεύουν οἱ ἰχθῆς
 καὶ κυρίως αἱ σμύρναι, οἱ ἐγγέλεις καὶ οἱ
 πολύποδες· μεταφ. δὲ καὶ ἐπὶ τῶν παρασί-
 των τῶν διατρεφόμενων δωρεάν· «ἡῦρε θα-
 λάμη, ἐθαλάμωσε ττην» κτλ.
 Θαμπός· ὁ μὴ διαφανής.
 Θάψυγον· ἡ μαζουράνα.
 Θεμμάρι ἢ θρεμμάρι· θρεπτὸν ἀρνίον, ἐρίφιον,
 ὅπερ καὶ μεροτάρι καλεῖται.
 Θέματα καί(μ)ώματα· (παρβ. ἄρρητ' ἀθέμιτα).
 Θηκιάζω, θήκισμα· ἡ τοποθέτησις τῶν κυ-
 ψελῶν.
 Θνησις· βλάβη, καταστροφή· «μη(γ)άληθ
 θνησιν ἔκαμε».
 Θραψαῦροι· καυστική ἡμέρα.
 Θροῦαλλια· συντρίμματα, κυρ. ψιχία ἄρτων.

Ι

* Ἰ(γ)ρός· σκωρία, κυρ. ἐπὶ χαλκίνων ἀγγείων.
 * Ἰσκιος· σκιά.
 * Ἰσπεριά· ἀθυμία, λύπη, παραπόνους ἐκ φιλο-
 τιμίας· «τὸν ἐπῆρεν ἡ ἰσπεριά».
 * Ἰσπυτσι· τὸ ὄξυ καὶ σουβληρόν ἐγγχειρίδιον
 τοῦ λεπτοουργοῦ.
 * Ἰχρος ἢ ἰχρός· ἰχνος· «νὰ μὴ φανῇ ἡ φανιὰ
 σου ἔς τὸ χνός τῆς γῆς».

Κ

* Κάγια· ἀρχαῖον πολυτελὲς ἐπικάλυμμα τῶν
 παιδῶν· (ὄρα Βλαντί).
 Καζουνέα· δεσμὸς καρπῶν.
 Καεγίζομαι· παραδέχομαι, πείθομαι (τουρκ.).
 Κάις ἢ Καῖμπιλλης· οἱ κατὰ τὸ δωδεκάμη-
 ρον γεννώμενοι κατὰ δεισιδαιμονίαν καλι-
 κάντζαροι.

Κάκηνον ἢ κακνάκι· τὸ ὑπεραγαπώμενον καὶ
 ἐπιμελῶς περιποιούμενον τέκνον.
 * Κακόδεμα· εἶδος φόρου ἀποτινομένου τῇ κυ-
 βερνήτῃ μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος
 αἰῶνος.
 Κακοεργαῖς· κακοποιός, κακοβούλος.
 Καλαῖς γυναικες· νεράιδες, αἱ κατὰ δεισιδαι-
 μονίαν ἐμφωλεύουσαι εἰς σπήλαια, λίμνας,
 ποταμούς καὶ ἀπρόσιτα μέρη.
 Καλανδροῦσα· ἡ περιποιουμένη τὸν σύζυ-
 γόν της.
 Καλαφουνός· ἑξαψις πυρᾶς.
 Καλίχι· ὑπόδημα.
 Καλομαρταῖς· ὁ φέρων τὰς καλὰς εἰδήσεις.
 Καλοπότης· εὐθήτης.
 Κάλυμμα· τὸ καλύπτειν, κλείειν τοὺς ὀφθαλ-
 μούς τῶν νεκρῶν· «ποῦ νὰ σὲ καλύψουσι»
 (κατάρα).
 * Κάματος· τὸ προσποριζόμενον ἐξ ἐπιπόνου
 ἐργασίας, τὸ προϊόν τοῦ ποιμνίου. (Λ. Ὀμ.).
 Καματερός· ἀκχματός, ἀκούραστος, φίλεργος,
 ἐπίπονος· διεσώθη ὡς ἐπίθετον ἐπὶ τῶν ἀρο-
 τήρων βοῶν, καὶ ἀνθρώπων· «ἄμ' ἐγὼ
 καματερή μουν».
 Καματερόν· ἡ βομβυκοτροφία ἐν γένει.
 Καμνύσης· ὁ βεβλαμμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλ-
 μούς.
 Καράκια· θωπεῖα.
 Καρίσκια· τὰ κάνιστρα τὰ προσφερόμενα εἰς
 τοὺς γάμους, γέννας καὶ παρομοίας περι-
 στάσεις, ἐκ γεννημάτων, ὀπωρικῶν ἢ γλυ-
 κυσμάτων.
 Καπρίζω, κάπρος=χοῖρος· συνήθως παρ' Ὀ-
 λυμπ. καπρίζω τὸ οὐρῶ, κατουρῶ.
 Καρκάδι· ἡ σκληρανθεῖσα κόρυζα καὶ ὁ ἄν-
 θραξ τῆς θρυαλλίδος τοῦ λύχνου· «ἔκαρ-
 κά(δ)ισέ το».
 Καρότον· εἶδος τι σταφυλῆς.
 Κάραξι· ἐπιτακ. πρὸς ἡσυχίαν τῶν οἰμωζόν-
 των παιδῶν (παρβ. ἀονή).
 Κατάρη ἢ κατά(β)αρη· ἡ ἐπίτεξ γυνή.
 Καταμυτόνω· ἐπιπλήττω, ἐξυβρίζω, ἀποκαλύ-
 πτω ἐγκληματίαν (συνήθως παρ' Ὀλυμπ.),
 κυρ. διαδίδω τὸ ἐμπιστευθέν μοι μυ-
 στικόν.
 Καταχανᾶς· βουρκόλακας· «ὁ καταχανᾶς τρώ-
 (γ)ει τὰ γένεια του».
 Κατετός, κατεβατόν· ἡ σελὶς χάρτου ἢ βι-
 βλίου· (καὶ ἀνε(β)ατόν τὸ φούσκωμα τῶν
 ἀποζυμωθέντων ἄρτων).
 Κάτσα κάτσα· τὸ περιέρχεσθαι ὑποκρύφως.
 Κάτσα παπαδιά· ἡ πεταλοῦδα.

Κατσάροπος· ὑπόκωφος συριγγός.
 * Κάρακον ἢ κάτρακον· τὸ ὅστουν τῆς κε-
 φαλῆς.
 Καίκαλος· τὰντὸ τῷ νάππος.
 Καψαῦροι· ὁ ὑπερβολικὸς καύσων· (ἴδ. θρα-
 ψαῦρι).
 Καψαλῖς· ὁ κάμνων τέκνον ἐκ κλεψιγαμίας
 ἢ πορνείας, ἐξ οὗ καψάλι· καψαλέα δὲ τὸ
 ἀποχερσωμένον χωράφιον, ὅταν πυρποληθῇ
 πρὸς ὄργωσιν.
 Κέρυθα· τὸ κοκκινωπὸν ἄνθος τὸ συμπερι-
 λαμβανόμενον ἐν τῷ μέλιτι.
 Κλησοῦρι· ἀγέλη ποιμενικῶν ζῴων ἀνήκουσα
 ἐκκλησίᾳ.
 Κρίπα ἢ σκρίπα· οἱ μικρότατοι μύρμηκες.
 Κρισάρι· τὸ περιτόνειον λίπος.
 Κομποθελέα· ἀρχαῖον ἀργυροῦν στρογγύλον
 κόσμημα, ὅπερ ἀνηρτάτο εἰς τὸ στήθος τῶν
 γυναικῶν ἐπὶ τοῦ χιτῶνος.
 Κομπωτής· ψεύστης, ἄστατος, ἀπατεῶν.
 Κόττον ὄλου· ἀναίτιως.
 Κόριζα· ἐπιγλωττίς.
 Κοιμητέα· ἡ κοίτη, ἐγκοιμητрон ἐξοχικόν.
 Κορταλέθος· τὸ κοντάριον, δι' οὗ κινοῦσι τοὺς
 χειρομύλους.
 Κορτιάζω, κόρνισμα· αἰμωδιάζω.
 Κοιλοπαρεῦομαι· διάγω μὲ οἰκονομίαν, πε-
 ρίπου νῆστις.
 Κουθωτός· κοντός.
 Κουλοναῖς· ὁ κοντός καὶ σωματώδης.
 Κούλουμπος· τὸ μέρος ἐνθα κολυμβῶσιν.
 Κούζικον· φαντούδιον· (παρβ. παραβάτι).
 Κουράκια· αἱ μήνιγγες, υποκοριστικῶς.
 Κούρβα· γυνὴ ἄτιμος λέξ. λατ. εἰσαχθεῖσα
 κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν· «κέρνα με,
 κούρβα, τὸ κρασί».
 Κουρέττα· τὰ φληναφήματα τῶν γυναικῶν.
 Κουρούμπλι· τὰ μικρὰ καὶ τρυφερά συκαμι-
 νόφυλλα τὰ προσφερόμενα ἐν πρώτοις εἰς
 τοὺς μεταξοσώληκας.
 Κουρουκῆς· δασύτριχος ἢ ἄτριχος κατὰ τὴν
 κεφαλὴν λέγεται καὶ κούρλης.
 Κουρταλάκια· τὰ χειροκροτήματα πρὸς τε
 εὐφημισμὸν καὶ κατηγορίαν, ὅτε διαπλη-
 κτίζονται αἱ ἐρίζουσαι γυναῖκες.
 Κουρτέσσα· νέα χαρίεσσα, νοστιμούλα, λ. λατ.
 εἰσαχθεῖσα κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν ἐποχὴν, κα-
 θιερωθεῖσα διὰ πολυχρονίου χρήσεως.
 Κουστοῦ(δ)ι, ἢ κουστοῦ(δ)ά· ἡ χεὶρ κλεισμένη
 ἢ ἡμικλειστος, ἢ διὰ τῆς χειρὸς δόσις.
 Κουτρούλλης-α· τὰ ὑστερότοκα τέκνα τὰ μὴ
 λαμβάνοντα πατρικὴν ἢ μητρικὴν περιου-

σίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπαράτου ἐπικρα-
τούσης συνηθείας ἐν τῇ νήσῳ.
Κουτσουκέλλα· προῆξις ἀπευκταία, ἀξιοποινος.
Κουτούκι· οἰνοβαρής.
Κουτελλίτης· λωρὶς χρυσοῦφαντος, ἐν ᾗ προσε-
κολλῶντο χρυσὰ φλωρία, ἀνηρημένη περὶ
τὴν κούτλαν, κούτελλον=μέτωπον.
Κουτρονιγασμένος· σκυθρωπὸς ἢ μελαγχό-
λικός.
Κούτουρος· τολμηρὸς, ῥίψοκίνδυνος.
Κουτούτο· ὑδραγωγός, ὑδροχόος, ἢ ὑδρο-
δόχος.
Κρεβατοστρώση· ἐγκοιμητρον.
Κρεβατοψουφουρίστρα· ἡ σύζυγος ἢ διαβάλ-
λουσα πρὸς τὸν σύζυγόν της ἐν τῇ κλίνῃ
τοὺς οἰκείους του.
Κρουκέλλι· κρῖκος.
Κρούσμα· κρωσσοί.
Κρούσσαλλα· ῥάκη· κρουσσαλισμένος=ῥα-
κενδύτης.
* *Κυφέλη*· τὸ πῆλινον ἀγγεῖον τῶν μελισσῶν
(τὸ ξύλινον λέγεται ἀγγεῖον καὶ τὸ λίθινον
χρεῖα).
Κώλοπυλώματα· περιπέτειαι, περισπασμοί.
Κροκί(δ)ι· ἡ κροκί.
Κουμούλα· τὸ γεῖσον τῆς στέγης. (ἴδε πε-
ριθέρα).
Κούμουλον· τὸ ὑπερπληρούμενον πινάκιον (8ον
τοῦ κοιλοῦ).

Λ

Λά(β)ωμα· φρενοβλάβεια.
Λα(γ)ωνικόν· κυνηγετικὸς κύων.
Λάζος καὶ *λαζονία*· μαχαίριον καὶ μαχαίριζα.
Λαιμοθῶρς· λαίμαργος.
Λαλλά· ἡ προμήτωρ.
Λάμπης· λύχνος.
Λάον Λάον· σιγὰ σιγὰ, προφυλακτικῶς· ἀλάου
λάου ἤρτε ».
Λατέρα· φέρετρον.
Λαχτάρ· τὸ ὑπεραγαπώμενον, κυρίως ἐπὶ
τέκνων.
* *Λεβεντίκι*· εἶδος φόρου ἐπιβαλλομένου τοῖς
νεονύμοις.
Λεετῶ· διακναίωμαι ὑπὸ θερμότητος.
Λελλιά· τὰ συντρίμματα ὑαλίνων σκευῶν
ἐπὶ παιδῶν, τὰ φλωρία.
Λειζάρης· λαίμαργος, ἐκ τοῦ γλίχομαι (;)
Λέλληραις· αἱ παρ' ἄλλοις λύγηραις.
Λιδόσυρμα, τὸ ἀναπλύνειν ἢ ἡλιοξηραίνειν.
Λιδούρι· ὁ ἀφόρητος καύσων.

Λάλλος, τὸ ἐκκρέον ἀπὸ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ
δένδρα δάκρυον.
Λου(γ)άρι· θησαυρός.
Λούγκρα· πεταλοῦδα τοῦ μεταξοσκώληκος.
Λούνα ἢ *Λούφα*· ἡ γαλακτοτρόφος σῦς.
Λούππος· ἀρπακτικὸν πτηνὸν (ἴσ. λατινική).
Λούταρον· ῥάκος· (ᾧρα κρούσσαλλα).
Λούρδαις· φληναφήματα.
Λύρης· ἰσχνός.
Λύτσηκας· (ᾧρ. γλύτσηκας).

Μ

* *Μακάρι*· εἶθε· «μακάρι καὶ νὰ (δ)άνειζεν
ἀσῆμι ἢ λουάρι».
Μακαριά, τὸ προσφερόμενον δωρεὰν ὡς ἐλεη-
μοσύνη.
Μάρα· 1) τὸ φορολογικὸν κατάστιχον, 2) τὸ
πρωτότυπον παντὸς ἐγγράφου, 3) ἡ μήτηρ,
4) ἡ μήτρα τῆς γυναικὸς, 5) εἶδος τι ὑφά-
σματος.
* *Μαράκι*· κόσμημα ἀρχαῖον ἀργυροῦν ἀναρ-
τώμενον ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.
Μαρταβέλας· βλάξ.
* *Μαουνάτο*, *σπερτουκάτο*, *μηλάτο*, *σταφυ-
λάτο*· ὑποκάμισα μακρὰ μεταξωτά, κεν-
τημένα διαφόροις ζωηροῖς κεντήμασι καὶ
χρώμασιν, ὧν ἡ καλλιτεχνία ἐκτιμᾶται ἤδη
καὶ παρ' Εὐρωπαίους.
Μαρμάρ· ἡ παρθένος, ἣς λέγεται ἡ παρθενο-
φθορία δύσκολος δι' ἀνδρικοῦ μορίου.
Μαυλίστρα· μαστρωπός.
Μαυρομαρώνια· εἶδος σταφυλῆς μαύρης.
Μάφε· δῆθεν.
* *Μελισσο(δ)άρτης*· τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ θέτει ὁ
μελισσοουργὸς ἀνημμένους βουκόπρους καὶ
καπνίζει τὰς μελίσσας ἐν τῷ τρυγητῷ πρὸς
κατεύνασιν.
Μέλα· χειμέτλη.
Μελισσοφάς· σφήξ, μέροψ.
Μέρι μου· διό, ὅθεν.
Μερέτι μου· ἡ μερίς μου.
* *Μεῖον* εἰς *μεῖον*· τὸ ὀλιγώτερον.
Μίζαρος· ἡ μαλλίνη ζώνη.
Μίλλα· τὸ χοίρειον λίπος.
* *Μισθεργός*· ἡμερομισθίαρης.
Μονάρπα(γ)ος· ὁ ἀποβιώσας μὲ αἰφνίδιον θά-
νατον ἀπροσδοκῆτως.
Μονοτάρον· ὁλοκλήρως.
Μούντρης· ἀποφασιστικὸς, ῥίψοκίνδυνος.
* *Μπούκια* ἢ *μπροῦ*· ἀντὶ νεροῦ ἐν Καρπάθῳ
μεταχειρίζονται τὰς λέξεις ταύτας συνήθως

κατὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν τῶν τέκνων· διὰ
τοῦ *μπροῦ* καλοῦσι καὶ τὰς ὄρνιθας καὶ τὰ
παρόμοια οἰκιακὰ πτηνὰ πρὸς τροφήν·
μπροῦσσα ἢ *μπροῦσαις* ὀνομάζουσι τὸν
βόρβορον· *μπρρρ* ἐκφωνοῦσιν οἱ θηρευταὶ
ἐνισχυτὴ πρὸς τὸ πτοεῖν καὶ ἐξανίστασθαι τὸ
θήρευμα· *μπροῦ* ἐκφωνεῖ ὁ ἵπποκόμος ἢ ὁ
γεωργὸς εἰς τὸν ἵππον ἢ ἄλλο φορτηγὸν
ζῶον.

Ν

Νάκκα· τὸ χέλασμα τοῦ σχοινίου τῆς φορ-
τώσεως.
Νάκαρα· (ἴδ. ἥπατα).
Νάκι· θάμνος.
Narrá· ἀνάδοχος· ναννὰ ναννὰ λέγουσι καὶ
πρὸς τὰ τέκνα, ἵνα ἀποκοιμηθῶσιν, ἐξ οὗ
καὶ νάννη=ἡ κούνια, καὶ ναννούρισμα.
* *Νάππος*· ἡ ξυλοπινάκα· ἡ λ. πιστεύω νὰ
εἶναι γνωστὴ τοῖς Αἰγαιοπελαγίταις· ἡ συγ-
γένεια αὐτῆς πρὸς τὸ ἀρχαῖον νάππη φαίνε-
ται φανερά, πιθανῶς ὅμως νὰ εἶναι καὶ ἡ
Ἰταλ. nappo=σκουτέλλα.
* *Νικόν*· ὀνικόν=ὄνος.
* *Nirrí*· τὸ ὅλως ἀδύνατον, ἰσχνὸν καὶ μικρό-
σωμον τέκνον (ἴσ. ὁ νάννος)· «σάν τὸ νιννὶ
τῆς μπόττας»=τὸ φαινόμενον μικροσκο-
πικῶς ἀντικείμενον ἐν μέλανι ὑαλίῳ.
* *Νυχατό*· πρωΐα.

Ξ

Ξά· ἐπὶ τῶν ὀρνίθων πρὸς ἔξωσιν.
Ξάσματα· ἐκ τοῦ ξένω.
Ξαρέσκια· τὰ ἐπιδειπνα.
Ξάρεσις· διασκέδασις.
Ξεθοσοῦρα· τὸ νὰ κοιμηθῇ τις εἰς ξένην κλίνην.
* *Ξένια*· τὰ δωροδοκούμενα.
* *Ξεροφυ(γ)άρης*· ὁ ξενιτευόμενος, ἐπιδημητής.
Ξόστρα· (ἴδε κουτσουκέλλα).
Ξυριμής· ὁ ἀγένειος ἢ ἄνευ μηνίγγων, (πρβλ.
κουρουκῆς).
* *Ἐωτάρης*· ὀρεινός, ὀρείτης.
* *Ἐωτικόν*· δαιμόνιον.
* *Ἐωμονή*· τὸ νὰ μείνη τις ἐκτὸς τῆς νήσου
κατὰ τὸν χειμῶνα· «Ἐωμονάρης εἶναι», κυ-
ρίως παρὰ Ὀλυμ. καὶ Μεσοχωρίταις.

Ο

* *Ογδοῦρι*· ξηρόν.
* *Οιρεῖον*· (ἴδ. ἡχειόν).

* *Ὀλόγριτος*· σαφής.
Ὀρνί· τὸ περιγύρισμα τῆς ἐστίας.
* *Ὀφλέα*· τὸ κατώφλιον τῆς θύρας.
Ὀχλιδάν· (ἴδ. γλιόν).
Ἰλοοδόμαι· ὀχλολο(γ)οῦμαι.

Π

Παλλάρος· φρενοβλάβης, βλάξ.
Παοῦρδον· ἐπαρσις.
Παπα(δ)οῦκι· τὸ ἐπιστύλιον, τὸ ὑπὸ τὸ μέλα-
θρον τῆς οἰκίας.
Παπᾶ-σκούλλι· εἶδος σαύρας στιλπνῆς μικρο-
τέρας τοῦ ἀσκαλαβώτου.
Παραβά(δ)ι· ὑποκοριστ. (παραβλ. παραζούαλ-
λον, παράφτωμα, σερεμγιόν, ζούμπερον,
κούζικον, σραντούδιον.
Παρανόμι· (παρὰ ὄνομα), ἐπώνυμον.
Παραφανταρέα· παραβολή, παροιμία.
Παρτέρω-ομαι· ὑπερασπίζω, προστατεύω.
Παρθερόκουκα· τὰ εἰς τοὺς γάμους διαμοιρα-
ζόμενα γλυκύσματα.
* *Παστολο(γ)ῶ*, *παστολό(γ)ισμα*· (παστὸς-άς),
τὸ δι' ἁσμάτων ἐξυμνεῖν τοὺς νεονύμους
ἐν τοῖς γάμοις.
* *Πασσειδεῖ*· σωρηδόν.
Πατρίγα· πεδιάς.
Παφούτης-αὔττα· ὁ μὴ ἔχων ὀδόντας.
Περίκουλλος· ὑποπτος, ἐπιλήψιμος.
Πιόκι· τὸ ἐπιφράττον τὸ στόμιον τῆς κυψέ-
λης ἐκ πίτυος.
Πλα(γ)ισερά· τὸ περὶ τὰς πλευρὰς λίπος.
Πούζουρας· τὸ μέρος τὸ ἔξωχον τοῦ κανονικῶς
πεπληρωμένου σάκκου· ἐξ οὗ ξεπουζόνω, καὶ
σπαν. -ομαι. καὶ τὸ παργ. -ωμός.
Πουρδουνιός· (πρβλ. παραβάξ).
Πουσυνάρω, *ομαι-εται*· «δὲν πουσυνάρεται»
=δὲν ὑποφέρεται.
* *Προσέφι* ἢ *προσάφι*· χειρόμακτρον.
* *Πρόπολη*· τὸ περίφραγμα, ὅπερ αἱ μέλισσαι
κάμνουν περὶ τὸ πετίκιον διὰ μαύρου κη-
ρίου πρὸς ἐπίφραξιν τῶν ὀπῶν αὐτοῦ.
Πρωτάλης· ὁ ἰούνιος· (καὶ δευτερόλης ὁ ἰού-
λιος).
Πρωτίκι· τὰ πρωτοτόκια· 2) ἐπὶ ἀδιανεμήτου
ὕδρευσεως σειρά.
* *Προτίμη*· ταῦτ' ὅτε *πρωτίκι*. *Προτίμην* ἐν
Ὀλύμπῳ γράφοντες ἐν τοῖς προικοδοτηρίοις
ἐννοοῦσι τὰ προγονικὰ σημαντικὰ κτήματα.
Πρωτο(γ)όρατος· ὁ πρωτότοκος.
Πρωτό(γ)ερος· ὁ δῆμαρχος, ὁ ἄρχων τοῦ δή-
μου, ἥτοι ὁ πρῶτος τοῦ δήμου.

Ρ

Ραυτουράου· ἀκαταπαύστως.
 Ρέμπομαι· διάγω ῥχθύμως.
 Ρετός ρετός· ἐπὶ τῶν ἐπεμβαίνοντων ταχέως καὶ ἀμέσως εἰς ξένας ἐργασίας· (κυρ. ἐπὶ ἐπιθέσει)· «ἦρτε ρετός ρετός».
 Ῥίζομαι ἢ ξεουερίζομαι = διαφιλονεικῶ, ἐρίζω.
 Ρό(δ)α· τὸ μέρος τοῦ φούρνου, ἔνθα κατὰ τὴν πυράκτωσιν ἐπισωρεύουσι τὰ καυστά.
 Ρο(δ)ομοῦσχα· εἶδος σταφυλῆς.
 Ρο(δ)οσταμινιά· νέα χαρίεσσα, εὐειδής.
 Ρῶ(γ)α· ἡ μισθοδοσία· 2) ἡ ῥῶγα τῆς σταφυλῆς καὶ ἄλλων ὁμοίων καρπῶν· 3) ἡ ῥῶγα τοῦ μύλου· 4) ἡ ῥῶγα τοῦ βυζιοῦ.

Σ

Σάπρακον· (ἐκ τοῦ σήπομαι).
 Σερεμικόν· (πρβλ. παραβάξι).
 Σκιάς· κἄν.
 Σκούζα· φιλονεικία.
 Σκοιτέλιση· περιπέτεια, κυρίως ἐπὶ μελλονύμφων παρθένων.
 Σκουφο(γ)ύρι· σκουφομάνδηλον = τὸ ἔνδον τσεμπέριον τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς.
 Σμηνάρι· κυψέλη.
 Σόρτη· τύχη, ῥοιζικόν.
 Σουρεύγω, σοῦρα, σουρεμένη· ἡ κακοφημισμένη ἢ καταλαλημένη γυνή.
 Σοῦρπα· ἀπὸ πρωίας.
 Σουζάνιον· ζιζάνιον.
 Σταλίξω, στάλισμα, σταλός· στεγάζομαι κλπ.
 Στεφανία· κρημνός.
 Στρογγυλάθυρον· εἶδος σταφυλῆς.
 Στράφυλα· τὰ πατηθέντα σταφύλια, στέμφυλα, κούκκουζα.
 Στρουφοῦγι· στρόφιγξ.
 * Σύγυρα· τὰ περὶ τὴν κώμην κτήματα, ἄλλως γυράλωνα λεγόμενα.
 Συ(γ)κεντίξω· ἐρεσχελῶ.
 Σύγκλιση· συνεχῆς ῥαγδαία βροχή· «σύγκλιση κόσμου».
 Συγκόκαλη· ἡ πρὸ τῆς ἀπόκρεω ἐβδομάς.
 * Συλλήθδην· ὁμοῦ, ἀθρόως.
 Συτεπαίρω· τὸ πέρνειν ὅλα ὁμοῦ.
 * Συτοπαρμός· ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ μηνός, καθ' ἣν ἐκ προλήψεως οὔτε δίδουσιν οὔτε λαμβάνουσιν, ἵνα μὴ συνοπαρθοῦν τὰ πράγματα τῶν.

Συνάλευρον· μετ' ἀλεύρου.
 Σύξυλα· τὰντὸ τῷ μονοτάρου.
 Σύριγκας· εἶδος σταφυλῆς.
 Σήρηκας· τὰντὸ τῷ σάρακας=σής.
 Συργουλίξω· προτρέπω, παρακινῶ.
 Σύρφα· ; σίλφη.
 * Συσήλιον· ἡμέρα καυστική ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ἡλίου.
 Συμφάμηλος· μετ' ὅλης τῆς οἰκογενείας, φημιλικῶς.
 Συχηγμένος· ὁ βδελυρός, ῥυπαρὸς (ἐκ τοῦ συχηάινομαι=σικχαίνομαι).
 Σγάκελλον· τὸ διὰ τῆς χειρὸς ἐπὶ κατηγορίᾳ ἐπιδεικνυόμενον.
 * Σχηρμίζω· ἐπὶ τράγων ἢ κριῶν = βρωμῶ (ἴδ. βρώμος).
 Σώκουμα· αἱ παραφυάδες τῶν δένδρων.

Τ

Ταῦλα· τράπεζα κυρ. ἐπὶ γάμων καὶ πανηγύρεων, ἐξ ἧς ταυλομάνδηλον.
 * Ταραλλής· ἀνεμόμυλος διὰ πτερύγων σαινιδωτῶν.
 Τάρταλα· τὰ πωλούμενα ἢ ἀπολαμβανόμενα εἰς εὐτελεστάτην τιμήν.
 Τατῆς· ἀνάδοχος.
 Τάταλον· τὸ κατὰψυχρον ὕδωρ, τὸ πεπηγός.
 * Τομεῖος· τὸ σιδηροῦν ἐργαλεῖον, δι' οὗ οἱ μελισσοῦργοι ἀποτέμνουν τὸ μέλι ἐκ τῶν κυψελῶν.
 Τουλοῦπα· ἡ νιφὰς τῶν κροκίδων, μαλλίων, βάρβακος.
 Τοῦρτα· εἶδος ἄρτων τοῦ πάσχα.
 Τρααλεῖνγομαι· ὀχλαγωγῶ.
 Τουλποῦρδῶ· ὑπεκφεύγω, ὑπερπηδῶ.
 Τοιμέττα καὶ λαφανί(δ)α=λαψάνη.
 Τσουλλούφια· οἱ μήνιγες.
 Τσουντί· τὸ περίπληκτρον τῆς ἀτράκτου.
 Τσουντί· ταχέως.
 Τριμμήστερον· πεπονηρευμένον.
 Τρίολος· παιδιὰ.
 Τρυπητήρια· κόσμημα ἀργυροῦν, κρίκοι παρὰ τὰ ὦτα ἐξαρθόμενοι ἐκατέρωθεν τῶν ἀνηοσταρίων· λέγονται καὶ χρυσά.
 Τριχοῦρδι· ἐπισταμένη ἔρευνα.
 Τυφλομυῖα· παιδιὰ.

Υ

Υπεριά· τὸ παράπονον, ἡ λύπη.

Φ

Φα(β)ολύτης· ξύλινον ἐργαλεῖον, δι' οὗ οἱ Ὀλυμ. διαλύουν τὴν φάβαν.
 Φά(γ)ουσα· καρκίνος (κυρίως ὑπὸ σημασίαν νόσημα ἀνίατον).
 Φαλλέος· ὁ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς δευτέρας τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος καθυστερῶν· ὅστις καὶ ὑποχρεοῦται νὰ προσφέρῃ ἐν τραπέζιον, ἢ ὑποβάλλεται εἰς ἐξῶσιν.
 Φαμέ(γ)ος· ὑπηρέτης.
 Φαρακλά(δ)α· τὰντὸ τῷ ἀραμάδα.
 Φαραωνιά· πλήθος, συρροή· ἴσ. ἐκ τοῦ Φαραωνίται (στρατὸς τοῦ Φαραώ)· ἐπὶ πολυμελοῦς οἰκογενείας «μὴ φαραωνιά ναι».
 Φαφλατᾶς· φλύαρος, ἀσυνάρτητος.
 Φέρτης· ὁ προβλέπων καὶ φέρων ὅλα τὰ χρησιμεύοντα αὐτῷ.
 Φιλάρος· δαίμων.
 * Φιλε(β)ότερον· τὸ φουσκωτῆριον τῶν σφαγέων.
 Φοροῦμαι· ὑφορῶμαι, ὑποπτεύω, καὶ ἐφόρεσις = ὑποψία.
 * Φουρνιδόν· λέξις διασωθεῖσα ἐν τοῖς προικοδοτηρίοις ἐγγράφοις τοῦ ΙΖ' αἰῶνος.
 Φρού(γ)αρα· τὰ ξηρὰ κλαδιά.
 Φρυμά(δ)ι· τὸ παξιμά(δ)ι.
 Φυλλιά· τὰ φυλλία τοῦ ἐμβολιάσματος.
 Φωτοῦλλης· ἐρωτόληπτος, ἐρωτομανής.

Χ

Χιός· ἐπὶ ἄρτων καὶ φούρνων=χλιαρός.
 Χειροπαίρω· ἐπὶ τῶν ζυμωθέντων ψωμίων.
 Χιολοῦμαι· ὀχλογολῶ.
 Χουρδουαλλίξω· ἐπὶ τῶν ἐκ ταχυγλωσσίας ἀσαφῶς ὁμιλούντων.
 Χρεία· ἀπόπατος, ἀναγκαῖον.
 Χρεισά(δ)ι· τὸ ἀναγκαιοῦν σκεῦος ἢ πράγμα τι.
 Χρονσαφί(δ)α· ἱκτερος.
 Χιλιά(δ)ερφος· ἀρπακτικὸν ὄρνειον.
 Χοστός· παιδιὰ.

Λέξεις γεωργικαί.

Ἀείλαμος· σάνος.
 Ἀκί(δ)α· ἀκίς.
 Ἀναύλογος, ἀναυλόγι, -ερόν· μέρος ὑπὸ κλιτύων ἐκατέρωθεν περιβεβημένον καὶ ὑποδεχόμενον τὰς καταρρεούσας ὕλας.

* Ἀρε(γ)ωιάζω· λέξ. συνήθης παρ' Ὀλυμ. σημ. τὸ διαγωνίως ὀργόνειν ἢ αὐλακίζειν τὸν ἀγρόν, ἄλλως τε καὶ διὰ νὰ διακόπτωνται οἱ αὐλακες εἰς τὴν δευτέραν ὀργωσιν.
 Ἀρεκεφαλίξω· ὁμοία τῇ προτέρᾳ.
 Ἀρεμό(δ)αρον· τὸ ἐκτεθειμένον εἰς τὸν ἄνεμον.
 Ἀρέγυμα· ἀναχέω.
 Ἀξανέμισμα· ἡ διὰ τοῦ ἀνέμου ἐκκόκκισις τῶν γεννημάτων.
 * Ἀραθινός-(ἀνὰ θίρ)· ἡ χερσαία ἄκρα ἢ οὐκ ἀροτριουμένη ἀλλὰ σκαπτομένη.
 Ἀποθερέα· τὸ ἀποθέρισμα.
 Ἀποσπορέα· τὸ ἀπόσπαρμα.
 Ἀργατικόν· πολλοὶ ἐργάται (περληπτικόν).
 Ἀστάγια· οἱ στᾶχεις.
 Ἀσταγότοπος· θημωνία.
 Ἀστογιά· σιτοδεία.
 Ἀγροῦνδρι· ἀχυρῶν.
 Βασσωμένον· τὸ βασισθὲν ἐπὶ τῶν στελεχῶν τοῦ σπαρτὸν ὄρθιον.
 Βαστάος· ὁ διαχωρίζων καὶ ὑποδαστάζων τὰς κλιτύας τῶν ἀγρῶν τοίχος.
 Βαλόουρον· δι' οὗ καταθραύονται αἱ βῶλοι τοῦ ὀργωθέντος ἀγροῦ.
 Βότανα· τὰ ἐκβαλλόμενα ἐκ τῶν σπαρτῶν χόρτα.
 Βουλᾶτον· εἶδος ῥυμοῦ.
 Βούκειτρον· τὸ σουβλερὸν κέντρον, δι' οὗ κεντοῦσι τοὺς ἀροτῆρας βόας.
 (Δ)ιγᾶλι· τὸ ξύλον, δι' οὗ λικνίζουσιν.
 Δρα(γ)άτης, δρα(γ)ατικόν· ἀγροφύλαξ καὶ τὸ ὑπομίσθιον αὐτοῦ.
 * Εἶσω (γ)ῶρος· τὸ τελευταῖον καὶ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς ἄλωνος περιστρεφόμενον ζῶον τοῦ ζευτοῦ.
 Ζεύλα· ζεύγλη.
 Ζευλοράμματα· ἱμάντες ὀτηθιαῖοι συνάπτοντες τὰς ζεύγλας περὶ τὸν τράχηλον τῶν ἀροτῆρων βοῶν πρὸς τὸν ζυγόν.
 Ζεύτης· τὸ ζυγόδεσμον.
 Ζευτικόν· τὸ ζεύγος τῶν ἀροτῆρων βοῶν.
 Ζευτόν· ὁμὰς ζῶων, δι' ὧν ἀλωνίζουσι τοὺς στᾶχεις.
 Θηλάκιον· τὸ δερμάτινον ὑδροδοχεῖον.
 Θηλακωμένον, τὸ σπαρτόν, ὅταν θηλακώσῃ τὸ περίβλημά του.
 * Ἰρί· τὸ ἵνιον ἢ ὑνιον.
 Καλαμά· τὰ θέρετρα.
 Καλουργία· καλλιέργεια.
 Κατα(β)όλας· τὸ καταβολιαζόμενον κλῆμα ἢ κρᾶδη· λέγ. καὶ τὸ θειλόπεδον τρύγημα σταφυλίων.

Καθαλέα· ἡ πυρπολούμενη καὶ προδιατεθειμένη πρὸς σπορὰν γῆ.
Κέντρα· τὸ βούκεντρον, δι' οὗ κεντοῦσι τοὺς ἀροτῆρας βόας.
Κεντρά· ὅταν τὸ ἄροτρον ὀργῶνῃ βαθεῖα· (σειρὰ δὲ τὸ ἐναντίον).
Κηλοῦγκι· ἡ δίκελλα.
Καλο(γ)ῆρα· ὁ κρίκος ὁ συνάπτων τὴν ἔγχερην μὲ τὸ ποδάρι.
* Κουκοῦλλα ἢ *κουκκοῦλι*, τὸ ἔχον σχῆμα ἐπιμήκους τριγώνου χωράφιον.
Κουριάω, κούριασμα· (πρὸβλ. θηκιάζω).
* Κουράρι· ὁ σωρός, κῶνος τῶν στάξεων.
Κόντυλα· τὰ χονδρότερα ἄχυρα· (πύχνη δὲ τὰ φιλότερα).
Κούρπιθας· ἄχυρων.
* Κωρο(β)ολεῖον· τὸ περὶωρισμένον μέρος, ἐνθα ἐναποθέτουν σωροὺς στάξεων.
Λαλλοῦ(δ)ι· ἀπόξηρον.
Λόθρα· (πρὸβλ. κεντρά).
Λυταρέα· ἡ σωρεία τῶν χειροβοληθέντων στάξεων.
Λῶρα· κρίκος σιδηροῦς περὶ τὸν ζυγὸν συνδέων ἐγκαρσίως τὸν ῥυμόν.
Μάλαμα· τὰ ἄλωνισμένα ἀλλ' ἀλίχνιστα γεννήματα.
Μαυροθῆρι· οἱ ἔχοντες μελαίναν ἀκίδα στάχεις τοῦ σιταρίου.
Μουστούγια· τὰ φίμωτρα τῶν ἐν τῇ ἄλωνι ζῶν.
* Νικόν· ὄνος.
Ξεσπόρι· ὁ πρῶτος ἐκβαλλόμενος πρὸς σπορὰν σπόρος.
Ξετρίγι· ἡ λέξ. κυριολεκ. ἐπὶ τοῦ πρὸς σπορὰν διαλεκτοῦ σιταρίου· μεταφορ. δὲ καὶ ἐπὶ ἄλλων ἐκλεκτῶν πραγμάτων· αὐτὸς εἶναι τὸ ξετρίγι, τὸ ἄνθος.
* Οἰγερῆ· ἔγγερυς.
* Οἰρονχας· ὀχετός.
Παρα(β)άλλωμα· ἐκ τοῦ παραβάλλω = τὸ ἄγειν τοὺς ἀροτῆρας παρὰ τὴν ἄκραν.
Παραυλακίζω· παρεκτρέπομαι τῆς κανονικῆς αὐλακίως· (τὸ ἐναντίον δέ, σιχυλακίζω).
Παπποῦρα· συγγ. τῷ πούπουρον· λοφίσκος.
Παρωτίς· ἡ παρωτίς.
Παραύλορος· τὸ κατώτατον μέρος τοῦ ἀναυλοχίου, ὅπου ἀποσυνάγεται ὁ κατὰσταλος.
Παρι(γ)ημένον· περιποιημένον.
Πατελλί· εἶδος γῆς φαιολεύκου ἀργιλόδους.
Περιθέρα· ἡ πέτρα τῆς κουμούλας.
* Περι(β)ολας· χωράφιον περικυλισμένον φυσιῶς.

* Περίσειρον ἢ περίγυρον· τὸ (ἐκ σύμπλας κυρ.) σῆρωθρον, δι' οὗ περισαίρουσι τὰ ἀπολειπόμενα χονδρὰ ἄχυρα (κόνδυλα).
Πινακίδια· τὰ πλατέα μέρη τοῦ ζυγοῦ πρὸς τὰ ἄκρα.
Πουγγός· τὸ καρφίον τῆς ιστοδόης, δι' οὗ ἐπισυνάπτεται περὶ τὰ λῶρα.
Πρέα· ἡ ὑπὸ ζῶων προξενηθεῖσα ζημία· (κυρ. ἐπὶ γεννημάτων).
Πύλωμα· τὸ πεπυκνωμένον σπαρτόν, ὅταν ξηρανθῇ.
Ρῦπος· ἀκαθαρσία.
Ρουσιού· ἡ ἔχουσα ξανθὴν ὕψιν γῆ.
Σκαφίος· σκάπτῃς.
Σκύ(β)αλα· τὰ ἀπομένοντα ἐκ τοῦ λικνισμοῦ γεννήματα μεμιγμένα μετὰ κοντύλων.
* Σού(δ)ια· οἱ κόκκοι τοῦ σιταρίου πρὶν ἔτι ἀποξηρανθῶσιν.
Σπάθη· ἐφ' ἧς περιάπτεται ἡ ιστοδόη.
Σπορία· ταινία ἡ μερίς προσκαίρως διαχωριζομένη δι' αὐλακίως πρὸς εὐκολίαν τῆς ὀργώσεως.
Σπορόταυλα· ἡ τράπεζα ἡ διδομένη τοῖς γεωργοῖς, ὅτε ἐργάζονται δωρεάν.
Στα(β)άρι· ῥυμός, ιστοδόη.
Σταύλισμα· τὸ ἐνδιαίτην τοὺς ἀροτῆρας βόας.
Συμπάλλωμα· τὸ συμβάλλειν τοὺς στάχεις εἰς τὸν ἄλωνισμόν ἢ τοὺς δαυλοὺς εἰς τὴν φωτίαν.
Τριολία· τὸ τρεῖς ὀργῶναι.
Τσίκουρας· ἡ ἀξίνη.
Φουκέντρι· βούκεντρον.
Χανδῆρα· γῆ κατὰξῆρος ἄκαρπος.
Χειμῶνας· ἡ διὰ ζευτικοῦ ἡμερησία ἐργασία.
* Χειρό(β)ολο· ὅσον ὁ θεριστὴς περιβάλλει εἰς τὴν χεῖρά του.
Χιοτάρι· ὀχετός.
Ψυμίθι· ἡ ἄνευ πετρῶν καὶ χαλίκων γῆ.
* Ψεῖρε· ἐπιφώνημα πρὸς τοὺς ἀροτῆρας βόας κατὰ τὰς στροφάς των, ἵνα ἐπανέλθωσιν.

Ποιμενικά.

* Α(γ)έλη· κοπάδι.
* Αρλύτης· τὸ ξύλιον καυκίον, δι' οὗ ἐξάγουν τὸ γάλα.
* Αἰ(γ)ά(δ)ι· αἶξ, καὶ δῆμα αἰγός.
* Αγρίμι· αἰγαγρός.
* Αλευρό(γ)αλη· τὸ φαγητόν, ὅπερ κάμνουσι δι' ἀλεύρου καὶ γάλακτος.

* Αρμέ(γ)ω· ἀμείλω.
* Αμουργεῖος καὶ ἀμουργιός· ἀμολγ(ός)εός.
* Ανεκροῖω· βυζαίνω τὰ μικρὰ ἢ ὀρφανὰ ἐρίφια καὶ ἀρνία.
* Απογυρίζω· περισυνάζω τὰς αἰγας πρὸ τῆς μάνδρας.
* Απολαλῶ· φωνάζων εἰσάγω τὰ ποίμνια εἰς τὴν μάνδραν πρὸς ἀμείλιν.
* Αποουριάω, ἐκφωνῶ μακρόθεν, ἵνα παρεμποδίσω τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν βοσκομένων ζῶων.
* Απώσειρον· τὸ ὅπερ δὲν ἐγκυμονεῖ ζῶον.
* Αργατινή· ἡ δρύλλα τῆς ἐσπέρας.
* Ἀρνός· ἀρνός· ἐξ οὗ ἀρνιακός = τὸ δῆμα τοῦ ἀρνοῦ, ἀρνόκελλος = οἰκίσκος, ἐνθα ἀποκλείονται οἱ ἄρνες.
* Ασπροχεῖλι· τὸ ἔχον τὰ ἐμπρόσθια κυρ. χεῖλη λευκά.
Βάλλος· μονόρχυς.
Βοσκαρέα· ἡ περιφέρεια, ἐν ἣ βόσκει τὸ ποίμνιον.
Βοσκαρί(δ)ι· ποιμενόπαις.
Βρακάτον, τὸ αἰγίδιον τὸ κατὰ τοὺς πόδας λευκόν, ἐξ οὗ τραχηλοβράκατον, τὸ ἔχον καὶ τὸν τράχηλον λευκόν.
(Β)υζανταροῦ ἢ (β)αζανταροῦ· γαλακτοφόρος.
* Γλαρόν, τὸ αἰγίδιον, ὅπερ εἶναι κατάλευκον, περὶ τὸ μέσον δὲ φέρει ταινίαν μελαίναν.
(Δ)αφρόν ἢ (γ)αφρόν· τὸ ἔχον ταινίας χρώματος δάφνης· ἐξ οὗ δαφνόχειλον τὸ ἔχον περὶ τὰς παρεῖας ἐρυθρὰς ταινίας.
* (Δ)ιάκομμα· τὸ διακόπτειν τὰ ἀρνία ἢ ἐρίφια ἐκ τῶν μητέρων των πρὸς ἀπογαλακτισμόν.
Διπλοκούρια· τὰ μαλλία τὰ κουρευόμενα δις.
Δραμιθωπόρ· τὸ ἔχον λευκὰς καὶ κοκκίνας τρίχας μεμιγμένας.
Δρύλλα· ἀνθόγαλα (τουρκ. καϊμάκ).
* Εγκαψίς· ἡ ἐν τῇ σκαφίδι ἐναπομένουσα περὶς κεκολλημένη ὕλη τῆς δρύλλας.
* Εριφάκελλος· οἰκίσκος, ἐνθα ἀποκλείονται οἱ ἐρίφοι.
* Εριφιακός· δῆμα ἐριφίου.
* Εσς, ἔσσω· ἐκφώνησις, δι' ἧς εἰσάγουσι τὰ ζῶα εἰς τὴν μάνδραν.
* Εσώκερος· τὸ ἔχον κέρατα μόλις διακρινόμενα.
* Σωλλάττω· σωλάισμα· τὸ βύζασμα τῶν μικρῶν μετὰ τὸ ἄλμεγμα τῶν μητέρων των.
Ζωνόν· τὸ μέλαν, ὅπερ ἔχει περὶ τὸ μέσον ταινίαν λευκὴν, ἐξ οὗ ζωνοβράκατον καὶ ζωνόν σσουλλί, τὸ ἔχον μικρὰ ὠτιά, καὶ κωλόζωρον τὸ ἔχον περὶ τὰ ὀπίσθια λευκὴν ταινίαν.

Θρεμμάρι· θρεπτόν.
Καϊστή· ἀγγεῖον βουτύρου ὀκάδων δύο ἢ τριῶν.
* Καθέλα· τὸ ἔχον τὰ κέρατα κεκομμένα ἢ ἐκκρεμῇ ἐκ βίας.
Καύκιον· τὸ ἄνευ κεράτων.
Κανκί· τὸ ξύλινον ἀγγεῖον χωρητικότητος μιᾶς ὀκάδος, δι' οὗ μετρεῖται τὸ γάλα.
Καλαμοῦτσι, ἡ ταράκης, ταράλλης· τὸ δι' οὗ ταραττοῦσι τὸ γάλα.
Καρτιλορά(δ)α· ἡ ἔχουσα στίγμα λευκὸν περὶ τὴν οὐράν.
* Καρωπόρ· τὸ φέρον στίγματα κόκκινα καὶ μαῦρα, ἐξ οὗ καρωπόρων.
* Καστανόν· τὸ ἔχον χρῶμα καστανοῦ ὁμοιον περὶπου μὲ τὸ τοῦ καρωποῦ.
* Καφαλόν· τὸ ἔχον ἐν μέρει ὑπὸ τὴν κοιλίαν τρίχας διαφόρων χρωμάτων μεμιγμένας, ἐξ οὗ καφαλοβράκατον, καφαλόγλαρον.
Κεράστικον· τὸ ἔχον κέρατα.
* Κεροπί· τὸ ἔχον χρῶμα κηροῦ.
Κουλλάφτικον· τὸ ἔχον μικρὰ ὠτιά.
* Κουλί· τὸ ἔχον τὰ κέρατα κλίνοντα πρὸς τὰ ὀπίσθια.
* Κου(δ)ουνέα· ἡ δερματίνη λωρίς, ἐξ ἧς ἤρτηται ὁ κώδων περὶ τὸν λαιμόν.
Λαῖ· ἡ λααῖ· ἐκφώνησις, δι' ἧς ἐξάγουσι τὰς αἰγας ἀπὸ τὴν μάνδραν.
Λουλού(δ)ια· τὰ περὶ τὸν λαιμόν καὶ σκουλαρίκια λεγόμενα.
Μάρι· τὸ μέλαν.
Μαροῦλι· τὸ ἀπότυρον.
Μαρωπί· ἡ ἐτήσιος ἀρνός.
Μαξελλῶτον· τὸ ἔχον παρεῖας ἐρυθρὰς τὸ δὲ ἐπίλοιπον μέλαν, ἐξ οὗ μαξελλοβράκατον, τὸ ἔχον τὰς κνήμας λευκάς.
Μαστάρι· ἡ ἐνυπάρχουσα τῷ μαστῷ ὕλη.
Μίσσωπος· αἱ ἀκαθαρσίαι τῶν μαλλίων.
Μοράζω, μόρασμα· τὸ διανέμειν εἰς τὰ σκαφίδια τὸ ἀναβρασθὲν γάλα, ὅπερ ἐκτίθεται εἰς μέρος εὐάερον, ἵνα ἐπανθήσῃ τὴν δρύλλαν, ἐξ ἧς ἐξάγεται ὁ βούτυρος.
Μοροόικο· τὸ μὲ ἓνα μαστόν γαλακτοφόρον.
Μούρουνας· ἀσθένεια κατὰ τὴν μούρην.
Μουγκόν ἢ μουργόν· τὸ κατὰ τὰ ἐμπρόσθια μέλαν, κατὰ τὰ ὀπίσθια δὲ λευκόν, ἐξ οὗ καφαλόμουργον, ὅταν ἔχῃ ἐν τῇ κοιλίᾳ μεμιγμένας τρίχας διαφόρων χρωμάτων.
* Μυρτόν· τὸ πρόβατον τὸ ἔχον χρῶμα λευκόν καὶ παρεῖας μελαίναν, ἐξ οὗ μαυρόμυρτον καὶ δαφνόμυρτον.
Ξελαλῶ, ξελάλημα, τὸ λαλεῖν πρὸς τὰ ἔξω.
Ξεμονάζω· τὸ ἐγκαταλείπειν τὰ ζῶα εἰς ἐξοχὴν.

Ξω(γ)έλατον· τὸ ἐνδιατώμενον μετὰ τῆς μη-
τρός του χωρὶς νὰ ἀλμύγῃται.

* Οὐ, οὔ· ἐπιφώνημα ἐπὶ τῶν προβάτων.

* Οξέα· ἡ ποιμενικὴ ῥάβδος, ἣν φέροντες οἱ
ποιμένες ἐνίοτε ῥίπτουσιν κατὰ τῶν ἀπο-
βουκολουμένων, ἵνα ἐπαναγῶσιν αὐτὰ εἰς
τὸ ποιμνιον.

* Ορτοκέρικον· τὸ ἔχον κέρατα ὀρθία.

* Πολύον· τὸ φαιόν.

Προ(β)έα· τὸ πρόβειον δέρμα.

Προ(β)ατσουλέα· ἡ πρόβειος κόπρος.

Ρούσιον· τὸ ὑποκόκκινον ἢ ξανθόν, ἐξ οὗ
ρουσσοκόκκινον, ρουσσοκύριον κτλ.

* Ρο(δ)ωπόν· τὸ ἔχον περὶ τὰς πλευρὰς ἐναλ-
λάξ στίγματα λευκὰ καὶ μέλανα.

Σακκάω, σάκκασμαι· τὸ ἀποκλείειν τὰ μικρά.

* Σέρκας· ἐσόρχυς.

Σημα(δ)ᾶτον· ὅπῃ ἔχει πλείονα στίγματα
λευκὰ.

Σιτάκα· ἡ μετὰ τὴν ἐψησιν τοῦ βουτύρου ἐνα-
πομένονσα ὕλη.

Σκορδοκαύκιον· τὸ ἔχον σκοροδοειδῆ κέρατα.

* Στὰ ἔξ· ἐκφώνησις πρὸς τὰς αἰγας, διὰ
νὰ ἐξέλθωσι τῆς μάνδρας.

* Στ' ἐσσ' καὶ Ἀάσσ', ἐπὶ τῶν αἰγοπροβά-
των, διὰ νὰ εἰσέλθωσιν ὡς καὶ Ὑσσ (Γ)ῖ.

Ταράλλης· τὸ τάρακτρον τοῦ γάλακτος.

* Τσαγκᾶτον· τὸ μὲ ὀπισθίους κνήμας λευκάς.

* Τσίρος· ἡ ὑδατώδης ἀπόστασις τοῦ πεπηγό-
τος γάλακτος.

Τσουλλικον ἢ σουλλικον· τὸ ἔχον μικρὰ ὠτία.

Τρα(β)ά(δ)ι· τὸ ἐργαλεῖον, δι' οὗ τρίβουν τὰ
ποιμενικὰ σκεύη.

Τρα(γ)οῦλλι· τὸ ἔχον ὀρθία κέρατα κλίνοντα
πρὸς τὰ ὀπίσω.

Τυροκομῶ· κατασκευάζω τυρόν.

Φακελάτον· τὸ ἔχον λευκὸν στίγμα περὶ τὴν
κεφαλὴν, ἐξ οὗ φακελομύτικον.

* Φαρμαλόν· τὸ ὑπόλευκον.

Φουρκα(δ)έλα· τὸ ξύλον, ἐνθα δένουσι πρὸς
κούρευσιν τὰ ζῷα.

Φρυ(γ)ά(δ)ι· χουλιάριον μέγα, δι' οὗ περιμα-
ζεύουσιν τὴν δρύλιν.

Χειλόν· τὸ ἔχον λωρίδας λευκάς εἰς τὰς πα-
ρειάς, ἐξ οὗ χειλορό(δ)ωπον, χειλιόζωνον,
χειλιοβράκατον.

Χοιροκου(δ)ουνέα· ἡ χοιρινὴ λωρίς ἢ περιδέ-
νουσα τὸν κώδωνα.

Χούμελη· (ἴδ. τσίρος).

Ψηματάρης· ὁ ἀπὸ τῆς δρύλλας ἐψημένος βού-
τυρος.

B'

ΕΤΕΡΟΝ ΛΕΞΙΛΟΓΙΟΝ

A

* Αθάρετος· ἄοκνος-φιλεργός-φιλόπονος.

* Αγγελοκρούομαι, ἀγγελόκρουσμα, ἀγγελο-
κρουσμένος· ὁ πνέων τὰ λείσθια-έτοιμο-
θάνατος.

* Αγγελοπετρά(δ)α· ἐρωτοληψία.

* Αηλούπι(ον)· τὸ ἐκ κολοκυνθίδος φιάλιον, δι'
οὗ ἐκχύνουσι τὸ διαλελυμένον κηρίον.

* Αηρατᾶς· μεγάλη ἄτρακτος· (μτφρ.) ὅστουν,
ὡς τὸ ὀπίσθιον ὅστουν τοῦ λαίμου.

* Αηριά(δ)α· ἀποχερσωμένη γῆ.

* Α(δ)εροφομοῖρι· ἡ μετοχὴ τῆς ἀδελφικῆς κλη-
ρονομίας.

* Α(δ)εροφοπητός· ὁμοιόφρων-περιπόθητος-ὁ-
παδός.

* Αδιαλό(γ)ιστος· ἀσυλλόγιστος.

* Αδιάντροπος· ἀναίσχυτος, ἀνήθικος.

* Αδιάτακτος· ὁ ἀποθανὼν ἄνευ διαθήκης.

* Αδιάρμιστος· ἀτημέλητος.

* Αελλοπό(δ)ης ἢ αετοπό(δ)ης· ὠκύπους.

* Αεικός· ἀδηφάγος· ὁ ἐσθίων ἢ πίνων ἀμέ-
τρως καὶ ταχέως.

Αἰ(γ)ιδέα· αἰγόδεσμα.

* Ακί(δ)ευτος· ἀνυπόφορος.

* Ακλουστρος· ἀγριάδα.

* Ακρί(δ)α· τσουκνίδα.

* Ακρι(β)ός· φειδωλός, φιλόργυρος· «τῶν ἀ-
κρι(β)ῶν τὰ πρά(γ)ματα οἱ χαροκόποι
τῶ(ν) τα».

* Αλεκατέα· ἡλακάτη.

* Αλεφάντης· ἡ εἰσοδος τοῦ ἀχυρῶνος, εἶδος
φεγγίτου.

* Αλλοπαρμένος ἢ νεροπαρμένος· μανιακός,
φρενοβλαβής, ὑποχονδριακός· (κυρίως ὁ ἐκ
ψυχικοῦ πάθους αἴφνης προσβληθείς).

* Αλός· εἶδος φυτοῦ.

* Α μῦᾶ· προσφώνημα νηπίων πρὸς μητέρας.

* Αρε(β)όστιον· ὑποβοήθημα, συνδρομή· ἀ-
ρωγή.

* Αρεμαλαγιά· κυρίως ἐπὶ τῶν ζῶων, ὅταν ἐν-
διαιωῦνται εἰς βοσκὴν ἄθικτον· μεταφορ.

πρόσφατος περίστασις.

* Αρελυδιῶ· τὸ ῥῆμα λέγεται ἐπὶ τῶν διὰ τῶν
πόρων πηλίνων ἀγγείων ἐξερχομένων ὑγρῶν·
—«ἀνελυδιῶ τὸ ἀπανωπίθι(ον)».

* Αρε(γ)ορεύω· ἀναμιμνήσκομαι.

* Αρεμοκυλίζομαι· ἐπὶ τοῦ ἀνέμου πνέοντος
ἀκρονόστως· μεταφρ. ἐπὶ τῶν ἀστάτων
καὶ παρασυρομένων.

* Αρεμομαζώματα· τὰ αἰσχροκερδῶς ἀποκτώ-
μενα· «ἀνεμομαζώματα, δαιμονοσκοπί-
σματα».

* Αρεμπλητός· πλουσιοπάροχος — τὸ ἐναντίον
τοῦ φειδωλοῦ.

* Αρεσκομπόνομαι· ἐγείρω τὸν χιτῶνα, προετοι-
μάζομαι.

* Αρεχηνμίζομαι· ὁμοία τῇ προτέρᾳ· ἡ ἐπα-
νορμῶ.

* Αρε(β)ουράρα· ὁ ἐν τῇ ἀροτριαζομένῃ ἀγρῷ
ἐκ τῆς ἀναστροφῆς τοῦ ζευκτοῦ σχηματι-
ζόμενος σωρὸς χώματος· «ἐς τὸ(ν) ξεστρε-
μὸν εἰς τὴν ἀνε(β)ουράραν ἤσπασεν ὁ ζυ-
(γ)ός».

* Αρε(β)όλασμα· ἀνάντης δρόμος—ἀνήφορος.

* Αρελίζω· ἐκτυλίσσω.

* Αράντολος· ὀκνηρός, μαλθακός,

* Αράσκελα· ὑπτίως.

* Αρεσπῶ, ἀνέσπασμα· ἡ ἐκρίζωσις τῶν χόρ-
των.

* Αράρης· ἡ ἀνώπετρα τοῦ μύλου.

* Αρεμιλλάων· «ἀνεμιλλάσῃ τὸ σπαρμένον»
= ἀνεβλάστησεν.

* Αρεπούμπουλος· ἀτημέλητος, ἀκατάστατος,
ἀφιλόκαλος.

* Αρετρομαλίζομαι· καταβάλλομαι ὑπὸ ῥίγους.

* Αρτιβρασία· ἀντιβρασμένον φαγητόν· — ξα-
νάβρασμα.

* Αρτικοτῶ· ὁ εἰς τοῦ ἄλλ' ἀντικοτᾶ, ἡ προσ-
αφορμίζεται=αἰτιᾶται.

* Αρτιλαλῶ· ἀντηχῶ· «ἐντιλαλοῦσα(ν) τὰ
(β)ουνιζ, καὶ τὰ ῥη ἔντιλαχιοῦσαν».

* Αρτίφωνον· ἡχώ.

* Α πᾶ· προσφώνημα νηπίων πρὸς πατέρας.

* Απαρκοῦμουλον· ἡ ὑπερπλήρωσις μέτρου
χωρητικότητος (κυρ. ἐπὶ γεννημάτων).

* Απο(γ)μόνω· κατατήκομαι.

* Απο(δ)αῦλι· λείψανα δαυλῶν.

* Αποεργοῦ· πρὸ πολλοῦ.

* Αποκοτῶ· τολμῶ.

* Απλά(δ)ι· ἡ κατωφερὴς περιοχὴ ἀγροῦ.

* Απλωταρέα· τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἀπλόνουσι τὰ γεν-
νήματα ἢ καρποὺς πρὸς ἡλίαν· (κυρ. ἐπὶ
ἐνδυμάτων).

* Απολακιάζω· ἐναποθηκίζω (κυρ. ἐπὶ γεννη-
μάτων).

* Απολύνω ἐξέρχομαι· «ἐπόλυκε τὸ μελισσοποῦ-
λι»· ἀπόλυμα=ἡ ἐξοδος σμήνους μελισσῶν

μετὰ ἡγεμόνος—ἀπολυτός (τῶν μελισσῶν,
τοῦ ζευκτοῦ τοῦ ἀλωνίσματος), καὶ ἡ ἀνα-
βλάστησις τοῦ φαγωθέντος δένδρου.

* Απολούματα ἢ ἀποπλέματα· τὰ νερά, δι' ὧν
ἐλούσθη ἢ ἐπλύθη τις.

* Αποπα(δ)ον· ἀπόκληρον.

* Αποσιάζω· ἐπικαλύπτω κακὰς πράξεις, «ἐπό-
σιασά σου τὰς πλέα τῆς βουλίας καὶ τῆς
ἐργασίας σου».

* Απουσουάριστος· ἀνυπόφορος, ὁμοία τῇ ἀκή-
δευτος.

* Αποσβολόνομαι· ἐπὶ ἀλλοιώσει ἢ ὠχριάσει τῆς
ὄψεως ἐν ἀπαισίᾳ ἀκούσματος ἢ πραξικο-
πήματι· «ἔμεινεν ἀποσβολωμένος».

* Αποσύνκισμα· ἡ ἐκκάρπισις τῶν συκεῶν.

* Αποσύρμα· τὸ ἐπιπέτωμα τῶν ὑποδημάτων,
τὸ τελευταῖον εὐγαλμα παντός ῥευστοῦ.

* Απόρτι· (μεταφρ.) ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν ἀνθρώ-
πων καὶ ζῶων.

* Απορύνω, ἀπόρυμα· ἀποχέειν τὸν ζωμόν
ψήμένου φαγητοῦ.

* Αρζοκοῦπι· τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ λαίμου.

* Αρκαρ(έα)ᾶ· πρωτέγκυος· «ἡ ἀρκαρᾶ τὸ γκά-
στροι τῆς κρουφῶ(ν) καμάρ(ν) τὸ χεν».

* Ασκοτίλιστος· ἀκατηγόρητος, ἄνευ ὑποχρεώ-
σεων.

* Ασκόλομβρος· εἶδος βοτάνης ἀκανθώδους.

* Ασυμπάθητος· ἀσπλαγχνος, σκληρογνώμων.

Αὐτοζέμωτος· φειδωλός.

Αὐτόχθια· αὐτοφυὲς πέτρα — ῥίζιμιζ.

* Αὐτόχλιον· νερόν θερμανθέν ἀφ' ἑαυτοῦ.

* Αφτραίς· ἄφθαι.

* Αφρός· ἀθρόα ἐκπνοὴ θερμοῦ—χουχούλισμα.

* Αφρειάνα· γυνὴ αὐθάδης.

* Αψηγον· εὐτελές — ἀδύνατον, ἐνίοτε καὶ
ἄψυγον.

* Αωνή· ἄκρα σιωπῆ.

B

Βαζωτή· τὸ ἐπίθετον ἀπαντᾶται συνήθως με-
τὰ τὴν λέξιν φούντα=ἀνθοδέσμη· «νὰ κάμη
φούντα βαζωτή, νὰ (δ)ώκη τοῦ καλοῦ της».

Βαθυλο(γ)ῶ, βαθυλο(γ)ισμένος· σύννους — ὁ
εἰς βαθεῖαν σκέψιν εὐρισκόμενος.

Βάχαμμα· δάγκαμα — πρόγευμα — δόρπος.

Βάλλος· ἐσόρχυς, ἢ μονόρχυς.

Βολή· τρόπος.

Βαταλαλῶ ἢ βαρταλαλῶ· κραυγάζω, ἐρίζω
μετὰ κραυγῶν καὶ χειροκροτημάτων—δια-
πληκτίζομαι.

Βληροῦν· εἶδος βοτάνης.

Βουλὴ· θέλησις, συμβουλὴ.

Βουργί(δ)α· πήρα· (μεταφορ.) ἐπὶ κοντῶν γυναικῶν.

Βολικός· εὐκόλος, πρῶτος, τὸ δὲ ἐναντίον ἄβολος=δύστροπος.

Βούρκα· βόρβορος.

Βρακόπο(δ)ας· ἡ κνήμη — τὸ περὶ τὴν κνήμην περιστρεφόμενον καλαμοδόρακι.

Γ

Γά(δ)αρος· ὁ μεσαῖος δάκτυλος.

Γελλωφᾶς· ὁ γλωσσοτρώγων, βασκανίζων, ὡς ἡ Γελλοῦ=Γοργῶ.

(Γ)εί(δ)ωλον· ὁμοίωμα—ἄσημον (πάντοτε μὲ κακὴν σημασίαν).

Γεροντομοῖρι· τὸ προικοδοτούμενον κτῆμα, ὅπερ διαχειρίζονται οἱ προικοδοτοὶ πρὸς γηροκόμησίν των.

Γιάωμα· σκόρπισμα.

(Γ)ιπλοσταυροδρόμι, (γ)ιπλοστεροδίμι· τὸ μέρος, ὅπου διέρχονται πολλοὶ ἄνθρωποι, συνήθως κεντρικὴ ὁδὸς ἔχουσα διακλαδώσεις.

Γλυκοσαλίζω· χαριεντίζομαι, καλολογῶ, συναναστρέφομαι ἐρωτικῶς.

Γλυμί(δ)α· λωρίς ἐξ αἰγοδέρματος, δι' ἧς οἱ ποιμένες ἐπιρράπτουσι τὰ ὑποδήματα των· 2) ἡ θήλασις τῶν νηπίων· «δὸς τοῦ μιᾶ(ν) γλυμί(δ)α (ἀντὶ γλυμάδα) νὰ ἀρνέψῃ».

Γοῦλα ἢ βοῦλα· τὸ στόμα· «ὅπ' ἀ(γ)απᾶ τὸν ἔρωτα καὶ τῇ(ν) δροσοπέζοῦλα, πολλὰ καλὰ στερεύεται ἡ ἔρημή του βοῦλα».

Γουργοῖρι ἢ γουργοῦθι· ὁ λάρυγξ· λέγεται καὶ καταπινάρι.

Γόρος· «τὸ γόνισμα τῶν μελισσιῶν».

Δ

(Δ)ιπλοκούρια· τὰ κουρευόμενα ὄψιμα ἔρια τῶν προβάτων.

(Δ)ιπλέττι· ἡ πτυχή.

Δρακοτῖρα· αἱ ὀρχοειδεῖς ρίζαι τοῦ σκυλοφύτου ὅπερ καὶ

Δοτόχορτον λέγεται.

Διάλυμα· ἐκπλοκή—ἐκκαθάρισις.

Δροσο(γ)ελῶ· εὐχαριστοῦμαι (κυρίως ἐν λύπῃ ἐχθροῦ, ἐπιχαίρω).

Ε

Ἐπαλαί· ἔκπαλαι.

Ἐπε· ὕπα(γ)ε.

Ἐπορός· περίπατος—ἐπίδειξις

Ἐῦ· καλὰ· (συμπαθητικόν).

Ζ

Ζουφός· ἀδύνατος, ἀμέστωτος.

Ζόλια· ἡ περικοσμοῦσα τὸ στῆθος ταινία φλωρίων.

Ζουμάτος· πλούσιος.

Θ

Θεμελιακός· εὐτραφής, εὐσαρκος.

Θεογκαλῶ, θεογκαλεμένος· ἐπὶ τῶν ἐγκληματιῶν, ὅταν ἀδίκως ἀθωωθῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου.

Θεόρατος· ὑψηλός·—ὁμοίως θεότρελλος, θεοκάραβον κτλ.

Θεριακωμένος· ἀνδρεῖος.

Θράλλη ἢ θράπη· ἐπισεσωρευμένα κλαδιά ἢ φύλλα δένδρων.

Κ

Κακοεργαῖς· κακόμενος.

Κακοπρόμοτος· ὁ μὴ σχετιζόμενος μετ' ἄλλου (κυρίως ἐπὶ συγγενῶν).

Καλοθέττα· εὐθέτως.

Καλαμουγκάρι· τὸ καλάμιον, ἐν ᾧ τυλίσουν τὸ νῆμα.

Καλοπηλογιάζω· εὐπροσηγορῶ.

Καρκά(δ)ι· ἡ ἀπόσκληρος μύξα, ἡ θρυαλλίς τοῦ λύχνου.

Κάρι· καρούλιον, κουβάριον.

Καμάρι· τὸ μονογενές—προσφιλές τέκνον.

Κανκαλᾶς· βαρύνους.

Κατα(β)ολή· ἡ ἐκ βροχῶν καταστροφή, ῥαγδαία βροχή.

Καταπίττης ἢ καταπινάρι· οἰσοφάγος.

Καταρρικόν· κατάρρους.

Κατρακυλῶ· κατακυλῶ.

Κα(μ)ωματᾶς· πολυμήχανος (κυρ. ἐπὶ γυναικῶν) πάντοτε ὑπὸ κακὴν σημασίαν.

Κέτης· ἀχορταγιά.

Κοιλοσκάρπος· εὐτελέστατον μέρος γῆς· 2) ὁ ἀστράγαλος τῶν ζώων, δι' οὗ οἱ παῖδες διενεργοῦν παιδίαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ πύσχα.

Κοιλοπορεύομαι· στεροῦμαι (ἐπὶ τῶν δυστυχούντων).

Μ

Κοιλιβέ(δ)ουρα· ἡ κοιλία μετὰ τῶν ἐντέρων. Κοπετά· τὰ ἐν λύπῃ καὶ πένθει ὀρφανὰ καὶ χηρευόμενα ὀσπίτια.

Κολλομα(δ)ῶ· καταμαδῶ.

Κούμπα τουρά· ἀναιτίως, ἀναρμόστως

Κουνουπίζω-ομαι· διερεθίζω.

Κούντικον καὶ κούντουρον· τὸ μικρόσωμον (κυρίως ἐπὶ ζώων).

Κορακίζω· ἀδηφαγῶ· ἀνὰ τρώ(γ)ης καὶ νὰ κορακίζῃς.

Κούρλικον· κουρευμένον ἢ σπανότριχον.

Κούρταλον· κατὰξῃρον.

Κορφολο(γ)ῶ· συλλέγω κορυφάς· «ρόδα 'μά-ζευ(γ)εν κι' ἀ(ν)θούς ἐκορφολό(γ)α».

Κούσκουρας· ἀργιλόδης γῆ.

Κούρπιθας· ἀχυρών.

Κουτελίτης· ἡ περὶ τὸ μέτωπον ταινία ἐκ φλωρίων.

Κουτροῦλι· τὸ ὑστερότοκον—τὸ ἄνευ προικός.

Κουσουμά(δ)ι· δίπυρον.

Κουσπίζω, κουσπί· ὑποκινῶ, τὸ βούκεντρον.

Κουτούζης· ἀπότολμος.

Κυ.λ.λοκα(θ)ίζομαι, κυ.λ.λοκα(θ)ισμένος· ἐπὶ τῶν ἐξ ἀκανθῶν παθόντων κατὰ τοὺς πόδας.

Κωλόκουρα· τὰ λειψάνα τῶν ἀποκοπτομένων.

Κωλοκούρα· κορμὸς δένδρου.

Κωλοράι· τὸ ἄνωθεν τοῦ πρωκτοῦ ὅστον ἢ μέρος.

Κωλοπιλάματα· ἀνησυχίαι, περιπέτειαι.

Κωλοβερέζα· ὑπεκφυγή.

Λ

Λα(γ)οκοιμοῦμαι· ἐλαφροκοιμοῦμαι ἢ μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς.

Λακκῶν· τὸ περιμαζεῦν τὴν πρωίαν τὰ ποιμενικά ζῷα· τὸ δὲ τὴν ἐσπέραν λέγεται ἀποστρέφω, ἀποστρεμῖός.

Λαύρα· λύπη, ζέστη, τὸ προσφιλές τέκνον· ὁμοίως

Λαγτάρα· τὸ προσφιλές ἢ πρωτότοκον τέκνον.

Λεετῶ· ἀναλύομαι (ὑπὸ πολλῆς θερμότητος).

Λόθρα· τὸ βούκεντρον.

Λογάρα· μεγάλοςωμος γυνή.

Λουπάζω· ὑποχωρῶ ἢ ὑποκρίνομαι.

Λούπη· λέμβος παλαιοῦ εἶδους — μεταφορ. ἀδηφάγος.

Λήκω· ἡ φθορά τῶν πηλίνων ἀγγείων, πετρῶν, κονιάματος.

Λύξηκας· λυγμός.

Ν

Νεροφορία· ἄμπωτις.

Νόμος· τὸ παραπλεύρως τῶν ἰσοπέδως παρακειμένων ἀγρῶν σχηματιζόμενον ἢ τεθειμένον σημείον.

Νόστος· ἡ ὁρεῖς τοῦ τρώγειν ἢ πίνειν.

Νυ(μ)φοστόλι· τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα καὶ οἱ στολισμοὶ τῆς μελλονύμφου τὰ φερόμενα ἐν τοῖς γάμοις.

Νυνί· νᾶννος, τὸ ἰσχνὸν βρέφος — 2) τὸ ἐν μέλανῳ ὑαλίνῳ ἀγγεῖῳ φαινόμενον μικροσκοπικὸν ἀφομοίωμα.

Ξ

Ξανάπομπα· ἀντιστρόφος.

Ξελαγιάζω· ἀνησυχῶ, διεγείρω.

Ξελογιάζω· ἐβγάζω ἀπὸ τοῦ λογικόν—ὑποκινῶ (κυρ. ἐπὶ ἐρωτευμένων).

Ξεκανκαλίζω· ἀφαιρῶ τὸ κεφάλι.

Ξεκυταρόνω· ἐβγάζω τὸ κυτάρι· 2) ἐπὶ γυναικῶν, ὅταν ἐξογκωθῇ ἡ κοιλία ἐξ ἐγκυμοσύνης.

Ξεμιστεῦ(γ)ῶ· διαχωρίζω, ἀπολυτρόνω.

Ξένια· δωροδόκημα.
 Ξενοχάρα(γ)ος· με ξένην χαρά(γ)ην (διακρι-
 τικόν σημεῖον ἐπὶ τῶν ζώων).
 Ξερά· κνήμαι.
 Ξεσιπιδιάζω· ἀναδέρω.
 Ξόμπι· τὰ κεντήματα ἐν ὑφάσματι· 2) δεῖγ-
 μα, σχέδιον.
 Ξωλεσία· ὅτε πλησιάζει ν' ἀλεσθῇ τὸ ἄλεσμα.
 Ξω(β)ύξαντον· τὸ μετὰ τῆς μητρὸς ἐνδια-
 τώμενον ἀρνίον ἢ ἐρίφιον γαλακτοτροφού-
 μενον.
 Ξώστρα· ἀτόπημα, ἀξιοτιμώρητος πράξις·
 2) ἀπευκταῖον.
 Ξωτάρης· ἐξοχικός.
 Ξωτικόν· δαιμόνιον.
 Ξώχλα(δ)α· ἐμμέσως.

Ο

Ὀλόγρος· κάθυγρος.
 Ὀλόμουσος· ὁμοία τῇ προτεραία.
 Ὀλόμοιος· πανόμοιος.
 Ὀλόμουδος· βεβορωμένος.
 Ὀλόπαι· πρὸ παντός.
 Ὀρκός· ὁ μετὰ δύο σκοπέλων χάνδαξ.
 Ὀρνιθοκολί(δ)ε· λειχηνώδες ἐξάνθημα.
 Οὐππα· ὑποβοήθησις, ἀρωγή.
 Ὀφτέρ· ψημένον.
 Ὀχλολο(γ)ῶ· διαφιλονεικῶ ἐν πολλοῖς.

Π

Παραβά(δ)ι· μικρόσωμον, εὐτελές.
 Παραζούαλος· ὁ κλίνων πρὸς τὴν μίαν πλευράν.
 Παραλλάϊ· παραλλήλως.
 Παραλλάσσω· ἐξομοιῶ.
 Πασπαρᾶς· ἡ γέμισις τῶν ἀρνίων ἢ ὀρνιθίων.
 Παγοῦντι· τὸ ἀλεῦρι τοῦ πεφρυγμένου κριθα-
 ρίου, δι' οὗ κάμνουν φαγητόν, ἀλευρίαν.
 Πέθομαι· ἐπαίρομαι, μεγαλαυχῶ, ὑψηλοκρα-
 τιοῦμαι.
 Περίδρομος· παρωνυχίς (ἐπὶ ἀδηφάγου κα-
 τάρα· νὰ φά(γ)ῃ τὸν περὶδρομον).
 Περιθέρα· αἱ περὶ τὸ δῶμα τῶν οἰκίων ἢ τοί-
 χων τεθειμέναι πρὸς ἐπίστρωσιν μεγάλαι
 πέτραι.
 Περίκος· περιχιτώνιον.
 Πέσσα· ἀνθοδέσμη.
 Πηλίνη· λεκάνη.
 Πήματος· αἱματόφυρτος.
 Πεικάζω· γνωρίζω ὁπωσοῦν.

Πίκετρος καὶ Πίκουρος· σκληρολόγος, ιδιό-
 τροπος.
 Πισαικά· ἄσημον, μικρόσωμον· μεταφορ.
 ὁ εἰσαγόμενος αἶφνης εἰς ξένας ὁμιλίας ἢ
 ἐργασίας.
 Πισπιντί· ὁμοία τῇ προτεραία.
 Πίσυγνα· τὰ πεπυκνωμένα κλαδιά, ἅτινα καὶ
 προσάψιμον λέγονται.
 Ποροστάτης· ὁ ἰστάμενος παρὰ τῷ πόρῳ τῆς
 μάνδρας.
 Πουλομάνα· γυνὴ συνδιαιτωμένη μετὰ νεανί-
 δων (πάντοτε ὑπὸ κακὴν σημασίαν).
 Πουμπονίζω· χαμοβροντῶ.
 Πούπουρον· λοφίσκος.
 Πουρδουνός· ἐπιπόλαιος.
 Πουσούρομαι· «δὲν πουσούρεται» = δὲν οἰ-
 κονομεῖται (ἐπὶ μεγέθ. ἄχθους)· 2) ἀπου-
 σούριστος, ἀκή(δ)ευτος, ἀνήκεστος.
 Ποταμόσυρμα· τὸ παρακείμενον εἰς ποταμὸν
 χωράφιον, ὅπερ ἐνίοτε παρασύρεται ὑπ'
 αὐτοῦ.
 Πρά(γ)ματα· κτῆμα· 2) τὰ ποιμενικά ζῷα.
 Πράσσω· διενεργῶ (ἐπὶ ἐμπίρων)· «ἡ πρᾶξε,
 ἡ μετάπραξε, ἡ πὸ τὸν κόσμον λείπει», ἐξ οὗ
 Πράκτρα· ἡ πολυμήχανος ἢ πολυπείρος γυνή.
 Πρέα, πρεάριον· ζημία ἐπὶ καρπῶν γενομένη
 ὑπὸ ζώων.
 Πρίσμα· κακία, ἐκδίκησις.
 Πρόσβολον· ἡ ἐπισκευὴ τῶν σιδηρῶν γεωρ-
 γικῶν ἐργαλείων.
 Πρόσφορον· ἄρτος προσφερόμενος εἰς τοὺς
 ἱερεῖς.
 Προφωτοῦμαι· ἐντέλλομαι—ἐπισυνιστῶ.
 Πρωτό(γ)ερος· δήμαρχος.
 Πρόγυμα· τὸ πρῶτον ὕδωρ, ὅπερ ἐκχύνουσιν
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ λουομένου.
 Πυρεαῦ· αὐλός.

Ρ

Ραίρω· ραντίζω.
 Ρεκαβέρω· διαφιλονεικῶ, διαπληκτίζομαι, συ-
 ναγωνίζομαι· «ἐρεκαβέραν εἰς τὰ κωπία».
 Ρετός· αὐθόρμητος.
 Ριζό(γ)ωνα· γωνία· «ἐδιδάρμισε τὰ ριζό(γ)ωνα
 τοῦ σπιτίου» = ὅλας τὰς γωνίας ὑπὲρ-
 πισεν.
 Ρόζος· τύλος.
 Ρουγχανίζω· ῥέγγω.
 Ρυγί· δέμα χρυσομετάξης.
 Ροῦτσι· πείσμα, ἰσχυρογνωμοσύνη.
 Ρύμη· δίοδος.

Ρυκτάρι· τὸ βιβλίον, δι' οὗ μαντεύουσιν οἱ
 μάντιες.
 Ρύκτης· χάνδαξ.

Σ

Σακόραφας· «τὸ κατώτατον ὅστων τῶν πα-
 γίδων».
 Σαξίον· πηλοφόριον.
 Σαμπαρίζω· κουδουνίζω, κτυπῶ τὸ κουδούνι
 (κώδων).
 Σαπομίττα· ἐρπετὸν—σημαμίθιον.
 Σάπρακον· κατατραυματισμένον ἢ λυωμένον.
 Σαρλιάζω· καθυγραίνω.
 Σελλίον· κάθισμα.
 Σέμι· ἡ ἔρρυθμος κωπηλασία.
 Σίπλιον· πλησίον.
 Σοιδόμον· λεῖον.
 Σοῦρπα· λίαν πρῶι· «σοῦρπα σελλώνει τ' ἄ-
 λο(γ)ον, σοῦρπα τὸ καλκεύει, σοῦρπαν ὑπά-
 (γει) 'ς τῆς ἀγαπῶς τὴν πόρτα(ν) καὶ προ-
 βαίλει».
 Σουλουντρανίζω· ἐκχέω τι κρουνηδόν.
 Σουλλούφια· μὴνιγγες.
 Σουρεῦ(γ)ω· συκοφαντῶ.
 Στα(β)άρι· ἡ ἰστοβόη.
 Σύ(γ)υρα· (σύν-γῦρος) = τὰ γύρω, περίγυρα.
 Σούλλουρα· πανοικί.
 Σουμουδιά· σιωπή.
 Σουπουρί· φόβος.
 Συ(γ)κλα(δ)οκορμόρριζα· κλάδους καὶ ρίζας
 ὁμοῦ, ἐπομ. παντελῶς· ἐφά(γ)ασί μου τῆς
 συκιάς συ(γ)κλα(δ)οκορμόρριζα, ἡ ἐκλέψασί
 μου τὸ σπῖτι συ(γ)κλαοκορμόρριζα.
 Συμπάλλω· βάλω εἰς φωτιάν ξύλα.
 Σύ(γ)κλυσις· διαρκεῖς ραγδαίαι βροχαί, κατα-
 κλυσμός· «εἶναι σύ(γ)κλυσις κόσμου».
 Σουπιδιάζω· ἐμπυάζω (ἐμπυον), ἐπὶ τῶν ἐξ
 ἐμπυώματος ἐξωδηκτιῶν πληγῶν.
 Σσέ(γ)υρος· ὁ τελευταῖος τοῦ κύκλου τοῦ
 χοροῦ, ἡ τὸ ζῶν τοῦ ζευκτοῦ ἐν ἄλω-
 νίσματι.
 Σριζαμόρομαι· ὑποκρύπτομαι ταχέως.
 Στριμίζω· ὀζω· «ἐσχίρμισα(ν) οἱ τρά(γ)οι» =
 ὅταν φθάσουν εἰς ὦραν συνουσίας.

Τ

Ταυλομάνδηλον· τραπέζομάνδηλον.
 Τοῦ (γ)έμου του· τῆς χωρητικότητος του (ἐπὶ
 ἀνταλλαγῆς ἀγγείων διὰ γεννημάτων).
 Τουρτουρίζω· κρούνω, ῥιγῶ.

Τσίτα· ξυλάριον, δι' οὗ ἐπισφαλοῦσιν οἱ γεωρ-
 γοὶ τὰ γεμάτα σακκία.
 Τσουρί· τὸ ταχέως, δρομαίως τρέχειν.
 Τσουντοῦρα· ὁ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στολισμὸς
 τῆς ἀρχαίας μπόλιας (παρὰ γυναιξίν).

Φ

Φλασκοντέα· τσικουδιά.

Χ

Χαῖπι· ἄφαντος.
 Χαλασοῦρα· μέρος πετρώδες.
 Χάμνα· τὸ μικρότερον παρὰ τῇ πρύμνῃ
 κωπῖον.
 Χασό(γ)αλον· σουμάδα.
 Χασονοῦς· ἄφρων.
 Χάρβαλον· καταθραυσμένον.
 Χαροκόπος· ἄσπτος· «τῶν ἀκρι(β)ῶν τὰ πρά-
 (γ)ματα οἱ χαροκόποι τρῶ(ν) τα».
 Χανδοῦκι· κατὰξερν (ἐπὶ γεννημάτων).
 Χαννίζομαι· χασμουρευοῦμαι.
 Χερόβολον· τὸ πιάσιμον τῆς χειρὸς.
 Χιλασαρέα ἢ χιλασερά = χαλασοῦρα.
 Χρόκοπος· τὸ ἰχνάρι, ἐφ' οὗ κόπτουσι τὰ ἐν-
 δύματα.
 Χρός· ἐπιφάνεια· «ἐχάθη ἀπὸ τὸ χνός τῆς
 γῆς».
 Χρωτίζω· δυσοσμῶ.
 Χυμίζω· ἐφορμῶ.
 Χωστός· κρυφτός (εἶδος παιδιᾶς).

Ψ

Ψέρω· ἀμφιταλαντεύομαι.
 Ψυ(γ)αδιάζω· συκοφαντῶ.

Γ'

ΚΑΡΠΑΘΙΑΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ

Δὲν καμμεῖ τὸ 'μμάτι του· (ἐπὶ τῶν μὴ
 δειλιώντων).
 Χίλλια μὸδδεια, χίλλιας ὀκά(δ)ες· λέγουν ἐν
 τῷ λικνισμῷ ἢ τρυγητῷ (ἐπὶ εὐχῆς), οἱ δ' ἄ-
 παντῶσιν «χιλιαγοὶ νὰ σοῦ (β)ουθοῦν».
 Καλὰ ὑστερνά· (ἐπὶ τῶν ἀδικούντων).
 Τῆς μάννας κόρη· (ἐπὶ τῶν ὁμοίων).

Θραρεῖ πῶς βαστᾶ τὸ Θεὸν ἀπὸ τὸ πό(δ)ι
ἢ τὸν Μωϋσῆν ἀπὸ τὰ γένεια· (ἐπὶ τῶν ὑ-
περαιρομένων).

Ἀνετρομαλλίζεται ἅτ τὸ χ χούλλη.

Τᾶρριες σύζυλα ἢ ἀπ' ἀλαφρά.

Δέπ πουςουέρεται (ἐπὶ τῶν μὴ ὑποφερο-
μένων).

Ἦφα(γ)ε καὶ ἰθαλάμωσε (ἐπὶ τῶν παρα-
σίτων).

Ποῦ νὰ σὲ καλύψουσι (ἐπὶ κατάρρα).

Ἐλλοπῆράτ τον ἢ ἀναρά(δ)ες· (ἐπὶ τῶν
φρενοβλαβῶν).

Ἦ βαοῦρα τοῦ κόσμου τὸν ἦφα(γ)ε = ἡ
βοή.

Δ'.

ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ ΦΡΑΣΕΙΣ

Ἐμαυρίσαν ἢ ἀσπρίσαν τὰ μάττια μου νὰ
θωρῶ· (ἐπὶ τῶν προσμενόντων).

Ἀδ δέπ πληθὲν τὸ κακόδ, δὲκ κόβγεται·
(ἐπὶ τῶν ἀντεκδικουμένων).

Τ' ἀρκόντ' ἢ χέρα δὲτ τρέμει· (σαφής).

Τοῦ φτωχοῦ τὸ βρσιμζόν, κουτσολλόκαρφο·
(ἐπὶ τῶν ἐνδεῶν).

(Β)οσκοῦ καὶ περαμετάρη μὴ πιστέψης·
(ἐπὶ ψευδολόγων).

Δεῖξέ μ' ἕνα κλέφτη, νὰ σοῦ δεῖξ' ἕνα ψεύτη·
(εἰρωνικὴ ἀφορῶσα τὸ αὐτὸ πρόσωπον).

Τάσσ' ὁ σκύλλος τῆς σκύλλας ἐφτὰ φουρνιᾷς
ψωμιά· (ἐπὶ τῶν ὑποσχομένων πρὸς ἐπιτυχίαν
τοῦ σκοποῦ των).

Ἵ τῆς ἐννιά ἐ(ν)θυμήτην ὁ κουφός· (ἐπὶ τῶν
ἀκαίρως ἐπιχειρούντων).

Τὰ νικολοβάθβαρα κοντὰ 'ς τὸ σταῦλο·
(παραινετικὴ πρὸς τοὺς ἐκτεθειμένους κατὰ τὰς
ἡμέρας τοῦ ἀγ. Νικολάου καὶ τῆς ἀγ. Βαρ-
βάρας εἰς ἐξογὰς ἢ ἐκδρομάς).

Ἀπὸ φ(ε)ᾶτ', ἔχει τὰ μισὰ του ροῦχα
κερδεμένα· (ἐπὶ τῶν προνοητικῶν μὴ ῥίψοκιν-
δύνων).

Ὁ βρεμένος ἀπὸ τὸ π ποταμὸδ δέφ φο(ε)ᾶ-
ται· (ἐπὶ ἀπηλπισμένων).

Μὴν ἀνε(γ)ελάσης, κὲ ἀνε(γ)ελαστῆς·
(σαφής).

Φτύσε 'ς τὸν κόρφο σου· (πρὸς τοὺς λαιδο-
ροῦντας ἢ βλασφημοῦντας).

Φηᾶται· το καὶ πάλ' ἀρχὴ τὸ πιάνει· (ἐπὶ
τῶν φλυαρούντων).

Δὲν εἶν' ἀρχὴ καὶ τέλος· (ἐπὶ τῶν διαπρατ-
τόντων τὰ αὐτά).

Δὲν εἶν' ἡ πρώτη κ' ἡ ὕστερη· (ἐπὶ τῶν ἀ-
δημονούντων).

Εἰ(δ)ᾶ τητ τημ μοῖραπ ποῦ τηπ παραθύρα·
(ἐπὶ τῶν δυστυχούντων).

Νὰ 'χη πίσσα κὲ ἀνέερμα· (κατάρρα).

Ἐσχίσην ἡ γῆ κ' ἡ(ε)αλέν τον· ἡ ἐσχίζα-
μώθη· (ἐπὶ τῶν ἀφανῶν).

Ἐδωσεν τῶν ὀργιῶν ἢ τῶν ἐμμαδιῶν του·
(ὁμοίως).

Δὲν πατεῖ 'ς τὴν γῆν· (πρὸς τοὺς ἀγαλ-
λομένους).

Ἦ φτώση σου νὰ 'ρτη· (κατάρρα).

Νὰ σὲ πάρουν οἱ δώ(δ)εκ' ἀνέμοι· (ὁμοίως).

Νὰ σὲ σηκώσουκ καὶ νὰ σ' ἀνεμουρίσου·
(ὁμοίως).

Κάμουτ τὸν κόσμου φέρτην.

Κά(θ)εται καὶ νοῦκ κατε(ε)αίνει· (ἐπὶ τῶν
σκεπτομένων).

Ἐχει τοῦ Θεοῦ τὸν νοῦ· (ἐπὶ τῶν φρονιμῶν).

Ρίξε τ' αὐτιά σου 'πίσω νὰ 'κούσης (ἐπὶ
τῶν κατηγορουμένων).

Τὸ θυμιατότ τὰ ξεπαστρεύει· (ὅτι μετὰ θά-
νατον ἀποκαλύπτονται τὰ ἐλαττώματα).

Ποῦ νὰ καῖς καὶ νὰ τσουριστῆς· (κατάρρα).

Νὰ σὲ κάψη τὸ κρομμύ(δ)ι, ἢ τοῦ μᾶη ἡμέ-
ραις· (κατάρρα ἀστείαι).

Ἐηλὰ κρεμμάζει τὸ καλᾶθι του· (ἐπὶ τῶν
μεγαλαυχούντων).

Δὲν ἐφάνην ἡ φανιά του· (ἐπὶ τῶν περιμε-
νομένων).

Τὰ (δ)ακτύλια του γλύφει· (ἐπὶ τῶν ἐπιτυ-
χόντων).

Ἦβγαλε μοναχὸς τὰ 'μμάδια του· (ἐπὶ τῶν
ἐξ ἑαυτῶν βλαπτομένων).

Μὲ τῶν ἀγιάτ τὰ τάματα· (ἐπὶ τῶν ἀναρ-
ρωσάντων).

Κουκκουλώσου καὶ καπνίζει· (ἐπὶ τῶν δει-
λῶν).

Τό 'χει κρουμμόδ δὲν ἔχει = ὁ πλοῦτος
φαίνεται.

Χαρά του π' ἔχει 'ς τὸ κεραμί(δ)ι χωράφι·
(ἐπὶ τῶν ἐχόντων προστάτην).

Κακὴ φωνὴ νὰ σοῦ 'ρτη (κατάρρα).

Πετρο(ε)ολᾶ τὸν ἡλιον· (ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν).

Ἵ τὸ πουλί 'ς τὸ χλαδί· (ἐπὶ τῶν ἀπρο-
στατεύτων).

Ἐχει κωλοπηλώματα, ἢ ἀργαμέντα· (ἐπὶ
τῶν εὐρισκομένων εἰς διαπραγματεύσεις γάμων).

Ἐφτουν ἡ πο(δ)ιαίς της· (ἐπὶ τῶν ἀγαλ-
λομένων).

Δὲν εἶχε, ἀμ' ἐ(δ)άνειζε· (ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τὴν
δύναμιν των δαπανώντων).

Ὁ κλέφτης κὲ ὁ ψεύτης τὸ π πρῶτοχ χρόνο
χαίρεται· (σαφής).

Ἦρτεν ὁ Θεός 'ς τὴν γῆ· (ἐπὶ τῶν δικαιο-
θέντων ἀνελπίστως).

Ἀῦριοκ κλειοῦν· (ἐπὶ μυστικῶν διαδοθησο-
μένων).

Σκλά(ε)ον ἔχει 'ς τὸ κάτεργον· (ἐπὶ τῶν ἐ-
πιπόνως ἐργαζομένων).

Ἐένο ῥῦπος δὲν ἔχει· (δηλονότι εἶναι κα-
θαρώτατον).

Θαρρεῖ, πῶς τοῦ χρωστεῖ ὁλος ὁ κόσμος· (ἐπὶ
ὑπερηφάνων).

Ἐπεσε τὸ καρά(ε)ι τ' ὄζω· (ἐπὶ τῶν κατα-
λελυπημένων).

Θαρρεῖ, πῶς τοῦ 'φα(γ)αν τὸ β βοῦττον· (ἐπὶ
τῶν ἐχθρευομένων).

Ἦρτε ρετὸς ρετὸς· (ἐπὶ τῶν ἐπεμβαίνόντων
ταχέως).

Ντύγλι ντύγλι, βύρι βύρι· (ὁμοία τῇ προη-
γουμένη).

Ἐλλερίνα ἔλλερίνα μου, ἢ νὰ μὲ φᾶς ἢ
νὰ σὲ φά(γ)ω· (ὡς ἐκ τῆς ἀπροσίτου θέσεώς
της).

Σύρνει διῶμα καὶ μη(γ)αλίκι.

Ἐλλοπῆρατ τον ἢ ἀναρά(δ)ες· ἢ 'σάν ἀλ-
λοπαρμένος εἶναι· (ἐπὶ τῶν φρενοβλαβῶν).

Νὰ μὴ δροσο(γ)ελάσουτ τὰ χεῖλη σου· (κα-
τάρρα).

Τοῦ κάκου καὶ τ' ἀνέμου· (ἐπὶ τῶν μὴ με-
τανοούντων).

Ε'.

ΦΡΑΣΕΙΣ ΕΠΙ ΛΕΜΒΟΔΡΟΜΙΑΙΣ

Οἱ Ὀλύμπιοι μεταβαίνοντες συχνῶς εἰς τὴν
παρακειμένην νῆσον Σαρίαν διὰ τὰς γεωρ-
γικὰς ἐργασίας των διὰ λέμβων εἶναι καλοὶ
κωπηλάται· κατὰ τὰς ἐκδρομάς των δὲ ἐρίζον-
τες εἰς λεμβοδρομίας ἐκφράζονται χαριέντως
ἐναλλάξ μὲ τὰς φορὰς ἐκάστης κωπηλασίας
πολλὰς ἀστείας φράσεις ὡς ἐξῆς:

Νὰ θελήση, νὰ κινήση.

τὸ βρακίον της νὰ λύση.

Νὰ τὸ 'ποῦμε, νὰ τὸ (δ)οῦμε κόλια.

Νὰ πάρη δρόμο καὶ μεζύλι,
καὶ τὰ κόκκινά της χεῖλη,
καὶ γιὰ τ' ἄσπρο της τραχήλι
καὶ τὸ μαῦρόν της 'ποκοῖλι.

Τὰ μαλλιά της τὰ πλεγμένα,
'ς τὸ λαιμότ της τυλι(γ)μένα,
τεμελι(δ)ικα (δ)εμένα.

Λέβα, λέβα, χέρι, χέρι,
μὴ σφα(γ)ῶ μὲ τὸ μαχαίρι
καὶ μὲ τὸ (δ)εξέδμ μου χέρι,
κάτασπρόμ μου περιστέρι.

Τὸ πουλλίτ τῆς δραμοντάνας
νὰ μᾶς πλύνη τ' ἄρματά μας
καὶ τὰ σουβλοτρύπανά μας.

Μάστορης εἶμαι, κυρά μου,
καὶ (β)αστῶ τὰ σύνεργά μου
καὶ τὰ σουβλοτρύπανά μου,
ἀπ' ἀνοί(γ)ω τῆς κασέλαις
τοῦ 'παυτοῦ σου τῆς μασέλαις.

Μαῦρα 'μμάτια καὶ μεγάλα,
ζυμωμένα μὲ τὸ γάλα,
καὶ νὰ τὰ 'χασες, νὰ τᾶβρα.

'Σ τὰ σανί(δ)ια, 'ς τὰ βαρί(δ)ια,
'ς τῆς Κονόμισσας τὰ φρύ(δ)ια.

Τέρα, τέρα κὲ ἀπὸ πέρα,
κάτασπρή μου περιστέρα,
Τοῦ Κονόμ' ἢ θυγατέρα.

Νὰ χορέψη θελ' ἡ κόρη,
καὶ παπούτσι δὲν ἐφόρει,
νὰ τῆς δώσω τὰ (δ)ικά μου,
νὰ χορέψ' ἡ πέρδικά μου,
ἢ ἀφέντρα κ' ἡ κυρά μου.

Πάλι, σηκωθῆτε,
ἀρματωθῆτε,
κ' εἰς τὸ π πόλεμος σταθῆτε.

Ὁλ' ὀμπρός, κὲ ὁ Θεός,
ν' ἀνεφάνωμε, νὰ προ(ε)άλωμε,
μὲ θυμόκ καὶ μὲ σκοπό.

Τώρα, 'πά(γ)ει τώρα,
'σὰκ καὶ τότες,
'ς τῆς ἐμπόταις.

Ἰά(γ)ει, Ἰά(γ)ει,
τὴν παίρνου κ' ὑπά(γ)ει,
τὰ καλὰ παλληκάρια,
ποῦ ἔναι λιοντάρια.

Πάλι, πάλι νὰ σαρτάρη,
τὸ καλὸ τὸ παλληκάρι,
ὅτ' ὁ φτερόν κ' εἰς τὸ ποδάρι.

Σάρτα, σάρτα, νὰ σαρτάρη,
ἴσ' ἂν λιοντάρι, καὶ καλὸ παλληκάρι.

Γιὰ τω, γιὰ τω, καὶ χαρά τω,
καὶ καλὴ κόρη κοντὰ τω,
ὅτ' ἂν ζερβὰ κ' εἰς τὰ δεξιὰ τω.

Ἄ λεβένταις, λεβεντάκια,
καὶ καλὰ παληκαράκια,
μὲ τὰ βρούλενα σπαθάρια,
μὲ τὰ πάννενα κοντάρια.

Μάνα, μάνα, καλὴ μάνα,
καὶ πουλλὴ τῆς δραμοντάνας
καὶ τοῦ μπονέντη
καὶ τοῦ λεβάντη.

Ἔλα ἴσ' ὅπου,
ἴσ' ὅπου κ' ὅπου.

Τώρα ὅλοι,
κὶ ὁ Θεός,
βοηθός
καὶ σκεπός,
κ' ἡ βάρκ' ὁμπρός.

Ἰὰθ θέλη,
θέλει δὲθ θέλει.

Δίνε, πέρνε,
ἴσ' ὅπου φέρνε,
κὶ ἄπ' ὁμπρός,
κὶ ὅλ' ὁμπρός.

Ἄϊτε πάλι, κὶ ἄϊτε πάλι,
ὅτ' ὁ χορὸς τὴν εἴ(δ)α πάλι
κ' ἐθώρει, κ' ἐφόρει
ἄσπρο σαλὶ φουστάνι.

Νὰ κουπαῖς
ἴσ' ὅπου βρονταῖς
κὶ ὅσαν ἄστραπαῖς.

Νὰ κουπαῖς,
ἐλευτερίσαις
παληκαρίσαις.

Ἔλα ποῦ ἴσ' ὅπου
μ' ὅλα μού ἴσ' ὅπου.

Σ'.

ΑΣΜΑΤΑ.

1

Κακοσοκὸς ἑκάτειν ἀπὸ τὸ κορφοῦνι,
ἔχει τὸ φέσι τοῦ στραῶ καὶ τὰ μαλλιά πλεμένα.
Κὶ ὁ Χάρωντας τοῦ πάντηξ' ὅτ' ὁ διπλοσταυροδρόμι.
«Ὡρα καλὴ σου, Χάρωντας». — «Καλῶς τὸ παληκάρι».
«Ποῦ ἴσ' ὅπου, πόθεν ἔρχεσαι καὶ πόθεν κατεαίνεις»;
«Ἀπὸ τὰ προῦατ' ἔρχομαι, ὅτ' ὁ σπῆτι μου πηαίνω,
νὰ πάρω τὸ ψωμάκι μου κὶ ὅπου νὰ ὑρίσω».
«Μὰ ἴσ' ὅπου ἔστειλεν ὁ Θεὸς νὰ πάρω τὴ ψυχὴ σου».
«Χάρο, κὶ ἴσ' ὅπου ἔστειλεν ὁ Θεὸς νὰ πάρῃς τὴ ψυχὴ μου,
τὰ ἴδια μ' ἔχω ἀκούρευτα ὅτ' ὁ μάνδρ' ἀποκλεισμένα,
καὶ τὸ τυρὶν εἰς τὸ τουπί κὶ ὁ βούτυρος ὅτ' ὁ σίκλα,
τὰ προῦατα ὅτ' ὁ λάκκωμα χωρὶς βοσκὸ καὶ σκύλλο,

εἶν' κ' ἡ γυναῖκα μου μικρὴ καὶ δὲ τῆς πρέπου μαῦρα,
κ' ἔχω παιδὶν ἀνήλικον κὶ αὐτ' ἀρφανὸς πομένει».
«Μὰ ἴσ' ὅπου ἔστειλεν ὁ Θεὸς νὰ πάρω τὴ ψυχὴ σου».
«Ἄιδες τε νὰ παλαίψωμε, κὶ ὅποιος τὸν ἄλλο ρίξῃ».
Ἐπιάσαν κ' ἐπαλεύγασιν ὅτ' ἄλῳν σιερένον,
ἀσημομαρμαρόχτιστο, μαρμαροπλακωμένον.
Παλιῶ ξαναπαλεύγουν ποῦ τὸ πουρνὸ ὅτ' ὁ βράν.
ἀργὰ τοῦ λιοῦ καίσιματα ὁ Χάρος πέφτει κάτω.
«Χαρίζω σοῦ τὴν τὴ ζωὴ πέντε καὶ δέκα χρόνους,
μόνο νὰ μὴ τὸ καυχήθῃς, πῶς εἶσαι παληκάρι».

2

Ἐννὶ μῆνες ἐούλεγα, ξαθὴ, ὅτ' ὁ γειτονιά σου,
κ' ἐσκάψασιν τὰ πόδια μου χανδάρια ὅτ' ὁ αὐλή σου,
κ' ἐτρέξασιν τὰ ἴμματα μου δάκρυα καὶ ἔμωσά τα,
γιὰ νὰ προάλῃς νὰ σὲ δῶ νὰ σ' ἀποχαιρετήσω.
Μισσεύγω μὲ τὰ κότεργα, πᾶν μὲ τὰ καράβια,
κὶ ἀλήθεια τὴν ἀπάτη μου ὅπου τὴν ἀφίνω.
νὰ τὴν πουλήσω δὲν ἴσ' ὅπου, μούτε νὰ τὴν χαρίσω,
ὅτ' ὁ χρουσοφῶς θὲ νὰ διαῶ νὰ τὴν περιχρυσώσω.
«Ὡ χρουσοφῶς, περιχρυσώσω πολλῶ χρόνῳ ἀπάτη,
κάμε μου ἴσ' ὅπου καὶ σταυρὸ κὶ ἀργυροακτυλὶ,
γιὰ νὰ φορῶ τὸ ἀκτυλὶ καὶ νὰ φορῶ τὸ ἴσ' ὅπου,
καὶ τὸ σταυρὸ νὰ προσκυνῶ, κόρη, γιὰ τ' ὄνομά σου».

3

Ἐννὶ ἄνεμοι μαλλώνασιν ποῖος νὰ πρωτοφυσήξῃ,
καὶ παραγγεῖλα τῷ βοσκῷ νὰ περιμαζευτοῦσιν,
εἰς τὰ γιαιοπερίαλα νὰ ξεχειμωνιάστωσιν.
Ἐνας βοσκὸς καυχῆσθην ἀπὸ τὸ Μαρμακοῦ:
«Δὲ σὲ φοῦμαι, κύρ βοριᾶ, κὶ ὅπου θελῇς ἔλα,
ἔχω κριάρια γιὰ τὸ κρὸ καὶ ἴδια γιὰ τὸ χιόνι,
ἔχω καὶ μεροπούατα γιὰ τὸ χονδρὸ χαλάζι».
Κ' ἡμέρα δὲν ἐπέρασε, κ' ἡ νύκτα δὲν ἐβόη,
χύνει ὁ βοριᾶς μὲ τὸ νερό, κὶ ὁ νότος μὲ τὸ χιόνι,
χύνει τὸ γραιολέβαντο τὸ σταυρωτὸ χαλάζι.
Κλαίου τὰ ῥίφια καὶ τ' ἄρνια, κλαίου καὶ τὰ μαρώπια.

4

Ὡς ἐκαθήμην κ' ἤπλεα τοῦ Γιάννη μου ἁτάνι,
σύρμα μετὰξιν ἡθάλα, σύρμα μαργαριτάρι,
καὶ σύρμα τ' ἀσπροχρούσαφον ἡπλεῖα τὸ ἁτάνι.
Πουλλάκιν ἦρτε κ' ἤκατσε ὅτ' ὁ ἁτανιοῦ τὴν ἄκρα,
δὲν ἐκηλάει ὅτ' ὁ πουλλί, δὲν ἤκλει ὅτ' ὁ ἁτάνι,
ἀμμ' ἐκηλάει κ' ἤλεε τραοῦα τῆς ἀπάτης,

τραούλα καὶ παινέματα ὅλο γιὰ τὴν ἀάπη.
 α' Ὅπ' ἔχ' ἀάπην ἐμπιστὴ τριῶ χρονῶ τεσσάρω,
 οὐλεύγει, δὲ κουράζεται, νυστάζει, δὲ κοιμάται».

5

Ὁ Χάρος ἐκαυχήστηκε κάτω 'ς τὸν κάτω κόσμο.
 «Γιὰ δὲς κυνῆι τό 'καμα' τοῦτο τὸ καλοκαῖρι,
 τὸν περασμένον ἄουστο καὶ τοῦ σταυροῦ τὸ μῆνα·
 μελαχρινὴ μοῦ 'πάντηξε 'ς τοῦ ποταμοῦ τὰ χεῖλη,
 ἐπότιζε τ' ἀμπέλια τῆς κ' ἤλουνε τὰ ἐνδρά τῆς,
 κι' ἀπὸ κοντὰ τῆς 'πέρασα κ' ἐκαταλόγισά τη·
 κ' ἐτρέχα μέσ' 'ς τ' ἀμπέλι τῆς τρεῖς κρουσταλλέναις βρύσαις,
 ἢ μιὰ 'τρέχε 'ς τὴ λεμονιά κι' ἄλλη 'ς τὴν κιτριὰ τῆς,
 ἢ τρίτη κ' ἢ καλλίτερη εἰς τὴ βερικουκιά τῆς.
 Ἔλα, φιλομελαχρινὴ καὶ φιλομουσουδάτη,
 ἄφες το πλεῖδ τὸ πότισμα, νὰ πάρω τὴ ψυχὴ σου».
 «Ἄφες με, Χάρο, νὰ χαρῶ τοῦτο τὸ καλοκαῖρι,
 καὶ τὸ 'ψαιμοκαλόκαιρο' π' ἔρκονται 'πὸ τὰ ξένα,
 οὐλ' οἱ ξενοφυάριδες κ' οἱ μακροπερασμένοι,
 νὰ 'ρτῇ τῆς μάνας μ' ὁ γαμπρός, τῆς πεθερίδας μ' ὁ υἱός,
 τῆς ἀντραέρφης μ' ἀερόδς κ' ἐμέναν ὁ καλὸς μου».

6

Σ τοῦ Κωσταντίνου τῆς αὐλαῖς πηγáιν ἐξετρέχει,
 συνάφομα τοῦ πηαῖου περβόλιν ἐφυτέψαν·
 ἔχει μηλιαῖς καὶ κυωνιαῖς, δάφναις καὶ κυπαρίσσι,
 καὶ κόκκιναις τριανταφυλῖαις ἐμάϊ με τῆς ἄσπραις·
 καὶ μιὰ μηλιά, χρουσομηλιά ἐψύη κ' ἐμαράθη,
 κι' ἄλλη μηλιά τῆς ὀμιλεῖ ἀπ' ὦρο περιόλι·
 «Μηλιά, τὰ μῆλα σὲ βαροῦν ἢ ὁ καρπὸς σὲ κλίνει»;
 «Μοῦε τὰ μῆλα μὲ βαροῦ, μοῦ' ὁ καρπὸς μὲ κλίνει,
 ἀντρόνον ἐπέραςεν ὠροκαμαρωμένον,
 'ς τὸν Ἰσκιό μ' ἐκοιμήθηκε κ' ἤφαε τὸν καρπὸ μου,
 κι' ἀπὸ τῆς ὠμορφάαις του ἐκλίνα τὰ κλωνιά μου».

Ζ'.

ΔΙΣΤΙΧΑ

Ἀφοῦ τῆς γριαῖς ἐλώλλανα τῆς ἀσπρομηλιγκάταις,
 'ς τὸν νοῦς σου τίνα (β)άλλης πλεῖδ τῆς ῥο(δ)ομα(γ)ουλάταις;

Νὰ τὸχ χαρίνης τὸλ λαϊμόπ, 'ποῦ δέφ φορεῖ μποτόνια,
 μόνο μερζάνι μοναχὸν καὶ λάμπει σὰτ τὰ χιόνια.

Εἰς τὰ που(δ)άκια σου φορεῖς τὸ πλουμισμένον μέστι,
 ἐσοῦ 'σαι κ' ἢ Ἀνάστασι καὶ τὸ Χριστὸς ἀνέστη.

Μέσ' 'ς τὸ γραλένομ μαστραπᾶ, νοῦρί μου, σ' ἐ(β)αφτίσα,
 γεμάτοτ τὸ ῥο(δ)όστομοκ καὶ μέσα σ' ἐ(β)ουττήσα.

Ἀνίσως κ' ἡμερώσω τὸ τὸ περδικόπουλλόμ μου,
 κλου(β)ιθ θε νὰ τοῦ κάμ' ἐγὼ μ' ἀσῆμιν ἐ(δ)ικό μου.

Πιάσ' με 'σὰμ μαῦροπ πρού(β)ατος, 'σὰρ ῥο(δ)ωπὸν ἐρίφι,
 'σὰθ θε νὰ πιάσω τ' ἄρματα, κόφτεις εἰς τὸ Κορύφι.

Τοῦ παρα(δ)είσου τὰ κλει(δ)ιά ἤθελα νὰ (γ)υρέψω,
 'π' ἔχω (γ)αμβρούς καὶ δῶ' ἀερούς, γραφήν νὰ τῶν ἐπέψω.

Σ τὴμ πόλῃς σ' ἀναμένουσιν, 'ς τῇχ Χιὺς σὲ καρτεροῦσι,
 κ' εἰς τῆς βασιλικαῖς αὐλαῖς νὰ πά(γ)ῃς νὰ σε (δ)οῦσι.

Ψιλομελαχρινάκι μου φροῦ(δ)ί μου συντεμένο,
 'ς τοῦ (β)ασιλιᾶ τῇ κάμαρῃς σ' ἔχουν ἱστορισμένο.

Πατερημὰ 'ς τὰ χέρια σου, χαρτιά 'ς τὰ (γ)όνατά σου.
 ὡς ποῦ νὰ στέκουτ τὰ (β)ουνιά, θὰ στέκη τ' ὄνομά σου.

Ἀνοίξαν οἱ ἐφτὰ 'ρανοὶ κ' ἐβγάλασιφ φωτιά,
 ὄντες, πουλλί μου, 'ξέβγαινες ἀπὸ τὴν Παναγία.

Τὰ 'μμάτια σου 'χουν ἔρωτες κι' ἀγγελικὴθ θωρία,
 ἄπου τὰ (δ)ῆ τὰ φρού(δ)ια σου, δὲν ἔχ' ἐλευτερία.

Βρύση μου μαρμαρόκτιστη μὲ τὸ χρυσὸκ κουτοῦτο,
 ἄδ δέσ σε πάρω θὰ χαθῶ ἀπὸ τὸν κόσμον τοῦτο.

Μαλαματένε μου σταυρὲ μὲ τ' ἀργυρολυσία,
 ὀγλήωρα μ' ἀρνήστηκες καὶ τ' ἦτον ἡ αἰτία;

Ἄς κάτσουν νὰ διαλο(γ)ιστοῦν οἱ φρόνιμοι ἀνθρώποι,
 πῶς εἶσαι, χαδεμένη μου, πρόσωποτ τοῦ (Δ)εσπότη.

Μοσκόβικόμ μου 'κόνισμα μὲ τὸ γραλὶν ἀπ' ὄξω,
 ἄμε κτενίσου κι' ἄλλαξε κ' ἐντύσου μετ τὸμ μόσκο.

Μπονέντινὸμ μου σύννεφος, 'ς τὰ ὄρη κα(θ)ισμένο,
 ὡς πότε νὰ σὲ καρτερῶ καὶ νὰ σ' ἀπανημένω;

Ροῦχα μονομετάξωτα, ποῦ δὲτ τὰ πιάνει σκόνῃ,
 σοῦ πρέπουχ, χαδεμένη μου, καματερὴκ καὶ σκόλη.

Ντουκιάνι μου (β)ασιλικὸμ μετ τῇψ φιλολο(γ)ία,
 'ποῦ 'χουσιτ τὰ 'μματάκια σου ἀγγελικὴθ θωρία.

Πρέπει σου γοῦνναν νὰ φορῇς καὶ μπέλλαμ μέσ' τὸ χέρι,
 γιὰτ' εἶναι τὸ κορμάκις σου 'σάν ἄσπροπ περιστέρι.

Τὰ 'μμάτια σ' ἔχουν ἔρωτες καὶ τὰ μαλλιά σου μοίραις,
 τὸν νοῦμ μου καὶ τὸλ λοῖσμόν ἐσοῦ μοῦ τὸν ἐπῆρες.

Τὰ κόκκινά σου μάουλα, ποῦ κάμνουκ καυκουλάκια,
 'σὰκ κολουμπήθραις τ' οὐρανοῦ με τὰ χρυσᾶ πουλλάκια.

Ἐφτ' ἄστρα 'ναι 'ς τὸν οὐρανόν, ὅλα ξε(γ)ιαλεμένα,
 'μὰ τὸ (δ)ικός σου 'σάν ἐβγῇ, ὅλα 'ναι θαμπωμένα.

Πῶς νὰ κατέω 'ς τὸ γ(γ)ιαλὸκ καὶ πῶς νὰ 'μπῶ 'ς τὴ βάρκα,
 ποῦ τρέχουσι τὰ 'μμά(τ)ια μου τὰ πύρινα των δάκρυα;

Πῶς νὰ κατέ(β)ω 'ς τὸ γ(γ)ιαλὸκ καὶ πῶς νὰ 'μπῶ 'ς τὸ ξύλο,
 καὶ πῶς νὰ 'φή(κ)ω 'πίσω μου τὸ κόκκινό μου μῆλο;

'Σ τὸν Ἰορδάνηπ ποταμόν, εἰς τὴν κατάκρηαβ βρύση
 ἐπλάσασιτ τὴν νιότης σου, λιανόμ μου κυπαρίσι.

Κυπαρισάκι μου λιανόπ, 'ποῦ τὴν ἀγίαλ λαύρα,
 'ποῦ 'ναι νὴ μέση σου λιανὴ καὶ τὰ μαλλιὰ σου μαῦρα.

Ἐναχ χαλίβ βασιλικόμ μοῦ 'δωκες μιὰν ἡμέρα,
 καὶ με χαρακ καὶ μ' ἔρωταν ἐπέρασεν ἡ 'μέρα.

'Ωμορφοκα(μ)ωμένη μου, μπονεντινέ μ' ἀέρα,
 ὅποιος σὲ (δ)ῇ τὴν κυριακὴν, ἔχει καλὴ δ δευτέρα.

'Σὰν εἶ(δ)α κ' ἐκατάλαβα τὴ φ(δ)ιλο(δ)ιγνωμιάς σου,
 ἐπῆρά τα τὰ ροῦχά μου κ' ἤφυ(γ)α 'πὸ κοντά σου.

Ἐχεις πολλαῖς κανακαριαῖς με 'σπίτια καὶ μ' ἀμπέλια,
 'μὰ 'σένα τὰ 'χει ἀφέντης σου με πόθοκ κα(μ)ωμένα.

'Ὡς πιεντίζ' ὁ (β)ασιλιᾶς τὰ φέρφηρα 'ς τ' ἀράφι,
 ἔτσ' ἐπιέντισα κ' ἐγὼ τὴν ἐ(δ)ικὴς σ' ἀ(γ)άπη.

'Ὡς τε ποῦ νὰ 'σαι 'λεύτερη, θὲ νὰ βροντᾷ ποδιὰ σου,
 'σὰπ' πανδρευτῆς κ' ἐγκαστρωθῆς, θὰ (δ)ῶ τὴ λ(β)εντιάς σου.

